

mu / 40

ISTORIA BISERICII ROMÂNE

DIN OL TENIA

IN TIMPUL OCUPATIUNII AUSTRIACE

(1716—1739)

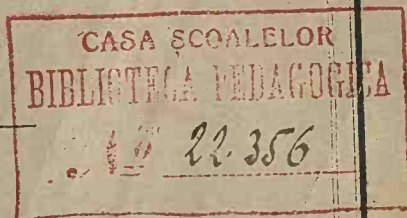
CU 220 ACTE ȘI FRAGMENTE INEDITE CULESE DIN ARHIVELE DIN VIENA

DE

NICOLAE DOBRESCU

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE.

*8500
fruct*

BUCUREȘTI
INST. DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL S-SOR ION ST. RASIDRSCU
16, Strada Doamnei, 16

1906.

15.794

ISTORIA

22.356

BISERICII ROMÂNE

DIN OLTEŢIA

IN TIMPUL OCUPAŢIUNII AUSTRIACE

(1716 — 1739)

CU 220 ACTE ŞI FRAGMENTE INEDITE CULESE DIN ARHIVELE DIN VIENA

DE

NICOLAE DOBRESCU

EDIŢIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE.

BUCUREŞTI

INST. DE ARTE GRAFICE CAROL GÜBL S-sor. ION ST. RASIDRSCU

16, Strada Doamnei, 16

1906.

15.794

INTRODUCERE

În iarna dintre anul 1714 și 1715, după ce mai întâiu făcuse mari pregătiri militare, Poarta declară războiul Veneției, pentru a-i lua înapoi Morea. Îmbătrânita și slăbita republică a Veneției dispunea de puține trupe; ea nu era de loc în stare să țină piept unei mari puteri, cum încă era Turcia pe la începutul secolului al XVIII-lea. Campania anului 1715 se termină așa după cum trebuia să se termine. Numeroasele succese militare ale Turcilor pe uscat și pe apă duseră la atingerea scopului urmărit: ocuparea Moreii și alungarea Venețienilor de pe insula Candia (1).

Lucrul acesta dădă mult de gândit Curții vieneze. Împăratul Carol VI hotărî să vină în ajutorul republicii învinse. Nu apărarea, ajutorarea unei puteri creștine fu cauza unui asemenea pas al împăratului, ci servirea propriilor interese ale casei sale; căci prin victorii militare lesne se putea renaște în Turci încrederea de mai înainte în armele lor, și, după zdrobirea Veneției, Poarta nu ar fi văzut de ce să se sfiească ca să nu pășească, cum i s'ar fi părut și natural, și mai departe: la recăștigarea pierderilor teritoriale ce suferise în Ungaria, în războiul terminat prin pacea dela Carlowitz. Pentru a preveni un asemenea atac, împăratul hotărî să înceapă războiul cu Turcia. El luă în acest scop apărarea Veneției, cu care se și încheiase o alianță. În Aprilie 1716 și fu declarat războiul între Austria și Turcia. Armata imperială comandată de principele Eugeniu de Savoia învinse, la 5 August 1716, pe

(1) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches in Europa*. Gotha 1857. V, pp. 461—508.

cea turcească, condusă de marele Vizir și superioară în ce privește numărul, la Peterwardein. De aci principele Eugeniu se îndreptă în contra Timișoarei, care trecea drept cea mai tare fortăreață de graniță a imperiului turcesc în Europa, și o asediă. După o lună și jumătate de impresurare cetatea se predă (la 13 Octomvrie 1716) imperialilor, după ce stătuse 165 de ani sub stăpânirea Turcilor. După Timișoara urmă, în scurtă vreme, și predarea celorlalte locuri întărite din Banat: Panciova, Mehadia, etc. Cu chipul acesta Banatul întreg până la Dunăre fu cucerit de imperiali (1).

O urmare a acestor evenimente fu îndreptarea speranțelor creștinilor din imperiul turcesc către acel Împărat creștin, ale cărui armate erau încoronate de laurii victoriei și dela care așteptau să le vină și lor eliberarea de sub jugul turcesc. Și dacă popoare îndepărtate, ca cel albanez, și arhiepiscopi, ca cel din Ohrida, precum și alți episcopi și prelați din Albania intrară în corespondență cu principele Eugeniu de Savoia (2), apoi pe o scară cu mult mai mare trebuia să se producă fenomenul îndreptării supușilor creștini către Nemți în țara noastră, mai ales acum când ultimele evenimente militare se desfășurau la hotarele Țerii-Românești. Din acei boieri, cari credeau că mântuirea lor și a țerii lor de sub Turci are să le vină dela Nemți, se formă atunci o partidă germană. Această partidă intră în legături cu generalii împărătești, chemând în țară pe Nemți; ea ridică mai pe urmă steagul revoltei, iar unii dintre acei boieri partizani ai Nemților chiar și luptară alături de Nemți în contra Turcilor (3).

În Septemvrie 1716 un mic detașament german din Ardeal ocupă câteva pozițiuni la graniță. Aceasta avu drept urmare fuga din București a Domnului Nicolae Mavrocordat, mai întâiu la Giurgiu și apoi la Rușciuc, unde erau garnizoane turcești. Nemții neînaintând deocamdată mai departe în țară, Poarta iertă lașitatea lui Mavrocordat, îi dădu un corp însemnat de Turci și de Tătari, cu cari el se întoarse

(1) Arneht, *Prinz Eugen von Savoyen*. Wien 1858. II, pp. 380—414.

(2) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches*, V, p. 537.

(3) Iorga, *Geschichte des rumänischen Volkes*, Gotha 1905. II, pp. 174—175.

înapoi la București, fiind numit în acelaș timp și seraschier (1). O victimă a răsbunării lui Mavrocordat fu, între alții, și renumitul Mitropolit Antim Ivireanul, care intrase în legături cu Nemții și pusese la cale prinderea Domnului (2).

Câtă vreme armata imperială eră concentrată la asediul Timișoarei, expedițiuni cu trupe numeroase nu se puteau face în Țara-Românească. De aceea șeful trupelor rămase în Ardeal, Tige, cu puținele trupe ce aveă la dispozițiune, ocupă deocamdată numai trecătorile ce duceau spre Țara-Românească și căută să câștige pe locuitorii nemulțumiți cu domnia lui Nicolae Mavrocordat. Dela cartierul său din Brașov, Tige dispuse ca să se ocupe apoi Sinaia. Asemenea trimise prin trecătoarea Vulcan și pe la Cerneți trupe, cari înaintară mult în țară. Dejà din August (1716) fusese ocupată mănăstirea Tismana. Din acest loc întărit fură trimise apoi trupe până la Râmnicul-Vâlci, Slatina, Craiova, și Cerneți, ajungând în marșurile lor chiar până la Dunăre (3). Tot în acest timp fură deasemenea ocupate și alte localități, ca: Țânțăreni, Cozia, Polovraci (4).

După ce fu luată Timișoara, numărul trupelor imperiale în Ardeal crescù, căci principele Eugeniu de Savoia doriă ca să se ocupe dealungul graniței mănăstiri, castele și alte locuri întărite din Țara-Românească, cu un îndoit scop: întâiu spre a asigura astfel hotarele Ardealului; al doilea pentru ca să poată lua și contribuțiuni de rășboiu din Țara-Românească. Atunci, pe la finea lui Noemvrie (1716) fu ocupat Câmpulung, Râmnicul-Vâlci, Mărginenii. Ceva și mai mult! Căpitanul Dettina cu un mic detașament ajunse până la București, împrăștiă cele câteva sute de Turci și de Tătari și luă la 25 Noemvrie 1716, pe Nicolae Mavrocordat ca prizonier, ducându-l cu sine în Ardeal (5). Târ-

(1) Del Chiaro. *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*. Venezia 1718, p. 210 și urm.

(2) Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII*. București 1901. I, p. 426.

(3) Hauptmann Matuschka, in *Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen*. Wien, Seria 2, tom. VII, p. 303.

(4) Hauptmann Jacobenz in *Mittheilungen des k. und k. Kriegs-Archivs. Neue Folge*, XII, p. 181.

(5) *Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen*, VII, p. 306, 307.

goviștea fu deasemenea ocupată. În acelaș timp veni în țară comisarul de războiu Haan, pentru ca să ia dispozițiuni privitoare la rechiziții și la alte chestiuni economice. Dela Râmnicul-Vâlci Dettina (locotenent-colonel acum) întreprinse în Ianuarie 1717 o expedițiune în Oltenia. Din cauza legăturii, învecinării cu Banatul dejă ocupat de Nemții, precum și din cauza avantajelor pe cari Oltenia le oferiă în cazul unei operațiuni în contra Orșovei, care putea fi atunci atacată din două direcțiuni, Nemții se gândiră în prima linie la ocuparea statornică a Olteniei. Atunci fu luat Turnul-Severin. Craiova deasemenea fu ocupată. La Segarcea (la sud de Craiova) precum și la Brâncoveni (în județul Romanai) fură stabilite posturi militare, iar Dettina cu restul trupelor se stabili la Râmnicul-Vâlci (1).

Incercarea lui Steinville, comandantul general al trupelor din Ardeal, dela începutul anului 1717 de a ocupa și în Moldova locuri întărite, precum și de a prinde pe Domnul Mihail Racoviță, nu isbuti: detașamentul, care înaintase până la Iași, fu nimicit.

Războiul, început în 1716 între Austria și Turcia, se continuă și în anul 1717. Ținta campaniei din acest an eră luarea Belgradului. La 15 și 16 Iunie armata imperială, tot sub comanda principelui Eugeniu de Savoia, trecu Dunărea și asediè Belgradul. Marele Vizir veni cu trupe numeroase ca să despresure Belgradul, dar fu bătut de principele Eugeniu de Savoia, la 16 August, și pus pe fugă. Peste câteva zile în urmă se predă și Belgradul și după el mai multe alte fortărețe de prin prejur. Campania anului 1717 fu iarăș norocoasă pentru armatele imperiale.

Chiar de pe la finea anului 1717 se începură tratative între Turcia și Austria în vederea încheierii păcii. Prințul Eugen, împuternicit în acest scop de împărat, puse dela început ca condiție pe «uti possidetis». (2) În anul 1718, deși armatele ambelor puteri porniră iarăș la teatrul de războiu, nu avu loc cu toate acestea nici o luptă: marșul armatelor servi mai de grabă ca demonstrațiune din ambele părți spre a grăbi încheierea păcii. Posibilă

(1) *Ibidem*, p. 314.

(2) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches*, V, p. 552.

însă nu deveni încheierea păcii decât după ce ambele puteri se învoiră să pună ca bază a tratativelor viitoare pe «uti possidetis.» (1) Imputerniciții celor doi beligeranți se întâlniră la Passarowitz (Posarevač) în Serbia la 5 Iunie 1718. În prima conferință imputerniciții împăratului, dând o extensiune prea mare principiului «uti possidetis», pretinseră cedarea întregii Serbii, a Țerii-Românești și a Moldovii. Refuzul energic al Porții de a accepta atari condițiuni pe de o parte, iar pe de alta războiul ce amenință să înceapă în Italia și care privia direct pe împărat, făcù ca Curtea vieneză să renunțe la pretențiuni așa de mari și să incline la încheierea păcii cu condițiuni mai moderate. (2) La 21 Iulie 1718 și fu încheiată pacea dela Passarowitz. Austria luă dela învinșa Turcie pe lângă Banatul Timișoarei și Serbia și cele cinci județe românești dintre Olt, Dunăre și Carpați: Oltenia.

Cu chipul acesta Oltenia, care *de fapt* fusese ocupată de Nemți încă din iarna dintre 1716 și 1717, veni acum și *de drept*, prin pacea dela Passarowitz, sub stăpânirea austriacă.

Abia prin paccă dela Passarowitz se poate considera ca terminat războiul început între Austria și Turcia sub zidurile Vienei. (3) Durase, e drept, cam mult timp: 35 de ani, dar în tot acest interval, cu excepția a câtorva mici nesuccese, armele imperiale merseseră din tiumf în tiumf, respingând semiluna de sub zidurile Vienei și micșorându-i treptat treptat stăpânirea, până la Morava sârbească, Dunăre și până la Oltul nostru românesc. Gloria succesorilor acestora militare, reputate în acest timp de Austria, se datoresc conducerii măestre a principelui Eugeniu de Savoia, unul din cei mai mari generali ce i-a avut Austria.

(1) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches* V, p. 564.

(2) Zinkeisen, *Ibidem*, V, p. 567.

(3) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 307.

PARTEA I.

Biserica română din Oltenia în timpul dela 1717 și până la 1727.

Oltenia, ocupată de Nemți, formă și pe atunci, precum formează încă și azi, teritoriul Episcopiei Râmnicului, una din cele mai vechi episcopii ale Țerii-Românești. La Râmnicul-Vâlci se află atunci, ca și azi, reședința episcopului. Numeroase mănăstiri și schituri, cu mult mai multe la număr atunci decât astăzi, se aflau împrăștiate pe toată întinderea eparhiei, între ele unele din cele mai vechi mănăstiri ale țerii. În această eparhie se ducea o oarecare viață bisericească, o activitate culturală se desfășură aci în acel timp.

Episcop al Râmnicului eră, pe vremea când Oltenia veni sub stăpânirea austriacă, *Damaschin*. El fusese mai întâiu episcop al Buzăului, unde a fost ales la 3 Octomvrie 1703. Cu ocaziunea alegerii sale la Buzău, condica sfântă îl numește «dascălul» (1). Dela Buzău trecu pe scaunul episcopal dela Râmnic la 16 Aprilie 1708 (2). Aci urmă în scaun renumitului Antim Ivireanul, care fusese ridicat de Brâncoveanu pe scaunul mitropolitan al țerii (3). Episcopul Damaschin eră un om învățat, el cunoștea limba latină și slavonă (4). Câtă vreme fusese episcop la Buzău, episcopul Damaschin tipărise cărți religioase. Trecând apoi la Râmnic, el se distinse și aci prin activitatea sa culturală (5).

Indată după ocuparea Olteniei de Austriaci, o deputațiune de boieri apare în Februarie 1717 la Viena, ca să

(1) *Condica sfântă*, publicată de Ghenadie Craioveanu, București 1886, p. 91.

(2) *Ibidem*, pp. 92—93.

(3) Iorga, *Istoria literaturii române*, I, p. 422.

(4) *Biserica ortodoxă română*, anul III, p. 6.

(5) Iorga, *Istoria literaturii române*, I, p. 418 și 516.

trateze aci în privința situațiunii viitoare a țerii lor. În fruntea acestei deputațiuni se află episcopul Râmnicului, Damaschin. Deputațiunea prezentă Consiliului aulic de războiu (Hofkriegsrath) un memoriu, care constă din 10 puncte și în care delegații își expuneau dorințele lor, rugându-se spre a fi luate în considerațiune la viitoarea administrațiune a țerii. Punctul al cincilea și al nouălea din acest memoriu sunt referitoare la biserică. La punctul al cincilea deputațiunea își exprimă dorința ca biserica ortodoxă (sau greco-orientală cum o numește memoriul), cum și preoțimea ei, să-și păstreze privilegiile de până atunci; iar la punctul al nouălea ca mănăstirile (dîmpreună cu boierii și cu marii negustori) să fie scutiți de încartierare de trupe (1). Memoriul fu adus la cunoștința împăratului; el ordonă Consiliului aulic de războiu să delibereze asupra-i. La 25 Aprilie 1717 Consiliul înaintează împăratului referatul său în această chestiune (2). Opiniunea Consiliului aulic de războiu eră ca, înainte de luarea de drept în stăpânire a țerii, bunăvoința împăratului poate să fie exprimată față de Români, cu toate acestea însă promisiuni, cari să-i oblige pentru viitor, nu trebuie făcute. Din referatul Consiliului de războiu către împărat ne interesează să cunoaștem ce gândia acest Consiliu în privința celor două puncte (5 și 9) din memoriu referitoare la biserică, pentru că referatul Consiliului de războiu fu aprobat de împărat și sub forma de decret el fu comunicat deputațiunii (la 30 Maiu 1717); acest decret aveă să servească în acelaș timp și ca normă pentru administrațiunea provizorie a țerii. Așă în privința cererii ca biserica ortodoxă și preoțimea ei să-și păstreze privilegiile, Consiliul spune că este știut cât de mult și cât de strâns sunt legați de religiunea lor Românii; că ei, în toate tratativele și acțiunile lor, își vor aveă privirea îndreptată în continuu la păstrarea religiei lor. De aceea Consiliul aulic de războiu este de părere ca să li se acorde libertatea religiunii lor, neîmpiedicându-i dela exercițiul liber al cultului lor. Iar în privința mănăstirilor Consiliul eră de părere ca să nu fie împovărate cu încartierarea

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 174—175.

(2) *Ibidem*, p. 176.

de trupe, afară doar de cazul când rațiunea războiului (*ratio belli*) ar cere stabilirea de garnizoane în ele (1).

Tot cu această ocaziune, Consiliul de războiu, pentru a mănține în țară bune dispozițiuni, înclinare și devoțiune către împărat, propune să se dea deputaților la plecare, ca semn al grației împărătești, câte o distincțiune, iar episcopului de Râmnic o cruce; ceea ce împăratul și încuviință (2).

De sigur tot pentru a mănține în țară înclinare și devoțiune către împărat, Consiliul de războiu luă și o altă dispozițiune în favoarea Conducătorilor bisericesti. La 1 Iunie 1717 trimise comandantului din Ardeal, generalului Steinville, instrucțiuni, însărcinându-l să cerceteze cum stă lucrul cu cele ce Nicolae Mavrocordat luase, în contra dreptății, dela mănăstiri, boieri și în special dela Episcopia Râmnicului, spre a li se restitui (3). Contribuțiunile—extraordinare—de războiu, de cari pomenește și cronica țerii (4), se vede că fuseseră puse de Mavrocordat mai ales pe spinarea mănăstirilor și a episcopiei de Râmnic. Și după ce Nicolae Mavrocordat fu prins de Nemți și dus în Ardeal, clerul și boierii se vor fi plâns, în contra lui, de spolierile ce le făcuse Domnul, căci numai așa ne putem explica instrucțiunile amintite.

În tot timpul ce se strecură până la încheierea păcii, numeroase petiții, memorii fură înaintate de boieri și de cler (cel mănăstiresc mai ales: egumenii) la Curte, cerând recunoașterea privilegiilor lor și libertatea religiei (5). De asemenea au mai fost trimise la Viena și deputațiuni de boieri, cari vorbeau, bine înțeles, și în numele clerului, cum e cea din Iunie 1718 (6). Iar în petițiunea adresată, la 19 Iulie 1718, principelui Eugeniu de Savoia și prin care se cerea ca, la încheierea tractatului de pace, să se stipuleze alipirea Olteniei la Austria, găsim, în fruntea boierilor și a egumenilor, că iscălește episcopul Râmnicului,

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 178.

(2) *Ibidem*, p. 180.

(3) Anexa 1.

(4) *Magazin istoric*, IV, pp. 47, 48, 51 și 52.

(5) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 218—219 și 233.

(6) *Ibidem*, VI, p. 230 și 232.

Damaschin (1). În lipsă de mărturii istorice precise, nu se poate afirma cu toată siguranța, dacă episcopul Damaschin era, ca mitropolitul Antim Ivireanul și ca mulți dintre boieri, și el un partizan declarat al Nemților și făcea din convingere proprie asemenea pași, sau dacă îi făcea fiind dus de curent numai, sau neputând face într'altfel. Pentru prima aserțiune ar vorbi într-o câțva ducerea lui la Viena, dar mai ales iscălirea lui în petițiunea de care fu vorba mai sus; pentru a doua faptul că, încă din iarna dintre 1716—1717, Oltenia, adică tocmai teritoriul supus jurisdicțiunii episcopului, fusese ocupată de Nemți, și chiar de ar fi vrut episcopul să lucreze într'altfel, în astfel de împrejurări nu ar fi putut.

Pe lângă contribuțiunile puse de Domn, mănăstirile mai avură să sufere în timpul războiului — nu mai puțin și locuitorii — și prădările și jafurile Turcilor și Tătarilor (2). Câteva mănăstiri din apropierea Dunării fură reduse de Turci și de Tătari, în timpul ostilităților, în cenușă (3). Dintr'un act intern putem să și spunem pe nume una dintre aceste mănăstiri. Ea este mănăstirea Hotărani din județul Romanați (în apropiere de Caracal). «Au venit și Turci și Tătari de au robit țara și au ars case și biserici pe la toți prădând tot, s'au întâmplat de au venit și la sfânta mănăstire, [Hotărani], și au ars tot până în pământ și au luat și alte bucate, ce au avut, ale sfintei mănăstiri, de au rămas numai pietrele arse» (4). Alte mănăstiri cari suferiră în timpul războiului, fiind jefuite și arse de Tătari, sunt Segarcea, Brâncoveni, Jitieni, Strehăia și chiar mănăstiri mai departe de Dunăre ca Cozia, în fine chiar și Tismana (5).

După încheierea păcii dela Passarowitz, Austria veni și de drept în stăpânirea teritoriilor ocupate. Guvernul imperial procedă la introducerea administrațiunii politice și financiare, cum și la asigurarea noilor sale posesiuni.

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI. p. 236.

(2) *Magazin istoric*, IV, p. 52.

(3) Hurmuzaki. *Documente* VI. p. 240.

(4) Actul în chestiune are data de 15 Iunie 1719 și emană dela Gervasie, egumenul mănăstirii Hotărani. Se află la *Biblioteca Academiei Române*, secția manuscriselor, Condica II a Episcopiei Râmnicului, p. 468.

(5) Anexa 7.

Conducerea supremă a tuturor provinciilor de curând câștigate fu încredințată Consiliului aulic de războiu (Hof-Kriegsrath) și Vistieriei (Cămării) împărătești (Hof-Kammer) în comun. Pentru a simplifica însă mersul și rezolvarea afacerilor din aceste provincii, se institui o comisiune specială, compusă din membri ai celor două organe supreme pomenite ale Curții, pusă sub președinția principelui Eugeniu de Savoia și numită «Neoacquistische Commission» (1).

Nu intră în cadrul studiului de față să mă ocup mai de aproape cu administrația introdusă de Nemți în Oltenia noastră. De aceea voi aminti numai în treacăt că generalului comandant al trupelor împărătești din Ardeal (în timpul de care vorbim eră Steinvill) îi fu încredințată direcțiunea supremă (2) a afacerilor Olteniei; iar la Craiova fu stabilită o administrațiune locală, subordonată directorului suprem (3).

Dar și în Oltenia, ca și în celelalte provincii de curând câștigate de Nemți și locuite de popoare de o altă confesiune decât aceea a actualilor stăpânitori, pe lângă administrarea politică, Austriacii își îndreptară chiar dela început atenția lor și la regularea afacerilor bisericești, știind că clerul local aveă influență asupra poporului, că poporul eră prea mult legat de ortodoxismul său, ca să poată fi determinat dintr'odată la îmbrățișarea unei alte confesiuni. De aceea afacerile bisericilor naționale din provinciile de curând cucerite sunt luate în considerațiune chiar dela început, dându-li-se soluțiunile pe cari guvernul imperial le crezù de cuviință.

Ce se făcù în această privință la noi, în Oltenia?

Propuneri în privința regulării afacerilor bisericești cât și a celor politice se făcură Consiliului aulic de războiu din două părți deosebite:

1) Din partea unei deputațiuni compuse din fostul predicator de Curte Ioan Avram, din serdarul Radu Golesecu și din vistiernicul Ilie Știrbei (4). Deputații aceștia, venind la

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, 182.

(2) In actele germane i se da titlul de «Ober Director», in cele latinești «Supremus director», cele interne românești îl numesc «marele dirigător».

(3) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, 186—189.

(4) *Magazin istoric*, IV, p. 179 urm.

Viena, prezentară Curții diferite memorii, în cari își expuneau dorințele lor. Privitor la biserica română din Oltenia, deputațiunea pomenită cerea ca bisericile din cele cinci județe să fie lăsate să-și practice neturburat ritul lor cel vechiu, iar mănăstirile să fie scutite de ori ce contribuțiune, cum și de vămi, și, în afară de timpuri de războiu sau de nevoie, să nu fie împovărate cu încartierare de trupe; mai departe mănăstirile să fie îndreptățite, conform privilegiilor lor, să strângă obișnuita «milă» (= Almosen) dela saline și dela vămi. Pe urmă deputațiunea aceasta mai cerea ca episcopul Râmnicului să nu mai atârne de mitropolitul Țerii-Românești, ca până atunci, ci de mitropolitul așezat de împărat în regatul Serbiei. Asemenea mai cerea deputațiunea ca să se ordone ca toți candidații—ortodocși din Ardeal—la preoție, cari până atunci se duceau la mitropolitul Țerii-Românești spre a fi hirotonisiți preoți, să vină de acum înainte la episcopul Râmnicului spre a-i hirotonisi, supunând la pedepse grele pe cei ce vor contraveni la această măsură (1). Dar în afară de propunerile făcute Curții, înainte de încheierea păcii, de această deputațiune, deci pe cale mai mult privată, se mai făcură și altele, pe cale oficială, și anume:

2) Din partea generalului comandant al trupelor din Ardeal, Steinville care, după ce pacea fu încheiată, întreprinse o călătorie în Oltenia, spre a se informă mai de aproape și a cercetă situația la fața locului. Steinville făcû apoi un raport amănunțit Consiliului aulic de războiu în această privință. În această relațiune el făcû și diferite propuneri referitoare la administrarea viitoare a țerii. Cu privire la biserica română din Oltenia Steinville propunea: a) ca să i se mănțină episcopului de Râmnic drepturile sale bisericesti, mulțumindu-se cu veniturile episcopiei, iar în cele profane (saecularia) să nu se amestece; b) ca mănăstirile domnești, după cum mai înainte vreme depindeau de Domnitori, tot așa și acum să depindă, în afară de chestiunile curat bisericesti (extra causas ecclesiasticas) de Vistiaria împărătească (Hofkammer), și nu de boieri sau de episcop; c) în privința mănăstirilor cari depindeau de Patriarhia de Alexandria și Ierusalim, cum și de Sfântul

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 183 și 234.

Munte, Steinville propune să se dispozeze pe viitor ca egumenii acestor mănăstiri să nu se mai numească de patriarhii, sau dela Sfântul Munte, căci acești egumeni greci spoliau mănăstirile de multe avuturi și dau patriarhilor sume mari, ci ca în aceste mănăstiri să se aleagă din sânul lor un Român ca egumen. Acesta va avea să locuească în țară, dar să fie confirmat și de Patriarh, căruia va avea să îi trimită o anumită sumă anuală, după invoială. Asemenea mai propune Steinville ca egumenii mănăstirilor domnești să fie aleși de către călugării mănăstirii respective și din sânul ei, iar nu după recomandățiunea boierilor, sau după alte interese private, rămânând apoi ca să fie confirmați de Majestatea Sa Impăratul, după cum mai înainte vreme fuseseră confirmați de Domnitor; *d*) Steinville mai propune ca urmașul episcopului de Râmnic să fie numai sfințit de mitropolitul din Țara-Românească, dar pentru a evita ori ce dependență a Olteniei de Țara-Românească (1), să nu mai fie confirmat de acel mitropolit, ci de Majestatea Sa Impăratul (2).

Înainte de a vedea ce a făcut guvernul imperial central cu propunerile privitoare la biserica română, cari îi veniseră din cele două surse semnalate, și pe cari din ele le-a adoptat, cred că e necesar, fără a le pune față în față pe toate cele din o sursă cu cele din cealaltă, să ne oprim puțin la una și cea mai însemnată dintre ele, anume: cea privitoare la situațiunea viitoare a episcopului de Râmnic.

Steinville propune, cum am văzut, ca viitorul episcop al Râmnicului, — fără a ne spune ce gândia cu privire la pozițiunea episcopului în viață, Damaschin, — să fie numai hirotonisit de mitropolitul Țerii-Românești. Confirmarea episcopului însă avea să o facă, după propunerea lui Steinville, împăratul. Admiterea hirotonisirii episcopului la București poate foarte ușor duce la presupunerea că Steinville nu eră cu totul în contra ruperii a ori cărei legături bisericești cu mitropolia Țerii-Românești. De ce însă deputațiunea boierilor români mergea cu mult mai departe

(1) «Um aller Dependenz der diesscitigen von jener [Walachei] auszuweichen».

(2) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 240.

decât generalul austriac? De ce cerea deputațiunea curmarea ori cărei legături bisericești dintre episcopia Râmnicului și mitropolia Țerii-Românești? Unde trebuie căutată explicarea faptului că boierii *români* cereau punerea episcopului lor sub dependența bisericească a mitropolitului *sârbesc* al Belgradului?

În Serbia ocupată de Nemți există de mai nainte o mitropolie — a Belgradului — dependentă de patriarhul național sârbesc de Ipek. Această mitropolie însă fu declarată în 1718 de Nemți ca independentă, supunându-i-se episcopia de Valievo (din Serbia), iar mai târziu, în 1720, și cei doi episcopi ortodocși din Banat: al Timișoarei și al Verșețului-Caransebeșului. Pe lângă această mitropolie numită «*neoacquistica*» se mai află în țările habsburgice, și anume pe teritoriul coroanei ungare, dela 1690, o altă mitropolie sârbească, care, în urmă, se stabilise la Carloviț, și căreia îi erau subordonate episcopiile din Ungaria și Croația, ca cea din Bács, Arad, Buda, Slavonia, Constanța, etc. Aceasta din urmă mitropolie eră numită «*slavonă*» (1).

Mitropolit al Belgradului eră în acest timp Moise Petrovici, om ambițios dar și capabil. El fusese ales de mai nainte, de pe vremea Turcilor, ca mitropolit al Belgradului. După încheierea păcii el se duse la Viena, unde mijloci să i se acorde recunoașterea din partea Curții, ceea ce și obțină la 10 Septembrie 1718 (2). Dar chiar înainte de încheierea păcii și de venirea sa la Viena, mitropolitul Moise Petrovici intrase în legături cu boierii români, cu cari vedea că au să rămână cu toții împreună sub stăpânirea austriacă. Mitropolitul sârbesc agită în țară «cu cuvântul și cu fapta», ni se asigură (3). «*Cu cuvântul*», mitropolitul Belgradului va fi făcut de sigur multe și mari promisiuni boierilor noștri. Așa, în prima linie, îi va fi asigurat că sub oblauirea sa duhovnicească, ortodoxismul la Români, de care boierii se îngrijiau, cum am văzut, mult, va fi pus la adăpost de ori ce încercare ce s'ar face de stăpânitorii catolici în contră-i. «*Cu fapta*», mitropolitul Belgradului a intrat

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, pp. 315—319.

(2) *Ibidem*, p. 310.

(3) *Ibidem*, p. 415.

în legături de aproape cu deputații boieri, i-a primit și tratat bine, le-a dat chiar și daruri, precum vom vedea mai jos, determinându-i în cele din urmă ca să ceară dela Curte atárnarea bisericească a episcopiei Râmnicului de mitropolitul Belgradului.

Dar să reluăm firul intrerupt!

Care eră părerea predominantă ce se formase în cercurile conducătoare din Viena cu privire la situațiunea bisericii române din Oltenia, în urma propunerilor făcute din cele două surse amintite mai sus?

Formulată o găsim în referatul făcut la 14 Noemvrie 1718 de principele Eugeniu de Savoia, prezidentul Consiliului aulic de rășboiu și al Comisiunii neoacquistice, către împărat. Referatul venia din partea Consiliului de rășboiu.

Părerea Consiliului aulic de rășboiu eră ca în afacerile religioase să se mănțină prescripțiunile decretului Curții dela 30 Maiu 1717 (de care am pomenit mai sus), prin care se acordă libertatea religioasă și protejarea ritului grecesc (recte ortodox) în Oltenia. În ceea ce privește însă exercițiul ritului grec, Consiliul de rășboiu eră de părere ca episcopul Râmnicului și ceilalți prelați ce se vor mai alege, să nu mai fie consacrați sau confirmați de mitropolitul din Țara-Românească, ci de cel din Serbia, din Belgrad, sau pentru ca să nu se dea acestui mitropolit (al Belgradului) o prea mare autoritate, de un alt mitropolit din țerile ereditare ale Casei de Austria, care mitropolit nu puteă fi altul decât cel sârbesc din Carloviț. Consiliul de rășboiu mai eră informat că unii dintre fețele bisericești pomeniau la rugăciuni numele Țarului, pentru care aveau o deosebită venerațiune. De aceea Consiliul e de părere de a li se ordonă sever ca pe viitor să se roage în biserici numai pentru persoana împăratului. Numai puțin de a nu li se permite de loc să se amestece în afacerile lumesti. Iar înainte de alegere să ceară dela Curte să li se acorde încuviințare în acest scop. În privința mănăstirilor, părerea ce și-o formase Consiliul aulic de rășboiu eră ca mănăstirile domnești să depindă în cele temporale de Majestatea Sa Impăratul, ca principe al țerii, iar nu de boieri; în ele să se aleagă egumenii, după ce se va fi dat prealabil încuviințare, după uzanțele ritului lor, iar can

didăți la egumenat să nu poată fi decât indigeni și anume numai cei născuți în cele cinci județe. În privința mănăstirilor închinat, părerea Consiliului aulic de războiu era ca Patriarhilor orientali, ca supuși ai Turcilor și ca străini, să nu li se mai îngăduie nici un drept la numirea egumenilor dela mănăstirile închinat, nici să li se mai dea vreun venit sau pensiuone dela mănăstirile închinat din Oltenia, nici măcar să se mai permită preoțimii din Oltenia ca să stea în corespondență cu ei. În ce privește scutirile, privilegiile, de cari se bucură biserica română din Oltenia (mănăstirile în special), Consiliul e de părere ca clerul să fie deocamdată asigurat numai în general despre mănținerea lor, rămânând ca cu timpul clerul să facă cunoscut, în special, administrațiunii locale privilegiile sale. Administrația le va înainta directorului suprem, Steinvillle, iar acesta, însoțindu-le și cu opiniunea sa, să le înainteze Curții spre confirmare. În timpul acesta însă mănăstirile și locuințele bisericesti, afară de ratio belli și de neapărata nevoie, să fie scutite de incartierare (1).

Părerea Consiliului de războiu era deci formată din combinarea propunerilor făcute de delegațiunea românească cu cele făcute de generalul austriac, adoptând unele puncte din propunerile deputațiunii, ca de pildă atârhnarea episcopului Râmnicului de mitropolitul Belgradului, care fu în principiu chiar atunci primită, sau lăsând în altele, ca de exemplu recunoașterea privilegiilor, să urmeze hotărîrea mai târziu, ori în fine, adoptând o propunere, mergea și mai departe de cum se propusese de pildă de Steinvillle cu privire la mănăstirile închinat.

Dar ce a hotărît acum împăratul cu privire la biserica română din Oltenia, date fiind și propunerile ce se făcuseră, cum și părerea ce predomină în cercurile conducătoare dela Curte?

În decretul împărătesc cu data de 22 Fevruarie 1719, adresat, pe calea Consiliului aulic de războiu, comandantului din Ardeal, generalului Steinvillle, și prin care se regulează întreaga administrațiune a Olteniei (2), cum și

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, pp. 244—245.

(2) *Ibidem*, pp. 189—191.

în proclamațiunea adresată, tot la 22 Fevruarie 1719, populațiunii din Oltenia de către împărat (1), aflăm că, pe baza părerilor ce se formaseră în Cercurile conducătoare dela Curte, împăratul luă, cu privire la biserica română din Oltenia, următoarele dispozițiuni:

a) Se acordă libertatea religioasă și protejarea ritului ortodox;

b) Se suprimă ori ce dependență bisericească a episcopului de Râmnic și a celorlalți prepoziți bisericești din Oltenia, de mitropolitul Țerii-Românești; se pune atât episcopul cât și prepoziții sub ascultarea mitropolitului din Serbia sau a unui alt mitropolit din țările ereditare ale Casei de Austria, precum se va hotări ulterior;

c) Se ordoană a fi pomenit în biserici, la rugăciuni, împăratul, ca principe al țerii, interzicându-se pomenirea Țarului rusesc;

d) Se interzice amestecul clerului în afacerile lumești.

e) Se prevede cererea consimțământului dela Curte, ca să se facă o alegere de egumen, după ritul grec;

f) Se specifică ca mănăstirile domnești să atârne în cele temporale de împărat, (ca principe al țerii) respectiv de administrațiunea locală și de Oberdirector. Patriarhilor orientali li se suprimă dreptul de a numi pe egumenii mănăstirilor închinat, cum și de a primi venituri sau pensuni dela aceste mănăstiri; corespondența cu ei se interzice de asemenea clerului din Oltenia;

g) Egumeni la mănăstiri să nu se poată alege decât Români, născuți în cele cinci județe;

h) În privința privilegiilor, scutirilor, decretul împărătesc adresat lui Steinville diferă întru câtva de proclamațiunea adresată populațiunii din Oltenia. Dar în afară de această deosebire mai mult de redacțiune, fondul la amândouă actele în chestiune este același: privilegiile și scutirile vor fi cercetate mai întâiu de administrațiune, apoi vor fi făcute cunoscut Curții spre a le confirma «ca să se vadă din aceasta bunăvoința împărătească față de popor», zice proclamațiunea; în fine

i) Ca până la definitivă confirmare a privilegiilor, mă-

(1) Anexa 4 și 6.

năstirile și locuințele preoților, în afară de ratio belli sau neapărata nevoie, să nu fie împovărate cu incartierare de trupe.

În afară de cea dintâi din dispozițiunile luate: acordarea libertății religioase și protejarea ritului ortodox, cerute de episcopul Damaschin încă din primăvara anului 1717, când, cum am văzut, se dusesese la Viena, încolo cele mai multe din restul dispozițiilor luate de împărat cu privire la biserica română din Oltenia, mai ales subordonarea episcopului de Râmnic la mitropolia Belgradului, apoi amestecul Curții la alegerea și numirea egumenilor, cum și punerea mănăstirilor în cele temporale sub controlul administrațiunii, erau de natură de a nemulțumi în prima linie pe episcop; nu mai puțin apoi și pe egumenii mănăstirilor, cari doriau să aibă și mai departe mâna liberă în administrarea averilor mănăstirești.

Nemulțumirea aceasta se și produse. Ea nu se manifestă însă imediat, din cauză că decretul împărătesc dela 22 Fevruarie 1719 cu aceste dispozițiuni nu fu publicat de Steinvile (1), așa că cei interesați în cauză, episcopul Damaschin și egumenii, aflară de bună seamă numai, poate, ceva mai târziu cele dispuse de Împărat cu privire la biserică, decât cum ar fi putut să le afle, dacă decretul se publică imediat.

Intr'un memoriu cu data de 29 Noemvrie 1719, adresat generalului Steinvile și iscălit de episcopul Râmnicului, Damaschin, și de patru egumeni: arhimandritul Ioan, egumenul dela Orez, Ștefan, egumenul dela Bistrița, Ștefan dela Arnota și Pahomie dela Govora, adunați în mănăstirea Orez, găsim exprimată nemulțumirea conducătorilor bisericii din Oltenia față de dispozițiunile luate de Curte, cum și propuneri de luarea unor alte dispozițiuni. Memoriul constă din 11 puncte. Prin acest memoriu episcopul și egumenii subscriși cereau:

1) Ca episcopia Râmnicului să fie ridicată la rangul de mitropolie, pe motiv că și altădată a existat în această regiune o mitropolie, și anume în părțile Severinului, care mitropolie, înainte de ocuparea acestor locuri de Turci,

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 198 și 200.

avea sub dependența sa pe un «episcopus Mehediensis». Subscriitorii memoriului cer ca mitropolitul, a cărui reședință urmă să fie la Râmnicul-Vâlci, să fie consacrat de Patriarhul Constantinopolului, de care, în afară de consacrare, să nu mai fie întru nimic altceva dependent; să nu fie consacrat de arhiepiscopul Belgradului, căci Belgradul, spune memoriul, este inferior, ca rang, Amasiei, titlu pe care îl avusese mitropolia dela Severin, și pe urmă Belgradul însuș este dependent de patriarhia Ohridei. Memoriul adaugă apoi că dacă boierii, cari au fost în deputațiune la Viena, au cerut o dependență de Belgrad, apoi aceasta o au făcut fără știrea și sfatul boierilor și clerului din Oltenia. Episcopul nu le-a dat instrucțiuni în această privință. Pe urmă episcopul a fost încunoștințat de alții, cari se aflau și ei, pe acel timp, la Viena, că mitropolitul Belgradului, Moise Petrovici, chemase pe acei boieridelegați la sine, că i-a primit foarte bine și le-a dat și daruri (1), și i-a rugat să propună ca episcopia Râmnicului să se subordoneze mitropoliei Belgradului. Subscriitorii memoriului se roagă ca așa ceva să nu se facă. — Cum se vede punctul acesta e răspunsul clerului în frunte cu episcopul la dispozițiunea Curții, prin care, în principiu, se supunea episcopul Râmnicului unui mitropolit ortodox din țerile habsburgice.

2) Cereau ca să se dea episcopului supraveghierea și în cele temporale peste mănăstiri, alăturându-i-se în acest scop doi egumenii. Episcopul să aibă dreptul de a cere odată pe an, la Crăciun, socoteală de toate lucrurile mănăstirii. Cel ce va fi în regulă cu toate și va părea că e capabil de a conduce și mai departe mănăstirea, să fie lăsat egumen; iar pe cel ce va aduce pagubă mănăstirii, să aibă episcopul și sinodul său dreptul de a-l judecă, de a-l face să despăgubească mănăstirea, de a-l depune din egumenat, alegând apoi altul, pe care îl va socoti episcopul și sinodul său, și făcându-l apoi cunoscut și Curții prin mijlocirea comandantului din Ardeal. Cerearea aceasta e motivată: a) pe faptul că și mitropolitul din București avusese dreptul de a supraveghia toate

(1) «lautè exceperit donaveritque illos».

mănăstirile, punând și depunând, cu știrea Domnitorului, pe egumeni; *b*) dreptatea însăși (*justitia quoque*) cere ca mănăstirile să fie puse sub supraveghierea episcopului local; *c*) nu mai puțin și canoanele. Această cerere este, cum se vede, răspunsul la acea dispozițiune a Curții, prin care se stipulase ca mănăstirile în cele temporale să depindă de împărat, respectiv de administrațiunea locală.

3) Cereau cei iscăliți în memoriu ca egumenii mănăstirilor să nu fie numai ca simpli călugări, ci să fie investii și cu preoția și să fie obligați să săvârșască adesea liturgia, ori să officieze preoți călugări și nu de cei de mir, săvârșindu-se liturgia în fiecare zi. Să se dea episcopului dreptul de a pedepsi pe cei ce nu vor păzi acestea.

4) Egumenii să nu aibă voie să alunge din mănăstire pe călugări, ci numai să pedepsească pe cei neascultători după greșelile lor, întrebuintându-i apoi iarăși la serviciile mănăstirii. Asemenea nici călugărilor să nu le fie permis să fugă dintr'o mănăstire într'alta, ori să se ducă pe la biserici parohiale între profani, afară de cazul când ar fi trimiși cu vreo însărcinare oarecare. Egumenii să nu primească în mănăstirile lor călugări străini.

5) Nimeni să nu aibă voie să ridice vreo mănăstire sau biserică fără voia episcopului. Și dacă cineva ar face vreo donațiune mănăstirii, să nu aibă dreptul de a pune egumen la acea mănăstire, precum se făcea.

6) Din călugării străini (de țară) să nu se facă episcop sau egumen, căci dacă ajung în mâna acestora bani sau scule de ale mănăstirilor, pot foarte lesne să le vândă, să facă bani și apoi să fugă din țară, după cum au și făcut mulți. Ca stavilă la asemenea abuzuri cer subscriitorii memoriului, ca egumenii să se pună dintre oamenii din țară de o credință și bunătate cunoscută (1). În acest punct cererile conducătorilor bisericii române coincidau cu dispozițiunile deja luate de Curte.

7) Să nu fie permis episcopului să iea cu forța ceva dela mănăstiri, ci dacă mănăstirea, din vreo cauză oarecare,

(1) «sed ponantur Igumeni hinc ex Provincia homines notae fidei et bonitatis».

i-ar veni cu ceva în ajutor, să se mulțumească episcopul cu ceace îi poate da egumenul.

8) Episcopul să fie obligat să instrucască pe preoți și să pedepsească pe cei ce nu ascultă, pe cei ce nu fac sau nu-și împlinesc regulat datoriile lor bisericești, să-vârșirea sfintei liturgii, etc.

9) Preoții să nu aibă voie să treacă dela o biserică la alta, nici egumenii sau boierii să primească preoți străini în bisericile lor, ci să-i trimită la episcop ca să-i cerce-teze, dacă într'adevăr sunt preoți, dacă au cărți de preoție dela acel care i-a hirotonisit, sau nu.

10) S'a părut episcopului și sinodului că ar fi lucru plăcut lui Dumnezeu și în interesul provinciei ca să se facă două școli în provincie: una românească la Râmnicul-Vâlcei sub îngrijirea episcopului, plătind mănăstirile și preoții pentru această școală cheltuielile ce vor necesita dascălii și școlarii săraci; altă școală, latinească, la Craiova, sub îngrijirea administrațiunii, a boierilor și a provinciei, care se vor îngriji în acelaș timp și de cheltuielile ce va necesita acea școală. În fine

11) Mai cereau ca pe lângă fiecare egumen să se pună câte un eclesiarh și câte un părinte mai bătrân ca să înscrie regulat toate veniturile și cheltuielile mănăstirii (1).

Avut-a vreo urmare acest memoriu? Dat-a oare rezultatele la care se tindea prin el?

Cred că nu. Și iată de ce!

Memoriul, prin cele dintâiu două puncte, luă o pozițiune fățiș opusă la cele ce împăratul hotărîse dejă încă dela 22 Fevruarie. Urme despre o revenire a Curții asupra celor odată hotărîte nu avem. Ba din contră, suntem pozitiv informați că decretul împărătesc, pe care Steinville am văzut că nu l-a publicat, a fost publicat, întocmai precum se redactase de Curte la început, de către urmașul lui Steinville la comandamentul Ardealului, contele Virmond, și anume la 7 Decemvrie 1721, în fața unei

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 339—341; I. H. Schwieker in *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII pp. 443—446. După Schwieker a fost publicat memoriul și alte acte în revista *Biserica ortodoxă română*, anul XI, pp. 546—549.

deputațiuni de boieri și cler din Oltenia (episcopul Râmnicului, Damaschin, fiind deasemenea de față), pe care Virmond, fiind bolnav și neputându-se duce pentru acest sfârșit în Oltenia, o chemase la dânsul în Ardeal, la Sibiiu (1). Poate că, între altele, una din cauzele ce vor fi determinat pe Steinvillie să amâne publicarea decretului împărătesc până la moartea sa, întâmplată la 21 Octomvrie 1721, să fi fost și nemulțumirea iscată în clerul din Oltenia, în urma celor deja dispuse de Curte, nemulțumire care i se făcuse cunoscut lui Steinvillie prin memoriul pe care episcopul și cu cei câțiva egumeni — aderenți ai lui — i-l adresase din soborul ținut în mănăstirea Orez la 29 Noemvrie 1719. Dacă episcopul și egumenii subscriitori nu puneau în fruntea memoriului lor cele două puncte de căpetenie: independența episcopiei Râmnicului, ridicarea ei la rangul de mitropolie, cum și acordarea supravegherii peste mănăstiri episcopului, și nu făceau prin aceasta punctul fundamental, piatra angulară a cererilor lor, poate că Curtea îl luă în considerațiune, deși veniă cam târziu, poate că se ajungea și la ceva, mai ales că memoriul conținea, în celelalte puncte, propuneri cari, de s'ar fi realizat, nu erau decât salutare, precum eră înființarea unei școli românești la Râmnic, introducerea bunei ordine în mănăstiri și la biserică. Dar cum în privința punctelor principale din memoriu, puse în prima linie de subscriitori, Curtea dejă se pronunțase, e greu a susține că s'a revenit asupra celor hotărâte odată sau că a fost luat în considerațiune memoriul numai în ce privește celelalte puncte.

Ori cum ar fi însă, memoriul acesta ne dă în acelaș timp și o icoană, destul de întunecoasă de altfel, a bisericii române din Oltenia din acel timp. Nu e greu, din cele spuse în memoriu, a vede că pe atunci serviciul divin, sfânta liturgie, nu se făcea regulat în fiecare zi prin mănăstiri, egumenii nefiind de cele mai multe ori investiți cu darul preoției; că egumenii alungau arbitrar pe călugări din mănăstiri; că adesea și călugării fugiau dela sineși dintr'o mănăstire într'alta; că se ridicau biserici și mănăstiri și fără voia episcopului, însușindu-și acei cari le

(1) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 202.

ridicau dreptul de a pune egumeni și preoți; că egumenii străini jăfuiau de cele mai multe ori mănăstirile de avutul lor și fugeau apoi în țeri străine; că episcopii luau, cu forța, contribuții dela mănăstiri; că preoții de pe la bisericile de mir erau fără cultura trebuitoare, că nu-și împliniau regulat datoriile lor preoțești, neslujind la timp sfânta liturgie; că adeseori acești preoți treceau, fără știrea celor puși să-i supravegheze, dela o biserică la alta, fiind primiți de boieri sau egumeni la bisericile de pe moșiile lor; că o școală — de preoție — românească, în antiteză cu cartea slavonă (ce eră atunci pe moarte), lipsiă pe atunci în eparhia Râmnicului; că, în fine, purtarea socoteli de venituri și cheltuieli la mănăstiri se făcea într'un mod nu tocmai regulat.

Un însemnat factor bisericesc eră, pe vremea de care ne ocupăm aici, din cauza mijloacelor de cari dispuneau, *mănăstirile*. Să lăsăm deocamdată la o parte pe episcop, pozițiunea episcopului față cu mitropolia sârbească (asupra căroră vom reveni mai târziu), pentru ca să facem cunoștință mai de aproape cu mănăstirile oltenești din acest timp.

Grație unei împrejurări, și anume sistemului fiscal al Nemților, care nu eră altul decât de a asigura cât mai multe venituri Vistieriei împărătești, putem să cunoaștem destul de bine mănăstirile de atunci din Oltenia. Mănăstirile având mari venituri, dispunând de proprietăți întinse, bucurându-se de diferite privilegii, scutiri, au dat mult de lucru — și de scris — Nemților, în tendința lor de a lua pe sama fiscalului toate, sau cât mai multe din veniturile provinciei.

Dela cele dintâi și mai vechi mănăstiri începând și până la cele din urmă (pe timpul lui Brâncoveanu și al urmașilor săi), mănăstirile românești au fost cât se poate de bine înzestrate. La donațiunile vechi pietatea străbună a adăogat în decursul timpului altele nouă. Domnii confirmând pe cele vechi adăogau și altele nouă; boieri, clerici, credincioși făceau de asemenea diferite legate mănăstirilor, așa că la începutul epocii de care ne ocupăm găsim mănăstirile că dispun de întinse proprietăți. Multe sate, moșii, munți, vii, mori erau ale lor, se bucurau apoi și

de diferite venituri: dela vămi, de pe vii, dela ocnă, ori în fine de scutiri de unele dări. La confirmarea vechilor donațiuni și la adăogarea altora nouă, dintre Domnii anteriori revine de nenumărate ori numele lui Mateiu Basarab, Șerban Cantacuzen și al lui Constantin Brâncoveanu (1).

Dar chiar și în timpul de care ne ocupăm, vedem că și Domnul Nicolae Mavrocordat urmează, în acordarea de privilegii mănăstirilor, calea bătută de predecesorii săi. El dă mănăstirii Crasna din Gorj sare dela ocnă (2), scutește de dijmă o parte din stupii, porcii, oile și vinul mănăstirii Strâmba din Gorj (3), sau mărește cantitatea de sare ce se da mănăstirii Tismana dela 75 la 150 de bolovani (4).

Ce au făcut însă Nemții în privința mănăstirilor din Oltenia?

Încă din Iulie 1718 fu însărcinat consilierul cameral din Ardeal, Ignațiu Haan, de Cămara Curții (Hof-Kammer) ca să cerceteze situațiunea economică a Olteniei, ca pe baza ei să poată fi puse dările. Țara-Românească îi eră dejă de mai înainte cunoscută lui Haan: el nu numai că încă din 1716 venise în țară și se ocupase cu strângerea diferitelor contribuții din Oltenia, ci mai fusesse la noi încă din timpul războiului trecut, când avusese diferite însărcinări pe lângă Brâncoveanu, dela care cumpăraseră atunci grâne pentru oastea împăratului, împrumutase bani.— Pe baza celor raportate de Haan, Cămara împărătească (Hof-Kammer) propuse între altele, la 28 Ianuarie 1719, împăratului, spre aprobare, și următoarele cu privire la privilegiile și scutirile mănăstirilor: o comisiune să cerceteze titlurile de drept ale *pretențiunilor* (?) mănăstirilor și să raporteze, spre a se luă măsuri în consecință. Până atunci Cămara împărătească dădea instrucțiuni subalternilor săi ca să se acorde scutire de vamă numai în lăuntrul granițelor Olteniei, iar cantitatea de sare să se dea numai pentru acoperirea trebuințelor mănăstirilor (5).

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 268—269; 430—454.

(2) *Biblioteca Academiei române*. Muss. No. 181/XC.

(3) *Ibidem*. No. 182/XC.

(4) *Arhivele Statului*. Mănăstirea Tismana. Pachet 9, netrebnic, No. 68.

(5) *Mittheilungen des k. und k. Kriegsarchivs*, XII, p. 216.

Atunci urmă, chiar în acelaș an (1719), și cercetarea ce se ordonase a se face cu privire la mănăstiri. Această cercetare fu făcută de Haan și așternută în raportul său cu data de 21 Noemvrie 1719 (1) către Cămara Curții, precum și în anexele ce însoțesc acel raport. (2).

Din acest raport vedem mai întâiu, că episcopul Damaschin interesându-se de soarta mănăstirilor, întrebase și pe generalul Steinville și pe consilierul cameral Haan, ce se va hotări cu privire la beneficiile de cari se bucuraseră până atunci mănăstirile (3). I s'a răspuns episcopului că acele beneficii nu li se vor contesta mănăstirilor, dar trebuie să declare în ce constau, cum și pe ce documente se bazează, pe urmă trebuie stabilit dacă acele beneficii sunt donațiuni perpetui, veșnice, sau numai pe un anumit timp. De aci necesitatea de a produce documentele ce mănăstirile au la mână. Episcopul Damaschin convoacă atunci pe egumenii mănăstirilor de frunte, aducând el însuș documentele episcopiei spre a fi cercetate. După documentele episcopiei (4) fură cercetate acelea ale celei mai vechi mănăstiri a țerii, Tismana (5), apoi ale celei mai nouă, Orezul (6), fondată de Brâncoveanu. La cercetarea documentelor Haan se servi de niște funcționari fiscali, (între ei

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 279—284.

(2) *Ibidem*, VI, p. 268—277.

(3) Episcopia eră și ea considerată ca mănăstire și clasată întâia între ele.

(4) Episcopia Râmnicului se constată că percepea: a) sare dela Ocne, în cantitate diferită, sub diferiți domni; b) decima pe vin din satul Muierasca; c) decima pe albine, porci și oi din acelaș sat; d) decima pe unele vii din podgoriile Râmnicului; e) decima de pe vinul din toată podgoria Drăgășanilor. (Cfr. Hurmuzaki, *Documente*, VI p. 271).

(5) Mănăstirea Tismana aveă dreptul acordat de Domnii anteriori de a percepe: a) jumătatea vămii dela Vulcan și până la Porțile de fier; b) jumătate din veniturile pescuitului în lacul Bistrița; c) sare dela Ocnă (în cantitate diferită); d) decima dela oile, albinele, viile și porcii satului Tismana; e) decima de pe vinul din podgoriile satelor Rogova, Bistrița, Cerneți și Jidovștea. (Cfr. Hurmuzaki, *Documente*, VI, 271—272 și 281).

(6) Mănăstirea Orez percepea: a) a treia parte din vama dela Vidin și Bistreți până la Cerneți; b) a treia parte din venitul pescuirii; c) sare dela ocnă; d) decima de pe oile, albinile și porcii satelor Orez și Rămești; e) venitul bălciiului anual dela Craiova (15 August—8 Septemvrie); f) parte din vama târgului săptămânal dela Craiova. (Cfr. Hurmuzaki, *Documente*, VI, 271 și 281).

eră și Nicolaus Pater, care avu rol însemnat pe atunci în Oltenia ocupată de Nemți) cunoscători de limba românească, cum și de ceva slavonește pentru descifrarea vechilor hrisoave. Aflându-se astfel cuprinsul documentelor, s'a făcut cunoscut episcopului, și atât episcopul cât și egumenii au trebuit să recunoască, zice raportul, cumcă în acele documente nu e vorba de donațiuni veșnice (*donationes solidae et perennales*), ci numai de o milă, (pomană = *elemosinae*), ce și-o făcuseră Domnii cu mănăstirile, fie zidind Domnul mănăstirea, fie favorizând pe egumenul mănăstirii, fie dând ceva de pomană mănăstirii. Aceste beneficii constau sau în perceperi de vămi la anumite locuri, sau în scutiri de anumite dișme sau în acordarea unui număr oarecare de bolovani de sare dela Oenă; ele nu aveau caracterul veșniciei, în special sarea acordată a variat sub diferiții Domni. O pildă. Mănăstirii Tismana i se acordase de Radul Voevod 800 bolovani de sare. Succesorul său reduce această cantitate la 400, iar Brâncoveanu (despre care raportul zice că a fost un bun gospodar = *der nur ein gar zu guter Wirth war*) a restrâns-o la 75 de bolovani. În ce privește oieritul (decima pe oi) și vinăritul (decima pe vin), asemenea s'a acordat mănăstirilor scutire de unii Domni. Domnii următori sau au pus ca să strângă venitul acestor dări în profitul lor personal, sau au confirmat scutirile anterioare.

După ce Haan se informă că în cuprinsul documentelor produse nu e vorba de donațiuni perpetue, ci numai de «*purae elemosinae*» încetă de a cercetă mai departe documentele, cari erau concepute toate în acelaș mod, pentru ca să nu piardă mai mult timp, apoi pentru ca să cerceteze documentele tuturor mănăstirilor i-ar fi trebuit 4—5 luni de zile, zice raportul, pe urmă cele slavone, din cauza limbii în care erau scrise, numai cu greu puteau fi înțelese. De aceea el crezù că e suficient să examineze, după documentele episcopiei, numai pe ale celei mai vechi și mai nouă dintre mănăstiri, Tismana și Orezul. Din examinarea documentelor lor se putù constată că mănăstirile se bucurau:

a) De venituri dela vămi, bâlciuri, târguri săptămânale și dela pescuit:

b) Scutire dela prestarea dijmei pe oi (oierit) sau pe albine, porci și vin (dijmărit);

c) De acordarea unei cantități oarecare de sare, sau echivalentul ei în bani.

În privința percepției veniturilor dela vămi, găsim un interesant amănunt. Se dăduse mănăstirilor, după împrejurări, sau jumătate sau a treia parte din venitul unor anumite stațiuni vamale. Pentru a se încredința de exactitatea taxelor vamale percepute la o anumită stațiune, ca să știe astfel ce sumă li se cuvine și lor din acele taxe, mănăstirile trimiteau câte un călugăr din mănăstire la acea stațiune de vamă, cu însărcinarea de a supraveghea, în tot timpul anului, încassarile. Iată pe călugărul, care-și consacrase viața sa liniștii și singurătății monahale, devenit prin această împrejurare «vameș». De bună samă că un asemenea control la stațiunile vamale nu putea fi decât supărător pentru Nemți, mai ales că ei considerau vămile ca un venit exclusiv al principelui țerii (ein regale principis), care nu avea deci nevoie de un control așa de minuțios din partea călugărilor trimiși de mănăstiri. Haan propune deocamdată să se dea mănăstirilor, în bani, o sumă proporțională cu venitul anual al vămilor respective. În schimb însă mănăstirile să fie excluse dela ori ce control sau amestec la perceperea veniturilor vămilor.

În ceea ce privește veniturile dela bălciuri, dela târguri, acordate mănăstirilor în total sau în parte, Haan propune ca să se ia toate dela mănăstiri și să se dea fiscului, căci veniturile celor mai însemnate bălciuri și târguri, zice el, s'au dat mănăstirilor, nerămânând fiscului decât bălciuri și târguri neînsemnate, cari aduc venituri mici de tot. Cu privire la pescuit, Haan e de părere ca să se lase și mai departe mănăstirilor, pentru motivul: a) că venitul lui nu e mare; b) că mâncarea cărnii fiind oprită călugărilor ei au nevoie de pește; c) că astfel nu ar avea aparența că dintr'odată li se iau toate beneficiile de cari mănăstirile se bucuraseră până atunci. În privința scutirii de dijmărit și oierit, Haan, bazat pe faptul că această scutire se făcuse după bunul plac al Domnului (ad placitum suum) propune ca pe viitor oieritul să nu se perceapă numai din

3 în 3 ani, ca mai înainte (1) ci în fiecare an. Și precum înainte se percepea ori de câte ori un Domn nou se urcă pe scaun, să se înceapă deocamdată a se percepe oieritul cu ocazia instalării administrațiunii nouă în Oltenia. Cât pentru scutirea dela dijmărit, Haan e de părere să se acorde și mai departe mănăstirilor. Cantitatea de sare ce se acordă mănăstirilor se urcă la 3.860 bolovani, fiecare bolovan în greutate dela 200—300 ocale. Această cantitate nu se putea consuma întregă în mănăstiri și pentru nevoile lor, din pricină că în ele nu viețuiau mai mult ca 4—5 călugări, ci se vindea pe loc, sau se făcea negoț cu ea peste Dunăre. Lucrul acesta eră în dauna comerțiului cu sare pe care îl făceau și Nemții peste Dunăre. De aceea Haan propune ca să se acorde fiecărei mănăstiri pe an o cantitate dela 20—24 bolovani și apoi și aceasta să nu se dea în bucăți mari, ci mărunțită. Cât pentru partea de sare ce li se luă mănăstirilor, Haan propune să li se dea în schimb o anumită sumă în bani. Chiar și în privința unor taxe nu tocmai mari, pe cari le percepea mănăstirea Cozia dela țigani săi, cari se indeletniciau cu strângerea aurului de pe albiile râurilor, sau cu tăiatul sării la ocnă, sistemul fiscal al Nemților de a acapara totul se amestecă.

Dar partea cea mai interesantă din acest raport este partea finală. Ea ne pune în pozițiune ca să cunoaștem mai de aproape starea internă de pe atunci a mănăstirilor din Oltenia. Rea eră conducerea acestor mănăstiri, nepotrivit cu scopul eră felul de viață ce se ducea în ele, ne spune raportul în chestiune. Egumenul dispune de tot, și de toate în mănăstire; el face aci tot ce vrea, după bunul său plac, fără ca ceilalți călugări să aibă dreptul să-i obiecteze ceva. Nici în cele mai mici și mai neînsemnate lucruri călugărul nu îndrăznește să reproșeze ceva egumenului, căci la cel mai mic cuvânt îl alungă din mănăstire. Un subaltern care să controleze greșelele, conduita, risipa egumenului, lipsește. În multe mănăstiri cu venituri frumoase adeseori nu se află, în afară de egumen, mai mulți ca 2—3 călugări, cari în cea mai mare parte

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 313.—Cfr. și anexa 13.

trebuie să-și procure ei singuri hrana și îmbrăcămintea, când egumenul e avar sau se gândește la economii în profitul său, sau nu e bun prieten cu călugării. Egumenii au punga lor proprie și nu fac gospodărie pentru mănăstire. Din această cauză mănăstirile se aflau în decadentă și ruină și încetul cu încetul mergeau spre distrucție, căci egumenii bagă în buzunarele lor tot ce pot să răpească dela mănăstiri, în timpul egumenatului lor. La mănăstirile închinete jaful eră și mai mare, căci egumenii acelor mănăstiri, pe lângă ceeace strângeau pentru ei, trebuiau să mai trimită din timp în timp, la câte doi sau sau trei ani, ceva și patronilor lor: patriarhilor din Ierusalim și Alexandria. Egumenii dela mănăstirile închinete sfântului Munte erau schimbați regulat la trei ani, și egumenul plecând după cei trei ani de egumenat luă cu sine și toți banii pe cari îi adunase și din care trăia tot restul vieții, ori îi risipiă și consumă în mod rău, nedemn. Acelaș lucru îl făcea și urmașul său în cei trei ani ai săi de egumenie, și tot așa mai departe; așa că mănăstirile nu aveau nici un profit, nici o participare la propriile lor venituri, cari intrau în buzunarele egumenilor, sau treceau peste hotare. De o astfel de neorânduială de prin mănăstiri Domnii au știut, dar nu au luat măsuri ca să îndrepteze răul. Ba din contră! La instalarea unui nou egumen în mănăstirile domnești, zice raportul în chestiune, Domnii luau ei înșiși bani dela egumeni, cu cari se învoiau, chiar mai dinainte de a-i numi, să le dea o anumită sumă. Iar dacă muriă vreun egumen, Domnul luă tot ceeace rămânea pe urma mortului. Când însă egumenul trăia prea mult și Domnul află că a strâns mulți bani, atunci, sub un pretext oarecare, Domnul sau îl alungă din mănăstire, spre a-i confiscă el apoi totul, sau cerea ca să-l împrumute cu o anumită sumă de bani, pe care nici Domnul nu se mai gândia vreodată ca s'o mai dea înapoi, dar nici egumenul nu avea curajul ca să o mai ceară înapoi. Și aceasta o practicau Domnii nu numai față de egumenii mănăstirilor domnești, ci și față de ai celorlalte mănăstiri, când aveau nevoie urgentă de bani pe cari, luându-i odată, nu se mai gândiau să-i înapoieze.

În privința ocupațiunii, a îndeletnicirii călugărilor de pe

atunci, în mănăstiri, raportul de asemenea ne dă amănunte interesante. După ce călugării s'au sculat dimineța, cîtesc cam o jumătate de oră în biserică, apoi umblă încoace și încolo pînă vine vremea mesei dela prînz, care e rea și puțină. După masă merg cu toții la culcare și dorm câteva ceasuri, fie flămânzi, fie sătui. Către seară iarăș fac slujbă în biserică o jumătate de oră. Nici unul din ei nu lucrează nimic și rabdă mai de grabă foamea decît lucrul. Le este destul dacă au căți-va țigani ca să le care apă, lemne și alte lucruri trebuincioase. Aceasta este tot ceea ce fac acești călugări, pentru Dumnezeu și pentru aproapele, în cursul întregului an. Nici chiar în țară, spune în fine raportul, nu este lăudată viața pe care o duc acești călugări în mănăstiri.

Va fi de bună samă în acest raport, presărată pe ici și colea, și câte o mică doză de exagerare. Aceasta ar fi de altfel destul de explicabilă: funcționarii locali prezentau lucrurile în colori mai negre decît erau în realitate spre a putea astfel determina Curtea ca să iea măsuri în consecință. Abstracție făcînd de această exagerare, cîtă va fi, nu e mai puțin adevărat că în cea mai mare parte faptele rămân așa după cum ne-au fost înfățișate de raportul în chestiune.

Din anexele cari însoțesc acest raport al lui Haan și cari nu sunt altceva decît catagrafii ale mănăstirilor oltenești de atunci, putem să vedem care eră numărul lor, cum și în câte categorii se împărțiau. Catagrafiile acestea fiind făcute de episcopul Damaschin, a cărui iscălitură se află mai pe toate, avem tot dreptul de a primi cele cuprinse în ele ca fiind întru toate corespunzătoare realității. În Oltenia se aflau pe acea vreme 18 mănăstiri de călugări (1), 5 mănăstiri de călugărițe (2) și 17 schituri (3),

(1) Anumé: Episcopia Râmnicului, Tismana, Cozia, Bistrița, Orez, Govora, Arnota, Strehaiia, Sadova, Brâncoveni, Motrul, Segarcea, Jitieni, Bucovăț, Hotărani, Călui, Țințăreni, Stănești.

(2) Acestea erau: Mănăstirea Dintr'un lemn, Surpatele, Mamul, Ostrovul și Slătioarele.

(3) Topolnița, Polovraci, Sfântu Ioan, Titirez, Arhanghel, Strâmba, Crasna, Sărăcinești, Iezerul, Dobrușa, Baia de Aramă, Cetățuia, Manoilești, Cornetul, Târnavă, Plopu, Criveleacu.

pe cari documentele în chestiune le numesc «capele».

Toate aceste mănăstiri și schituri însă se împărțiau în următoarele patru clase:

I. *Mănăstiri domnești*, acele cari fuseseră întemeiate de Domni. Aci veniau Cozia, fondată de Mircea cel Bătrân, Govora de bisericosul Domn Radu cel Mare, Arnota, Strehaiia, Sadova, Motrul, Brâncoveni, fondate de Mateiu Basarab, Orezu, fondată de Constantin Brâncoveanu, Bistrița fondată de banul Barbu Craiovescul, etc. (1).

II. *Mănăstiri și schituri libere*, acele cari nu atârnau de vreo altă mănăstire. În această categorie intrau episcopia Râmnicului, mănăstirea Tismana, cele 5 mănăstiri de călugărițe precum și următoarele 5 schituri: Titirez, Strâmba, Crasna, Iezerul și Cornetul (2).

III. *Mănăstiri și schituri închinatelor locurilor de jos* erau toate 10 la număr, și anume 7 mănăstiri: Segarcea, Jitieni, Bucovăț, Hotărani, Călui, Țânțăreni, Stănești și 3 schituri: Arhanghel, Plopul și Baia de Aramă (3) Intre cele 10 mănăstiri și schituri închinatelor locurilor de jos *patru* (Plopul, Baia de Aramă, Hotărani și Jitieni), erau închinatelor sfântului Munte, *patru* Patriarhiei Alexandriei (sfinții Arhangheli, Stănești, Țânțărenii și Segarcea), una (Călui) eră închinată patriarhiei de Ierusalim, în fine una (Bucovățul), mănăstirii Meteoris în Rumelia.

IV. *Schituri închinatelor mănăstirilor din țară*. Ele erau opt la număr și anume: Topolnița și Cerneți, închinatelor mănăstirii Tismana, Sărăcinești și Dobrușa, închinatelor Episcopiei Râmnicului, Polovraci închinatelor mănăstirii Orezul, Cetățuia închinatelor Mitropoliei din București, Manoi-lești închinatelor mănăstirii Bistrița, și în fine Tirnavița închinatelor mănăstirii Brâncoveni (4).

Informațiuni cu privire la mănăstirile oltenești, la starea lor, însoțite și de diferite propuneri, mai veniră la Curte și din altă parte. Pe lângă raportul și anexele lui Haan, generalul austriac, comandant în Ardeal și «mare

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 272—274 și 430—454.

(2) *Ibidem*.

(3) *Ibidem*.

(4) *Ibidem*.

diregător» al Olteniei, Steinville, pe lângă cele ce raportase deja mai înainte, raportă din nou — pe baza celor ce i se aduseseră la cunoștință de administrațiunea locală a Olteniei — acum în 1720, Consiliului aulic de războiu despre starea lucrurilor din Oltenia (1). În acest raport (2) se ating și chestiuni bisericesti. Cu privire la mănăstiri, cetim în acest raport, că egumenii de prin mănăstiri dădeau pentru călugări mai mult sau mai puțin pentru hrană, după cum erau și ei mai mult sau mai puțin sgârșiți; că hrana călugărilor eră puțină și sărăcăcioasă; că un control asupra celor ce făcea egumenul nu există; că el dispunea de banii și de efectele mănăstirii după cum voia. Și raportul generalului ne spune că adeseori s'a întâmplat ca egumenii, după ce s'au îmbogățit, să fugă din țară cu banii strânși (3). Și în acest raport se propun măsuri de îndreptare, cum eră de pildă punerea unui proegumen sau dichiu în mănăstirile bogate, (ceea ce fusese și mai înainte vreme, spune raportul), spre a se ocupa cu gospodăria. Pe urmă propune ca în fiecare an sau la doi ani cel puțin să fie vizitate mănăstirile de un boier și de un funcționar fiscal, care să le cerceteze, cu această ocaziune, veniturile. Și aceasta nu ar fi ceva nou ce s'ar introduce acum, căci s'a practicat și mai înainte vreme, pe timpul Domnilor, când se observă că egumenul face gospodărie rea la mănăstire. Pe urmă generalul își exprimă în raport părerea că mănăstirile trebuiesc conservate, multe din ele serviseră de azil, la vreme de nevoie, apoi cele mai multe din ele fiind

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pag. 306—316.

(2) *Ibidem*, pag. 314—315.

(3) Că arbitrariul egumenului domniă în mănăstire, ni-o spune destul de lămurit și un act intern, anume o petiție a călugărilor din mănăstirea Orez către administrațiunea din Craiova cu data de 24 Mai 1734, dar care vorbește de fapte petrecute cam pe vremea de care ne ocupăm aici. În acest act citim că, sub egumenul Ioan, călugării mănăstirii «Soborul» au fost siliți de stareț să iscălească un act de vânzare a unor moșii ale mănăstirii: «Care nu va iscăli într'acele cărți djntr'acel oiaș să iasă pe poartă; noi ne având alt ce face și neputând sta în potriva năstavnicului, de frică am iscălit ca să nu ne izgonească din mănăstire». (Cfr. Pachetul 20, No. 16, mănăstirea Horez, dela Arhivele Statului).

împrejmuite cu ziduri solide de piatră, pot servi în timp de războiu la postarea trupelor în ele sau de magazine.

Rapoartele trimise guvernului central, al lui Haan mai ales, determinară norma, direcția ce o luară cercurile conducătoare din Viena, în această epocă dintâi a studiului de față, cu privire la mănăstiri.

Fiind bogate mănăstirile, dispunând de mari venituri, bucurându-se de multe privilegii și scutiri, toate acestea contribuiau să facă pe Nemți să tindă la reducerea pe cât posibil a privilegiilor mănăstirilor, la luarea acelor privilegii de fise, la neacordarea de scutiri, etc. Formulate găsim tendințele acestea în niște considerațiuni financiare privitoare la organizarea Olteniei (1). Aci cetim că Cămara (Vistieria) împăratească eră de părere, că mănăstirile oltenești să fie supuse la «certas praestationes» și «varias decimas», cum fuseseră și mai nainte supuse de Domni; că cantitatea de sare ce se acordă mănăstirilor eră prea mare, că ele fac, cu acea sare, pagubă și concurență comerțului împărătesc cu sarea; că ar fi de dorit să li se acorde numai atât cât le trebuie pentru nevoile lor și aceasta să nu se mai dea în bolovani, ci mărunțită; că scutirile de vamă să se recunoască numai acelor mănăstiri, cari le-au avut și mai nainte vreme, și numai cu privire la vămile din lăuntru țerii (nu și la cele dela graniță), și numai pentru lucrurile de cari mănăstirile aveau nevoie pentru uzul domestic, etc. (2).

Acestea fiind tendințele cercurilor conducătoare dela Curte cu privire la tratarea mănăstirilor, e necesar acum să vedem cum au procedat de fapt Nemții în realizarea acestor tendințe ale lor față de mănăstiri.

În primul rând li se impună Nemților să știe mai de aproape, câte și cari sunt proprietățile (3) și veniturile mănăstirilor, spre a ști astfel cu cât să le impună la dări. De aci nevoia de a face catagrafii. Acestea se și făcură, dar provenind din direcțiuni contrare, ele nu

(1) Hurmuzaki. *Documente*, VI, pag. 347—351.

(2) *Ibidem*, pag. 348.

(3) De sigur că Nemților nu prea le convenia să constate că mănăstirile au «*tanta bonă immobilia*»; v. anexa 13.

consunau între ele: stăpânitorii având tot interesul ca să vază totul exagerat, mare, stăpâniții ca să reducă, să diminueze. Așă într'o catagrafie a averilor și veniturilor mănăstirilor, provenind însă din sursă germană, cifrele erau, cum și eră natural să se întâmple, destul de umflate (1). In alta de origine românească, nu sunt trecute — cum iarăș eră natural să se procedeze astfel, spre a scăpă mai ieftin — toate moșiile pe cari le aveau de fapt mănăstirile (2). Ori cum ar fi însă, după catagrafia din urmă, complectată cu cele ce fuseseră lăsate la o parte, vedem că peste 100 de sate cu moșiile lor aparțineau mănăstirilor. Se ziceă de obicei că cam a treia parte din pământul Olteniei eră proprietate mănăstirească. Proporția însă nu pare a fi așă, ci, după cum ne spune un funcționar fiscal mai târziu, cam a cincea parte din pământul Olteniei (3) aparține mănăstirilor.

Dar nu numai întinsele proprietăți ale mănăstirilor erau ceea ce izbiă pe Nemți. Ei mai vedeau, precum o și constată Nicolaus Pater într'un memoriu al său (4), că mănăstirile mai aveau și cirezi de boi, herghelii de cai, turme de porci, stupi de albine, venituri în bani de mii de florini anual, apoi mii de vedre de vin dela dijma vinului, în fine cantități mari de sare dela Ocnă. Acestea toate puteau fi reduse de Nemți, încassate în profitul fiscului, ori supuse de ei la dări. Ceea ce s'a și făcut.

Cantitatea de sare ce se acordă mănăstirilor fu găsită de Nemți extrem de mare. De aceea, dela 1719 înainte, adică dela cercetarea privilegiilor de Haan, acea cantitate a fost mereu redusă. Cu toată reducerea însă, Nemții găseau că cantitatea dată de ei întrece totuș nevoile proprii ale mănăstirilor. De aceea nouă reduceri. Și nu în totdeauna a găsit și aprobarea Curții, cantitatea ce se dădeă în țară mănăstirilor, socotind-o ca fiind prea mare. Se luă atunci măsura ca să nu se mai acorde sare mănăstirilor până ce nu se va aprobă mai întâiu de Curte,

(1) Anexa 10.

(2) Anexa 15.

(3) Anexa 93.

(4) Anexa 13.

cantitatea de acordat. Pe urmă, după ce se ajunsese la minimul dorit la Curte, se fixă ca aceea cantitate să se acorde mereu pe viitor. În zadar se opuseră mănăstirile; în zadar cerură respectarea privilegiilor, așa după cum li se dăduseră de către Domni. La acestea Nemții le răspundeau: că li se dă acum într'adevăr o cantitate de sare mai mică decât cea care li se dăduse nainte sub Domni, dar în schimb mănăstirile acum nu mai au să plătească contribuții îndoite și întreprinse, pe cari trebuiseră să le plătească nainte vreme. Cât de departe merseră Nemții în aplicarea sistemului lor fiscal — de extorsiune, — se vede din enorma diferență ce este între cantitatea ce se acordase mănăstirilor, la ocuparea țerii, și pe care Haan o constată, cum am văzut, că se ridică la 3860 bolovani, și între aceea care se dădă mănăstirilor pe anii 1724, 1725 și 1726, și care nu se ridică la mai mult decât la 196 bolovani (1)!

Principală avuție a țerii eră pe atunci oile, porcii, albinele și viile. Ca și boierii, mănăstirile aveau, cum văzurăm deja, multe turme, vii și stupi. Se înțelege lesne deci că prestarea dijmăritului și mai ales a oieritului nu putea fi indiferentă mănăstirilor și boierilor, dar nici Nemților. Nainte vreme, sub Domni, plătiseră, cum am văzut, și boierii și mănăstirile, din trei în trei ani, precum și la venirea unui nou Domn pe scaun. În primii ani de ocupațiune austriacă li se dădură pace cu privire la încasarea acestor dări. Dar în 1720, deci la trei ani dela ocupare, fură supuși la darea oieritului și boierii și mănăstirile. Norma aceasta însă de a le percepe din trei în trei ani nu se păstră: Nemții având tot interesul de a le percepe cât mai des. De aceea vedem că în anul 1722; profitând de moartea generalului Virmond și de venirea lui Königsegg ca comandant în Ardeal și «Oberdirector» — «mare diregător» al Olteniei, Nemții percep din nou oieritul și dijmăritul: urmând adică precedentele, când boierii și mănăstirile trebuiau să plătească aceste dări la venirea unui Domn nou. E drept că mănăstirile și boierii cerură scutire de aceste dări, arătând că li s'a făgăduit

(1) Anexele 11, 17, 18, 20, 22, 24, 25, 26, 29, 37, 42, 51 și 61.

pe cuvânt regesc, că vor fi mai ușurați ca sub jugul turcesc. În urmă cerură ca să fie puși cel puțin numai din trei în trei ani la plată. O delegațiune de boieri chiar veni la Sibiiu, pe la finele anului 1722, ca să ceară scutire de aceste dări, atât pentru boieri, cât și pentru mănăstiri. Dar totul fu zadarnic! Nemții nu ținură socoteală de aceste cereri, și îi puseră la plata dărilor de cari cereau scutire și pe anul 1723. Impunându-le aceste dări, Nemții argumentau cam astfel: că censul anual al vinăritului și al tutunăritului de mai nainte vreme acum s'a ridicat de pe mănăstiri și boieri; că mănăstirilor li s'a mai acordat pe anul 1722 și o cantitate suficientă de sare; că pe vadra de vin, adus de boieri și de mănăstiri dela viile lor din Muntenia, deși Cămara împărătească pusese 12 kr., s'a redus totuș numai la 6 kr.; că mănăstirile și boierii dădeau nainte vreme oarecari taxe anuale, aprovizionau miliția, suportau sarcinile provinciei, etc., acum însă sub Nemți au fost scutiți de toate aceste taxe; că în fine dela ocuparea Olteniei, nu au plătit decât de două ori oieritul și dișmăritul. Abia pentru anul 1724, Hof-Kammer dispune în instrucțiunile ce le trimise, ca să se acorde scutire de sus numitele dări, dacă împotrivirea la plata lor va fi prea mare. Scutirea de aceste dări se și acordă pe anul 1724. În 1726 sunt puși din nou cu toții la dări. Pentru 1727, boierii și egumenii cer scutire, Tige arată Consiliului motivele pentru cari ar trebui să plătească. Nu sunt scutiți și plătesc și pe 1727 (1).

Alte proceduri fiscale față de mănăstiri:

În anul 1725, fiscul își arogă dreptul de a percepe decima pe vinul dela niște vii cari, prin o danie a lui Constantin Brâncoveanu, se acordase mănăstirii Bistrița. Mănăstirea protestă, administrațiunea locală îi luă apărarea, iar Oberdirectorul ceru instrucții dela Curte. Instrucțiunile veniră, dar în loc să oprească încălcarea în drepturi străine, se dispune ca să se cerceteze spre a se vedea în ce calitate a făcut Brâncoveanu acea danie, ca Domn sau ca privat, ori ca «dominus terrestris»; aseme-

(1) Anexele 7, 9, 13, 14, 16, 17, 18, 23, 27, 30, 37, 63, 81, 82 și 98.

nea cine stăpânește acum ca proprietar acelei vii (1). Cei dela centru încurajând asemenea abuzuri, dădeau funcționarilor fiscali din țară curaj de a merge și mai departe.

Asemenea fiscul mai luă pentru sine și taxa aceea pe care o percepea mănăstirea Cozia dela țigani cari strângeau aur pe albiile râurilor sau tăiau sare la ocnă (2).

În fine Nemții căutară, în anul 1725, să pună la vi-nărit și pe boieri și pe mănăstiri. În acest scop arenda-torul dișmăritului pe acest an, Nicolaus Pater, trimise în județe pe vinăriceri ca să scrie vinul ce-l fac mănăs-tirile și boierii în viile lor, cum și câte răzoare de vie au. În contra acestei măsuri protestă episcopul Damas-chin dimpreună cu șase egumeni, (Ștefan dela Bistrița, Ilarion dela Orez, Petronie dela Segarcea, Ștefan dela Go-vora, Nicolae dela Călui și Ștefan dela Arnota), dând jalbă la administrația din Craiova. Episcopul și egumenii spun că, de când au mănăstirile acea «milă», dată de Domni, nici odată nu li s'au scris (viile) de vinăriceri, câtă vreme au fost Domnii și când au fost stăpânitori peste țară Turcii. «Cu grea durere le va fi de se va face acest nou obi-ceiu» acum, de când a luat țara puternicul Impărat creștin. Nicolaus Pater afirmase că în catastivele anilor tre-cuți se vede o sumă oarecare de vedre dela boieri și mă-năstiri. În contra acestei afirmațiuni episcopul și egumenii se apărau zicând că acea sumă de vedre s'a luat dela schi-turi și dela boiernași, iar nu dela mănăstiri și dela boieri de clasa I și II și apoi și aceia au dat acea dijmă in-spectorului cameral, ca unui «mai de cinste obraz», și nu au fost lăsați pe mâinile vinăricerilor, cum se tinde acum a se procedă cu mănăstirile și cu boierii de clasa I și II-a.

(1) Anexa 39 și 40. Nu am putea afirmă cu toată siguranța, deși lucrul în sine e destul de admisibil, dacă viile de cari e vorba aci sunt dealurile Potel, Muscelul, Scorcea, Pitești și Celei, despre cari ne vorbește un act intern cu data de 21 Iunie 1727, când mănăstirea Bistrița, procurând documentele respective, obține dela inspectorul cameral Procop recunoașterea dreptului de a ridică decimă pe vinul din aceste vii și pe viitor, (cfr. Arhivele Statu-lui, Mănăstirea Bistrița, Pachet 3 netrebnic, No. 266).

(2) *Columna lui Traian*, 1876, pag. 361; O. Lugoșianu, *Oltenia sub ocu-pațiunea austriacă*. București 1889, p. 38.

Administrația locală (din Craiova) luă și în această chestiune apărarea boierilor și a mănăstirilor, dispunând ca să nu se introducă «acest nou obicei», ci să se lase ca și în trecut (1).

Nemții își puteau permite să procedeze astfel față de mănăstiri, căci ei încă nu recunoscuseră privilegiile mănăstirilor, cum făgăduiseră la început. Nu se grăbiau să facă această recunoaștere, și aveau tot interesul ca să nu se grăbească, căci recunoscând privilegiile, nu-și mai puteau permite procedări ca cele de mai sus. În 1723 Februarie 27, Consiliul de războiu trimite instrucțiuni lui Königsegg ca, în ce privește recunoașterea privilegiilor clerului, să caute să intre în înțelegere cu autoritățile locale (2). Nu se ajunse însă la nimic; căci în anul 1725 vedem că mănăstirile Orezul și Bistrița cer iarăși, fără nici un rezultat, confirmarea donațiilor, recunoașterea privilegiilor (3). Că nu se făcù nimic, cu privire la recunoașterea donațiilor, privilegiilor, în timpul de care ne ocupăm aici, ne-o spune destul de lămurit una din deliberațiunile Comisiunii neoacquistice. Aceasta discută, la 9 Septembrie 1725, asupra privilegiilor clerului, asupra plății oieritului și dișmăritului, asupra sării și a scutirii la vinderea vinului. Atunci se decise a se lăsa rezolvarea lor până la așezarea nouăi administrațiuni care le va examina cu mai mult temei decât cum se făcuse până atunci, spre a se vedea ce se poate lăsa uncea sau alteia dintre mănăstiri «pro necessaria sustentatione» ca milă împărătească (al-lergnädigstes Almosen) (4).

Nu numai că nu-și împliniră făgăduința pe care Nemții o dăduseră dela început în ce privește recunoașterea privilegiilor mănăstirilor, dar ei călcară chiar și lucruri pe cari le acordaseră formal. Așa prin decret împărătesc mănăstirile fuseseră scutite, cum am văzut, de încartierarea de trupe. În ciuda acestei dispozițiuni, multă vreme mănăstirea Brâncoveni fu ocupată de trupe. A trebuit ca

(1) *Arhivele Statului*. Mănăstirea Bistrița, Pachet 3 netrebnic, No. 209.

(2) Anexa 18.

(3) Anexa 43.

(4) Anexa 42.

văduva lui Brâncoveanu să petiționeze la Viena, pentru ca să facă în cele din urmă ca mănăstirea să fie evacuată de trupe (1).

Dar lăsând la o parte felul cum au tratat Nemții mănăstirile, nu fără interes va fi să ne oprim puțin, pe baza relatărilor nouă ce avem, și asupra numirii egumenilor, a felului cum ei conduceau mănăstirile, a stării lăuntrice a mănăstirilor, a stării călugărilor, etc.

Numirea egumenilor se făcea de Curte, pe baza recomandării «marelui diregător», căruia i se făcea în acest sens propunere de Administrația locală sau și de episcopul Râmnicului. Trebuie însă să treacă mult timp până ce se făcea o numire pe această cale; de aceea, spre a simplifica procedeul și a nu se mai adresa la Curte pentru fiecare numire de egumen, generalul Königsegg, ca Oberdirector peste Oltenia, propune în anul 1725, ca Curtea (respectiv Consiliul aulic de războiu) să fie dispensată de a se mai ocupa cu numirile și eliberările de diplome de egumeni, ci să-l împuternicească pe el ca să facă un asemenea lucru, aducând ca argument că chestiunea în sine a numirii egumenilor nu e așa de importantă, încât să merite atâta osteneală (2). Consiliul aulic însă îi permite numai ca să întărească pe ieromonahul Ștefan ca egumen la Arnota, (3) pe care îl și propusese episcopul Damaschin. Dar numai aci pare că s'a mărginit intervenția lui Königsegg, căci numirile ulterioare s'au făcut tot cu știrea Curții, numai cu modificarea aceasta, că egumenii se întăreau de Oberdirector, care însă eră ținut să încunoștințeze și Curtea de aceasta. Depunerea egumenilor se făcea de asemenea cu știrea Curții. În 1723 Ioan Arsachi, egumenul dela Călui, pentru învinuiri ce nu ne sunt spuse, fu depus din preoție și îndepărtat dela egumenat. Lucrul însă a trebuit să fie adus — spre ratificare — și la cunoștința Consiliului aulic de războiu. Asemenea fu încunoștințat de aceasta și episcopul Damaschin (4).

(1) Anexele 44, 91, 94 și 95.

(2) «*Nicht der Mühe werth*», anexa 35.

(3) Anexa 36.

(4) Anexa 21.

Fără a generalizã pentru toți egumenii și pentru toate mănăstirile, notãm câteva cazuri cu privire la felul cum înțelegeau egumenii din acest timp sã conducã mănăstirile.

La mănăstirea Orez erã ca egumen arhimandritul Ioan, pe care l-am vãzut iscãlit în memoriul fãcut în 1719 chiar în mănăstirea Orez, și în contra cãruia, cum am vãzut, cãlugãrii, dupã moartea lui, se plãngeau de violențe și de arbitrarium, constrângându-i sã-și dea consimțãmântul la vinderea unor proprietãți ale mănăstirii Orez. Cã lucrul așã s'a petrecut, cã adicã egumenul Ioan a înstrãinat într'adevãr proprietãți ale mănăstirii Orez, se vede destul de lãmurit din faptele urmãtoare. La 24 Noemvrie 1725, Consiliul aulic de rãboiu trimite lui Tige (în Ardeal) spre cercetare memoriul vãduvei lui Brãncoveanu pentru a se restitui mănăstirii Orez unele «apartenențe» dãruite de soțul ei mănăstirii, dar atunci înstrãinate (1). Tige raporteazã într'adevãr la 12 Decemvrie 1725, însã — de sigur nu desinteresat — iea partea egumenului Ioan, spunând cã averile mănăstirii se aflau în cea mai mare parte în Muntenia (2) și fuseserã confiscate de Domn, cã egumenul ne mai având mijloace pentru a întrețineã mănăstirea, fusese nevoit sã dea moșii de cultivat, dar nu pentru totdeauna, ci în arendã, și aceasta se fãcuse, spune raportul, cu știrea administrațiunii (3). Cã lucrul nu erã tocmai așã dupã cum îl raportã Tige, de bunã samã plecând urechile la pre-textele îngãimate de egumenul abuziv, se vede dintr'un act intern, o scrisoare a lui Ioan Mavrocordat cu data de 7 Noemvrie 1718, cãtre arhimandritul Ioan, egumenul Orezului, prin care dãdea voie egumenului sã stãpâneascã moșiile și viile pe cari mănăstirea le aveã în Muntenia, sã le iea veniturile, obligându-l numai sã plãteascã o sumã oarecare (4). Pe urmã nici raportul lui Tige nu contestã înstrãinarea avutului mănăstirii, ci cautã, numai sã-i dea o explicație mai mult sau mai puțin desvinovãțitoare, o

(1) Anexa 49.

(2) Cã afirmațiunea aceasta nu corespunde adevãrului și cã mănăstirea erã încă în posesia a numeroase proprietãți, se vede clar din Hurmuzachi, *Documente*, VI, 438—439.

(3) Anexa 52.

(4) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Orez, Pachet 27, No. 25.

scuză. Pentru noi însă rămâne în picioare faptul că egumenul Orezului în mod abuziv și arbitrar înstrăinase avutul mănăstirii (1). Poate că tocmai abuzurile egumenului dela Orez să fi fost și cauza pentru care Königsegg, încă din 1724, profitând de îmbolnăvirea egumenului, propuse ca să fie numit aci ca egumen arhimandritul Ilarion, deocamdată numai ca coadjutor, iar după moartea bolnavului ca urmaș în egumenie. Consiliul de războiu, necunoscând mai de aproape cazul, cere lămuriri. Königsegg le trimite de sigur, dar cere din nou, în Decembrie 1724, numirea lui Ilarion «prin decret împărătesc, conform re-scriptului Curții, trimis lui Steinville». Consiliul ezită încă a face numirea, fiind în căutarea unei «norma adecvata» (2). Ilarion a fost totuș numit egumen-coadjutor la Orez în anul 1725, cum rezultă dintr'un act intern: o carte de judecată dată la 16 Fevruarie 1726 de Administrațiunea din Craiova, tocmai în privința neînțelegerilor dintre cei doi egumeni dela Orez: Ioan și Ilarion. Judecată fiind câștigată înaintea Administrațiunii de Ioan, în avantajul căruia se și dă cartea de judecată, avem tot dreptul de a nu lua ad literam cele ce se spun aici, mai ales când, în împrejurările de atunci, nu eră greu să se câștige o astfel de judecată. Cartea aceasta de judecată a Administrației spune că Ilarion a fost numit egumen de episcopul Damaschin și de generalul comandant dintr'o *neînțelegere* a unor scrisori (?!); că în timpul cât a condus Ilarion mănăstirea (anul 1725) a văzut celălalt egumen, Ioan, ca Ilarion face multe cheltuieli și bagă mănăstirea în datorii (!!); că în fine administrațiunea, — câștigată fără îndoială de egumenul Ioan—constată și ea că Ilarion făcuse risipă la mănăstire, îl obligă să îplinească lipsurile, lăsându-l și

(1) Consiliul aulic de războiu scrie tot în această chestiune la 5 Aprilie 1726 lui Trapezuntius, imputernicitul de afaceri al văduvei lui Brâncoveanu, că nu eră de ajuns numai a afirmă în termeni generali că egumenul Orezului a înstrăinat avutul mănăstirii, ci trebuie a specifică numărul și felul lucrurilor înstrăinate, de cine și cui au fost date, spre a se luă măsuri în consecință (Cfr anexa 62). Ceeace Trapezuntius și face; căci la 11 Decembrie 1726, Consiliul trimite lui Tige specificarea prezentată în această privință de către Trapezuntius (Cfr anexa 78).

(2) Anexele 31, 32, 33 și 34.

mai departe ca coadjutor, ceea ce Ilarion nu acceptă. El dă scrisori Administrațiunii, declarând că, dacă nu ar fi știut că a fost numit ca egumen deplin, dela început nu ar fi primit ca coadjutor, aceasta nu o primește nici acum. Administrațiunea, luând partea lui Ioan, obiectă la acestea că Ioan nu a fost scos din egumenie, ci a fost lăsat ca atare, cum chiar îl și întărește din nou în această dregătorie, lăsând ca celelalte pricini bisericesti dintre ei să se curme de mitropolitul Belgradului și de episcopul ce se va numi (1). In impunerea nereușită a lui Ilarion, la mănăstirea Orez, vedem o încercare, asemenea nereușită, de a pune stavilă abuzului, arbitrariului egumenului Ioan, care știu să câștige pentru sine pe cei chemați să țină ordinea și să dea dreptatea. Că lucrul e chiar așa cum afirm, se vede lămurit dintr'un act intern contimporan: un act de vânzare dela 15 Fevruarie 1726, prin care arhimandritul Ioan dela Orez vinde 100 de stânjeni dumnealui Ioan Băleanu vel portar, pe preț de 30 taleri (2).

Lui Ioan, care muri la finea lui Iunie 1726, nu-i urmă în egumenie Ilarion, cum ne-am fi așteptat, ci, prin testament, Ioan lasă ca succesor pe Dionisie, superiorul dela Polovraci, ca să poarte provizoriu grija de lucrurile mănăstirii. Administrațiunea îl însărcinează provizoriu cu conducerea mănăstirii și apoi îl recomandă lui Tige, ca să-l confirme provizoriu ca egumen, ceea ce Tige și face la 11 Iulie 1726, iar la 2 August 1726 ii și dă decretul de confirmare sub rezerva ratificării Curții (3).

Un alt caz privitor tot la egumenii timpului e cel cu egumenul dela Segarcea. Despre acest egumen aflăm că în anul 1724 trecuse *la unire* (?!). Episcopul Damaschin deschisese o anchetă în contra lui, iar generalul Königsegg cere instrucțiuni dela Viena, întrebând ce ar fi de făcut când egumenii mai multor mănăstiri ar trece la unire. In raportul său Königsegg spune că clerul local cere ca cei trecuți (4) la unire să fie excluși din mănăstire (5).

(1) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Orezu, Pachet 41. No. 4.

(2) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Orezu. Pachet 23. No. 14.

(3) Anexele 65, 67, 68.

(4) Se vede deci că nu eră singur și izolat de tot cazul egumenului dela Segarcea.

(5) Anexa 28.

Cu privire la starea mănăstirilor pe acest timp, cu privire la călugări și viața lor, avem, în diferite rapoarte din anii 1725, 1726 și 1727, mai multe date.

În capitolul IX al descrierii Olteniei, făcută de locotenentul-colonel Friedrich Schwanz von Springfels în anul 1725, ni se dau câteva lămuriri în această privință (1). Acest ofițer ne spune și el că mănăstirile aveau venituri suficiente din teritoriile testate sau donate: sate, moșii, livezi, vii, țigani robi; că în fruntea mănăstirii se află un egumen, care dirijează economia și rânduiala în mănăstire; că în fiecare mănăstire călugării se împart în rasofori, microschimnici și megaloschimnici: cei din urmă asemănându-se cu cremiții din Apus. Călugării nu știau carte, ori în cazul cel mai bun știau prea puțină grecească veche. Cel ce putea să vorbească foarte striclat latinește era considerat ca un «monstrum eruditionis». — Ofițerul vorbește și despre călugărițe: ele poartă o haină neagră lungă, devoțiunea lor constă în a se abține de la căsătorie și de la mâncarea cărnii. Fac în timp de 24 de ore de la trei la șase sute de mătăni, zicând la fiecare mătanie: «Doamne miluește.» Stărițele lor se bucură de multă considerațiune. Și mănăstirile de călugărițe aveau donațiunile lor, ca și ale călugărilor. În mănăstirile de călugărițe se află câte un preot căsătorit, la care se spoveduiau călugărițele și care le săvârșia serviciul divin.

Dar mult mai însemnate și mai cuprinzătoare sunt pentru starea mănăstirilor și călugării din acest timp cele două relații (2) ale lui Nicolae de Porta, (3) care jucase rol însemnat pe acea vreme în Țara Românească (4), trăise multă vreme aci, iar acum se află în Oltenia cucerită, mai întâiu ca secretar al Administrațiunii din Craiova și pe urmă și ca consilier de Administrație. — Porta ne spune că în Oltenia existau, pe lângă episcopia Râmnicului, 36 de mănăstiri. Între acestea 14 erau mănăstiri domnești (10 de călugări și 4 de călugărițe), a căror fondare și dotare eră

(1) Hurmuzaki, *Documente*, IX¹. pp. 635—636; *Biserica ortodoxă română*, XXVII. No. 7, pp. 749—754.

(2) Anexele 64 și 71.

(3) Relațiunile în fond se aseamănă, au mai acelaș cuprins.

(4) Asupra lui Porta cfr N. Iorga, *Ist. lit. rom. I*, p. 191, nota 3.

datorită Domnilor. Domnul dispunea în ele de avutul lor și de egumeni, după bunul său plac, de Domn depindea alegerea și depunerea egumenilor; Domnii cereau dela egumenii acestor mănăstiri socoteală de venituri, și nu le permiteau să înstrăineze averile mănăstirii. — Șase mănăstiri erau închinatăe locurilor de jos. În ele egumenii erau greci; ei adunau veniturile ce proveniau și dela mănăstirile supuse celor închinatăe și le trimiteau Patriarhilor din Orient. De suma la care se ridicau veniturile mănăstirilor închinatăe ne dă o idee cele ale mănăstirii Segarcea: între 2 și 3 mii de florini, sumă destul de însemnată pe acea vreme! Celelalte mănăstiri mici erau filiale ale celor mari și erau supuse acestora atât în ce privește conducerea cât și averile lor. Numărul mănăstirilor mai mari, asupra cărora nici episcopul, nici boierii nu pot revendică vreun drept, și cari sunt (sau trebuie să fie) supuse imediat împăratului, ca principe al țării, sunt în număr de 20. Unele dintre mănăstiri, zice Porta, sunt așezate în locuri tari, retrase, sunt înconjuratăe cu ziduri tari și pot servi ca refugiu, azil, în timp de strâmtorare, de războiu, cum chiar s'a întâmplat, afirmă Porta, în ultimul războiu. Merită să fie reținută din relația lui Porta afirmarea că, dacă nu ar fi fost aceste mănăstiri, abia s'ar fi putut apăra și conserva această provincie de Nemți. — De aceea, zice el mai departe, ar fi de mare folos și preț ca să se repare aceste mănăstiri, să se aducă în bună stare, și aceasta lesne s'ar putea face din chiar veniturile acestor mănăstiri. Porta ne spune apoi că Domnii avuseseră înainte vreme mari foloase dela mănăstiri.

Sub numele de «premutare», (1) zice Porta, Domnii taxau mănăstirile cu sume mari, chiar cu câte 1.000 florini. Iar în timp de războiu, mănăstirile veniau în ajutorul Domnului, contribuind la ușurarea sarcinilor puse pe țară, prin

(1) «Premutare» formă coruptă, cred, pentru împrumutare. — Porta însuși ne spune ce eră această «premutare». O sumă mare de bani, pe care Domnul o luă dela mănăstiri, episcopi, mitropolit și boieri, și dela toți acei pe cari îi știă că sunt bogați; promitea că o va restitui la timp favorabil; dar promisiunea aceasta nu se împlinîa mai nici odată, până ce Domnul eră în fine depus, iar succesorul său nu luă asupra-și nici odată o asemenea datorie.

acea că dau făină, orz, unt, miere, care de transport, etc. În timpul în care Porta își scria relația sa, mănăstirile, ne spune el, se aflau în stare rea, căci egumenii, nemai temându-se acum de Domni, cari să le iea socoteală, să-i depună în cazul unei rele administrațiuni, vând pe ascuns, înstrăinează averile mănăstirilor. Și Porta dă ca exemplu în această privință cazul mănăstirii Orez, care prin asemenea abuzuri ajunsese atunci într'o stare de mizerie. Nu mai puțin și boierii atotputernici uzurpau și încăleau drepturi de stăpânire cuvenite mănăstirilor. Iar în mănăstire egumenul însușindu-și putere despotică asupra mănăstirii, dispunea de avutul ei ca de al său propriu, risipindu-l după bunul său plac, fără știrea «marelui dirigător.» Călugării din mănăstiri, născuți din clasa de jos, oameni mărginiți (1) erau dedați mai mult la gospodărie și lucruri lumești decât la mântuirea sufletului. Numărul lor într'o mănăstire oarecare eră foarte restrâns: abia dacă se aflau 4—5—6 într'o mănăstire ce ar fi putut întrețineă 60—65 de călugări, căci venitul multor posesiuni este foarte mare, iar cheltuielile foarte mici, și dacă s'ar stărpi abuzul și s'ar relua bunurile uzurpate mănăstirilor, s'ar putea pune în fiecare an de o parte o sumă destul de însemnată, care să se întrebuinteze în folosul chiar al mănăstirilor. Porta propuse în fine ca să se instituească o comisiune, care să iea socoteală egumenilor. O persoană iscusită să fie pusă în fruntea comisiunii, ca să vegheze și să inspecteze veniturilor mănăstirilor, să introducă în ele o bună administrațiune și să împiedice delapidările, abuzurile, cum și trimiterea de bani la Patriarhii din Orient, ceeace încă se practică, afirmă Porta, cu toată interdicția pusă. Un catolic ar trebui, opinează Porta, să fie pus în fruntea acestei comisiuni, acesta va stărui ca din veniturile mănăstirilor să se repare zidurile cari vor avea să aducă mare folos în timp de războiu. (2)

(1) «Viles et idiotae» «valde rudes et idiotae».

(2) Ideea unei supravegheri preste mănăstiri, a unui control în scopul de a stărpi abuzurile la mănăstiri, fusese emisă și mai înainte decât acest timp. În 1722 Nicolaus Pater cere într'un memoriu al său (anexa 13) ca să se pună un curator preste mănăstiri, ca să iea socoteală egumenilor, spre a nu se mai face risipă și spre a nu se mai derogă dela intenția fundatorilor și testatorilor.

Asupra relațiilor lui Porta Comisiunea neoacquistica deliberază la 7 și 14 Decembrie 1726 și se pronunță asupra unor puncte din cele propuse de Porta, nu însă asupra tuturor. Așa în privința mănăstirilor închinete, Comisiunea hotără ca acestea să nu mai depindă de Patriarhii din Orient, cum se și hotărise deja de mai nainte vreme. (1)

Că legătura mănăstirilor închinete cu locurile de jos eră ruptă, ne-o spune clar și cazul petrecut cu cele testate de negustorul Ilie Cumanovici (2). Se poate însă ca pe ascuns, fără știrea autorităților, egumenii mănăstirilor închinete să fi trimis totuș oarecari sume de bani în Orient, cum am văzut că afirmă Porta. Cu privire la mănăstirile domnești, Comisia neoacquistică decide la aceeaș dată ca Oberdirectorul să se informeze la Administrațiune de prerogativele pe cari le-au avut Domnii nainte vreme în aceste mănăstiri, să vadă ce s'ar putea mănține din ele, fără a trezi în țară repulsiune față de regim, recomandându-i în acelaș timp să procedeze cu prudență și moderațiune într'o chestiune așa de delicată, și să nu se facă nimic, până ce nu se va raportă mai întâiu Consiliului și nu se va obține aprobare dela Curte în această privință.

Aci e pricina pentru care Nemții nu merseră deocamdată mai departe în aplicarea regimului și sistemului lor, față de mănăstiri: se temeau, cum se vede destul de clar, de o nemulțumire prea mare a clerului, care lesne, prin cler, se putea transformă și într'o nemulțumire a țerii. Nemulțumirea clerului s'a și produs, cum vom vedea, atunci când Nemții uitară de moderațiunea și prudența pe care, în 1726, Comisiunea neoacquistică o recomandă

(1) Anexa 79.

(2) Acesta murind, făcuse legate mănăstirilor din Orient. Haan raportează lucrul la 10 Decembrie 1720 la Curte, și Comisiunea neoacquistică dispune ca să nu se trimită bani în Turcia, oprind în acelaș timp a se mai trimite în Orient orice «pia legata, pensiones und dergleichen» la mănăstirile de acolo. Și pentru a se păstră buna intențiune a testatorului, Comisia schimbă destinațiunea banilor, hotărind a-i depune undeva, iar din venitul lor să se întrețină două școale în Oltenia, pentru ca să aducă pe oamenii cei inculte de aci la o mai bună disciplină și moravuri «die darin befindliche rude Leuthe zu besserer disciplin und Sitten auszuleiten» (Hurmuzaki VI, pag. 353, și anexa 19).

Oberdirectorului. În timpul însă de care e vorba acum, Comisiunea neoacvistică se mărginește, în ce privește reaua gospodărie și ruina edificiilor mănăstirilor, numai la câteva dispozițiuni și instrucții, cari erau de așa natură, că nu puteau aduce după ele și îndreptarea răului, ferindu-se însă acum de a da ordine exprese, cum s'a făcut mai târziu, și dela cari nu mai putea fi vorba de o abatere. În deliberările sale dela 7 și 14 Decemvrie 1726, Comisiunea neoacvistică spune că e bine să se păstreze mănăstirile în bună stare, căci ele ar putea servi, luându-se dela ortodocși, la plantarea religiei catolice, sau pot servi la siguranța provinciei, cum și din punct de vedere militar, mai ales în timp de războiu; de aceea opinează că e bine să li se păstreze zidurile în bună stare; averile să nu li se înstrăineze, luând în acest sens Oberdirectorul dispozițiile ce el va crede și pe cari Administrația locală va fi ținută să le aplice (1)..

În sfârșit o altă relațiune; tot asupra stării mănăstirilor și călugărilor din timpul de care ne ocupăm aici, este a funcționarului împărătesc Uhlein, făcută în anul 1727 (2). În relația lui Uhlein găsim multe lucruri vrednice de semnalat.

Mai întâiu el ne spune că s'a neglijat — deși eră unul din punctele cele mai însemnate — ca Administrațiunea să poarte grijă de mănăstiri, aducându-le la observarea actelor de donațiuni și nelăsând să li se înstrăineze averile, cum se făcuse, parte din cauza atotputerniciei boierilor, cari le încălcau moșiile, parte din «conivența» egumenilor, cari le vindeau avutul.

Și Uhlein atrage atențiunea celor dela Curte asupra pozițiunii, situațiunii minunate a mănăstirilor, de cari, și după el, se putea uză, în caz de nevoie, ca de un loc de refugiu, azil. Și el recomandă a se purtă, cât mai mult, grijă de aceste edificii.

Egumenii și călugării, după el, nu se bucură în țară de considerațiune, după cum și-ar închipui cineva. Viața lor nu e destul de exemplară, ca să-și atragă, din

(1) Anexa 79.

(2) Anexa 93.

partea poporului o mare venerațiune. Ei sunt oameni de cel mai rău soi și au la activul lor fapte rele; un boier ar considera, ne spune Uhlein, drept o rușine, dacă unul din copiii săi sau alor săi ar deveni călugăr (1). Mănăstirile trebuia, după Uhlein, să fi strâns mari comori, căci ele erau înzestrate cu mari fundațiuni și aveau mici cheltuieli: călugării viețuind foarte rău, conform rânduielii lor de a posti mereu, hrana lor costă foarte puțin. Mulți dintre călugări se hrăneau cu lucrul mânilor lor; între ei erau unii pictori, alții strungari, alții butari, etc.; alții erau puși de egumen ca să îngrijească de cultivarea pământului, de creșterea vitelor.

Nici un călugăr nu primiă dela egumen mai mult ca 5 taleri, pentru a-și procura haine. Și el ne spune cu privire la numărul mănăstirilor din Oltenia, că erau 36 la număr: 14 (10 de călugări și 4 de călugărițe) domnești, 6 închinat. Intre mănăstirile oltenești erau unele fondate și de particulari. In aceste mănăstiri din urmă, boierii având dreptul de patronat, pun după placul lor pe egumeni; tot ei se îngrijesc și de conservarea mănăstirilor. Cu privire la mănăstirile închinat, Uhlein spune că veniturile lor s'au luat de fisc. Ar trebui, continuă el, ca să se afle cum și cât erau dotate aceste mănăstiri, ce sume dăduseră mai nainte vreme Patriarhilor orientali, spre a se ști ce sume să iea și fiscul acum, spre a se formă un fond special pentru întreținerea cultului catolic și a școalelor. Ignoranța clericilor eră, și după Uhlein, destul de mare. Lăsând la o parte pe preoți, puțini dintre călugări puteau să citească liturgia sau psalmii cari, ca culme, mai erau scriși și în limba slavonă sau greacă, deci și de neînțeleș.

In afară de post și facerea a cât mai numeroase cruci, nu știe omul simplu, călugărul de rând, despre cultul divin nici cel mai mic lucru, căci în cursul întregului an, zice Uhlein, nu se predică în biserică. Călugărul ține numai la ceace i s'a predat și lui prin tradițiune de alți

(1) La cele două excepții din timpul său, Uhlein dă și explicarea. Dositeiu Brăiloiul fusese nevoit să se călugărească, căci numai așa putuse scăpa dela moarte; iar Manta Câmpineanu, (anexa 88) îmbrăcase haina călugărească numai cu 24 ceasuri nainte de moartea sa, ca să-și expieze astfel păcatele.

călugări. Cu privire la mănăstirile domnești, și Uhlein, ca și Porta și ceilalți, ne spune că acestea atârâneră de Domni; că egumenii fuseseră ținuți să dea anual socoteală Domnului; că Domnul îi depunea, când nu eră mulțumit de conducerea lor; că Domnii luau dela aceste mănăstiri bani, când aveau nevoie, purtând însă de grijă ca să nu li se înstrăineze fundațiunile. Ceeace făcuseră înainte vreme Domnii cu aceste mănăstiri, Uhlein propune ca să facă acum Administrațiunea (în numele principelui țerii). El spune că dela ocuparea Olteniei nu s'a luat socoteală dela mănăstiri, că principele țerii (împăratul) nu a avut nici cel mai mic folos dela ele, ba mai mult chiar: mănăstirilor li s'au împușinat, li-au scăzut, în acest timp, fundațiunile; egumenii au întrebuințat veniturile pentru dănișii și pentru ai lor, iar boierii cei puternici au luat satele și supușii mănăstirilor. Propune apoi ca chestiunea conservării mănăstirilor să nu se mai lase la o parte, ci să se dispună ca cineva din partea Administrației, o persoană oarecare de a cărei probitate să fie siguri, să aibă dreptul de a inspecta mănăstirile, de a lua socoteală egumenilor, de a cerceta gospodăria, de a îngriji ca excedentele veniturilor mănăstirești să se dea fiscoiului, care să le întrebuințeze la conservarea mănăstirilor. Ar mai trebui, zice Uhlein, ca egumenii să se aleagă, dar nu după voia unuia sau altuia din Administrație, ci după merite. Episcopul ar trebui să se îngrijească mai mult de felul de viață al egumenilor, cărora ar trebui, și cu tot dreptul, să le interzică cele sacre, în afară doar de egumenul ales la Brâncoveni, căruia nu i se putea imputa nici o neregularitate. În special egumenul dela Cozia și cel dela Tismana, spune Uhlein, se bucurau de un rău nume, din cauza «bădărăniei și cutezanței» lor (1).

Cea din urmă relație, privitoare la mănăstiri și călugări, este scrisă de însuș generalul Tige cu ocaziunea vizitării ce el făcu în anul 1727 în Oltenia. Vom releva numai câteva lucruri din ea, restul fiind aproape identic cu al relațiilor precedente. Cu privire la mănăstiri, Tige spune că puternicele ziduri cari înconjurau mănăstirile erau dispuse

(1) Anexa 93 și 112.

în formă de pătrat, în mijlocul căruia se află o biserică mare. Despre egumeni și el spune că sunt abuzivi: chiar pe timpul său, spune Tige, mulți au fugit cu mari sume de bani și cu scule bisericești. Propune și el a se lua socoteală dela egumeni. Și Tige spune, ca și cei ce relatară înainte de el, că călugării erau ignoranți, superstitioși, etc. (1).

Acum, după ce am cunoscut mai de aproape mănăstirile, egumenii și călugării timpului de care ne ocupăm, putem să ne întoarcem și să reluăm firul expunerii, cu privire la Episcopie, dependența ei externă, la episcopul Damaschin, etc., de acolo de unde l-am întrerupt mai sus.

Am văzut deja că prin decretul împăărătesc din 1719 se suprimă ori ce dependență bisericească dintre Episcopia Râmnicului și Mitropolia Țerii-Românești, decizându-se totdeodată, ca episcopul Râmnicului să fie pus sub ascultarea mitropolitului din Serbia, sau a unui alt mitropolit ortodox din țerile ereditare ale Casei de Austria. Se admitea, cu alte cuvinte, numai *în principiu* dependența bisericească de un mitropolit din țerile stăpânite de Habsburgi, dar nu se specifică, nu se determină anume de care din cei doi mitropoliți avea să depindă episcopul Râmnicului, ci se lasă deocamdată în suspensie, rămâne să se determine mai târziu acel mitropolit. Acest lucru îl aflăm într'unul din protocoalele Comisiunii neoacquistice cu data de 11 Octomvrie 1720, când se recunoaște întinderea jurisdicțiunii mitropolitului din Belgrad peste banatul Timișoarei, dar nu i se acordă nici acestui mitropolit, nici celui din Carloviț jurisdicțiune bisericească peste Oltenia, ci se lasă acum pur și simplu «in suspenso» (2). Cauza acestei amânări, a acestei lăsări în suspensie o și știm. Nu se dă mitropolitului din Carloviț, Vincentiu Popovici, jurisdicție peste Oltenia, din pricină că, prin aceasta, s'ar fi mărit prea mult teritoriul deja destul de întins (avea doar deja Ungaria, Slavonia, Sirmiu și părțile dela Tisa) supus jurisdicțiunii acestui mitropolit sârbesc (3), și cei

(1) Anexa 96.

(2) Anexa 8.

(3) *Ibidem*.

din cercurile conducătoare din Viena se temeau de o creștere prea mare a jurisdicțiunii și puterii acestui mitropolit, de formarea unui «*corpus nationis*» aparte în Stat; (1) iar capabilului, dar neofitului Moise Petrovici, mitropolitul Belgradului, care nu le inspiră de loc încredere Nemților stăpânitori, (2) se credea că i se dă de ajuns prin punerea bisericească a Banatului sub jurisdicțiunea sa (3). Pe urmă pare a fi contribuit la această nehotărîre — de moment — a Curții și faptul că în cercurile conducătoare din Viena, Românii erau considerați ca «*Illyri*» (4), sub care denumire se înțelegeau de obicei Sârbii, și până la clarificarea noțiunilor se impunea poate și lăsarea în suspensie a dependenței bisericești.

Din potrivă, episcopul Damaschin ceru, precum am văzut, în memoriul său din 1719, ridicarea Episcopiei Râmnicului la rangul de mitropolie: lucru greu de realizat; din cauză că pentru ortodocșii din țerile supuse Casei de Austria existau deja două mitropolii ortodoxe, cum am văzut, dintre care una, a Belgradului, constituită din și pentru părțile de curând cucerite dela Turci. În contra instituirii unei mitropolii în Oltenia, sau în contra ridicării Episcopiei Râmnicului la rangul de mitropolie, se pronunță și generalul Steinvill, în raportul pe care el în 1720 îl trimise Consiliului aulic de războiu (5), care nu făcu altceva, decât să adopte părerea generalului, care eră și a sa.

Dependența externă a Episcopiei Râmnicului rămase în suspensie până în anul 1725. În Maiu 1725 mitropolitul Belgradului, Moise Petrovici, cere Consiliului aulic de războiu ca să fie declarat și confirmat mitropolit și peste Oltenia (6), sau, cu alte cuvinte, să se întindă jurisdicțiunea sa bisericească și peste Episcopia Râmnicului, lucru pe care el îl urmăria, cum am văzut, încă dela început. Cu toate că trecuseră deja câțiva ani dela ocuparea Olteniei,

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 324.

(2) *Ibidem*, LXII, p. 328.

(3) *Ibidem*, LXII, p. 318.

(4) *Ibidem*, LXII, p. 416.

(5) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 315.

(6) Anexa 38.

în care timp s'ar fi putut formă o opiniune oarecare în cercurile conducătoare dela Curte cu privire la dependența bisericească a Episcopiei Râmnicului, vedem totuș că aceasta nu se întâmplase, din cauză că, la 25 August 1725, Consiliul de războiu cere opiniunea generalului comandant din Ardeal și «Oberdirector»-ului peste Oltenia, Tige, cum și a consilierului cameral Vichter, cu privire la cererea lui Moise Petrovici de a i se întinde jurisdicțiunea bisericească și peste Oltenia (1). La 9 Septembrie 1725, Comisiunea neoacvistică discută chestiunea dacă ar trebui să se permită mitropolitului din Serbia vizitarea clerului din Oltenia, sau numai supravegherea în cele spirituale și apelațiuni în «causis majoribus». Cu această ocaziune Comisiunea decide ca să nu se permită mitropolitului sârbesc să viziteze Oltenia, căci aceasta i-ar servi numai ca pretext ca să stoarcă bani, și apoi de vizitarea lui nici nu este nevoie, întru cât se află acolo în țară episcopul Râmnicului. Cu privire la dependența în cele spirituale, se vor observa dispozițiunile rezoluției împărătești anterioare. Apelațiune la mitropolitul Belgradului se va permite, dar numai în cele spirituale, nu și în cele seculare; aceste din urmă aparținând «in causis majoribus» Administrațiunii locale, în afară de cazurile când cei în chestiune s'ar învoi între ei să se îndrepteze la mitropolit, dar aceste din urmă cazuri nu atrag după sine o jurisdicțiune, ca să nu se dea astfel clerului jurisdicție peste atribuțiunile sale (2).

Cu restricțiunile de mai sus se recunosc prin urmare abia către finea anului 1725 jurisdicțiunea bisericească a mitropolitului din Belgrad și peste Oltenia. Dar în 1726 se petrecu un fapt, care se răsrânse oarecum și asupra dependenței externe a Episcopiei Râmnicului. Sârbii tinzând la unirea celor două mitropolii ale lor, aclamă la congresul național sârbesc, adunat la 1726 în Carlowitz pe mitropolitul Belgradului ca mitropolit și al scaunului vacant din Carloviț (3). Curtea trebui în cele din urmă să con-

(1) Anexa 41.

(2) Anexa 42.

(3) Moise Petrovici folosindu-se de slăbiciunea și bătrânețea mitropolitului de Carloviț, Vincențiu Popovici, începuse să facă propagandă pentru unirea celor două mitropolii sârbești de timpuriu. Un congres bisericesc propune în

firme pe Moise Petrovici ca mitropolit al Carlovițului, însă ca să împiedice cel puțin pentru moment unirea celor două mitropolii sârbești, îi dă numai dreptul de a administra și «mitropolia neoaquistică» (1) admitând astfel numai o uniune personală, care însă în mod fatal trebuia să ducă la uniunea reală, cum s'a și întâmplat ceva mai târziu (în anul 1731). Deocamdată însă Sârbii își atinseră scopul lor: de a avea numai un singur mitropolit al lor. De acest unic mitropolit sârbesc din țerile supuse Casei de Austria depindea dela 1726 înainte și Episcopul Râmnicului.

Intre cele 36 de mănăstiri olteneste, Episcopia Râmnicului, considerată și ea ca mănăstire, ocupă locul prim. Administrată de Eepiscop, Episcopia și toate ale ei erau «bunul privat» al episcopului; veniturile anuale ale Episcopiei se ridicau la 8—10 mii de florini. Destul de bogată altădată, Episcopia Râmnicului s'a aflat datoare sume considerabile la înorta episcopului Damaschin, pe când nepotul episcopului (despre care va veni vorba mai jos) ne asigură Porta, din sărac ce eră, s'a îmbogățit făcând stare și bani (2).

Tot cu privire la Episcopia Râmnicului mai avem de notat faptul, că în timpul de care ne ocupăm, se încheagă legături bisericești între Românii neuniți din țara Bârsei

1722 pe activul și energicul mitropolit al Belgradului ca coadjutor al slabului și bătrânului mitropolit al Carlovițului. Opozițiunea energetică însă a generalului baron Petrasch făcu ca această propunere și încercare să nu reușească. (*Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 325—328). La 29 Octomvrie 1725 muri Vincențiu Popovici, mitropolitul Carlovițului. Sârbii căutară să profite de vacanța scaunului, pentru ca să unească cele două mitropolii, dar cercurile conducătoare din Viena erau în contra unirii celor două mitropolii, ca să nu capete mitropolitul, prin unire, o prea mare autoritate. Congresul național electiv al Sârbilor se întruni în Fevruarie 1726 la Carloviț, unde Moise Petrovici fu proclamat ca mitropolit al ambelor biserici sârbești. În zadar se opuse la aceasta Comisarul imperial, contele Odwyer, în zadar încercă el să argumenteze că Moise Petrovici are destule oficii bisericești în Serbia, Banat și Oltenia, și dacă s'ar mai numi și mitropolit al Carlovițului nu le-ar putea îndeplini pe toate cum se cade, totul fu în zadar, căci Sârbii perzistară până la capăt în a cere pe Moise Petrovici ca mitropolit al tuturor Sârbilor. (*Archiv für österr. Geschichte*, LXII, pp. 338, 339, 343, 346).

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 350.

(2) Anexa 71.

din Ardeal, — în special între preoții bisericeii din Schei dela Brașov — și Episcopia Râmnicului. Încă din anul 1724 generalul comandant Königsegg dă ordin lui Tige, pe atunci comandant la Brașov, ca să pună în vedere preoților români neuniți de aci ca să curme legăturile ce avuseseră până atunci cu «vlădici» din «țara Turcului», sau mai lămurit cu mitropolitul Țerii-Românești. Preoții însă declară că nu pot urma acestei porunci; ei spun că pe «vlădica din Țara-Românească îl pomenesc și îl vor pomeni, că de acolo au luat darul preoției și nu pot să nu țină socoteală de legăturile și de afurisia ce ar veni, din partea arhierilor cari i-au hirotonisit». Tige, raportând acestea lui Königsegg, cere instrucții. Königsegg îi scrie ca să caute să determine pe preoții neuniți din Brașov, că dacă nu vor să curme legăturile lor bisericești cu «vlădici» din «țara Turcului» sau să se supună vlădiciei celui unit din Ardeal, să între încaile în legături bisericești cu episcopul Râmnicului, care era de o lege cu ei și care nu mai era în «țara Turcului», ci în «țara Impăratului nostru». Tige execută ordinul, iar preoții neuniți declarară că așa vor face, numai să aibă pace din partea Vlădiciei celui unit. Atunci preoții aceștia intrară în legături cu Damaschin, episcopul Râmnicului, căruia ei îi scriu și care le răspunde (1).

Cu privire la episcopul Damaschin găsim, în actele ce ni s'au conservat, câteva lucruri vrednice de semnalat.

Intr'un raport (din 22 Noembrie 1725) al inspectorului cameral Procop, asupra cererii ce făcuseră cei doi nepoți ai episcopului Damaschin: Bratul, vătaf, și Iosif, călugăr, de a fi scutiți și ei de dijmă, cetim că acești doi inși «conduceau pe acest biet om bătrân (episcopul Damaschin) și deja lipsit de mijloace, în toate după voia lor, aproape scandalizând țara» (2). Se prea poate ca în ultimul timp bătrânul episcop să se fi lăsat lesne a fi influențat de nepoții săi. Lucrul pare totuș a nu fi mers așa de departe precum afirmă raportul în chestiune. Din cele

(1) Sterie Stinghie, *Istoriia beseariceii Șcheailor Brașovului*. Brașov 1889, p. 79—81.

(2) Anexa 48.

următoare însă cunoaştem pe episcopul Damaschin într'o altă lumină.

Am văzut la început, când am făcut cunoştinţă cu episcopul Damaschin, că el eră un om de carte, că a desfăşurat şi pe scaunul episcopal dela Buzău, cum şi pe cel al Râmnicului, unde trecuse, o însemnată activitate literară. Pe lângă Apostolul tipărit la Buzău în anul 1704 (1), avem de însemnat în 1724 o altă carte tipărită la Râmnic de episcopul Damaschin al Râmnicului: e «Invăţătura despre şapte taine» (2). În anul 1725 e vorba de o «Psaltire» apărută la Râmnic (3). Acestea sânt singurele cărţi cari se cunosc că au apărut în timpul cât a trăit Damaschin. Activitatea literară însă a acestui prelat e cu mult mai mare; căci nu tot ceea ce el a lucrat a şi apărut în timpul vieţii sale. Aşa un «Antologiu» tradus de Damaschin apare abia în anul 1745 sub episcopul Râmnicului Clemente (4), iar mineiele, traduse de asemenea de Damaschin, apărură şi mai târziu (5). Celelalte cărţi traduse de el — căci Damaschin a tradus toate cărţile de ritual — au rămas în manuscrise. Se naşte întrebarea: de ce nu a apărut în timpul cât trăi Damaschin tot ce el a lucrat?

La această întrebare putem răspunde acum pe baza unor descoperiri nouă. Nu mai începe îndoială că Damaschin a vrut să imprime tot ceea ce el lucrase. Abstracţie făcând de greutăţile pecuniare, Damaschin nu a putut să-şi împlinească acest gând, din cauza dificultăţilor ce i le făceau Nemişii stăpânitori, cari puneau diferite restricţiuni la apariţiunea unei cărţi: fără consimţământul cercurilor conducătoare dela Viena — cari trebuiau informate de aproape cu privire la scopul şi cuprinsul cărţii de tipărit — nu se putea face tipărirea, cum ne lămuresc destul de bine acest lucru faptele ce urmează aci imediat.

Episcopul Damaschin se adresase, se vede, lui Tige, făcându-i cunoscut dorinţa sa de a tipări cărţi. Tige

(1) Bianu-Hodoş, *Bibliografia veche românească*, I, p. 454—457.

(2) Bianu-Hodoş, op. cit., II, p. 22—23 şi *Biserica ortodoxă română* XIV, p. 439.

(3) Bianu-Hodoş, *Bibliografia* op. cit. II, p. 23; Pop, *Disertaţie*; 73.

(4) Iorga, *Istoria lit. rom.*, I, p. 519.

(5) Iorga, *Istoria lit. rom.*, II, p. 328, nota 3.

raportează, ca de obicei, despre aceasta Consiliului de războiu, care la 27 Octombrie 1725 dă lui Tige instrucțiile următoare: Să ceară dela episcopul Râmnicului acea carte pe care el dorește să o imprime, și examinând-o cu deamăruntul să facă apoi raport Consiliului, dându-și și opinia sa (1). Tige nu întârzie să aducă, la 15 Noemvrie acelaș an, lucrul la cunoștința episcopului, cerându-i cartea ce vrea să imprime. Atunci Damaschin scrie la 22 Noemvrie 1725 lui Tige, o scrisoare care, din fericire, ni s'a păstrat. Scrisoarea aruncând o lumină nouă asupra episcopului Damaschin și a activității sale literare, merită să o cunoaștem mai deaproape. Din ea vedem mai întâiu că Tige ceruse episcopului ca să trimită la Sibiiu spre cercetare un exemplar din cartea ce doriă să tipărească, ca nu cumvă să se afle în ea ceva contrar. La aceasta Damaschin face protestări de dragoste, declarând că el nu este nici în cel mai mic lucru contrar Majestății Sale, ci, din potrivă, un supus credincios. Cărțile ce ar vrea să imprime acum nu sunt născocite din capul său, nu conțin controverse, ci sunt cărți bisericești foarte vechi, întrebuințate în biserica ortodoxă, spre a se ceti și cântă după ele; cărțile acestea au fost imprimate și la Veneția, în limba grecească și s'au vândut în toate părțile, unde se află Greci. Aceleași cărți se află tipărite și în limba slavonă și sunt răspândite în Serbia, Bulgaria, Polonia, Rusia, apoi în Oltenia, Țara-Românească, Moldova și Transilvania. Dar aceste cărți erau slavonești și episcopul vedeă că Românii săi stau în biserică, din cauza neștiinței lor, ca niște boi (*tanquam boves*), neînțelegând ce se citește și se cântă, și că ies din biserică fără nici un folos. Episcopul spune apoi ca și-a dat osteneală, începând dejă cu 10 ani mai înainte să traducă din limba greacă și slavonă (*ex lingua graeca et slavonica*) cărțile de ritual în limba românească simplă și că se gândiă să le dea la tipărit, dar nu a putut până atunci să facă acest lucru, din cauză că nu a găsit până atunci un tipograf bun și apoi îi lipsiă și suma mare de bani ce reclamă imprimarea acestor cărți. Când se va oferi ocazia să înceapă

(1) Anexa 45.

tipărirea cărților, atunci va trimite și exemplarul cerut. Cea dintâi carte pe care episcopul doriă să o imprime era «Minologion-ul» sau mineiele pe cele 12 luni, din cari la nevoie va trimite de probă mineiul românesc pe o lună oarecare, căci a le trimite pe toate nu ar putea, fiindcă în fiecare zi se citește și se cântă după ele, și apoi conținutul lor eră la fel. Când se vor tipări însă toate, atunci va trimite nu numai unul, ci chiar mai multe, spre a se vedea adevărul celor spuse de episcop. Episcopul roagă apoi pe Tige ca să raporteze Curții despre aceste cărți, ca să nu cază asupra-i vreo bănuială, mai ales când el se știe destul de credincios față de împărat. În fine încheind scrisoarea episcopul trimite lui Tige două buți cu vin din dealul Drăgășanilor (1). Raportul lui Tige către Consiliul aulic sună la fel cu scrisoarea lui Damaschin: Tige spune că cărțile nu conțin controverse, ci sunt numai cărți bisericești de rugăciune, «choras canonicas», ca breviarul preoților catolici (2). Dar nu numai faptul că, fără încuviințare dela Viena, nu se permitea tipărirea unei cărți, a contribuit la împiedecarea mișcării literare, pe care Damaschin voiă să o facă în Oltenia, ci încă și un altul, și anume: interzicerea de a răspândi prin țerile vecine cărțile ce episcopul tipărise sau va tipări.

Prin Noemvrie 1725, episcopul ceruse Consiliului de rășboiu, ca să-i se permită să răspândească în Ardeal, în Banatul Timișoarei și în districtul Aradului, fără vreo împiedicare, cărțile de rugăciune ce a tipărit în românește la Râmnic și cari erau destinate la învățătura poporului românesc (3). Cererea lui Damaschin însă fu respinsă, interzicându-se răspândirea cărților în părțile de dincolo de Carpați (4). Restricțiunile deci la aparițiunea unei cărți pe de o parte, interzicerea de a le răspândi în afară de Oltenia, pe de alta, au fost, cred, cauzele care au împiedecat pe Damaschin săr dea la lumină, în timpul cât el a trăit,

(1) Anexa 47.

(2) Anexa 52.

(3) Anexa 46.

(4) Anexa 50.

tot ceea ce lucrase (1). La acestea se mai poate adăoga și lipsa de mijloace suficiente.

Curând după acestea moare și episcopul Damaschin, și anume la ⁵/₁₆ Decembrie 1725 (2), înainte de prânz, după ce ieșise dela biserică, lovit de o moarte subită, și fără să mai aibă vremea de a spune vreun cuvânt (3). Din partea Administrației dela Craiova se trimite a doua zi (⁶/₁₇ Decembrie) la Râmnic consilierul de Administrație Staicu Bengescul, dimpreună cu boierul Ștefan Pârs-coveanul ca să îngroape pe episcopul răposat și să facă totdeodată și catagrafia lucrurilor rămase dela episcop (4).

Cu ocaziunea morții lui Damaschin, cele două feluri de autorități nemțești din provincie și dela centru: militară-administrativă și camerală-financiară, veniră într'o oarecare frecare între ele. Inspectorul cameral Procop, luând ca motiv precedentul dela moartea episcopului catolic al Ardealului, baronul Martonffy, când se făcuse inventarierea de fisc, cere acum Administrației din Craiova, ca să trimită și el din partea inspectoratului cameral pe cineva la Râmnic, spre a participa la inventarierea celor rămase

(1) Traducerea «Pravilei» în latinește (anexa 3; Hurmuzaki, *Documente*, VI, pag. 314; N. Densușianu, *Analele Academiei române*, seria II, 2, pag. 109), fu făcută sub Nemții, dar nu cu gândul de a contribui la o mișcare literară, ci urmărind scopuri, tendințe politice.

(2) Data de 5 Decembrie stil vechiu, bine înțeles, este dată de Cronica bisericii Scheilor dela Brașov. Preoții de aci știm că se aflau în legături bisericicești cu episcopul Râmnicului (St. Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, pag. 82). Data de 16 Decembrie stil nou, e dată de un raport al Administrației din Craiova către Tige, scris la 17 Decembrie 1725, (anexa 53).

Profit de această ocaziune pentru a face atent pe cetitor asupra unui fapt ce privește lucrarea întreagă. Majoritatea actelor, de cari m'am servit la alcătuirea lucrării, fiind externe, le-am păstrat data lor în stilul nou. Diferența fiind de 11 zile între stilul nou și vechiu, ar fi fost lesne să transform data din stilul vechiu dela puținele acte interne ce am utilizat în cea din stilul nou, dar mi-a fost teamă că s'ar putea naște la unii lectori confuziuni. De aceea am păstrat mai bine și la acestea data lor în stil vechiu, și pentru ca să se poată face lesne deosebirea, am accentuat în totdeauna în cazul din urmă «act intern», care deci are să însemneze totdeodată și «dată în stil vechiu».

(3) Post-scriptum la raportul Administrației din Oltenia, cu data de 17 Decembrie 1725 (anexa 53).

(4) *Ibidem*

dela episcop. La 18 Decemvrie 1725, Administrația raportează lui Tige despre această intervenție, obiectând — și cu toată dreptatea — că precedentul invocat de Procop nu se potrivește, din cauză că episcopului catolic din Ardeal i se dăruise de împărat averea Episcopiei, și prin urmare fiscul putea fi îndreptățit acolo ca să iea în primire și să inventarieze cele ce rămăneau la moartea episcopului catolic. Lucrul e cu totul altfel, continuă raportul Administrației, cu cazul episcopului dela Râmnic. Acest episcop nici nu primise vreo donațiune dela împărat, nici nu avea, dela părinții sau rudele sale, ceva în mod ereditar, ci posedă numai averea mobilă și imobilă a Episcopiei, în timpul funcțiunii sale spirituale, ca bunuri și venituri curat bisericesti, cari ereditar aparțineau scaunului și oficiului episcopal. Nici Domnitorii nu revendicaseră, mai nainte vreme, ceva din acele lucruri, ci le conservau, în totdeauna intacte, pentru succesorii scaunului episcopal. Pe urmă, Administrația din Craiova — compusă pe atunci numai din Români — mai face atent pe Tige la faptul că, prin decretul împărațesc din 1719, li s'a promis că ritul lor se va păstra intact și nesupărat de nimeni. Roagă în fine pe generalul Tige ca să facă să li se păstreze de Majestatea Sa Impăratul vechile lor obiceiuri bisericesti, observate chiar sub jugul turcesc, asemenea să-i apere de pretențiunea ilegală a inspectorului cameral Procop (1).

Administrațiunea din Oltenia iea deci pozițiune hotărâtă și cere intervenția generalului Tige — ca superior al ei, — față de amestecul funcționarilor fiscali la inventarierea și sigilarea lucrurilor rămase dela Damaschin. Pentru susținerea cauzei, membrii Administrațiunii din Craiova delegă pe Staicu Bengescul să meargă în Ardeal și să intervină — personal —, în primul rând la generalul Tige și apoi și la consilierul cameral baronul Viechter, în această privință, rugând, în post-scriptum, încă odată pe Tige, ca să dea delegatului Administrației un rezultat favorabil, sau dacă Tige nu vrea să se pronunțe el însuș asupra chestiunii, roagă atunci ca să dea

(1) Anexa 54.

recomandare și permisiune celui pe care Administrația l-ar trimite la Curte din partea provinciei (1). Se vede însă că și Procop raportase superiorului său, consilierului cameral baron Viechter, despre demersul său, căci la 27 Decembrie 1725 Viechter scrie lui Tige și-i spune că, neștiind cui s'ar cădea, la dreptul, punerea sigiliilor pe cele rămase dela Damaschin, și socotind că s'ar cuveni și fiscoșului cel puțin participarea la sigilare, s'a adresat pentru mai multă siguranță la cercurile competente din Viena, cerând instrucții cu privire la cazul prezent și la altele pe viitor. Intervine apoi pe lângă Tige, ca la aplicarea sigiliilor, ce se va face de către Administrație, să fie admiși, «numai provizoriu», și până la sosirea altor dispozițiuni dela Curte, — să participe la inventariare și aplicarea sigiliilor și funcționarii camerali, sau mai scurt, fiscoșul (2).

Prin raportul adresat, la 7 Ianuarie 1726, Consiliului aulic de războiu, Tige aduce chestiunea înaintea Consiliului de războiu, ca acesta să iea o hotărâre. În raport Tige spune că însărcinase din partea sa pe generalul Schram, care rezidă la Craiova, cu sigilarea, însă cum funcționarii camerali se amestecă în toate și fac, după placul lor, ce vor—Procop, inspectorul, în special—, s'au amestecat și în această chestiune, cerând ca să se admită și participarea lor, nu numai la punerea sigiliilor, ci și la inventariarea lucrurilor. Ca și Administrația din Craiova, Tige combate precedentul din Ardeal (la moartea episcopului catolic Martonffy) invocat de Procop, adăogând, pe lângă argumentele aduse de Administrație, și faptul că Haan aplicase atunci sigiliile și inventariase, dar numai după ce-i permisese aceasta generalul Virmond. În Oltenia însă, continuă Tige, nu s'a mai întâmplat — dela ocuparea de Nemți bine înțeles—nici o moarte de episcop, care să poată fi invocată ca precedent. Inventarul trebuie făcut, dar de cine? Tige crede că nu de fiscoș, ci cu mult mai nemerit ar fi ca să se facă de doi delegați ai Administrației, de generalul Schram, de un ofițier militar și de altul cameral. În

(1) Post-scriptum la anexa 54.

(2) Anexa 55.

urmă Tige se ridică în contra funcționarilor fiscali, în special în contra lui Procop, a cărui pricepere o pune la îndoială și a cărui tendință de a se face mare în ori ce împrejurare o numește abuzivă, inspirând localnicilor des-gust și repulsiune față de stăpânirea nemțească. Termină spunând că rolul funcționarilor camerali e pur și simplu de a îngriji de veniturile tesaurului împărătesc, căutând să le ferească de pagubă (1).

Dar și mai înainte de acest raport din 7 Ianuarie 1726, Tige mai trimisese încă un altul, la 22 Decembrie 1725 prin care comunicase numai, că a însărcinat pe generalul Schram să facă inventarul și să pună sigilii, dimpreună cu doi delegați ai Administrației. Deliberând mai întâiu asupra raportului dela 22 Decembrie, Consiliul de războiu scrie la 22 Ianuarie lui Tige și aprobă măsura luată de Tige cu privire la punerea sigiliilor de Schram și de cei doi delegați. Pe urmă considerând că acesta e primul caz—dela ocupare—de moartea unui episcop, Consiliul ezită de a lua grabnic o hotărîre și amână să se pronunțe, până ce va avea informațiuni lămurite și complete, atât în privința tratării anterioare a moștenirii episcopului răposat, cât și în privința alegerii unui succesor, observându-se însă în ambele aceste cazuri și drepturile principelui țerii, dar și drepturile și obiceiurile clerului și poporului român. Consiliul de războiu însărcinează atunci pe Tige ca, pe sub mână, cu pricepere și pe neobservate, prin oameni devotați și iscușiți, să se informeze cu privire la cele două chestiuni și apoi să raporteze, atât cece se practicase mai înainte vreme cu cece rămâne la moartea unui episcop, cât și la așezarea unui urmaș pe scaunul episcopal: ce făcuseră Domnii la atari ocaziuni, în ce constau privilegiile sau uzanțele clerului și poporului român, ce este din acestea în uz și ce s'ar putea păstră din ele pe viitor (2). Într'acestea vine la Consiliu și raportul lui Tige din 7 Ianuarie 1726. Hotărîrea luată de Consiliu în urma acestui raport al lui Tige ni s'a conservat (în regist): se aprobă la 22 Ianuarie 1726 sigilarea pusă pe cele rămase dela Damas-

(1) Anexa 56.

(2) Anexa 57.

chin, dar nu se admitea cătuș de puțin (keineswegs) participarea fiscului (1). Mai târziu însă Consiliul de războiu, de sigur din cauza intervenției Cămarii împărătești, trebuie să revină și să admită și o participare a funcționarilor camerali la sigilarea și inventarierea lucrurilor rămase (2). Prin Iulie-August 1726, Tige trimite Consiliului de războiu, odată cu un raport al său, și un inventar de cele rămase dela răposatul episcop Damaschin, cum și o schemă a veniturilor episcopului; avem numai menționarea faptului într'un regist (3), căci actele în chestiune nu s'au conservat.

Dar ce s'a făcut în urmă cu lucrurile rămase dela Damaschin, cum și cu averea lui?

Cu privire mai întâiu la lucruri, avem câteva date. În Decembrie 1726 vine la Consiliul de războiu o intervenție din partea mitropolitului Moise Petrovici, prin care cerea ca să se ridice pecetea de pe cele rămase dela episcopul Damaschin și să i se predea apoi lui (4). Cu privire la această intervenție Consiliul scrie, la 4 Decembrie 1726, lui Tige ca să dea mitropolitului Petrovici aparatul episcopal al răposatului, necesar la instalarea noului episcop. Celelalte lucruri însă să fie ținute și mai departe tot sigilate (5). Mai târziu se mai scot și alte lucruri, căci la 30 Aprilie 1727 Consiliul scrie iarăș lui Tige ca, din lucrurile rămase dela Damaschin, să se scoată hainele și cele de felul acesta, fără însă să se spună de data aceasta pentru ce și cui se vor predă lucrurile acestea; celelalte lucruri, câte mai erau, aveau să rămână tot sub sigilii (6); ceea ce Tige și face, căci odată cu raportul său, primit în Iunie 1727 la Viena, Tige trimite și o specificare — neconservată — de lucrurile luate din cele rămase dela Damaschin, și cari — abia acum ni se spune — se dăduseră episcopului următor Ștefan (7). Cu privire la

(1) Anexa 58.

(2) Anexa 60, 66 și 70.

(3) Anexa 69.

(4) Anexa 76.

(5) Anexa 77.

(6) Anexa 85.

(7) Anexa 86.

celelalte lucruri rămase sub sigilii, nu mai știm ce s'a făcut mai departe. Ultima mențiune despre ele se face la 15 Iunie 1727, când Consiliul scrie lui Tige că chestiunea lucrurilor rămase dela Damaschin se va aduce în discuția Comisiunii neoacquistice și ce se va hotărî se va face cunoscut, la timpul său, și lui Tige (1). Urme însă despre o asemenea hotărîre, sau despre o dispozițiune ulterioară în această privință, nu ni s'au păstrat. Și tocmai această lipsă de alte urme pare a spune că, în afară de lucrurile — multe, puține — câte s'au predat mitropolitului sârbesc și episcopului următor, restul a fost, probabil, luat de Nemți.

Cu privire la averea propriu zisă, la banii rămași dela Damaschin, de asemenea ni s'au păstrat câteva date. Știm deja, din relatările lui Porta și ale inspectorului Procop, că cei doi nepoți ai episcopului conduceau pe episcop, că cel civil, Bratul, se îmbogățise deja, pe seama Episcopiei și a episcopului.

Ei fiind și cei mai apropiați de episcop: vătaful Bratul era doar intendentul Episcopiei, iar călugărul Iosif asistent în cele spirituale, fără îndoială că, la moartea episcopului, cei mai indicați pentru a pune mâna pe banii rămași episcopului erau tot ei. În această privință Porta ne și spune, după afirmațiunea consilierului Știrbei, că din banii episcopului Damaschin s'au găsit zece mii de florini la nepoții episcopului, dintre cari șase mii la Bratul și patru mii la călugărul Iosif. La cel din urmă s'a mai găsit și crucea aceea pe care o dăruise, în 1717, împăratul răposatului episcop. De acestea delegații Administrațiunii raportară lui Tige, care chemă la sine, în Ardeal, pe nepoții episcopului. Probabil că o parte din banii episcopului au fost dați de nepoți generalului Tige, căci în loc de altă urmărire, vedem că Tige numește pe Bratul, la întoarcere, ca judecător la Râmnic (2).

Cum și când s'a regulat chestiunea succedării pe scaunul episcopal la Râmnic?

Consiliul de războiu ceruse, cum am amintit deja, lui Tige, încă dela 12 Ianuarie 1726, ca să-i raporteze și

(1) Anexa 87.

(2) Anexele 80, 93, 97 și 112.

despre rânduiala, uzanțele, cari se observase până atunci în țară cu ocazia așezării unui nou episcop în scaun. Aceasta o și face Tige într'un raport al său primit la Viena în Marte 1726, care raport nu s'a conservat, ci numai se face amintire despre el într'un regist(1). Din felul însă cum s'a procedat ulterior, s'ar putea, bine înțeles numai aproximativ, spune că Tige nu raportase altceva, decât că până atunci alegerea se făcuse de o adunare mixtă, compusă din boieri și clerici, dându-se în urmă și recunoașterea și întărirea din partea autorităților politice și bisericesti. Într'alt raport al lui Tige către Consiliu — păstrată iarăș numai amintire despre el într'alt regist, — Tige scria prin Iulie-August 1726, că atât clericii cât și boierii din Oltenia stăruesc mult pe lângă el ca să se ocupe cât mai curând scaunul episcopal, că ei propuneau dejă pentru aceasta pe egumenul dela Govora, Ștefan (2). La 31 August 1726 Consiliul, răspunzând lui Tige, îl face atent ca să se ocupe de candidatura egumenului dela Govora pentru vacanța scaunului episcopal (3). Prin Septemvrie va fi avut loc în țară acea adunare electivă tradițională, care, conform uzului, alese, prin majoritate de voturi, trei candidați, a căror listă fu apoi trimisă, spre alegere și aprobare, mitropolitului sârbesc, Moise Petrovici, de care atârnă, cum știm, Episcopia Râmnicului. Din cei trei candidați propuși de adunare: Ștefan, egumenul dela Govora, Inocențiu, egumenul dela Brâncoveni și Dionisie, eclesiarhul Episcopiei, unul trebuia ales de mitropolitul sârbesc și recomandat Curții spre întărire. La 15 Octomvrie 1726 mitropolitul Moise Petrovici se și adresează în acest scop împăratului. Alegerea mitropolitului se opri asupra egumenului dela Govora Ștefan, cunoscut ca un bărbat cu o viață cinstită, cu multe merite și calități și foarte capabil ca să administreză Episcopia. Pe Ștefan îl și recomandă Moise Petrovici Curții, prin scrisoarea sa dela 15 Octomvrie 1726, ca pe o persoană a cărui viață cu privire la moravuri nu are egal, o persoană îndestul de învățată, pioasă, curată

(1) Anexa 59.

(2) Anexa 69, asemenea și 81.

(3) Anexa 70.

la suflet și împodobită și cu celelalte virtuți, între cari, negreșit, fidelitatea către Casa de Austria nu putea să lipsească, rugând în fine pe împărat să binevoască a-l întâri pe Ștefan ca episcop, a-i liberă diploma respectivă (1). Tot la 15 Octomvrie se scriă, în cancelaria Consiliului de rășboiu, și adresa către Tige, cu care împreună aveă să se trimită diploma de confirmare a egumenului dela Govora. Ștefan, ales ca episcop al Râmnicului în locul lui Damaschin, și prin care în acelaș timp Tige eră încunoștințat ca să ica dispozițiunile de lipsă pentru instalarea noului ales, cum și pentru depunerea jurământului de credință (2). La 17 Octomvrie 1726 avem referatul comun făcut de Consiliul aulic de rășboiu și de Cămara Curții către împărat, prin care pe de o parte pe baza recomandării mitropolitului sârbese, iar pe de alta pe a Oberdirectorului Olteniei, generalul Tige (cfr. și anexa 75), se propunea împăratului spre iscălire diploma de numire a episcopului (3). Diploma de confirmare a lui Ștefan, ca episcop al Râmnicului, cu data de 15 Octomvrie 1726 s'a păstrat și în original (4), pe pergament, dar și în copie (5), adică conceptul (6), de pe care s'a scris cea originală. Cuprinsul diplomei a fost analizat în revista «Biserica ortodoxă

(1) Anexa 72.

(2) Anexa 73.

(3) Anexa 74.

(4) La Academia Română, secția manuscriselor, Pachet 94, No. 15, venind din biblioteca răposatului episcop al Râmnicului Ghenadie Enăceanu, care o va fi luat, cumva, din arhiva Episcopiei.

(5) *Kriegsarchiv* (Viena). *Despărțământul Neoacquistica*, Fasc. III, No. 165.

(6) După conceptul dela Viena s'au făcut câteva publicațiuni. Întâia s'a făcut la 1881 de Schwicker în *Archiv für österreichische Geschichte*, XIII, pp. 447 et sequ. Publicarea aceasta însă este defectuoasă. După Schwicker, și tot așa defectuos, s'a făcut în 1888 în revista *Biserica ortodoxă română*, XI, No. 6, pp. 549 et sequ. Independent de aceste două publicațiuni, și cât mai fidel posibil cu textul, s'a publicat din nou în *Biserica ortodoxă română*, XXVII, No. 12, p. 1399—1401. După originalul dela Academie nu s'a făcut, pe cât știu, până acum nici o publicare, și, în urma celor făcute dejă, nic nu ar mai fi nevoie de alta nouă. Apoi și textul diplomei, original, controlat cu al conceptului, coincide din cuvânt în cuvânt, afară de cuvântul «Moraviae» care e în plus în original, față cu conceptul, și de un «et» înlocuit prin «ac».

română» (XXVII, pp. 1397—1399). Se află publicată și în traducere românească, făcută chiar pe vremea aceea (1). Tot ceea ce știm cu privire la acest Ștefan, înainte de a fi ales în 1726 episcop al Râmnicului, este că el fusese mai întâiu egumen la mănăstirea Arnota (2), de unde apoi a trecut tot în calitate de egumen la Govora, unde se și află ca atare în 1723 Iulie 20, precum ne atestă un act intern (3). În 1726 se tipărește la Râmnic «Intăia învățatură pentru tineri» slavonește și românește, «tipărită din porunca și cu binecuvântarea și cheltueala Prea sfințitului Moise Petrovici, mitropolitul Belgradului în Episcopia Râmnicului 1726» (4). Ca corector al dialectului slavon și al cuvintelor românești din această carte apare egumenul dela Govora, Ștefan (5), care prin urmare eră un om învățat, întocmai după cum îl și prezentase Curbii Moise Petrovici, în scrisoarea sa de recomandare, cum am văzut. Într'un raport al lui Tige către Consiliu, primit la Viena în Ianuarie 1727, ni se spune că noul episcop al Râmnicului va plecă la Belgrad, la mitropolitul de acolo Petrovici «pro instalatione» (6). Tot Tige scrie, într'alt raport adresat Consiliului și primit la Viena în Martie 1727, că cu ocaziunea instalării noului ales episcop al Râmnicului, s'au născut oarecari dificultăți, adăogând că nu s'ar conveni să se dea mitropolitului sârbesc Petrovici mai multă autoritate asupra Românilor, decât cum fusese uzul până atunci (7). Nu putem ști mai de aproape ce pretinsese mitropolitul Belgradului cu ocaziunea instalării noului episcop, de ce natură erau acele pretențiuni; destul că episcopul ales nu se mai duse la Belgrad pentru instalare, cum fusese vorba la început, ci a trebuit ca mitropolitul să trimită în acest scop în țară un delegat al său. Ca plenipotent «arhiepiscop al și mitropolitan» la instalarea noului ales episcop al

(1) Sterie Stinghe, *Istoria bisericii Scheilor*, p. 82—84. Acelaș, *Documente privitoare la trecutul Românilor din Schei*, I, p. 137—140.

(2) Arhivele Statului, *Condica Arnotei*, p. 65—66; actul e din 1729.

(3) Arhivele Statului, *Mănăstirea Orez*. Pachet 52. No. 55.

(4) Bianu-Hodoș, *Bibliografia veche românească*, II, p. 29.

(5) Bianu-Hodoș, *Bibliografia*, op. cit., II, p. 30.

(6) Anexa 80.

(7) Anexa 83.

Râmnicului, fu delegat de Moise Petrovici episcopul Caransebeşului Nicolae Dimitrievici, care şi veni pentru aceasta la Craiova. Intr'un raport al lui Tige e chiar şi vorba de o scrisoare—neconservată—pe care acest episcop sârbesc o trimise din Craiova, în chestiunea instalării episcopului ales, lui Tige, cari apoi o trimise mai departe Consiliului, dimpreună cu cele ce erau să se observe cu ocazia instalării (1). Din acestea deci, pe de o parte, iar pe de alta din Cronica bisericii din Schei (2) rezultă că instalarea lui Ştefan pe scaunul episcopal dela Râmnic s'a făcut. De asemenea Ştefan a depus şi jurământul de credinţă (3), după cum de altfel încă din 15 Octomvrie 1726 dispusese Consiliul, trimitând instrucţii în acest sens lui Tige (4). Numai hirotonisirea noului ales ca episcop s'a tot amânat, fie din cauza dificultăţilor ce făcea mitropolitul sârbesc, carele începù dejă cu ocaziunea instalării să ridice pretenţiuni, cum văzurăm, poate din cauză că mitropolitul sârbesc se află pe acest timp la Viena, ocupat cu alte trebi, precum scrie Cronica bisericii Scheilor (5). La 14 Iunie 1727 (act intern) Ştefan, «*episcopul ipopsisiat*», dă un act Costeştilor pentru hotarul Comarnicul al Episcopiei, cedat mănăstirii Arnota pentru păşunatul oilor (6). Cu acest nou ales episcop reinnoesc şi preoţii din Scheii dela Braşov legăturile bisericesti încheiate încă de pe vremea lui Damaschin: ei scriu lui Ştefan şi îl întreabă «de rândueala aceasta», adică de ascultarea de episcopul Râmnicului (7). In 12 Iulie 1727 Ştefan le răspunde (8). Cu această ocaziune Ştefan însuş, iscălindu-se «Stefan Ypopsifios», spune că încă nu eră hirotonisit episcop, dar că nădăjduia că mitropolitul sârbesc va isprăvi cele ce are de făcut la Augusta Curte şi că în curând după aceasta va avea loc şi

(1) Anexa 84.

(2) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, op cit., p. 85 şi *Documente*, etc., I, p. 140.

(3) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 85; *Documente*, I, p. 140.

(4) Anexa 73.

(5) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 85; *Documente*, I, 140 sequ.

(6) Academia Română, secţia manuscriselor, XC, 212.

(7) Stinghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 82.

(8) Răspunsul s'a conservat şi e publicat de S. Stinghe in *Documente*, I, 140.

hirotonisirea lui ca episcop. Dar această hirotonisire nu avu loc, căci puțin timp după aceasta și anume la 20 August (stil vechiu) 1727 Ștefan muri, se zice otrăvit «de niște oameni fără frica lui Dumnezeu» și anume «din jețul în care au șezut în biserică» (1), netrecând prin urmare nici un an deplin dela alegerea și confirmarea lui (2). Prin Septemvrie 1727 se ținū din nou aceea tradițională adunare mixtă pentru alegerea unui nou episcop și majoritatea voturilor se oprise asupra a trei candidați: Inocențiu, egumenul dela Brâncoveni, Dositeiu, ecle-siarhul Episcopiei, și Nicodim, egumenul dela Tismana. Tige, raportând despre aceasta Consiliului, recomandă pe egume-nul dela Brâncoveni Inocențiu, adăogând în acelaș timp că toți în țară stăruesc ca să se ocupe cât mai curând scaunul episcopal (3). La 8 Octomvrie 1727 Consiliul de rășboiu încă nu se pronunțase asupra candidaturii propuse de cler și boieri pentru ocuparea scaunului episcopal, dar de hotărîrea ce se va luă îl va încunoștință pe Tige la timp (4). Nici la 15 Octomvrie nu se luase încă o hotărî-re în această privință (5).

Pentru ca să termin cu prima parte a lucrării, care se întinde numai până către finea anului 1727, mă voiu opi puțin și asupra clerului de mir, preoților, din acest timp, spunând, în fine, la urmă de tot și câteva cuvinte asupra slujbei bisericesti în această epocă.

În primii ani de ocupațiune austriacă, când urmele răș-boiului de curând terminat încă nu se ștersese cu totul,

(1) Stînghe, *Ist. bis. Scheilor*, p. 85 și *Documente*, I, p. 140.

(2) Raportul lui Tige către Consiliul de rășboiu, prin care se comunică moartea episcopului ales, Ștefan, nu s'a conservat, ci numai o mențiune despre acest raport, într'un regist (anexa 88). Raportul acesta însă fusese primit la Viena pe la începutul lui Octomvrie (stil nou) și cum pentru trans-miterea știrii morții, pe care Administrația trebuia să o facă lui Tige la Si-mihiu, apoi Tige la Viena Consiliului, trebuia să treacă cam, în termen de mijloc, o lună de zile; am avea atunci din acestea ca dată aproximativă a morții episcopului începutul lui Septemvrie (1—2—3) stil nou, ceeace concordă destul de bine cu data de 20 August, stil vechiu, dată în mod precis de cronica bisericii Scheilor.

(3) Anexa 89.

(4) Anexa 90.

(5) Anexa 92.

aflăm că locuitorii dela țară își părăsise în mare parte satele, că bisericile se aflau și ele lăsate în părăsire, că dela multe din ele lipsiau preoții (1). De aceea în 1721 Decembrie 12 Administrațiunea propune ca să se iea măsuri în consecință (2).

Cu privire la preoți iată ce scrie în 1725 locotenentul-colonel Fridrich Schwanz von Springfels. Preoții, zice el, îndeplinesc serviciile religioase în comune, ei nu se deosebesc de laici prin nimic altceva decât prin o capelă (recte potcapiu) făcută dintr'un postav albastru, pe care o poartă în totdeauna pe cap și nu o scot înaintea nimănui; ei poartă perii capului lungi, nu-i tund nici odată, se îndeletnicesc, ca și țărani, cu munca câmpului și cu celelalte ocupațiuni ale țaranului, toată învățătura lor nu constă din altceva decât din a ști să scrie și să cotească puțin slavonește, din care de multe ori nu înțeleg nimic. Numărul lor era — acum — deja mare, căci ofițerul continuând ne spune că se aflau într'un sat dela 2 până la 6, 8 și chiar 10, după mărimea satului. Afară de darea de 4 lei-taleri (3), pe care o dădeau anual episcopului, încolo nu mai dădeau nimărui nimic (4).

Încă dinainte de ocupațiunea Olteniei de Austriaci, preoții fusese scutiți de dări. Cel dintâu Domn care făcuse acest lucru în Țara-Românească fu Șerban Cantacuzen (5) (1678—1688). Nepotul său Ștefan Cantacuzen (1714—1716) scuti de asemenea pe preoți și pe diaconi «de sarcina dăjdiilor», având să dea numai «ploconul obișnuit» (6) mitropolitului sau episcopului. Cum Administrațiunea din Oltenia — formată la început numai din Români — căută să scoată dela Nemți cât mai multe scutiri, între altele strecură ca preoții să fie scutiți de dări, cum îi văzurăm

(1) Anexa 12.

(2) «Edictum emanendum quo seriò et strictè omnibus, et quibuscunq̃ue incolis imponatur, ut relictis sylvis in unum coalescant, et in pagos, ubi ecclesiae sunt, se recipiant». (Kriegsarchiv (Wien) Neoacquist. III, 135).

(3) Un «Löwenthaler» (leu) valora 1 florin renens și 40 de creițări sau 133 de pfenigi românești. (Cfr. *Mittheilungen des Kriegsarchivs*, XII, p. 228).

(4) Hurmuzaki, *Documente*, IX¹, p. 366 și *Biserica ortodoxă română*, XXVII, p. 752—753.

(5) Anexa 93 și 112.

(6) Academia Română, Sect. mss. *Condica Episcopiei Râmnicului*, I, p. 2 b-c.

dejă în 1725, și cum erau și mai înainte de această dată (1). Informațiuni asupra preoților, din acest timp, ne mai dau în relațiunile lor și Porta și Uhlein. Porta ne înfățișează pe preoți ca «homines doctrinae et bonorum morum expertes», lucrând la câmp, vizitând cărciumile și bucurându-se de puțină stimă chiar înaintea conaționalilor (2). Într'altă parte tot Porta ne spune că numărul preoților și diaconilor este destul de mare: nu este sat în care să nu fie cel puțin un preot și doi diaconi; trăesc de pe urma plugului și a gospodăriei, ca și țaranii, duc o viață licențioasă și sunt așa de desconsiderați de Români, încât atunci, în 1726, când Porta își scria relația sa, în Țara-Românească erau puși la toate contribuțiunile și angaralele ca și poporul de jos. În Oltenia însă, spune Porta, în paguba fiscoi, preoții și diaconii sunt scutiți de toate sarcinile. Scutirea aceasta se făcuse, zice Porta, nu prin ordinul Directorului suprem și nici prin clemența Maiestății Sale Impăratului, dela care ar trebui să derive ca o grație, ci prin arbitrul și voința Administrațiunii. Cu hirotonisirile, continuă Porta, se făcea abuz, căci pentru a scăpa de dări, foarte mulți alergau să se facă diaconi sau preoți, și cei ce nu izbutiau să fie hirotonisiți în țară, treceau la Vidin sau și în alte părți, unde, dând bani, obțineau hirotonia și apoi se întorceau în țară hirotonisiți. Înainte vreme se permitea de Domni episcopului ca să iea dela preoți și dela diaconi un «donum gratuitum» anual, numit plocon. Domnii îngăduiau aceasta, pentru ca astfel mai lesne să poată și ei lua bani dela episcop sub forma așa numitei «premutare»: ceeace episcopul lua cu o mână dela preoți dădea

(1) nella Valachia Turca il clero, cioè i Popi e Diaconi non sono essenti dalle contribuzioni, e cio pare anche ragionensle, perche questi hanno moglie, e figli, et attendono all' aratro e alla economia, come i secolari. Ma quando la Clemenza di Sua Maesta volesse in qualche modo essentato quest, ordine stimerci doversi restringere il privileggio per un solo Popa in ogni villa, e quattro in ogni oppido; perche non restringendosi cosi, et essendo l'abuso in quelle parti di ordinare in sacris le persone idiote, e senza patri-monio, quando per restare essenti dalle contribuzioni bastasse il farsi consacrare, la maggior parte si farebbo Popi e Diaconi, ne il vescovo sarebbe renitente a questo per l'emolumento, che riceve da questi. (*Kriegsarchiv. Neoaquist.*, III, 135).

(2) Anexa 64.

cu alta Domnului. În Oltenia ocupată, spune Porta, că episcopul nu dădea atunci nimic împăratului, dar aceasta nu împedica pe episcop ca să iea și mai departe dela clerici ploconul obișnuit, care acum însă eră îndoit de mare față cu cel ce se dăduse mai înainte. Rezemat pe faptul că în Țara-Românească și în Ardeal preoții erau puși la dări, și că chiar în Oltenia contribuise mai înainte vreme, Porta propune ca toți preoții din Oltenia să fie puși la dări, și taxându-se fiecare măcar cu câte 2 florini, ar aduce un venit anual de 315.000 florini (socotind că în fiecare sat se află cel puțin 1 preot și 2 diaconi, iar într'un oraș numai 10 preoți și 20 de diaconi) (1). Uhlein ne spune, cu privire la preoți, aproape tot acelaș lucru, ca și ceilalți doi antecedenti, adăogând mai mult numai faptul că Nicolae Mavrocordat, Domnul Țerii-Românești, deși eră de credință ortodoxă, totuș supusese pe acea vreme (Uhlein scriă în 1727) pe preoții din Țara-Românească la dări (2), vrând de bună samă prin aceasta să pună în relief faptul că sub stăpânirea *catolică* a Austriei preoții *ortodocși* din Oltenia se bucurau de scutire. În cererile conducătoare dela Viena se discută și chestiunea preoților (3). Comisiunea neoacvistică, la 7 și 14 Decemvrie 1726, luă — deocamdată — numai următoarele măsuri: să se observe ca numărul preoților să nu crească prea mult, prin hirotonisiri de cari nu este trebuință; cei hirotonisiți afară din țară să nu fie admiși să slujească în țară, nici să fie scutiți de dări. Iar în ceea ce privește scutirea preoților dela dări, Comisiunea neoacvistică decide ca Oberdirectorul să ceară din partea Administrațiunii din Oltenia raport însoțit și de opinia ei (4). Ce s'a hotărît apoi cu privire la preoți, vom vedea la locul său.

În privința slujbei bisericești știm azi că limba românească s'a introdus în biserică, ca limbă liturgică, mai târziu decum s'a crezut multă vreme, și anume abia în primele trei decenii ale secolului XVIII (5). Procesul

(1) Anexa 71; asemenea și anexa 80.

(2) Anexa 93 și 112.

(3) Cfr nota 1 dela pag. 72.

(4) Anexa 79.

(5) I. Bianu, *Discurs de recepțiune în Academia Română*, p. 23.

acesta însă de înlocuirea limbii slavone prin cea românească pare, totuș, a nu se fi efectuat deplin nici în cele dintâi trei decenii ale secolului XVIII; căci Del Chiaro care, cum se știe (1), se află la noi în Țara-Românească dela anul 1714 până către finele anului 1716, ne spune că, în timpul când el se află în țară, limba slavonă eră încă în uz în foarte multe biserici, și numai în prea puține biserici se introdusese limba românească (2). Dar și mai târziu găsim mărturii cari confirmă acelaș lucru. Așă în anul 1726 Porta ne spune că «liturgia până în timpul acela se celebră în limba slavonă, în afară de Apostol și de Evanghelie, cari se cetiau în limba localnică românească» (3). Ar urmă deci din acestea că chiar după trecerea celor dintâi trei decenii ale secolului XVIII procesul de înlocuire a limbii slavone prin cea românească nu se desăvârșise.

Tot Porta ne mai spune că în biserica principelui, care eră grec, cum și în bisericile personalităților de frunte dela Curte (asemenea Greci), slujba dumnezească se făcea pe acel timp în limba grecească (4).

(1) Iorga, *Ist. lit. române*, I, p. 41 și 57.

(2) Del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*, p. 82.

(3) Anexa 64.

(4) Anexa 64.

PARTEA II.

Biserica română din Oltenia în timpul dela 1728 și până la 1738.

Față cu împărțirea lucrării în cele două părți, cetitorul ar putea — și cu drept cuvânt — să întrebe: care este rostul acestei împărțiri? și de ce s'a luat ca limită între cele două părți finele anului 1727 — începutul anului 1728? E aceasta un lucru datorit pur și simplu întâmplării? Sau poate se impunea ca o pauză, ca un răgaz pentru cetitor, întocmai cum pentru un drumeț popasul trebuie să-și aibă și el partea sa, de obicei pe la mijlocul căii de străbătut? Nu cumva limita între cele două părți a fost tocmai pentru acea aleasă, fiindcă cade cam la jumătatea timpului de ocupațiune austriacă a Olteniei? Sau, în fine, poate împărțirea se impunea într'adevăr fiind cerută de motive de altă natură, cum e de pildă mersul, direcțiunea pe care o luară lucrurile în biserica română din Oltenia, în jumătatea a doua a timpului de ocupațiune austriacă?

Ne anticipând, căci aceasta ar însemna spunerea aceluiaș lucru de două ori, voiu lăsa ca la aceste întrebări să-și dea răspuns însuș cetitorul, după ce va fi parcurs mai întâiu cele ce se expun în cele următoare.

Prin moartea fără de veste a lui Ștefan, care nici măcar nu avu timpul ca să fie hirotonisit episcop, scaunul episcopal dela Râmnic deveni din nou vacant. Tradiționala adunare electivă se ținū prin Septembrie 1727, cum am văzut dejă, și propuse trei candidați. Din aceștia, Tige, pe baza raportului Administrației, recomandă Consiliului aulic de rășboiu pe Inocențiu, care fusese până atunci egumen la mănăstirea Brâncoveni. Dar chestiunea numirii noului episcop nu numai că nu se resolvă în cele

câteva luni dela finele anului 1727, ci ea se prelungi mai în tot cursul anului 1728. Aceasta din cauză că Nemții introduseră, la procedeul urmat cu ocaziunea numirii lui Ștefan, o modificare, anume: înlăturară mediarea mitropolitului sârbesc care, din cei trei candidați, recomandase, cum am văzut, Curții unul (pe Ștefan) spre confirmare. In locul mitropolitului sârbesc, recomandarea o făcù acum, direct Curții, Oberdirector-ul, pe baza raportului Administrațiunei locale. De sigur că un mitropolit ca Moise Petrovici nu putea să lase să i se iea o asemenea prerogativă, fără să protesteze. Și într'adevăr printr'o scrisoare, care a fost primită la Viena în Ianuarie 1728, Moise Petrovici protestează în contra procedeului de numirea episcopului la scaunul vacant dela Râmnic. Felul acela nou de numire, obiectă mitropolitul, eră în contra jurisdicțiunii sale, pe urmă declară că nu va recunoaște ca valabilă prezentarea celor trei candidați în modul în care se făcuse (1). Consiliul de rășboiu însă îi răspunde îndată, (la 12 Ianuarie 1728), că dreptul de a prezentă (jus praesentandi) un episcop pentru Oltenia nu i se cuvine mitropolitului (2). Chiar pe timpul acesta, alte chestiuni cu mult mai însemnate interesau pe mitropolitul sârbesc: pe de o parte el trebuia să susțină, să apere privilegiile Sârbilor, pe cari cercurile conducătoare dela Curte căutau atunci să le restrângă, iar pe de alta el se vedea nevoit să caute să-și împace conaționali, a căror mânie și necaz se îndreptase în prima linie în contra lui, învinovățindu-l de molătate în apărarea privilegiilor, ba chiar și de participare la restrângerea acelor privilegii (3). Desvinovățirea față cu ai săi, dar mai ales apărarea privilegiilor Sârbilor înaintea Curții din Viena, unde și trebuia să vină în Maiu 1728, îl determinară pe Moise Petrovici ca să lase la o parte pierderea unei prerogative, cum eră aceea de a prezentă pe episcopul Râmnicului, când altele cu mult mai mari și mai însemnate erau în joc. De aceea nu vom mai găsi nici un protest trimis

(1) Anexa 99.

(2) Anexa 100.

(3) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, pag. 351—354.

de el ulterior Curții, nici acea rezistență, pe care urmașul său pe scaunul mitropolitan, Vincențiu Ioanovici, o duse până la extrem.

Chestiunea numirii episcopului de Râmnic acum nu va întârziă ca să se rezolve la Curte. Intr'un raport al lui Tige, primit la Viena în Fevruarie 1728, se spune că Românii doriau cu toții, ca scaunul episcopal să fie cât mai curând ocupat; ei se și adresară în acest scop lui Tige, care trimise cererea lor Consiliului de războiu. Și cu această ocaziune, Tige se pronunță tot pentru egumenul dela Brâncoveni, ca cel mai bun pentru locul vacant (1). Atunci (în Fevruarie 1728), Consiliul de războiu, dimpreună cu Cămara Curții bine înțeles, face referat către împărat, prin care propune să se numească episcop la Râmnic egumenul dela Brâncoveni Inocențiu, prezentând totdeodată și obișnuita diplomă de confirmare (2) spre iscălire (3). Iar la 11 Fevruarie 1728, Consiliul scrie lui Tige, că s'a rezolvât deja episcopul pentru Oltenia, iar rescriptul amănunțit i se va trimite îndată (4). În Aprilie Tige cere dela Consiliu instrucții cu privire la viitoarea instalare a episcopului, căruia i se făcuse deja cunoscut numirea sa, și care se și adresase lui Tige pentru a fi instalat (5). Dar rescriptul formal — promis mai sus — de numirea episcopului abia la 11 Mai 1728 fu trimis lui Tige. Consiliul comunică lui Tige, că episcopatul vacant dela Râmnic a fost acordat lui Inocențiu, egumenul dela Brâncoveni; în acelaș timp dispunea ca Tige să caute să iea dela noul numit jurământul de credință, și apoi să-l instaleze (6). Tot în acelaș timp (11 Maiu 1728), se face cunoscut și lui Moise Petrovici numirea lui Inocențiu (7).

Mitropolitul sârbesc însă tocmai în acest timp se află în Viena (8); unde venise ca să apere, să susțină privile-

(1) Anexa 101.

(2) Care nu s'a conservat, sau, poate, n'a ieșit până acum la lumină.

(3) Anexa 102.

(4) Anexa 103.

(5) Anexa 104 și 107.

(6) Anexa 108.

(7) Anexa 109.

(8) *Archiv für österreichische Geschichte*, XLII, p. 354.

giile națiunii sale. E foarte probabil că mitropolitul Moise Petrovici va fi consimțit cu această ocaziune, bine înțeles în schimbul altor concesiuni, să renunțe la prerogativa de a prezenta el Curții pe episcopul Râmnicului. Administrațiunea din Oltenia ceru și ea prin Maiu lui Tige ca să se facă instalarea episcopului numit (1), cu toate acestea instalarea nu se făcu decât către finea anului 1728, căci într'un raport al lui Tige, primit la Viena în Decembrie 1728, se spune că instalarea episcopului s'a făcut, atunci de curând probabil. Pentru a primi jurământul de credință dela episcopul nou, a fost delegat, în locul lui Tige, baronul Czeicka, iar în locul lui Andler, inspectorul Procop (2). Din relatările-regeste ale lui Tige însă nu rezultă dacă instalarea episcopului a fost făcută tot de cei ce au primit și jurământul de credință; avem și motiv de a ne îndoi de acest lucru, căci într'un act de mai târziu (anexa 141), ni se spune că instalarea lui Inocențiu s'a făcut de episcopul Timișoarei (3) pe care mitropolitul sârbesc îl delegase și care și veni în acest scop în Oltenia. Hirotonisirea lui Inocențiu însă a fost săvârșită la Belgrad (4) de mitropolitul sârbesc. Atât mitropolitul, pentru hirotonisire, cât și delegatul trimis să instaleze pe Inocențiu primiră «pentru osteneala lor solitum honorarium». Intârzierea instalării nu poate sta în legătură decât cu pretenția ce va fi ridicat mitropolitul sârbesc ca actul acesta să se facă prin un delegat al său, și Nemții, pentru ca să obțină hirotonisirea episcopului, vor fi acceptat-o, deși nu e exclusă posibilitatea ca Inocențiu să fi fost instalat și de autoritatea temporală, iar după aceasta și de cea bisericească. Ori cum succesia pe scaunul episcopal dela Râmnic se regulă definitiv abia către finea anului 1728.

Noul procedeu întrebuițat acum la numirea episcopului de Râmnic influență în acelaș timp și asupra legăturii dintre Episcopia Râmnicului și mitropolia sârbească.

(1) Anexele 110 și 111.

(2) Anexele 114, 115 și 117.

(3) Nicolae Dumitrievici (Cfr. G. Popovici, *Uniunea Românilor din Transilvania*, etc. Lugos 1901, p. 69 și 229).

(4) Stinghe, *Istoria bisericii Scheilor*, p. 87, și anexa 141.

Prin acest procedeu se reduceau la minimum drepturile jurisdicționale ale mitropolitului sârbesc asupra Olteniei, drepturi cari îi fuseseră deja recunoscute. În timpul acesta de târăgănare a numirii episcopului Inocențiu, mai bine de un an, se emiseră de bună samă acele «statute speciale» pentru Oltenia, publicate aparte printr'un decret împărătesc, de care e vorba în 1731 în diploma de confirmare a mitropolitului sârbesc Vinčențiu Ioanovici (1).

Curtea își schimbase acum dispozițiunea, bunavoința ce avusese mai înainte față de Sârbi și mai ales față de mitropolitul sârbesc Moise Petrovici: tendința ei eră să reducă cât mai mult posibil prerogativele, puterea mitropolitului (2). Dar această împrejurare veniă de minune bine în ajutorul acelei partide sau direcțiuni ce se formase încă dela început în Oltenia: de a asigura Episcopiei Râmnicului o pozițiune independentă și în fruntea căreia se pusese, cum am văzut la locul său, însuș episcopul Damaschin. Și mulți boieri îmbrățișând acuma cauza unei pozițiuni mai libere a Episcopiei Râmnicului, prin Administrația locală — încă românească — nu le va fi fost greu de loc să câștige apoi, pentru episcopul lor, dela Curte o pozițiune nouă, mai liberă decât cea de până atunci, față cu mitropolitul sârbesc (3); lucru care s'a și făcut.

Dar în ce constau aceste «statute speciale» pentru Oltenia?

Textul lor nu s'a păstrat, sau cel puțin nu e cunoscut până astăzi. Din felul însă cum s'a procedat la numirea episcopului Inocențiu și cum se va procedă (tot de Nemți) la numirea successorului lui Inocențiu, lesne se poate deduce că aceste «statute speciale» determinau ca alegerea unui nou episcop la Râmnic să se facă de o adunare compusă din boieri și cler, conform uzului, care va propune prin majoritatea voturilor trei candidați. Din acești trei, nu mitropolitul Belgradului va propune Curții unul spre

(1) *Observatis tamen iis quae in Austria Valachia nostra Cisalutana per singulare Decretum nostrum respectu illius Nationis differenter statuta sunt.* (Cfr *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, pp. 385, 417 și 435, și Hurmuzaki, *Documente*, VI p. 467).

(2) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 416.

(3) *Ibidem*, p. 417.

confirmare, ci candidarea celor trei avea să fie examinată de Administrație și de Oberdirector, care vor și stabili ordinea candidaților și vor recomanda unul Curții, unde, de cele două organe (Consiliul și Cămara), propunerea avea să fie supusă împăratului. Confirmându-se episcopul, se va aduce lucrul și la cunoștința mitropolitului sârbesc, pentru ca mitropolitul să săvârșească numai sfințirea celui deja numit de împărat; mitropolitul sârbesc nu va avea deci dreptul de a cercetă actul alegerii și mai puțin de a refuza sfințirea. (1).

Ceva mai târziu însă (în 1730), Moise Petrovici cere—mai mult, cred, ca o compensațiune materială a pagubei morale ce încercă prin restrângerea jurisdicțiunii sale bisericești, decât ca o răsplată, cum spune el, pentru exercitarea funcțiunilor spirituale și bisericești (căci în afară de sfințirea episcopului, pentru care primiă «solitum honorarium», încolo nu i se mai lăsase nimic) — cere, zic, ca să i se dea satele oltenești Oreavița și Balboșani. Mitropolitul își sprijiniă cererea sa pe faptul că, printr'un decret împărătesc din 12 Aprilie 1727, după ce i se dăduse voie să strângă dijme și dări din banatul Timișoarei și din Serbia, i se promisese că cu privire la Oltenia se va lua mai întâlu cunoștință de ceea ce avuseseră aci antecesorii lui, și apoi i se va da ceea ce după dreptate i se cuvine. Moise Petrovici însă se grăbise să afle că mitropolii Terii-Românești avuseseră înainte vreme în Oltenia satele Oreavița și Balboșani pe cari acum le cere el (2).

Dar după ocupațiunea austriacă satele acestea fuseseră luate de fisc, mărind prin urmare veniturile tezaurului împărătesc. Evident că în astfel de împrejurări cererea mitropolitului sârbesc nu se putea tocmai lesne și grabnic rezolvă: ea se va prelungi și după moartea lui Moise Petrovici (3), în timpul succesorului său mitropolitan, Vinčențiu Ioanovici, cum vom vedea la locul său.

Dar nu numai modul numirii episcopului, raportul dintre

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 417-418.

(2) Anexa 121.

(3) Intâmplată la 7 August 1730 (cfr *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p 369).

Episcopie și mitropolitul sârbesc, ci și chestiunea mănăstirilor întră acum într'o nouă fază.

Lăsând la o parte chestiunea perceperii dijmoi, oieritului, pe cari mănăstirile le dăduseră până acum destul de des, cum am văzut, și pe cari, cu toate că cerură scutire, le plătiră și pe anul 1728 (1), Nemții merg acum și mai departe față de mănăstiri, pe cari, în urma diferitelor relațări anterioare, ajunseseră să le cunoască destul de bine.

În afară de relatările de până acum cu privire la mănăstiri, mai avem acum (în 1728) încă una: a lui Koch către Cămara Curții, foarte mult asemănătoare cu a lui Uhlein. Felul în care e concepută relatarea lui Koch va influența, de sigur, foarte mult asupra atitudinii, cât și asupra hotărîrilor ce se vor lua de cercurile conducătoare dela Curte față de mănăstiri. Koch spune că chestiunea mănăstirilor, deși foarte însemnată în sine, se neglijase totuș foarte mult până atunci; că Administrația trebuie să-și îndrepteze grija sa și asupra mănăstirilor, cari fac cam a cincea parte din teritoriul țerii. Măsuri s'ar putea lesne lua cu privire la mănăstiri, întru cât călugării și egumenii nu se bucurau de nume bun în țară, nu duceau o viață exemplară, nici nu li se dădea din partea poporului vreo mare considerațiune. Pe urmă Koch mai spune că dela ocuparea Olteniei de Austriaci nu s'a luat nici o socoteală dela mănăstiri, că principele țerii (împăratul) nu a avut dela mănăstiri nici un profit. În fine cerea ca să se numească cineva, care să ica socoteală egumenilor, care să vegheze la păstrarea averii mănăstirilor, iar egumenii să fie aleși și numiți după merite, iar nu după influențe și stăruințe (2). Dar și din partea Administrațiunii din Oltenia se făcuse, la 14 Noemyrie 1728, o propunere — ca răspuns la punctele lui Porta — referitoare mai ales la controlul ce urmă să fie introdus în mănăstiri. Administrațiunea cerea ca revizuirea socotelilor mănăstirilor să i se dea ei, delegându-se în acest scop unii dintre consilieri, cari să examineze și să revizuească veniturile și cheltuielile, și egumenul care va fi găsit cu toate

(1) Anexele 105 și 106.

(2) Anexa 112.

în regulă să fie lăsat în egumenat, iar cel risipitor îndepărtat, alegând în locu-i Administrația dimpreună cu episcopul pe altul vrednic, care să fie prezentat Oberdirectorului spre confirmare (1). Chestiunea mănăstirilor veni în anul 1728 în desbaterea Comisiunii neoacquistice (2). Hotărârile la cari se oprește Comisiunea, sunt înaintate de Consiliul de războiu împăratului, spre a fi apoi emise sub forma de decret împărătesc. Acest decret împărătesc se trimite apoi generalului Tige și consilierului cameral Andler. Decretul împărătesc adresat lui Andler s'a conservat (3). Poartă data de 27 Aprilie 1729 (4). Intre alte chestiuni decretul acesta cuprinde și cele ce Curtea hotărâse cu privire la mănăstiri. Mai întâiu cu privire la mănăstirile înclinat, ni se spune că și până atunci se dăduse adeseori ordine ca veniturile acestor mănăstiri să fie luate de fisc, totuș în timp de atâția ani (dela ocupare), nu se făcuse nici o încassare. Oberdirectorul este însărcinat ca să cerceteze și să raporteze imediat la ce au fost întrebuințați acei bani (5). Cu privire la mănăstirile domnești, decretul împărătesc, după ce constată că Domnii purtaseră înalte vreme grijă de aceste mănăstiri, păstrându-le donațiunile și luând dela egumeni socoteală de venituri și cheltuieli, după ce constată că excedentul sau banii ce rămâneau neîntrebuințați erau luați de Domni, că de bunuri și de egumeni (pe cari îi puneă și depuneă după plac) dispuneă Domnul, nelăsându-i să le înstrăineze bunurile, că mănăstirile dăduseră Domnilor până la 1000 florini (ca [«îm]premutare») plus unt, miere, etc. în timp de războiu, că gospodăria, care se făcea atunci în mănăstiri, era rea; că veniturile scad, că bunurile se înstrăinează, așa că abia se puteau întreține 6 călugări, etc. etc., după ce constată toate aceste, decretul pune în vedere Oberdirectorului ca să culeagă informațiuni precise despre starea acestor

(1) Anexa 113.

(2) Anexa 116.

(3) E publicat la Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 400—409.

(4) Alt decret cu coprins identic cu al celui conservat a fost trimis la 29 Aprilie 1729 și lui Tige, precum se vede din regestul păstrat în proto-coalele Consiliului aulic de războiu (cfr. anexa 119).

(5) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 405.

mănăstiri în trecut, să le ceară socoteli de gospodărie dela ocuparea provinciei de Austriaci, să însărcineze pe vreun consilier catolic din Administrațiune ca să supravegheze aceste mănăstiri, să cerceteze cum stă lucrul cu veniturile, proprietățile lor, să afle starea lor reală și să raporteze apoi Oberdirectorului, iar acesta Curții. Fără învoirea Curții să nu se facă nici o nouă fundațiune (donațiune). În privința foloaselor ce s'ar putea trage dela aceste mănăstiri, în privința numirii egumenilor, etc., rămâne ca Oberdirectorul să însărcineze Administrația ca să cerceteze și să raporteze, cari fuseseră prerogativele Domnilor în atari cazuri și ce s'ar putea păstra acum din ele fără să deștepte în țară nemulțumire sau repulziune. Decretul împărătesc recomandă ca în aceste din urmă chestiuni să se procedeze cu cea mai mare chibzuială și precauție, tratând lucrul în secret (1).

Evident că prin această luare de socoteli dela mănăstiri, prin acest amestec al autorității civile în administrarea veniturilor mănăstirilor se putea produce o adâncă nemulțumire în egumeni, deprinși să dispună de avutul mănăstirilor după bunul lor plac.

Dar decretul împărătesc din 27 Aprilie 1729 merge și mai departe. Incepe iarăș cu constatările și spune că Curții i s'a raportat că veniturile episcopului de Râmnic se urcau la suma de 10 mii de florini, proveniți adică dela moșiile și satele Episcopiei în număr de 30, dela oi și albine, sau din sumele de bani pe cari protopopii din județe — puși pentru administrarea drepturilor preoțești — erau obligați să le dea: dela 100 până la 150 lei, pe cari bani ei îi scoteau dela pedepsele ce aplicau. Din acești bani (venit al episcopului) înainte vreme o parte o luau Domnii, acum însă totul eră luat numai de autoritatea bisericească și cu toate acestea protopopii trebuiau să dea acum mai mult ca înainte. Pe lângă acestea, veniturile episcopului mai creșteau din banii luați dela hirotonisirile de preoți și de diaconi, dela pronunțarea afuriseniilor, sentințelor și a altor acte judecătorești. Pe urmă episcopul mai taxa și mănăstirile, după placu-i, cu o anumită sumă.

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p 405.

Dar venitul cel mai mare îl are episcopul, spune decretul, dela așa numitul «plocon» dat de preoți și de diaconi anual. Acest plocon eră pe vremea Domnilor numai de 1 taler și jumătate, acum însă fusese îndoit și dădea un venit însemnat, mai ales că și numărul preoților și al diaconilor eră destul de mare: în fiecă sat un preot și doi diaconi, iar în târguri zece preoți și douăzeci de diaconi (1). Și Domnii permiseseră înainte vreme episcopilor să strângă ploconul, ca astfel episcopii să poată mai lesne da Domnului ca «premutare» 5—6 pungi de bani pe an. Afară de acestea episcopul mai dădea Domnului ca dar un cal, sau în locul calului 100 de taleri, iar la Crăciun o cupă de argint, un covor turcesc și două piei de leopard. Acum sub Nemți, continuă decretul, episcopul nu mai dădea «premutare» sau, în locu-i, vreun alt echivalent; preoții și diaconii au fost scutiți de contribuții și tocmai aceasta este cauza pentru care așa de mulți umblă să se facă preoți și diaconi, voind astfel să scape dela plata contribuțiilor, și când nu se pot face toți preoți în țară, se duc la Vidin ca să fie hirotonisiți de episcopul de acolo. Hirotonisirile nenumărate fiind în paguba tezaurului împărătesc, se atrage atenția celor în drept ca să țină la uzul anterior și să nu lase în mod așa simplu și absolut pe toți clericii scutiți de dări. Decretul prevede apoi ca episcopul în primul an, când ajunge la această demnitate, să dea tezaurului împărătesc a treia parte a veniturilor sale, și deoarece episcopul fusese până acum așa de ușor tratat, se va purta de grijă ca credincioșii să nu fie apăsați de cler, mai ales cu pedepsele în bani, iar deoarece s'ar putea produce desgust în poporul ce ține așa de mult la clerul său, sau s'ar putea naște dispute între episcop și funcționarii fiscali, cu privire la încassarea acelei a treia

(1) În documentele intrate în *biblioteca Academiei Române* (secția manuscriselor) dela Zimmermann (din Sibiu) se află și niște catagrafii de sate, în cari sunt trecuți locuitorii și averea lor. Una din aceste catagrafii (pe 1728) prezentă interes pentru chestiunea ce ne preocupă; ea ne arată numărul preoților prin sate: minimul eră un preot și un diacon de sat, de aci se urcă până la 4 preoți și 4 diaconi, exemplul sațul Măgureni din județul Valcea. Dese sunt cazurile de 1 preot și 2 diaconi, sau 3 preoți și 1 diacon de sat.

părți a venitului, se va interzice mai bine episcopului ca să încasseze mai departe ploconul dela preoți și diaconi, mulțumindu-se acesta numai cu veniturile Episcopiei sale, cari și fără plocon sunt destul de mari, și nemai având să mai dea nici o «premutare». Apoi pentru ca să se creeze un nou venit tezaurului, se prevede ca preoții și diaconii să fie supuși contribuției (1) generale, ca pe timpul Domnilor, și să fie scutiți numai de prestarea naturalilor și de alte angarale (aggraviis), lucru care va fi făcut cu plăcere și de preoți, nemai trebuind să dea episcopului plocon. Decretul în fine pune Oberdirectorului în vedere a observa ca numărul preoților și diaconilor să nu crească peste măsură, să nu se hirotonisească mai mult decât cere trebuința, iar celor ce se vor hirotonisi în afară din țară să nu li se permită să officieze în țară (2):

În ce privește pe preoți și diaconi, decretul pe de o parte îi scutiă de plata ploconului vlădicăi, iar pe de alta îi supuneă din nou la contribuții *către tezaur*. În loc să dea vlădicăi lor, trebuiă să dea fiscului. O nemulțumire și mai ales o manifestare a ei se puteă produce, în atari împrejurări, cu greu la acești umili apostoli.

Nu tot așa însă va fi și cu episcopul: lui urmă să i se ia a treia parte a venitului, lui i se interziceă să mai încasseze ploconul, impunându-i-se să se mulțumească numai cu veniturile Episcopiei. Se puteă oare ca lucrul acesta să nu nemulțumească pe episcop? Și se puteă ca nemulțumirea lui să rămână nemanifestată, mai ales când și egumenii mănăstirilor nu nutriat alt sentiment?

Curtea, când a trimis acest decret, stipulase expres, în ce privește chestiunea bisericească, ca Oberdirectorul și Administrațiunea să trateze chestiunea în secret și să o pună în aplicare pe sub mână, ca să nu se provoace nemulțumire în credincioși, cari erau prea mult alipiți de clerul lor. Tot în secret să raporteze Curții, dându-și opinia. Nu s'ar puteă spune cu siguranță cum cuprinsul

(1) Intenția celor dela Curte eră ca din banii ce sperau că se va strânge dela clerul român, să se întrețină în Craiova 2—3 călugări catolici (lezuiți sau Piarști) pentru ca să predea tinerimii românești «humaniora». (Cfr Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 407).

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 405—406.

acestui decret ajunse la cunoștința clerului și episcopului: dacă aceasta se făcù direct, prin publicarea în întregime a decretului (1), sau indirect, prin alte mijloace. Destul că egumenii și episcopul aflară cuprinsul decretului. Atunci, pe la finea anului 1729 sau începutul lui 1730, se adunară egumenii și preoții, având în fruntea lor pe episcopul Inocențiu; ei protestară în contra tendinței ce se manifestă prin decret, prin care se loviă în uzanțele de până atunci, și redactară un memoriu care eră ca o replică la oele ce cuprindeă decretul împărătesc cu privire la administrarea și ținerea socotelilor veniturilor mănăstirești, la supunerea acestor venituri contribuțiunilor și la aplicarea veniturilor acestora pentru binele religiunii catolice. Acest memoriu eră subsemnat de episcopul Râmnicului, de 14 egumeni și de mulți preoți cu iscăliturile și peceteile lor (2).

Chestiunea numirii egumenilor veni ca să mărească și mai mult nemulțumirea.

În primul său timp de păstorie episcopul Inocențiu se bucurase de dreptul de a propune *el* Oberdirectorului pe egumeni la locurile vacante (3). Mai târziu însă îi fu luat acest drept și dat Administrațiunii, care propunea Oberdirectorului pe candidați. Episcopul nu lăsă să i se calce așa de ușor dreptul său; el protestă în contra recoman-

(1) Așa cel puțin ar rezulta din instrucțiunile pe cari Consiliul le trimise lui Tige la 8 Martie 1730 (cfr. anexa 122). Consiliul de războiu deduce o asemenea afirmare din faptul că rezoluția împărătească e citată aproape din cuvânt în cuvânt în memoriul clerului. Tot cu această ocaziune Consiliul mai pune în vedere Administrației și Oberdirectorului ca să trimită informațiunile ce li s'au cerut și pe cari până atunci încă nu le trimiseseră (cfr. anexa 122).

(2) Anexele 120 și 122.

(3) La 8 Noembrie 1728 (stil vechiu) Inocențiu, episcopul Râmnicului, dà «cartea sa arhierască cuviosului igumen Kir Partenie ce au fost la sfânta mănăstire Străhaia, pe carele, cu știrea Măriei Sale gheeneralului comandant, mai marelui nostru deregător baron de Tiș, *I-am așezat igumen*, la sfânta mănăstire Brâncoveni, în locul nostru, ca să aibă a stăpâni și a chivernisi toate acele ce vor fi ale sfintei mănăstiri, atât cele din lăuntru cât și cele din afară.» Episcopul poruncește apoi tuturor călugărilor din mănăstire (preoți, monahi, diaconi și alți poslușnici), asemenea și părcălabilor, sătenilor, țiganilor sfintei mănăstiri să dea cinstea cuvenită și ascultare egumenului numit în toate trebile mănăstirii (Arhivele statului, mănăstirea Brâncoveni și Mamul, Pachet 25, No. 75).

dării egumenilor de Administrațiune, zicând, și cu tot dreptul, că el cunoaște mai bine pe călugări decât cei ce sunt în funcțiuni civile. Episcopul nu voi să recunoască ca atare pe egumenii recomandați de Administrațiune, nu fiindcă aveă ceva de obiectat în contra probității persoanelor recomandate, ci în contra procedului. De aceea și egumenii, cari fuseseră recomandați de Administrațiune, nu fură numiți definitiv, ci numai cu titlu provizoriu, fiindcă episcopul stăruia ca să se numească numai cei recomandați de el.

Wallis venind în 1730, după moartea lui Tige, ca comandant în Ardeal și Oberdirector peste Oltenia, scrise Administrațiunii din Craiova, ca să lase chestiunea numirii egumenilor în statu quo, până ce va sosi rezoluția dela Curte, unde el urmă să raporteze.

La 11 Septembrie (1) 1730, Wallis și Andler raportează în comun Curții în privința numirii egumenilor. În raport ei spuneau că înainte vreme Domnii, în cazul unei vacanțe de egumen, întrebau într'adevăr pe mitropolit, cine ar fi cel mai apt pentru un asemenea loc, alegerea și confirmarea însă o făceau Domnii înșiși. Wallis și Andler propuneau ca acum să se dea episcopului — pentru a nu-și pierde considerațiunea înaintea poporului, care este alipit până la superstiție de cler—dreptul de a prezenta el trei candidați, din cari Oberdirectorul să aleagă pe unul, să-l instaleze și apoi să facă cunoscut lucrul și Curții. Raportorii făceau apoi cunoscut Curții că la mănăstirea Tismana eră un privilegiu întărit cu blestem, ca să nu se aleagă egumen decât din sânul mănăstirii, iar în cazul când în mănăstire lipsia un călugăr apt, capabil, atunci, și numai atunci, se putea aduce altul dela mănăstirea Cozia sau Bistrița. În urmă ei făceau cunoscut Curții, că la mănăstirile domnești egumenii fuseseră numiți de Domni, după placul lor, dar cu știrea episcopului; acest drept revine acum împăratului, spun ei, ca principe al țerii. Cât despre celelalte mănăstiri cari nu erau domnești, ei lasă la facultatea cercurilor competente, dacă trebuie să se dea episcopului dreptul

(1) Anexa 128.

de a prezentă el pe egumeni, sau nu. Despre mănăstirile cari fuseseră închinare, raportorii spun că la acestea egumenii fuseseră numiți de Patriarhi, însă cu incuviințarea Domnilor; la cele private alegerea, numirea și confirmarea se făcuse de fondatori sau de urmașii lor; iar la schituri, numirea se făcuse de mănăstirile mai mari sau de fondatori (1).

După ce raportul acesta fusese trimis deja la Curte (Andler plecase și el la 19 Septembrie la Viena), veniră la Wallis în Sibiiu două scrisori în chestiunea numirii unui egumen la Tismana.

Una e scrisoarea episcopului Inocențiu cu data de 4 Septembrie 1730 (2), prin care face cunoscut lui Wallis privilegiul ce-l avea mănăstirea Tismana, întărit cu afurisenie patriarhală, de a-și alege egumen din sânul său, sau, în caz de lipsă, dela Cozia sau Bistrița. Episcopul spune că pe baza acestui privilegiu a și recomandat Excelenței sale (lui Wallis) pe Mihail, egumenul dela Cozia, bărbat bătrân și demn, care ar fi fost în stare să conducă bine acea mănăstire, dar i s'a întâmplat o nenorocire: l-a trântit un cal și l-a strivit așa de rău, încât nu e departe de moarte; și chiar dacă nu va muri, nu va mai fi bun de egumen. Episcopul roagă apoi cu multă supunere pe Excelența Sa, ca să nu pună la Tismana pe un egumen străin, căci el va căută în această mănăstire un călugăr vrednic, pentru a fi numit egumen și de a cărui vrednicie, atât în cele duhovnicești, cât și în cele economice, el singur se va îngriji și pe acesta apoi îl va trimite la Excelența Sa. Cu ocaziunea aceasta episcopul Inocențiu ne spune un lucru, care pentru noi prezentă un interes deosebit. El zice că cunoaște pe toți călugării dela Tismana, fiindcă și el a fost crescut acolo din tinerețea sa, și cu 28 de ani mai înainte (deci pe la 1702) el a fost făcut călugăr în această mănăstire, de care spune că se îngrijește mult. Ar fi de mare însemnătate, zice în fine

(1) Anexa 123, partea dela început.

(2) Data 1731 cu care e publicată la Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 492-493, e greșită. Am controlat-o cu actul păstrat în Arhiva Ministerului de războiu din Viena, unde e lămurit scris: 4 Septembrie 1730.

episcopul, ca Excelența Sa să nu calce peste cea veche uzanță dela mănăstirea Tismana (1).

Cea de a doua scrisoare o trimiseseră lui Wallis consilierii ortodocși din Administrațiune (Vlasto, Băleanu și Pârșcoveanu) datând din Craiova, 6 Septemvrie 1730, tot în chestiunea numirii unui egumen la Tismana. Odată cu scrisoarea ei înaintaseră și privilegiul (în original și în traducere latină) prin care sub blesteme înfricoșate se interzicea ca să se aleagă la Tismana ca egumen un călugăr străin; numai în cazul când ar lipsi aci unul apt, capabil, se permite a se aduce dela Cozia sau Bistrița. Cei trei consilieri afirmă, ca și episcopul, că în Tismana se poate găsi un călugăr apt și capabil de a conduce mănăstirea în cele bisericesti și în cele economice, rugând în fine pe Oberdirector ca să nu se desființeze acest vechiu privilegiu al mănăstirii (2).

Wallis primind aceste două scrisori le înaintează la 27 Septemvrie 1730 (3) Consiliului de războiu (4).

La 10 Octomvrie 1730 Comisiunea neoacvistică deliberază asupra rapoartelor lui Wallis din 11 și 27 Septemvrie (și anexelor lor) (5). Dar până să se ia o deciziune și mai ales până ce deciziunea luată de Curte să sosească și în Oltenia, trebuiă să treacă la mijloc luni de zile.

Să vedem însă ce se petrecea în Oltenia în timp ce chestiunea se trată la Curte.

Conflictul ivit dejă între episcop și Administrațiune pe tema numirii egumenilor se continuă și se înăsprește. La locurile de egumeni ce deveniau vacante, Administrația recomandă lui Wallis candidații săi, episcopul de asemenea propunea pe ai săi, iar Oberdirectorul în așteptarea rezoluțiunii se află în mare încurcătură, neștiind cum să procedeze. Uneori urmă practica de pe vremea lui Tige, numind

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 492.

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 408—409.

(3) Data 1731 pusă lângă titlul raportului lui Wallis e greșită, precum lesne se poate vedeă din cea pusă în josul textului raportului și din context.

(4) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 409.

(5) Anexa 123.

cu titlu provizoriu pe cei recomandați de Administrație(1). Alteori însă plecă urechea și la recomandarea episcopului— a cărui bunăvoință, ori cum, nu trebuia înstrăinată de tot, — numind cu titlul de vicari ad-interim, fără să le dea vreun decret, pe cei recomandați de episcop (2). La Cozia murise egumenul; Wallis dispuse să se facă inventar, pe care urmă să-l trimită la Curte(3). Cu ocaziunea numirii unui egumen la această mănăstire, conflictul dintre episcop și Administrație iar se ivi. Episcopul mai ales căută să profite de acest caz, spre a-și recâștiga dreptul de a prezenta el pe egumeni, fiindcă și la mănăstirea Cozia există un privilegiu întărit prin afurisanie de a nu se alege egumen decât din mănăstire(4). Wallis și Andler, raportând de acestea, cer instrucții despre cece au de făcut, sau o normă după care să se facă numirile pe viitor(5). Intre cei numiți de Wallis, ca vicari ad-interim fără decret, eră și călugărul Iosif, nepotul episcopului Damaschin. Pe acesta Wallis îl numise la mănăstirea Motru în urma recomandării episcopului Inocențiu(6). Dar în contra numirii lui Iosif protestă Administrațiunea; ea ridică în contra lui acuzațiuni față de grabnic răposatul episcop al Râmnicului, Stefan. Cu privire la aceste acuzațiuni Wallis ceruse raport dela episcopul Inocențiu, dar poruncise ca Iosif să fie așezat ca vicar la mănăstirea Motru. Inșă în contra acestei așezări Administrațiunea a protestat de mai multe ori, deschizând chiar și un proces inchisitoriu în contra lui Iosif(7).

În sfârșit mult așteptatele norme pentru numirea egumenilor vin dela Curte. Rescriptul Curții poartă data de 11 Aprilie 1731. Prin acest rescript se dispunea ca:

a) La *mănăstirile domnești* Administrațiunea să propună candidați, iar alegerea să o facă în numele împă-

(1) Anexa 124.

(2) Anexa 125.

(3) Anexa 124.

(4) Anexa 126.

(5) Anexele 126 și 127.

(6) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 493.

(7) Anexa 125.

ratului (cărui îi reveniau drepturile pe cari anterior le avuseseră Voevozii), Oberdirectorul;

b) La cele (foste) *închinare*, prezentarea să o facă mitropolitul sârbesc (în locul Patriarhiilor dinainte vreme) și din cei prezentați Oberdirectorul să numească pe unul, ascultând însă și de cele ce i se vor comunica de Administrațiune;

c) În celelalte mănăstiri (cele *private*) să rămână ca și până atunci. Iar cu privire la mănăstirea Tismana să se observe privilegiile ce are, cum și modul de numire de până atunci (1).

Episcopul deci eră cu totul înlăturat dela actul prezentării (recomandării) și numirii egumenilor!

Dar partea finală a rescriptului Curții din 11 Aprilie 1731 mai cuprinde și altă dispozițiune de toată importanța, anume: se prevede ca privilegiile pe cari le alegeau mănăstirile, să fie luate în de aproape cercetare și apoi să fie făcute cunoscut și Curții, pentru a se decide asupra lor (2). Această cercetare se și face la Craiova între 10 și 26 Iunie 1731. Documentele «autografe și autentice» ale mănăstirilor sunt aduse și prezentate de episcop și de egumeni generalului Wallis (3), care venise atunci să viziteze Oltenia. Se întocmi apoi un extract de toate donațiunile, averile, veniturile, privilegiile, scutiunile mănăstirilor din Oltenia (4).

(1) Anexa 128; asemenea și partea finală din anexa 123.

(2) Anexa 128.

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, 485.

(4) Anexa 129. Acest extract a fost publicat—de pe o traducere germană, prescurtată și defectuoasă—la Hurmuzaki, *Documente*, VI, 430—454. În notița pusă aci în frontispiciul actului citim: «În original, în arhiva privată a colectorului». Dar asemenea «originale», am mai văzut 2 la Viena: unul în Arhiva Curții (Turcica), altul în Arhiva Ministeriului de finanțe (Siebenbürgen); ambele la fel cu cel publicat la Hurmuzaki, adică niște defectuoase prescurtate traduceri germane ale unui act original primitiv. Dând peste acest original, (întărit cu sigilii și iscălituri autentice), scris latinește, în arhiva Ministeriului de războiu din Viena, m'am hotărît să-l dau publicității, nemai având, ca original, defectele pe cari le are prescurtata traducere germană. Punerea de altfel în paralel a anexei 129 cu Hurmuzaki, *Documente*, VI, 430—454, va învedera și mai mult afirmațiunea de mai sus.

Acest extract urmărește apoi să fie înaintat de Wallis Curții. Pentru noi acest extract are un interes deosebit. El ne arată: a) că multe din veniturile anterioare ale mănăstirilor erau luate acum de Camera Curții, cum eră de pildă sarea (în cea mai mare parte), oieritul și dijmăritul dela unele sate, veniturile dela vămi, bălciuri, dela pescuit, etc., etc.; b) că posesiunile pe cari mănăstirile din Oltenia le avuseseră în Țara-Românească, veniturile lor, etc., acum nu le mai aveau (1).

Odată cu numirea egumenilor se aduse în discuțiunea Comisiunii neoacquistice și se resolvă și chestiunea scutirii preoților de contribuții.

Am văzut că prin decretul împărătesc din 27 Aprilie 1729, preoții fuseseră din nou supuși la plata contribuțiunii generale, interzicându-li-se în acelaș timp a mai da «ploconul Vlădicăi». Odată cu chestiunea numirii egumenului pentru Tismana, episcopul Inocențiu intervine (la 4 Septembrie 1730) la Wallis și în chestiunea scutirii preoților și diaconilor de dări. Cu această ocaziune, episcopul răspunde și Administrațiunii, care afirmase că se află prea mulți preoți pe la biserici. Episcopul trimisese în toate județele pe protopopi ca să cerceteze numărul preoților, și unde vor află mai mulți ca doi la o biserică, să-i mute la alte biserici, unde se află numai unul, sau unde nu se află nici unul, ca astfel să nu fie mai mult ca 2 preoți și 1 diacon la o biserică. În afară de bisericile din orașe, sau de pe la Curțile boierești, nici nu se află, comunică episcopul, lui Wallis doi preoți, ci la multe e numai unul fără diacon, și chiar sunt multe biserici fără nici un preot. Pe urmă, episcopul declară că nu va mai hirotonisi pe nici unul, dacă nu va aduce certificat dela sat, și dacă nu vor veni înșiși locuitorii să se plângă că au nevoie de preot, și dacă nu se vor obliga ca ei înșiși să supoarte darea pentru hirotonisire, (ordinandi contributionem). După ce se vor așeză astfel preoții

(1) Acest extract ar mai prezenta și un dublu interes din punct de vedere istoric: a) ne arată cari erau în acel timp documentele existente la mănăstirile din Oltenia și s'ar putea vedea câte din ele au dispărut de atunci și până la cele păstrate în zilele noastre la arhivele Statului; b) ne dă și scurte notițe cu privire la timpul și fondatorii mănăstirilor din Oltenia.

și diaconii la toate bisericile, se va aduce la cunoștința și a Oberdirectorului. În fine, episcopul se roagă ca bisericile și starea preoțească să nu fie împovărate cu contribuțiile, sau cel puțin să scutească doi preoți și un diacon dela ori ce biserică, aducând înainte faptul că nici în Serbia clerul nu plătește dări, și cerând o tratare egală și pentru cei din Oltenia, ca unii ce sunt de acelaș rit (1).

Wallis raportând la 27 Septemvrie 1730 despre această intervenție a episcopului și provocându-se la raportul său anterior (din 11 Septemvrie), zice că într'adevăr în Serbia și în Banat preoții nu sunt supuși la contribuții, iar în Ardeal statele au hotărît în dieta dela Mediaș în 1714, ca într'un sat mai mare să fie scutiți doi preoți, iar în satul mai mic numai unul, de toate prestațiunile; cei ce vor trece însă peste acest număr, să fie supuși la contribuțiile și sarcinile publice, fără să se facă distingerea dacă aparțin bisericii unite sau celei neunite. Wallis spune că nu ar vedea care ar fi motivul pentru care în Oltenia preoții să nu se bucure de un asemenea privilegiu. Și cu atât mai mult el e de părere ca să se acorde preoțimii scutire, cu cât știe că preoții se bucură de mare trecere în popor. În urmă Wallis prefăcându-se, cred, mai mult că nu înțelege decât neînțelegând într'adevăr sensul cuvintelor (et se obligent quod *ordinandi contributionem illi ipsi supportare velint*) din intervenția episcopului, comunică Consiliului, ca și cum prin acestea episcopul ar fi declarat că în locul preoților vor avea să plătească locuitorii: rămâne, adaugă în fine Wallis, ca cercurile competente să hotărască dacă preoții trebuiesc pur și simplu scutiți de dări sau dacă în locul lor vor avea să plătească locuitorii (2).

La 10 Octomvrie 1730 Comisiunea neoacvistică decide cu privire la scutirea preoților și diaconilor, ca să se țină declarația episcopului, după care adică urmă ca preoții să fie scutiți de contribuții, dar cu condiția ca să plătească în locul lor locuitorii (3).

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pag. 493.

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 409—410.

(3) Anexa 123.

Dar prin dispozițiunile luate până acum de Curte cu privire la mănăstiri, se nemulțumiau, cum am zis, și episcopul și egumenii. Nemulțumirea aceasta nu va întârziă chiar să se și manifesteze.

Episcopul Inocențiu întorcându-se prin Maiu dela Carloviț, unde (însoțit de doi egumeni) participase la alegerea mitropolitului Vincențiu Ioanovici, făcută la 2 Aprilie 1731 (1), scrie la 20 Iunie 1731 lui Wallis, că a văzut cum în diecesele Timișoara, Arad, Caransebeș, Buda, etc. episcopii, egumenii, preoții și diaconii, de acelaș rit ca cei din Oltenia, petrec în pace, bucurându-se de privilegiile acordate, pe câtă vreme în Oltenia clericii sunt supărați, turburați. Episcopul și împreună cu el câțiva clerici, adresându-se (acum pentru a treia oară (2) spune scrisoarea) lui Wallis, cer o tratare egală cu ceilalți ortodocși din țerile Casei de Austria, și nu ceva mai mult decât s'a dat acelora (3).

Intr'o formă deci cât se putea de blajină episcopul se plângea în contra nesocotirii ce i se făcuse și cerea să fie tratat pe un picior egal cu ceilalți episcopi ortodocși.

Tot cu aceeaș dată (20 Iunie 1731) fu trimis lui Wallis un memoriu în numele tuturor egumenilor și iscălit de 12 egumeni (4). Memoriul spuneă lucrul mai într'alt ton decât episcopul. După ce mulțumesc Majestății Sale, care le-a asigurat dela început păstrarea neatinsă a ritului ortodox, egumenii nu pot să treacă cu vederea niște schimbări neobișnuite, cari lovesc ritul lor (deci și decretul împăratului), făcându-li-se multe supărări de Administrațiune (contuemur multas molestias a politico statu) care se amestecă în chestiunile ritului ortodox. Egumenii roagă pe Oberdirector ca nimeni din statul politic să nu se ames-

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 385.

(2) Despre una din celelalte intervenții știm dejă: e cea privitoare la așezarea unui egumen la Tismana și la scutirea preoților și diaconilor de dări. Despre cea de a doua însă nu ni s'au păstrat urme.

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 417—418.

(4) Ioan dela Tismana, Ștefan dela Bistrița, Dionisie dela Orez, Petroniu dela Segarcea, Ghenadie dela Cozia, Iosif dela Motru, Pimen dela Bucovăț, Iob dela Jitieni, Nicolae dela Călui, Samuil dela Sadova, Ilarion dela Gavora și Partenie dela Strehăia.

tece, să nu ingereze, în statul bisericesc (1), nici să provoace turburări. Egumenii ating apoi două chestiuni: întâia referitoare la luarea socotelilor (cu privire la aceasta Curtea luase unele dispozițiuni în 1729), a doua referitoare la numirea egumenilor. În privința luării socotelilor egumenii spun că aceasta se făcuse nainte vreme din porunca Domnului de către episcopul locului. Și sub Nemți la început se luaseră socoteli egumenilor, de însuș episcopul Damaschin, sau de trimișii săi, după ce i se dăduse mai întâiu însărcinare în acest scop de generalul Steinvillie. Și tot așa se procedase și sub alți Oberdirectori. Și tot așa se procedează și în celelalte provincii ortodoxe ale Majestății Sale. Cer ca nici cu ei acum să nu se procedeze într'alt fel. Iar cu privire la numirea egumenilor, memoriul spune că nainte vreme, când devenia vacant un loc de egumen (fie prin încetare din viață, fie prin mutare), atunci chiriarhul respectiv făcea acest lucru cunoscut Domnului, recomandând el în acelaș timp Domnului pe altul, pe care Domnul numindu-l cerea ca și chiriarhul respectiv să trimită un delegat al său ca să ia parte la instalarea egumenului, căruia i se predă toată averea mobilă și imobilă a mănăstirii. Cât despre dispozițiunea luată de Curte la numirea egumenilor, spun că văd că prin aceasta se aduc ritului lor schimbări, cari le cauzează adâncă durere (2). Cer în fine ca să revină la vechile uzanțe ale ritului lor, garantate de Majestatea Sa (3).

Între 10 și 14 Iulie 1731, pe când unii din membrii Administrațiunei erau în concediu (4), Porta probabil (5) trimise ordin către egumenii mănăstirilor (foste) închinete, ca să vină la Craiova, aducând cu ei toate documentele mănăstirii: de întemeiere, de danie, de scutiri, privilegii, etc. (6). Unul dintre egumenii chemați, arhimandritul Petroniu dela Segarcea, pune și pe episcop în cunoștință de

(1) «Ut nemo ex statu politico ingeratur inter statum nostrum ecclesiasticum.»

(2) «alias transmutationes, quas cum gravi suspirio nunc tolleramus.»

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 419—420.

(4) *Ibidem*, p. 456.

(5) *Ibidem*, p. 486.

(6) Anexa 131 și Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 456—457.

acest lucru. Cu ocaziunea aceasta Petroniu comunică (la 13 Iulie) episcopului, că aflase în Craiova cumcă Curtea dăduse ordin ca episcopul să nu mai dispună peste mănăstiri: episcopul nu va mai avea dreptul de a propune candidați pentru egumenat, ci acest lucru îl va face Administrațiunea, care va lua și socoteli dela egumeni. Acestea spune egumenul că le-a auzit dela consilierii Băleanu și Pârșcoveanu. Băleanu în special deplângând soarta bisericii române, adăose că lucrul tot va merge, cât timp se vor mai afla și ei (ortodocși) în Administrațiune, dar când toți membrii ei vor fi numai catolici, atunci nu numai că mănăstirile o să fie apăsate, ci o să ajungă la pieirea totală. Auzind de asemenea măsuri, egumenii prezenți, continuă Petroniu, s'au spăimântat grozav; ei nu știu dacă Prea Sfinția Sa Episcopul a aflat dejă de acest lucru sau nu. Roagă în fine pe episcop ca să nu lase să se facă așa ceva (1).

La 14 Iulie 1731 episcopul îi scrie lui Wallis. Aducându-i la cunoștință cele ce-i comunicase Petroniu în privința numirii egumenilor și luării socotelilor, episcopul întreabă pur și simplu de ce a mai fost făcut el episcop, dacă aceste atribuțiuni i se ieau și se dau Administrațiunii? (2). Cu privire la luarea socotelilor dela mănăstiri pe vremea Domnilor, episcopul ne spune cu această ocaziune, că se delegau de către Domn în acest scop boieri, cari procedau la luarea socotelilor dimpreună cu episcopul în persoană (sau când nu putea însuș episcopul, cu un plenipotent al acestuia). Boierii aveau un registru, episcopul (sau plenipotentul său) altul; fiecare scria în al său. Aceste registre se subscriu de episcop și apoi unul se trimitea Domnului, iar altul rămânea în mănăstire. Registre de felul acesta se și aflau în mănăstiri, ca de pildă Cozia, Tismana, etc. Episcopul Inocențiu intervine în numele egumenilor la Wallis, rugându-l ca să se păstreze uzanța de până atunci (3).

(1) Hurmuzaki. *Documente*, VI, p. 457.

(2) «Etsi Inclytae Administrationi soli haec facultas concessa, ego propter quam rem et causam episcopus creatus?»

(3) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 457.

Drept răspuns, Wallis comunică atunci imediat episcopului cuprinsul rescriptului Curții din 11 Aprilie 1731. În prima jumătate a lunii August 1731 și sosește scrisoarea-răspuns a episcopului Inocențiu la comunicarea făcută lui de Wallis (1). Episcopul mulțumește Exelenții Sale că a binevoit să-i comunice și lui rescriptul Consiliului de războiu cu privire la mănăstiri. Consiliul însă, zice episcopul, nu a fost bine informat în această chestiune, căci pe vremea Domnilor eră cu totul altă rânduială, în ce privește mănăstirile, decât aceea pe care o spune rescriptul. Acea rânduială o comunică episcopul Exelenții Sale în cele următoare :

Intâiu. În mănăstirile domnești se observă această *veche* rânduială: din cele 17 județe ale Țerii-Românești, mitropolitul din București aveă 9 (Ialomița, Prahova, Ilfovul, Dâmbovița, Mușcelul, Argeșul, Oltul, Teleormanul și Vlașca), cari formau dieceza mitropolitului; episcopul Râmnicului a avut și aveă cele 5 județe (Vâlcea, Romanai, Gorj, Dolj și Mehedinți) din Oltenia, iar episcopul Buzăului 3 județe (Slamrânnic = Râmnicul-Sărat, Buzău și Secueni). Când o mănăstire ajungeă — prin moartea egumenului — lipsită de căpetenia sa, mitropolitul în diecesa sa și episcopii în ale lor obișnuiau să sigileze toate lucrurile mănăstirii, în fine dacă prin înaintarea sau îndepărtarea egumenului deveniă vacantă vreo egumenie, atunci mitropolitul sau episcopul respectiv făcea cunoscut Voevodului vacanța (episcopii mai încunoștințau de aceasta și pe mitropolit). Atunci Domnul

(1) E publicată (în Hurmuzaki, *Documente*, VI, 508 — 509) fără indicarea lunii, ci numai a anului (1731). Datează însă de sigur din prima jumătate a lunii August din acest an, adică după 14 Iulie, când episcopul adresase lui Wallis o altă scrisoare, la care acesta îi răspunse prin comunicarea decretului. Din jumătatea a doua a lunii Iulie nu poate să dateze, căci pentru ea să ajungă la Wallis scrisoarea episcopului din 14 Iulie, pentru ca acesta să-i comunice rescriptul și pentru ca la rescript să răspundă episcopul, trebuie, fără îndoială, un interval de timp mai lung decât 14 zile. Mai târziu însă de 20 August scrisoarea iarăș nu putea fi scrisă, căci ea este cunoscută lui Wallis și Rebentisch, cari își scriu la această dată relația lor: ei cunosc la această dată scrisoarea trimisă de episcop, o citează în relația lor (în rezumat; Hurmuzaki, *Documente*, VI, 485) și o și anexează. Din toate acestea rămâne că în prima jumătate a lunii August 1731 a fost scrisă această scrisoare.

dădea poruncă chiriarhului respectiv să aleagă dintre călugări pe cel ce-l știă capabil și propriu pentru acest oficiu, apoi îl prezentă Domnului, care-l recunoște pe cel prezentat ca egumen și-l întăria cu decretul său, și atât, căci în restul acestor treburi bisericești, la alegerea egumenilor, Domnul nu se amestecă, ci acest lucru, ca drept propriu al bisericii, rămâne de competența statului bisericesc.

Al doilea. În mănăstirile dependente de Patriarhi, când, prin moarte sau vreo altă împrejurare, devenia vacant locul de egumen, atunci se făcea lucrul mai întâiu Patriarhului cunoscut, care apoi dădea voie mitropolitului sau episcopului respectiv de a pune în locul vacant un călugăr propriu pentru aceasta; uneori însuș Patriarhul desemnă pe cineva, iar Voevodul nu-și rezervă la atari numiri decât dreptul de a recunoaște și confirmă prin decretul său pe egumenul candidat.

Al treilea. În acele mănăstiri ce fuseseră întemeiate de boieri sau de alții (cele numite private), când rămăneau fără egumen, episcopul cu știrea mitropolitului căută și alegea (sau din acea mănăstire sau din alta) pe un călugăr bun, care pe urmă eră confirmat și de Domn. Acestea erau, în mod succint, vechile norme de alegere a egumenilor, pe cari episcopul Inocențiu le supune Exelenței Sale (lui Wallis), rugându-l a interveni la Curte ca mănăstirile să rămână la vechile lor uzanțe, la vechea lor jurisdicțiune, cum și e de fapt, de altfel, în celelalte provincii ale Majestății Sale, unde arhiepiscopul și episcopii se bucură de drepturile lor în mod liber (1).

La 20 August 1731 trimit la Curte relația lor Wallis și Rebentisch. Intre alte chestiuni ei ating și pe cea bisericească. Ei spun că în urma ordinelor date, episcopul va fi exclus dela alegerile egumenilor, ca și cum el nu ar trebui să știe nimic despre personalul egumenesc, sau să se amestece în socotelile mănăstirilor, ori să mai exerciteze vreo jurisdicțiune peste mănăstiri. Ambii sunt de părere că nu ar trebui scos clerul și în specie episcopul așa de ușor din vechile obiceiuri, din vechea activitate, mai ales acum

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, 508—509.

când mitropolitul nu mai rezidă, ca înainte vreme, în țară, ci mai de grabă ar trebui să se acorde episcopului, în parte, să participe, ca pe vremea Voevozilor, la alegerea egumenilor și la administrarea mănăstirilor. Wallis pe urmă scrie că egumenatele devenite dela o vreme încoace vacante le-a ocupat cu foști vicari, puși ad-interim și le-a și dat și decrete, dar că, din cauza îndelungatei închideri, multe lucruri (ornat, etc.) au suferit pagube. Pentru cultivarea și păstrarea devoțiunii poporului român, Wallis și Rebentisch opiniază ca împăratul, conform făgăduinței date, să confirme donațiunile, privilegiile atât ale Episcopiei cât și ale mănăstirilor, ca să se observe față de credința lor o strictă egalitate (1).

Dar înainte de a-și scrie relația, Wallis vizitase Oltenia. Cu această ocazie i se dădură din partea mănăstirilor, a egumenilor și a episcopului jălbi de diferite păsuiri. Așa mănăstirea Tismana ceruse confirmarea protecțiunilor date de diferiți comandanți mănăstirii și satului, scutirea a 50 de persoane pentru serviciul mănăstirii, 12 oameni de strajă la podul mănăstirii, dijmă mai mică dela vii, acordarea unui moratoriu și o împuternicire ca să-și poată aduce înapoi țiganii și supușii fugiți în Ardeal. Mănăstirea de călugărițe Dintr'un Lemn cerea scutirea de contribuții a 15 persoane pentru serviciul mănăstirii și scutire de vamă pentru vinul și fructele aduse dela moșiile de peste Olt. Egumenii și episcopul cereau ca păzitorii și servitorii lor să fie scutiți de contribuții, de orice dare în natură și de clacă, iar plata oieritului să o facă numai din 3 în 3 ani.

Episcopul Râmnicului (singur acum) cerea ca să fie ajutat să perceapă dijma din tot ținutul Drăgășanilor (cuvântă lui), deoarece acum unii nu voiau să o mai dea, pe urmă mai cerea despăgubiri pentru fânul episcopiei luat de miliție cu forța, iar comandantului din Râmnic să nu i se permită pescuitul în Olt și în lacul vecin, care e al Episcopiei; în fine cerea scutire pentru 24 de persoane. Mănăstirea Orez rugă să se pună capăt exceselor miliției (folosirea morilor, cosirea fânului), să se înapoieze

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 486.

mănăstirii proprietățile vândute de egumenul precedent. Egumenul dela Cozia cerea protecționalii (i se luau de trecători, fiind mănăstirea situată lângă drum, diferite lucruri, miliția apoi îi luă fânul), cerea să se ordone locuitorilor din Orlea să plătească o taxă de pășune, în fine scutire pentru 10 persoane și pescuire liberă. Egumenul dela Bucovăț se plângea că de pe moșia Săcui folosințele se ieau de miliție, că fânul din posesiunile așezate dealungul Jiului se iau de Administrație; cere scutire pentru 3 păzitori și 3 persoane. Mănăstirea Arnota se plângea de lipsa de apă: oamenii cari întreținuseră înainte fântâna fuseseră scutiți, iar acum plecaseră nemai fiind scutiți; că un oarecare Bengescul i-a ocupat o moșie. Egumenul dela Titirez (cfr. anexa 132) cere scutire pentru 6 persoane și despăgubiri pentru fânul luat cu forța. Toate aceste jâlbi sunt înaintate de Wallis și Rebentisch la Curte. Ei își dau totdeauna părerea că, în privința cererilor de scutirea oamenilor întrebuințați pentru serviciul mănăstirilor, se poate acorda scutirea cerută, dar numai pentru un număr redus și numai pentru acei oameni cari vor veni din pământ turcesc. În fine Wallis și Rebentisch opinează ca Administrația să fie îndepărtată dela afacerile bisericesti, ca supravegherea la alegerea egumenilor și la luarea socotelilor să se dea — spre mai mare încredere—Oberdirectorului, nu unuia din Administrație (cum se dispusese) (1).

Nu s'ar putea spune cu siguranță dacă scrisoarea trimisă lui Wallis de episcop în numele întregului cler și a întregii boierimi (2), fără indicarea lunii, ci numai a anului (1731), datează dinainte sau după relația lui Wallis (3). Ori cum însă, scrisoarea prin felul în care este concepută și prin faptul că episcopul vorbește aci în numele între-

(1) Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 486—488.

(2) Publicată la Hurmuzaki, *Documente*, VI, pp. 503—504.

(3) Pentru datarea ei înainte de relația lui Wallis ar vorbi faptul că episcopul este publicat la Hurmuzaki înainte de cea publicată la pag. 508, care datează din August, din prima jumătate a lui August, cum am stabilit mai sus. Pentru datarea ei după relația lui Wallis (adică 20 August) ar vorbi faptul că ea nu e citată în această relație, poate tocmai pentru că nu fusese scrisă până la această dată.

gului cler și al întregii boierimi, merită atențiune. Episcopul începe prin a spune că dorința unanimă a tuturor fusese ca să scape de jugul păgân și să treacă sub stăpânirea creștinească a Casei de Austria, în care cu toții își puseseră speranțele. Câtăva vreme speranțele lor nu au fost înșelate sub această stăpânire. Dar dela un timp încoace încep să vadă — în contra așteptării lor — că lucrurile lor, ale provinciei și boierimii se întorc înspre rău și nu cunosc sursa unui astfel de rău și le este teamă că răul să nu crească mai mult prinzând rădăcini și mai mari. Ca supuși și vasali credincioși ai Majestății Sale, ca fii ai patriei,—în interesul stăpânului și pentru binele patriei — sunt nevoiți să recurgă la Wallis, ca la cel ce reprezintă persoana Monarhului la ei și să-l roage, pe Dumnezeu și pe toți sfinții ca, având milă de biata Oltenie, să binevoască a înainta Majestății Sale dorințele lor sincere și supuse ce tind la adevăratul serviciu al Stăpânului; pe urmă să mijlocească a li se deschide și lor acea fântână nescată a clemenței împărătești, din care se adapă atâtea popoare. Și serviciul împăratului și fericirea patriei, spun prin glasul episcopului petiționarii, nu s'ar putea obține mai bine decât dacă împăratul ar binevoi să le acorde și lor legile, normele și obiceiurile din Transilvania, mai ales când această țară este vecină, iar originea poporului, care o locuiește, aceeaș. Un regim blând ar fi numai spre bine: popoarele și națiunile nu urmăresc nimic alt decât armonia dintre serviciul Domnitorului și fericirea supușilor. Un atare exemplu ar servi în acelaș timp ca un îndbold pentru a câștiga inimile celor ce tânjesc încă sub jugul păgân și i-ar face să dorească să se supună stăpânirii împărătești. Aceste dorințe ale lor nu pornesc din altă cauză, decât din considerațiunea binelui public și a serviciului împăratului și în interesul acestor două cauze roagă pe Wallis ca să le dea mână de ajutor prezentând dorințele lor Tronului.

În urma relațiunii lui Wallis și Rebentisch chestiunea mănăstirilor oltene, sub diferitele ei aspecte, vine din nou în discuțiunea Comisiunii neoacquistice. La 22 Decemvrie 1731, la 11, 14 și 17 Ianuarie și la 7 Fevruarie 1732

această chestiune formează obiectul deliberațiilor Comisiunii. (1).

În Maiu chestiunea încă nu eră definitiv rezolvată. Abia la 23 Maiu se face, conform uzului, referat către împărat, care va fi pus un «placet» ca de obicei. În fine la 31 Iulie 1732 se trimite rescriptul Curții lui Wallis și Rebentisch cu deciziunile luate în privința mănăstirilor. Aceste deciziuni se referiau la:

A) *Alegerea și numirea egumenilor.*

În *mănăstirile domnești* se hotără ca alegerea să se facă în mănăstire, participând la acest act un comisar al guvernului și episcopul, sau pentru ca episcopul să nu-și tragă din aceasta un drept perpetuu, să participe, în numele episcopului, odată un egumen, altădată altul. Comisarul guvernului va fi un catolic, el va informa Administrațiunea despre viața și moravurile candidaților, va raporta de mersul alegerii, etc. Administrațiunea va raporta după aceea Oberdirectorului, care va confirma în numele împăratului pe cel ales, îi va da decret de confirmare și-l va instala făcând cunoscută numirea și episcopului, în vederea consacrării. În caz când opinia Oberdirectorului diferă de a Administrației, el va înainta Curții ambele opinii, rămânând ca Curtea să decidă. În *mănăstirile* (foste) *închinat*e alegerea se va face ca și în cele domnești, iar drepturile, pe cari le avuseseră înainte vreme patriarhii, nu vor mai trece la mitropolitul sârbesc, cum se hotărise anterior. În *mănăstirile private* fondatorii își păstrează drepturile lor. Dacă însă fondatorii au murit sau sunt în Țara-Românească, atunci dreptul de numire revine principelui țerii (împăratului) și deci se reduce la primul caz. Cu privire la

B) *Supraveghierea economică a mănăstirilor*, rescriptul rămâne aproape în întregime la decretul împăratesc din 27 Aprilie 1729. Dreptul de supraveghiere pe care îl avuseseră înainte vreme Domnii peste mănăstiri (luând socoteli, îngrijindu-se de donațiuni) revine acum împăratului, care îl trece guvernului local, excluzându-se participarea episcopului la acest act. Se dă lui Wallis și Rebentisch însărcinarea ca să se informeze mai de aproape de starea

(1) Anexa 133.

mănăstirilor—informațiile primite până atunci la Curte spuneau că eră rea gospodăria care se făcea atunci în mănăstiri—să caute să ia socoteli dela mănăstiri, dela ocupațiunea austriacă încoace, să se numească cineva din partea Administrațiunii, ca să supravegheze mănăstirile (proprietățile și veniturile lor) și să raporteze Oberdirectorului, iar acesta Curții. Administrațiunea poate să însărcineze cu acestea, nu numai pe un catolic, ci — la nevoie — poate numi chiar și un comisar român, pentru luarea socotelilor și a altor asemenea. Referitor la

C) *Confirmarea privilegiilor*, Curtea dispune ca clerul să fie asigurat în general de mănținerea lor, în special însă clerul va trebui să le aducă pe toate pe rând înaintea celor în drept spre a se da confirmare fiecărui privilegiu în parte. Iar în privința extractului de donațiuni pe care îl trimisese Wallis, rescriptul spune că cei dela Curte îl găsiseră că nu este complect, cerând ca să se facă deocamdată traducerea fiecărui act în parte dela una din cele mai bogat dotate dintre mănăstiri. Totdeodată rescriptul Curții declară că aceste colațiuni ale mănăstirilor nu trebuie considerate ca privilegii formale, ci numai ca donațiuni temporale făcute de Domni, argumentând că Dômnii, ca administratori provizorii ai provinciei, nu puteau să facă donațiuni, nici să acorde privilegii perpetue.

Tot în acest rescript se află și deciziunile luate la Curte cu privire la diferitele jălbi ale mănăstirilor, egumenilor și episcopului, înaintate de Wallis odată cu relația sa din 20 August 1731. Vedem că cererile mănăstirilor pentru a se scuti de dări un număr oarecare de persoane spre a rămâne în serviciul mănăstirii, sau cererea episcopului și a egumenilor de a li se scuti de dări păzitorii și servitorii, se resping, din cauză că, spune rescriptul, prea se făcea abuz cu scutirile în Oltenia și aceasta eră în paguba tezaurului împărătesc. Cererea de scutirea oieritului plătit acum anual de egumeni și episcop iar se respinge, căci cu toate că se promitea că se va percepe numai din 3 în 3 ani, totuș căută să se scuze — prin dese schimbări de Oberdirectori — procedeul ce se urmase până atunci (după care mănăstirile trebuiseră să plătească în fiecare an, cu toate că Oberdirectorii nu se schimbaseră în fiecare

an) și care de bună samă putea fi aplicat și pe viitor. Iar acele cereri cari reclamau o cercetare la fața locului (ca de pildă plângerea episcopului că nu i se mai dădea dijma din viile Drăgășanilor, ori acele ale diferitelor mănăstiri, că miliția le luase fânul, le folosiă morile, le luă veniturile moșiilor, că unor mănăstiri li se înstrăinase proprietăți, etc., etc.) se trimit pur și simplu la Administrațiune ca să cerceteze și să hotărască asupra lor. În cele din urmă, rescriptul admite opinia emisă de Wallis și Rebenfisch de a se acorda scutire pentru oamenii trebuincioși la serviciul mănăstirilor, dar numai pentru cei ce vor veni în țară din Turcia și numai în primul an, și respinge, în fine, opinia celor doi raportori de a se luă Administrațiunii supraveghierea clerului și a se da numai Oberdirectorului: Curtea găsiind necesară instituirea unei prime instanțe (Administrațiunea), de natură mai mult informatoare în ce privește alegerea egumenului și gospodăria mănăstirilor (1).

Ce efect avu rescriptul Curții dela 31 Iulie 1732?

Dela Curte fu trimis la această dată, dar până să ajungă la Wallis în Sibiiu și apoi de aci în Oltenia la Administrație, ca de aci în urmă cuprinsul lui să se facă cunoscut celor interesați în cauză, neapărat că trebuia să treacă la mijoc luni de zile. Abia într'un raport al lui Wallis și Rebenfisch cu data de 30 Iunie 1733 găsim ceva în această privință. Raportorii spun că au făcut cunoscut episcopului și egumenilor cele ce-i priviau din rescript, dar mănăstirile și mai ales episcopul s'au arătat foarte nemângăiați (sehr disconsolirt), că trei egumeni-delegați au și venit la Sibiiu ca să aducă reprezentațiunile lor, că li s'a spus că așa este ordinul Majestății Sale și nu le rămâne altceva de făcut decât să se supună, dar că prin aceste dispozițiuni starea bună a mănăstirilor va prospera și sunt puse și la adăpost de tratarea despotică episcopului; că actul alegerii mai ales să-l considere ca o protecție, ca o grație; și că dacă s'a dispus ca pe a lângă episcop sau un egumen să participe la alegeri și un comisar al principelui țerii, aceasta s'a făcut numai pentru ca totul să se facă canonic și fără abuzuri sau

(1) Anexele 133 și 138.

înşelare, păstrându-şi însă fiecare mănăstire drepturile şi libertăţile sale. La aceste declaraţiuni, continuă raportorii, delegaţii s'au liniştit şi plecând au promis că la înapoierea lor în ţară vor trimite Oberdirectorului o scrisoare de mulţumire, în numele tuturor mănăstirilor, pentru o aşă de favorabilă interpretare. Scrisoarea promisă însă, adăogă raportorii, nu a sosit şi nici nu cred că un asemenea lucru se va face, din cauză că episcopul, a cărui autoritate decretul a micşorat-o foarte mult, îi împiedică dela acest pas. Pe urmă Wallis şi Rebentisch spun că încă nu s'au luat socoteli de veniturile mănăstireşti, din cauză că încă nu se făcuse numirea membrilor Administraţiunii. Aceasta se va face acum, designându-se spre acest scop consilierii Viechter şi Pârşcoveanul. În privinţa cercetării şi traducerii fiecărui act de fundaţie, donaţie, scutire, etc., raportorii spun că lucrul s'a început cu mănăstirea Tismana, citându-se înaintea Administraţiunii egumenul cu toate documentele, cari s'au şi tradus şi se vor trimite succesiv la Curte. Dar nici acest lucru nu se petrece fără să se pună piedici şi să se facă rezistenţă din partea clericilor. Ei observă în fine că lucrul, aşă cum a început acum să se facă, va dura timp necrezut de lung, dar totuşi se va face încetul cu încetul. (1).

Comisiunea neoacquistică deliberează la 24 Septemvrie 1733 asupra raportului lui Wallis şi Rebentisch. La 24 Martie 1734 Consiliul (singur) adresează un rescript lui Wallis (2), iar la 12 Aprilie 1734 Curtea, celor doi mari funcţionari (Wallis şi Rebentisch) în comun (3) un decret prin care se aprobă interpretarea favorabilă dată de Wallis egumenilor-delegaţi, exprimându-se totdeodată speranţa că şi episcopul, cu timpul, se va acomoda cu dispoziţiunile luate. Apoi se puneă lui Wallis şi Rebentisch în vedere ca să facă ca rezoluţiunea trimisă să fie executată. În fine se aprobă şi măsura luată ca Viechter şi Pârşcoveanul să iea socoteli, precum şi începutul făcut cu traducerea şi trimiterea documentelor mănăstireşti.

(1) Anexele 147 şi 149.

(2) Anexa 151.

(3) Anexa 152.

De prin anii 1733—1734 înainte se ieau regulat socoteli de veniturile mănăstirilor, căci într'un rescript al Consiliului de războiu către Wallis, cu data de 11 Mai 1735, e vorba de recompensa dată translatorului Epis (dela comisariatul țerii) pentru luarea socotelilor. Consiliul găsește cererea dreaptă, o aprobă și așteaptă să i se comunice numai quantum-ul sumei. In acelaș timp Consiliul dispune ca să nu i se fixeze lui Epis o plată fixă pentru socotelile mănăstirilor, ci după ce s'au gătit socotelile acestor mănăstiri, să se iea ceva dela acele mănăstiri și să se dea lui Epis (1). In timpul acesta se continuă și cu traducerea și trimiterea la Curte, spre aprobare, a documentelor mănăstirești (2).

Pentru ca să terminăm odată cu felul în care Nemții au tratat mănăstirile în acest timp, vom mai adăoga numai trei fapte. întâiul e că egumenii se numiau chiar și atunci când episcopul protestă în contra vreunei numiri, cum e, de pildă, cazul egumenului dela Segarcea, în privința căruia Consiliul scrie, la 25 Decemvrie 1734, lui Wallis ca să-l mănțină cu toată protestarea episcopului (3). Al doilea e că fiscul percepea taxele dela niște țigani ai mănăstirii Cozia pentru tăiatul sării și strânsul aurului, taxe pe cari nainte vreme le luă mănăstirea. Numai în urma plângerii mănăstirii se hotări să i se dea ceva, «ein Aequivalent» în locul acelor taxe (4). Al treilea: La 18 Decemvrie 1734 Consiliul de războiu scrie lui Wallis ca să iea dispozițiune pentru primirea «einiger Decimations-Gelder» dela clericii români (5). Din raportul lui Wallis, primit la Viena în Iunie 1735, vedem că pretextul acestei dări erau «marile cerințe de războiu» și că Administrațiunea din Oltenia împreună cu episcopul și făcuseră un proiect de repartizația dării, de suma cu care pot contribui mănăstirile (6). Suma cu care contribuiră mănăstirile fu 5.000 florini. Acești bani vor înlocui, zice rescriptul Consiliului din 25 Iunie 1735, banii cari se dăduseră

(1) și (2) Anexa 162.

(3) Anexa 157.

(4) Anexele 169 și 171.

(5) Anexa 156.

(6) Anexa 163.

dela tezaur pentru stabilirea școlilor Piaristilor, și pentru întreținerea lor mai departe (1). Cei 5.000 fl. strănși dela mănăstiri ca „donum gratuitum“ se și vărsară în cassă în intervalul dela Iunie la Octomvrie (2). La 30 Octomvrie 1735, Consiliul scrie lui Wallis că a primit cu plăcere vestea despre darul gratuit în sumă de 5.000 fl. și lasă la dexteritatea lui Wallis, dacă nu ar putea să mai efectueze și pe anul 1735 iarăș o sumă egală (3)—cei 5.000 fl. incasați erau acum socotiți ca fiind primiți pentru anul 1734!

Cu privire la starea lăuntrică a mănăstirilor, pe lângă cele ce s'au spus dejă în prima parte, sunt puține lucruri de adăogat. Urme despre incorectitudini din partea egumenilor se află și acum: așa la 8 Maiu 1734 Consiliul de războiu scrie internunțiuului împărătesc din Constantinopole, Talman, ca să intervină acolo pentru a fi înapoiat egumenul dela mănăstirea Govora, care fugise (4), de sigur nu cu mâna goală. Despre fenomenul curios al trecerii egumenilor la unire, găsim urme și în acest din urmă timp. Așa în protocolul Comisiunii neoacquistice dela 19 Ianuarie 1736, ni se spune că «este cunoscut că unii egumeni (din Oltenia) par că ar fi gata să îmbrățișeze unirea și deci ar putea să se nutrească speranța că și mai mulți Români de aci (din Oltenia) vor trece la unire, ca unii ce sunt mai prompti spre unire decât Sârbii» (5). Egumenii arendează și acum, sub diferite pretexte, în mod mai mult sau mai puțin neregulat, moșii de ale mănăstirilor. Așa avem actul din 14 Iunie 1731, prin care egumenul dela Sadova adeverește că a arendat moșiile Odaia și Ocobna din județul Romanați, pentru ca să repare mănăstirea (6), zice el. Despre mănăstirea Dintr'un Lemn aflăm că nu i se confiscaseră de Domnitor averile pe cari această mănăstire le aveă în Țara-Românească (7), poate

(1) Anexa 165.

(2) Anexa 176.

(3) Anexa 182.

(4) Anexa 153.

(5) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 423.

(6) Anexa 120.

(7) Hurmuzaki, *Documente*, VI, 486, seq; cfr. și anexele 133 și 138.

din cauza renumelui — de sfințenie — de care se bucură mănăstirea.

Mănăstirile primiră în fine și scutiri pentru persoane trebuincioase la serviciul mănăstirii, dar în număr destul de restrâns și numai pentru cei ce ar veni din Turcia. Așa mănăstirii Bistrița i se permise la 16 Noemvrie (st. v.) 1732 să aibă 10 familii scutite, pe timp de 3 ani (1). Tot în Noemvrie 1732 se scutiau 4 familii pentru mănăstirea Slătioare (2), iar la 9 August (st. v.) se scutesc 4 oameni pentru serviciul mănăstirii Govora (3).

La mănăstirea Orez vedem că egumenul Dionisie căută să recâștige din averile mănăstirii, ce fuseseră înstrăinate de egumenul Ioan. Din actul intern cu data 21 Aprilie 1734 se vede că se orânduise cercetare în privința moșilor înstrăinate (4). În 20 Iunie 1735, într'un act intern e vorba de răscumpărarea pe care Dionisie voiă să o facă unei vii vândute de egumenul Ioan (5). La 27 Ianuarie 1735 moșia Șarineasa a mănăstirii Orez, vândută de asemenea de egumenul Ioan, este restituită mănăstirii Orez, după ce se dădù înapoi prețul vânzării (6). În fine cu privire tot la mănăstirea Orez mai găsim un privilegiu, pe care îl dă la 12 Iunie 1736 Administrațiunea și care cred că trebuie menționat: «mănăstirea va pune singură în vânzare rachiu, vin sau mied în cărciume pe moșiile mănăstirii, precum și la zilele în cari se face târg de săptămână și la bălciurile ce se fac peste an în pământurile sau în satele mănăstirii, dându-se voie părintelui egumen Dionisie ca să pună să taie cercurile buților sau altor vase ale acelor ce vor călca porunca Administrațiunii» (7).

Cu episcopul Inocențiu am făcut dejă cunoștință în cele precedente. L-am văzut în diferite rânduri petiționând la Curte și insistând ca să nu i se știrbească autoritatea sa bisericască, prin înlăturarea dela numirea egumenilor, sau

(1) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Bistrița, Pachet 3 netrebnic, No. 29.

(2) *Academia Română*, mss. XC/222.

(3) *Academia Română*, mss. XC/225 și 226.

(4) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 23, No. 15.

(5) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 39, No. 2.

(6) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 23, No. 23.

(7) *Arhivele Statului*, mănăstirea Orez, Pachet 1, No. 50.

intervenind la cercurile competente spre a obține concedii pentru mănăstiri, scutiri pentru preoții de mir, etc.

Cu privire la persoana lui, am văzut că el însuș spune că se călugărise prin 1702 la mănăstirea Tismana, unde petrecuse multă vreme. De aci fu ales egumen mai întâiu la mănăstirea Motru (acestei mănăstiri îi va lăsa la moartea sa o parte din averea lui), iar înainte de a fi ales episcop se află, cum am văzut, ca egumen la mănăstirea Brâncoveni. Cu ocaziunea participării sale în 1730 la congresul bisericesc dela Belgrad, la care episcopul luă parte ca membru al ierarhiei ortodoxe din țerile supuse Casei de Austria, este numit «Innocentius Basiliievici» (1); probabil că așa se iscălise în actele congresului. În 1731 participă la congresul sârbesc din Carloviț, însoțit de 2 egumeni (2), la alegerea mitropolitului sârbesc (3). De asemenea și la congresul sârbesc dela Belgrad, din Noembrie 1732, participă episcopul Inocențiu. La acest din urmă congres, Inocențiu aduse plângere publică în congres, în contra Administrațiunii «care se amestecă în jurisdicțiunea sa bisericească». Tot cu această ocaziune se plânse și întreg clerul românesc în contra lui Wallis «care își permiteă impietări în administrațiunea bisericească». Clerul român spuneă aci că s'a plâns dejă Curții, de unde însă primise o rezoluțiune contrară opiniunii lor, și-și exprimă în cele din urmă dorința ca, de vreme ce și ei, clericii români, sunt în legătură cu mitropolitul sârbesc, să se bucure și ei de aceleași privilegii, de cari se bucură ceilalți clerici, cari se află sub jurisdicțiunea mitropolitului sârbesc (4).

La 15 August 1733 Consiliul de răsboiu scrie lui Schram (general-comandant), ca să permită episcopului de Râmnic, ca să se ducă la Viena pentru câțva timp (5). Chemarea aceasta a episcopului s'a făcut de sigur, în legă-

(1) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 418.

(2) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 417.

(3) În Aprilie 1731 Wallis raportează Consiliului că a eliberat episcopului de Râmnic un pașaport pentru a merge la Carloviț la alegerea mitropolitului (anexa 125).

(4) *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 416.

(5) Anexa 148.

tură cu protestările pe cari el le ridicase în contra dispozițiilor luate de Curte, prin cari se restrângea autoritatea lui.

Trecând peste deseale mențiuni, ce se fac în actele interne păstrate, despre episcopul Inocențiu, cum e de pildă cazul dăruirii de moșii, case (1) făcute de credincioșii lui, Episcopiei, ori delegarea lui, la 16 Septemvrie 1731, la facerea unei judecăți (2), ori pronunțarea de sentințe, sau de blesteme la procese (3), etc., etc., cari erau obișnuitele cădinte ale episcopilor pe acel timp, ne vom opri puțin la o circulară a episcopului nostru, adresată în anul 1731 preoților și diaconilor din eparchia sa.

În această circulară episcopul pune mai întâiu în vedere preoților, cum trebuie să fie obiectele întrebuintate la slujba bisericească (antimisul să aibă moaște, potirul, discul, steaua să fie de argint poleit cu aur, nu de lemn sau lut, copia să fie de fier, etc.) apoi cum trebuie păstrată comunicătura, ce trebuie să țină pe sfânta masă, cum să officieze liturghia. Pe urmă le pune în vedere ca biserica să fie îngrădită cu gard, stobori sau bolovani, ca să nu calce vitele mormintele creștinilor; le spune că un trimis al său va inspecta pe preoți spre a vedea dacă fac liturghia și celelalte rândueli după regulă, de ce cărți se servesc, dacă preoții și diaconii au cărți de hirotonie. Episcopul pune apoi pe preoți și pe diaconi ca să se radă «puțintel în vârful creștetului (capului), care închipește cununa de spini a Domnului Christos», și nerași în vârful creștetului să nu slujească liturghia; să-și facă haine de postav, să poarte cisme nu «opinci și haine albe», să învețe pe de rost cele șapte taine bisericești (4).

Cu episcopul Inocențiu preoții dela biserica din Schei continuară să întrețină legăturile anterioare de dependență bisericească, ce avuseseră și cu ceilalți episcopi ai Râmnicului, îndemnați fiind la aceasta de către generalii comandanți ai Ardealului (5). Episcopul Inocențiu a și trimis

(1) *Academia Română*, mss. Condica I a Episcopiei Râmnicului, p. 78.

(2) *Academia Română*, mss. Condica II a Episcopiei Râmnicului, p. 41.

(3) *Arhivele Statului*, Mănăstirea Bistrița, Pachet 23, No. 10.

(4) *Stinghe, Istoria bisericii Scheilor*, pp. 105–108.

(5) *Ibidem*. pp. 85, 86, 87.

la 15 Iulie 1729 pe preotul Gheorghe, ca să încasseze din aceste părți (Țara-Bârsei) «ploconul vlădicesc», luând de preot un taler împărătesc, iar preoții, cari dau dajdie cu satul, au dat jumătate, apoi de tot satul s'a dat o vadră de vin, o găleată de ovăz și un caș, care le plătiă cu 2 florini (1). Episcopul Inocențiu numește ca ispravnic la toate judecățile bisericești și lucrurile protopopești dimpreună cu protopopul Florea pe preotul Statie (2).

În contra acestei numiri de ispravnic pe lângă protopop, de sigur nu fără știrea protopopului, se ridicară protestări (3). Inocențiu făcuse această numire în contra protopopului Florea, despre care aflase «că au făcut multe lucruri necuvioase, afară din pravilă, că au dat voie la a patra cununie și au slobozit de s'au luat țigan cu rumâncă și rumâncă cu țigan», falșificând și scrisori în numele episcopului (4). Un preot din Schei, Teodor, care intrigă în contra episcopului de Râmnic, acuzându-l că e unit (5), și pe a cărui autoritate bisericească voia să o schimbe cu a mitropolitului Țerii-Românești Daniil (6), este caterisit de episcopul Râmnicului (7). Mai târziu însă acest preot, prin mijlocirea Domnitorului Grigore Ghica, fu iertat (8). Episcopul Inocențiu făcea hirotonisiri de preoți pentru Schei (9), el dădea voie preoților ca să târnoască lăcașuri bisericești, tot el le trimitea antimise (10).

În timpul păstoriei lui Inocențiu, se continuă la Râmnic activitatea literară începută sub episcopul Damaschin; Inocențiu eră ca și Damaschin un cleric învățat și zelos pentru cultură (11). Inocențiu tipări la Râmnic în 1730 un *Molitvenic* (12). Prefața este scrisă de însuș episcopul Inocențiu. Aci el spune că ceea ce l-a îndemnat să

(1) Stinghe, *Istoria bisericeii Scheilor*, p. 88.

(2) *Ibidem*, pag. 100.

(3) *Ibidem*, pag. 102.

(4) *Ibidem*, pag. 104.

(5) și (6) *Ibidem*, pag. 111, 112—113.

(7) Stinghe, *Istoria*, 115; *Documente*, I, 151—153.

(8) și (9) *Ibidem*, pag. 119.

(10) Stinghe, *Istoria*, 123; *Documente*, I, 169.

(11) Iorga, *Istoria literaturii române*, I, p. 436 și 518.

(12) Bianu-Hodoș, *Bibliografia*, II, p. 36.

tipărească această carte a fost faptul că «bisericele erau lipsite de trebuincioasele cărți în limba noastră cea de moșie» și că atât în eparhia sa, cât și în altele, se simțea nevoie de o asemenea carte (1). În 1731 Inocențiu tipărește la Râmnic «*Triodul*». În prefață episcopul spune, ca și la cartea precedentă, că motivul tipăririi este lipsa de cărți românești de slujbă, apoi adaoge — bine înțeles vorbind pentru eparhia sa — că acum se tipărește triodul pentru prima dată în limba română, în fine Inocențiu spune că acest triod a fost tipărit așa după cum îl tradusese răposatul episcop Damaschin (2).

În 1733 episcopul Inocențiu tipărește tot la Râmnic o *Liturghie* (3), care cuprindea rânduala celor trei liturghii uzitate în biserica ortodoxă. În fine la 1734 Inocențiu tipărește un «*Catavasier*». În prefața acestei cărți Inocențiu este intitulat «episcopul Râmnicului și exarhul Severinului și a toată Mehediia» (4), titulaturi și reminiscențe din alte timpuri! Lui Inocențiu i s'a dat voie să desfacă din cărțile sale și la Românii ortodocși dela nordul Carpaților. Așa suntem informați că numeroase cărți editate de Inocențiu au fost depozitate în Sibiiu, la un oarecare Dimitre Moldovan și că aceste cărți după moartea episcopului au fost confiscate de Cămara (fiscul) transilvană, care le-a vândut cu șase mii de florini (5).

Episcopul Inocențiu moare (6) la 1 Februarie 1735 (7). El lasă, prin diată, mănăstirij Motru «partea mea de moșie din Dobra și din Zlaşova i cu ce am cumpărat dela fra-

(1) Bianu-Hodoș, *Bibliografia*, II, 40.

(2) *Ibidem*, p. 42 și 44.

(3) *Ibidem*, p. 48.

(4) *Ibidem*, p. 49.

(5) Anexa 219.

(6) St. Stinghe, *Istoria bisericii Scheilor*, p. 126.

(7) Un raport al lui Wallis, prin care făcea cunoscut Consiliului de răboiu moartea episcopului de Râmnic, apoi faptul că a ordonat deja să se aplice sigilii la casa în care a murit — ceeace ar putea să însemneze că episcopul nu murise în reședință — la locuința episcopală și la mănăstire, este primit la Viena (sau abia la această dată trecut în protocoale) în Maiu 1735 (cfr. anexa 160). Dacă nu e la mijloc întârzierea trecerii în protocol, atunci e destul de probabil că nu acest raport va fi fost cel dintâiu care aducea vestea de moartea episcopului.

tele meu Mateiu și cu vica de acolo, care acea vie am pus-o tot eu, și cu puțintică vie care mi-a rămas de moștenire»; pe urmă lasă pe Radul Țiganul cu țigancă și cu toți copiii lui, pe Ivan Țiganul cu țigancă și copiii, apoi 8 boi, 10 iepe cu mânji, 100 stupi, 20 de râmători, 100 de oi, 2 cai din iepe, 6 tipsii de cositor dela Colorad, o pirostrie de cositor și 40 de coți de pânză (1).

Am văzut, în cele precedente, că Moise Petrovici ceruse să i se dea satele Oreavița și Balboșani. Urmașul său pe scaunul mitropolitan, Vincențiu Ioanovici, reînnoește în 1732 această cerere (2). Dela Viena se cere la 29 August 1732 lui Wallis și Rebentisch ca să refereze cum stă lucrul cu satele cerute (3); iar ei cer lămuriri Administrațiunii care, la 18 Noemvrie acelaș an, înaintează raport lui Wallis, însoțit și de o conscripție a celor 2 sate. În raportul ei Administrațiunea spune că nu vede ce altă osteneală are mitropolitul sârbesc, în afară de consacrarea episcopului, pentru care însă și-a primit obișnuitul onorar; că satele Oreavița și Balboșani fuseseră dăruite Mitropoliei din București de Constantin Brâncoveanu, iar dela ocuparea Olteniei de Nemți fuseseră luate de fisc. Și aplicând la acest caz declararea făcută de Curte, că privilegiile acordate de Domni nu aveau caracterul perpetuu, ci numai provizoriu, cereau ca să nu se admită cererea mitropolitului sârbesc, cu atât mai mult, cu cât acesta avea destule venituri din Serbia, Banat și Slavonia (4). În conscripție vedem că satul Oreavița avea 260 de familii, apoi moșie, vii, păduri și mori; iar Balboșani (situat lângă Oreavița cu care împreună își avea viile) 99 de familii (5). În raportul lor însă (pe care-l trimit la 25 Noemvrie 1732 la Viena), Wallis și Rebentisch propun ca să se dea mitropolitului sârbesc cele două sate, motivând aceasta în felul următor: satele acestea au venituri în natură, cari depinzând de timpul favorabil sau nefavorabil, nu sunt sigure, și e mai convenabil a-i da aceste sate decât bani, și este drept, zic ei, ca cel

(1) *Academia română*, mss. *Condica mănăstirii Motru*, p. 151.

(2) Anexa 143.

(3) Anexa 139.

(4) Anexa 141.

(5) Anexa 140.

ce poartă sarcina să fie și răsplătit; că acuma mitropolitul sârbesc exercită funcțiile pe cari le-a avut mitropolitul Țerii-Românești, care posedase satele în chestiune, etc. (1) Dar propunerea lor nu e primită la Viena, căci la 30 Martie 1733 Consiliul comunică lui Wallis și Rebentisch, precum și mitropolitului Vinčențiu Ioanovici, că nu i se acordă satele cerute (2). Lucrul așa a și rămas, cu toate că mitropolitul sârbesc a mai intervenit în această chestiune și în urma hotărârii de mai sus (3).

Tot în acest timp mai găsim și câteva lucruri privitoare la încercările clerului grecesc de a căpăta ceva dela mănăstirile (foste) închinat, dar luate acum, sub Nemți, de fisc. Așa în 1732 se dăduse lui Paisie Emanuel, mitropolitul de Patras, voie ca să vină în Oltenia, — acesta pretextase că vrea să-și viziteze cunoscuții; Consiliul de războiu însă ordonă lui Wallis, ca să fie atent și să aibă ochii îndreptați asupra acestuia (4). De Patriarhia din Ierusalim fu trimis în 1733 un misionar, Paisie, ca să incasseze, dacă nu și altceva, cel puțin cei 500 de taleri lăsați de un negustor Paulikian mort la Craiova, ca să se întrebuinteze în scopuri pioase la locurile de jos (5). Acest Paisie, sau un alt călugăr grec cu numele lui, muri în 1734 la Craiova. Atunci se dispuse (30 Octomvrie 1734) ca să nu mai fie lăsat în Oltenia nici un călugăr ortodox, fie din Țara-Românească, fie din Turcia (6). Cei 500 de florini lăsați de negustorul Dobra Paulochiano se trimit însă sfântului Mormânt, pentrucă Patriarhul intervenise și stăruise foarte mult la nunțul împărătesc din Constantinopole, Talman, în acest sens, și Austria, cum spune actul în chestiune, voiă să păstreze relațiuni prietenești cu Turcia (7). Călugării greci însă veniți după pomană—și după recâștigarea pierderilor

(1) Anexa 142.

(2) Anexele 144 și 145.

(3) Anexa 146.

(4) Anexele 134 și 135.

(5) Anexa 150.

(6) Anexa 154 și 155.

(7) Anexele 158, 159 și 167.

suferite—vin și mai târziu, cu toată interdicția pusă, cum e de pildă Dionisie Protosinghelul în 1735 (1).

La 1 Fevruarie 1735, prin moartea lui Inocențiu scaunul episcopal deveni din nou vacant. Cu toate că dela 1728 până la 1735 nu trecuse mult timp, Curtea ceruse totuși lui Wallis informațiuni amănunțite cu privire la modalitatea alegerii episcopului. Wallis înaintând, în Iunie 1735, raportul său, opinează ca alegerea să se facă cât mai repede, dar să rămână la practica de până atunci (2). Cu această ocaziune Wallis referă și despre averea Episcopiei, spunând că va fi inventariată și sigilată de Administrațiune și de către egumenul însărcinat cu gospodăria; că banii se vor închide, dar că vinul și altele asemenea, rezervându-se o cantitate suficientă pentru 2 ani, se vor vinde (3). Inventariul de averea rămasă dela episcopul Inocențiu este făcut și trimis Cărții, de Wallis, dimpreună cu un raport al Administrațiunii și al auditorului Rudeni (4). Consiliul răspunzând după primirea acestui inventar, scrie la 20 Iulie 1735 lui Wallis ca să lase totul cu privire la cele rămase dela episcop în statu-quo, dar să se trimită lămuriri cum se procedă înainte vreme, sub Domnitori, în atari cazuri, și să se înlătore ori ce pretențiune a mitropolitului sârbesc asupra celor rămase (5). La 21 Septembrie 1735, Wallis raportase Consiliului în privința moștenirii episcopului Inocențiu, cui aparține după noul și vechiul obicei cât și după pravila introdusă în biserica orientală (6). În Noemvrie se primise un raport al lui Wallis (7), în care e vorba de averea sigilată a episcopului de Râmnic. La 9 Noemvrie 1735 Consiliul de război comunică lui Wallis, ca moștenirea episcopului Inocențiu să fie predată successorului său Clemente, care se numise dejă; iar acesta să fie sfătuit ca din acea avere să facă împăratului sub titlu de dar gratuit, sau de împrumut, o ofertă oarecare. Tot atunci

(1) Anexa 167.

(2) Anexa 166.

(3) Anexa 161.

(4) Anexele 166 și 167.

(5) Anexa 168.

(6) Anexa 181.

(7) Anexa 183.

se dispuse a se țineă pe viitor norma de până atunci cu privire la aplicarea sigiliilor după moartea episcopului, cu privire la alegerea și instalarea celui nou, etc. (1).

În ziua de 28 Iunie 1735 se ținuse obișnuita adunare electivă, probabil la Craiova, sub preșidenția consilierului Vogt (2), în urma rescriptului Curții trimis la 28 Maiu (3) lui Wallis, și prin care-i făcea cunoscut cum să se procedeze la alegerea episcopului (4). Cei din Oltenia ceruseră și Wallis recomandase Curții ca alegerea de episcop să se facă mai repede, spre a luă prin această înainte mitropolitului sârbesc, care voiă, cum vom vedeă, să profite de această ocaziune, spre a-și recăștigă din jurisdicțiunea ce avusese. Adunarea electivă, compusă din cler și boieri, aveă, conform instrucțiunilor Curții, sub preșidenția unui comisar, să candideze trei persoane, pe cari Administrațiunea aveă să le înainteze Oberdirectorului, iar acesta, recomandând pe unul dintre candidați, aveă să înainteze afacerea la Curte, unde urmă să se supună aprobării împăratului, neacordându-se mitropolitului sârbesc nici de data aceasta vreun amestec în alegerea, recomandarea și întărirea episcopului, decât pur și simplu consacrarea episcopului resoltat. Adunarea electivă se ținū la ziua fixată. Dar în această zi se observă că fostul consilier de administrațiune Dositeiu Brăiloiul căută, prin prevaricațiune, să câștige pe votanți, spre a dispune de ei, cum ar vrea. Administrațiunea descoperind acest lucru, nu permise lui Brăiloiul ca să iea parte la adunare, nici din partea clerului (el eră călugăr) nici din partea boierilor, și deleagă pe Vogt ca să asiste la alegere, ca comisar-delegat al Administrațiunii. Alegerea se făcū atunci în bună ordine. Egumenul Clemente dela Bistrița (care ar fi fost păgubit de toate voturile, dacă nu s'ar fi luat măsuri contra prevaricațiunii lui Brăiloiul) obținū majoritatea de 38 de voturi, egumenul Ghenadie dela Cozia 37, iar egumenul Dionisie dela Orez tot 37. Discutându-se de Administrațiune

(1) Anexa 184.

(2) Anexa 172.

(3) Anexa 165.

(4) Anexa 168.

asupra celor 3 candidați, presidentul Salhausen cu consilierul Vogt și Pârșcoveanu fură pentru Clemente, iar pentru Ghenadie fu Vlasto. Wallis primind raport în această chestiune dela Administrațiune, se dă de partea majorității și recomandă (1) Curții pe Clemente, ca cel mai convenabil dintre candidați în chestiunea crizei de atunci cu nația sârbească, dar și pentru faptul că Clemente eră evlavios, liniștit, docil și lui îi dăduse votul chiar și al doilea candidat Ghenadie care, deși este om iscusit, spune Wallis, dar are prea multe cunoștințe cu cei de religia greacă de prin țerile vecine, are obiceiuri de ale acestora și pentru aceea eră cerut de boierii turburatori (Ghenadie eră candidatul lui Brăiloiul) ca să le fie episcop, căci aveă comunitate de vederi cu ei și întrețineă pe ascuns corespondență cu mitropolitul sârbesc și episcopul de Caransebeș. Și pentru a se pune capăt tuturor acestor rele, zice Wallis, nu trebuie a se numi Ghenadie ca episcop, ci Clemente care, pe lângă cele deja spuse, este și mai credincios împăratului. Wallis cereă în fine ca rezoluția împărătească să se dea cât mai repede, căci încercarea boierilor împreună cu mitropolitul sârbesc de a zădărnici alegerea, cum și ingerarea mitropolitului în afaceri românești a mers prea departe și ar fi necesar ca să se taie scurt, pentru a pune capăt imediat unui asemenea lucru (2).

Cei nemulțumiți cu candidatura lui Clemente (între ei figurau în primul rând egumenul Ghenadie dela Cozia și Dositeiu Brăiloiul, care la alegere făcuse pe agentul aceleuia) se adresară la mitropolitul sârbesc, căruia i se dădă prin aceasta o minunat de binevenită ocaziune de a se amesteca în afacerile bisericii oltene. Atunci mitropolitul sârbesc face trei scrisori: întâia lui Wallis, a doua Administrațiunii din Craiova, și cea de a treia — conservată — adresată clerului și boierilor din Oltenia, căroră le spune că s'a mai adresat încă în două rânduri înainte de aceasta către ei și prin cari scrisori le comunicase ca să se întrunească într'o adunare generală, în care ale-

(1) În raportul său scris la 6 Iulie 1735 (cfr. anexa 181).

(2) Wallis scriă acestea prin Iulie, începutul lui August, (cfr. anexa 172, începutul, și anexa 175).

gând 3 candidați, să-i trimită lui lista lor, ca să vadă care e mai bun dintre ei, mai conform cu pravila și canoanele spre a fi numit episcop, și pe care apoi să-l recomande Curții spre întărire, iar el să-l sfințească. Mitropolitul care, cum vedem, voia să revină la drepturile anterioare avute, spune apoi că nu a primit răspuns și nu știe care este voința și dorința lor, de aceea cere să i se scrie. Iar la adresa celui care vrea să devină episcop fără știrea și voia sa, mitropolitul sârbesc scrie că a aflat că se află acolo unii cari umblă să cumpere preoția cu bani, preste aceștia el declară că nu-și va pune mâinile, nu-i va hirotonisi, asemenea că nimeni dintre ei nu va ajunge episcop fără știrea și învoirea sa (1). Mitropolitul sârbesc se adresează chiar și Consiliului de războiu tot în chestiunea alegerii episcopului Râmnicului (2). La 31 August 1735, Consiliul de războiu și Cămara Curții referă (3) în comun împăratului și cer ca să rezolve cât mai repede pe egumenul recomandat de Wallis, Clemente, ca episcop al Râmnicului, ca să se curme corespondența cu mitropolitul sârbesc și să se restabilească ordinea de până atunci, după care mitropolitul în mod absolut eră oprit de a se amesteca la alegere, dându-i-se însă voie de a sfinți numai pe cel ales de cler și de popor, iar pentru hirotonisire să i se dea obișnuitul «gratiale» (4).

La Curte chestiunea numirii episcopului de Râmnic se rezolvă la 1 Octomvrie 1735, când se fac două rescripte: unul lui Wallis și altul mitropolitului Vinčențiu Ioanovici, prin cari le comunică că Clemente, egumenul dela Bistrița, a fost numit episcop la Râmnic (5). Tot cu data de 1 Octomvrie 1735 este și diploma de confirmare a episcopului Clemente (6). In deosebire de cealaltă diplomă

(1) Anexa 173.

(2) Anexa 174.

(3) Acest referat, deși poartă data de 31 August 1735, in protocolul Consiliului de războiu (cfr. anexa 177) este trecut abia in luna lui Octomvrie.

(4) Anexa 172 (opinio).

(5) Anexa 178.

(6) S'a păstrat conceptul diplomei in arhiva Ministerului de războiu din Viena. O publicare defectuoasă a acestui concept s'a facut de Schwicker (*Archiv für österr. Geschichte*, LXII, pp. 448-449); după care s'a reproduc

conservată (a lui Stefan), această (a lui Clemente), în urma celor dispuse nu mai amintește nimic, ca aceea, despre dreptul mitropolitului sârbesc de a propune și recomanda el Curții pe cei 3 candidați, ci numai că alegerea se face, cu înaltă încuviințare, după vechiul obicei al locului, apoi se va supune deadreptul împăratului spre ratificare și confirmare, urmând în fine sfințirea episcopului de către mitropolit, apoi depunerea jurământului de credință din partea episcopului.

În timp ce chestiunea se rezolvă la Curte, turburarea provocată de cei nemulțumiți cu alegerea lui Clemente, la care se asociase și mitropolitul sârbesc, acest din urmă nemulțumit de procedeul numirii, se continuă în Oltenia.

Între cei cari o înțețiau eră, fără îndoială, în frunte Ghenadie, egumenul dela Cozia și atunci administrator provizoriu al gospodăriei episcopale, din cauza apropierii mănăstirii sale. Lui îi și scrie Wallis, la 14 Octomvrie 1735, o scrisoare, prin care îi atrage atenția asupra purtării sale incorecte, asupra responsabilității ce-și asumă prin corespondența ce întreține cu mitropolitul sârbesc (1). Mitropolitul sârbesc, la rândul său, nu mai conținea cu intrigile: el aveă chiar un emisar secret ascuns în Craiova, prin care corespondă cu cei nemulțumiți. Tendința lui eră de a aduce ca episcop la Râmnic pe Ghenadie, cu care eră înțeles, cum și de a-și mări propria sa autoritate bisericească. Wallis raportând de toate acestea Consiliului de războiu. la 15 Octomvrie 1735, adaogă că mitropolitul sârbesc nu are absolut nici un drept să creadă că chestiunea bisericii din Oltenia se poate pune pe acelaș picior cu cea din Serbia, Banat, etc., unde, înainte de ocupațiunea austriacă, nu se aflase o stare boierească, ci aceste provincii fuseseră guvernate direct de pași turcești, că sub acești guvernatori necreștini mitropolitul avusesse o putere suverană. Nu tot așa eră lucrul cu Oltenia. Această provincie stătuse sub guvernarea Domnitorilor, preste ea jurisdicțiunea mitropolitului sârbesc nu s'a

tot așa de defectuos în *Biserica ortodoxă* (XI, pp. 560—561). În anexa 179 s'a redat cât mai fidel cu conceptul păstrat.

(1) Anexa 180.

întins, înainte de a i se fi acordat acest lucru prin clemența împărătească, de care însă mitropolitul nu trebuie să abuzeze. Mitropolitul sârbesc nu ar trebui apoi să discute Majestății Sale dreptul pe care-l avuseseră înainte vreme Domnii, cari nu lăsau să li se prescrie ceva la alegerea episcopilor de către mitropoliți, și care drept revenia acum împăratului. Wallis adaugă în fine că e un act de presumpțiune, care dă foarte mult de gândit, din partea mitropolitului, a declara (fără să iea în considerațiune decisiunile împărătești) în scrisori publice către cler și boieri, și cu tot felul de expresiuni libere, că fără voia și știrea lui, nimeni nu poate deveni episcop la Râmnic, nici nu se poate sfinți (1). În Noemvrie 1735 se primește la Consiliu un raport al lui Wallis, prin care se făcea cunoscut, de sigur în urma cererii celor dela Curte, ce s'a găsit — în antecedente — cu privire la instalațiunea și taxa de hirotonisire a episcopului. Tot cu acest raport (2), este înaintat și un memoriu — conservat — din partea clerului și a locuitorilor din Oltenia (3), sau mai drept vorbind din partea nemulțumiților dintre boieri și clerici, cari erau în acelaș timp și inspiratorii memoriului (nu e pusă iscălitura nimăruia în josul memoriului, ci numai notarea vagă: «toți lăcuitorii și mănăstirile din Oltenia»). În memoriu spun acești nemulțumiți, că nu li s'a permis să se întrunească spre a alege episcop, ci s'a propus numai înaintea Administrațiunii, fără consimțământul altora, egumenul dela Bistrița Clemente, dela sine, «din propria sa aroganță și ambițiune». Tot fără consimțământul lor se făcuse și recomandarea la Curte. Ei protestează solemn, căci conform cu privilegiile lor, nimeni nu se poate propune de episcop, decât prin majoritatea voturilor

(1) Anexa 181.

(2) Anexa 183.

(3) Acest memoriu (anexa 190), are numai indicațiunea anului (1735), însă fără lună. Datează însă, de sigur, dela finele lui Octomvrie, e scris adică după 1 Octomvrie, (căci nemulțumiții inspiratori ai memoriului știau deja că Clemente fusese confirmat la Curte) și prima jumătate a lui Noemvrie (când se primia la Viena raportul lui Wallis, anexa 183). Aceasta coincide de altfel și cu cele 3 sferturi de an, de care vorbește memoriul, sau 9 luni dela moartea episcopului Inocențiu (1 Fevruarie).

date de clerici și boieri. Pe urmă Clemente nici nu este omul pe care Majestatea Sa să se poată sprijini ca pe un supus credincios; s'ar fi putut găsi alți supuși mai buni, mai iscușiți, mai folositori, dacă s'ar fi ținut obișnuita adunare. Inspiratorii memoriului cer în fine ca să li se permită să țină adunarea care să propună trei candidați, căci despre propunerea și acceptarea lui Clemente nu voiau să știe nimic (1). De sigur în urma înțelegerii avute intervine la Consiliu și mitropolitul sârbesc, luând partea nemulțumiților. Odată cu încunoștințarea despre numirea lui Clemente ca episcop de împărat, Vincențiu Ioanovici fu invitat ca să sfințească pe cel numit; mitropolitul însă refuză să urmeze învătării acesteia și la 15 Octomvrie el trimite — în numele său — la Curte un memoriu, în care declară că el ar urmă cu plăcere ordinului ce a primit de a hirotonisi ca episcop al Râmnicului pe egumenul Clemente, dacă nu ar fi auzit din partea mănăstirilor, boierilor și oamenilor de acest rit, că numitul episcop nu a fost ales de întreg clerul și poporul, ci numai de Oberdirector în contra privilegiilor și legilor bisericești, după cari ei aveau dreptul de a se întruni și a alege trei candidați, din cari apoi unul urmă să fie confirmat de împărat: deci de un episcop legal, recunoscut, nu poate fi vorba, dacă nu va fi ales, după obicei, prin majoritate de voturi, de toată comunitatea și în considerațiunea vredniciei sale personale. În consecință, spune mai departe mitropolitul, Clemente nu poate fi hirotonisit, până ce nu se va permite clerului și poporului altă alegere, sau până ce Clemente nu va primi consensul unanim, căci mitropolitul nu poate să impună comunității pe nimeni cu forța. Pe urmă admițând că pentru împărat este indiferent dacă e o persoană sau alta episcop, destul numai să contribuie la liniștea generală și să fie cu fidelitate și ascultare și afirmând că un asemenea om boierii și mănăstirile speră ca să-l găsească în altul decât în Clemente, mitropolitul cere ca să li se permită să facă altă alegere liberă (2). Dar până să sosească aceste memorii la Curte și până să se

(1) Anexa 190.

(2) *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 419, și anexa 195.

discute asupra lor și apoi să se ia o hotărîre, trebuia timp, și Curtea, care privia chestiunea ca rezolvată, iea, între acestea, dispozițiuni cari aveau să urmeze consacrării, pe care presupunea că mitropolitul o va efectua. Așa la 3 Noemvrie 1735, Consiliul scrie lui Wallis că se poate da «pro consecratione» mitropolitului sârbesc «einige Discretion», dar în afară de consacrare numai este permis mitropolitului nici o altă activitate în Oltenia (1). Iar prin raportul lui Wallis sosit în Decemvrie la Viena, se cerea — autoritățile din Ardeal ca și cele dela Centru priviau chestiunea ca rezolvată — ca să se trimită o formulă de jurământ pentru episcopul Râmnicului și se exprimă speranța că, după norma de curând introdusă, depunerea jurământului se va face în prezența lui Wallis și a consilierului cameral Arrivabene la Sibiiu și nu ca până atunci în catedrala română (de sigur în țară) și în mâinile unui episcop sârbesc (2).

Dificultatea însă de care se izbiau toate încercările conducătorilor nemți, eră refuzul mitropolitului Vincențiu Ioanovici de a sfinți pe Clemente cel ales și numit dejă de Curte. În zadar se adresă Clemente către mitropolit cerând să-l sfințească, căci acesta nu răspunde la scrisorile ce i se trimiteau. Atunci, pe la 4—5 Decemvrie 1735, se înmână mitropolitului, oficial, prin comandantul dela Belgrad, o scrisoare a lui Clemente. Alte scrisori, tot în chestiunea hirotonisirii, îi fuseseră aduse mitropolitului de trimișii expresi ai lui Clemente: protopopul dela Craiova și preotul-călugăr dela mănăstirea Bistrița. Mitropolitul se scuză că nu a răspuns până atunci, pretextând că nu a avut pe lângă el pe călugărul care știa românește, fiind trimis «în certa materia» dimpreună cu episcopul Cruședolului la Wallis. Așteptând ca să vină un preot care să înțeleagă românește spre a le putea da apoi la toate răspuns suficient, mitropolitul scrie la 6 Decemvrie 1735 o scrisoare «egumenului dela Bistrița» Clemente, prin care îi spune că are știre despre cererea de hirotonisire, ce s'a făcut și de el și de națiune, că a și primit copia decre-

(1) Anexa 184.

(2) Anexa 185.

tului împărătesc, dar din aceste acte nu a putut vedeă dacă, cu privire la alegerea și numirea lui Clemente, s'a procedat în conformitate cu rândueala și obișnuința din biserica orientală și după pravilă. De aceea și el nu a voit să le răspună, adăogând că eră și datoria lui Clemente și a poporului, ca să se adreseze la el în chestiunea alegerii unui episcop, pentru ca el să facă împăratului prezentarea, căci el este chemat să vadă dacă pravila și celelalte rândueli ale bisericii orientale se observă, și el mai de grabă și-ar da vieța decât să lase să se strice o literă din pravilă sau din credința lor (1).

La 28 Decemvrie 1735, Wallis raportează Consiliului de rășboiu că — în chestiunea episcopului rezolvat de împărat și în cele temporale dejă instalat — mitropolitul Belgradului, cu cât trece timp mai mult; cu atât merge mai departe «in seiner Arroganz und Obstination», precum probează răspunsul dat episcopului Clemente, (răspuns pomenit mai sus) la cuviincioasa rugare a acestuia ca să-l hirotonisească. Mitropolitul, nevoind apoi să recunoască ca episcop pe cel ce a fost ales în bună ordine și deplină libertate, cu majoritate, și dejă confirmat, dispută, prin aceasta, Majestății Sale dreptul, indisputabil mai ales în aceste țeri, de rege apostolic, supunându-l cenzurii sale și interpretării pravilei care, și de mitropolit și de subalteronii săi, a fost de nenumărate ori călcată, dar pe care acum vrea să o observe, să o țină cu toată stricteța, și declară acest lucru cu expresiuni arogante. Wallis spune apoi că în urma înțelegerii cu boierii sedicioși și neliniștiți, mitropolitul nu vrea ca episcop, decât numai pe egumenul dela Cozia, fără să-l cunoască pe acesta mai bine ca pe ceilalți egumeni din Oltenia, de care nu s'a interesat nici odată. Mitropolitului sârbesc, continuă Wallis, nu-i va fi, de sigur, lucru necunoscut că, sub stăpânirea turcească, înaintășii săi mitropoliți nu au avut nici o jurisdicțiune peste Oltenia, ci că aceasta i s'a acordat lui și predecesorului lui prin puterea împăratului; mitropolitul pare că nici nu vrea să înțeleagă că acel ce l-a făcut pe el independent de un patriarh, poate să facă și pe un episcop independent

(1) Anexa 186.

(exempt) de un mitropolit; că un episcop tot așa de bine se poate hirotonisi și de 3 episcopi, ca și de mitropolit, că nu e lucru neuzit ca privilegiu și indulte să fie modificate sau desființate și că se află în fine și mijloace de a aduce la respect pe un prelat neascultător, care și-a uitat de datoriile sale. — Wallis supunea toate acestea la cunoștința Consiliului, — căruia îi revenia și luarea hotărârii—spre a se deosebi astfel mai bine chestiunile românești de cele sârbești, căci Wallis se informase că domnia Țerii-Românești și ai Moldovei, la numirea episcopilor, nu fac vreo alegere, nici nu întrebunțează alte formalități, ci sau întrebând sau neîntrebând pe mitropolitul locului (care are cunoștință specială de toți egumenii) cu privire la capacitatea candidaților, pun episcopi pe cei ce le plac lor, iar mitropolitul, fără să-și poată permite vreun cuvânt de contrazicere măcar, face sfințirea celui ales. Wallis adaogă în fine că, dacă episcopul Clemente ar fi citat prin curier expres ca să se ducă la Belgrad, nu-l va lăsa să se ducă acolo înainte de sosirea rezoluției dela Curte, fiindcă se teme ca mitropolitul să nu dea drumul nechibzuinței sale și față de persoana acestui demn episcop, sau sub un pretext oarecare să-l trimită înapoi cu afacerile neterminate și să provoace și mai mult indignarea împăratului (1).

Dar și mitropolitul sârbesc nu se lăsase mai pe jos. El inscenase o întinsă agitațiune. Sub pretext că vrea să strângă colecte pentru regimentul iliric de husari (Consiliul de războiu îi încuviințase acest lucru la 5 Octomvrie 1735), el trimise, sub conducerea episcopului Nicanor Melentievici, o delegațiune în acest scop în Ardeal și în Oltenia (2). Această delegațiune avea să încheie legături mai apropiate cu acei facționiști, cari erau deja în corespondență cu mitropolitul. Wallis însă nu permise acestei deputațiuni ca să intre în Oltenia, pentrucă «mitropolitul ar fi un om periculos» care, cu toate că a fost provocat de 3 ori, refuză constant a sfinți pe episcopul Râmnicu-

(1) Anexa 188.

(2) Pe lângă episcopul Nicanor Melentievici delegațiunea era formată din capelanul Simonovici, din preotul Arsenie și din cancelaristul Varsani (cfr. anexa 192).

lui și pentrucă deputațiunea aceasta nu o să cauzeze nici un lucru bun între preoțimea olteană (1). De aceea, de sigur în urma raportului lui Wallis, Consiliul de războiu scrie la 28 Decemvrie 1735 mitropolitului sârbesc, ca să cheme înapoi deputațiunea trimisă în Ardeal și Oltenia, iar strângerea colectelor să o facă prin corespondență sau prin mijlocirea episcopului român sau a altor subalterni (2). La 31 Decemvrie 1735, Consiliul trimite lui Wallis formula cerută de jurământ, de pe care episcopul Clemente aveă să depună jurământul său de credință (3).

În sfârșit către finea lui Decemvrie 1735 — începutul lui Ianuarie 1736, conflictul cu mitropolitul sârbesc vine în discuția cercurilor conducătoare dela Curte. Căci sub data de 14 Ianuarie 1736 avem în această chestiune două rescripte ale Curții: unul adresat lui Wallis, altul mitropolitului Vincențiu Ivanovici. Discuțiunea asupra acestor memorii avusese de obiect mai întâiu o chestiune de formă: memoriile primite nu erau iscălite de nimeni cu mână proprie, nici nu fuseseră prezentate printr'un mandatar legitimat. În consecință se decise ca pe viitor asemenea acte să fie subsemnate și prezentate conform ordinii stabilite. Ar trebui apoi ca să se afle nu suplicanții, care nu cunosc limba germană, ci concipiștii cari le scriu.

Intrând apoi în fondul chestiunii, Consiliul de războiu dinpreună cu Cămara Curții găsesc: a) că este o cutezanță (eine Vermessenheit) din partea mitropolitului, când respinge alegerea de episcop făcută și nu vrea să o recunoască ca fiind făcută în regulă (ordnungsmässig); numai puțin necuviincios găsesc organele Curții și refuzul mitropolitului, cu toată intimația împăratului, de a săvârși hirotonisirea celui dejă rezolvat de Majestatea Sa ca episcop și a cărui alegere după raportul primit (dela Wallis) se făcuse în mod solemn de cler și de popor, după obiceiul de până atunci, prin candidarea formală a trei persoane și cu majoritate de voturi a fost ales egumenul dela Bistrița, care apoi a fost recomandat în primul loc

(1) *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 421.

(2) Anexele 187 și 191.

(3) Anexa 189.

de Administrațiune și de Oberdirector. Consiliul de războiu încunoștințează pe Wallis, ca în mod neschimbat să rămână la confirmarea deja dată lui Clemente, iar mitropolitului, care nu avea nici un drept să contrazică o alegere așa de regulat făcută, nici să refuze sfințirea celui ales, i se va face cunoscut prin decret ca sau el sau printr'un substitut al său să sfințească pe Clemente fără nici o vorbă mai mult, căci, la din contră, cei dela Curte vor ști să facă ca să fie hirotonisit pe altă cale; b) că după cum rezultă din memorii și din purtarea sa, mitropolitul vrea să-și însușească jurisdicțiunea peste Oltenia. Inșă după cum s'a ordonat de curând, nu se va permite mitropolitului «keine Activitet noch Disposition» în Oltenia, mai ales când lui nu i se cuvine aci nici o jurisdicțiune, afară doar de actul sfințirii episcopului Râmnicului, încolo numai are nimic de zis sau de făcut și cu atât mai mult se va țineă aceasta, cu cât, după raportul primit, vechile prescripțiuni și obiceiul la Români îl exclud dela dreptul de a prezenta el episcop și chiar pravila nu spune altceva, decât că alegerea episcopilor să se facă cu știrea lui. Și pentru ca mitropolitul să nu mai lucreze în contra rezoluțiunilor Curții și în contra modului hotărît de alegere și observat cu plăcere de cler și de popor, Wallis este însărcinat ca să pună capăt, sau după împrejurări să împiedice sau să întrerupă corespondența dintre mitropolitul sârb și acei nemulțumiți dintre Români, mai ales că inconveniențele de până acum rezultaseră din acea corespondență (1). In rescriptul adresat mitropolitului (2) i se pune acestuia în vedere, că de acum înainte numai are, afară de actul sfințirii episcopului, să mai exercite nici o jurisdicțiune în Oltenia, nici nu i se mai permite să se amestece în afaceri bisericesti din Oltenia. Pe urmă i se fac muștrări mitropolitului care, în scrisoarea adresată statului politic și bisericesc din Oltenia, își însușise un titlu nu mai puțin «arogant cât și nechibzuit» (cfr. anexa 193), când se numește pe sine «protector al regiamentelor ortodoxe ale Majestății Sale de cavalerie și de

(1) Anexa 193.

(2) Coprinsul ambelor este aproape acelaș.

pedestrimе», etc. In fine i se fac mitropolitului observațiuni cu privire la memoriul trimis de mitropolit, cum și la felul prezentării acelu memoriu (1).

La acest rescript (din 14 Ianuarie) Vincențiu Ioanovici și răspunde la 28 Ianuarie 1736. Mitropolitul după ce mai repetă încă odată că i s'a raportat și lui că alegerea lui Clemente s'a făcut în contra privilegiilor lor de până atunci și în contra legilor bisericesti, numai de Oberdirector, îngăimează apoi scuza că nu a fost intenția lui ca să lucreze în contra rezoluțiunii împărătești (de confirmarea egumenului Clemente ca episcop al Râmnicului), ci a voit numai să remonstreze «velut praemissum» cu toată supunerea Curții. Mitropolitul aruncă după aceea vina întâzierii hirotonisirii asupra lui Clemente care, uitându-și de regulele duhovnicești, nu s'a prezentat până atunci la el, ci numai i-a trimis o scrisoare. In fine mitropolitul spune că așteaptă ca Clemente să sosească în persoană, căci vrea să împlinească porunca împărătească (de a-l hirotonisi). Această declarațiune din urmă însă, pusă în legătură pe de o parte cu fraza imediat următoare, prin care mitropolitul se roagă de președintele Consiliului de războiu ca să nu le știrbească privilegiile lor (ale națiunii sârbești) și pe de altă parte cu faptul că abia peste un an a avut loc hirotonisirea lui Clemente, ne pune în pozițiune de a afirmă că declarațiunea nu porniă din gândul sincer de a urmă ordinului și de a hirotonisi pe Clemente, ci fusese făcută numai de teamă de a nu împinge lucrul la extrem (2), mai ales că chiar înainte de a scrie mitropolitul această scrisoare a lui de dare înapoi, se mai discutasese iarăș în ședința Comisiunii neoacquistice despre atitudinea mitropolitului, care căută să-și întindă jurisdicțiunea sa din ce în ce mai mult și-și permitea să contravină și să se opună chiar și rezoluțiunilor împăratului și ordinelor pozitive, și prin urmare cu cât se întârzie mai mult, cu atât conflictul ieșea mai periculos. De aceea, încă de pe acum, Comisiunea

(1) Anexa 194.

(2) Forțarea lucrului până la extrem ar fi putut să aibă urmări și asupra privilegiilor în genere ale națiunii sârbești, pe cari în acest timp cu destulă trudă și le asigurase mai mult sau mai puțin (Cfr. *Archiv f. österr. Gesch.*, LXII, p. 412).

este de părere să se accepte propunerea lui Wallis, ca episcopul Râmnicului adică să fie hirotonisit, cum și este de altfel obiceiul, de 3 episcopi de ritul lor, iar mitropolitului de Belgrad să i se iea «alle Jurisdiction und Activität» în Oltenia, din cauza numitelor împrejurări (1). Mitropolitul pentru moment trebuise să bată în retragere. Văzând însă că nu se realizează temerile sale, el începui atunci iarăș să continue — cât se va putea — cu persistența în refuzul hirotonisirii lui Clemente ca episcop. Într-un an 1736 se trece în tratative pentru hirotonisirea lui Clemente. În Martie se primii la Viena un raport dela Wallis, prin care se comunică că s'a primit formula jurământului, trimisă pentru ca după ea să depună episcopul Clemente jurământ de credință (2). În August se primii la Viena alt raport dela Wallis, prin care se făcă cunoscut Consiliului ceeace mitropolitul dela Belgrad scrisese lui Wallis cu privire la sfințirea noului episcop al Râmnicului Clemente (3). Tot în August se primii la Consiliul de rășboiu o scrisoare dela mitropolitul Vincențiu Ioanovici (care, cum am văzut, la două săptămâni după rescriptul înfircioșator din 14 Ianuarie se declarase gata să săvârșească hirotonisirea), ca să i se trimită la Belgrad episcopul Clemente, pentru a fi consacrat, aducând însă cu sine «și colecta» (4). La 11 August, ca răspuns la raportul primit, Consiliul scrie lui Wallis că, în privința sfințirii episcopului de Râmnic Clemente, i se va face cunoscut ceeace se va hotări (5). În Septemvrie sosi la Viena alt raport al lui Wallis, prin care cereă instrucții, dacă ar fi bine ca să trimită la Belgrad, pentru hirotonisire, pe noul episcop rezolvat al Râmnicului, pentru ca să-l poată demite atât pe acesta (se vede că episcopul se dusesse în acest scop în Ardeal), cât și pe egumenii cari cereau aceasta (6). La 24 Septemvrie 1736, Consiliul scrie lui Wallis că, deoarece mitropolitul sârbesc nu voește să

(1) *Archiv für österr. Geschichte*, LXII, p. 422—423.

(2) Anexa 198.

(3) Anexa 199.

(4) Anexa 200.

(5) Anexa 201.

(6) Anexa 202.

se conformeze în a hirotonisi ca episcop al Râmnicului pe Clemente, acesta, fără să mai facă ceva, să fie sfințit de alți 3 episcopi (1), ceea ce Wallis propusese încă de pe la finea anului 1735. În Fevruarie 1737 sosiă la Viena un raport dela Wallis, prin care acesta întrebă dacă, la cererea mitropolitului Ioanovici, trebuie lăsat episcopul de Râmnic Clemente să se ducă pentru consacrare la el la Belgrad, sau Carloviț (2). Se vede că dispozițiunea, luată încă în Septemvrie 1736, de a face hirotonisirea cu 3 episcopi, nu se va fi putut execută, din cauză că mitropolitul va fi oprit pe episcopii săi subalterni dela un asemenea pas, iar la episcopii din Țeara-Românească sau Moldova, vor fi ezitat Nemții să se adreseze. La 16 Fevruarie 1737, Consiliul de rășboiu comunică lui Wallis, în ce mod ar putea fi trimis episcopul Râmnicului la mitropolitul sârbesc, spre a primi consacrarea, la Belgrad sau la Carloviț. (3) În Martie 1737 se primiă la Consiliu un alt raport dela Wallis, în care acesta spune că nu are nimic de obiectat în contra ieșirii episcopului Clemente afară din țară pentru primirea sfințirii (4). În Aprilie 1737 un alt raport al lui Wallis făcea cunoscut Consiliului, că în urma ordinului primit, episcopul Râmnicului dimpreună cu 2 egumeni și cu tot atâți boieri și cu concipistul Administrațiunii, Dindar, au fost trimiși la Belgrad, pentru ca să se sfințească episcopul de către mitropolitul de acolo, adăogând și declararea făcută de mitropolit cu privire la această sfințire (5). La 24 Aprilie 1737, Consiliul aprobă trimiterea episcopului la Belgrad, cu precauțiunea despre care se raportase (6). Hirotonisirea episcopului Clemente se face abia prin Maiu 1737, în Iunie sosiă dela Wallis la Viena ultimul raport în care e vorba de acest lucru. Wallis făcea cunoscut Consiliului, că nu a permis, din cunoscute cauze, episcopului sârbesc, delegat de mitropolitul Ioanovici ca să instaleze pe episcopul Clemente, să intre în

(1) Anexa 203.

(2) Anexa 204.

(3) Anexa 205.

(4) Anexa 206.

(5) Anexa 207.

(6) Anexa 208.

Oltenia, că a dispus ca episcopul Clemente, care ajunsese deja la Craiova, să vină la Sibiu, pentru ca să depună aci, înainte-i, jurământul de credință, iar în urmă să fie instalat de Administrațiunea din Craiova (1). La 5 Iunie 1737, Consiliul răspunzând aprobă măsurile de mai sus luate de Wallis, adăogând că mitropolitului sârbesc, în afară de sfințirea episcopului, nu i se mai permite încolo nici un act de jurisdicțiune în Oltenia (2).

Episcopul *Clemente* (după note extrase din pomelnicul episcopiei) «au fost de neamul Sfinției sale din satul Pietrării, sud Vâlcea» (3). El avea doi frați: unul popa Mihail, altul Simeon Vătășelul. Pe moșia sa Pietrării, unde erau case de piatră și biserică de piatră (4), el se învoește cu frații săi ca să zidească un schit cu numele Pietrării (5). În 1735 Clemente era ca egumen la mănăstirea Bistrița, unde însă nu funcționa, ca atare, de mult timp, căci în 1731 era egumen la Bistrița un altul Stefan (6). După ce fu ales și numit de Nemți ca episcop și după ce i se predate averea Episcopiei, ca un semn de recunoștință din parte-i, Nemții îi cer o prestațiune în bani (cfr. anexa 197), pe care de sigur că a trebuit să o dea. Clemente era discipolul lui Damaschin (7). El continuă, ca și predecesorul său Inocențiu, tradiția literară din timpul lui Damaschin. În 1737 Clemente tipărește la Râmnic *Antologhion*, care cuprinde rândueala praznicilor și sărbătorilor sfintei Fecioare și ale sfinților. («Tipărit în timpul împăratului Carol VII și al directorului grof de Valesu, cu blagoslovenia și cu toată cheltueala Prea Sfințitului și de Dumnezeu iubitóruului Kir Climent»). În prefața cărții ni se spune că și corectorul (diortositoriul) cărții, ieromonachul Laurențiu

(1) Anexa 209.

(2) Anexa 210.

(3) *Condica sfântă*, p. 154. Acelaș lucru îl spune și *Pomelnicul Orezului* (mss. la Academia); N. Iorga, *Ist. lit. rom.* I, p. 519.

(4) *Biserica ortodoxă română*, III, p. 11.

(5) *Condica sfântă*, p. 155.

(6) Hurmuzaki, *Documente*, VI, p. 420.

(7) N. Iorga, *Ist. lit. rom.* I, p. 519 și *Biserica ortodoxă română*; II, pag. 737; III, pag. 7.

dela Orez, eră un discipol al renumitului Damaschin (1).

Preoții din Schei, și prin ei țara Bârsei, căutaseră să intre, după moartea lui Inocențiu, în legături bisericești cu mitropolitul sârbesc, căruia îi și scriseră (2) și care le și răspunse (3). Abia în 1736 se reiau legăturile cu Episcopia Râmnicului. La 28 Aprilie 1736 (4), Clemente Iposifios muștră pe preoții din Schei că nu i s'au prezentat de când s'a urcat pe scaunul episcopal. La 28 Maiu 1736, Clemente iar le scrie, făcându-le cunoscut că a primit scrisoarea lor și că a și scris Sașilor în cauza lor (5). În Iunie 1736, Clemente numi ca protopop în Schei pe preotul Radu Tempea (6), lui îi și scrise ca să strângă obișnuitul plocon dela preoți (7). În contra lui Tempea sfatul orășenesc impuse pe popa Teodor, care însă fu oprit de mitropolitul Vinčențiu Ioanovici dela toate slujbele (8).

Incheiere.

Din cauza deselor ciocniri la hotare: în regiunea caspică și a Mării Negre, din cauza amestecului Rusiei în succesiunea la coroana Poloniei, relațiunile dintre Rusia și Turcia încep de prin anul 1734 să se înăsprească. Îndelungatul războiu apoi, pe care Turcia îl purtă cu Perșii, făcea pe Ruși să creadă că acum e momentul favorabil pentru cuceriri. Un atac al Rușilor îndreptat în contra Crimei (toamna anului 1735), dar nereușit, duse la declararea formală a războiului (în Maiu 1736) între Turcia și Rusia (9).

(1) Bianu-Hodoș, *Bibliografia românească veche*, II, pag. 52—53.

(2) Sterie Stinghe, *Documente*, I, p. 173—178.

(3) *Idem Documente* I, 179—181; *Istoria biser. Scheilor*, 127—138.

(4) Data de 1735 ? dată de Sterie Stinghe (*Docum.* I p. 182) e imposibil de acceptat, căci la această dată Clemente nici nu fusese măcar ales, necum confirmat de Curte, «cu milostevnic decret al austriaceștii Curți», cum zice însăș această scrisoare. De aceea data nu poate fi decât 1736.

(5) Sterie Stinghe, *Documente*, I, p. 187.

(6) *Idem, Istoria bisericii Scheilor*, p. 140.

(7) *Idem, Documente*, I, p. 192—193.

(8) *Idem, Istoria biser. Scheilor*, 145—149; *Documente*, I, 193—197.

(9) Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches*, V, p. 652—668.

Dar între Rusia și Austria există încă din 1726 o alianță ofensivă și defensivă, în virtutea căreia, cu puțin timp înainte de declararea războiului ruso-turc, Rușii veniseră chiar, la Rin, în ajutorul împăratului. Alianța aceasta pe de o parte, iar pe de alta speranța că va mai lua dela Turci și alte teritorii, făcū pe Austria să declare, în Iunie 1737, războiu Turciei (1).

Războiul acesta însă ieși cum nu se poate mai rău pentru cele două puteri aliate, pentru Austria în special. Principele Eugeniu de Savoia murind în Aprilie 1736, Austria rămase lipsită de marele său talent militar. Generalii ceilalți, cari luară comanda armatei, se arătară unul mai incapabil ca altul. Singurul succes repurtat de Nemți fu luarea Nișului, care însă după 3 luni fu cuprins iarăș de Turci, pe cari de astădată evenimentele nu-i surprinseseră nepregătiți. Turcii își aduseseră la Dunăre și la Nistru armatele exercitate la luptă în războiul cu Persia, cu care încheiase pace. Generalii austriaci, în loc să-și concentreze forțele spre a da lovituri hotăritoare, le risipiră în mai multe corpuri și le nimiciră în lupte fără de nici un folos. În toamna anului 1737 trebuiră, în fața forțelor superioare ale Turcilor, să se retragă din Serbia în Banat. Wallis, comandantul din Ardeal, aveă la dispozițiunea sa un corp de armată, a cărui destinațiune eră ca să ocupe Moldova și Țara-Românească. Și într'adevăr, detașamente germane trecură munții și ocupară diferite localități din țară, ca Câmpulung, Târgoviștea, Câmpina, Pitești, etc. (2).

În Oltenia Nemții nu aveau numeroase trupe. Generalul Ghillany, care comandă trupele austriace ce trecuseră Carpații, fu respins de Turci, cari erau în număr covârșitor, în Ardeal, în jumătatea a doua a lunii lui Octomvrie 1737. La 27 Octomvrie 1737, trebui să se retragă și detașamentul austriac rămas la Craiova sub comanda colonelului Salhausen, prezidentul Administrațiunii. Cu retragerea lui încetă și administrațiunea austriacă în Oltenia (3).

(1) Zinkeisen, *Geschichte des osm. Reiches*, V, p. 669—711.

(2) *Ibidem*, V, 712 și sequentes.

(3) *Mittheilungen des Kriegsarchivs*, XII, p. 231—232.

Mersul războiului mai departe până la pacea dela Belgrad pune tot așa de bine, ca și începutul, în evidență incapacitatea generalilor austriaci. Fostului Oberdirector al Olteniei; generalului conte Wallis i se dădu în urmă comanda supremă, iar în locul său fu numit comandant al trupelor din Ardeal generalul principe Lobkowitz. Intr'un raport sosit la Viena în Decembrie 1737, Lobkowitz se plânge în contra episcopului de Râmnic, care, după cum i se comunicase și lui, trecuse împreună cu egumenul dela Govora și cu câțiva preoți la Turci (1). Tot în Decembrie 1737 Lobkowitz raportase că episcopul Clemente îi trimisese două patente (scrisori deschise) adresate locuitorilor, clerului, poporului, nobililor de Domnitorul Mavrocordat și de seraschierul ture Mustafa Pașa, spre a se închina Turcilor. Episcopul Clemente întrebasesc pe Lobkowitz ce să facă, și acesta îl sfătuisese să treacă în Ardeal, cu tot avuțul său (2); ceea ce Episcopul nu făcù, ci se retrase, precum spune pomelnicul Episcopiei, în Lotru (țara Lotrului), iar Episcopia, biserica și casele de prin prejurul ei fură arse (3). Pomelnicul în chestiune știe însă să ne spună și el, că a scris Constantin Mavrocordat episcopului ca să iasă din munți și să se închine Turcilor și Tătarilor, lucru pe care episcopul îl și făcù, stând 20 de ani (zice pomelnicul, de sigur în loc de 2 ani) în mâinile Turcilor și Tătarilor, până ce în al treilea an se încheie pacea (4). Afirmațiunea pomelnicului despre trecerea episcopului Clemente la Turci este confirmată și de un raport al lui Lobkowitz, primit la Viena tot în Decembrie 1737, în care spune că episcopul Râmnicului ieșise înaintea Pașei, care comandă un corp turcesc ce se îndreptă spre Slatina, dimpreună cu mai mulți egumeni și călugări, punându-se sub protecția Turcilor (5). Dispozițiunea luată de Consiliul de războiu la 25 Decembrie 1737, de a trage la răspundere pe episcopul de Râmnic și pe egumenul dela Govora (6), eră mai

(1) Anexa 211.

(2) Anexa 212.

(3) *Condica sfântă*, p. 154.(4) *Condica sfântă*, p. 155.

(5) Anexa 213.

(6) Anexa 214.

mult decât zadarnică. Politica austriacă în Oltenia culegea acum roadele sale; sistemul fiscal (de extorsiune) aplicat în genere de Nemți aci, amestecul fiscalului în administrarea avutului mănăstirilor, cum și celelalte măsuri luate de Nemți (excluderea episcopului dela alegerea egumenilor, neconfirmarea privilegiilor, etc., etc.) avuseseră darul de a produce în biserică și în clerici nemulțumire față cu regimul austriac. De aceea acum, când Nemții sunt bătuiți, păsul episcopului Clemente și al egumenilor eră răspunsul drept la acea politică. Dar și boierii, tot din aceleași cuvinte erau nemulțumiți cu stăpânirea austriacă. Isbucnind rășboiul, boierii și țărani plecară la munți sau trecură peste Olt, la Domnul «grec», în care ei vedeau mereu, după vechiul obicei, pe principele lor (1).

Intr'un raport dela Lobkowitz, primit la Viena în Martie 1738 (2), ne spune că episcopul se află la Craiova și că împreună cu egumenul dela Orez, Dionisie, dăduse o patentă «de avocațiune»; prin care lucră în contra intereselor împăratului. Această patentă fusese interceptată. Consiliul dispuse ca să o păstreze, spre a se cere odată socoteală episcopului. În Octomvrie 1738 e vorba de corespondența pe care o întrețineă episcopul Clemente cu boierii fugiți în Ardeal și pe cari îi îndemnă să se întoarcă înapoi în țară (3).

Pentru a determină populațiunea Olteniei ca să recunoască deplin stăpânirea turcească și pe el, reprezentantul acestei stăpâniri, Domnitorul Constantin Mavrocordat îndreptează la 29 Octomvrie 1738 un manifest cu adresa: «Cinstite și de Dumnezeu iubitoriule Sfinția Tă Părinte episcoape al Râmnicului și Sfințiilor Voastre părinți egumeni dupre la mănăstirile dupeste Olt, din județul Românaților, al Vâlciei, al Jiului de jos, al Jiului de sus și al Mehedinților și molitvelor voastre preoți, diaconilor și dumneavoastră boiari mai mari și boiernașilor» îndemnându-i pe toți să se supună Turcilor (4). Tot cu data de

(1) Iorga, *Geschichte des rumänischen Volkes*, II, p. 156.

(2) Anexele 215 și 216.

(3) Anexele 217 și 218.

(4) *Arhivele statului, mănăstirea Orez*, pachet 41, No. 7.

28 Octombrie 1738 există și o proclamațiune a comandantului turcesc, Murtaza Pașa, către populațiunea Olteniei. În această proclamațiune ni se spune că Murtaza Pașa fusese însărcinat de Poartă ca să alunge pe Nemți din Oltenia. Tot aci, la adresa locuitorilor, se mai spune că toți cei ce vor trece de partea Turcilor, vor fi apărați și nu li se va face nici un rău (nu vor fi prădați de soldați, etc.), iar aceia cari vor ține încă la Nemți, vor avea să sufere toate relele: robire, prădare, ascuțiș de sabie, etc. (1).

După lupte pierdute de Austriaci și după târăgănate tratative diplomatice, se încheie în fine la 18 Septembrie 1739 pacea dela Belgrad între Turcia biruitoare și Austria învinsă. Serbia cu Belgradul fu luată înapoi de Turci, iar Oltenia noastră, pe care Nemții de fapt o pierduseră încă dela finea anului 1737 și începutul lui 1738, trecu acum și de drept sub Turci, cari o alipiră Țerii-Românești, din corpul căreia o rupsese pentru vreo douăzeci și ceva de ani politica de cucerire a Casei de Austria.

1) *Arhivele Statului, mănăstirea, Orez, pachet 41, No. 6.*

A N E X E.

1.

Hofkriegsrath către Steinvillé.

Wienn, 1. Juni 1717.

.....
auch entlichen der besagte Nicolaus Maurocordato zu ersezung des
jenigen, was selber verschiedenen Klöstern undt Bojarn und in
specie dem episcopatui Rimnicensi gegen Billichkeit genohmen
angehalten werden möchte; nun ist forderist dises letztere punc-
tum villen schwärigkeiten unterworfen, und wollen also des Herrn
Generalen (1) Guthmainung vernehmen ob und was etwan in Sach
zuthuen seye;

.....
(Kriegsarchiv, Hofkriegsrath, 1717, Juni 2. Registr.).

2.

Steinvillé către Hofkriegsrath.

Januarie 1719.

..... auch sich bey dem walachischen Bischoff
von Ribnick erkundigen, auf was Weis derselbe das ohnweith
davon an der Aluta gelegene alte römische Schlössel an sich be-
kohmben habe, und darbey beobachten, ob solches nicht fisca-
lisch anzusehen, oder umb ein Berichtes abzulösen seye.....

(Kriegsarchiv. Protocol Exped. 1719, Januar 116/300).

(1) Steinvillé.

3.

La 11 Fevruarie 1719 Hof-Kammer printr'un rescript al său către Ignatiu Haan dispune ca «Pravila să se traducă în limba latină».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1719, Februar 11).

4.

Proclamația împăratului Carol VI către populațiunea Olteniei.

22 Fevruarie 1719.

.....
 Quod res sacras attinet, religionis libertatem secundum tenorem et paragraphum tertium superius memoratae resolutionis nostrae rursus clementer confirmamus, ita tamen, ut nec Rimnicensis graeci ritus Episcopus, nec alii Praelati seu Antistites ullô pacto a Metropolita Vallachiae transalutanae, sed a Metropolita in nostro Serviae Regno Moyse Petrovich, dum alium fors pro his districtibus designemus, quoad spiritualia dependeant; similiter nullam deinceps Patriarchis Constantinopoli, Alexandriae et aliis in locis obedientiam nec pensionem exhibeant, ac Monasteria Dominesti dicta à Nobis ut terrae Principe jus petant, suos superiores impetratâ prius a Nobis veniâ eligant, et obtenta à Nobis confirmatione per Metropolitam Serviae in spiritualibus instituantur, et ex usu ritûs graeci consecrentur; Nequae supranominatis Patriarchis tanquam exteris et subiectis turcicis jus ullum sit nominandi Abbates, nequè quisquam nisi nostrorum districtuum indigena, sine disertâ facultate nostra eligi queat; Quod privilegia, bona foundationis, et alias immunitates attinet ea quancocypus perquirimus, ac re compertâ ea statuemus quae pro temporum praesente usu justa et aequa videbuntur, et è quibus singularem nostram erga se benevolentiam cognoscere valeant, uti jam nunc in mandatis dedimus, ut Monasteria, nisi belli ratio, et necessitas postulet, aut munimentorum loco habeantur, à militum stativis immunia sint

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1719, März 14.)

5.

Hofkriegsrath cätre Steinvile.

22. Fevruarie 1719.

. Von denen verbleibenden Klöstern und Edelleuthen ist Information einzuziehen und der Befund anhero zu berichten, diese aber zu versichern dass man sye wider Billigkeit nit beschwerden werde

(Kriegsarchiv. Protocol 1719. Registr. Februar 22, 222/424.)

6.

Hofkriegsrath ad Valachiam transalpinam cis-alutanam.

22. Fevruarie 1719.

. Die Religions-Freyheit ist dergestalten confirmirt, dass weeder der Rimnizer Bischoff noch andere Vorsteher von dem jenseithigen Wallachischen sondern, dem in Servien bestelten Metropolitzen Moyse Petrovich dependiren. Die Klöster aber mit vorhero erhaltener kayserl. Genehmhaltung Ihre Obere erwöhlen und durch den Bischoffen in Servien installiren sollen, zu welchen Ämbtern auch keine andere, als kayserl. Districts-Innwohner zu nehmen seynd.

Betreffend die Privilegia, Fundations-Güeter und dergleichen, würdt man die Sache weithers yberlegen, da immittels die Klöster quartier-frey zu lassen verordnet worden

(Kriegsarchiv. Protocol 1719. Registr. 22. Februar 222/424.)

7.

Dintr'un contract de arendare.

1720.

.
4to ab hac decima Ovium eximuntur: 1mo Reverendissimus Episcopus cum monasterio Rimnicensi; 2do monasteria a Tartaris combusta, ut pote: Tismana, Sigarsca, Brankovan, Sitian, Sztrehaia et Cosia

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen. 1720, Mai 29.)

8.

Protocollum Subdelegationis Neoacquisticae.

die 11 Octobris 1720.

3°. Hat zwar der jungst alhier angewesene Rätzische Erzbischoff und Mitropolit zu Carlóviz, Herr Vincentius Popovicz unter seinen eingereichten Puncten gebetten, damit Ihme auch die Erzbischöfliche Jurisdiction in dem Banat Temeswar verlihen werden mochte; dieweillen aber dieser Erzbischoff ohne dem einen sehr weitsichtigen tractum durch Hungarn, Selavonien, Syrmien, wie auch an der Theys unter sich hat und solchemnach ex ratione publica und politica bedenklich fallet, einem allein eine so grosse und weithsichtige Dioces einzugeben: als erachtete dise Subdelegation, dass das ecclesiasticum im Banate quoad ritum Graecum, dem in Servien bestelten Erzbischoffen, welcher ohnedeme einen geringen District hat, zugehellyet werden könnte, iedoch ausser der Wallachey so derzeit noch in suspenso zu lassen wäre.

(Kriegsarchiv. Neoaequistica, III. 145.)

9.

Ruesch cãtre Tige.

22 Decemvrie 1720.

Inzwischen hat zugleich Zeith in Wallachey zu Crajova der dortige Herr Cameral-Inspector Procop den ermelten Ojerit dem plus Offerenti failt geboten, und die darinige Bojernschafft liesse sich finaliter ein auf 55^m hungarische Gulden, consequenter umb 19^m mehr, als wir hier den Schuss gemacht. Nun vermeinet zwar der Herr Hof-Camer-Rath, dass uns die Bojern herausen schändlich hintergangen, und sich entweder hier oder alldorthen haben praevaliren wollen, welches ich zwar auf seinem Orth beruhen lasse, weillen dise Leuthe das gemaine praedicat haben listig und verschlagen zu seyn; Sie werden sich aber in disem casu vermuthlich mit deme entschuldigen, dass Ihr herausiger Gesuch gewesen seye die Clöster und Bojern sive pro parte vel in totum von sothaner Praestation zu eximiren, wo hingegen in Wallachey unter denen 55^m Gulden auch Geistlichkeit und Adel-

SUMMARE EXTRACT

Deren zu dem Bistumb Rimimick gehörigen Klöstern, Sacellen, Capellen. Was jedes derselben an Güttern, Possessionen, und Proventen genießet, auch was dise jenseiths in der türckhischen Wallachey vorhin vermög Ihrer Privilegien, Donationalien, Emptionalien und Collationalien genossen haben, endlich was auch disseiths pro aerario principis von Einer löblichen Kammer eingezogen worden.

Table with multiple columns: Possessiones in dissep- thigen Wallachey, ORTHSCHAFFTEN WOVON (Der Wein, Höning, Fisch-zechend, etc.), an getraßd zechend, an Erbschaften, an Mühlen, an Wein- gärten, Häuser, Exempte Familien, Zigeuner- Familien, an Wiss- mathen, Privilegia Patriarcha- rum, Eingezogene Proventen, Eingezogene Proventen in baaren Geld, Eingezogene Pro- venten an Guetten, an filial Kkirchen, an Gebürg und Bergen.

Notandum. Zumahlen der Original. Extractus selbst in ein so andern nur perpropter und indeterminate von denen Possessionen Güttern und Proventen, die anmörckhung machet so hat eben auch gegenwertiger Sumarii Extract hievon und dessen rubriquen nicht so gar verlässlich, sondern bloss eventualiter abgefasset werden können. (Kriegsarchiv, Neoaquistica III, 136).

schaft begriffen ware, also natürlich alldorthen auch mehr hat gebothen werden können

. Sodan stehet auf das Künfftige bey des kayserl. Hofes erleuchteter Erkantnus abzuurthlen, ob die Klöster und Bojern meritiren werden den unterschaid einer christlichen Regierung zugenüssen, oder ob man selbe bey dem vorigen türckischen Tractament continuiren, oder wie bishero geschieht, Ihnen noch mehr aufbürden wollen den Ojerit alljährig zu zallen, da Sie sub dominio turcico solchen manifeste nur alle dritte Jahr gegeben haben. Es bemercket zwar der oftbesagte Herr Hof-Cammer-Rath Haan in seiner Decimations-Relation, wovon einem hochlöbl. kaiserl. Hof-Kriegs-Rath unterm 22 passato ein vollkomener Extract von dem Herrn General Feldmarschal-Leuthnant Baron de Tige eingesendet worden, als ob die Clöster und Bojern voriger Zeith denen so genannten Decimis: Mascharit, Coterit, Comarit, und Fumarit auch unterwürffig gewesen seyn solten, welches aber dise absolute negiren und daher, wan dem also, hätte auch keinen Bestand, dass in Ansehung dessen, weilen Sie von diesen 4 Decimis eximiret werden selbe zu Zahlung des Ojerits alljährlich gehalten seyn müssen. Was aber den Vacarit betrifft geben Sie vor diesen nur einmahl unter den Fürsten Constantin Prankovano entrichtet zu haben und hätten die nachgefolgte Fürsten die Einführung sothanen Vacarits von selbst für unchristlich und ohnrechtmässig erkennenet. —

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1721, Januar 147 Exped.)

11.

Hofkammer către Ignațiu Haan.

23. Aprilie 1722.

In übrigen zwar es bey denen dem daselbstigen wallachischen Clero zusamben pro 446, dann dem daselbstigen Herrn Bano 50 und denen vieren Räthen jedem 36, dem Secretario aber 16 Centen abgereichten Salz-quantum gegen deme, dass jede Parthey für 8 Centen Salz 9 Poltracken und 1 Kübel Haafern abzuführen, verbunden seyn solle, dermahlen sein Bewenden hat; pro futuro aber sowohl respectu eines als des anderen die weithere

Bewilligung von hieraus einzuhollen und zu erwarthen stehen wirdet.

Wienn, 23 April 1722.

Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1722, April 23.)

12.

Königsegg către Administrația din Oltenia.

11 Septembrie 1722.

22° A pie defunctis dominis praedecessoribus meis comitibus Steinville et Virmont mandatum quidet erat, ut omnes rustici, sylvis relictis, in unum convenirent; similiter et ii, qui hinc inde dispersi in variis locis extant, sedes suas figerent, ubi ecclesiae extractae sunt, ibique pagos instituerent, quemlibet centum quinquaginta vel viginti quinque familias ad minimum capientem et habentem inter se Porcalabum seu Vataffum ac Juratos.

23° Inhibeantur omnia privata conventicula, quae subinde in monasteriis, subinde in sylvis habita hactenus fuisse constat; . . .

24° Ut ad pristinam suam extra sylvas et latebras sedem, aut pro beneplacito suo ad cujuscunque Domini terrestres territorium se quisvis collocet, cuique liberum esto; quod non saltem per provinciam publicare, sed et publicatum, hoc mandatum omni conatu manutenere, summè necessum est. Interdicatur insuper ne quisunque aut Bojaronum aut Monasteriorum advenas invitos ad sua territoria uti hactenus compellere praesumant. Haec enim violentiae plures ad partes Caesareas transire familias multum deterruit, apprehendentes ne post trium aut quatuor annorum spatium in bonis nobilium aut Monasteriorum detenti, pro mancipiis aut subditis dein habeantur. Quod punctum ob suam gravitatem administrationi praeprimis recommendatur. Obligentur e contra pro tenore art. 22 expressi in locis remotis habitantes incolae, ut et advenae incommodos pagos et communitates se congregare, ordinetur eis Popa pro sacris, et pene Vataffum fiant jurati in numero respectu incolarum pagi proportionato, qui vataffus et jurati cum Popa simul ad festum S-ti Martini numerum incolarum pagi fideliter conscriptum administrationi annuatim exhibere teneantur; unde contributionum repartitio annua quotannis plurimum facilitabitur; provinciaeque conscriptio hac via.

per se, et inadvertenter conficietur cum praesertim iudicibus seu vataffis 100 Thalerorum mulcta dictata fuerit, si conscriptionem hanc fraudulentam tradidisse convincerentur.

(Kriegsarchiv. Neaequistica, II, 120.)

13.

Opinio

ad quantam summam extendi posset arenda decimarum Ojerit, si Domini Consiliarii, Boerones, Monasteria, Episcopi et Praelati Caesareae Valachiae, aut in toto, aut in parte eximerentur.

15 Noemvrie 1722.

Siquidem ab antiquis Voevodarum Valachiae temporibus observata consuetudo sit, ut tertiò quòvis annò, omnes communiter Bojerones, Monasteria, Episcopi et Praelati, et non solum tunc verum etiam quòvis anno mutationis Voevodarum, vel post mortem unius in successione alterius, ita, ut si quovis anno mutatio, vel nova post obitum successio sequatur, Ojerit irremissibiliter contribuant. Ideo si post obitum piae memoriae Excellentissimi Domini Domini Generalis Commendantis, et Directoris Valachiae Comititis à Virmond, per novam successionem moderni Excellentissimi Domini Domini Generalis Commendantis et Directoris Valachiae, observata antiqua in successione Voevodarum consuetudine, omnes communiter Boerones et Monasteria decimas istas contribuerint, spero centum bursas, sive Rh. fl. 83.333, Kr. 20, ex Ojerit hujus anni proventuras; quamvis hoc anno ut puto 60 vel 70 circiter millia ovium, per Turcas et Turcicos subditos, coempta et ex Provincia expulsa sint. Monasteria enim haec et Bojerones, à tempore, quò sua Majestas Dominus Dominus noster Clementissimus partem hanc Provinciae recuperavit, nec contributiones, nec annonam, nec extraordinaria ulli dederunt, nec publica provinciae onera supportarunt, excepto Ojerit et Desmarit, quae binis et non pluribus vicis hactenus praestiterunt, quemadmodum anno proximè praeterito, Excellentissime Domino Bano 1500 singulis vero consyliariis per mille oves immunitatae sunt: ubi temporibus Voevodarum dum Ojerit et Desmarit non praestabant, omnes certas taxas, extraordinaria, annonam, currus tempore belli, et equos, mutua in necessitatibus Principum; et equos domnest dictos dare, aliaque Provinciae onera supportare tenebantur. Monasteriorum insuper aliqua non solum tanta Bona im-

mobilia habent, ut ex eorum proventibus, aliisque decimis, praeter annuas expensas, armenta bouum et ovium, greges equorum et s. v. porcorum, apiaria etc. tria et quatuor millia florenorum annuatim; verum etiam per donationes Principum ex aliquibus Promontoriis decimas vini per his et ter mille urnas et plus singulis annis percipiant: quos proventus Domini Praelati non in aliam, nisi in propriam et suorum consanguineorum fratrum et sororum, illos ditando, has vero emaritando, et bene dotando, utilitatem convertunt. Quare ergo monasteria et boerones, iique quos aliqui pro suo privato Boërenasios nominare volunt Ojerit et Desmarit non solvant? Ut vero tantis monasteriorum proventibus provideatur, ne contra mentem fundatorum et legatariorum dilapidentur, non foret inutile, si quemadmodum temporibus Voevodarum ordinaretur aliquis curator, qui a Praelatis quovis annotationes proventuum acciperet, illasque ubi ordinatum fuerit introdaret. Verum quidem est, quod cum istae partes sint finitimae et exteriores, deberet aliqua reflexio fieri in plebem, verum quia partes istae semper sub virga servatae sint, modo verò nullum timent, verendum est, ne si in tanta libertate permissae fuerint, aliquid contra suos superiores machinentur, qui modo etiam (prout consilarii dicunt) consuetudines antiquas prout in re fuere tradere non audent, timendo ne illis solitis suis mendaciis accusent, et ab officiis suis amoveantur.

Si vero omnia Monasteria et omnes Boerones, omnesque illi quos Boerones facere volunt pro hoc anno eximendi sunt, per solitas et hactenus tam à majoris et minoris gradus Boeronibus, quam à Praelatis practicas fraudulentias, quibus suorum Consanguineorum, Provincialium, Rusticorum, suorum Subditorum et Provisorum oves inter suas recipiebant, et tanquam suas ab Ojerit protegabant, illas in his 5 Districtibus ne multae appareant repartiendo; modo ubi majorem stimulum andaciae sumpsere, et nec illi quidem, qui ad proxime praeteritum usque annum Desmarit semper praestabant solvere volunt, ut ex annexis specificationibus subordinatorum Collectorum patet, quas non fraudes et furta machinabuntur? Et has quidem alienas oves, quas inter suas miscere, et tanquam suas cum defraudatione decimalis Proventus Suae Majestatis protegere solent, non protegunt eum in finem, ut immunes à decimis mancant; sed vel id, quod Suae Majestati obvenire debebat pro se desumunt, vel ex singulis decem ovibus unam accipiunt, uti hactenus practicabant. Si itaque

hoc modò omnes exempti fuerint, vix puto hoc anno Ojerit pro 50. ad summum 55 pro 60 tamen bürsis non credo posse divendi, si ego me ab hac negotiatione retraxero.

Memoriul vorbeste mai departe de scutirea boierilor și a mănăstirilor în schimbul unei anumite sume,

Craiovae 15 Novembris 1722.

NICOLAUS PATER.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Februar 27.)

14.

Grundständige Deduction.

Wie der Ojerit pro anno 1723 zu verarendiren.

28 Decemvrie 1722.

Aus was Ursachen die wallachische Clöster und Bojaren dignioris grandús die Exemption von Praestirung des Ojerits praetendiren, ist hauptsächlich diese, dass sie pro fundamento principalissimo anführen, es wären die gegebene vielfältige kayserl. Verheischungen noch niemahlen ad effectum gebracht und in der That erwisen worden, vermög deren sie Klöster und Bojaren sub verbo regiò die Vertröstung gleichwohlen erhalten, Ihnen respectu des vormahligen schwären türckhischen Dominats eine merkliche Linderung und Ergötzlichkeith angedeyhen zu lassen.

Refutatio. Dieser Proposition ist mit weith grösserem Fundament nachfolgendes Sistema entgegen zu setzen und aller Welt zu überlegen anheimb zu geben, ob nicht die impetirende Clöster und Bojaren in das gantze Land unter dermahliger gloriösen österreichischer Regierung dato schon nur gar viele Freyheiten und Praerogativen genossen, und noch ferner geniessen werden, welches in allweg durch nachfolgende Assertiones zu probieren, — dass nemblichen

1mo die vormahlige jährliche, obschon geringe Census Vinerit et Tutunerit eben zu Soulagirung der gantzen Province mithin auch pro privato utili monasteriorum et boeronum vollig und zwar pro perpetuo aufgehoben worden.

2do haben insonderheith die sambtliche Clöster in particulari in diesem ausläuffenden Jahr einen besonderen Vortheil erlangt, dass ihnen eine zimbliche Quantitet Salz angewiesen worden.

3^{tio} Ware zwar lezthin die extraordinari imposition auf iedem Eymer Wein, so aus der türckischen in die kayserl. Wallachey

verföhret wird, von denen draussigen hohen Stöllen selbst auf 12^{kr} gesetzt, welche imposition gleichwohlen aus seinen bewegenden Ursachen usque ad ulteriorem Ratificationem einstweilen nur auf den vorigen Fuss und also nur auf 6^{kr} limitirt vorden. Was 4to das mehriste ist, waren ja zu vorigen Fürstenzeithen die Clöster und Bojaren alle Jahr ohne Ausnahm, gewisse jährliche Taxen zu entrichten; Item zur Verprovianthirung der Milige zu concurriren, nebst diesem dann auch all-andtere Onera Provinciae zu tragen schuldig, von welchen oneribus allen aber die Closter und Bojaren die gantze Zeit hero völlig verschonet waren ausser dass sie, in so lang Ihre kayserl. Mayestät die Province besitzen den Ojerit und Desmarit allererst zweimahlen praestirt haben.

Opinio. Welchemnach Sie Kloster und Bojaren mit Fug und Recht keinésweegs die Exemption von Praestirung des Oierits praetendiren können.

Urmează apoi expunerea felului în care trebuesc tractați boierii, dar cu observațiunea marginală «Conclusum a Sua Excellentia Domino Generali Commendante ut nullus eximatur.»

Apoi:

Quomodo tractanda
monasteria.

Denen Clöstern aber wäre aus obigen schon vielfältig erhaltenen Vortheilen ganz keine Exemption zu verstaten, wann sie auch ein Aequivalentes Subsidium offerireten, gestalten ohnmöglich ex parte fisci zu praecaviren, dass nicht allerhand Unterschleiff unter der Hand practiciret, mithin von diesen Clöstern, auch ihrer Unterthanen, Freünden und Anverwanthenschafft unter Ihre eigene Hand genohmen wurden, wodurch dem aerario ein besonderer Nachtheil zu wachsam thäte.

Confirmatur a Sua Excellentia.

Banului se scutesc 1.500, iar fiecărui Consilier câte 1.000 de oi dela oierit.

Datum Herrmanstadt, 28 Decembris 1722.

DAVID UHLEIN.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Februar 27.)

15.

Catalogo delli Villaggi, e delle famiglie, che sono nella Valachia Austriaca, secondo la Conscrizione Virimontiana, fatta nell' Anno 1722.

Nro. di Villaggi	Distretto di Vuultza	No. delle famiglie
	Villaggi appartenenti al Vescovato	
1.	Mojerasca	119
2.	Bogdanesti	64
3.	Mihaesti	138
4.	Modoja	47
5.	Prundeni	116
6.	Dragasani	165
7.	Dosul	35
		<u>765.</u>

Villaggi de Monasteri

1.	Kalimanesti del monastero Cozia	186
2.	Senestriani, del medemo	14
3.	Valebulesti, del monastero Govora	52
4.	Glodul, del medemo	86
5.	Ioanesti, del medemo	346
6.	Orezul, del monastero Orezi	69
7.	Iolesi, del medemo	46
8.	Runcul, del medemo	132
9.	Manaiesti, del monastero Manaiesti	57
10.	Dobriciani, del monastero Arnota	136
11.	Bogdanesti, del medemo	48
12.	Saracinesti, del monastero Saracinesti	36
13.	Costesti, del monastero Bistritza	129
14.	Vaidejei, del medemo	41
15.	Miloste, del medemo	54
16.	Babeni, del medemo	68
17.	Tomsani, del monastero Kalui	48
18.	Slatiora, del monastero Slatioara	7
19.	Titiretzul, del monastero Titiretzul	25
20.	Frincesti, del monastero Diunlemu	176
21.	Frincesti, 2 ^{do} del medemo	46
22.	Dejesti, del medemo	104
23.	Surpatile, del monastero Surpatile	27
24.	Mamul, del monastero Stanesti	16

Distretto di Rumantza.

Villaggi del Vescovato, e del li Monasteri.

1. Comanco 2 ^{do} , del Vescovato	7
2. Frasinetul, del monastero Kosia	18
3. Orle, del medemo	48
4. Vadastra, del monastero Bistrizza	35
5. Cilejul, del medemo	128
6. Potel, del medemo	111
7. Praporul, del monastero Brancovani	10
8. Odaja, del monastero Sadova	16
9. Robanesti, del medemo	34
10. Gradinile, del medemo	47
11. Dranovetzul, del monastero Sigartza	54
12. Vulpeni, del monastero Surpatile	13
13. Calujul, del monastero Calujul	15
14. Hotarani, del monastero Hotarani	30
15. Dranovetz, del monastero Sigartza	54
	<hr/>
	625.

Non sono notati in questo Catalogo della Conscrizione Virimontiana:

Ianca, del monastero Bistrizza.

Rogozele, del monastero Brancovani.

Popazilesti, del Vescovato di Rimnic.

Studina, del monastero Ostrov.

Rosiani, del monastero Brancovani, et del Bratesco Constantino, che fuggi nella Valachia Turca.

Distretto Syl Superiore.

Villaggi de Monasteri.

1. Tismana, del monastero Tismana	135
2. Grindul, del medemo	32
3. Obizza, del medemo	19
4. Moi, del medemo	12
5. Vale coapa, del medemo	23
6. Tzaura, del medemo	51
7. Cacaletzi, del medemo	7
8. Strimba, del monastero Strimba	42
9. Baja de fier, del monastero Huresi	54
10. Poluvratz, del monastero Poluvratz	74
11. Pereo, del monastero Tismana	66
	<hr/>
	515.

Distretto Syl Inferiore.

Villaggi de Monasteri.

1.	Sipotul inferiore, del monastero Orezi	12
2.	Crajovitza, del medemo	29
3.	Bucovezzul, del monastero Bucovezzul	27
4.	Sadova, del monastero Sadova	65
5.	Zavalul, del medemo	11
6.	Zitianul, del monastero Zitianul	52
7.	Mora Slavului, del medemo	9
8.	Tzuguresti, del monastero Sigarza	49
		<u>254.</u>

Villaggi non notati in questo Catalogo della Conscrizione Virimontiana.

Stirbei.

Tirnavizza, del monast. Turnavizza, occupato del consigliere
Rebegi, del monastero Calui.

Murgas, del monastero Sadova.

Ungureni della Tocas, sono del monastero Zitiani.

Distretto Mehedintz,

Villaggi de Monasteri.

1.	Tzinzereni, del monastero Zinzereni	44
2.	Motru	} del monastero Motru 105
3.	Ioanesti	
4.	Sacca, del monastero de un Lemn	27
5.	Comani, del monastero Tismana	33
6.	Prestolul, del monastero Bistrizza	28
7.	Hotarani, del monastero Hotarani	16
8.	Czernetz, delli monasteri Tismana e Govora	133
9.	Bistrizza, del monastero Tismana	50
10.	Topolnizza, del medemo	18
11.	Guravodizzi, del medemo	40
12.	Bahna, del medemo	21
13.	Goniavodizz, del medemo	8
14.	Rogova	} del medemo 34
15.	e Batotz	
16.	Plostina, del medemo	9
17.	Astrahaja, del monastero Astrahaja	25
		<u>592.</u>

S u m m a.

	Villaggi del Vescovato	Monasteri
Vultza	7	24.
Rumanatz	1	14.
Syl Inferiore	—	17.
Syl Superiore	—	11.
Mehedintz.	—	17
	<u>8</u>	<u>83</u>

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Wallachey, fascicol 136.)

16.

Konigsegg și Harrucker către Hofkriegsrat.

Februarie 1723. (1)

. Sonsten wäre des in Hermannstatt erschienenen wallachisch. Cleri und darbey befundenen guten Anzahl der Bojarn einziges Bitten sie doch dermahl eins mit des Ojerits-praestation zu verschonnen, sich auf die in Sachen von beeden seeligen Feldzeugmeistern Grafen von Virimont und Hof-Cammer-Rath untern 24-ten Decembris 1721. abgestatten gemeinschaftlichen Bericht beruffend, Benebens aber ihre Meinung beyfuegen, warumben man vor heuer, und auch auf das künfftige Jahr diesem Ojerit gedachten Clero und Bojarn nachsehen und solchen das dritte Jahr eincassiren, mithin es auf die vorigen Fues lassen, oder aber auf anzeigende Orth diesen weiters wohl continuiren könnte und zwar mit Verhandlung des intolablen nahmens Ojerit in einem anderen dardurch zwischen Edlen und Bauern ein Unterscheidt zu machen, und sagen thätte, dass der Clerus und Bojarn ein donum gratuitum, oder subsidium beytragen möchten, womit man mit einer Hand gleichsamb etwas geben, mit der anderen dasselbe widerum einziehen und mit der Leuten Zufriedenheit villeicht wohl eben auf das quantum des Ojerits Praestation komben wurde worüber sie ebennässig den Entschluss gewarthigen; beylegende in Originali einen Aufsatz so der Clerus eingereicht, und darmit erweisen hat, welcherley beneficia die darinnen benante Klöster zu vorigen Zeithen ex donatione Principum genossen, sie es authenticè

(1) E. trecut in Fevr. 1723, dar data lui e din 31 Octomvrie 1722 (cfr. anexa 17).

in scripto auch vorzuzeigen urbietig wären, mit dem Beysatz aus was Ursachen selbte das darinnen specificirte Salz anzuweisen für nöthig erachtet haben.

(Kriegsarchiv. Protocol 1723. Exped. Februar.)

17.

Hofkammer către Kropf și Uhlein.

27 Fevruarie 1723.

.....

E vorba de încheierea contractului pentru arendarea oieritului (Schafzehents) de 100 pungi și 150 Leuven-Thaller sau 83.583 fl. ^{Rh.} 20^{kr.} și de termenele de plată. — Wobey auch gar recht beschehen, dass unter vor erwehnten Contract wiederumb die Geistlichkeit und Bojaren ob der im vergangenen Jahr beschehenen Eintretung des neü Commandirenden Herrn Generalens miteingegriffen, und zu solcher Praestation des Oierits beygezogen werden; (1) wovon jedoch ermelte Geistlichkeit und Bojaren auf bevorstehendes Jahr entweder certa modalitate zu befreyen; oder von denenselben dafür etwas anderes sub alio titulo villeicht anzubeghehen auch damit man einsmahls in die verlässliche Notiz der eigentlichen Betragnuss dieses Oerits gelangen möge, solcher auf das nächste nicht zu verarendiren, sondern von denen Districten selbst einzubringen seyn wird. Worüber wir jedoch derenselben frühezeitige Erinnerung nebst des Commandirenden Herrn Generalens und ihrer Cameralen Directions-beamten dabey führenden Guetmeinung gewärtig seynt. Indessen aber gedachte wallachische Geistlichkeit und Bojaren, im Fall sye sich über die mehrmahlige Praestirung sothanen Oerits beschwären, der künftijährigen Befreyung zu falicitirung dessen anheütiger Einbringung obgedachtermassen zu verträsten. Da aber von derenselben nichts dargegen movirt wurde, hievon auch andererseits allerdings zu abstrahiren seyn wurde. Nebst deme aber auf obgedachten von 31-ten Octobris von dem Commandirenden Herrn Generalen und dem Herrn Hofkammerrath von Harrucker eingelangten Schreiben zu ersehen gewesen ist, dass denen wallachischen Clostern und Geistlichkeit einige Salz-deputaten gleichwie

(1) Se scutiau numai 1000 de oi ale episcopului de Râmnic (spune contractul).

selbe solche ex donatione deren vorigen wallachischen Fürsten genossen, abgereicht worden seynt, wobey es zwar vor diesemahl als einer beschehenen Sache sein Bewenden hat. Fürhin aber derley Ansuchen zeitlichen hiehero zu berichten und von hierauf die vorläufige Bewilligung einzuhollen seyn wird. . . .

Wien 27 Febr. 1723.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723 Februar 23.)

18.

Hofkriegsrath către Königsegg.

27 Fevruarie 1723.

..... approbando die Acthe der Einlaltung der Contribution pro militare in berührter Wallachey für heüer auf 135^m fl. und dass der Ojerit oder Schaff-zehend umb 83.583 fl. 20 kr. verarendiret, auch widerumben die Geistlichkeit und Bojarn mit inbegriffen worden, welche aber künfftiges Jahr zu befreyen und dafür etwas anders sub alio titulo villeicht anzubegehren, diser Ojerit hingegen umb die Betragnus hieon zu wissen, künfftiges Jahr nicht zu verarendiren, sondern von denen Districten selbst einzubringen seyn. Die Ursach wegen des der Geistlichkeit abgereichten Saltzes wirdet nicht für relevant erkennet, und dahero hinführo die vorläufige Bewilligung einzuhollen kommen, und über die eingeschickhte ermelter Geistlichkeit von denen vorigen Fürsten ertheilt vom Kayser aber noch nicht bestätigte Privilegia sich mit seiner Behörde vernehmen werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1723. Registr. Februar 27, 202/408.)

19.

Hofkriegsrath către Königsegg.

27 Fevruarie 1723.

Dintr'un rescript al Hofkriegsrat-ului către generalul Königsegg, comandant în Ardeal, cu data de 27 Fevruarie 1723, aflăm că murise un negustor «Elie Kurmanovich» și că el făcuse legate la mai multe mănăstiri grecești «dies und jenseits des Meeres». Nemții luară întâiu măsura ca aceste «pia legata», «pensiones» să nu fie trimise în țara turcească. Apoi pentru ca să respecte voința

ultimă a testatorului, care destinase sumele la niște scopuri pioase, le schimbă destinațiunea și hotărîră ca banii să fie puși la loc sigur, și «von der abwerffenden Interesse zwey Schullen in der diesseithigen Wallachey aufgerichtet und unterhalten, folglichen die darinnen befindlichen ruden Leütthe zu besserer Disciplin und Sitten angelaitet werden solten».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723; Februar 27.)

20.

Uhlhein către Hofkammer.

De dato 10 Junij 1723.

4-to: Denen Klöstern beederley Geschlechts, sambt darzu gehörigen Kapellen wurde durch einige Jahr auf ihre noch in Anno 1719 producirt, und vom Herrn Hofkammerrath Haan seelig examinirte Privilegia ein zimblische Quantitet-Salz, und zwar: ein Jahr mehrers, als das andere abgegeben. Weillen aber sothane verabfolgte Quantitet die propriam necessitatem domesticam überstigen, dahero auch, vermög verschiedener hereingeloffenen Rescripten, von denen daraussig-hohen Instanzen nicht allerdings approbirt worden, wäre ohnmassgebig ein beständig und gewisses quantum semel pro semper zu determiniren, und ad approbandum gezimmend zu berichten.

Die Klöster darrften sich zwar absolute bey den aigentlichen tenor ihrer obangeführt fürstlichen Privilegien manuteniret wüsen; mithin nicht gern gestatten wollen, dass Ihnen nur jährlich die necessitas domestica am Salz verabfolget werde.

Denen aber mit weith grösseren Fundament entgegen zu setzen, dass sie zwar freylich wohl bey voriger Fürstenzeit ein grössere Quantitet Salz bekomben, wohingegen sie aber auch alljährlich in allen Occasionen noch zwey dreymahl sovill am Geld contribuiren müssen, da sie hingegen dermahlen extraordinarië nicht die geringste Gaaben præstiren, und sich dahero mit der Hausnothdurfft allein, wie in Siebenbürgen die Magnaten, gar wohl können beschlagen lassen. Zu den Ende gegenwärtiges Project Zihl, und Maass geben kann, in wie weith der vormahlige Abusus zu restringiren und was Jährlich jedem Kloster und Kapellen abzugeben.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1723, Juli.)

21.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1723.

..... überschikhet die in seinen vorigen vergesene Specification deren durch den Bischofen Nemes de Patacki der wallachischen Kirchen zu Fogaras abgenohmenen Effecten und leget den wider den Joanem Ursaky Igumenum zu Caloi in der diesseithigen Wallachey wegen deren auf sich gebrachten und per Inquisitionem in reatu (*sic*) befundenen in zuhten (*sic*) ad depositionem ex gradu sacerdotii et amotionem ab Igumenatu geschöpften Sentenz sambt allen Acten ad ratificandum ein, und was er indessen dem Bischöffen Damasceno bis zur erfolgenden Hofkriegsräthliche resolution in Antwortt ertheillet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1723. Exped. December 1301/214.)

22.

Specification.

1723.

Was denen gesambten in der österreichischen Wallachey befindlichen Klöstern auf Verordnung (titl) Herr Hofkammerraths von Harruckher an sogenannten Beneficien: oder Deputat-Salz von dem Salzamt zu Okna pro anno 1723 abgereicht worden. Als:

Man es-Klöster:	Centen.	Persohnen Salz:
Dem Herrn Bischoff zu Rimnik præter propter . . .	50	— 500
Saracineste	8	— 40
Tismana	30	— 150
Capella Czoglovina.	2	— 20
Kosia	30	— 75
Ores und filial Polverass	30	— 200
Govora	14	— 75
Bistriza	30	— 75
Arnota	20	— 75
Brenkovan	30	— 150
Motru	15	— 75
Strihaja.	15	— 75
Sadova	15	— 50

Kalui	12	—	50
Titirez	10	—	25
Schegarza und filial Archangel	16	—	50
Zingerin	12	—	50
Szitian	18	—	75
Buckovetz	10	—	50

Frauen Klöster:

Unlem	20	—	75
Surpatele	8	—	75
Capella Baja d'Arame	8	—	60
Capella Archangel	6	—	50
Capella Monaileste	6	—	50
Mamul	10	—	50
Ostrovul	10	—	75

Summa 2295

Mattaey Wenzl Koidelly, Salz Einnemmer.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, October 30.)

23.

In contractul de arendarea oieritului cu data Craiova 14 Ianuarie 1724, la punctul 2, găsim :

«Sunt ergo hoc anno ab hac præstatione Oerit exempti: 1) Monasteria omnia utriusque sexus».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724; Juni 26.)

24.

Königsegg și Vichter către Hofkammer.

7 Iulie 1724.

.....

Sonsten zeigt die sub Lit. A. angebogene Specification was tempore Vajvodarum denen wallachischen Chlöstern sub titulo Elleemosynæ für ein Salz alljährig geraichet worden. Eben solche Quantitet habe ich Oberdirector mit dem Herrn Hofkammerrath von Harruckern in anno 1722 ad annum 1723 verabfolgen lassen. Welches unsere hohe Instanzen an sich selbst nicht disapprobiret, sondern nur, weil das quantum Ihnen etwas zu vill

schiene, pro futuro darüber vorhero die daraussige Bewilligung einzuhollen anhero erinderet haben.

Wan man nun hierinfahls auch eine Erspahrung machen wolte, gienge unsere ohnmaas-vorschreibliche Opinion dahin, künfftig pro semper etwa das Drittel zu geben, indessen haben wüß pro Abschlag des zu determiniren kombenden quanti auf villfältigen Anlauf und Seüßzen der wallachischen Geistlichkeit angeschaffet was in dem sub Lit. B. beygehenten Aufsaz enthalten ist. Wüß erwarthen gehorsamstens die gnädige Ratification, und zugleich einen stabilirten Auswurff für die künftige Zeithen. Empfehlen uns annebends zu Günsten und Gnaden, verbleibende in allem Respect.

Hermanstatt den 7 Julij 1724.

Einer Hochlöbl. Kayserl. Hofkammer

Gehorsambster Diener, KÖNIGCEGG.

Gehorsamster Dienstschuldigster IGNAT VICHTER.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, October 30.)

25.

Specification.

1724.

Was denen gesambten in der österreichischen Wallachey befindlichen Clöstern an Salz von dem Kayserl Salzambt pro anno 1724 ad interim abgeraichet werden kunte.

Der Bischof zu Rimnick.	30 Stein.
Saracieneste	5 »
Tismana	12 »
Zoglovnia	4 »
Kosia	12 »
Ores und Polveraz	12 »
Govora	5 »
Bistriza	12 »
Arnota	10 »
Breneskovan	12 »
Motru	6 »
Strihaja	6 »

Sadova	6 Stein.
Kalui	5 »
Titirez	4 »
Schegarza und Archangel	7 »
Zinzeren	5 »
Szitian	8 »
Buchovetz	4 »
Baja d'Arama	4 »

Frauen Klöster zu

Unlem	10 »
Szurpatele	4 »
Monailleste	3 »
Mamul	5 »
Ostroval	5 »
Summa	<u>196 Stein.</u>

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, Oct. 30.)

26.

Hofkriegsrath către Königsegg.

22 Julie 1724.

. ingleichen wegen alljährlichen titulo elemosinae den wallachischen Klöstern abraichenden Salzes werde man dieses in der Neoacquistischen Subdelegation in berathschlagung ziehen

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Registr. Juli 22. ^{858/328.})

27.

Hofkriegsrath către Königsegg.

30 Julie 1724.

. Betreffend den Oierit ist die denen ange-regten Bojarn und Klöstern für heuer zugestandene Eximirung eine beraiths geschehene Sach, respectu futuri aber thue man dero Mainung beytreten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Registr. Juli 30. ^{880/402.})

28.

Königsegg către Hofkriegsrath.

August 1724.

..... Anbey notificiret Er, wie weith es mit Untersuechung deren wider den zur Union sich gewendten Egumenum des Closter Segarza von dem Bischoffen zu Rimnik angebrachten Klagen gekomben, qua occasione Er sich anfraget, was zu thuen seye, wann in einen oder mehreren Klöstern die Egumeni oder Mönche sich zu der Union profesiren solten, allermassen der darinnige schismatische Clerus praetendiret dass sie tali casu aus denen Klöstern auszustossen werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Exped. August 1060/489.)

29.

Hofkammer către Vichter.

3 Octomvrie 1724.

..... Belangend übrigens die Salz-Deputata für darinige wallachische Klöster, kan es zwar dermahlen bey der hiebey wiederzurtückfolgenden Specification seyn Bewenden haben. Füröhin aber dissfalls der allergnädigsten weitheren kayserl. Resolution abzuwarten seyn wird. Was aubey, etc.

Wien den 3-ten Octobris 1724.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1724, Oct. 3.)

30.

Vichter către Hofkammer

7 Noemvire 1724.

..... Es haben ohne dem Seine Excellenz in vorigem Jahr denen wallachischen Klöstern so wohl, als denen samtlich in dem hinausgeschichten Cathalogo enthaltenen Boörn die vollständige Exemption vom Oerit und Dismarit zugestanden, welches endlich auch die draussige hohe Stöllen weillen es schon eine

geschehene Sach, auch ohngeachtet dem Aerario viele tauend Gulden andurch entgangen, in so weith passiren lasen.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1725, Febr. 19.)

31.

Königsegg către Hofkriegsrath

Decemvrie 1724.

..... schläget vor dass statt des zu Ores in der disseithigen Wallachey in dem daselbstigen Kloster stehenden Igumeni sive Vorsteher nahmens Ioannis Archimandrita in solches Igumenatum der Hylarion Archimandrita immittelst angestellt, und ihme wegen künftiger würckhlichen Succesion ein Decretum ausgefertiget werden möge.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Exped. December ¹⁵⁶⁹/₄₃₃)

32.

Hofkriegsrath către Königsegg.

30 Decemvrie 1724.

..... Über die angesuchte Confirmation des Hilarionis Archimandritae pro coadjutore et futuro in Igumenatum Succesore zu Ores in der Wallachey werde man sich näher erkundigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1724. Registr. December 30. ¹⁵³³/₄₂₂)

33.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1725.

..... beyfügend seine ohnvorgreilliche Mainung wegen der den 16-ten Decembris a. c. (1) angesonnenen Bestättigung des Archimandritae Hilarionis das unter Ihre Kayserl. Mayst. allerhöchsten Signatur und aus der Hofkriegscanzley directe solchem das Decretum ausgeferthiget werden solte: sich noch anligenden und

(1) Se vede că raportul lui Königsegg către Hofkriegsrath, din care s'a păstrat numai acest regest, dată din Decemvrie 1724.

von Ihrer Kayserl. Mayest. in Sachen an den Steinville ergangenen Rescripti ad literam haltend.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Januar. ^{89/375.})

34.

Hofkriegsrath către Königsegg.

27 Januarie 1725.

..... Wegen Bestättigung Archimandritae Hilarionis wird nächstens wie eine adequata norma zu fassen, ausfindig gemacht werden; wegen des Salzes vor die arme Praelat valach. (?) und Klöster wird thuenlich reflectirt werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. Januar 27. ^{815/358.})

35.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Februarie 1725.

..... stellet vor vermög anliegenden Original, welcher massen von dem wallachischen Bischoffen Damasceni anstat des in dem Kloster Arnota mit Todt abegangenen Egumeno der in alldasigen Kloster geweste Praepositus Stephanus zum Egumenum vorgeschlagen worden seye; mit beyrueckhender beschreibung der wahren Beschaffenheit sothannen Klosters dann der darrinnen befündlichen Mönchen, auch das es wohl der Müeh nicht werth dass der Kayserl. Hof sich selbst die Ungelegenheit geben solte, die Egumenos der orthen aigents zu bestellen, und mit Patenten zu versehen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Februar. ^{231/355.})

36.

Hofkriegsrath către Königsegg.

21 Februarie 1725.

Er könne an statt des in Wallachey in den Kloster zu Arnota gestorbenen Egumenum den Stephanum Hyeromonachum bestättigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. Februar 21. ^{212/883.})

37.

Hofkriegsrath către Königsegg.

10 Martie 1725.

.....

Viertens, über des Herrn Vorstellung in quaestione an keinen Anstand, denen wallachischen Praelaten und Klöstern das ansünnende Halten allmassen erfolgen zu lassen, werden aber ratione quanti in prioribus nachsehen und ob es bey den vorjährigen zu Verbleiben oder wie vill sonst Ihnen abzuraichen seyn möchte mit nächsten anzeige.

.....

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1725, März 17⁸/₃ Registr.)

38.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Maiu 1725.

Moyses Petrovich Bischoff und Metropolit zu Belgrad. Langet an womit er auch in partibus Vallachiae neoacquisticis zum Erzbischoffen resolviret und confirmiret werden möchte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Mai 17⁸⁸/₅₂₇.)

39.

Königsegg către Hofkriegsrath.

Julie 1725.

Königsegg, Graf Feldmarschall reichet ein des (titl) de Tige. Original Gesuch innhalt dessen selbiger auf die ehebaldige Belehrung seines Verhaltens selber: 1-mo über die beschehene Interposition von der Kayserl. Landes-Administration in Wallachey für das Kloster Bistriza wegen einigen solchem von dem entleibten Fürsten Constantino Brankovano in dem Romanazer District sub titulo Eleemosinae conferirten Weinnzehenden. . . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. Juli 1219/₄₁₇.)

40.

Hofkriegsrath către Tige.

15 August 1725.

. . . . sonst solle er in claris stellen ob der verblichene Fürst Brankovan dem Kloster Bistriza den praetendirenden Weinne-

hendt quâ Vayvoda oder aber als ein privatus undt quâ dominus terrestris verliehen, und dan fehrners wer sothane gütter dermahlen als dominus terrestris besize.
 (Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. August 15. ^{806/299.})

41.

Hofkriegsrath cätre Tige.

25 August 1725.

. . . . würde Ihme ebenfahls umb Abstattung seiner Meynung mit Einverständnuss des (titl) Vichter communiciret was der Erzbischof ritus graeci Moyses Petrovich umb Extendirung seiner Jurisdiction über die Innsassen sui ritus in der disseythigen Wallachey ansuche.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. August 25. ^{833/399.})

42.

Deliberările subdelegațiunii neoacquistice.

9 Septemvrie 1725.

.
Nono. Wie es mit dem Clero Valachiae respectu privilegiorum allegandorum, solutionis Ojerit et Dismarit und des Salzenbeneficii gratis zu bekommen solle gehalten werden in gleichen der Immunität des Weinschanckhes.

Ad nonum. Ist die Quaestion bis zue Anstellung der neuen Administration remittiret wordten, als welche mit mehreren fundament, als bishero geschehen wirdt examiniren können, in wie weith ein Kloster vor den anderen pro necessaria sustentatione mit einigen allergnädigsten Allmosen kunte angesehen werden. Das Salz aber solle ihnen nach der lezt moderirten Specification bis weithere resolution ausgetheilet werden.

Decimo. Ob dem Ertzbischoff in Servien die visitation des Kayserl. wallachischen Cleri zu verstaten oder nur die Aufsicht in spiritualibus und Appellation in causis majoribus zu lassen.

Ad decimum. Ist diese visitation nicht zu gestatten, weilten hoc praetextu nur Erbressungen unterlauffen zu deme seye der Bischoff selbst in loco, ansonsten quo ad dependentiam in spiritualibus sollte man sich der ersten Kaiserl. resolution halten, die Appellation in spiritualibus kan ihme zwar gestattet werden, doch nicht in saecularibus, welche in causis majoribus ad ad-

ministrationem gehören, nisi fiat per modum compromissi welches doch keine Jurisdiction nach sich ziehet, und seye dem Clero über seyn gebühr keine Jurisdiction zugestatten.

(Kriegsarchiv, Neoacquistica. III, 134.)

43.

Tige către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1725.

. Lege bey deren beeden Klöstern Bistriz und Ores ingerachte Memorialen, worinen selbige umb Confirmirung ihrer Donationen bitten, so er ad benigniora tempora vertrustet habe....

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. October 1710/518.)

44.

Hofkriegsrath către Tige.

20 Octomvrie 1725.

Tige solle Bericht abstaten über das Memorial der verwittibten Fürstin Brancovanin umb Befreyung des Klosters Brancovan von denen habenden Militarquartiera.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. October 20. 1001/318.)

45.

Hofkriegsrath către Tige.

27 Octomvrie 1725.

. . . dann von den Bischoff zu Rimnick dasjenige Buech abfordern, welches selber eintrucken und publiciren zu lassen gesinnet, und es nach genauer Examinirung und seinen Guetachten den Befund darvon einschickhen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. October 27. 1027/157.)

46.

Damaschin, episcopul Râmnicului, către Hofkriegsrath.

Noemvrie 1725.

Damascenus Bischoff zu Rimnick, langet an umb Ertheilung eines Passes umb die zu gedachten Rimnick gedruckht wallachische und zu Unterrichtung des wallachischen Voleks verfert-

tigte Bettbücher ohne Hinternuss in Siebenbürgen, Temeswarer Banat und Arrather District vertheillen lassen zu können.
(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. November 1823/270.)

47.

Episcopul Râmnicului Damaschin către Tige.

22 Noemvrie 1725.

*Excellentissime Domine Domine Generalis Commendans mihi
Gratiosissime,*

Gratiosas Excellentiae Vestrae literas 15-a Noevembris ad me exaratas, cum condigna veneratione accepi, et continentiam intellexi, inprimis quod ego denuo vellem aliquem librum in lucem edere Typo impressum; de quo etiam Augustissimae Aulae relatum esset, id propter Excellentia Vestra mihi mandat, ut antequam hoc faciam, exemplar aliquod, prout ante annum Cibi-
nium duo Exemplaria Illustrissimo Domino Secretario Aulae Bellicae ex mandato Suae Excellentiae nostri Directoris Generalis de Königsegg misi, ita et modo transmittere ad praedictum Illustrissimum Dominum Secretarium, forsitan, et aliqua suspicio inde putanda est, ne aliqua contrarietas in illo libro reperiat. De quo humillime rogo Excellentiam Vestram dignetur credere quoniam ego prout ullo modo, nec in minutissima resum contrarius Sacratissimae Suae Caesareae Majestati, sed fidelis et ad preces plus quam alii paratissimus simul cum meis sacerdotibus, quotidie pro bono progressu armorum Suae Caesareae Majestatis Sacratissimae, ita et modo ullos libros contrarios ex meo capite excogitatos, in lucem edidi, nec edam. Libri vero quos cogitabam Typo imprimere, sunt libri Ecclesiastici antiquissimi, asueti in ritu nostro Orientali, ad legendum et cantandum, qui et Venetijs typo imprimuntur in Graeca lingua et inde venduntur in omnibus partibus, ubi Graeci inveniuntur, similes libri in lucem editi inveniuntur et in Slavonica Idiomate typo impressi in omni Servia et Bulgaria et in Polonia et in Russia majori et minori, et hic etiam in Caesarea Vallachia, et in Transalutana et in Muldavia et in Transylvania, in omnibus ecclesiis Vallachicis. Qui libri cum sint slavonici et videns ego quod nostri Vallachi propter suas medietates stant in Ecclesiis tanquam boves, non intelligentes quid legunt ac cantant

et absque ullo fructu ex Ecclesiis exeunt, curavi ex divino instinctu magno cum labore, id incipiens ante cursum decem annorum transponere ex lingua Graeca et Slavonica in nostram simplicem linguam Vallachicam et tales libros cogitabam edere in lucem propter supradictas causas ad laudem Dei et immortalem memoriam Sacratissimae Suae Caesareae catholicae Majestatis sed hucusque vacat labor, et ultra vacabit quia pro nunc nec Tipographum peritum nec pecunias habemus, quia magna summa pecuniarum est necessaria, donec tales libri imprimantur. Quandovero dabit Deus potentiam talem, etsi aliquem patronum possemus invenire, qui posset ad hoc opus divinum pecuniis nobis adjuvare, tunc possibile erit, et incipere tale opus, et antequam hoc fiet tunc, et exemplar aliquod, secundum mandatum Excellentiae Vestrae mittam Illustrissimo Domino Aulae Bellico Secretario, quia absque scitu Vestrae Excellentiae et Illustrissimi Domini Secretarii, nullo modo hoc incipiam. Liber vero quem in primis typo volebam imprimere vocatur graecè Minologion, qui in se continet totius anni festa Dominica et Beatissimae Virginis Mariae matris Christi et omnium Sanctorum incipiendo a mense Septembri, et finitur ultima Augusti, ex quo libro quando erit necessitas unum mensem in Vallachico idiomate pro exemplare mittam, integrum vero librum est impossibile mittere, quandoquidem ex illo libro quotidie legimus et cantamus, in ecclesia nostra, quia unus mensis pro omnibus sufficiet pro exemplare, post itaque effectum opus libenti animo et sine ullo timore mittam, integrum typo impressum, et non solum unum sed plures, et tunc videbitur veritas nostra et quales Caeremoniae sunt in nostra Ecclesia. De his itaque supradictis libris rogo humillime Excellentiam Vestram, dignetur referre et Augustissimae Aulae, ne remaneam aliquo modo suspectus, quia me scio in omnibus fidelem Sacratissimae Suae Caesareae Catholicae Majestati. Interea duo vasa boni vini ex Promontorio nostro Dragassani mittam Excellentiae Vestrae, tantum dignetur mihi notificare utrum Cibinium illa transvehi an Coronam debeant, si Cibinium, tum nostri possunt transvehere, si vero Coronam tunc rogo fiat mandatum Excellentiae Vestrae ut a Rubra Turi alii portent supradicta Vasa usque Coronam. Interea paratissimus meis indignissimis precibus ad divinam Majestatem inservire pro bona integritate Salutis et bono progressu Excellentiae Vestrae

in omnibus et Gratiae Excellentiae Vestrae me recommando, et maneo

Excellentiae vestrae

Ribnicij die 22 N-bris 1725

Humillimus et Devotissimus
servus

Damascenus Episcopus Rimnicensis.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726 Januar. 400 Exped.)

48.

2 Iulie—22 Noemvrie 1725.

Cu data de 2 Iulie 1725, Bratul Vataf și Iosephus Monachus, Sacerdos, nepoții episcopului de Râmnic, Damascen, și îngrijitorii economiei episcopale petiționează către Hofkammer, cerând ca să fie scutiți de dijmă. Bratul cerea scutirea pe motiv «quod sim episcopatus Rimnicensi uti incorporatus, tam respectu consanguinitatis, quam et Provisoratus totius oeconomiae ejusdem.» Pentru Iosif (frater autem meus uterinus) cerea scutirea pe motiv că dela monachi-preoți în mănăstiri nu s'a luat nici odată dijmărit.

Asupra petiției acesteia, inspectorul cameral, Procop, cu data de 22 Noemvrie 1725, Craiova, raportează: «Der Vataff Bratul ist gleichsamb des gedachten Bischoffs Hofmeister, der Popa Ioseph aber in sacris sein Assistent, beede nennen sich seine Freunde; und regiren diesen armen alten-und-schon unvermögenden Man fast zur Aergernuss des Landes, in allen nach ihren Willen, meritiren auch wohl nit das, was sie dergestalt per fas et nefas an sich ziehen, viel weniger noch, dass man selbe denen Boern gleich a praestatione Desmaritica eximiren solte.» Se adaoge că nu au nici un titlu pentru aceasta, nu sunt boieri, nici nu au vreun oficiu public. De aceea nici nu au fost trecuți în catalogul celor scutiți.

Mai departe își dă părerea de a li se respinge cererea, adăogând că «der sogenante Vataff Bratul ernstlich zu erinderen, dass er von seinen bissherig-hochmütigen Unternehmungen (deren Er sich unter dem Schutz des Bischoffs, besonders wider die catholische Bulgaren zum Oestern erkühnet abstehen, und sich in seinen geziemenden Schranken behalten.

Tot în sensul lui Procop e și raportul baronului Vichter către Hofkammer, cu data de Carlsburg, 5 Decemvrie 1725.

(Reichsfinanzarchiv, Siebenbürgen, 1726, Februar).

49.

Hofkriegsrath către Tige.

24 Noemvrie 1725.

Remittuntur, was die Brankovanin wegen restituierung deren von ihren Eheconsorten zu den Kloster Ores beygeschafften Appertinentien.

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Registr. Noember 24. ^{1107/298.})

50.

Tige către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1725.

. er habe nicht minder die Commendanten zu Orsova, Temeswar, Arrath und Segedin angegangen keine ohne seinen passeport reisende Leuth aus der Wallachey passiren zu lassen, den Bischoffen zu Rimnick aber ernstlich eingebunden die von ihm neü eintruckhten lassende Bücher in herausigen Landen nicht zu distrahiren

(Kriegsarchiv. Protocol 1725. Exped. December ^{2096/397.})

51.

Hofkammer către baronul Viechter.

10 Decemvrie 1725.

Wohlgebohrner,

Auf beschehenes Anlangen des in der disseitigen österreichischen Wallachey befindlichen Cleri ist bewilliget worden, so wohl dem aldortigen Bischoffen zu Rimnick, als auch denen übrigen Klöstern, dasjenige Salz-quantum, gleich ihnen solches im vergangenen Jahr abgereicht worden, nach Ausweisung der hiebey kommenden Specification mit zusammen betragenden 196 Stain auch für dieses instehende 1725 Jahr verabfolgen zu lassen.

Welchemnach der Herr Baron wegen Abreichung vorberührten Salz-quantum an ermelten wallachischen Clerum nach obbeygelegte Specification an die wallachische Salz-beampte das weithere verordnen wolle. Uns anbey, etc.

Wien den 10-ten December 1725.

Specification.

Was denen gesambten in der österreichischen Wallachey befindlichen Klöstern am Salz vom dem aldortigen Salzamt pro anno 1725 abzureichen bewilliget worden.

	Stain
Dem Hern Bischofen zu Rimnick	30
Saracineste	5
Tismana	12
Zoglovina	4
Kosia	12
Ores und Polverasz	12
Govora	5
Bistriza	12
Arnota	10
Breneskovon	12
Motru	6
Strichaya	6
Sadova	6
Kalui	5
Tetirez	4
Schegarza und Archangel	7
Zinzern	5
Szitian	8
Bukowetz	4
Baja de Arame	4
Frauen Klöster:	
Unlem	10
Szurpatele	4
Monailleste	3
Mamu	5
Ostroval	5
	196

(Reichsfinanzarchiv. Siebenbürgen, 1725, December 10).

52.

Raportul lui Tige către Hofkriegsrath.

Cronstatt den 12 December 1725.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Mandatario nomine hat der Medicus Trapezuntius, wie man dahieraus dessen Chirographo erkenet, an Ihro Kayserl. Mayest. dass durch dero hochlöbl. Hofkriegsrath mir unterm 24-a elapsi zuegefertigte Memorial gefasset und von der verwittibten Wallachischen Frauen Fürstin Maria Brancovana wegen darinnen vorgestellt, was massen der Egumenus oder Abbas des vom Ihrem entleibten Herrn Ehegemahlen erbauten, auch von diesem mit verschiedenen beneficiis Ecclesiasticis, Possessionen und Dorffschafften versehenen Klösters Hures einen üblen Würth abgeben, folglich dergleiche gutter contra mentem fundatoris an andere veralieniret haben solle, sie Frau Fürstin demenach umb restitution anlangen thätte.

Darauf wird hiermit zu einer gezimenden Information unterthänig angedienet, dass sothanes Hurez (worneben in einen circuitu von ohngefehr fünff Viertl Stunden auch die Erwehnte Frau Fürstin, und die mit Ihrem unglückhseeligen Vatter zugleich verunglückchte vier Söhne Constantin, Stephan, Rudolphus und Matthaeus jeder eine ansehentliche formalen Kirchen gleichende Capellen ebenfahls von Grund aufgeföhret) in der disseithigen Wallachey zwar das schönste Klöster seye, und in der jenseithigen auch villeicht keinem an Zierlichkeit und Kosten etwas nachgeben thue. Allein die Gütter mit welchen dasselbe dotiret ist, seynd meistentheills in der ottomanischen Wallachey gelegen, und von dem gegenwärtigen daselbstigen Herrn Vajvoda ad fiscum eingezogen, also, dass ein disseithiger Hurezener Egumenus mit denen lehren Mauern genugsamb zu schaffen hat, selbe in dem bedürfftigen Bau und darinnen Etliche gar wenige Geistliche zu unterhalten. Und weillen man auch denen sambentliche Klöstern bey diser Zeith ihre in vorigen gewessene beneficia cameraliter gar merklich beschnitten, wie Sie dan unter anderen über den Genuss einiger an denen Mauthen gehabtten Antheillen, auch wegen des Salzes immer klagen, so seynd etwelche von sothanen Klöstern obligiret gewesen, zu mahlen Sie nicht mehr in Vermögen

haben die Possessiones und Territoria selbst zu cultiviren solche einigen Saecularibus, wiewohlen nicht cum jure perenali aut vi-redemtibiliter, doch in arendam temporallem, zu überlassen, mit der Hoffnung selbe nach Zuegebung anderer Zeith und Umständen wiederumb einzulösen. Der bekante Pater Miklos oder Nicolaus Pater hatte angefangen bey sothaner Gelegenheit Wucherhafft darinnen zimblich umb sich zu greiffen, welches der Herr Feldmarschall Graf zu Königsegg auf die von der Administration noch in tempore beschehene anzeüge sistiret. Es mag nun wohl gar glaublich seyn, dass auch Hurez dergleiche Gütter auf die obige Arth conditionate hinweggegeben, so doch ohne Vorwissen und Einwilligung der gedachten Administration nicht hat geschehen dörfen, indeme von wohlermeltem Herrn Marschallen qua Oberdirectore derselben nachtruckhlich eingebunden werden, darinnen bey Ertheillung eines solchen Consensus über die Necessiteten ein und des anderen Klosters reiflich zu erkennen, und in Sachen ein ordentlicher Protocoll zu halten, damit man sich daraus über kurz oder lang zu Gebrauch erschen könne. Indessen ist wegen Hurez ob selbes in eine Arendation sich eingelassen habe, niehemahlen noch etwas heraus berichtet worden, wohl aber wegen des Kloster Tismana und dahero thue ich mich bey der mehrberührten Administration des Ersteren halber jetzt in instanti erkundigen; gutt wäre jedoch imitels gewesen, wan der Trapezuntius in seinem memorial mit Beylegung einer förmlichen Specification quantitatem et qualitatem abalienatorum et à quo ad quem angemerkhet hätte, umb hier desto leichter in's Clars komben zu können, ob es mit dem vorbesagten Protocollo über eins stimbe, aus welchem ich ein total circa statum singulorum Monasteriorum verlangendermassen extractive demnechsten durch die öffters Ermelte Administration habschafft zu werden verhoffe, und solches dem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrathe als dan ohne Verweillung gezimend einsänden werde.

.....

Sonsten habe ich in meinem den 11-ten passato abgestatteten Bericht gemeldet, dass den Herrn Bischoffen Damascenum wegen deren einzutruckhen Vorhaben sollenden Büchern vernemben werde. Dieses ist nicht nur geschehen, sondern auch die Antworth darauf eingelanget, welche einem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath originaliter hier neben siege und auch in hoc passu

auf meine priora berueffe, dass die von dem vorigen truckh ehehin herausgeschickhte Exemplaria keine Controversen, sondern blossе Kirchen Gebetter, horas canonicas, wie bey unseren Geistlichen das Breviarium ist, enthalten thuen.

.....
(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1726 Jänner, 400. Exped.)

53.

Ca Postscriptum la un referat al Administrațiunii din Oltenia către Tige, cu data: Crajovae 17 Decemvrie 1725, se află următoarea informațiune despre moartea episcopului de Râmnic Damaschin (1):

17 Decemvrie 1725.
.....

P.S. Plane modo relatum est nobis, quod Reverendissimus Dominus Episcopus Rimnicensis Damascenus *hesterna die* ante prandium, postquam è templo exiverat, morte subitanea et absque ullo praehabito sermone è vita decesserit; Cujus pro inhumatione Dominus Consiliarius Bendseskul una cum Domino Bojarone Stephano Perskovanul a nobis crastina die transmittentur, quatenus omnia necessaria conscribant tam ibi quam in Monasterio Huresensi, assistentibus iisdem etiam certis determinatis Egumenis. Quo facto competens Excellentiae Vestrae rerum notitia ex obligatione nostra communicabitur.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1726 Februar, 382. Exped.)

54.

Administrațiunea din Oltenia către Tige.

18 Decemvrie 1725.

Excellentissime Domine, Domine nobis Colendissime, gratiose,

Postquam hesterna die, de obeunte nudius tertius Reverendissimo Domino Episcopo Rimnicensi Damasceno debitam Excellentiae Vestrae relationem in literarum nostrarum postscripto dedissemus, hodie Dominus Cameralis Inspector Pröcop apud nos comparuit, asserens se una cum nostratibus expeditis quen-

(1) Incă din Fevruarie 1725, când ceruse să i se designeze un urmaș, episcopul Damaschin era bolnav (cfr. Iorga, *Studii și Documente*, V, p. 141).

dam ex parte sibi concrediti Inspectoratus officii Rimnicium transmissurum esse, quatenus omnia ac singula ad eundem episcopatum pertinentia cum mobilia, tum immobilia Bona derelicta in solitum Inventarium summendo, sigilli appositione muniret, siquidem et in Transylvania quondam Albae Carolinae decedente Illustrissimo ac Reverendissimo ritûs Catholici episcopo Libero Barone de Martonffi simile conscriptionis opus à Fisco Regio peractum sit. Quae superius nominati Domini Inspectoris allegata ratio, si cum moderno casu combinata fuerit, multum certe eidem absimilis, suaque pro praetensione plane invalida a quolibet facile censi poterit. Enimvero allatus ritus catholici episcopus, uti nobis aliquantulum patet, penes Residentiam suam Caroliensem postquam ab aliquod annorum Spatio eam inhabitare coepit, nonnullos Pagos atque Praedia immediate a Sacratissima Caesareo—Regia Majestate donationali modo obtinuit; quamobrem ipso defuncto, non alter vicissim, nisi idem Fiscus Regius legitimus Cessionarius fieri potuit. Praememoratus autem Episcopus Rimnicensis, a quo Valachia haec Cis-alutana Caesareo-Christiano Imperio subacta, nulla prorsus praedia ab altissime fata Sua Majestate simili cum donatione adeptus est; neque a suis parentibus, aut Consanguineis haereditario modo aliquid consecutus; sed quaecunque durante sua functione spirituali, usque ad obitum tam in Mobilibus, quam in Immobilibus possedit, soli episcopali officio, tanquam purè Ecclesiastica Bona, et proventus, haereditarie pertinebant, ita ut nec praedecessores, Vaivodae sive principes illorum quidquam sibi vendicaverint, sed successoribus semper intacta conservaverint. Quocirca cum et ad utrumque provinciae hujus statum 1719 anno emanati Clementissimi Decreti vigore inter caetera benignissime jubeatur, ut ritus noster in suo jure, moribusque Ecclesiasticis per omnia intactus atque illaesus conservetur, ita tamen, ut Rimnicense Episcopale munus suam à Reverendissimo Albae Graecae Metropolitana Moysae Petrovich habeat dependentiam. Eapropter Excellentiam Vestram omni, quo competit obsequio rogamus, dignetur nos in his moribus nostris ecclesiasticis a tot annorum spatio etiam sub Ottomanico jugo inviolate observatis, atque a moderno Augustissimo Imperatore nostro clementissime confirmatis, sub praefati Albae Graecensis Metropolitanae auspiciis (cui etiam hac vice toties dicti Rimnicensis episcopi de morte notitiam damus) adversus illegalem saepius nuncupati Domini In

spectoris praetensionem tueri ac conservare, quatenus *summopere in hoc contristatus Ecclesiasticorum, Seculariumque animus ulterioris consequentiae ac praejudicii suspicionem sibi excutere possit*. Quam Sacratissimae Caesareae Majestatis Clementiam et Excellentiae Vestrae piarum causarum intuitu praestandam mantentionem tum pro Clementissimi Domini Domini nostri fausto Imperii statu, ac prospero armorum successu: tum pro longaeva Excellentiae Vestrae vita atque incolumitate, in hac Provincia residens universus coetus spiritualis incessanter fuis ad Deum precibus demerere conabitur; Quemadmodum et nos omni occurrentiarum genere indefessi manebimus.

Excellentiae Vestrae

Servi obligatissimi et obsequiosissimi,
Georgius Cantacuzenus.

Craiovae 18-va Dec. 1725.

Gregorius Ballianul,
Rudolphus Golescul,
Elias Stirbei.

Ad mandatum Caes. Regiae Administrationis:
Nicolaus de Porta

P.S. Oretenus peragenda uberioris hujus rei explicationis causa Dominum Stajko Bendseskul è gremio nostro Consiliarium, cum praeterea jam Rimnicii existat, una cum alio eidem adjuncto Bojarone in Transilvaniam mittere coacti sumus; priorem quidem ad Excellentiam Vestram, posterius autem memoratum ad Illustrissimum Dominum Excelsae Camerae Aulicae Consiliarium Liberum Baronem de Vichter; quibus ut Excellentia Vestra gratiose adesse, benignamque resolutionem praebere dignetur, debito cum respectu rogamus; aut vero si praerecensitum negotium sua autoritate avertere non posset ad Augustam Imperialem Aulam aliquem ex parte Provinciae ut mittamus pro Excellentiae Vestrae recommendatione ac permissione instamus.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1724, Febr. 382. Exped.)

55.

Baron de Vichter cätre Tige.

27 Decemvrie 1725.

*Ihro Excellenz,
Hochwohlgebohrner Freyherr,*

Eüer Excellenz dörrfte bereits ohnehin beywohnen dass ohn-
längst der Herr Bischoff zu Rimnik Todtes erblichen, und weil-
len noch kein vorhergegangenes praejudicium meines Wissens
obhanden, wordurch erhellen müchte, weme eigentlich über der-
ley Verlassenschafften die behörige Spörr zu führen zukomme
und ob nicht etwann dem Fisco wenigstens die Mitspörr zu thun
gebührete, so habe zwar zu mehrer Sicherheit mit eben dieser
Post mich bereits bey meiner hohen Instanz in Wienn bean-
fraget, wie so wohl de praesenti, als pro futuro in mehreren an-
dern Fällen mich zu verhalten habe. Damit aber imittels gleich-
wohlen dem Fisco auch Vorgesehen seyn möge, habe an Eüer
Excellenz hiermit gehorsambst gesinnen wollen, ohnschwar zu
erlauben, damit nebst dem bereiths dem Vernehmen nach von
wallachischer Administration wegen vorgenommenen Spörr-actu,
auch nur provisionaliter und bis zu weithers von Hof ausfallen-
der gnädigen Disposition, dem Fisco die Mitspörr, gleich wie es
in allandern Sachen, in welchen Ihre Kayserl. May. Regem Aposto-
licum repraesentiren, gehalten und observiret wird, verstattet
werde; als wessentwegen Euer Excellenz à parte das nöthige so
gleich nach gnädigem Gefallen an ernannte wallachischen Lands-
Administration so wohl, als an Herrn Inspectorem Procop anzu-
befehlen geruhen wollen.

Immittels erhalte mit heutiger Post Euer Excellenz bey der
beliebte vom 22-ten und 23-ten auslauffenden Monaths und Jahrs
worauf mit nächstem ganz umbständlich zu antwothen nicht
unterlasse, und mich wie allezeit zu beständigem hohen Wohl-
wollen gehorsambst empfehle.

Euer Excellenz

Gehorsamster,

Ioan Ignat Vichter, Freyherrn.

Carlsburg den 27-ten Decembris 1725.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Febr. 382. Exped.)

56.

Tige cätre Hofkriegsrath.

Hermanstatt den 7-ten Januar 1726.

.....

Nach diesem habe einem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath unterm 22-sten des jungst abgewichenen Monath und Jahrs auch den Todt-fall des wallachischen Herrn Bischoffen Damasceni gezimend beygebracht, und selben Bericht mit der Copia des Schreibens be-
 leget gehabt, welches von mir ratione der Jurisdiction oder füg-
 licher noch zu sagen Nothspörr an den Herrn Generalen Feld-
 wachtmeister von Schram erlassen werden. Es ist einem Hoch-
 löbl. Mittl bekant, was der Herr Feldmarschall Graf zu Königsegg
 öffters, auch ich schon zu verschiedenen mahlen demselbsten
 wegen denen Cameral Officianten unterthänig vorgestellet habe,
 dass nemblich diese Leuthé überall zue und ingeruffen, wie ein
 jeder will und kan. Also hat sich solches nicht minder in dem
 gegenwärtigen casu erwiesen, da der Herr Inspector Procop sich
 nicht nur in die Spörr eingeschlagen, sondern auch propria au-
 thoritate die Verlassenschafft zu inventiren verlanget hat. Er al-
 legirte darzue ein hier in Siebenbürgen bey dem Ableben des
 Herren Bischoffen Baron Martonffi seeliger vorhergegangenes Exem-
 pel, wo der seelige Herr Hofcammerrath Haan die Mittspörr ge-
 machtet und darauf auch inventiret habe. Conceditur antecessens,
 negatur vero consequentia, dass dieses leztere nach seiner eige-
 nen Willkuhr geschehen, sondern erst nach den bey dem Com-
 mandirenden Herrn Generalen Grafen von Virimont seelig ange-
 suchten, und ex suis rationibus et circumstantiis obtinirten con-
 sensum. Dan nachdeme Ihre glorwürdigst regirende Römisch.
 Kayserl. Majestät aus der dem durchleuchtesten Erzhaus angestamb-
 ten pietè episcopatum Transilvanicum ita dicendo è ruderibus
 Postliminii merito praetensi, et aequè aquisiti juris restaurando
 fundiret, und ex Dominio immediate suo Albensi quae pure tunc
 fiscali zu des Herrn Bischoffen decorosen subsistence so villen Pro-
 ventum allergnädigst excindiren lassen, dass solcher Jährlich acht
 tausent Gulden in der summa abgeworfen ist nach Absterben des
 Herrn Bischoffens, et sede vacante, donec alter crearetur succes-
 sor die Administration deren radituum nicht ohnrecht dem ge-
 dachten Herrn Haan überlassen worden, und zwar darumben

weillen er vorhero schon in eodem Dominio die Oeconomiam geführet, und so zu führen gewust hat, welches man sich von einem Canonico nicht hätte versprechen können für eines: für anderthe hat der usus fructus medio tempore perceptus ohne dem ad aerarium fundantis Principis damahlen zuruckkehren, und nicht ad Canonicos veralieniret und distrahiret werden müssen, wie dan die Effectus resultantes in pecuniam von dem mehrberührten seeligen Haan convertiret, et ad ulteriorem benignissimam Dominantis dispositionem intacto conserviret worden, welches Dispositum nachgehents von Ihro Kayserl. May. dem gegenwärtigen Herrn Bischoffen Baron Antalfi zum Theil pro ornamentis Cathedralis Ecclesiae, theills zu seiner qua Egenti erforderlich gewesen privat Einrichtung oder Ausstaffirung munificentissime conferiret, und Ihme benebens der vollkome Besiz von der ersteren Foundation eingeraumbet wurde. Disparitas rationis eriget sich bey den Bischoffen graeci ritus in der Wallachey, und ist de quaestione, da noch kein vorhergegangenes Exempel verhanden, auf was Weise etwa Ihre Kayserl. Mayestät in haereditate sich alldorthen allergnädigst werden zu erklären geruhen, dan obschon ausser Zweifel gestellet bleibet, dass ein Inventarium müsse erichtet werden, so ist doch meines Behalts de ordine, dass man sich vorhero bey denen höheren Instanzen anfrage, wie ich es gethan, wem aigentlich: die Verhandlung competire? dem fisco lediglich gehöret es, glaube ich, fast nicht, wiewohlen endlich kein so grosses Bedenckhen gewesen wäre, wan ad obsignationem neben denen zweyen Landes Deputirten und beeden Verordneten Officianten der Herr General von Schram den Einen ex militari den anderen ex Camerali sorte supremi Directoratus nomine genommen hätte. Allein gleichwie die dorthige Herren Cameralisten, da Ihnen ein Finger gezeüget wird, gleich nach der ganzen Hand greiffen, und bey der Consequenz immer weithere passus zu machen pflegen. So dörfte wohl sehr diensamb seyn zu statuiren Priicipiis obsta! Massen schon zu erkenen wieweith der Herr Procop mit dem oben deducirten Exemplo aus Siebenbürgen in die Wallachey gesprungen, und ob Ihne schon die Natur mit dem Verstand nicht so karg bemittelt, dass er nicht den casum hätte distinguiren können, so ist es nur ein abusiver modus sich bey jeder Gelegenheit gross zu machen, in dem Land zu viller nach sich ziehender herauszigen Verdrüsslichkeit denen Leuthen Disgusten und Abneigung vor der Kayserl. Domination zu geben,

welche beginnen ad rem politicam gar nicht taugen, da man villmehr mit Beflissenheit suchen sollte lenitatem Austriaci Regiminis praesertim in ultimo illo versus Orientem Confinio ad exterarum nationes zu manifestiren und durch diese einschleichende Transplantation mehrere fremde Völkerschaft mit ihrer Naigung und Liebe herwerths beyzulockhen, gestallten denen siegreichen Kayserl. Waffen, wie unter der letzteren heldenmüthigen Anführung eines solchen Feld- und Friedensfürsten, welcher allen anderen in vorigen Saeculis den Rang mit aller Billigkeit disputiren kan, also auch in kunfftige Zeithen aus fererer göttlichen Providence weithere Progressen zu machen, und das Christenthumb zu erweitheren noch kein Maas und Zill gesezet ist. Ich schlüsse bey auf diesen Paragraphum in Originali sub lit. D., was an mich die walachische Administration geschrieben, und sub lit. E findet sich ebenfahls originaliter was der Herr Hofkammerrath Baron von Vichter darnachhin an mich gesucht. Diesem letzteren bin ich im Begriff zu antworthen, dass es mit der Spörr schon eine geschehene Sach seye, und post festa nicht wohl de integro mehr wäre etwas neues zu unternemben, nachdem das Geschäft nacher Hof von mir bereiths berichtet ist, also solches bis zu der daraussigen resolution in statu quo ohnvergreiflich beruehen muste. Einzig habe einen hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath gegenwärtig mit gnädigsten permission ganz unterthänigst und ganz ohnmassvorschreiblich zu bitten von denen uralt hergebrachten juribus et optime fundatis praerogativis auch in hiesigen Landen nicht abweichen zu lassen, da auch allerseiths bekant, dass in der Kayserl. Residenzstatt in mortis casibus das löbl. Hofmarschallen-Ambt spörre, und hier jurisdictionem localem, auch bey ablebenden Cameralisten (da bey Militaren ohnedem keine Frag ist) der hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath sich noch allezeith vorbehalten hat, folglich das Camerale, wie in allen Orthen der Welt, sovill wissentlich aus competenz aller Jurisdiction gesezet seye, dum Cameralistarum pure et pute interest Proventibus aerarii Dominantis bene attendere, eorum augmentationem quaerere et praevertere in contrarium damna.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Februar. 382 Exped.)

57.

Hofkriegsrath către Tige.

12 Ianuarie 1726.

.....

Neben deme hat der Herr General Tige an den (titl) Schram fürsichtig, und ordnungsmässig verordnet, dass Selber durch die Kayserliche Administration in der disseithigen Wallachey nach erfolgten Todtfall des Herren Damasceni Bischoffens zu Rimnick an dessen Verlassenschaft die Spörr anlegen lasse, welches ein actus Jurisdictionis ist, so nahmens Ihrer Kayserlichen Majestät bey allen in Ihren Landen absterbenden Bischöffen religionis christianae tam latini quam graeci ritus ohne Anstand gebühret, und Niemanden an denen habenden oder zuhaben erachtenden juribus vel privilegiis ein praecjudicium zuesihet; Gleichwie aber dieser Todtfall der erste nach jungster Eroberung Wallachey sich eraignete casus eines absterbenden Bischoffens ist, und wir also ohne vorläufig über ein und das andere habender Information uns nicht alsogleich entschliessen können, wie es mit der Verlassenschafts-abhandlung auch Erwählung eines Successoris zu halten seyn wirdet, allermassen wie gleichwie in allem, also auch hierinnen jura Principis zwar zuerhalten, zugleich aber den Clerum Valachicum und übriger Inwohner an Ihren Recht und Gewonheiten, in soweith solche der allerhöchsten Kayserl. Domination und denen darmit vereinbahrten principiis nicht entgegen keiner Dingen zu kränken, sondern vill mehrer sie bey guthen Willen zu erhalten, und denen Unterschied welchen sie unter der Christlich- und Kayserl. gegen die Vorige Oberherrschaft geniessen herfürleuchten zu lassen gedenken, als hat er Herr (1) unter der Hand auf geschickte und ohnvermerkhte Arth sich durch tauglich und vertrauthe Leuthe zuerkundigen, folgbar an Unns anhero zuberichten, was in vorigen Zeithen, da ein wallachischer Bischoff verstorben mit der Verlassenschaft und Anstellung eines Nachfolgers in Episcopatu beobachtet worden, was die Hospodaren darbey fürgekeret, bewürkhet, oder verordnet, in weme entlich die Privilegia, oder Gewohnheiten des Cleri aut populi Valachici bestehen und in usu et exercitio geblieben, und was entlichen darvon pro

(1) General Tige.

futuro erhalten werden könnte, umb darnach sowohl pro hoc casu specifico, als künfftige Vorfällenheiten in deliberando mit rechtem Grund und Verlässlichkeit fürgehen zu können.

.....
(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Januar. 129 Registr.)

58.

Hofkriegsrath către Tige.

22 Januarie 1726.

... Approbatur die an der Verlassenschaft des verstorbenen wallachischen Bischoffens Damasceni angelegte Jurisdiction Spör bey welcher jedoch keines weegs eine Cammeral Concurrerenz zu admittieren.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. Januar 22. 49/218)

59.

Tige către Hofkriegsrath.

Martie 1726.

Tige, Commandirender General in Sibenbürgen, beziehet sich auf die Beylaagen, wie hoch sich die Einkünfften eines zeitlichen wallachischen Bischoffens belauffen und auf was Weis dieses dermahlen vacante Bistumb zu ersetzen wäre

.....
(Kriegsarchiv. Protocol. 1726. Exped. März 206/401.)

60.

Hofkriegsrath către Tige.

13 Martie 1726.

Respondetur: man werde sich wegen des wallachischen Rimnicker Bistumbs mit der Cammer näher vernehmen. Committendo die Inventur an des verstorbenen Bischoffs Verlassenschaft und Beschreibung deren practendinten possessionen fürzunehmen

.....
(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. März 13. 181/140.)

61.

Hofkriegsrath către Tige.

27 Martie 1726.

..... dass dem disseitigen wallachischen Clero das anno 1724 bewilligte Jahrl. salzdeputat abzuraichen; denen Nepoten des verstorbenen Rázischen Bischoffens zu Rimnick aber nichts abzufolgen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. März 27. ²²⁶/₃₇₂.)

62.

Hofkriegsrath către Trapezuntius mandataritul văduvei lui Brâncoveanu.

5 Aprilie 1726.

Anzufüegen: man habe zwahr aus dem nomine seiner fürstl. Frauen Principalin jungsthin überraichten Anbringen des mehreren ersehen, als ob der Egumenus eines gewissen von Ihrem entleibten Eheherrn erbaut und mit verschidenen beneficiis ecclesiasticis, Possessionen, und Dorffschafften dotirten wallachischen Klosters Hures genant übel gewürtschafftet, und derley güetter contra mentem fundatoris an andere veralienieret hette. Nachdeme aber dieses assertum allein in terminis generalibus bestehet, und man darüber nicht so simpliciter procedieren kann. Als hat er Trapezuntius mittels einer ordentlichen Specification numerum et qualitatem abalienatorum et a quo ad quem verlässlich darzuthuen, umb folgends in Sachen mit vollkhomenen Grund fürgehen zu können.

Wien den 5-ten April 1726.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, April. 79. Registr.)

63.

Hofkriegsrath către Tige.

Aprilie 1726.

.....
1-mo. Beederseiths zu approbieren befunden, dass umbwillen anheür das trienium, wo der Bannus, Episcopus et Consilarii in certo numero darvon exempt (1) gebliben, solche zu folgen des

(1) De Oierit.

alten Landsgebrauchs pro 1725 à 1726 zu dieser praestation beygezogen, mithin dermahlen hiervon Niemand befreyet werde, und will man daher, was gedachter zuewachs über die pactierte arendations Summam deren 130 Beütthl. mehrers abgeworffen zu sein Zeith zu vernehmen gewärtigen.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, April. 179 Registr.)

64.

Brevis naratio (de Valachia utraque et praecipue de Austriaca)
de Nicolae de Porta.

28 Maiu 1726.

.....

Priscis temporibus lingua slavica apud Valachos, uti apud nos Latina magni aestimabatur, et antiqua Vaivodarum diplomata in eadem lingua conscripta inveniuntur; Liturgia etiam huc usque in eadem lingua celebratur, exceptis Epistola et Evangelia quae in vernacula Valachorum lingua leguntur. Ex quo deduci potest, Valachos, sive propter vicinitatem et commercia sive quod haec quoque regio a Slavis semel subacta fuerit, legem Christianam a Slavis accepisse: Nunc vero quia Vaivodae Graeci plerumque à Turcis eliguntur et maxima pars officialium Provincialium graeci sunt, aut ex stirpe Graecorum orti, hinc lingua Graeca defacto floret, et in ecclesia Vaivodae aliorumque Principaliorum sacra graecè celebrantur.

.....

In hac etiam Austriaca Valachia moderno tempore unus tantum est Episcopatus, olim duo fuere, Rimnicensis scilicet, et Severinensis, qui ultimus una cum urbe Severini interiit. In ea quoque *triginta sex* monasteria numerantur ex quibus quatuordecim principaliora, aliisque ditiora Dominesti, seu Vaivodalia vocantur, eo quod à Vaivodis pro memoria, et refugio necessitatis tempore fundata fuere; exin etiam nec episcopus, nec Bojarones, sed solus tantum Vaivoda omnem jurisdictionem, tum quoad electionem et confirmationem Abbatum, tum etiam quod monasteriorum proventus secundum secum libitum sibi adscribebat. Alia sex, et quidem primaria ad Patriarchas Alexandriae et Hierosolymae et ad quaedam monasteria in Turcia existentia spectabant. Caetera parva, à majoribus monasteriis et à fundatoribus dependent. Monachi in his sunt paucissimi et vix in majori mo-

nasterio quinque sex vel ad summum decem, et hi valde rudes et idiotae, magis oeconomiae et rebus mundanis quam saluti animarum, incumbentes, reperiuntur; quantumvis primaria monasteria sexaginta et centum monachos intertenere possent.

Coeteri sacerdotes seu praesbiteri, qui in Valachia existunt, vocantur Popae, homines doctrinae et bonorum morum expertes, uxores habent, agros colunt, canponas frequentant; hinc etiam apud eosdem Valachos exiguae sunt aestimationis, atque Vaivodarum tempore a contributionibus nullatenus exempti fuerant.

.....

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1727, December. 317 Exped., și Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey, Fascicol 136).

65.

Extractus Literarum ad me Generalem Commendantem ac respective Supremum Directorem à Caesarea Regia Valachiae Cisalutanae Administratione de dato: Crajevae 5-ta Julij 1726.

Ad haec certiolem reddimus Excellentiam Vestram qualiter ante octiduum (uti nobis relatum) in Monasterio Huresiensi hactenus existens Igumenus et Archimandrita Admirabilis (?) Reverendus Pater Ioannes e vivorum Consortio demigraverit, relicto authentico tam mobilium quam immobilium praenuncupati monasterii Bonorum Inventario ante obitum suum dum adhuc compos animi erat, in forma solita testamentariae dispositionis non paulò congesto. Quod quidem monasterium cum ex majoribus et locupletioribus existat, non exigua indiget rerum suarum Curae adhibitione. Consideravimus itaque Reverendissimum Patrem Dionysium, modernum monasterii Polvrats, qua Filialis, seu sacelli dicti Huresiensis Igumenum huic provisioni esse aptum, et in-junximus eidem ut ad aliam usque resolutionem, ne scilicet interea toties allatum Monasterium in rebus suis oeconomicis detrimentum ullum pateretur; sedulam ejus curam gereret, non quidem qua Igumenus, sed qua ordinatus pro tempore Provisor, seu in vernacula lingua nominatus Ispravnik, qui cum primitus etiam in eodem monasterio vixerit satis amplam ejus facultatum notitiam transisse a nobis supponitur, unde etiam factum, quod superius fatus Defunctus eundem suo pro successore testamentaliter commendaverit, qui idem praemissum Testamentum Excellentiae Vestrae secum quidem remonstrationis causa trans-

portabit, alias autem conservare id in monasterio, ut illius ad continentiam et regere res, et ratio dari a quolibet Igumeno possit, inviolandi jurisque morisque est. Agnoscitur praemissis ex rationibus etiam a nobis praememoratus Reverendissimus Pater Dionysius competens esse subjectum, ut in frequentius dicto monasterio Hures in Igumenum creetur, illius autem in locum alius pariter Patriota pro Polvratsiensi constituatur.

Responsum ad haec sub dato 11-ma Julij 1726.

Placet in reliquo ratione etiam monasterii Hures, ut ei praesentatus ab Administratione Caesareo Regia Polovratsiensis Igumenus Dionysius provisorio modo qua Ispravnicus. Polvratsiensis vero alter aliquis idoneus interea ad ulteriorem usque dispositionem praeficiatur.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, September. 463 Exped.)

66.

Prothocollum subdelegationis neoacquisticae.

15 Iulie 1726.

.....
14-to. Hat man der Cammer pro notitia angezaiget, was des verstorbenen rätischen Bischoffens zu Rimnick in Wallachey Verlassenschaft halber in puncto der Spörr und inventur von seithen des Hofkriegsraths beraiths verordnet, deme man auch ex parte Camerae beygetreten.

(Kriegsarchiv, IV. Neoacquistica, 338.)

67.

Călugarul Dionisie Iliev din mănăstirea Horez către Tige.

29 Iulie 1726.

Excellentissime Domine Domine mihi Gratosissime,

Humiliter Excellentiae Vestrae supplico, quod cum piae memoriae defunctus Ioannes Huresiensis Egumenus, cum adhuc in vivis esset, aliquot ante annos me in Monasterium suscepisset, ubi habitum monachalem indui, et votum pro more ac consuetudine emisi, sacello deinde cujdam Polovraes sic nuncupato, eidemque monasterio Huresiensi subordinato me praefecit, quod et si facultatibus esset destitutum, mea tamen solertia et industria per mul-

tum temporis spatium direxi et in meliorem ut potui statum restitui. Nunc autem antequam praefatus Reverendissimus Dominus Egumenus supremum clauderet diem, me in Egumenatu Huresiensi successorem testamento nuncupavit, ex qua dispositione testamentaria factum est, ut in clyta Administratio, quae me bene novit, ad Excellentiam Vestram ipsa in re scriberet, ut ipsi monasterio me ad interim praefectum constituere, eadem gratiose dignaretur, cui annuit Excellentia Vestra ac defacto relicto pristino monasterio (quod cum praefatae Administrationis scitu alteri Reverendo Domino Monacho nomine Clement, concreditum est) ejusdem curam gero. Mox ad Excellentiam Vestram suppliciter venio, eandemque demississime rogo quatenus literas patentes ex Cancellaria Bellica et respective suprema Directorali in rei firmitatem atque robur expediri gratiose jubeat; uti semel constitutus, praesto saepate Monasterio adesse possim; quod crebra Egumenorum mutatione, et praecipue Extraneorum magnum detrimentum in dies experitur, imò in deterius abit, et ego tantae gratiae haud immemor una cum universo Coetu pro sacratissimae Suae Majestatis Clementissimi Domini nostri omnigena felicitate et felicitate Invictissimo Armorum successu, Excellentiam autem Vestram diu sospitet, Deo optimo Maximo praeces effundere non intermitteremus, maneoque profundo cum respectu

Excellentiae Vestrae

Devotissimus et obligatissimus servus,
Dionysius Iliew monachus ex Hures.

Cibinij, 29-a Julii 1726.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, Sept. 463. Exped.)

68.

Tige către Hofkriegsrath.

Hermanstatt den 3-ten August 1726.

.....
In dem übrigen ist der alte Igumenus von Hures mit Todt abgegangen, und die Kayserl. Administration daselbsten in Wallachey hat an mich geschrieben, und Ich derselben geantworthet was die Beylaag sub lit. G bemerecket. Wornach Ich quã Oberdirector dem Dionysio Hieromonacho ex Hures über sein sub lit. II hierneben gehendes memoriale das Bestättigungsdecret bis zu

Ratification des Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath unter dem gestrigen Dato ausfertigen lassen.

.....

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1726, Sept. 463. Exped.)

69.

Tige către Hofkriegsrath.

August 1726.

Baron de Tige, General, überreicht den vom (titl.) Crapol über die Verlassenschaft des abgelebten wallachischen Bischoffens Damasceni in sachen erstatteten Bericht sambt Inventario, wie auch das Schema Proventuum für gedachten Bischoffen. Sonsten machen die Geist- und Weltliche Wallachen bey ihme Instanz gemeltes Bischoffens Stöll ehebaldigst zu ersezzen, und haben hiezuden Igumenum Stephanum zu Govora in Vorschlag gebracht.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Exped. August 1153/336.)

70.

Hofkriegsrath către Tige.

31 August 1726.

..... dann in materia der Verlassenschaft des verstorbenen wallachischen Bischoffen Damasceni mit der Cammer vernehmen; und auf den recommendirten Igumenum zu Govora bey Ersetzung dieses Bistumb reflectiren

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. August 31. 656/388.)

71

Reflexiones Nicolai de Porta statum Valachiae Austriacae concernentes, quae sub mense 7-ma Septembri repraesentatae sunt Viennae Excelso Consilio Aulico Bellico (1726).

.....

CAPUT. III-um.

De Monasteriis, Monachis, Presbyteris seu Popis ac Diaconis.

In hac Austriaca Valachia extant Monasteria sex et triginta, quorum primum Rimnicense, ob Episcopalem ibidem, eamque

perpetuam Residentiam, dicitur vulgo Episcopia, estque bonum privative Episcopi, qui ex ejusdem redditibus ac aliis accidentibus in diem occurrentibus annuatim Flor. 8.000, vel 10.000 proventum sibi formare perhibetur.

Reliqua autem quatuor decim Monasteria, videlicet Monachorum decem, Monialium vero quatuor vacantur Dominesti, id est Vaivodalia, et quidem jure merito, cum et foundationem et dotationem sui, nonnisi a Vaivodis recognoscant. Haec monasteria, utpote proprietaria Vayvodarum Bona, erant illis tempore angustiarum et refugium, et conservatorium in illis partibus sat securum. Hinc viventes Vayvodae despotice de Bonis ac Abbatibus ad libitum disponebant, ipsi enim, et nemo alius jus eligendi atque ad arbitrium disponendi Abbates (quos Igumeni vocant) sibi mordicus reservabant. Item Vayvodae exigebant rationes de redditibus Monasteriorum, nec permittebant ullo prorsus modo Abbatibus divendere, aut permutare stabilia Monasteriorum Bona, nisi expressa eorundem Vayvodarum habita licentia. Sex vero Monasteria alia, ad Patriarchas Ierosolimitarum, ac Alexandrinum, et ad alia Monasteria in partibus Turcicis existentia, accedente Fundatorum voluntate jugiter pertinebant, his monasteriis graeci Abbates praeficiebantur, qui annuos usufructus ex sibi subjectis monasteriis provenientes colligebant, suisque Patriarchis fideliter submittebant, et quidem tam uberes, ut ex solo Sigaricensi monasterio, uti a fide dignis habeo, ad duo, et etiam tria millia florenorum corrosa annuatim submitterentur.

Alia tandem, cum parva sint, dici potius debent Capellae majusculae, quam monasteria, et communiter sunt filialia grandiorum Monasteriorum eisdem in regimine, ac Bonis subjecta. Monasteria erga majora, quae immediati subsunt, vel subesse deberent suae Sacratissimae Majestati, utpote hujus Valachiae Principi absoluto, et in quibus, nec Episcopus nec Bojarones ullum sibi jus vindicare docendo possunt, sunt numero viginti, quorum aliqua sita sunt oportunitis remotioribus in locis, fortibusque muris circumvallata, quasi quaedam fortalitia bellicoso tempore habitatoribus Provinciae refugium, ac asylum subministrabant sui, uti clare patuit ultimo antehac bello; etenim si monasteria haec non fuissent, profecto vix posset Provincia haec defendi ac conservari. Ideo opere pretium foret, haec eadem Monasteria in suis destructis muris, pro omni bona cautela resarciri, et in bonum ordinem reduci; et hoc commode fieri posset ex redditibus eo-

rundem monasteriorum. Magnum sane emolumentum temporibus angustiarum percipiebant regentes Vayvodae à praespecificatis Monasteriis, siquidem beneficio *Premutare* (1) quod est tam frequens apud Valachos, taxabantur monasteria mille plus, minusve, florenis, juxta cujusque scilicet possibilitatem. Praeterea farinam, hordeum, butyrum, mel et alia victualia, item currus et hujusmodi commoda, Provincia ipsa tempore belli Turcis administrabat, quorum omnium bonam, si non meliorem partem, in subsidium publici, Monasteria suppeditabant. Verum enimvero Monasteria praefata moderno tempore sunt in statu pessimo, quia moderni Abbates, cum nec timeant Vayvodas, minus depositionem sui ob malam administrationem, nec formidantes alium, cum nemo sit, qui exigat rationem proventuum ab illis perceptorum, fit ut tacite divendant, et alienent Bona Monasteriorum, jam usurpata et occupata ab aliis; usurpantes igitur praementionati Abbates despoticam super Monasteria auctoritatem, ad libitum de eisdem, ac si propria bona eorundem essent, disponunt, corrosamque per fas et nefas pecuniam, absque supremi Directoris scitu tradunt, ejusque arbitrarie. Quae praxis ex defectu timoris ac Vigilantiae ad insecuta misera deduxit monasteria; patet hoc vel in solo monasterio Huresiensi, quod inter caetera, facultates ejus. si spectaveris, principem tenebat locum, quodque contribuebat temporibus Vayvodarum in *Premutare* Flor. 1000, nunc ad talem miseriarum statum devolutum est, ut debuerit clenodiorum suorum partem oppignorare, indeque levatam Summam, duobus Bojaronibus, qui non pridem ad istam Aulam venerant subministrare.

Item Episcopatus ipse, qui olim opulentus erat, post mortem Episcopi summae considerabilis debitor, et nepos episcopi, alias pauper, substantiis et bonis dives deprehensus est.

Circa Monachos vero, dictos Kalojeri, hi sunt pauci, natalibusque viles, et idiotae, plus justo oeconomiae, quam saluti anima-

(1) *Premutare*, quae erat considerabilis summa pecuniaria, quam Vaivoda pro libidine sua nomine commodati accipiebat, non solum a Bojaronibus, verum etiam ab Archiepiscopo, Episcopis, Monasteriis, et ab omnibus, quos opulentiores esse sciebat. Promittebat interim restituere tempore opportuniore mutuo acceptam pecuniam sed promissum, ut plurimum haud servabatur: differebatur enim tamdiu restitutio mutui, quousque veniret depositio Vaivodae; sicque peribat mutuo data pecunia, quia sucesor Vaivoda tali debito subjacere, renuebat.

rum dediti, et vix eorum sex inveniuntur in monasterio, quod posset 60 commode alere. Hinc evidenter patet, quod expensae sint perexiguae, et redditus perampli, qui percipiuntur ex multis possessionibus. Itaque sublato abusu, et recuperatis Bonis Monasteriorum usurpatis, quotannis Sua Sacratissima Majestas, quae eorundem est absolutus Dominus, ex redditibus residuis posset bonam summam conflare pecuniae, ac in beneficium ejusdem Provinciae omni tempore convertere.

His proinde praemissis necessaria foret Commissio, cui exactam Administrationis Suae rationem reddere tenerentur Igumeni, seu Abbates et imposterum praeficeretur Persona habilis, quae inspiceret, ac invigilaret super redditus Monasteriorum, et omni conatu adhibito, niteretur bonam eorundem Administrationem conservare, impediretque dilapidationem Bonorum, ac proventuum, missionemque pecuniariam, ad Patriarchas in Turcico Imperio existentes, sicut fit, ut intellexi; ideo persona praeficienda esset Religionis Cathol. Romanae, quae etiam stageret, ut ex redditibus Monasteriorum moenia repararentur, quae sic conservata usui magno forent temporibus bellicis.

Popae tandem, cum sint Presbyteri Valachi, et Diaconi, sunt numerosiores, quia praeter eos, qui in oppidis degunt, non est pagus, in quo sit saltem Popa unus, et Diaconi duo. Hi uxores ducunt, vivunt aratro, et Oeconomia, sicut et reliqui rustici, ducuntque vitam licentiosam, et hinc vilipensi sunt penes Valachos in tantum, ut subjecti sint omnibus contributionibus et angariis, uti seculares in Valachia Turcica. Verum tamen nunc isti Valachiae Austriacae Popae et Diaconi sunt prorsus sublevati a praedictis gravaminibus et oneribus, non propter commodum Suae Sacratissimae Majestatis, e cujus clementia derivari debent gratiae, ac immunitates, nec per ordinem supremi Directoris, sed pro arbitrio et voluntate Administrationis. Inter hos Popas ac Diaconos servitio Suae Majestatis Caesareae perquam praecipua reperiantur abusus, cum currant undique ad Diaconatum, Presbyteratumque suscipiendum, ne videlicet communibus gravaminibus Provinciae subjacent, et quod fors consequi in Provincia non possent, Vidinium plurimi eorum se conferunt, et ab episcopis schismaticis Turcico Dominio subjectis, nulla habitaeorum capacitatis ratione, exiguo pretio ac solutione mediantibus, inique ordinati ad nos remigrant.

Tempore Vayvodarum permittebatur episcopis exigere à Popis

et Diaconis donum gratuitum annuum, vocant Plokon, hocque permittebatur a Voyvodis, ut daretur Episcopo modus facilius contribuendi Premutare. Hinc altera manu episcopus accipiebat à Popis et Diaconis Plokon, altera vero idem Voyvodae in Premutare ministrabat. Nunc vero Episcopus nihil Suae Sacratissimae Majestati contribuit, et nihilominus tamen propria auctoritate fultus, duplum a subjecto sibi Clero extorquet, et quod magis dolendum est, nemo est, qui ei in hoc, vel minimum contradicat.

Eradicatis ergo his abusibus, et contribuentibus Popis et Diaconis, uti prius contribuebant et uti contribuunt in Valachia Turcica, ac in Transylvania, computatoque in quinque Districtibus in praesentiarum mille pagos, in singulis vero pagis Popam unum, et Diaconos duos ad minimum (quamvis multo plures sunt) et in singulis oppidis decem Popas et Diaconi viginti, taxando Popam et Diaconum denis florenis, summa resultaret 315.000 Flor. annuae contributionis, quae crescet de anno in annum semper proportionaliter, ut accrescent Pagi, et consequenter Popae et Diaconi. Alias plerique Valachorum habentium commoditates ducendi uxorem, oeconomiaque attendendi, ne angariis Provinciae premantur, sicut Popae et Diaconi, causabuntque confusionem in Provincia et damnum in Aerario Caesareo.

.....

 (Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey, Fascicol. 136).

72.

Moise Petrovici, mitropolitul sârbesc, către Impărat.

15 Octomvrie 1726.

*Sacratissima Caesarea Regiaque Majestas,
 Domine Domine rationaliter Clementissime,*

Aliunde Caesareae Regiaeque Majestati Vestrae Sacratissimae nupernus in Vallachia Neoacquistica episcopi Rimnicensis Damasceni e mortali hac vita innotescet decessus; Posteaquam autem per ejusmodi ex hac vita decessum idem episcopatus in praesens vacasset, et in ejusdem locum more consueto jam actualiter aliae porro tres benemeritae exemplaesque ecclesiasticae Personae (quae huic Episcopatu cum laude e oencomio praesesse possint,

prouti monasterii Govora Stephanus, et monasterii Brankovan Inocentius, actuales Igumeni seu Guardiani, cum et monasterii Rimnicensis Ecclesiarcha Dossotheus) plurium votis candidatae essent, quarum una omnino ex his tribus constituenda veniret; sed nec alterum quam Stephanum praefati monasterii Govora actualem Guardianum seu Igumenum, alias virum vitae probae, qualitatibus benemeritum, et pro ejusmodi Episcopatu administrando perquam capaciore praere reliquis substituendum esse pro tenui Judicio meo judicarem.

Ea propter pro humillima eaque homagiali mea obligatione et pro munere meo quoque Archiepiscopali eundem Stephanum Monasterii praelibati Govora actualem Guardianum, ut Personam inaequiparatae in moribus vitae sufficienter eruditam, piam, animi candore, coeterisque virtutibus, specialiter devotionis studio erga Augustissimam hanc Domum Austriacam condecoratam pro hoc episcopatu humillime praesento, demisse supplicando: Dignetur Majestas Vestra Sacratissima ex innata sua Gratia et Clementia toties dictum Stephanum Guardianum, in praememoratum Episcopatum et appertinentes eidem Districtus benignissime pro Episcopo resolvere, tum ex Clementissimas eatenus Confirmatorias eidem patentes Litteras desuper elargiri curare.

Pro qua hac Majestatis Vestrae Sacratissimae plusquam paterna Gratia et Clementia Ego una cum praememorato Neoepiscopo non solum diebus vitae meae preces ad Deum pro perenni benedictione super Augustissimam Domum Austriacam incessanter effundere studebimus, sed et adgeniculando emoriar.

Majestatis Vestrae Sacratissimae

Devotissimus Moyses Petrovich,
Archiepiscopus et Metropolita.

Josephus Jambrekovich,

qua Mandatarius Plenipotentiatius nomine ejusdem.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, October. 338 Exped.)

73.

Hofkriegsrath către Tige.

15 Octomvrie 1726.

Accluditur das für den anstatt des verstorbenen griechischen Bischoffen Damasceni zu Rimnick erkisten Stephanum actualem Igumenum seu Guardianum monasterii Govora ausgefertigte Con-

firmatorium umb hiernach wegen dessen Instalirung und Ablegung des Juraments das withere beobachten zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. October 15. 785/224.)

74.

Hofkriegsrath către Impărat.

17 Octomvrie 1726.

Allergnädigster Kayser und Herr, etc.,

Es hat der Rätische Erzbischoff und Metropolit ritus graeci Moyses Petrovich allschon vor einigen Monathen den zeitlichen Hintritt des zu Rimnick in Wallachey gestandenen Bischoffens Damasceni sui ritus angezaiget, und hiernach zu Ersezung desselben drey von der Nation erwählte Subjecta benantlichen den Stephanum des Klosters Govora und Innocentium zu Brankovan bestellte würrhliche Igumenos seu Guardianos, dann des Rimnicker Klosters Ecclesiarcham Dossatheum mittels einer ordentlich überraichten terna praesentieret, aus sothanen Subjectis aber den primo loco candidierten Guardianum monasterii Govora Stephanum einen getreü aufrichtig und ehrbaren mithin vor denen anderen zu diesen erledigten Bistumb verdiensteten Mann in Vorschlag gebracht, und gebetten, das selbster als Bischoff zu eingangs gedachten Rimnick, und dahin gehorigen Districten allergnädigst resolvieret, und Ihme darüber gewöhnlichermassen das Confirmations Diploma unter dero allerhöchsten Unterschriften ausgeförttiget werden möchte. Wie nun eben Euer Kayserl. Mayest. in Siebenbürgen Commandirenden General der Cavallerie Baron de Tige qua Oberdirector von erwehnter Wallachey den ersten Candidatum Stephanum, dass er zu solchen Bistumb wohl anständig, und würdig were, absonderlich anrühmet, Ihme auch allda in facie loci die Subjecta am besten bekhandt seyn müessen. Also hat der gehorsambste Hofkriegsrath, und die auch gehorsambste Hofkammer sich mit diesem Vorschlag zu vereinbahren umb so weniger angestanden, und solchemnach für mehrberührten Igumenum Stephanum das Confirmations Diploma auf die bishero übliche Arth in der nebenlag entworffen, auch Euer Kayserl. Mayest. sub spe clementissimi rati zu beliebigen allerhöchsten Förttigung. Hiemit allergehorsambst hinaufgeben, und sich an-

bey zu beharrlichen Kayserl. Hulden und Gnaden in tieffester
 Underthänigkeit empfehlen wollen.

Eugenio von Savoy.

Gr. v. Ditrichstein.

Wien den 17-ten Octobris 1726,

Placet, Carl.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, November. 410. Exped.)

75.

Tige către Hofkriegsrath.

6 Noemvrie 1726.

Die geistliche Function (la instalarea noiei administrațiuni în
 Oltenia) ist bey denen Consiliariis von dem Reverendo Egu-
 meno Tismaniensi gemachet, und occasione dessen bey mir mehr-
 mahlen angesuchet worden die Resolution wegen des neuen Bi-
 schoffens doch dermahleins beförderen zu helfen. Dass hierzu drey
 Subjecta candidiret und der Reverendus Egumenus von Govora
 nambens Stephanus für den anständigsten erachtet seye, das habe
 Einem Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath bereiths gezimbend an-
 berichtet und kan nicht umbhin gebettener massen Es aber mahlen
 zu gutigen Andenckhen einzuführen.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1726, November. 423. Exped.)

76.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1726.

Moyses Petrovich Erzbischoff zu Belgrad langet an umb ver-
 ordnung an den (titel) Tige, auf das die an des abgelebten Bi-
 schoffens zu Rimnickh Verlassenschaft angelegte Spörr abgenoh-
 men und ihme extradiret werde.

(Kriegsarchiv. Protocol. Exped. 1726, December. 1714/40).

77.

Hofkriegsrath către Tige.

4 Decemvrie 1726.

Dass, dem Rätzischen Erzbischoffen Moysi Petrovich zu Instal-
 tirung des neyen Bischoffen zu Rimnich des unter des verstor-

benen Verlassenschaft befindlichen apparatus episcopalis extrahiret. Die übrige Effecten aber noch fehrer unter der Spörr gehalten werden sollen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. December 4. ^{914/68.})

78.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Decemvrie 1726.

Communicatur was der Trapesunzius nomine der verwittibten Fürstin Brakovanin wegen der von dem in disseitigen Wallachey gelegenen Kloster Hores genant veralienirten possessionen angebracht.

(Kriegsarchiv. Protocol 1726. Registr. December 11. ^{925/149.})

79.

Protocollum Subdelegationis neoacquisticae dd. 7 et 14
Decembris 1726.

*Über die von dem Herrn Secretario de Porta in Valachicis
eingereichte Reflexionen.*

.....

Nachdeme nun der Secretarius de Porta oberwehnt dessen Reflexiones von dem Statu politico, so schreittet derselbe in Capite tertio ad statum Ecclesiasticum, und erinnert in diser letzteren Abtheillung, dass in der österreich. Wallachey sich 36 Klöster befinden, worunter das erste und vornehmste das selbe zu Rimnik wäre, haubtsächlich von darumben, weillen alda die bischöfl. Residenz ist, worvon es auch Episcopia heisset, und dem Bischoffen privative zugehörig ist, auch jährlich 8 bis 10.000 fl. an Proventen abwirffet, vierzehen aber, nemblichen, zehen Mönich und vier Jungfrauen Klöster werden Dominesti oder Vaivodalia benahmset, weillen dieselbe von denen Vaivodis gestiftet und dotiret worden. Wannhero die Vaivoden mit denen Guetern und Vorstehern diser Klöster nach Belieben geordnet, massen dieselbe sich vorbehalten, bedeuete Vorsteher zu erwählen, und nach Befinden widerumb abzusezen; nebst deme auch die Vaivoden die Rechnungen über die Klösterliche Einkunfft, abgefordert, und niemahlen gestattet haben, dass ohne ihren

Wissen und einwillig die unbewögliche Güeter der Klöstern veralienieret werden können. Sechs andere Klöster wären mit Einwilligung der Waivoden denen Patriarchen zu Jerusalem und Alexandria und widerumb andere in die Türckhey gehörig, worüber die Vorsteher Griechen gewesen, welche die jährliche Proventus eingebracht, und gedachten Patriarchen übermachtet haben, und wären sothane Einkünffte nicht gering gewesen, massen aleinig ex Sigarciensi Monasterio zwey bis 3.000 fl. jährlich dahin subministrirt worden.

Die übrige aber, weillen selbe sehr klein, werden vill besser grossere Capellen als Klöster benennet und fast alle denen grösseren Klöstern als Filialien incorporiret.

Nachdeme nun oberzehlte 20 grössere Klöster mit starckhen Mauren umbgeben und gleichsamb befestiget seynd, solche Mauren aber sehr schlecht zu werden beginnen, so wären dieselbe von denen Klösterlichen Einkünfften nach Nothdurfft zu repariren, weillen dahin zu Kriegszeiten die Insassen ihre Zuflucht nehmen können.

Sonsten hätten die Vaivoden ermelte Klöster zimblich genossen, indeme jedwederes derenselben von dem oftmahls aufgebürdeten Premutare oder Darlehen bis 1.000 fl. betroffen dabe-nens dieselbe auch Butter, Hönig und anderer Victualien zu Kriegszeiten für die Türckhen beytragen müssen.

Weillen aber nunmehr widerholte Klöster in schlechten Stand sich befinden und die Güeter derenselben Theils von denen Vorsteheren veralienieret worden, gleichwie es bey dem Klöster Hures und dem Bistumb selbst zu ersehen, worvon das erstere oder das Klöster Hures vorhin 1000 fl. für das premutare oder Darlehen, jüngsthin aber die Clenodien Schulden halber versetzen müssen: dessgleichen das erwehte Bistumb nunmehr durch dem lezt verstorbenen Bischoffen sehr deteriorirt worden.

Belangend die Callugeros derenselben werden kaumb sechs in einem Klöster gefunden, welches doch 60 solche Geistliche erhalten kunte; woraus abzunehmen, dass die Einkünfften diser Klöster nicht gering und für so wenige Geistliche sehr gross seynd solchemnach Ihro Mayest. eine zimbliche Summa darvon auf die Wohlfahrt der Provinz verwenden könnte. Dahero erachtete der Secretarius de Porta, dass eine Comission anzuordnen, welcher die Igumeni oder Vorsteher der Klöster die Rechnun-

gen überreichen sollen künftighin aber eine Persohn Catholischer Relligion zu bestellen wäre, welche auf die Klöster Acht habe, damit ihre Güter wohl verwaltet, in das türckhische aber nichts mehr aus denselben Proventen hinaus gelassen, und übrigs auch die Mauer umb die Klöster repariret und erhalten werden.

Betreffend die Popen, seynd deren sehr vill in Land, nemblichen in jedem Dorff ein Pop und zwey Diaconi in jeden Marckh aber 10 Popen und 20 Diaconi zu finden, und werden von der Administration Contributions-frey gelassen, dahero velle sich zu Popen und Diaconen ordinieren lassen, umb nur von der Contribution befreyet zu seyn, und wan es dieselbe in Land selbst nicht erhalten können; so begeben Sye sich nach Vidin, umb von denen alldasigen schismatischen Bischoffen ermelt geistliche Stelle zu erlangen. Von disen Popen und Diaconen hätte der Bischoff vorhin ein Donum gratuitum Ploko genant, anbegehret, so auch die Vaivoden zugelassen, damit der Bischoff das Premutare abstaten könne; Nachdeme aber nunmehr er sagter Bischoff lhro Mayest. nichts contribuiert, so wären die vorige abusos abzustellen, und die Popen und Diaconen zur Contribution beyzuziehen, welche beyleüffig von denselben, auf jedwederen 10 fl. gerechnet, zusammen 31.500 fl. betragen möchte.

So vill nun oberwehnten Clerum in der Wallachey betrifft, ist es erstlichen respectu deren jenigen Klöstern, welche vorhin in die Türckhey gehörig gewesen, eine ausgemachte Sache, dass selbe künftighin von ihren vorgesezten Metropolitenn nicht dependiren sollen; Belangend aber die Klöster Vaivodalien benahmet, ware durch das Ober-Directorium an die Administration zua erlassen, dass sich selbe in prioribus informiere, was für Praerogativen hierinfals denen Vaivoden zuegestanden seynd, welche dann, in so weit es ohne wider Willen beschehen kan, auch respectu der jezigen Kayserl. Regierung manuteniret, da sich aber ein Anstand oder Bedencklichkeit ausserte, in diser sehr haickhlichen Sache behuetsamb und glimpflich verfare, und nichts ohne vorhero erstattenden Bericht und darüber erfolgenden Approbation bewerekhstelliget werden solle.

Belangend die zu Grundegehung deren Gabauen und üble oeconomie deren klösterlichen Proventen, ist in die Quaestion gebracht worden, an conveniat sothane schismatische Klöster in

gueten Stand zu erhalten, weillen politice umb die catholische Religion einzupflanzen guet seyn könnte, von gedachte schismatische Geistlichkeit abnehmen thätte. Nachdeme aber dargegen nicht weniger in die Consideration gekhomen, dass eben die aus denen türckhischen Landen in die österreich. Wallachey sich begebende und allda ansessig machende Unterthanen schismatisch seynd, folgsamb bey abnehmenden Schismatischen Clero gar ausbleiben möchten und in Erwögun eine Mutation allezeit bedenklich, nebstdeme auch sowohl pro Securitate Provinciae, als auch militariter gueth ist, wan widerholte Klöster mit ihren Mauren in gueten Stand gesetzt und erhalten; so wäre darumben wie auch razione oeconomiae, damit keine Gueter von denen Klösteren abalieniret werden, das behörige durch das Oberdirectorium an din Administration in der Wallachey zu erlassen, von ersagter Administration auch weithers der Bericht abzufordern, ob und wie die Abbates nach obig des Secretarii de Porta Vorstellung pro bono communi beysteuern könnten.

Ubrigens wäre allerdings zu reflectieren, damit der Numerus der Popen und Diaconen nicht excessiv werde; Dahero zu dieser geistlichen Function nicht mehrere das es der Zustand des Landes erfordert, ordiniret, wofern aber einige ausser Lands diese geistliche Stelle erlangeten, dieselbe in der Provinz Wallachey zu Verrichtung derley Function nicht admittiret, auch à Contributione nicht eximiret werden sollen. Ob nun aber diese Popen und Diaconen von der Contribution befreyet, oder aber darzue beygezogen, und wie noch beleget werden sollen, darüber wäre gleichfals durch das Oberdirectorium die Administration in der Wallachey guetächtlich zu vernehmen.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey. Fascicol. 136.)

80.

Osservazioni sopra i computi generali dell'annua Contributione della Valachia Austriaca fatti li 1721, e 1726.

.....
 Anzi se volessimo computare anche l'essenzione de Popi, e Diaconi che prima contribuivano, come al presente contribuiscono nella Vallachia Turca, e nella Transilvania, e numerando questi in ciaschedun villaggio al meno un Popa, e due Diaconi

e negli oppidi dieci Popi, e venti Diaconi; e facendoli contribuire, come i piu poveri visultarebbe la somma di questi à tal. leon 28900.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey. Fascicol 136; Kriegsarchiv. Neoacquist. III, No. 135).

80 a.

Tige către Hofkriegsrath.

Januarie 1727.

Tige, graf, Commandirender General in Siebenbürgen, berichtet wie der Neoelectus episcopus Ribnikensis pro installatione nacher Belgrad zu dem dortigen Metropoliteno Petrovich abreysen, Er Tige aber respectu der bischöflichen Damascenischen Verlassenschaft seinen Nepotem ad inquisitionem ziehen werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. Januar. ⁴⁷/₄₂₅.)

81.

Tige către Hofkriegsrath.

Februarie 1727.

. ybrigens seye Er bey Abreis deren Bojaren wegen resolvirung eines Bischoffens abermahlen inständigst belanget worden. Beschreibend die von selbst in Erkhantnus gezogene güette und geistliche Beschaffenheit des Igumeni Stephani Govorensis, sub lit. C lege er ferers bey deren beeden Igumenen von Tismania und Cosia, nebst einigen Bojaren Ihme Tige behändigte beede Memorialien, Inhalt deren dieselbe umb Befreyung dass von ihnen zubezahlenden Oerits und weiteren Constitutionen anlangen thuen, annectendo, ex quo capite für heuer der Oerit universaliter bezahlet werden solle, des Hofkriegsrätlichen Willkhür überlassend

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. Februar. ²⁹³/₃₁₀.)

82.

Hofkriegsrath către Tige.

28 Februarie 1727.

. 3-tio der anrecommendirte Igumenus von Govora als Bischoff zu Rimnik ist als talis von Ihro Mayestät resolviret wor-

den. 4-to der Clerus und Bojarones haben vorheyer den Ojerit zu bezahlen; respectu deren Administrations-mitgliedern aber in certioro numero, wie es der Könige segg gehalten, zu beobachten.

.....

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. Februar 28. ²²³/₄₃₀.)

83.

Tige către Hofkriegsrath.

Martie 1727.

Baron von Tige Commandirender General in Siebenbürgen berichtet von denen vorgefallenen Difficultaeten so bey Installirung des Wallachischen Bischoffens Govorani sich ergeben haben, mit dem Beysatz dass dem Rätzischen Metropolit Petrovich über den bissherigen Gebrauch über die Wallachen nicht mehrers Autorität zuzustehen sey.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. März. ⁵¹³/₆₃₃.)

84.

Tige către Hofkriegsrath.

Aprilie 1727.

Tige, Commandirender General in Siebenbürgen und Kayserliche Wallachey, schickhet ein dass von dem Caransebeser zu Crajova angelangten Bischoffen Nicolao Dimitrievich, Archiepiscopal et Metropolitano plenipotentiaro an Ihn erlassenes Schreiben in puncto Installationis des neu erwählten Wallachischen Bischoffens Govorani(1) und darbey zu beobachten währenden Umständen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. April. ⁰²⁷/₃₅₁.)

85.

Hofkriegsrath către Tige.

30 Aprilie 1727.

..... Aus der Verlassenschaft des verstorbenen wallachischen Bischoffen Damasceni, seyend die Kleidungen und dergleichen auszufolgen, das übrige aber in der Spöhr zu behalten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. April 30. ⁴⁹⁰/₅₃₃.)

(1) Adică Ștefan, care la 17 Februar 1726 arată că mitropolitul a poruncit episcopului din Caransebeș a-l introduce, dar a nu-l sfinți, până nu se va întoarce el din Viena. Țara însă cerea sfințirea. (Iorga, *Studii și Documente*, V, p. 144).

86.

Tige către Hofkriegsrath.

Iunie 1727.

. beylegend eine specification was aus der Damascenischen Verlassenschaft genohmen und dem dermahligen Bischoffen Stephano eingehändiget worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. Iuni. ¹⁰⁶⁸/_{513.})

87.

Hofkriegsrath către Tige.

15 Iunie 1727.

. betreffend die Angelegenheit des verstorbenen wallachischen Bischoffens Damasceni, und was für Effecten aus dieser Verlassenschaft der jetzige Bischoff Stephanus zu handen bekommen, müesse solches in der Neoacquistischen Commission vorgetragen, und so an selber des weithere belehret werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. Iuni 15. ⁶⁷²/_{139.})

88.

Tige către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1727.

Tige, Commandirender General in Siebenbürgen, erinnert den erfolgten Todtfahl des wallachischen Bischoffens Stephani in sua ordinaria residentia, und Land-obercommissarii Mantha Campigianul in dem Kloster Deun Lem, accusiret anbey das untern 30 August an ihn erlassenes Rescriptum.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. October. ¹⁷⁶⁷/_{55.})

89.

Tige către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1727.

Es seyen die allgemeine Vota zu Ersetzung des wallachischen verstorbenen Bischoffens Stephani auf die Innocentium, Brankovanum, Dositheum Sacristanum Episcopatus, und Nicodemum Tismaniensem ausgefallen, von welchem jedoch der erste zu erwöh-

len wäre, gleich dan nomine universitatis eingelangte nebengehende Instanz umb baldige Anstellung eines Vorstehers gemachet wirdet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Exped. October. 1868/433.)

90.

Hofkriegsrath către Tige.

8 Octomvrie 1727.

Respondetur, man werde ihme über die von dem Clero und Boyarn abgegebene Candidation für das durch den Todfahl des wallachischen Bischoffens Stephan seeligen entledigte Bistumb zu Rudnik die ausfahrende Entschliessung benachrichtigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. October 2. 1316/147.)

91.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Octomvrie 1727.

. Accluditur das anbringen der verwittibten Fürstin Brankovanin damit doch das von dem Bivoda in dem Kloster Brankovan so lang innhabende Quartir geraumbet werden möchte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. October 11. 1334/191.)

92.

Hofkriegsrath către Tige.

15 Octomvrie 1727.

. Wegen Ersezung des vacanten Bistumbs zu Ribnick in der Wallachey, werde man sowohl, als was sonsten respectu Cleri Vallachiei zu beobachten, mit nächster Post berichten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr. October 15. 1355/245.)

93.

Uhlein către Hofkammer.

23 Octomvrie 1727.

. *Andertens* wollen auch die Poppen und Diaconi sich von der Contribution frey machen, vorhin und ehe der Fürst Cantacuzeni

ein Vorfahrer des Fürsten Brancovan die Regierung in der Wallachey angetreten hat, ware gewöhnlich dass die Poppen gleich andern Unterthanen die Contribution entrichten müssen, während seiner Regierung aber ist es aufgekommen, dass er ex veneratione erga clerum denselben von der contribution entlassen hat; doch folget seinen Exempl in der jenseithligen Wallachey der Fürst Mauro Cordato nicht nach, der ungeachtet selber von der griechischen Kirche ist, doch die contributionen ab ipsis Poppis einfordern lasset, wessentwegen dann zu resolviren, ob man in der Kayserl. Wallachey auf diese Geistliche, die durch nichts als ihr blaues Käpl von denen andern Baurn unterschieden werden, eine mehrere Reflexion machen wolle, als nicht von dem jenseithigen wallachischen Fürsten, der Ihrer Religion zughetan ist, beschihet. In dem Fürstenthumb Siebenbürgen ist die Observanz dass die Poppen so schismatisch die contribution bezahlen müssen, jene aber so uniti hiervon frey seynd, doch werden in einem kleinen Dorff nur einer und in einen grosseren 2 passiret.

.....

8-tens. Ohnwidrsprechlich gehören dem Fürsten von der Wallachey nach Absterben deren Bischöffen ihre hinterlassene Güter, dahero sich billig zu verwunderen, warum nach dem Todtfahl des Bischoffs Damasceni sich gar keine Verlassenschaft solle befunden haben, so viell herüber ad 14-tum der Herr Consiliarius de Porta die Auskunfft giebet, so hätte der Consiliarius Stirbey Ihme selbst gesaget, wie 10.000 fl. in der Verlassenschaft gewesen seynd, worvon bey dem weltlichen Vetter des Bischoffs 6.000 bey den Monich Joseph aber 4.000 fl. nebst dem von Ihro Kayserl. Mayest. erhaltenen kostbaren Kreuz sollen gefunden worden seyn, beede Vettern wären nacher Hermannstatt geschiket worden, da von dem fernern Verhalt, und wohin die Gelder gekommen seynd, nichts weithers erfahren; dieses aber ist gewiss, dass der weltliche Vetter des Bischoffs, ob er zwar ein Mensch von der schlechtesten Extraction, und wenigen meriten ist, wider ihm auch sehr grosse Klagen einkommen, doch sehr in Hermanstadt distinguirt werde, und man solchen zum Richter zu Rimnik gemacht habe.

Was

9-tens unter andern sehr negligirt wird, und doch einer der wichtigsten Puncten wäre, worauf der Administration Ihr Ob-

sorg gerichtet seyn solte, seynd die Klöster, die nach einiger Meinung den dritten Theil der österreich. Wallachey ausmachen sollen, meines Ermessens aber umb nicht zu viell zu sagen, wenigstens den 5-ten Theil betragen, wann Sie anderst bey ihren Foundationen erhalten und nicht ihre Gütter, wie es theils ex praepotentia Bojaronum, theils ex conniventia Igumenorum geschihet, in andere Hände gebracht werden.

Umb den Statum dieser Klöster besser zu begreifen, so habe vorläuffig einige Puncten praemitiren wollen, als erstlich: dass unterschiedliche von solchen, als insonders Cossia, Ores, Bistriza und Arnota, dann vornehmlich Tismana so situiret seynd, dass man sich derselben in Nothfahl zu einer Retirada gar wohl gebrauchen kann, und daher auf diese Örther die besondere Attention tragen solle, damit sich nicht ein und anderer Bojar, so mit dem Igumanis, das ist, dasigen Praelaten in guter Einverständnuss ist derenselben zu seinen vielleicht gefährlichen Absichten suo tempore impatronire.

Andertens seynd die Calugeri und Igumani in dem Land nicht in dem Ansehen, als man sich wohl einbilden mag, dann ihr Lebens-wandl nicht so exemplarisch, dass selbe hierdurch bey dem Volk eine grosse Veneration sich zuziehen sollen. seynd auch dieselbe lauter Leüth von schlechtesten Extraction und thäte sich ein Bojar, oder Bojerones für eine Schand ausdeüten, wann eines von seinen Kindern und Freunden ein Monich wurde; zwey einzige Exempl findet man als erstlichen den Brailoy, oder dermahligen Administrationsrath, welcher in Griechenland den mönlichlichen habit angelget, damit Er den ihm von dem wallachischen Fürsten Mauro Cordato angedrohten Todt entfliehe, und der lezt geweste Land-Obercommissarius Manta hat 24 Stund vor seinen Todt das Mönichkleit angeleget, glaubend, dass er hierdurch ein grosses gutes Werk zu Erlangung der seel. Heyl gethan habe.

Drittens müssen nothwendiger Weis von diesen Klöstern jährlich grosse Schätze gesammelt werden, dann obwohl wie viele derselben mit gar ansehnlichen Foundationen versehen, so haben doch solche wenige Ausgaben, kein Probst oder Igumen fährt einen Statt, die Calugeri oder Mönich leben nach ihrer Regelsordnung so schlecht, wegen der stätten Fasten, dass ihr Unterhalt ein geringes kostet, Sie nähren sich a parte mit ihren Handwerkhen, als deren verschiedene Mahler, Drechsler, Binder und

von dergleichen Profession seynd, einige von ihren Igmunen aber zu Besorgung des Feldbau, und Vichzucht aufgestellt werden, bekommt auch kein Mönich von seinen Igmunen mehr als 5 oder 6 Löwenthaler zur Anschaffung seiner Kleidung. Hoc praemisso finden sich in der Kayserl. Wallachey von Mann- und Weibs-Klöstern 36, worvon einige von Privatis gestiftet; andre 6. denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem zugehörig wären; von denen übrigen eins des Rinnizer Bischoff ist, die übrige 10 Mann und 4 Weibs-Klöster aber von denen Fürsten der Wallachey gestiftet worden seynd.

Von denen erstern ist nicht vieles zu sagen, weilien die Domini terestres, so über diese Klöster das jus patronatus haben und einen Igmunum nach ihren Gefallen setzen, auf deren Erhaltung selbst bedacht seyn werden; was hingegen:

Zweytens die 6 Klöster, so vorhin von denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem dependiret haben, dessen seynd gleichen anderen Gütern, so die in dem türckischen Gebiet wohnhafte Unterthanen vorhin in der österr. Wallachey gehabt haben, ad Fiscum devolviret, dahero nöthig wäre, sich in die wahrhafte Cognition zu sezen, wie diesen Klöstern dotirt seynd, und was selbe vorhin denen Patriarchen haben jährlich beytragen müssen und dieses Quantum ad Fiscum zu ziehen, ohnedeme nihmet insonders in Crajova die zahl deren Catholischen Unterthanen zu, und ist die alda dermahlen stehende Kirchen alzu klein für dasige Cathol. Gemeinde, seynd auch die mehriste Cathol. Teutsch- und Hungar-Leüthe, wie auch deren Paeblikanern zu arm das selbe zur Unterhaltung der Geistlichkeit und Aufrichtung deren Schullen einen grossen Beytrag thuen können, wann man also ex parte Fisci sich in die Posses sezete, dass von diesen Klöstern jenes, so selbes vorhin denen Patriarchen zu geben schuldig waren, dem Fisco entrichtet würde, so könnte ohne Beschwörde des Aerary hierdurch ein Fundus zur Aufnahm der Catholischen Religion und Unterhaltung deren Schullen erwachsen, zweille auch umb so veniger, dass kein geringe Frucht in propaganda religione bey Aufrichtung deren Schullen und Einführung deren wallachischen Predigen zu hoffen seynd wurde, weilien besonders die National wallachischen Familien dem latino ritui nicht so abgenagt, als die aus Giechenland in die Wallachey gekommene Familien seynd, und bey ihrer Geistlichkeit eine solche Ignoranz ist, dass, die Poppen zu geschweigen, die

wenigste von denen Calugern nicht einmahl die Liturgia, Psalmos lesen können, welche sie in noch dazu weilen sie in griechischen und ruischen Sprach seynd, nicht verstehen, ausser der grossen Fasten und Seegnung mit denen Kretizen aber weiss de cultu divino der gemeine Mann nicht das geringste als denen das ganze Jahr hiedurch in denen Kirchen nie geprediget wird, und was er per traditionem von seinen Calugern höre, solche Fablen seynd, worüber man lachen muss.

Die fürstlichen Klöster, so man Dominesti oder Landes-fürstliche nennet, weillen sie von denen wallachischen Fürsten gestiftet worden, haben jeder zeit von einem zeitlichen wallachischen Fürsten solchergestalten ganz eigenthumlich dependirt, dass dem Fürsten die Igumeni die Jährlichen Rechnungen haben legen müssen, selbe gemelte Igumenos, wann solche mit ihrer Aufführung nicht zufrieden waren, abgesezet, so die Klöster einige Gelder übrig hetten, diese bey angestossener Noth an sich gezogen haben, mithin derley Klöster nicht anderst als eigentumliche Güter genossen, haben; wohingegen auch selbe Sorg getragen damit die Fundationes deren Klöstern nicht entzogen, und die darzu gewidmete Güter, Unterthanen, und Einkünfften in suo esse verbliben seynd: Was nun in Zeiten deren Fürsten dieselbe mit diesen Klöstern gethan haben, solches solte anjezo nomine Principis die Administration besorgen, so aber seynd Zeit Occupirung der österr. Wallachey die Klöster-Rechnung nie aufgenohm worden, der Fürst hat von solchen nicht den geringsten Nutzen gezogen, wohl aber sollen dieselbe in ihren Fundationen merklichen abgenohmen, da nicht allein die Igumeni von denen Einkünfften deren Klöstern zum besten ihrer Freyndschaft disponirt, sondern auch theils geschehen lassen müssen, theils selbstn darzu contribuiert, dass die Potentiores sich ihrer Dörffer und Unterthanen bemächtiget haben; Glaube daher es wäre keinesweegs die Conservation dieser Klöster ausser Acht zu lassen, sondern vor allen anderen zu verfüegen, damit Jemand ex parte Administrationis, von dessen Probitaet man gesichert ist, die Inspection über diese Klöster aufgetragen, die Rechnung aufgenommen, ihre Würtschafften untersucht, die Avulsa beygebracht, und so man aus denen Rechnungen sehete dass über die Zuerhaltung deren Klöstern erforderlichen Unkosten ein Überschuss seye, solches dem Fisco zugeaignet werden solle.

Es kommet auch bey Veränderung deren Igumenen vornehmlich darauf an, dass solche frome Männer hierzu erwöhlet werden, die denen Klöstern wohl vorstehen, und dass die Wahlen nicht nach Willkuhr ein und anderen in der Administration befindlichen Bojarn, sondern nach denen Meriten beschehen.

Von dem Lebenslauff deren Igumenen will nichts melden, solche zu corrigiren erforderte, dass der neue Bischoff ein Einsehen vornehmen; Hierzu ist neulich der Brancovanische Igumen erwählt worden, weilen man ihm vor anderen keine Irregularitaet vorwerffen kunte, dann fast allen übrigen solle die Sacra interdiciret seyn.

Insonders werden die Igumeni von Cosia und Dismana wegen ihrer Grobheit und Tollheit übelberuffen, mit wessen Hilf und auf was Art der letztere den vorigen Igumenum von Dismana weggebracht, und sich zum Igumenat geholfen habe, will nicht einmahl berühren.

.....
(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Wallachey, Fascicol 136.)

94.

Tige către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1727.

..... gleichwie Er sonsten wegen Evacuierung des wallachischen Klosters Brancovan vermög der Beylaag D. an den (titl.) Schram das behörige verfüget.

(Kriegsarchiv. Protocol, 1727. Exped. December, ²¹¹⁰/_{192.})

95.

Hofkriegsrath către Tige.

6 Decemvrie 1727.

..... Approbando die von ihme wegen Evacuierung des von dem Bivoda bishero bewohnten wallachischen Klosters Brankovan an den General Schramb ausgestellte Verordnung.

(Kriegsarchiv. Protocol 1727. Registr December 6. ¹⁵⁸²/_{53.})

Aüsführliche Relation der österreichischen Wallachey.

1727.

.....

Selbe (die Wallachen) seynd alle griechischer Religion, schismatische, halten die schwähreste Fasten und führen eine überaus strenge Lebensarth. Sonsten ist das Volkh bosshafftig und so verlogen, als man nur immer nennen kan; Ihre Pfaffen und Nonnen essen niemahlen Fleisch, seynd sehr aberglaubisch; Es giebt eine grosse Anzahl der Klöster und dieses ist eine Sach, welche für etwas guttes kan angesehen werden; Die Vaivoden, umb ihr Andenckhen der Posterität zu hinterlassen, haben etliche Klöster angelegt und seynd deren vill, welche zimblich wohl aufgebauet, und alles ist in einem Bauweesen umbgeben, welches ein quadrat formiret, der in der Mitten gemainiglich eine weithe mit allerhand griechischen Gemählden bemahlte Kirchen umschliesset. Die Münche, welche in diesen Klöstern beysamben wohnen, werden gemainiglich Basiliani, Schismatici und Calugier genennet, seynd voller aberglauben, das gemaine Volckh hat für solche einen besonderen respect, die Münche seynd mit denen besten Einkünfften wohl versehen,

In dieser österreichischen Wallachey haben Sie einen Bischoff als Suffraganeum, so aus der Hauptstatt Belgrad ein schismatischer Rascianer ist, die weillen Ihme die Gemeinschafft mit jenem zu Bukarest verboten ist, mit welchem der erstere, als Sie noch unter denen Türckhen waren, zu ihren Haupt den Patriarchen zu Constantinopel erkenneten.

.....

Das Kloster Cosia ware auch im abgewichenen Krieg in einen Defensions Stand gesetzt.

Von Cosia kombet man in 3 Stunden nacher Rimnick, welches von Schismatischen Wallachen und Catholischen Bulgaren bewohnt ist; die leztere haben daselbst ein Kloster St. Francis Ordens; die erstere aber haben ein Kloster, wo ihr Bischoff sizet.

.....

Nach Poloarz meritiret das Kloster Ores ohne Incomodität besucht zu werden, dessen Gebäue ist einer jedwederen Statt würdig, und ist kein schönere, und prachtigeres Kloster in öster-

reichischer Wallachey. Der Fürst Constantinus Brankovanus, da Er wegen der türckhischen Tyranny flüchtig ware, ist er mit grosser Lebensgefahr an dieses orth gelanget, welcher von einigen daselbstigen Inwohneren, die man angetroffen hatte, verborgen wurde: Da nun der Fürst diese Gnad des Himmels erkante, machte er das Gelübde, in disem Ohrt ein Kloster zu erbauen, so baldt derselbe zu hoher Dignität gelangen wurde, welches er auch in das Werekh gerichtet hat, sobald also er in den Fürstenstand erhoben worden; In disem Ohrt ist zuvorderst zuersehen die gutte Architectur und Aigenschafft, auch Angenembigkheit des Klosters, so wohl, als auch der Kirchen, allwo kostbare Mobilien, und eine schöne Bibliotheca zu finden; wobey aber das Unglückh ist, dass solche von denen all dassigen München die da die unverständigste seynd, nicht erkennet und penetriert werde.

Von Ores 3 Stunden weith kombet man zu dem Kloster della Madonna genant wallachisch d'un Lemle, welches ein Holz bedeutet. Man saget, da einige Bauren den grossen Baumb abhaueten, dass ein Bild daselbst gefunden worden, welche zur Verehrung in einer schönen Capelle ausgesetzt ist, die aus gemeltem Baumb fabriciret worden; das Kloster gehöret denen Nonen, unter welchen die Calugeri Obsicht haben; und zumahlen, da das Geschrey in der ganzen Provinz ist, wasgestalten alldorten velle miracul geschehen sollen, so ist dessenthalben von denen Frembdlingen ein grosser Zuellauff, und obschon in der Wallachey zerschiedene heillige Öhrter mit unverwesenen heiligen Körpern gefunden werden, so hat dennoch dieser Ohrt vor allen den Vorzug.

Über diese Nation ist von nölten die schärffte zu brauchen wider die Lugenhaftte und perjuranten, dann sie gewohnt seynd also die Lugen auszugütessen, dass selbe umb die kleinste Pagaatelle capable seynd, ein falsches Juramentum abzulegen; Es ist auch nottwendig zu bestellen eine gewisse Anzahl von ihrer Geistlichkheit, damit nicht etwan wegen deren ohnendschäftlichen Vermehrung die Kayserl. Einkhünffte ohne endschafft verminderet werden mögen.

Und weillen eine zimbliche Menge Klöster von Calugier seynd in welchen ordinarii ignoranten und aberglaubische Leuthe sich

befinden, ist es auch dahin komben, dass deren Iegumini oder Abbaten mit freyer Hand stehlen nach aigenem Belieben, weil- len sie nicht angehalten seynd, über ihre Einkhünffte Jemandt die Richtigkheit zu legen, wie dan zu meiner Zeit einige mit grosser geldt Summa, und Kirchornth entwichen seynd; wan- nenhero besagte Abbaten zur exacten Richtigkheitsstellung aller Einkhünfften, und Ausgaben, auch dahin adstringieret, und bez- wungen werden sollten, den Überfluss in Anbauung deren Fel- der gemelter Klöster anzuwenden, welches zu Vermehrung de- ren Unterthanen dienete, und andurch Ihre Mayest. merckhlicher Nutzen zuwachsete.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1727, Decembr. 317 Exped.)

97.

Responsa ad Puncta dubiorum Illustrissimi Domini Consilarii
Baronis de Koch.

(Date de Nicolae de Porta in anul 1727).

14. *Quis nepos sit defuncti episcopi Damasceni, et quae causa, cur nihil post mortem ipsius inventum?*

Duo sunt nepotes dicti quondam episcopi Damasceni, videlicet monachus Iosiph, et Judex Bratul, quid inventum fuerit post mor- tem episcopi ignoro, quoniam, licet ex officio ego, uti tunc Secre- tarius intervenire debuisssem in inquisitione ad notanda relicta bona; tamen ex mandato supremi Directoris Excelentissimi Comitis de Tige tunc substituti Cancellista Carolus Sylva officio meo functus est; nuper tamen ex relatione Domini Consilarii Stirbei (praesente etiam Domino Abate Vicentio Justiniano) habeo, quod decem flo- renorum millia fuerint inventa apud dictos nepotes episcopi, sex videlicet apud saecularem, et quatuor millia apud monachum in cujus manibus inventa quoque fuerat crux gemis ornata a Sua Sacratissima Majestate eidem episcopo dono data, dictus Consilia- rius Stirbei una cum Consilario Benzeseul, ac mortuo Auditore, et praefato Cancellista onus inquisitionis ac bonorum descriptio- nis executus est, et post talem descriptionem transmiserunt dic- tos nepotes ad supremum Directorem Comitem de Tige. Quid ibi factum sit, ignoro, hoc unum scio quod post eorundem reditum in Provinciam tractu temporis, saecularis officium Judicis Rim-

nicensis adeptus est, in quo, licet pessime se gerat, ut constat ex continuis quaerelis Administrationi porrectis, sitque etiam summe gravosus nationi Bulgaricae Rimnicij existenti: attamen ille in officio subsistit.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Wallachey, Fascicol 136 și Kriegsarchiv, III. Neoaquistica, 132).

98.

In contractul de arendarea oieritului pe anul 1727 se spune: «nemo hoc anno ab hac praestatione decimarum exemptus sit, et omnino omnes status Provinciae tam clericales quam saeculares militares, etc., solvere tenentur».

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer), Siebenbürgen, 1727, März 30.)

99.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

Januarie 1728.

Moyses Petrovich Ratzischer Erzbischoff langet an die von der oesterreichischen Wallachey zur Eintretung in das durch Absterben des Bischoffens zu Rimnick Stephani in Erledigung gefallene Bistumb beschehenen, und ihme vermög angeborenen Extract A nachtheilligen, dann wider seine Jurisdiction lauffenden Vorschlag und Repraesentation drey Subjecten keinerdings für genehm zu erkennen.

(Kriegsarchiv, Protocol 1728, Exped. Januar. ^{11/1728})

100.

Hofkriegsrath către Moise Petrovici.

12 Ianuarie 1728.

Episcopo Moysi Petrovich. Es geböhre ihme nicht das Jus praesentandi eines Bischoffens in der disseitigen Wallachey.

(Kriegsarchiv, Protocol 1728, Registr. Januar 12. ^{11/1728})

101.

Tige către Hofkriegsrath.

Februarie 1728.

. Sonsten seye aus dem 2-do original schreiben das wallachische Verlangen wegen Benennung eines Bischoffens zu vernehmen, scheine seines orthes der Innocentius Brancovanensis der anständigste zu seyn.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. Februar. 102/84.)

102.

Hofkriegsrath către Impărat.

Februarie 1728.

Referat wordurch Ihro Kayserl. Mayest. der Innocentius Brankovan zum vacant Raizischen Bistumb zu Rimnick disseithiger Wallachey vorgeschlagen und zugleich das Confirmations-Diplom zur Signatur überreicht worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. Fevruar. 204/396.)

103.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Februarie 1728.

. Der Bischoff in der österreichischen Wallachey seye resolviret, worüber man nächstens ausführlich rescribieren wirdet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Februar 11. 213/134.)

104.

Tige către Hofkriegsrath.

Aprilie 1728.

. beylegend sub B. das ihme eingelangte Notifications-schreiben in originali von dem Inocentio Abbate Brancovaniense über die von Ihrer Kayserl. Mayest. vormög auch was er diesem hierauf vermög weiterer Baylaag C. geantworttet habe, bittend wegen der vorzunehmenden dessen Instalation ihme die nöthige Expeditiones zu kommen zu machen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. April. 691/465.)

105.

Hofkriegsrath către Tige.

3 Aprilie 1728.

. In die für anheyer anverlangende Befreyung dieses Zehnts des wallachischen Cleri und Bojeronum könne nicht eingewilliget werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. April 3. ²⁷¹/₅₅)

106.

Hofkriegsrath către Tige.

24 Aprilie 1728.

Respondetur wegen des anhetrigen wallachischen Ojerit seye man gemeinschäftlich dahin einstimbig worden, dass der Clerus et Boerones pro anno currenti solchen ohne weithers zu bezahlen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. April 24. ⁵⁷¹/₄₁₂)

107.

Hofkriegsrath către Tige.

24 Aprilie 1728.

. Wegen Installirung des Innocentij Abbate Brancovanensis ad obtentum episcopatum graeci ritus Rimnicensem werde man mit nächsten das weithere erlassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728, Registr. April 24. ⁵⁷²/₄₁₅)

108.

Hofkriegsrath către Tige.

11 Maiu 1728.

Es seye dem Innocentio Igumeno seu Guardiano des Klosters Brankovan das erledigte Bistumb graeci ritus zu Rimnick verlichen worden, solle also solchen nach geschwornen Juramento fidelitatis alda installiren.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Mai 11. ⁶⁵⁸/₁₇₄)

109.

Hofkriegsrath către Moise Petrovici.

11 Mai 1728.

Moise Petrovich notificatur dass anstatt des verstorbenen Stephani Bischoffens zu Rimnik, der Innocentius Guardianus des Klosters Brankovan ernennet worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Mai 11. ^{659/178.})

110.

Tige către Hofkriegsrath.

Junie 1728.

. Sonsten schikhet Er ein der Administrations-Rathen in der Wallachey petitum wegen Installirung des nacher Rimnik resolvirten Bischoffens.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. Iuni ^{271/67.})

111.

Hofkriegsrath către Tige.

19 Junie 1728.

. dass von einigen Administrations-räthen in der Wallachey praetendirende Bistumb zu Rimnick seye bereiths ersetzt.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. Iuni 19. ^{853/312.})

112.

Koch către Hofkammer.

15 Iulie 1728.

.
Andertens wollen auch die Poppen und Diaconi sich von der Contribution frey machen. Vorhin und ehe der Fürst Cantacuzeni ein Vorfahrer des Fürsten Brancovan die Regierung in der Wallachey angetreten hat, ware gewöhnlich dass sye Poppen gleich anderen Unterthanen die Contribution entrichten müssten, während seiner Regierung aber ist es aufgekommen, dass er ex veneratione erga Clerum denselben von der Contribution entlassen hat; doch folget seinen Exempel in der jenseithigen Wallachey der Fürst Mauro Cordato nicht nach, der ungeachtet selber von der griechischen Kirchen ist, doch die Contributionen

ab ipsis Poppis einfordern lasset, wessentwegen dann zu resolviren, ob man in der Kayserl. Wallachey auf diese Geistliche, die durch nichts als Ihr blaues Käpl von denen andern Bauern unterschieden werden, eine mehrere Reflexion machen wolle, als nicht von dem jenseitigen wallachischen Fürsten, der Ihrer Religion zugethan ist, beschihet. In dem Fürstenthum Siebenbürgen ist die Observanz, dass die Poppen, so schismatische die Contribution bezahlen müssen, jene aber so uniti, hier von frey seynd, doch werden in einem kleinem Dorff nur einer, und in einen grösseren 2 passiret.

Achtens. Ohnwidrsprechlich gehören dem Fürsten von der Wallachey (1) nach absterben deren Bischöffen ihre hinterlassene Gütter, dahero sich billig zu verwunden, warum nach dem Todtfahl des Bischofs Damasceni sich gar keine Verlassenschafft solle befunden haben, so viell hierüber ad 14-tum der Herr Consiliarius de Porta die Auskunfft gibet, so hätte der Consiliarius Stirbey ihme selbstn gesaget, wie 10 m. fl. in der Verlassenschafft gewesen seynd, worvon bey dem weltlichen Vetter des Bischoffs 6000, bey dem Mönich Joseph aber 4000 fl. nebst dem von Ihre Kayserl. Mayestat erhaltenen kostbahren Kreuz sollen gefunden worden seyn, beede Vettern wären nacher Hermanstadt geschicket worden, da von dem fernern Verhalt und wohin die Gelder gekommen seynd, nichts weither erfahren; dieses aber ist gewiss dass der weltliche Vetter des Bischoffs, ob er zwar ein Mensch von der schlechtesten Extraction und wenigen Meriten ist, wider ihm auch sehr grosse Klagen einkommen, doch sehr in Hermanstadt distinguirt werde, und man solchen zum Richter zu Rimnik gemachet habe. — Was

Neuntens, unter andern sehr negligirt wird, und doch einer der wichtigsten Puncten wäre, worauff die Administration ihr Obsorg richten solte, seynd die Klöster, die nach einiger Meinung den 3-ten Theill der österreichischen Wallachey ausmachen sollen, meines Ermessens aber umb nicht zu viell zu sagen, wenigstens den 5-ten Theill betragen, wann sye anderst bey

(1) In extractul dela Kriegsarchiv (Neoacquistica, III, 132) se spune mai respicat: «Zugleichen solle der Fiscus nach Absterben eines wallachischen Bischoffs Erb seynd, so aber ist der Damascenus gestorben und hat sich nichts gefunden . . . și cu privire la preoți și diaconi «Es wäre auch deren Popen und Diaconis eine resolution zu fassen».

ihren Foundationen erhalten, und nicht ihre Güter, wie es theils *ex praepotentia Bojarorum*, theils *ex conniventia Igumenorum* geschihet, in andere Hände gebracht werden.

Umb den Statum dieser Klöster besser zu begreifen, so habe vorläufig einige Puncten praemitiren wollen als,

Erstlichen das unterschiedlich von solchen, als insonders Cosia, Ores, Bistriza und Arnota, dann vernehmblichen Tismana so situiret seyend, dass man sich derselben in Nothfahl zu einer Retirada gar wohl gebrauchen kann, und dahero auf diese Örtler die besondere Attention tragen solle, damit sich nicht ein- und anderer Bojar, so mit den Igumaenis, das ist dasigen Praelaten in guter Einverständnuss ist; deren selben zu seinen vielleicht gefährlichen Absichten *suo tempore* impatronire.

Andertens seyend die Calugeri und Igumaeni in dem Land nicht in dem Ansehen, als man sich einbilden mag, dann ihr Lebenswandel nicht so exemplarisch, dass selbe hierdurch bey dem Volk eine grosse veneration sich zuziehen sollen, seyend auch die selbe lauter Leüthe von schlechtester Extraction und thäte sich ein Bojar, oder Bojeronas für eine Schand ausdeütten, wann eines von seinen Kindern und Freunden ein Mönich wurde. Zwey einzige Exempl findet man, als erstlichen den Brailoy, oder dermahligen Administrations-Rath, welcher in Griechenland den Monichhabit angeleget, damit er den ihme von dem wallachischen Fürsten Mauro-Cordato angedrohten Todt entfliche, und der lezt geweste Land-Ober-Commissarius Manta hat 24 Stundt vor seinem Todt das Mönich-Kleidt angelegen, glaubend, dass er hierdurch ein grosses guter Werk zu Erlangung der Seelenheyl gethan habe.

Drittens müssen nothwendigerweise von diesen Klöstern jährlich grosse Schätz gesammelt werden, dann obwohl vielle derselben mit gar ansehnlichen Foundationen versehen, so haben doch solche wenige Ausgaaben, kein Probst oder Igumaen führet einen Statt, die Calugeri oder Mönich leben nach ihrer Regelsordnung so schlecht, wegen der stätten Fasten, das ihr Unterhalt ein geringes kostet, sye nähren sich *à parte* mit ihren Handwerkhen, als deren verschiedene Mahler, Dräxler, Binder und von dergleichen Profession seyend, einige von ihren Igumenen aber zu Besorgung des Feldbau, und Viehzucht aufgestellt werden, bekommet auch kein Mönich von seinem Igumen mehr als 5. und 6. Löwenthaller zur Anschaffung seiner Keydung.

Hoc praemisso, finden sich in der Kayserl. Wallachey von Mann- und Weibs-Klöstern 36, wovon einige von privatis gestiftet; andere 6. denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem zugehörig wären; von denen übrigen eins des Rimnizer Bischoffs ist, die übrige 10 Mann- und 4. Weebs-Klöster aber von denen Fürsten der Wallachey gestiftet worden seynd. Von denen erstern ist nicht vielles zu sagen, weilien die Domini Terrestres, so über diese Klöster das jus Patronatus haben, und einen Iguenen nach ihren gefallen setzen, auf deren Erhaltung selbst bedacht seyn werden; Was hingegen andertens die 6 Klöster, so vorhin von denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem dependiret haben, diese seynd gleich anderen Gütern, so die in dem türkischen Gebiet wohnhafte Unterthanen vorhin in der österreichischen Wallachey gehabt haben ad Fiscum devolviret, daherö nöttig wäre, sich in die wahrhaftte Cognition zu setzen, wie diese Klöster dotirt seynd, und was selbe vorhin denen Patriarchen haben jährlich beytragen müssen, umb dieses quantum ad Fiscum zu ziehen. Ohne deme nihmet insonders in Crajova die Zahl deren catholischen Unterthanen zu, und ist die alda dermahlen stehende Kirchen allzu klein für dasige catholische Gemeinde, seynd auch die mehriste catholische Teutsch- und Hungarische-Leuthe wie auch die Pablikanern zu arm, dass selbe zur Unterhaltung der Geistlichkeit und Aufrihtung deren Schullen einen grossen Beytrag thuen können, wann man also ex parte Fisci sich in die Possess setzete, dass von diesen Klöstern jenes, so selbes vorhin denen Patriarchen zu geben schuldig waren, dem Fisco entrichtet wurde, so könte ohne Beschwärde des Aerarii hierdurch ein Fundus zur Aufnahm der catholischen Religion und Unterhaltung deren Schullen erwachsen; Zweiffle auch umb so weniger, dass kein geringe Frucht in propaganda religione bey Aufrihtung deren Schullen und Einführung deren wallachischen Predigen zu hoffen seynd wurde, weilien besonders die national wallachischen Familien dem ritui latino nicht so abgenäigt, als die aus Griechenland in die Wallachey gekommene Familien seynd; und bey ihrer Geistlichkeit eine solche Ignoranz ist, dass, die Poppen zu geschweigen, die wenigste von denen Calugern nicht einmahl die Liturgie lesen können, welche sie noch darzu weilien sye in griechischer und russischer Sprach seynd, nicht verstehen, ausser der grossen Fasten und Seegung mit denen Creützen aber weiss de cultu di-

vino der gemeine Mann nicht das geringste, als denen das ganze Jahr hindurch in denen Kirchen nie geprediget wird und was er per traditionem von seinen Calugern höret, solche Fabeln seynd worüber man lachen muss.

Die fürstlichen Klöster, so man Dominesti oder Landsfürstliche nennet, weilen seye von denen wallachischen Fürsten gestiftet worden, haben jederzeit von einem zeitlichen wallachischen Fürsten solcher gehalten ganz eigenthumlich dependiret, dass dem Fürsten die Igumeni die jährlichen Rechnungen haben legen müssen, selbe gemelte Igumenos, wann solche mit ihrer Aufführung nicht zufrieden waren abgesezet, so die Klöster einige Gelder übrig hatten, dieses bey angestossener Noth an sich gezogen haben, mithin derley Klöster nicht anderst als eigenthumliche Güter genossen haben, wohingegen auch selbe Sorg getragen damit die Fundationes deren Klöster nicht entzogen, und die darzu gewidmete Güter, Unterthanen und Einkünfften in suo esse verbleiben seynd.

Was nun in Zeiten deren Fürsten dieselbe mit diesen Klöstern gethan haben, solches solte anjezo nomine Principis die Administration besorgen, so aber seynd Zeit occupirung der österr. wallachey die Kloster-Rechnung nie aufgenommen worden, der Fürst hat von solchen nicht den geringsten Nutzen gezogen, wohl aber sollen dieselbe in ihren Fundationen merklichen abgenommen haben, da nicht allein die Igumeni von denen Einkünfften deren Klöstern zum Besten ihrer Freundschaft disponirt, sondern auch theills geschehen lassen müssen, theills selbstn darzu contribuiert dass die Potentiores sich ihrer Dörffer und Unterthanen bemächtigt haben. Glaube dahero es wäre keines weegs die Conservation dieser Klöster ausser Acht zu lassen, sondern vor allen anderen zu verfüegen, damit Jemand ex parte Administrationis, von dessen Probitaet man gesichert ist, die Inspection über diese Klöster aufgetragen, die Rechnungen aufgenommen, ihre Würtschafften untersucht, die Avulsa beygebracht, und so man aus denen Rechnungen sehete dass über die Zuerhaltung deren Klöstern erforderlichen Unkosten ein Überschuss seye, solches dem Fisco zugeaignet werden solle.

Es kommet auch bey Veränderung deren Igumenen vornehmlich darauf an, dass solche frome Männer hierzu erwöhlet werden, die denen Klöstern wohl vorstehen, und dass die Wahlen nicht

nach Willkuhr ein- und anderen in der Administration befindliche Bojarn, sondern nach denen meriten beschehe.

Von dem Lebens-lauf deren Igumenen will nichts melden, solche zu corrigiren erforderte, dass der neue Bischoff ein Einsehen vornehme; hierzu ist neulich der Brancovanische Igumen erwählet worden, weillen man ihm vor anderen keine Irregularitaet vorwerfen kunte, dann fast allen übrigen sollen die Sacra interdicirt seyn.

Insonders werden die Igumeni von Cosia und Tismana wegen ihrer Grobheit, und Tollheit übelberuffen, mit wessen Hilf und auf was Art der leztere den vorigen Igumenum von Tismana weggebracht, und sich zum Igumenat geholfen habe, will nicht einmahl berühren.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1729 April.)

113.

Administrațiunea din Oltenia referitor la punctele lui De Porta.
Craiovae 14-a Novembris 1728.

12-mo. Omnes Egumeni tam majorum, quam minorum monasteriorum, prout mandatum habemus, teneantur singulis annis et quidem in novo anno primo rationem reddere juxta Constitutiones Patriarcharum ritus nostri, quilibet suae Communitati, et postea veniat cum Registro puro et subscripto ab Egumeno, et tota Communitate ad Caesaream Administrationem, ut omnes Proventus cujuslibet monasterii, tam ex possessionibus, vineis, vinidecimis quam ex aliis et verbo ex multo ad parum quales sint revideat; expensas quoque cujuslibet monasterii in quantum per annum se extendant, consideret; et pro majori rationum suarum certitudine duo Consiliarii ad monasteria montana, duo vero ad alia pro examinandis et recognoscendis rationibus Egumenorum juxta opinionem Excellentissimi nostri Praesidis et Consiliariorum in separatis specificationibus hic in copia annexis declaratam exmittantur. Et qui Egumenorum inventus fuerit bonus administrator et dignus maneat in suo honore et egumena. Qui vero dissipator et indignus compertus fuerit amoveatur ab officio; et in locum ejus Caesarea Administratio una cum Reverendissimo episcopo Rimnicensi alterum, quem judicaverint dignum, eligant, et Suae Ex-

cellentiae Supremo Directori pro confirmatione repraesentent. Et sic omnibus monasteriis bene providebitur et restaurabuntur ex ruinis et conflagrationibus quas passa sunt in proxime praeteritis belli moribus.

(Kriegsarchiv (Hofkriegsrath). 1732, August. 284 Exped.)

114.

Tige către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1728.

General Tige accusiret, was ihme wegen Installirung(1) des neuen Bischoffen zu Rimnickh in der Wallachey Innocentij genant bedeutet worden, und beziehet sich auf die Beylaagen, warumben Er in seinen Nahmen dem (titl.) Czeycka und an statt des (titl.) Andlern dem Cammeral-Inspector Procop die Incumbenz gegeben das Juramentum fidelitatis von dem neu ernenten Bischoffen zu Rimnickh Innocentio aufzunehmen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Exped. December 1952/190.)

115.

Hofkriegsrath către Tige.

29 Decemvrie 1728.

Approbatur die gemachte Anstaltung dass der episcopus Rimnicensis das gewöhnliche Jurament in der Wallachey ablege, als auch aldorten installiret werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1728. Registr. December 29. 1916/240.)

116.

«Puncta materiam Wallachicam concernentia».

1728.

19°. Eine bekante Sach, dass ein zeitlicher Fürst der Wallachey jedesmahl eine besondere Sorg auf Conservation deren 14 Dominesti Klöster getragen, damit selbe bey Ihren foundationen erhalten, und von denen Iguenen über die Einkünfften, ordent-

(1) Pentru sfințire se dispusesec, la 15 August 1728, ca Inochentie să meargă la Belgrad (N. Iorga, *Studii și documente*, V, p. 145—146).

liche Rechnung geleet werden, gleichwie sich auch gar wohl von denen geldern so diese Klöster zu Ihrer Sustentation nicht gebrauchet haben, und wann ein überschuss war, gar nützlich zu gebrauchen gewust haben, da nun aber dem sicheren Vernahmen nach bey gemelten Klöstern nicht am besten gewürtschaftet, die Einkünfften verzogen und die Fundationes sehr vermindert werden sollen, als wird des Oberdirectorii Obsorg seyn de praeterito von dem standt dieser Klöster genaue information einzuziehen, die Würthschaffts-Rechnungen derenselben von Zeit als Sye unter der Kayserl. Bothmässigkeit seyn, abzufordern, auch Jemand ex parte Administrationis zu benennen, welcher die Obsorg über sothane Klöster haben, und wie es mit deren Fundationen und Einkünfften stehe, den genuinum statum einhollen, und solchen an Ihm Oberdirectorem erstatten solle, damit derselbe hiervon nacher Hof sein wohl gegründeten Bericht abstatten könne.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, III, 137.)

117.

Tige către Hofkriegsrath.

Januarie 1729.

General Tige erstattet ausführlichen Bericht über
 dann Installierung des neuen Rimnickher Bischof-
 fens Inocentii.

Kriegsarchiv. Protocol 1729. Exped. Januar. ^{67/335.}

118.

Aprilie 1729.

Referat und Kayserl. Resolution nicht minder solle
 das Oberdirectorium respectu deren jenigen 6 wallachischen
 Klöstern, so nunmehr ad Fiscum eingezogen worden, den Bericht
 abstatten, ad quos usus die davon eingangene Gelder verwendet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1729. Exped. April ^{548/528.})

119.

Hofkriegsrath către Tige.

29 Aprilie 1729.

8-vo. Nachforschen ad quos usus die Proventus von denen je-
 nigen 6 wallachischen Klöstern die vormahls sub dominio Tur-

cico die Patriarchen von Alexandria und Jerusalem genossen, verwendet worden.

9-no. Seye sich zu erkundigen, was die in Wallachey befindlichen 14 Dominesti Klöster für Einkünften genüssen, und wie mit solchen gewürtschafftet worden, der Ursachen die Rechnungen von der Zeit, als sie unter Kayserl. Bottmässigkeit gekommen abzufordern seynd. Und seyden ihnen keine neue Fundationes ohne allhiesiger positiver Einwilligung zu gestatten. Die Administration habe ich zu informiren, was denen Woywoden über sothane Klöster ehedessen für Praerogativen zugestanden worden, und etwo in's künftige hier ihnen abzuändern wäre. Nicht weniger ihr parere erstatten ob dem Bischoff zu Rimnik nicht könnte aufgetragen werden das erste Jahr, als er zu solcher Würde gelanget den 3-ten Theill seiner Einkünfften dem acario zu überlassen, oder von denen Poppis und Diaconis den so genannten Plokon nicht abzufordern, mithin diese unter general Contribution zuziechen und seye zu trachten, dass nicht zu vill Poppen und Diaconen ordiniret werden, die ausser Lands creirte können in der Kayserl. Wallachey ihre Function nicht verrichten. Sollen überlegen, ob nicht thuenlich aus diesem von dem Clero valachico anhoffenden Beytrag zu Crajova die humaniora einzuführen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1729. Registr. April 29. 530/526.)

120.

Schram către Hofkriegsrath.

Martie 1730.

Schram, Freyherr General und Commandant zu Hermannstatt, inaintează punctele de remonstrațiune ce le-a trimis Administrațiunea din Oltenia lui Tige înainte de moartea lui: dann was der Bischoff zu Rimnick, und die wallachische Geistlichkeit in einem anderen Convolutu wegen nicht beeinträchtigung ihrer alten Observanzen, ratione deren geistlichen Proventen überreicht . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1730. Exped. März. 416/134.)

121.

Moise Petrovici către Hofkriegsrath.

• Aprilie 1730. (1)

*Excelsum Consilium Caesareum Aulae Bellicum,
Serenissime Princeps,
Excellentissimi ac Illustrissimi, Domini, Domini Benignis-
simi, Gratosissimi,*

Posteaquam Sacratissimae Caesareo-Regiae Catholicae Majestatis et Ejusdem Augustae Aulae clementissima resolutio mens. et intentio, virtute benignissimi adhuc, de dato 12-ma Aprilis 1727, nomini meo, et universae Inelytae nationis Illyricae, notanter ad punctum 9-um inter reliqua, resonante Extractus sub lit. A Caesarei in sancto verbo regio emanati rescripti sonantis, eo benigne collimare dignosceretur, quo videlicet, respectu Valachiae neo-acquisticae Cisalutanae, ad normam priorum praedecessorum meorum Archi-episcoporum et Metropolitanorum, ob amplum, in exercendis ibidem functionibus spiritualibus simul et Ecclesiasticis, incumbens onus, etiam quo ad temporanea, pro decentiori subsistentia Archi-episcopali, de aequitate aliquod competens proventuum mihi subministraretur.

Quoniam autem in praelibata modofata Valachia in sortem proventuum Archiepiscopalium quoad temporanea, pro debita uti recensitum est, condecente subsistentia Archiepiscopali ab antiquo usque gloriosissimam per victoriosissima Caesareo-Catholica arma, nuper factam ejusdem Valachiae recuperationem, pagos, ad lit. B denotantem, specificatos habuisse et possedissee, priores meos Praedecessores archiepiscopos et metropolitans, palam et certum sit.

Hinc est quod Excelsum Consilium Caesareum Aulae Bellicum implorandum esse duxerim, quatenus vigore praeallegatae demantissimae intentionis simul, et resolutionis Caesareae praeinsertos duos pagos, repetente lit. B nominatos, in sortem proventuum, quod ad temporanea meorum, ob amplum omnino, in exercendis functionibus spiritualibus simul, et ecclesiasticis, et ad majus Sacratissimae Caesareae Majestatis servitium, mihi incumbens onus, in conformitate priorum praedecessorum meorum possidendos resolvere, in eumque finem necessarios Domino (titl.) Excellenssimo

(1) Această dată rezultă din anexa 142.

Generali, et gubernatori moderno Transylvanico, Comiti de Wallis, gratiosos ordines expedire non gravaretur. Quam benignissimam gratiam fidelibus usque perpetuis servitiis meis demereri adnitor, emoriturus.

Ejusdem Excelsi Consilii Caesarei Aulae Bellicae

Humillimus et Devotissimus,

MOYSES PETROVICH,

Orientalis Ecclesiae, græci-ritus, Archiepiscopus et Metropolita Belgradiensis et Carloviczensis.

Lit. A.

Extractus rescripti Caesarei de dato 12 mensis Aprilis, anni millesimi septingentissimi vigesimi septimi emanati.

Ex Banatu e contra Temesiensi percipiet idem Metropolita, uti hactenus, ita et imposterum, quousque Metropolim neoacquisticam administrandam habuerit, pecuniarium aequivalens loco decimarum in natura stabilitum, respective duorum, et unius aurei annuatim, a singulis superioribus et inferioribus Pagorum iudicibus vulgo knesiis pendendarum, quemadmodum etiam ex Servia pro nunc consimile aequivalens pecuniarium loco decimarum, in naturam duorum respective et unius aurei ab existentibus in hoc regno superioribus et inferioribus Pagorum Iudicibus, eidem per annum exsolvi curabimus, respectu Valachiae autem, postquam notitias de eo quod antecessores ipsius habuerunt abinde acceperimus, id quoque quid ipsi de aequitate competat, clementer determinabimus.

Lit. B.

Specificati Pagi in Caesarea Cisalutana Wallachia quales loco proventuum in temporaneis ad Archiepiscopum et Metropolitum spectabant.

Pagus Orchoviza item Pagus Balbozcan, cum suis territoriis appertinentibus.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, IV, 428, și Hofkriegsrath. 1733 März. 547. Exped.)

122.

Instructiuni date de Hofkriegsrath generalului Wallis.

8 Martie 1730.

.....

Welches dann alles ist, was Sye wallachische Administration über Eingangs erwehnte annoch in Aprili verloffenen Jahrs hinein ergangene Kayserl. Einrichtungs-resolution in Antworth erwidere, und den (titl) Schramb vor einiger Zeit übersendet hat von deme ausser obigen noch fehrrs 2. von dem wallachischen Herrn Bischoffen, 14 Igumenis, und verschidenen Poppen überraicht, und mit Ihrer Handschriften und Pettschafften gefertigte weitläuffige Memorialien angeschlossen worden, die man zwahr eben in gemeinschäftlicher Zusammentretung per extensum vorgehomben, daraus aber ersehen dass es de puncto ad punctum ein lauthere Replie über das jenige seye, was ratione Cleri valachici, dessen Administrirung der Gütter-verrechnung ihrer Proventen Beyziehung ad Contributionem, und antragender Applicierung dieser pro bono religionis catholicae in öffters allegierten Kayserl. Resolution enthalten ist, wo doch bey Überschreibung all solcher passuum man in der Expedition expresse einflüssen lassen, dass das Ober-Directorium und Administration die Sachen unter der Handt zu tractieren- und einzulaiten suchen, auch Ihre Meinung darüber in geheimb überschreiben sollen, wie aber aus obgedachten Memorialen des Cleri zu entnehmen, so ist es gar public gemacht worden allermassen in deren Context die Kayserl. Resolution fast Worth für Worth angezogen, welches gleichwie es gar unrecht, und gegen die klare Verordnung beschehen, also auch der Administration in Antworth zuerkennen zu geben, und pro futuro in derley Fällen eine mehrere Behutsambkeit einzubinden ist; belangend aber die Sache selbst, hat so wenig das Oberdirectorium als Administration weder auf ein-noch-anderen überschriebenen passum die angebehrte Auskunfft erstattet, westwegen der Administration untereinstens anzufügen, dass sie solche Durchweg, die selbte schon wissen wirdet, einzuholen bedacht seyn und über alle puncta specificce Ihre guttmainung enteckhen, jenes aber was die catholische religion angehet, ohne es denen schismaticis zu communicieren, der Praeses mit denen catholischen Administrationsrathen allein unter sich deliberiren, auch darüber Ihre gutt-

achten abgeben, in übrigen hingegen, was dissfahls resolute hinein erlassen worden, ad executionem zu bringen trachten, in dem ganzen Weesen jedoch pro principio nehmen solle, dass gleichwohlen der wallachischen Nation nichts mit Gewalt wider die jura et Privilegia schismaticorum zuegemuethet werde, als worauf das Oberdirectorium Sorg zu tragen, und hievor gemelten von der Administration zuersfattenden guttächtlichen Bericht mit auch desselben bey geruckhter Meynung anhero zu begleithen haben wirdet.

.....
 (Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1730, Martie.

123.

Protocolul subdelegațiunii neoacquistice cu data de
 10 Octomvrie 1730.

Punctul 1 și 2 se referă la Barbul Brăiloiul.

Punctul 3 e referitor la numirea egumenilor din mănăstiri.

3-tio: Hiernächst proponirte man ein gemeinschaftliches Schreiben des Herrn General Wallis und Herrn Baron Andler, wo selbte beybringen, welchergestalten die Administration in Wallachey bey jungsteren Ableben ein und der andern Egumeni die Candidation eines neuen cum exclusione Episcopi gemacht; dieser aber dagegen coram Directoratu protestirt—und nebst den recipirten Gebrauch und Privilegien vorgewendet habe, das Er die subjecta Calugerorum besser als ein in officio saeculari constitutus kennen müsse; die priora geben dass die vorigen Fürsten oder Waivoden bey Eröffnung einer solchen Stelle zwar den Bischoffen zu Bukurest de apto successore befragt, die election und confirmation aber gleichwohlen behalten haben; auf gleiche Weise nun glaubten sie, dass es hinfort observirt und dem Bischoffen (umb selben bey den usque ad superstitionem dem Clero anhangenden Volck in keine Geringachtung zu sezen) die praesentatio ternae gelassen werden; respectu electionis et instalationis aber zu des Oberdirectorii nothwendigen ansehen dabey beruehen möchte, dass dieser externa einen zu instaliren und die fürgegangene Installation anhero zu berichten hätte. Was ferers die Privilegia excommunicatoria (nachdeme vermög Kayserl. Decret der Clerus nicht mehr von denen episcopis turcici Imperii, sondern von dem servischen Metropoliteno depen-

diren solle) für ein kramt behalten? Wurde sich zwar diese Quaestion so leicht nicht äussern, wan jus praestandi bey den Bischöffen verbleibete, als welcher sich selbst nimmermehr der Excommunication unterziehen, folglich keinen fremden in einen Kloster, welches *vi similium privilegiorum* einen *ex gremio* zu erwählen das jus praetendirt, zu introduciren suchen wird; Ausserdeme aber wussten sie es nicht zu entscheiden, noch eine opinion zu geben, da die Administration angezeigt, was massen der Bischoff bey einiger von derselben vorgenommenen provisional Bestellung deren vacirenden Klöstern zwar *contra probitatem subjectorum* nichts eingewendet, selbe jedoch zu acceptiren darumben recusirt habe, das solche ohne seinen Vorwissen candidirt worden und in specie respectu monasterii Tismana die Privilegia von verschiedenen Patriarchen vorhanden seyen, dass unter schwärer Excommunication kein anders Subjectum als *ex gremio*, oder da hierinnen kein Tauglicher befunden wurde, Ein Caluger von Kozia oder Bistriz erwählt werden solle; worauf sich also erwehnter Bischoff halte und die von der Administration candidirte Subjecta beständig rejicire, hingegen die von Ihme praefigirte und solche Subjecta constituirt haben wolle welche pro *servitio Domini* nicht administirt werden können; indessen seye der Administration erindert worden alles in *statu quo* zu lassen und die hiesige Resolution abzuwarthen, welche ohnzweifelndlich also werde gefasst werden, wie man es in Serbien und Temesvarer Banat zu halten pfleget. Nebst deme befinden sich in der Wallachey so genante *Dominesti* das ist von denen Fürsten erbaute Klöster, welche von denen *fundatoribus* selbst mit *Egumenis* nach Belieben *cum praescitu* tamen *Episcopi* versehen worden; wobey also Ihro Kaiserl. Mayest. qua *Principi Terrae* die freye disposition zuekome; solchemnach übrige allein, ob in denen andern Klöstern so keine *Dominesti* seyndt, dem Bischoffen das jus praestandi gelassen werden wolle, wo pro *informatione* dienet, dass in der österreichischen Wallachey 36 Klöster befindlich und davon eines zum Bistumb gehörig, 14 aber *Dominesti* seyen, worinnen die *Fundatores* sich allein alle *Jurisdiction*, *Election* und *Confirmation* deren *Egumenorum* zugeaignet, andere 6. waren theils denen Patriarchen von Alexandria und Jerusalem, theils einigen in der Turkey gelegenen Klöstern unterworfen, in welchen denen Patriarchen mit Einwilligung des Waivoden die *Egumenos* zu erwählen erlau-

bet ware; die übrige und kleinere waren entweder denen vorbesagter Klösteren unterworfen oder independent und in diesen wurden die Egumeni von denen grosseren Klöstern oder von denen Fundatoribus erwählet; ehe und bevor man aber hierüber ad deliberationem geschritten würde noch ein anderes und jungeres von dem Herrn Generalen grafen von Wallis in eadem materia eingelangtes Schreiben abgelesen, des Inhalts, welcher gestalten ihne so wohl der Rimnicker Bischof, als auch die drey Administrations-räthe ritūs graeci schriftlich ersuechet haben, womit in dem Kloster Tismana kein anderer Egumenus als ex gremio eligiret werden möchte, besonders, da sich tüchtige Subjecta hierinnen befinden, und es die Privilegia excommunicatoria also vermögen; Nebst deme habe Erwehnter Bischoff gebetten dass die Poppen von der Contribution umb so mehr befreyet bleiben mögen, als sye in Servien dieses beneficium geniessen und von ihme keiner ordiniret werde, es seye dann, dass sich die Gemeinde obligire für selben die Contribution abzuführen. Was nun die Candidation Egumeni Tismaniensis betrifft, da müsse Er Herr General Wallis beybringen, dass einmahlen diese gesambte Letithe an das privilegium excommunicatorium sich festiglich zu halten scheinen.

Belangend aber die Contribution deren Poppen, da sehe Er nicht warumben die Poppen in der Wallachey, nachdeme diejenige in Servien und Temesvarer Banat die Exemption geniessen, davon excludiret seyn sollen, vermeinte also, dass dissfalls eine Reflexion zu machen wäre, und nachdeme obangeführtermassen die Inwohner sich verobligiren muessen, für die Poppen die Contribution zu bezahlen, so falle die bisherige Difficultet von sich selbstem hinweg und übrige nur, ob sothane Poppen simpliciter frey gelassen, oder dass nach des Bischoffens Antrag die Inwohner für sie bezahlen sollen, anzubefehlen geruhen möge.

Conclusum ad 3-tium. Siehet die Subdelegation wasmassen die Administration in der Wallachey und der dasige Bischoff in materia electionis und in specie bey dem Kloster Tismana gar nicht übereinkommen und die Administration andere: hingegen der Bischoff wieder andere Subjecta pro Egumenis im Vorschlag bringen und eingesezet haben wolle; umb nun hierinnen eine Ordnung zu machen, findete man beforderist nöttig, die Sach ad principia generalia zu reduciren und zu diesem Ende kommet haubtsächlich aus denen actis anzuführen, was gestalten die in der öster-

reichischen Wallachey befindliche Klöster dreyerley und erstens die sogenante Dominesti seyndt, welche von den Fürsten oder Vaivoden gestiftt, und worinnen nach einstimmiger Meynung die vorgefahlene Electiones und confirmationes von denenselben jederzeit nach Willkuhr vorgekehret worden. Andertens seyden die Patriarchen Klöster, oder diejenige, worinnen die Patriarchen mit Einwilligung des Voevoden die Egumenos zu erwählen erlaubet ware. Drittens und in denen übrigen Klöstern, haben theils die Klöster selbst, theils aber die Stüffter derenselben die Election vorgenommen. Die Subdelegation mues aber noch praemittiren dass gleich wie in rebus ecclesiasticis von dem bisherigen Gebrauch und Gewohnheit abzugehen, eine in sich selbst schwäre und viellen Anstöss- und Verdriesslichkeiten unterworffene Sach ist, also möchte es dabey, so viell immer thuenlich gelassen werden. Diesemnach erachtet man, dass in denen ersteren, nemblichen denen Dominesti Klöstern (nachdeme dissfalls Ihre Kayserl. Mayest. die freye disposition alle die Jura und Praerogativen also auch die dissfehlige welche die vormahlige Fürsten oder Vaivoden der Wallachey genossen haben, jure belli zuekommet), bey vorfallender Apertur die wallachische Administration den Vorschlag und das Siebenbürgische Obercommando und Directorium die Election vorzunehmen. Hingegen in denen jenigen Klöstern welche denen Patriarchen unterworffen waren, gleich es vormahl von dem Patriarchen mit Einwilligung des Waivoden geschehen also nunmehr der servische Metropolit die Praesentationem subjectorum zue machen, und das Oberdirectorium einen der praesentirten, über Vernehmung der wallachischen Administration (ausser denen besonderen Anständen, welcher zu berichten wären) zu benennen. In denen übrigen Klöstern aber es bey dem bissherigen Gebrauch und Gewohnheit sein Verbleiben haben solle. Dann ob schon die Patriarchen anjezo nicht mehr attendiret werden, so seyndt doch die alte hergebrachte guete gewohnheiten nicht zu immutiren und eben deswegen glaubte man es wäre das Kloster Tismana bey dem in denen privilegiis excommunicatoriis und der bisherigen Uebung fundirten besondern Modum zu lassen, mithin keinen Fremden, sondern einen ex gremio eligiren, oder in casu deficientis subjecti capacis, von Cosia oder Bistriz einen postuliren zu können, und solchergestalten sehete man nicht, wie und auf was Arth weder die Administration, noch auch der Bischoff in dieser Election einige Hand zu praetendiren

haben könnte. Welches da es von beeden hohen Capi also approbiret wurde (noch diesem einraten zu expediren) (1), man ihne Herr General Grafen Wallis und Herr Baron Andler in Antworth zu bedeütten ermessete.

Belangend übrigens die Anfrag wegen der Contribution deren Poppen, glaubete man, dass es bey obberührter Erklärung des Bischoffens sein Bewenden haben, und also die Poppen da die Inwohner für selbe bezahlen, davon befreyet bleiben sollen.

.....

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1730, October 10.)

124.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1731.

Wallis, graf Commandirende General in Siebenbürgen und Wallachey, zeigt vermög Beilaagen von No. 1 bis 5 inclusive, was Er wegen interims Anstellung Einiger Vicarien in denen vacanten Klöstern bishero angeordnet und sub No. 6 was die Administration in der österr. Wallachey dissfahls vorgestellet, dann sub No. 7 Er an diese wider zurück erindert wegen des abgelebten Igumeni Coziensis werde er die überkommende Inventaria anhero einsänden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April. 579/1.)

125.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1731.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen und Wallachey, wegen der occasione der in der österr. Wallachey ein so anderen vacant gewordenen Klöstern circa candidationum Igumentorum zwischen der Administration und dem Bischoffen zu Rimnick sich bishero geäußerten Differenzien beziehe er sich auf den von ihme und dem (titl.) Andler gemeinschaftlich untern 11 Septembris vorigen Jahrs anhero erstatteten Bericht, und erinderet benebst die Ursachen warumben er die bishero von dem gedachten Bischoffen bey denen vacanten Klöstern vorgeschla-

(1) Adaus la margine.

gene Subjecta ohne Ertheilung eines Decrets sub titulo vicarii ad interim angestellet, die gedachte Administration hat indessen wider den im Kloster Motru ad interim angestellten vicarium Jeromonachum Josephum genant mit dem Vorgeben protestiret, dass dieser dem abgelebten Bischoffen zu Rimnick Stephano vergeben haben solle, Er Wallis habe nun über diese Anklag vom dermahligen Bischoffen zu Rimnick den anliegenden Bericht abgefordert und darüber mehrmahlen lauth Beylaag anbefohlen mehrgedachten vicarium Josephum im Kloster Motru anzustellen. Es habe aber vermög angebogenen convoluti die Administration wegen dieser Anstellung mehrmahlen protestiret und wider oft gedachten vicarium Jeromonachum Josephum einen processum inquisitorium formiret, dahero anlangend umb die aigentliche Decision, und dahin schickung einer norma umb alle Differenzen abzuthuen wie auch führohin seine: in derley sachen ausstellenden Dispositionen der Administrations protestation nicht zu exponiren, berichtet leztlichen wie er dem Bischoffen zu Rimnick Innocentio den Pass zu der Metropolitenswahl nacher Carlovitz ertheillet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April. 581/9.)

126.

Wallis cätre Hofkriegsrath.

Aprile 1731.

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen beziehe sich auf den in negotio Cleri valachici untern 11 Septembris 1730 von ihm und dem (titl) Andlern gemeinschäftlich erstatteten Bericht, und wäre inzwischen in dem Kloster Cozia der Egumenus oder Abbt verstorben, dessen Successor ex ipso monasterio erwählet werden müsse, und zwar ob Privilegium excommunicatorium, an welches sowohl der Clerus als Seculares sich genauist bindete, übersendet anbey einen Aufsaz deren in disseithiger Wallachey sich befindlichen Klöstern und erwartet wegen Erwählung erdeuten Egumeni die positive Instruction.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April. 613/129.)

127.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprile 1731.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, und Baron Andler Hofcammerrath berichten was sich bey jungsteren Ableiben ein und des anderen wallachischen Egumeni oder Kloster-vorstehers respectu candidationis eines neuen zwischen dassiger Administration und Bischoffen für zwistigkeiten. eraignet habe, dann was künfftighin in tali casu für eine norma zu nehmen seye.

(Kriegsarchiv. Protocol 1731. Exped. April 1731/258.)

128.

Hofkammer către baronul Andler.

11 Aprile 1731.

Wir haben aus des darinnen commendirenden Herrn Generalen und des Herrn Barons bereits unterm 11 September vorigen Jahrs eingelangten gemeinschaftlichen Berichtschreibens und was successive von gedachten Herrn Generalen nachgefolgt, des mehreren ersehen, was sich respectu electionis Igumenorum in diessseitiger Wallachey für Anstände geäußert, und dass von Seiten alldortiger Landes-Administration andere und hingegen von alldortigen Bischoff graeci ritus wiederum andere Subjecta pro Igumenis in Vorschlag gebracht worden sind. Worüber nun nach weiters gepflogener Beratschlagung mit dem löblichen Kayserlichen Hofkriegsrath bevorderist nöthig zu sein befunden worden, die Sache ad principia generalia zu reducieren, und ist ohnedies bekannt, welchergestalten im besagter Wallachey dreyerlei Klöster befindlich, nämlich erstens die sogenannten Dominesti, welche von den Fürsten oder Wojvoden gestiftet und worinnen nach einstimmiger Meinung die vorgefallenen electiones und confirmationales von denselben nach Willkühr fürgekehrt worden; andertens diejenigen Klöster, worinnen den Patriarchen mit Einwilligung des Wojvoden die Igumenos zu erwählen erlaubt war, und drittens die übrigen Klöster, welche theils selbst, theils aber die Stifter derselben die Election vorgenommen: bey welchen alten Gebräuchen und vormaligen Gewohnheiten (nachdem in rebus ecclesiasticis von dergleichen abzugehen es eine in sich

selbsten schwere, auch vielen Anstössigkeiten und Verdriesslichkeiten unterworfenen Sache ist) man es annoch ferners, so viel immer thunlich, zu lassen gedenket, also dass in den ersteren, nämlich den Dominesti-Klöstern (weill diesfalls Ihre Kayserl. Mayestät alle die jura und Prærogativen, als auch die diesfällige freie Disposition, welche die vormahligen Fürsten oder Vojvoden der Wallachey genossen haben, jure belli zukommen) bey vorfallender Apertur die Kayserliche Administration in der Wallachey den Vorschlag, folgendes aber das Oberdirectorium die Election zu machen; hingegen in den Klöstern, welche den Patriarchen unterworfen waren, der diesseitige raizische Metropolit die Subjecta zu präsentieren und alles dasjenige, was vorhin den Patriarchen zugestanden, zu thun, das Oberdirectorium aber ausser etwaigen besonderen Anständen, welche allenfalls zu berichten wären, einen ex præsentatis über Vernehmung der walachischen Administration zu benennen und der Ordnung nach zu installieren hat. Belangend die übrigen Klöster von der dritten Klasse es bei dem bisherigen guten Gebrauch und Gewohnheit umso mehr sein Verbleiben haben soll, als, ungehindert die griechischen Patriarchen anjetzo von diesseits nicht mehr attendiert werden, dennoch die althergebrachten guten Gewohnheiten nicht wohl abgeändert werden mögen, nach welchen principiis dan gegenwärtig und künftig sich zu achten, wofern hingegen etwann wider ein oder anderes etwelches erhebliches Bedenken obwaltete, darüber mit beygerückten Gutachten zu berichten, anvorderist aber auch die von dem walachischen Clero vielfältig allegierenden Privilegien zu Handen zu bringen zu sehen und diese zu weiterer Determinierung einzusenden sein werden.

Womit, etc.

Wien den 11 April 1731.

(Reichsfinanzarchiv. Siebenbürgen. 1731, April 11).

129.

10 Junie 1731.

Extractus

Literarum Donationalium, Collationalium, Emptionalium et Confirmationarium de privilegiis, possessionibus, proventibus et utilitatibus monasteriorum in Valachia Cis-alutana Caesarea existentium, Excellentissimo ac Illustrissimo Domino, Domino Francisco Paulo Comiti de Vallis, Sacratissimae Caesariae Ragiaequae

Catholicae Majestatis Intimo et Aulae belico Consiliario Camerario, Campi Mareschalli Locumtenenti, unius legionis pedestris Colonello, in Transilvania et Valachia Cis-alutana Commendanti generali, hujus vere supremo Directori, ad producendum de authenticis et originalibus instrumentis literalibus praesentatus. — Crajovae die 10-ma Junii, Anno 1731.

Episcopatus Rimnicensis.

Ecclesia Episcopatus Rimniciensis è fundamento est erecta à Bogdan Vajvoda antiquo, fratre Mirse Vajvodae anno 6812, quae ecclesia oppidi Rimniciensis fuerat, dum vero Archi-episcopus seu Metropolita nomine Amphtim Archiepiscopatum ex Severin Rimnicium transtulerat, mansit haec Ecclesia archiepiscopalis, et ad hodiernum usque diem Novum Severin vocatur. Excultura verò hujus metropolitanae Ecclesiae est facta à successoribus episcopi Amphtim, nempe Aephtimio et Michaelae (1), qui quoque antiqua episcopatus aedificia exstrui curaverunt. Domus verò Typographiae, Cellariumque sub ea existens, Mathaeus Vajvoda fieri curavit.

Possidet hic Episcopatus in Caesarea Valachia sequentia Bona nempe:

Pagum Mujeraska cum subditis datum ab Alexandro Vajvoda vi donationalium anni	7082
Quem pagum ab omni onere et contributione Matthaeus Vajvoda eo fine exemit, ut solum episcopatus serviat (2) vi donationalium anni	7144
Uti et Radul Leon Vajvoda hunc pagum ab omni alio onere exemit parvamque aliquam contributionem injunxit, et solum ut sit ad episcopatus servitia (3) cum privilegio de anno	7174
Quam etiam injunctam contributionem dimidio minoravit, supra hic fatus Radul Vajvoda, ut possit Pagus melius episcopatus servire vi donationalium ab anno	7177
Quod quoque confirmavit Serbanus Cantacuzenus Vajvoda anno	7192

(1) Ambii omiși din copia prescurtată dela Hurmuzachi.

(2) Lipssește la Hurmuzachi.

(3) Idem.

Extant et Protectionales Excellentissimorum Dominorum Dominorum Generalium Comitum de Tige et de Wallis, de hoc pago ab annis	1729—1730
Fruitur etiam Episcopatus hujus loci vini decima vi do- nationalium Matthaei Vajvodae anni	7155
Deinde habet certam partem montis Pestere in territorio pagi Mujeraske siti cum privilegio Vladi Vajvodae ab anno .	7041
Et aliam partem ex monte Komarnicul cum privilegio e- jusdem ab anno	7041
Habet etiam certam partem ex possessione Comanca de la munte, vigore contractualium et emptionalium	—
Item possessionis Bogdanesti tertialitatem et etiam vineae vi emptionalium	—
Habet quoque certas terras (id est terra unius dici labo- ris territorium) in territoriis Rimmiciensibus, Bossurenis et Oltenis emptas vi emptionalium	—
In Olten habet unam vineam, vigore literarum donatio- nalium Mirsae Vajvodae ab anno	7060
Stephani Vajvodae ab anno	7099
Fruitur etiam vini decima de Promontorio Mall in Rim- nik cum privilegio Serbani Cantacuzeni Vajvodae de anno .	7189
Quod Stephanus Cantacuzenus Vajvoda confirmavit et vini decimam de alio Promontorio Trojanul ab undecim fami- liarum vineis dandam adjunxit vi donationalium anni . . .	7222
Habet alias tres vineas Constantin, Juga et Trojann emptas, vi emptionalium	—
Tenet quoque possessionem Jaroslovesti cum privilegiis Raduli Vajvodae ab anno	7115
Matthaei Vajvodae ab anno	7146
Et possessionem Bunesti (1) cum privilegio Mihna Vaj- vodae anni	7090
Possessionis in Mihajeste quartam partem vi donatio- nalium Raduli Vajvodae ab anno	7126
De qua possessione extant etiam literae protectionales Ex- cellentissimi Domini Generalis de Königsegg	—
Habet etiam possessiones Modoja et Guschojenca secun- dum literas emptionales et limitales de anno	7220

(1) La Hurmuzaki: Prunesti.

- Et possessionem Brudeni juxta donationales Raduli Vajvodae ab anno 7173
- Deinde habet vineas Calina et Pucsumeni dictas, et etiam vini decimas de promontorio possessionis Prudeni cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno. 7145
- Et integram possessionem Prudeni secundum donationales Stephani Cantacuzeni Vajvode ab anno 7222
- Atque vigore donationalium Michaelis Vajvodae habet possessionem in Dragasan in testamento cujusdam Monialis Efroginae (ut cujus pars erat) episcopatus donatam ab anno . 7107
- De qua possessione sunt etiam aliae donationales Mihnae Vajvode anni 7090
- Fruitur etiam episcopatus vini decima ab omnibus vineis in toto territorio Dragasan, atque a singulis et quibuscunque hominibus cum privilegio Dukae Vajvodae de anno 7186
- Item habet Episcopatus possessionem Bonta vigore litterarum donationalium Alexandri Vajvodae de anno 7080
- Et Mihnae Vajvodae ab anno 7086
- Et possessionem Comanka vi donationalium Serbani Vajvodae anni 7106
- Item Constantini Principis Brankovani ab anno 7196
- Habet et unam vineam in Comanka emptam secundum emptionales. —
- Item habet possessionem Bucsinistul cum privilegio Mihnae Vajvodae anno. 7097
- Et possessionem Plevicseni cum privilegio ejusdem de anno. 7097
- Et partem aliquam ex possessione Hotaraska juxta donationales Petri Vajvodae ab anno 7069
- Et medietatem possessionis Csorojul cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7087
- Et demum aliquam parvam partem possessionis Isvor formos penes Rogova et Kalkolca emptam, uti extant emptionales —
- Extat penes episcopatum privilegium Gregorii Vajvodae circa electionem Igumenorum, ne Extranei in Igumenatus Monasteriorum admittantur de dato 7172
- Trans Alutam habuit episcopatus Rimniciensis unum sibi dedicatum monasterium nomine Flomunda cum sex possessionibus magnis, et duobus molendinis, atque vineis, multo-

que frumento quod nunc Metropolita Bukurestiensis possidet. In Pitesti, Szlatina et Ogrin habuit vineas tres, de quibus annuatim collegerat urnas vini 1.200, fruebaturque eorundem locorum vini decima, cum privilegio Gregorii Vajvodae ab anno 7181

Habuit quoque in illa parte quatuor magnas possessiones dictas Vojnicsesti, Cornetul, Milkovul, Sembutinul una cum incolis, subditis et molendinis cum privilegiis Mihnae Vajvodae ab anno. 7099

Et Michaelis Vajvodae ab anno 7105

Demum habuit multas Zingarorum familias, quae ibi remanserunt cum praefatorum binorum Vajvodarum indultis.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera accepit videlicet:

Ex salis fodinis habuit omni anno 500 salis lapides magnos (dictos Balavan) secundum donationales Serbani Cantacuzeni Vojvodae de anno 7190

Praeterea ex pago Mujeraska integrum Dismarit, Gusterit, Ojerit et Alveariorum etiam decimam habuit, secundum donationales Gregorii et Raduli Vajvodarum de annis . 7172—7173

Deinde habuit tricesimam piscium, debebant enim ex qualibet palude episcopatu unum magnum currum piscium praestare cum donationalibus Stephani Vajvodae ad dato . 7223

Capella.

Sacellum Saracsineste. Fuit possessio bojaronis Athanasij Se-recsineskul, qui vivens domum suam cum cellario lapideo, et Zingararis et tota possessione se Episcopatu donaturum addixerat, uti et moriens confirmavit. Quare episcopus Stephanus ecclesiam, habitationem meliorem ibi extrui curavit, locumque in parvum Monasterium redegit, unde hoc Sacellum est filiale episcopatus.

Possidet autem in Caesarea hac Valachia. Possessionem sui nominis in qua est situatum, de qua etiam literas donationales Vlad Vajvoda dedit, possessionibus prioribus quae postmodum una cum possessione episcopatu sunt traditae de anno 6945

Quam possessionem et incolas, duosque homines ad monasterioli servitium destinatos ab omni contributione, aliisque praestationibus uti Ojerito, Dismarito, etc., exemit Ste-

phanus Cantacuzenus Vajvoda vi donationalium ab anno	7223
Constantinus vero Princeps Brankovanus sex familias pro hujus sacelli servitiis exemerat cum suis donationalibus de anno	7197
Deinde habuit partem ex possessione Peusesti secundum literas donacionales Mircsae Vajvodae de anno	7060
Et Raduli Vajvodae de anno	7120
Deinde habet possessiones parvas, nempe Mamura, ex Pohanul medietatem, ex Popenselesti tertiam partem juxta emptionales et donacionales	—
Item habet quasdam particulas ex Peusesti emptas, secundum emptionales et donacionales varias	—
Demum habet unam vineam in Brad emptam juxta emptionales super qua extant et confirmationales Constantini Principis Brankovani de anno	7197
Proventus quos Excelsa demit Camera.	
Annuos salis lapides magnos 40 vi donationalium Constantini Principis Brankovan de anno	7197

Sacellum Dobrussa.

Est imprimis aedificatum a dominis Benseskulis deinde ab episcopatu renovatum, huicque dedicatum est secundum donationem fundatorum anno	7182
Quae confirmatur a Constantino Principe Brankovano in anno	7202
Habet in Caesarea hac Valachia. Possessionem, in qua est aedificatum vi donationalium Raduli Vajvodae de anno	7095
Hujus privilegio habet possessionem Szleterei de anno	7113
In hac possessione Szleterei vineam Raduli Vajvodae contulit, vi donationalium de anno	7118
Quam confirmavit suis privilegiis Matthaëus Vajvodae anno	7140
Habet et possessionem Crivina vi donationalium Raduli Vajvodae de anno	7112
Qui quaeque privilegia dedit super omnia bona monasterioli nempe Szleterei, Meczerari, Funureni, Moldovanul, Orlesti de anno	7118
Habet et possessionem Sirbilor vi donationalium Petrasko et Michaelis Vajvodarum de annis	7065—7104

Fuit etiam hoc sacellum exemptum ab Ojerit et Dismarit vigore donationalium Matthaei Vajvodae de anno	7152
Constantini Kernul Vajvodae de anno	7164
Constantini Principis Brankovani de anno	7212
Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno	7223

Sacellum Ieserul.

Est aedificatum ab episcopatu consequenter episcopatus
proprium.

Habet in Caesarea hac Valachia possessionem Plajezul
cum privilegio Gregorii Vajvodae —

Habet vineam in promontorio Trojan a Radulo Vajvoda
collatam vi donationalium de anno 7174

De qua vinea extant et alia duae literae attestatoriae de
eodem anno —

Dein etiam fruitur vini decima ex territorio Peusesti juxta
donationales Antonij Vajvodae de anno 7178

Et Constantini Principis Brankovani de anno 7206

Proventus quos Excelsa Camera demit.

Habuit annuos salis lapides minores 150 vi privilegiorum
Gregorii et Petrasko Vajvodae de annis 7160—7170

Trans Alutam habuit hoc monasterium quatuor possessio-
nes Copacseni, Arpul, Pojanari et Poganul, quarum Pri-
vilegia in episcopatu Rimniciensi extant a variis principibus.

Monasterium Tismana.

De principio à Sancto Nicodimo erectum, deinde verò a
Radulo Nyegru Vajvoda, et post hujus eventum mortem a
Successore filio Dano Vajvoda totaliter aedificatum fuit anno . 6894

Hoc monasterium possidet in Caesarea hac Valachia:

Pagum Tismana ex utraque fluminis parte vi literarum
donationalium Dani Vajvodae de anno 6894

Qui pagus tam a Contributione, quam aliis provinciae
oneribus, ac praestationibus, uti Ojerito, Dismarito, etc. fuit

exemptus, solum ut sit ad servitia monasterii cum privilegio Mircsae Vajvodae de anno 6900
Et aliorum Vajvodarum.

Montes habet hoc monasterium sequentes:

- Osslya, Boul Turcsinyasza, partem ex Szorbile et Topesti qui sunt proximi ad Tismanam, cum privilegio Mircsae Vajvodae ab anno 6978
- Deinde extant protectionales de hoc pago et monasterio Excellentissimorum Dominorum Dominorum Generalium Comitum de Steinville, de Virmond, de Königsegg et de Tige. —
- Deinde habet possessiones Topesti et Ohava vi donationalium Mircsae Vajvodae de anno 7056
- Et Matthaei Vajvodae de anno 7153
- De quibus possessionibus, uti et de pago Tismana et confinialibus, Promontoriis exstant et aliae Confirmatoriae ejusdem Mircsae Vajvodae de anno 7055
- Habet possessionem et vineas Grossani et Maslosul cum privilegio Mihnae Vajvodae de anno 7095
- Etiam Matthaei et Brancovani Vajvodarum ab annis 7152—7204
- Et aliorum Vajvodarum —
- Et cum donationalibus Vlad Vajvodae habet pagos Tismana, Pokroja, Godinesti, Ohaba et possessionem Serbsori, et pagos quidem ab omni onere exemptos, solum ad servitia monasterii de anno 6991
- Ex possessione Podeni habet medietatem vigore donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7037
- Et possessionem Pereul cum privilegio Mircsae Vajvodae anni 7055
- De qua habet literas limitales 12 bojarorum ab anno 7203
- Et possessionem Hobicza cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7092
- Et Matthaei Vajvodae ab anno 7151
- Possessionem Cseurul cum privilegio Vladi Vajv. de anno 7019
- Et aliorum Vajvodarum —
- Medietatem possessionis Fretesti cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7112
- Et Antonij Vajvodae de anno 7177

Possessionem Dermocsa cum privilegio Constantini Principis Brankovanul ab anno	7210
Ex possessione Turcsenesti unam partem cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno	7132
Et Matthaei Vajvodae una cum donatione super vinea quadam in eadem possessione ab anno	7143
Una pars possessionis Rossiucza, quam ex elemosina dererunt cum his literis Domina Juditha et Stanka Koczefanka de anno	7195
Possessionem Moji et Csorolesti cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno	7087
Et Matthaei Vajvodae ab anno	7155
Possessionem Pokruja cum privilegio Vladi Vojvodae ab anno	6991
Et aliorum de singulis possessionibus Vajvodarum.	
Unam parvam partem possessionis in Orla dictae Hejesti vi emptionalium	7229
Possessionem Plostina cum privilegio Petri Vajvodae	7070
Possessionem Menczi quam mediam solum pro elemosina donavit Domina Capli Perdatzca cum suis literis ab anno	7201
Possessionem Turcseni cum privilegio Alexandri Vajvodae et Gregorii Vajvodae ab annis	7079—7178
Possessionem Grosesti cum privilegio Bassarabae Vajvodae ab anno	7026
Et Mircsae Vajvode ab anno	7067
Possessionem Korcsi cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno	7137
Et Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno	7195
Possessiones Bakhna, Jelehovicza, Vodicza, Sidovisticza, Susicsa, Varovnicsele et Bresnicza una cum vinidecima cum donationalibus Mircsae Vajvodae ab anno	7055
Et Antonij Vajvodae ab anno	7179
Habet et aliud Privilegium Antonij Vajvodae de totis territoriiis harum possessionum, summendaque vini decima ab hac possessione ab anno	7179
Possessionem Trestenikul cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno	7154
Ex possessione Cserneczul quartam partem cum privilegio Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno	7196

Possessiones Bistricza et Jergevicza cum privilegio Michaelis Vajvodae una cum decima vini in iisdem Possessionibus de anno	7102
Et Gregorii Vajvodae de anno	7172
De quarum territorio literas limitales dedit Banus Constantinus Stirbey ab anno	7218
Aliorum quoque Bojeronum limitationales medietatem possessionis Rogova cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno	7160
Et Gregorii Vajvodae cum decima vini anni	7171
Medietatem possessionis ex Balta verde et Baltocze cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno	7222
Possessionem Comani cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno	7084
Possessionem et paludem Bisztra cum privilegio Vladi Vajvodae ab anno	6947
Et aliorum Vajvodarum	—

Vineas hoc monasterium habet sequentes:

Habet mediam possessionem in Valya ku apa ex eleemossyna Stamatij Capitanei de anno 7217

Habet tres Vineas in promontorio Belenesti, unam donatam et duas emptas.

Unam Vincam in Sidovtuza, item in Tresztenik Rogova, vineolam parvam et parum utilem

Kornet

Vertob

Maszlos

In Territorio Grossani dicto Sporesti

Popova vineolam parvam novam.

Trans Alutam habuit hoc monasterium possessiones:

Tintava cum privilegio Gregorii Vajvodae ab anno . . . 7170

In Bukuresti unam domum lapideam ex eleemosina, datam a Theophano Archimonaco vigore literarum de anno . . . 7192

Proventus ab Excelsa Camera sublati sunt sequentes videlicet:

Annuos salis lapides magnos 150 cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7223

Habuit medium proventum Telonii ex Vulcan et ex Vodicza cum privilegio Matthaei Vajvodae anno 7155
Et aliorum Vajvodarum.

Et ex pago Grindul qui nunc dicitur Godinest habuit Dismaritum et Ojeritum cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae anni 7222

Item ex pago etiam Tismana a Nicolao Maurocordato Vajvoda ab anno 7224

Deinde habuit dimidium proventum Telonii forensis ex Csernez cum privilegio Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7196

Vinericum seu decimam vini vi donationalium Stephani Cantacuzeni in Rogova, Bisztricza, Cserneczul et Sidostiza.

Capella Topolnicza.

Monasterio Tismanensi dedicata.

Habet duas partes Possessionis in Rakovicza donatas a Lupo Buliga, qui monasterium primus aedificavit de anno . 7158

Habet etiam parvam possessiunculam in Kurujeza et unam parvam vineam cum donationalibus principis Brankovani de anno 7212

Quam possessiunculam incolunt aliqui pauci homines, qui fuerunt exempti ab omni contributione, et onere, solum ut sint pro servitio Cappellae cum privilegio Constantini Principis Brankovani de anno 7198

Et aliorum Vajvodarum.

Capella Csoklovina,

Quae in monte superius est.

Habuit viginti salis lapides magnos cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno 7222

Privilegia excommunicatoria Patriarcharum circa Igumenatum Monasterii Tismana, ne ullus extraneus in Igumenatum dicti monasterii sub poena excommunicationis, aliisque gravibus maledictis constituatur et quidem Partenii Patriarchae Constantinopolitani de anno 7173

Dionisii Patriarchae Constantinopolitani de anno 7183

Paisii Patriarchae Ierosolimitani de anno 1628

Pertinebat et Capella Vodiza ad Tismanam cum adjacente territorio, habebatque dicta Capella exemptos 10 homines, 60 alvearia apium et sues 60, ovesque 150 ab omni praestatione exemptos, ac a Vinericso 200 urnas vini, vigore privilegii Constantini Principis Brankovan de anno 7197

Monasterium Kozia.

Hoc monasterium aedificavit ex fundamento Mircea Vajvoda anno 6800

Hoc monasterium in Caesarea hac Valachia habet pagum Kalimanesti cum subditis, fruiturque hujus pagi decima, post hunc habet possessiones dictas Genetesti (hic quoque sunt aliquae parvae vineae, quarum decima fruitur) Lunhani, Bogdanosti, Sevestreni, Trojenesti, Bukuresti, Delunkavae (est unus fluviellus) tertiam partem, partem quintam de Vosisesti, Debajesti quartam partem, Vedestrica Mikleusul, Kurila, Gerdanul (haec sunt omnes possessiones desertae) et Orla.

Et haec possident vi privilegiorum fundatoris et literarum donationalium Vlad Vajvodae ab anno 6948

Bassarabae Vajvodae ab anno 6983

Praeter has sunt aliae donationales Raduli Vajvodae, quarum tenore eximitur monasterium Kozia ab omni prorsus tricesima de omnibus rebus per totam provinciam de anno 6974

Extant et aliae aliorum de mentionata exemptione.

Habet et alias donationales Raduli Vajvodae vigore quarum confert possessiones desertas: Vissina, Fressinetul, Studinica ab anno 7111

Matthaei Vajvodae ab anno 7141

Et aliorum, vi quarum pagus Kalimanesti eximitur ab omni prorsus contributione eo fine, ut viam infra monasterium apud montem Mal habeant reparandam prout a Radul Vajvoda de anno 7121

Matthaeo Vajvodae de anno 7141

Et aliis plurimis principibus.

Item, ut nullus provinciae officialis, exceptis causis in Criminalibus habeat ad mulctandum aut dejudicandum in dicto pago.

Super duos montes Csirci et Fole nuncupatos, Item super certas portiones penes Lotram.

Sunt Donationales Vajvodae Leonis ab anno 7138

Bassarabae Vajvodae ab anno 6983

Raduli Vajvodae ab anno 7141

Item Raduli Vajvodae ab anno 7105

Habet etiam protectionales Excellentissimorum Dominorum, Dominorum Generalium Commendantum Comitum a Konigsegg et Tige ab annis Christi 1723—1729

Item Administrationis mandatum ab anno Christi 1727

Vi quarum ex omnibus vineis in bonis dicti monasterii reperibilibus vini decimam accipit.

Sunt et emptionales literae de una vinea in territorio Oknae de anno 7206

Habet monasterium vineam donatam a Ioanne igumeno in Urez vi donationalium, anni 7216

Aliae emptionales de tribus pratis in Kienen.

Donationales Mihnae Vajvodae de duodecim pratis in territorio Rimniciensi ab anno 7088

Demum Donationales Raduli Vajvodae de possessionibus Kusmirul et Prestol ab anno 7120

Trans-Alutam parte in adversa habuit Tricesimam Kienensem importantem annuatim circa 2000 tall. cum privilegio Miresae Vajvodae de anno 6932

Quod privilegium tamen a Matthaeo Vajvoda ita restrictum seu limitatum fuit, ut monasterium Kozia Telonii illius unam tantum partem, aliam Arnota et tertiam Fiscus habuerit quod usque ad postremum Bellum Turcicum ita observatum.

Item pagum Bratovojesti cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7081

Pagum Kerereni cum ad se pertinentibus quinque montibus, Kozia, Kelugerul, Mikleussul, Skerissoara, Bivorarul.

Pagum Sible cum cunctis appertinentiis.

Praeterea monasterium Kotmana a variis Vajvodis monasterio Kozia cum omnibus Bonis dedicatum et subjectum.

Monasterium Saka pariter cum omnibus suis bonis cum literis principis Gregorii de anno 7172

Habuit demum monasterium Trivale sibi quoque cum omnibus suis bonis subjectum a Metropolitae Barlaamō fū-

datore monasterio Kozia donatum vi literarum de anno . . . 7211

Literae Miresae Principis super quinque montibus Transalutanis.

Habuit et alios proventus, quos Excelsa Camera tempore: (till) Ignatij Haan a monasterio Kozia accepit nempe:

Zingaros aurilotores, a quibus annuam taxam habebat, et quidem a melioris sortis Zingaris 7¹/₂ fl. mediocris 3 fl. 21 kr. et ultimis 2¹/₂ fl. vi literarum Constantini Vajvodae de anno 7197

Zingaros, qui in Okna salicidae sunt, possidebat monasterium a quibus etiam taxam aliquam habebat vi donationarium Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7188

Et etiam Leonis, Radul et Antonij Vajvodarum, una cum Constantini Principis de Brankovan.

Fuerat etiam hoc monasterium Kozia exemptum ab omni taxa Teloniali, Tricesima, Rubrae Turris et aliarum in ditionibus et regno Transylvaniae cum privilegiis Matthiae, Vladislai et Ludovici Regum.

Item habuit ex Okna annuas 150 talis petras, dietas bolovan, id est unica 5 centenariorum.

Literae Salvi conductus pro distrahendo sale, uti et exemptionales, ab omni praestatione Tricesimali anni 6974

Privilegium excommunicatorium super ordine in monasterio servando, et electione Igumeni, vigore cujus sub gravi Excommunicatione et imprecationibus statuitur, ne ullus seu princeps, seu quisvis alius sit Igumenum extraneum, nisi qui ex medio monasterii fuerit in monasterio constituere, aut quoquo modo introducere praesumat.

Paisii Patriarchae Jerosolimitani de anno 7157

Macharii Patriarchae Jerosolimitani de anno 7172

Lucae Metropolitanæ in Valachia de anno 7120

Privilegium Matthaei Vajvodae vigore cujus primo: omnia monasteria a quocunque contributionis genere totaliter exemptuntur, hac tamen cum conditione, ut in subito casu necessitatis, si Princeps pecunia opus habuerit, eidem per modum mutui, Valachice sic dictum Premutoare succurrere teneantur. Secundo: ut monasterium Kozia Igumenum suum, ipsummet elegiat et in electionem ejus neque Princeps, nec Metropolita, nec Episcopus se immisceat de anno 7155

Item privilegium etiam a Michaele Vajvoda anni 7104

Litterae Constantini Vajvodae, quibus omnia monasterii praedia, et possessiones a Komanerito eximebantur de anno . 7218

Monasterium Bistricza.

Hoc monasterium primus ex fundamento aedificari curavit Banus Barbul Bassaraba Crajovensis.

Post hunc fuit et per alios Valachiae Vajvodas renovatum.

Hoc monasterium possidet in Caesarea Valachia. Pagum Kostesti integrum cum inhabitatoribus, subditis, omnibusque apertinentiis et montibus fuit etiam hic pagus exemptus ab omni onere publico, solum ut possit monasterio servire, idque vi litterarum donationalium Raduli Vajvodae ab anno . . 7118

Alexandri Vajvodae ab anno 7125

Alexandri Eliae Vajvodae ab anno 7137

Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7222

Vi donationalium Mihnae Vajvodae habet ex Okna possessionem Soasch et vineam ejusque loci vini decimam ab anno 7017

Vi donationalium Bassarabae Vajvodae habet possessiones dictum Soasch, Beben, Milosta, Pereul et Oberschia ab anno . 7028

Vi donationalium Raduli Vajvodae vini decimam ex Okna, anni 7174

Gregorii Ghika Vajvodae confirmatam hanc decimam ab anno 7171

Habet et donacionales Moisin Vajvodae de possessione integra Mussesel ab anno 7037

Alias donacionales Miresae Vajvodae de dicto Mussesel et parte aliqua ex Miliricae ab anno 7055

Donacionales Constantini Principis de Brakovan iterum de Mussesel et Vineae, ejusdemque loci proveniente vini decima de anno 7209

Donacionales Vlad Vajvodae de medio pago Cselei et parte ibidem ab anno 7038

Alias Alexandri Vajvodae de dicti Pagi vini decima ab anno 7037

Donacionales Petrasco Vajvodae de possessione Vedastra, anno 7064

Alias Alexandri Vajvodae de eadem ab anno 7079

Donacionales Mihnae Vajvodae de possessione Vertop ab anno 7097

- Alias Alexandri Vajvodae de tota possessione Potelul, p
ludè Balta Alba, omnibusque ejus, ab anno 7080
- Alias Matthaei Vajvodae conformes ab anno 7151
- Alias Constantini Principis de Brankovan de dicto Pote
lul, Tricesima medietate, viniq; decima, de anno. 7193
- Habet donationales Matthaei Vajvodae de integra posses
sione Ginden ab anno 7142
- Donationales Pahomi Prascovanul, vi quarum possessio
nem suam Studina cum Vineâ monasterio donat anno . . 7195
- Donationales Serbani Vajvodae de medietate territorii
Arcsesti, anno 7193
- Donationales Matthaei Vajvodae de integro pago Vajdejei
cum subditis, montibus, omnibusque apertinentiis ab anno . 7146
- Administrationis mandatum de eodem ab anno 7223
- Donationales Matthaei Vajvodae de medietate possessionum
Kakoezi et Stignica ab anno 7148
- Alias Serbani Cantacuzeni Vajvodae de vini decima ex
promontoriis Skoretæ et Pistesti ab anno 7189
- Alias conformes Constantini Principis de Brankovan ab
anno 7209
- Alias quoque conformes Stephani Cantacuzeni Vajvodae
ab anno 7223
- Præterea habet vineam cum literis donatam in promon
torio Skorete.
- Vineam pariter cum contractibus donatam in Rimnesti.
- Vineam in Okna a Hiera donatam cum suis contractibus.
- Habet et emptionales literas de possessione Bersesti, de
possessione Greksori.
- Et alias emptionales de vinea in territorio Dragassan.
- Trans Alutam habuit hoc monasterium.
- Pagum Strojesti cum subditis, omnibusque apertinentiis,
ex quo annuatim proveniebant Thal. 150 cum privilegio Ra
duli Vajvodae de anno 7152
- Item vi donationalium Alexandri Vajvodae habuit pos
siones Melureni et Bogdanesti ex Kotmana anni 7134
- In Szlatina habuit vineam cum contractibus donatam unde
colligebat annuas urnas vini 1.000.
- Præterea habuit Zingaros monasterio contribuentes an
nuatim Thall. 170.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera accepit nempe:

Dismaritum et Ojeritum ex pago Kostesti, vi literarum donationalium Raduli Vajvodae ab anno	7118
Matthaei Vajvodae ab anno	7141
Constantini Principis Brankovani ab anno	7197
Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno	7223

Praeterea adhuc habuit annuos magnos salis lapides 75 de quibus literas praedones una cum aliis plurimis tempore ultimi belli acceperunt.

Monasterium Ores.

Curavit e fundamento magnis cum expensis aedificari Serenissimus Princeps Constantinus Bassaraba de Brankovan et possessionibus dotavit, quemadmodum literae ejus de anno dominis 1695

Possidet autem hoc monasterium in specie pro primis pagum sibi adjacentem paris nominis Orez cum duobus montibus vi donationalium Serenissimi fundatoris ab anno . 7199

Medietatem pagi Berseten cum quibusdam pratis vigore donationalium Dominae Dumitranae Buiceskul de anno . . 7207

Pagum Baje de fier cum toto territorio appertinente vi literarum donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno 7200

Qui etiam literas primorum donantium monasterio empto territorio illo consignavit.

Gregorii Vajvodae ab anno 7171

Mihnae Vajvodae ab anno 7166

Bassaraba Vajvodae ab anno 7129

Deinde possidet medios Pagos Fometesti, Venschoj et Nigresti vi donationalium Constantini Principis de Brankovan ab anno 7204

Constantini Serbani Vajvodae ab anno 7164

Matthaei Vajvodae ab anno 7143

Antonij Vajvodae de anno 7178

Et etiam medietatem pagi Folesti vi literarum donationalium:

Alexandri Vajvodae ab anno 7136

Raduli Vajvodae ab anno 7118

Michnae Vajvodae ab anno	7091
Leonis Vajvodae ab anno	7139
Habet et medietatem pagi Runcul vi donationalium Constantini Principis ab anno	7202
De quo habet et alias literas emptionales.	
Possidet etiam pagum Krajovica integrum vigore donationalium Constantini Principis ab anno	7215
Gabrielis Mogila Vajvodae ab anno	7107
Matthaei Vajvodae ab anno	7109
Habet ex pagis Csorokul medietatem, Pucsurile tertiam et Pratovojesti quartam partem tenore literarum donationalium Constantini Principis de anno Christi	1691
Raduli Vajvodae de anno	7123
Matthaei Vajvodae ab anno	7153
De quibus habet et alias literas emptionales et metales.	
Habet partes possessionum in Stegla, Rotunda, Csupereseni, Csimbrova et duas partes ex Popesti vi donationalium Brankovani Principis ab anno	7205
Ducae Vajvodae ab anno	7184
Gregorii Gykej Vajvodae ab anno	7163
Constantini Serbani Vajvodae ab anno	7163
Habet et vineam Trojanu nominatam cum toto loco sessibus circumdatam vi literarum donationalium Constantini Principis de Brankovan de anno	7201
Et aliam vineam in Sutesti cum omni suo loco, et prato, quod viam transit vi donationalium Constantini Principis de Brancovan de anno	7199
Demum habet vini decimam ex promontoriis Sutestilor Nimoi, Grecseni, Gerdesti, Sleterej et Pucurile vi literarum donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno	7200
Stephani Cantacuzeni Vajvodae anno	7221
In tribus praediis Fometesti, Csorok, Crajovicza cum Casarmae sint usum ex iis nullum habet. Praeterea habet sibi subjectum filiale monasteriorum.	

Polvraes.

Cujus ecclesiam, domumque aliquam parvam primus aedificari curavit supremus apud Vajvodam Aulae praefectus Dancul Projanul, dein a Constantino Principe Brankovano

emptum et monasterio Orez filiale subjectum fuit, cujus monasterii nempe Orez dein Igumenus propriis monasterii sumptibus ecclesiam illam renovari, incolorari, locum muro circumdari, habitationesque in eodem plures aedificari curavit.

Litterae donationales de filiali hujus monasterioli subjectione cum omnibus ejusdem Bonis, Zingaris et Vineis sunt a Constantino Principe Brancovano de anno 7204

Item aliae de eodem ab anno 7201

Confirmatio super donatione monasterii Polvracs ad monasterium Orez. Dosithei Patriarchae Jerosolimitani in duplo de anno 7201

Hoc monasteriolum super possessione pari Polvracs habet literas ab Alexandro Vajvodae de anno 7187

Matthaeo Vajvodae ab anno 7142

Sunt et aliae donationales hujus Matthaei Vajvodae vi quarum pagus Polvracs cum cunctis suis bonis, vineis, montibus et apertinentiis monasterio Polvracs confertur anni . 7156

Hoc monasteriolum habet vi emptionalium et metalium literarum medietatem possessionis Schipotul.

Vi aliarum emptionalium possessionem Otiesti.

Demum habet donatam vini decimam ex promontoriis Cincul adhaerenti Negoesti et Mogossan, vigore donationalium Constantini Principis Brancovani de anno 7201

Praeter recensita Bona haberet monasterium Orez adhuc in Caesarea Valachia medietatem possessionis Rakovicza secundum tenore literarum:

Matthaei Vajvodae de anno 7149

Et Mihnae Vajvodae ab anno 7091

Quam vero partem (qua ratione ductus non constat) tit. Dominus Staiko Benceskul ante 7 circiter annos occupavit.

Trans Alutam habuit monasterium Orez ex salis fodinis Telega, Teissan et Gikova de centum lapidibus (dictis Bolovan) duos salis lapides, vi donationalium Constantini Principis Brancovani de anno 7214

Possidebat et totum pagum Kezenesti et alias possessiones cum vineis in Slatina vigore literarum Mihnae Vajvodae ab anno 7087

De quibus habet et alias literas emptionales et gratuitas.

Dein pagum Stojcseni cum omnibus apertinentiis, et magna

vinea secundum emptionales et donationales Constantini Principis Brankovani ab anno 7219

In Tergoviste unam ecclesiam cum 5 mercatorum officinis, duobusque molendinis, et pratis, vigore duarum donationalium Principis Brankovani ab annis 7220—7222

In territorio Pitestiensi habuit unam magnam vineam secundum donationales Principis Brankovani ab anno 7219

Et in Stojeseni 30 Zingarorum familias vigore variarum emptionalium.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera ad se accepit ut pole:

In Crajova domum Haan dictam, quam Monasterium propriis sumptibus aedificavit juxta testimoniales Principis Brankovani ab anno 7219

Et alteram ejusdem de eadem domo Haan de anno 7219

Deinde in Nundinis Crajovensibus a 15-ta Augusti utque ad ejusdem finem a singulis mercatoribus monasterium unum Tall. sumpsit cum donationalibus Principis Brankovani et Stephani Cantacuzeni Vajvodarum de annis. 7217—7223

Et confirmatione Nicolai Maurocordati Vajvodae anno. 7224

Sumpserat etiam Ojeritum et Dismaritum ex pagis Orez, Rimesti et Roman concessum donationalibus Constantini Principis Brankovani ab anno 7201

Et etiam confirmante Stephano Cantacuzeno Vajvoda anno 7223

Ex salis fodinis habuerat annuos 150 salis lapides (quemlibet per 5 cent.) cum donationalibus Constantini Principis Brankovani ab anno 7201

Deinde habuit ex Diu, Bistrecz et Csernez tertium Tricesimae vectigalis nummum, cum privilegio ejusdem Principis de anno 7201

Quod confirmavit Stephanus Cantacuzenus Vajvoda anno 7224

Demum habuit ex Okna annuos 50 salis lapides pro Capella Sancti Ioannis Preditecs ab anno 7197

Monasterium Govora.

Hoc monasterium aedificari curavit Radul Vajvoda anno 7004

Deinde a quodam Igumeno Paisio renovatum fuit, et nunc ab Archimandrito Hilarione (qui modernus Igumenus existit) propriis ex illius expensis muro fuit circumdatum qui

etiam pro non parvo decore unam Ecclesiam sive Sacellum cum una domuncula in monte de fundamento extrui, unamque vineam, circa circumplantari curavit.

Hoc monasterium possidet in Caesarea hac Valachia:

Pagum integrum Glodul et possessionem Strimba vi praetaatarum literarum Raduli Vajvodae ab anno 7007

Et Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7192

Dein habet medietatem possessionis Bersesti vi donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7009

Et medium pagum Ionesti vi donationalium ejusdem ab anno 7004

Et etiam partem possessionis Vladila et mediam partem in Fressinet cum donationalibus ejusdem ab anno 7045

Et partem possessionis in Malovecul et Medvesda vi donationalium Alexandri Vajvodae ab anno 7080

Habet etiam tres partes possessionis Cserneci cum privilegio Raduli Leon Vajvodae ab anno 7174

Ex quo loco etiam habet ex vineis de 20 urnis unam, secundum donationales Constantini Principis Brankovani 7217

Sumit etiam vini decimam ex promontorio Kakova cum donationalibus Antonij Vajvodae ab anno 7178

Deinde habet emptionales vinearum in promontorio Dragaschan.

Habet et aliam vineam juxta emptionales literas in promontorio Oknensi dictam Likura.

Habet et alias adhuc emptionales vineae ex Bunesti.

Demum habet unam parvam vineam a quodam Mihaila prope monasterium.

Trans-Alutam habuit hoc monasterium tria territoria: Nenesesti, Stojeseni cum duabus molis et Plobul.

Item totam possessionem Kurtissora, quarum donationales apud metropolitam Bukurestiensem exstant.

Privilegia autem non sunt hic sed in altera parte.

Habuit et alios Proventus, quos Excelsa Camera accepit nempe:

Ex promontorio Rimniciensi sub titulo vini decimae 200 vini urnas, vi donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7006

Item habuit annuos salis lapides 75 literae autem sunt pariter in altera parte.

Et 12 Zingarorum familias salicidas, de quibus literae apud metropolitam Bukurestiensem sunt.

Monasterium Arnota.

E fundamento aedificari curavit Matthaeus Vajvoda.

Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia integrum Pagum Dobriksen cum subditis, vineis et montibus, summit etiam tam ex hoc pago Dobriksen, quam ex Berbetesti et Kostesti vini decimam vi donationalium Matthaei Vajvodae de dicto Pago Dobriksen ab anno 7150

Habet et alias donacionales Matthaei Vajvodae confirmativas vini decimam ex Dobriksen, Berbetesti, Kostesti et Bogdanesti ab anno 7147

De qua vini decima habet et alias conformes literas donacionales Gregorii Vajvodae ab anno 7171

Raduli Vajvodae ab anno 7174

Constantini Principis Brankovani de anno 7198

Dein habet sextam partem ex Berbetesti vi literarum emptionalium.

Et pagum integrum Bogdanesti cum subditis et montibus, ejusque loci vini decima secundum donacionales Matthaei Vajvodae ab anno 7145

Habet et emptionales Rudenorum de venditione pagi Bogdanesti ab anno 7144

Et etiam Possessionem Mecsissul hel mare cum omnibus palude et decimis secundum existentes literas donacionales Constantini Serbani Vajvodae de anno 7164

Gregorii Vajvodae ab anno 7169

Et Ducae Vajvodae ab anno 7183

Quod confirmant 24 Bojeronum literae limitales de anno . 7154

Possidet et territorium Kakova emptum vi emptionalium anni 7207

Habet et alias literas donacionales Matthaei Vajvodae ab anno 7153

Aliorumque Vajvodarum, vigore quarum habet monasterium 4 homines exemptos, qui monasterii fontem purgare, et curare debebant.

In promontorio Dragaschan habet hoc monasterium vineam secundum literas emptionales, et tres vineas in promontorio Dobriescen.

In promontorio Kakova duas Vineas.

Trans-Alutam habuit hoc monasterium. Tertium nummum Tricesimae in Kienen, secundum praecattactas literas donationales Matthaei Vajvodae de anno 7147

Et Constantini Principis Brankovani ab anno 7198

Demum habuit duas possessiones Floreni et Grediste cum omnibus apertinentiis, duodecimque Zingarorum familiis.

Habuit et alios Proventus hac in parte, quos Excelsa Camera ad se traxit.

75 lapides majores salis, super quibus tamen donatio injuria temporum deperdita.

Habet et privilegium excommunicatorium super ordine in monasterio servando, et electione Igumeni, vigore cujus sub gravi excommunicatione et imprecationibus statuitur, ne ullus seu Princeps, seu quisquis alius sit, Igumenum extraneum, nisi qui ex medio monasterii fuerit, in monasterio constituere, aut quoquo modo introducere praesumat, a Patriarcha Constantinopolitano.

Monasterium Sadova.

Hoc monasterium iterum Matthaecus Vajvoda ex fundamento erigi curavit, Pagumque Sadova donavit vi donationalium ab anno 7149

Pagum Gerleni cum apertinentiis eidem dedit uti et pagum Frumossesi pro servitiis monasterii destinavit vi donationalium ejusdem Matthaei Vajvodae de anno 7159

Item et alium pagum cum subditis dictum Zevalul cum donationalibus ejusdem ab anno 7160

Quod confirmavit Constantinus Vajvoda suis donationalibus ab anno 7162

Habet et unam possessionem Vorbieso vi donationalium Antonij Vajvodae ab anno 7177

Habet et aliam possessionem Murgassi, cujus medium fuit emptum, medium vero donatum a Constantino Principe Brankovano vi donationalium anni 7200

Item unam aliam possessionem Lumassi etiam medio

emptam, medio donatam vi donationalium Michaelis Vajvodae anni 7096

Unam itidem aliam possessionem habet Berkam a Principe Brankovani emptam ab anno 7209

Extant et aliae donationales hujus principis Brankovani, vigore quarum 8 familias eximebat ab omni contributione, et necessariis monasterii servitiis applicabat ab anno . . . 7199

Competit etiam huic monasterio vini decima, de territorio Sadova et Gerleni vi donationalium Matthaei Vajvodae ab annis 7151—7152

Constantini Kernul Vajvodae de anno 7165

Constantini Principis Brankovani de anno 7200

Et aliorum adhuc sex Vajvodarum.

Et etiam protectionales generalis Schram et Administrationis mandatum de eadem vini decima.

Trans-Alutam hoc monasterium nihil habet.

Sed habuit alium Proventum ab Excelsa Camera dilatatum nempe:

Ex Okna annuos 75 salis lapides magnos cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7159

Hoc monasterium habet unam capellam dictam Popej Robuluj sibi dedicatam secundum donationales Constantini Principis Brankovani ab anno 7204

Et Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7222

Haec Capella haberet unum pagum Plopol dictum vi literarum Constantini Principis Brankovani de anno 7204

Et Stephani Principis Cantacuzeni de anno 7224

Quem actu Excelsa Camera possidet.

Monasterium Brankoveni.

Curavit hoc quoque ex fundamento exstruit Matthaeus Vajvoda.

Post tempus vero renovatum restaurari curavit Serenissimus Princeps Brankovanus.

Hoc monasterium habet possessionem Rossieni cum una vinea, fruiturque tam hujus loci, quam territorii Brankoven vini decima.

Deinde habet quatuor vineas in Brankoven, et unam in Kokoresti, possessionem vero habet Gradine le Turbara cum

vinea Merssiani, Kerssani Kedisora, Rotunda, Obirsia, Pra-
porul, Robenesti, Iperessani, Korbeni, et tres partes ex Se-
lestian, Vlasur et Krajessani.

Trans Alutam habuit hoc monasterium decimam partem
tam trans quam cis-alutani Telonii, quae in annos importa-
bat tall. 1.000, idque cum privilegio Principis Brankovani
de anno 7198

Habuit etiam 2 vineas in Szlatina urnarum 1.000.

*Habuit etiam alium unum Proventum ab Excelsa Camera
sublatum nempe:*

Salis Petras 150, cum privilegio Principis Constantini Bran-
kovani.

Donationales literae hujus monasterii Proventuum reman-
serunt Bukurestini apud Constantini Principis Brankovani
nepotem.

Monasterium Strehaja.

Hoc monasterium fuit in primis a Michaele Vajvoda in-
ceptum, deinde vero a Matthaeo Vajvoda una cum ecclesia
aedificatum et finitum.

Qui etiam postremus videlicet possessiones Stingecsava
din face et Stingecsava din dos cum subditis donavit ut ex-
stant ejusdem donationales ab anno 7158

Habet et alias donationales ejusdem Matthaei Vajvodae,
vi quarum Strehaja cum aliis bonis confertur de anno . . . 7161

Vi aliarum quoque Constantini Serbani Vajvodae locus
Strehaja cum subditis monasterio confertur de anno . . . 7162

Deinde vi duarum administrationis deliberationum pos-
sessionem Albulesti monasterium Strehaja possidet ab annis
Christi 1726—1728

De qua possessione etiam administrationis limitales lite-
ras habet ab anno Domini 1728

Habet adhuc unam possessionem Roksoreni emptam cujus
emptionales literae et nunc exstant.

Demum fuere omnes monasterii servi ab omni contribu-
tione exempti cum privilegio Mavrocordati anni 7224

Quam exemptionem modo non habet.

*Habuit et alium Proventum ab Excelsa Camera sublatum,
nempe:*

In omnibus monasterii Bonis vini decimam, Dismaritum

et Ojeritum idque vi literarum donationalium Constantini Principis Brankovani anno	7214
Et Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno	7223
Item habuit medietatem Telonii forensis in Csernek et etiam 75 salis lapides cum privilegio Principis Brankovani ab anno	7214

Monasterium Motru.

De primo suo fundamento a Matthaco Vajvoda erectum anno 7155, deinde ruinosum a Constantini Brankovani avo nomine Preda restauratum et demum ab hoc ipso Principe renovatum fuit.

Hoc monasterium possidet in Caesarea Valachia territorium sui nominis antea Kolibasch dictum cum vinea ubi situatum est, juxta donationales Matthaei Vajvodae ab anno .	7159
Constantini Kernu Vajvodae ab anno	7164
Et Bani Cornya dicti ab anno	7200
Habet etiam in hac possessione vi adductarum donationalium incolas, subditos, quae sunt a Matthaeo Vajvoda ab anno .	7145
Qui etiam hoc monasterium ab omnibus provinciae oneribus exemit cum privilegio de anno	7142
Quod monasterium etiam est exemptum ab omni decima alveariorum, omnesque in eo habitantes Calugeri vi donationalium Gregorii Gika Vajvodae ab anno	7171
Et Raduli Vajvodae ab anno	7129
Habet etiam possessionem Bujesesti cum subditis et unum pratum Stingacsava vi donationalium Gregorii Gika Vajvodae ab anno	7172
Quod etiam Radul Vajvoda confirmavit.	
Deinde habet 3 possessiones Ionesti Balteni et Brenesti cum privilegio Bassarabae Vajvodae ab anno	7027
Quod confirmat Leon Vajvodae anno	7138
Alexander Vajvoda	7133
Gabriel Mogila Vajvoda	7128
Matthaeus Vajvoda anno	7146
Et Banus Constantinus Stirbey anno	7221
Penes quas emptae sunt particulae quaedam vigore literarum emptionalium de anno	7224
Habet et alias duas possessiones Sussica et Grujere vo-	

catas de quibus etiam vini decima fruitur vigore donatio-
 nalium Bassarabae Vajvodae ab anno 7026

Matthaei Vajvodae ab anno 7158

Post haec habet possessionem Fentena Banului vi emp-
 tionalium uti etiam unam vineam in Oreavicza juxta emp-
 tionales.

Deinde habet partem aliquam ex possessionibus Rucsies
 Czinczari de quibus literae donationales sunt perditae post
 obsignationem monasterii.

Et tertiam partem ex possessione Kelerecki donatam a
 quadam Domina Christina anno 7222

Proventus sequentes Excelsa Camera accepit nempe:

Annuos 75 salis lapides deinde;

Habit Dismaritum et Ojeritum ex omnibus possessio-
 nibus et territoriis monasterio subjectis, nempe ex Koli-
 basch, Bujesest, Ionest, pagis cum privilegio Matthaei Vaj-
 vodae ab anno 7150

Radul Vajvodae de anno 7129

Postmodum sumpsit vini decimam ab omnibus suarum
 possessionum et territorium incolis vi privilegii Matthaei
 Vajvodae ab anno 7149

Quod etiam confirmavit, atque Dismaritum et Ojeritum
 inde summendum concessit Duca Vajvoda anno 7182

Constantinus Princeps Brankovanus anno 7197

Stephanus Cantacuzenus Vajvoda anno 7223

Nicolaus Maurocordatus Vajvoda anno 7224

Demum habuit exemptas 10 familias pro necessariis ser-
 vitiis Constantino Principe Brankovano anno 7197

Quibus Nicolaus Maurocordatus Vajvoda adhuc 2 addi-
 dit vi literarum de anno 7224

Habet possessionem in Skejesti et Sletinicul cum dona-
 tionalibus Raduli Vajvodae ab anno 7111

Monasterium Segaresa.

Fuit prius solummodo sacellum, sed postmodum per re-
 monstrationem a quodam Igumeno nomine Germano fac-
 tam, fuerat Patriarcha Alexandrino adauctum et in mona-
 sterium aedificatum.

- Hoc monasterium habet possessionem sui nominis vigore donationalium Raduli Vajvodae ab anno 7122
- Et Serbani Vajvodae ab anno 7181
- Hic itidem Serbanus Vajvoda possessionem Segarcsa una cum subditis, contributione, vniqus decima monasterio cessit secundum donationales ab anno 7188
- Possessionem Delga Constantinus Princeps Brankovanus monasterio dedit cum donationalibus ab anno 7204
- Et literas super tertiam partem possessionis Kaloperul a Duca Vajvoda de anno. 7187
- Habet etiam possessionem Besdinam cum emptionalibus et donationalibus de anno 7195
- Et aliam possessionem Gura deresej cum privilegio Alexandri Vajvodae de anno 7078
- Et possessionem Saka ex privilegio Mihnae Vajvodae anni 7146
- Item tres partes ex possessione Bledojul cum privilegio Alexandri Vajvodae de anno 7080
- Deinde habet pagum Ciguresti cum vinea vi privilegii Stephani Cantacuzeni Vajvodae anni 7222
- Demum habet ex possessione Pelkuca spatium 700 orgiarum cum privilegio Raduli Vajvodae anni 7116
- Et possessionem Tirnovu donatam a Bojarone Bibilika, qui est ibidem factus monachus de anno 7220
- Habet praetensionem in possessionem Fontana Banului, vigore donationalium mercatoris cujusdam Defta de anno . 7219
- Deinde exstant protectionales Excellentissimorum Dominorum, Dominorum Generalium Comitum de Steinvilla, Wi-
mond et Königsegg super hoc monasterio.
- Excelsa Camera ab hoc monasterio accepit. Proventus sequentes nempe:*
- 84 familias, quas habuit in pago Segarcsa ab omni contributione Dismaritul et Ojeritul exemptas, ut solummodo sint pro servitio monasterii vi privilegii Serbani Vajvodae ab anno 7188
- Constantini Principis Brankovani de anno 7204
- Deinde habuit Telonium Oknense de la Roata dictum, ubi a quolibet curru 4 dinarios habebat vi donationalium Ducae Vajvodae ab anno 7185
- Et Serbani Vajvodae ab anno 7189
- Demum habuit ex salis fodinis annuos salis lapides 75.

Habuit trans Alutam Capellam sibi dedicatam Slatari cum omnibus bonis a Patriarcha Samuele.

Vineam in Slatina vi variarum emptionalium.

Sacellum Stejnești.

Vocabatur in primis Cornet et fuit aedificatum ab Illustrissimis Dominis Busestis de Bassaraba anno 7000

Sed post tempus mutato nomine vocatum est Stejnești et possidet in hac Valachia Caesarea possessionem Stejnești et vineam, quam acquisivit a Radulo Vajvoda 7123

Deinde habet possessionem Dranovej, secundum donationales Bassarabae Vajvodae ab anno 7024

Et etiam possessionem Milesti ex privilegio Vladi Vajvodae anni. 7040

Litterae Patriarchae Samuelis Alexandrini quibus monasterium Stanest monasterio Schegarcusae qua filiale substituit de anno 1710

Litterae mitropolitae Bucurestiensis Lucae de eadem re ab anno 7123

Litterae omnium 4 Patriarcharum excommunicatoriae de eadem re subscripta a variis archiepiscopis et mitropolit.

Ex privilegio Alexandri Vajvodae medietatem possessionis Runk ab anno 7125

Habet praetensionem ad praedium Zungyaczi cum donationalibus Mihnae Vajvodae ab anno 7094

Item habet possessiones Bejka et Delga cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7085

Sumitque vini decimam ex territorio Stenesti vi donationalium Gabrielis Vajvodae ab anno 7127

Demum habuit 15 homines pro monasterii servitio liberos in donationalium Constantini Principis Brankovani ab anno . 7208

Et Nicolai Maurocordati Vajvodae anni 7224

Qui tamen sublatis sunt

Excelsa Camera ab hoc Sacello accepit.

Mille frustra salis minora, quae habuit ex salis fodinis vi donationalium Vladi Vajvodae ab anno 7040

Praeterea habuerat ex salis fodinis in anuos 4 salis currus, vi donationalium Mihnae Vajvodae de anno 7098

Et Mihaelis Vajvodae de anno 7102

Capella Archangyel.

Est aedificata a quodam Bojerone Stojka Paharnicul Parajanul et est etiam monasterio Sigarczae dedicata, habet autem in Caesarea hac Valachia.

Possessionem sui nominis in qua jacet, uti et alias possessiones vicinas vi donationalium Vladi et Raduli Vajvodarum de annis 6998—7944

Et sumit ex hac possessione, uti ex Vledesti vini decimam vi donationalium Serbani Vajvodae anni. 7187

Excelsa Camera ab hac Capella accepit.

Quos habuerat annuos salis lapides magnos 50.

Exemptionales Alexandri Vajvodae, vigore quarum pagus Archangyel a Dismarito et Ojerito penitus eximitur.

Monasterium Zithian.

Fuit ex fundamento exstructum a Domina Balas matre Constantini Serbani Vajvodae.

Postmodum vero a supremo militiae Colonello Domino Petro Obedanul renovatum.

Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia pagum Jemnikul et Csulniza cum 40 subditis ab omni contributionum et praestationum ac onerum quorumcunque genere exemptis, solum ut monasterio serviant vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae ab anno 7189

Stephanus Cantacuzenus reduxit numerum exemptorum ad 25 donavit autem decimas vini dandas ad montem sanctum, vigore literarum, quibus monasterio vel 150 salis lapides, vel 150 tall. ex foro telonii Crajovae annuatim anni. 7146

Ex donationalibus Serbani Cantacuzeni sumit monasterium vini decimam ex promontorio Belenestilor ab anno 7190

Quod confirmavit Constantinus Brankovanus anno 7193

Qui etiam vini decimam addiderat ex promontoriis Crajevansibus, uti in Valkanesti, Prisaca, Poblancicza, Keresoja de anno 7197

Quod idem et Serbanus Vajvoda concesserat anno. 7191

Fruiturque vini decima ex Vulcanesti cum privilegio Principis Constantini Brankovani anno. 7212

- Quod idem mandaverat Illustrissimus Dominus Consilia-
rius Stajko Benzescul de anno 7227
- Obtulerat etiam huic monasterio Capellam Csutura cum
omnibus Bonis Serbanus Cantacuzenus Vajvodae ab anno . 7196
- Quae tamen habet possessionem Csutura adjacentem cum
privilegio Mihnae Vajvodae de anno 7084
- Habet etiam vineam in promontorio Kosmeni quae valde
desolata est, juxta donationales Alexandri Vajvode de anno . 7125
- Habet et possessionem Gabrovul cum donationalibus Mat-
thaei Vajvodae de anno 7142
- Et Gregorii Vajvodae Gika ab anno 7170
- Item Raduli Vajvodae qui et subditos addiderat anno . 7173
- Habet et possessionem desertam Stubejul cum privilegiis:
Leonis Vajvodae ab anno 7138
- Raduli Vajvodae ab anno 7140
- Matthaei Vajvodae ab anno 7141
- Et medietatem possessionis Decseraz vi donationalium
Constantini Kernul Vajvodae ab anno 7765
- Deinde habet privilegium super territorium Somorul cum
subditis, quos tamen monasterium nunc non habet cum pri-
vilegiis Matthaei Vajvodae ab anno 7141
- Gregorii Vajvodae ab anno 7172
- Item quartalitatem possessionis Sletiorile in districtu Me-
hedincz cum privilegiis Constantini Kernul Vajvodae anno. 7164
- Et Raduli Vajvodae ab anno 7123
- Qui posterior etiam possessionem Popova dederat, quam
Dominus Benzescul majori ex parte occupavit de anno. . 7119
- Item habet possessionem Floranul cum privilegio Principis
Brankovani ab anno 7202
- Ex ejusdem principis privilegiis partem possessionis Goicza
de anno 7219
- Donaverat etiam quidam Caluger Hilarion suam portio-
nem in Piskolesti monasterio vi literarum Bani Dumitru anni. 7125
- Deinde habet possessionem Cseretul vi donationalium et
emptionalium cujus documenta praeterito bello deperdita sunt.
- Et vineam propriam in possessione Keresoja.
- Exstant protectionales evicti Excellentissimi Generalis
Comitis de Steinville, vi quarum 25 familias et sex servos
exemit de anno 1719

Partem possessionis in Kerpen vi donationalium Constantini Principis de anno 7201

Habuit et alios Proventus quos Excelsa Camera sustulit videlicet:

Telonium pontis ex Jemnik, quod habuerat cum privilegiis Gregorii Vajvodae de anno 7180

Serbani Cantacuzeni Vajvodae anno 7187

Deinde ex telonio forensi Crajovensi annuatim leon. 75 cum privilegio Constantini Principis Brankovani anno . . 7197

Ex salis fodinis habuerat omni anno salis lapides magnos 150 cum privilegiis Constantini Serbani Vajvodae anno. . 7163

Raduli Vajvodae ab anno 7173

Loco hujus salis dabantur monasterio annuatim tall. 150 cum privilegiis ab annis 7206—7207

Habuerat quoque hoc monasterium secundum donationales Antonij Vajvodae in foro Baja de Arame duas domos cum Cellariis lapideis et duabus officinis, quae tamen desolata sunt ab anno. 7179

Monasterium Bukovecz.

Est aedificatum a Bano Stephano et ejus filio Pervul Clucsarul anno. 7081

Hoc monasterium possidet in Caesarea Valachia possessionem in qua est aedificatum et Sekui cum donationalibus Alexandri Vajvodae ab anno. 7126

Quod Mihna Vajvoda confirmavit et aliquam partem partem ex possessione Vulkanesti addidit anno. 7096

Habet possessionem Korneczul cum donationalibus Michaelis Vajvodae ab anno 7102

Et pagum Bukovecz ab omnibus oneribus et contributionum speciebus exemptum, solum ut monasterio servire possit secundum donationales Alexandri Vajvodae ab anno . 7125

Et Raduli Vajvodae ab anno 7130

Item Alexandri Vajvodae ab anno 7132

Et habuit omnia monasterii pecora a servitio publico exempta cum privilegio Leonis Vajvodae ab anno 7140

Deinde alias 4 familias pariter exemptas pro monasterii servitio cum privilegiis Principis Brankovani de anno. . . 7197

Stephani Cantacuzeni Vajvodae de anno. 7222

Mihnae Vajvodae confirmatoriae super omnibus possessionibus et Bukovecz de anno	7094
Possessionem Vernovul a Michaele Vajvoda donatam anno	7104
Possessionem Povarna cum pluribus confirmatoriis a Radulo Vajvoda collatam anno	7118
Et possessionem Perisorul cum privilegiis Mihnae Vajvodae ab anno	7088
Matthaei Vajvodae de anno	7147
Constantini Kernul Vajvodae anni	7164
Habet possessionem Kerna cum palude, quam tamen pro hic et nunc Dominus Benzeskul et Arnota possident vi donationalium Alexandri Vajvodae ab anno	7081
Raduli Vajvodae ab anno	7117
Ducae Vajvodae ab anno	7185
Serbani Cantacuzeni ab anno	7190
Possessionem Radovanul vi donationalium Michaelis Vajvodae anni	7105
Petri Vajvodae ab anno	7076
Possessionem Smerdesteci, quam pro hic et nunc Orphani Domini Comitis Adami Székely possident, vi privilegiorum Mihnae Vajvodae de anno	7089
Et Alexandri Vajvodae de anno	7080
Item habet certas officinas Crajovensenses, quarum tamen alii occuparent locum cum testimoniis anni	7228
Et Administrationis protectionales de possessione Radovanul	7230
Et donationales de vini decima ex omnibus monasterii bonis in quibus tamen nullae plane vineae sunt, Gabrielis Vajvodae de anno	7127
Et aliorum.	
Deinde habet protectionales Excellentissimi Domini Generalis Comitis a Konigsegg super pagum Bucovecz de anno Christi	1723
Trans-Alutam habuit hoc Monasterium secundum donationales Alexandri Vajvodae de anno	7080
Aliorumque Vajvodarum Bukurestini aliquas domus cum Cellariis lapideis mercatorumque officinis.	
Proventus, quos Excelsa Camera accepit.	
Portionem salis, quam monasterium hocce habebat an-	

nuatim, videlicet 200 lapides majores ex donationalibus et Confirmatoriis variarum principum.

Habebat et duos molitores ab omni Contributione exemptos, vi donationalium Constantini Principis de anno . . . 7203

Monasterium Kalui.

- Est aedificatum a Dominis Busestis resentioribus anno . 7101
 Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia pagum
 Kaluj vi donationalium Michaelis Vajvodae ab anno . . . 7101
 Item cum donationalibus hujus Vajvodae possessiones
 Krucse et Csorojul ab anno 7102
 Quas confirmavit Gregorius Vajvoda suis donationalibus
 anno 7179
 Habet et aliam possessionem Plenica dictam cum privi-
 legiis Raduli Vajvodae ab anno 7121
 Et Matthaei Vajvodae de anno 7149
 Et possessionem Vianul cum donationalibus Alexandri
 Vajvodae de anno 7101
 Possessionem Robussi cum privilegio ejusdem ab anno . 7137
 Possessionem Piskul cum donationalibus Matthaei Vaj-
 vodae ab anno 7140
 Et possessiones Korneschul et Tomssani cum donationa-
 libus Domini Kapli Buzeski ab anno 7180
 Possessionem Resepici cum privilegiis Ducae Vajvodae
 ab anno 7185
 Serbani Cantacuzeni Vajvodae anno 7193
 Ex hujus item privilegio possessionem Vertina anno . . 7188
 Item ex hujus privilegio exemptum pagum Vertina ut
 sit ad monasterii servitia ab anno 7188
 Possessionem Perschan cum privilegio Raduli Vajvodae
 anni 7176
 Item possessiones Korbeni et Molendinum cum privilegio
 Antonij Vajvodae ab anno 7177
 Deinde juxta emptionales possessiones Csubrova et Ure-
 kiesti.
 Et portiones aliquas donatas in Ulicsoj et Csukeltej quon-
 dam a Calugeris, qui in monasterio fuerunt.
 Possessionem Plenicza et Pustaja, cum literis Stephani
 Cantacuzeni de anno 7223

Vineas habet unam ante monasterii portam, alteram in Geblenesti donatam a quodam Vladukul Zetranul, tertiam in Branu, et quartam in Nemoj.

Trans Alutam habuit hoc monasterium vineas emptas in promontorio Slatina, unde colligebat annuatim 2000 vini urnas.

Deinde habuit Capellam Stelie ex Tergoviste monasterio cum omnibus suis bonis filialem oblatam.

Proventus quos Excelsa Camera accepit sunt: Anni 75 salis lapides magni cum privilegio Michaelis Vajvodae.

Deinde habuit decimas piscium ex monasterii lacubus captorum cum privilegiis Raduli Vajvodae de anno 7116

Et Gregorii Vajvodae de anno 7181

Monasterium Hotarene.

Hoc Monasterium possidet in Caesarea hac Valachia.

Possessionem Hoterani, in qua ipsum monasterium situatum est.

Deinde habet possessionem Muschtia, partem ex Insarata Doropria aliter Hoteran dicta Ploska et medietatem ex possessione Pristol.

Privilegia harum possessionum sunt tempore turbulentiarum a Tartaris cum aliis monasterii bonis combusta.

Deinde habet possessionem Isbicsani infer. collatam a quadam Domina Maria Vornicsassa vigore illius donationalium ab anno 7227

De qua possessione exstant etiam aliae. literae confirmatoriae Bani Constantini de Stirbej ab anno 7223

Extractus privilegii de hac possessione de anno 7123

Originalem autem hujus privilegii est apud Bojeronem Falkojanul trans Alutam.

Deinde exstant duae protectionales Generalis Schram de cunctis monasterii bonis ut monasterium iisdem una cum memoribus suis quiete fruatur.

Exstant etiam literae attestationales et confiniales monasterii Hoterani.

Excelsa Camera accepit.

Lapides salis magnos 50, literae desuper sunt combustae a Tartaris.

Monasterium Czinezeren.

Hoc monasterium aut potius monasteriolum habet in Caesarea hac Valachia:

Locum Arpada una cum subditis paucis cum privilegio Constantini Kernul Vajvodae ab anno	7164
Deinde habet possessionem Arcsinesti cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno	7175
Item secundum ejusdem Vajvodae literas donationales medietatem possessionis Spinisor super. ab anno	7175
Excelsa Camera a monasterio sustulit, quos habuerat lapides salis magnos 300 cum privilegio Matthaei Vajvodae anni	7142
Habuit monasterium portionem supradictam salis usque ad tempora Constantini Principis sub cujus Domniatu et subsequenti tempore 200 tantum lapides habuit.	

Monasterium Strimba.

Hoc monasterium Strimba habet in primis possessionem, in qua est situatum, nempe Strimba cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno	7115
Deinde habet possessiones Izvorele et Morcesti cum privilegio Gabrielis Vajvodae ab anno	7127
Quarum posteriorem nempe Morcesti cum subditis contulere vi donationalium Alexander Vajvodae de anno . . .	7133
Matthaeus Vajvoda anno	7144
Possessionem Belta pariter cum subditis concessere juxta donationales Gregorius Vajvoda anno	7180
Leon Vajvoda anno	7163
Constantinus Kernul Vajvoda anno	7138
Constantinus Princeps Brankovanus anno	7203
Et mediam possessionem Serdanesti a Radulo Leo Vajvoda datam de anno	7174
Deinde fuit monasterium exemptum a Dismarit 200 alvearum, Ojerit 200 ovium, habuitque 300 urnas vini exemptas cum privilegiis Stephani Cantacuzeni Vajvodae ab anno .	7223
Et Nicolai Maurocordati Vajvodae ab anno	7214
Demum possessionem Racsii cum privilegio Raduli Vajvodae de anno	7117

Proventus, quos Excelsa Camera accepit fuere.

Fruebatur hoc monasterium Dismarito et Ojerito et ex salis fodinis annuos lapides salis magnos 50. Privilegium de his tempore turbulentiarum est perditum.

Monasterium Baja de Arama.

Hoc monasterium possidet in Caesarea hac Valachia.

Locum ubi monasterium est situm emptum ab incolis e-jusdem loci, vi emptionalium incolarum literarum.

Deinde habet unum Molendinum in Oppido Baja de Arama et unam vineam in Kostian ubi exstant literae anni . . . 7185

Deinde habet possessionem sive locum vel campum monasterii lateri adjacentem emptum ab incolis ex Brebin anno . 7213

Deinde contulerunt Domini loci arendatores in locum Eleemosynae monasterio aliud etiam molendinum uti literae exstant.

Proventus ab Excelsa Camera sublati fuere sequentes:

Habuit hoc monasterium ex proventibus tellonii illius oppidi annuos tall. 75 cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7175

Quem proventum confirmavit Antonius Vajvoda vi donationalium ab anno 7187

Deinde habuit cum privilegio Constantini Principis Brankovani annuos salis lapides de anno 7203

Privilegio Principis Constantini Brankovan, habebat 4 familias exemptas ab omni contributione, de anno 7220

Quod confirmavit et Stephanus Cantacuzenus anno . . . 7223

Monasterium Titirecs cum Serie.

Bonorum, possessionum, quas possidet monasterium Titirecs in Austriaca Valachia.

Haereditas Csofrincseni cum omnibus apertinentibus territoriiis et taxa vini (vulgo Vinerics) ex eadem haereditate obveniente.

Cum donationalibus Vajvodae Duka de anno 7188

Una particula haereditatis ex Otesani, cum vinea et contractualibus de eadem.

Una particula taxae Vinerics ex promontorio Oknensi obvenientis cum donationalibus Gregorii Vajvodae de anno . 7172

Aliae item donationales Ducae Vajvodae de eadem re de anno	7182
Haereditas Gorunisul et Rudzetul cum donationalibus Vajvodae Duka de anno	7182

*Specificatio eorum quae Excelsa Camera dicto
monasterio Titirecs ademit.*

150 frustra majora salis ex Okna, quorum unum quodque continet centos 5 uno et plus, cum donationalibus Vajvodae Antonij de anno	7180
Item Vajvodae Ducae, qui donationem priorem adhuc 150 lapidibus auxerat de anno	7172
Item Gregorij Vajvodae pro lapidibus 150 de anno	7172
15 familias hominum exemptorum cum literis Vajvodae Duca de anno	7182
Item Vajvodae Gregorii de anno	7172
Item Antonij Vajvodae de anno	7178
Item Constantini Vajvodae, qui tamen numerum priorem ad 10 solum familias restrinxerat anno	7208

Monasterium de Un Lemn.

Inhabitant moniales.

Prima origo hujus monasterii scripta non invenitur, sed de senibus sequens relatio accepta fuit quod nempe quidam senex et simplex homo oves ibidem pascens obdormivit, qui resuscitatus pro verissimo retulit Sanctissimam Deiparam sibi in somno comparuisse et dixisse ut ex tribus ibi stantibus magnis arboribus unam descicaret, ex ejusdemque ligno tempellum aliquod aedificaret, quod ille se posse negavit, sanctissima vero Deipara se auxiliares daturam spondit; qui itaque mandatum hoc sine mora firma cum fide executioni dedit, et unam de tribus illis arboribus de radice dissecuit et in illa miraculizantem ad modernum usque tempus existentem magnae Deiparentis iconam preciosissimam invenit de ligno illo vero unius solius arboris unum templum fornice erectum non sine miraculo, ut homo ignarus et simplex aedificavit. Quae vero summe veneranda imago se im-

- mobilem fixit locum in eum ubi statim a Matthaeo Vajvoda templum e fundamento lapidem erectum fuit 7143
- Qui etiam ipsum monasterium aedificari curavit.
- Hoc monasterium habet in Caesarea hac Valachia.
- Possessionem Popesti, in qua est situatum monasterium cum privilegio Constantini Kernul Vajvoda ab anno 7164
- Deinde habet pagum Kinesti exemptum ab omnibus oneribus, solum ut monasterio sit auxiliari servitio, vi donationalium Radul Leo Vajvodae de anno 7177
- Cum privilegio itidem Serbani Cantacuzeni Vajvodae fuit ille pagus exemptus ab omni onere cum parva contributione ab anno 7187
- Habuit etiam 30 familias exemptas vigore privilegii Constantini Brankovensis Vajvodae ab anno 7197
- Habet praeterea possessionem Trenesesti cum suis Iobbagionibus vigore privilegii Gregorii Vajvodae ab anno 7169
- De qua possessione et possessionis vinea privilegium dedit etiam Mihne Vajvoda ab anno 7091
- Habet et pagum Dajesti cum subditis locisque vini decima cum privilegio Matthaei Vajvodae ab anno 7153
- Deinde habet tertialitatem possessionis Negroa vi donationalium Alexandri Vajvodae de anno 7132
- Et possessionem Csokertyei secundum literas emptionales.
- Ex possessione Csorest habet spatium 100 orgiarum vi donationalium Mihne Vajvodae ab anno 7087
- De quo spatio etiam exstant literae limitales duodecim Bojeronum de anno 7234
- Item habet possessionem, quam tit. Dominus Balacsanus habet Gustaveczul cum privilegio Petri Vajvodae ab anno 7134
- Et possessionem Studenicza cum suis apertinentiis cum privilegio Mihnae Vajvodae ab anno 7090
- Ex territorio Badulest habet unam partem emptam.
- Possessionem Szaka cum subditis habet vi privilegii Raduli Vajvodae anni 7116
- De possessione Szaka exstant etiam literae emptionales.
- Ex possessione Rosepit habet unam partem donatam a familia Filischani.
- Possessionem Kolibasch cum literis modernae Caesareae Administrationis anni 1730

Habet quoque unam partem in Pietral vigore emptionalium literarum.

In promontorio Trojan habet unam vineam emptam secundum emptionales.

Ita etiam in Dragasan vigore emptionalium.

In territorio Oknensi habet unam vineam pridem factam ab ipso monasterio.

Et in promontorio Kokoresti aliam pariter donatam a Reverendo Domino Dosifteo Brajloj hoc anno.

Et possessione Petral fruitur vini decima cum privilegio Constantini Principis Brankovani de anno 7197

Et aliorum quatuor Vajvodarum.

Trans Alutam habuit hoc monasterium possessionem Cremental cum emptionalibus ab anno 7120

Et possessionem Ursi et vineam cum literis emptionalibus et judicialibus 4 Bojaronum de anno 7231

Etiam possessionem Sorilesti cum privilegio Alexandri Vajvodae ab anno 7137

Possessionem Skimbaczin vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae de anno 7188

Demum habuit in Szlatina unam vineam et etiam ex aliqua parte vini decimam unde collegerat annuatim 300 urnas vini.

Proventus ab Excelsa Camera accepti:

Habuit cum privilegio principum Serbani Cantacuzeni et Stephani Cantacuzeni de anno 7200

Et Nicolai ac Ioannis Maurocordati 300 obrokones tritici et annuorum salis lapidorum magnorum 500.

Cum privilegio Nicolaj Vajvodae habuerat de nundinis Crajovensibus in annos 200 Talleros.

Privilegium Constantini Brankovani vigore cujus monasterium ex paludibus ad Grosdibrod quotannis duos centenos piscium levandos habebat de anno 7200

Monasterium Surpatile.

A monialibus inhabitatum.

Fuit imprimis de Dominis Busestis antiquis, postmodum vero a Domina Principis Brankovani aedificatum, primam originem habet ab anno 7218

Possidet in Caesarea hac Valachia:

- Partem territorii Kinnesti cum privilegio Bassarabi Vajvodae ab anno 7020
- De quo etiam habet literas limitales de anno 7218
- Possessionem Serbanesti cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7113
- De qua etiam habet literas limitales sex Bojeronum ab anno 7216
- Et partem possessionis Vulpeni cum privilegio Gregorij Vajvodae de anno. 7171
- Et habet possessionem Gruam et unam vineam secundum literas emptionales Capitanei Ioan Zetrani de anno . . . 7229
- De qua possessione Grua et alia Vulpian habet donationales Matthaei Vajvodae de anno 7158
- In monte Sorbanestilor habet vineam cum Administrationis privilegio de anno 7229
- In monte Titirecs unam vineam juxta literas donationales cujusdam monialis ibidem defunctae.
- Et unam partem possessionis Barbateste, pariter cum suis literis vi privilegii Serbani Cantacuzeni Vajvodae fuit hoc monasterium exemptum a Dismarit et Ojerit et habuit decem homines exemptos pro monasterii servitio, item liberam vini decimam in monte Kinesti et Bodesti ab anno . 7195
- De quibus habet et alia privilegia.
- Deinde cum privilegio Constantini Vajvodae habuit 10 homines ab omni contributione et onere liberos pro servitio monasterii ab anno 7218
- Habet etiam literas protectionales prioris Administrationis de exemptione sex hominum ab anno 7228
- Demum habet vini decimam ex locis Kinesti, Bodesti, Serbanesti, vi donationalium Serbani Cantacuzeni Vajvodae anno 7198
- Trans Alutam habuit hoc monasterium.
- In Dragsoi vineam cum literis Constantini Kernul Vajvodae ab anno 7216
- Et aliam vineam in Ursi vi donationalium.
- Proventus ab Excelsa Camera receptos habuit sequentes:*
- Cum privilegiis quatuor Vajvodarum annuos salis lapides magnos 75 sunt combustae.

Et cum privilegio Brankovani Principis ex palude Gros
di bold annuatim unum currum piscum de anno 7218
Et aliorum successorum Principum.

Monasterium Mamul.

A monialibus inhabitatum.

Fuit solum de ligno erectum, sed a Constantino Prin-
cipe Brankovano lapidibus extractum est ab anno 7210

Habet in Caesarea hac Valachia.

Medietatem possessionis Fumurani emptam.

Deinde territorium Mamul, in quo ipsum monasterium
est situatum cum vinea.

Partem possessionis in Kintest vi donationalium Constan-
tini Principis Brankovani ab anno 7221

Deinde fuit exemptum a Dismarito et Ojerito habuerit-
que pariter exemptos 13 homines extraneos ad suum ser-
vitium cum privilegio Gregorij Vajvodae anni 7673

Habet quoque vini decimam ex ambobus collibus pro-
montorii Kokoresti cum privilegio Constantini Principis
Brankovani ab anno 7198

Et cum ejusdem privilegio vini decimam ex Karrolgani.

Habet ex possessionibus Mirila et Dojest spatium orgia-
rum 865 emptum et

Partem possessionis Dranovuz pariter emptam vi emp-
tionalium.

Litterae donatoriae Ioannis Archimandritae Igumeni quon-
dam in Hurez super vinea quadam in Kokorest anno . . . 7220

Proventus ab Excelsa Camera adeptos:

Habuit in primis salis lapides magnos annuatim 50.

Item ex proventu salis fodinae talleros 100 cum privile-
gio Constantini Principis Brankovani de anno 7205

Et aliorum Vajvodarum.

Monasterium Ostrov.

Est a Domina Dospina Uxore Nyaguli Vajvodae e fun-
damento erectum anno 7009

Est in una insula in meditulo Alutae a monialibus in-
habitatum.

Habet in Caesarea hac Valachia solummodo unam possessionem Tresteni donatam a Falkojano cujus literae tamen sunt in manibus Falkojani.

Trans Alutam autem habuit pagum Pabujesti a Dismarito et Ojerito, omnique onere exemptum, solum ut hunc Dismaritum et Ojeritum viniq̄ue decimam det monasterio, eiq̄ue serviat, cum privilegio Matthaei Vajvodae de anno . 7154

Deinde habuit decem homines liberos pro monasterii Servitio cum privilegio Raduli Vajvodae Leon ab anno . . . 7177
Aliorumque Vajvodarum.

Proventus ab Excelsa Camera accepti nempe:

Habuit ex Districtu Vulesa 200 Cubulos frumenti, Salis lapides magnos 500 et a Camera 15 leoninos.

Et ex vini decima principali 200 urnas cum privilegio Raduli Vajvodae ab anno 7008

Et etiam cum privilegio Moysis Vajvodae ab anno . . . 7037
Aliorumque Vajvodarum.

Item sex homines, ut ex hac parte habeat ab omni Contributione et onere immunes solum pro monasterii servitio cum privilegio Stephani Cantacuzeni ab anno 7222

Sacellum Szlatiora.

Inhabitant moniales.

Pos idet in Caesarea Valachia.

Possessionem in qua est situatum cum signis Confiniorum juxta privilegium Matthaei Vajvodae de anno 7152

Et quartam partem possessionis Stolnicsanae cum privilegio ejusdam de anno 7141

Et aliorum privilegiis.

Habuit etiam septem exemptos homines pro suo servitio cum privilegio Gregorii Vajvodae ab anno 1673

De eorundem ulteriori continuatione priori habet literas Administrationis ab anno 7228

Demum habet ex Stojanest vini decimam cum privilegio Ducae Vajvodae ab anno 7184

Ab excelsa Camera receptos.

Habuit annuos salis lapides viginti quinque.

*Jam sequuntur minora Calugerorum Sacella.
Sacellum Csetaczoja.*

Est aedificatum a quodam episcopo.

Possidet in Caesarea Valachia :

Unam vineam in promontorio Busoren cum privilegio
Raduli Vajvodae de anno 7122

Et aliorum principum.

Trans fluvium Rimniciensem habet particulas varias possessionum vigore variarum emptionalium.

Deinde fuit exemptum a Dismarit, Ojerit, vinique decima, et habuit sex homines exemptos pro servitio Capellae cum privilegio Serbani Vajvodae de anno 7187

Secundum literas exemptorias Barbuli Brailoj habuit decem homines liberos pro suo servitio.

Ab Excelsa Camera habet acceptos.

Decem exemptos homines et septuaginta quinque salis lapides, quos habuerat.

Sacellum Krasna.

Habet in Caesarea hac Valachia.

Aliquas possessiones et vineas, quarum privilegio quidam extraneus sacelli praepositus tempore turbulentiarum secum accepit, et in Turciam discessit, sed possessiones vicinis propectae aetatis senibus fide dignis accolis bene sunt notae.

Ab Excelsa Camera receptos.

Habuit salis lapides quinquaginta.

Capela Szalkueza.

Habet suam possessionalem in qua jacet, secundum donationales et emptionales.

Capella Popunsclesti.

Habet ex Eleemosyna circumjacens parvum territorium et unam parvam vineam.

Sacellum Kornet.

Curavit aedificari Banus Mares.

In Caesarea hac Valachia habet solum particulam possessionis Projeni cum Donationalibus et Emptionalibus.

Cum privilegio Stephani Cantacuzeni Vajvodae est sancitum, ut hoc Sacellum sit immune a Dismarit et 300 Ovium et decima 150 alveariorum, totidemque S. V. Sabellicorum, et etiam quod si vineam in hac parte aquiret quadragintarum urnarum decima quoque eximatur, et ut habeat 10 homines exemptos, solum pro servitio monasterii ab anno 7223

Habet similes literas ab aliis etiam principibus.

Trans Alutam vero remanserunt de hoc Sacello pagi, possessiones complures, vineae, vinique decimae, de quibus singulis privilegia in episcopatu existant.

Ab Excelsa Camera sunt accepti.

Homines quos habuit exemptos et salis lapides septuaginta quinque vi literarum a variis principibus emanatarum.

Sacellum Meneilesti.

Est ex fundamento erectum a Domino Preda Trufanda Prascovanul.

Habet in Caesarea hac Valachia.

Possessionem in qua est situatum cum privilegio Raduli Vajvodae de anno 7115

Et literas limitales habet de hac possessione de anno . . 7232

Et possessionem Kicseni cum literis suis emptionalibus.

Item unam partem possessionis Studina cum literis emptionalibus.

Item partem possessionis Dragotest pariter pro Eleemossina datam a Domino Prascovanul.

Cum privilegio Constantini Brankovani fuit hoc sacellum exemptum ab omni Dismarit, Ojerit, vinique decima, et habuit sex familias ab omni onere et Contributione liberas pro suo servitio ab anno 7218

Et aliorum Vajvodarum.

Ab excelsa Camera habet acceptos.

Homines illos exemptos et salis lapides magnos 50 quos

habuit cum privilegio Constantini Principis Brankovani ab
 anno. 7198
 Aliorumque Vajvodarum.

Praesens Extractus indultorum privilegiorum donationalium, confirmationalium et emptionalium, quorum usu partim fruuntur, partim pro nunc destituuntur monasteria et sacella in Valachia Cis-alutana Caesareo-Austriaca existentia a Reverendissimo Episcopo Rimniciensi Domino Innocentio nomine Suorum Subordinatorum Iegumenorum Excellentissimo ac Illustrissimo Domino Domino Comiti a Wallis, Generali Transylvaniae et Valachiae Cis-Alutanae Commendanti, hujus vero supremo Directori praesentatus, productis et revisis instrumentorum autographis, authenticisque literarum documentis, conformis inventus est. Datum Crajovae 26-ta Iunii anno 1731.

(L. S.) S. KOLCSERI
 Gubernial. Consiliarius Transilvaniensis.

(L. S.) DOBNER
 Caes. Cancellariae Bell. Registrar.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1732 August. 284 Exped.)

130.

Atestațiunea egumenului Samuel dela Sadova.

14 Iunie 1737.

Ego infra scriptus attestor propter territorium pertinens ad monasterium Sadovense, quod territorium vocatur Hodaja aut Occobna ex Districtu Romanaz quod istud territorium ego dederam in arenda Domino Capitaneo Bogdan Misko per unum annum et solvit arrendam, quomodo contraxit, ad unum annum post elapsum annum iterum restituit teritorium monasterio, quibus pecuniis reparavi monasterium.

Crajovae die 14-ta Iunii 1731.

Nunquam propterea alicubi feci querilam.

SAMUEL, Iegumen Sadoviensis.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1732 Iunii).

131.

Translatum litterarum citatoriarum Valachicarum Inclytæ Administrationis.

14 Iulie 1731.

Reverende Igumene ex Archangyel,

Quam primum Reverentia Vestra has literas accipiet, confestim sese huic conferat et omnia Privilegia et alia monasterii scripta secum ferat ex quibus apparere possit tam a quo hoc monasterium initialiter fundatum fuit, quam ex possessiones ac Proventus quos habet, a quo illa data et confirmata sint, siquidem ea modo a nobis Inclyta videlicet Administratione videri debent alia remoratio ne fiat.

Crajevovae Julij 14-a anno 1731.

Reverentiae Vestræ

Benovoli: I. Baron a CZEIKA, general; N. DE PORTA; IOANNES BALYANUL; STEPHANUS PRESKOVAN.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). 1732 Juni (Siebenbürgen).

132.

Superiorul schitului Titirez către Wallis.

1731.

Excellentissime Domine, Domine Gratosissime,

Excellentiae Vestrae humillima in submissione demisse remonstro necessitatem, quam pauper sacellum Titirets habet, ut quod nullum Singarum, nullum Incolam, nullum Subditum, nullum denique adjuvamen; sicuti alia Sacella quae tamen Singaros, vel Subditos vel ad minimum pagenses habent, possidet, sed omnia et servos et possessiones, vino aquae culturam et suam etiam necessariam intertentionem parata pecunia summe difficile et acerrime exsolvere debet, Fundator enim Michael Cantacuzenus nimium praecoci tempore Turcarum rabici victima cecidit.

Eapropter Excellentiae Vestrae Gratiam imploro ut aliquo auxilio, idque per exemptionalem sex servorum necessariorum secundare et adjuvare dignetur.

Remonstro etiam spanum illius processus nempe ex Rinnik hac hyeme tres foeni currus sacelli pecunia empti quasi violente accepisse, ubi tamen monasterii jumenta, quae sunt vix non fame

periere. Cujus itaque bonificationem ab Excellentia Vestra ordinandam, priorisque petitionis ratificationem sub ardentissimis et pientissimis precibus ab Excellentia Vestra efflagito, meque gratiis subnixè commendans in submississima obsequentia perrenno. Excellentiae Vestrae.

Humillimus et Devotissimus,
IOANNES URSZAKY,
Prepositus Sacelli Titiretz.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen, 1732, Junie.)

133.

Prothocollum

Commissionum in rebus Valachicis dd. 22 Decembris 1731, dann 11, 14 und 17-ten Januarii auch 7 Februarii 1732.

.....

CONTINUATIO 3-tia PROTHOCOLLI.

In Valachicis den alldortigen griechischen Clerum betreffend.

Die in der Graf Wallis'schen und Baron Rebentisch'schen Relation enthaltene dem Clerum Valachicum betreffende Passus reducieren sich hauptsächlichen auf folgende Puncta, als:

Erstlichen bittet dortiger Bischoff, dass die Klöster bey Ihrer alten Jurisdiction und so eben Er Bischoff wie in anderen Kayserl. Erblanden der rätzische Metropolit und Bischöffe bey ihren juribus erhalten werden mechten, wo nehmlichen vorhin üblich gewesen; dass wan 1-mo in einem Dominesti Kloster ein Igu-menus gestorben, der Metropolit zu Bukerest oder die Bischöffe in deren Diaces jenner mit Todt abgegangen alle Kloster-sachen zu verspören gepflogen und so durch Promotion oder Amotion deren Igu-menorum ein Kloster vacant worden, der gedachte Metropolit oder Bischoff jeder von seiner Dioces aus es dem Vavoden angedeutet und dieser ihnen folgendts befohlen, aus solchem oder einem anderen Kloster ein taugliches Subjectum zu erwehlen und Ihme zu praesentieren der sodan den Erwehlten zum Igu-menum bestellet und mit seinem Decret versehen.

Übrigens aber in derley Kirchen-sachen zu Erwöhlung deren Igu-menorum sich ganz nichts Eingemischet, wann hingegen 2-do

in denen von Patriarchen dependirenden Klöstern durch Todt und anderen Zufahl ein Igumenus abgegangen, seye darüber dem Patriarchen berichtet worden, welcher folgendts entweder dem Metropolit und Bischoffen ein taugliches Subjectum dafür zu bestellen die Erlaubnus gegeben oder bisweillen selbst einen ernennet, der Wayvoda jedoch bey solcher Installation sich keinen anderen Gewalt zugeaignet, als den candidatum durch sein Decret zu confirmiren, in denen von Bojarn oder andern fundirten Klöstern aber 3-tio tali casu der Bischoff mit Vorwissen des Metropolitens aus diesem oder einem anderen Kloster ein Subjectum pro Igumeno erwehlet, dan nachgehents von dem Vayvoda confirmiret worden.

Hierüber nun bemörken der Herr Graf Wallis und Baron Rentisch in vorallegiert Ihrer Relation, das freylich auf die hinein verordnete weis der Bischoff von allen Electionen so ausgeschlossen wäre, als ob Er von dem ganzen Personali deren Klöster-Vorstehern nichts wissen dörfte, noch in die Klöster Rechnungen sich zu mischen oder zu seyn und der völligen Nation disgusto über die Klöster keine Jurisdiction zu exercieren hatte. Sye glaubten aber, dass mann die Geistlichkeit und forderist dem Bischoffen, nicht so leicht aus Ihren alten Bräuchen und Activitet sezen, wie auch ferners dass der disseithige Metropolit nicht wie vormahls der wallachische in der Provinz residieren, hingegen gleich zu Wayvoden-zeiten in spiritualibus zwahr jurisdictionem et in electionibus et oeconomicis aber nur einen Theill deren Klöstern und so eben der Bischoff seinen besonderen Theill zu respiciere haben sollte. Unterdessen hatte er Graf von Wallis die einige Zeit hero vacant geweste Igumenaten mit denen ad interim angestellt gewesten Vicarien ersetzt, und ihnen die Decreta expediret, zumahlen einige die lange Spörr an Ornat und andern Sachen schon zimlich schaden gelitten. Es scheine aber dass der Metropolit entweder von gedachten Aperturen oder obiger Resolution nichts wissen miesse. Mittlerweyll hetten eventualiter nicht minder die sammentliche Igumeni sich gegen ein und andere dem Vernehmen nach wider ihre alte Gebrauch a statu politico einführen wollende Neuerung sich beschwäret, auch in substantia das nehmliche, was der Bischoff vorgestellet und darbey geschüzet zu werden gebetten. Desgleichen auch Er Bischoff widerumben in einem anderen Memorial remonstriret, wie religiose Ihro Kayserl. Mayest. in all anderen Ihren Erblanden mit dem

Ritu graeco verfahren und wie vergnügt selbiger clerus gegen den doch unter der nehmlichen Regierung befindliche Wallachen jener Orthen leben thue. Sye Graf Wallis und Baron Rebentisch glaubten also dass Ihro Kayserl. Mayestät krafft Ihres heyligstens Versprechens auch zu Cultivier- und Beybehaltung dieser Nation vor allen des Bistumbs und deren Klösteren Fundationes und Privilegia (wovon Sye Ihre Menge halber nur das beyligende inventarium translätieren lassen), bestättigen anbey, so viell thuenlich, ihnen nette Gnaden mittels ein- und anderer Exemptionen und Praerogativen angedeyen, und übrighens mit all anderen Ihres Glaubensgenossenene eine exacte Gleichheit halten lassen solten.

Nun kommet all hievor deduciertes forderist auf 3 membra an, und zwar benantlichen, wie es erstens künftighin bey Ervehl- und Benennung deren Igumenorum, adertens Respicierung der Klöster oeconomice, und drittens mit Attendier- und Confirmierung Ihrer Privilegien zuhalten? Bevor man jedoch hierüber die führende Guttmeinung entdecke, findet man eher die in Sachen ergangene priora zu berühren, und ist zu wissen dass gleich anfangs nach Eroberug der disseittigen Wallachey anno 1717. den 30. May denen damahlen allhier gewesten wallachischen Deputirten per resolutionem Caesaream unter andern § 3-tio circa religiosa mitgegeben worden dass Sye Wallachey die Freyheit ihrer Religion vollständig und unverlezt zu geniessen haben in Ihrem ritu sacro von Niemanden etwa gewalthtätig turbiert und Ihre Clöster praeter necessitatem et rationem belli allerdings quartier frey gelassen werden sollen.

Weithers ist widerumben anno 1719 sub dato 22-ten Februarii denen jener Zeit hier gewesten Deputirten ein Kayserl. Rescript ad Valachiam Cis-alutanam zu überbringen zuegestellt worden folgenden Inhalts; was gestalten Ihro Kayserl. Mayestät Ihre gleichhievor allegirte Resolution de anno 1717 dergestalten allergnädigst bestättigten das weder der Bischof noch andere geistliche Vorsteher in ersagter Wallachey einigermassen von dem in Turceico befindlichen, sondern lediglich dem disseittigen Metropoliteno quo ad spiritualia bis etwann anderweithe Disposition abhängen, desgleichen auch denen Patriarchen zu Constantinopel Alexandria, etc. keinen gehorsamb mehr laisten, oder pensiones bezahlen, fehrrers die sogenannte Döminesti Klöster noch von Ihro Kayserl. Mayestät vorläuffig erhaltener Erlaubnus Ihre Oberen erwehlen, und auf dero erfolgte Confirmation von

dem Servischen Metropoliten in *spiritualibus* instalieret und nach griechischem Gebrauch consecrieret werden, mithin die Patriarchen als türkische Unterthanen disseiths keinen geistlichen Vorsteher zu benennen befuegt seyn, noch ohne expresser Kayserl. Erlaubnuss ein anderer als disseithiger indigena erwehlet werden solle.

Was aber Ihre Privilegia, Foundationes und andere Immuniteten betreffe, wurden Ihre Mayestät selbe ehistens untersuchen lassen, und nach Befund dasjenige statuiren was gegenwärtigen Umständen gemäss billich und recht zu seyn scheinen, und seye daraus die besondere Kayserl. Benevolenz zu erkennen haben werden.

Ausser deme ist zu gleicher Zeit, als diese Resolution an das Land ergangen, dem Herrn General Steinville seelig in Kayserl. Rescript durch dem Secretarium de Porta de eodem dato zugesendet, und in solchem angefüget worden, wie Ihre Kayserl. Mayest. inhaerendo *primaevae* Suae resolutioni dem Land zwarh *libertatem religionis* und die Schützung bey den *ritu graeco* nicht aber das *exercitium privativum hujus schismatis* (wie es auch ehe dessen nie gewesen oder jemahlen begehret worden, bewilliget haben wolten) belangend aber dass *exercitium ritus graeci* selbst, sollen zu Ausweichung all Dependenz von der jennseithigen Wallachey so wohl der Bischoff als andere Praelaten von dem herübrigen Metropoliten in *Ecclesiasticis* nach Ihrer Kayserl. Mayestät. vorlauffigen Confirmation des *Electi* ebenmässig confirmieret, und respective consecriert werden, Sye auch allein für Ihre Kayserl. Mayestät als Landsfürsten betten, sonst aber in keine Weltgeschäften sich einmischen, auch von der Wahl eines Vorstehers jedesmahlen den Kayserl. Consens ansuchen, fehrers die *Dominesti Klöster quo ad temporalia* nicht von denen *Dominis terrestribus*, sondern wie vorhin von Wayvoden und Patriarchen, also jezo von Ihrer Kayserl. Mayestät qua Landsfürsten mithin von der Administration und Ober-Direction dependieren in allen Klöstern die Vorsteher nach Kayserl. Bewilligung ordentlich *secundum ritum graecum* erwehlt, und ohne besonderer Licenz kein Extraneus darzue genohmen, denen Patriarchen kein ferrers *jus nominandi* gestattet, noch ihnen einiger Tribut oder Pension *ex his partibus* abgeraicht, weder von dem *Clero Valachico* mit selbst in anderweeg correspondiret, oder einigermaßen gehorchet werden. So vill hingegen

Ihre Freyheiten, Exemptiones, Collecturas, et Bona fundationis angehet, were sothanner Clerus nur in genere dor Manutenez zu versichern, quo ad specialia aber dahin zu verbschaiden, dass selbter seine Privilegia bey der Administration docieren, und diese an das Ober-Directorium den Befund cum opinione berichten, solches aber darüber ferrers mit guttachten anhero relationiren, und die formbliche Confirmation abwarthen, indessen die Klöster praeter necessitatem et rationem belli mit keiner Miliz belegen sollen.

Ob nun zwar in obig Kayserl. Resolutionen alles zimbleich klar ausgemessen, wie respectu cleri valachici sich in einem und anderen zu verhalten? So hat dennoch verwichenenes Iahr sich ergeben, dass die Administration in Wallachey und dortiger Bischoff ritus graeci wegen election deren Igumenorum gar nicht übereins gekommen, sondern die Administration andere, hingegen der Bischoff wider andere Subjecta pro Igumenis in Vorschlag gebracht, und eingesezet haben wollen. Westwegen nachgehents untern 11-ten April vorigen Jahrs an das Ober-Directorium rescribieret worden, dass umb dissfahls eine Ordnung zu machen, die Sache ad Principia generalia zu reducieren seye. In Wallachey weren dreyerley Klöster, als erstens die Domnesti so von denen Waywoden gestiftet und worinnen nach einstimmiger Maynung die vorgefallene Electiones und Confirmationes von dennenselben nach Willkhur fürgekehret worden; andertens diejenige Klöster, worinnen denen Patriarchen mit Einwilligung des Waywoden die Igumenos zu erwehlen, erlaubt ware, und drittens die übrige Klöster, welche theills selbsten, theills aber deren Stüffter die Election vorgenommen; wie nun in rebus ecclesiasticis von denen alten gebräuchen und vorigen gewohnheiten abzugehen, es eine an sich selbsten schwere auch villen Anstöss- und Verdriesslichkeiten unterworffene Sache so seye es dennoch fehrrers so vill immer thuenlich, darbey zu lassen und benantlich in deren Dominesti Klösteren umbwillen dissfahls die freye Disposition anjezo Ihero Mayestät jure belli zuekhomme) bey vorfahlender Apertur von der Administration in Wallachey der Vorschlag folgents aber von dem Ober-Directorio die Election zu machen, hingegen in denen vormahligen Patriarchal-Klöstern von dem disseitigen Metropolitnen die Subjecta zu praesentiren und alles was vorhin denen Patriarchen zuegestandten, zuthuen, von dem Ober-Directorio aber die In-

stallation ausser etwaig besonderen Anständen die allenfalls anzuzugewenden, und in denen übrigen Klöstern *tertiarum classis* es bey den bisherigen guten Gebrauch und Gewohnheit umb so mehr zu continuiren, als ohnegehindert die griechische Patriarchen disseiths nicht mehr attendieret werden, dannoch die alt hergebrachte gute gewohnheiten nicht wohl abgeändert werden mögen; nach welchen Principiis sich dann geachtet, wo aber hiergegen einiges Bedenckhen, darüber mit beygeruckelter guttmainung berichtet, lorderist aber die a clero valachico villfältig allegierende Privilegia zu handten zu bringen getrachtet, und zu weitherer Determinirung eingesendtet werden sollen.

Umb also in ordine obgedachter 3. membrorum und zwahr auf das erstere, wie es bey Erwehl- und Benennung der Igumenorum zu halten? Die Mainung der subdelegierten Commission zu entdeckhen, so zaigen schon die vorallegierte Priora, und in specie das leztere erst voriges Jahr hinein ergangene Rescript, wie das hierunter die Verhaltensnorma deütlich genug fürgeschriben worden; man hat auch diese materiae schon öffters tractiert, villfältig überleget mit obberührten Kayserl. Resolutionen combinieret, in Sachen Ihre privilegia und von dem vorhinigen dissfahligen Gebrauch Bericht abgeforderet, aus allem und jeden aber nichts befundten, was der lezt ergangenen Resolution entgegen stunde, wesswegen man dan bey sothanen resolutis und specific dem angezogenen lezteren von verwichenen Jahr umb so mehr zu beharren ermessete, zumahlen es nicht anderst, als wie es ehemahls gebräuchlich ware, in substantia gefasst und nur der jezigen Regierung conform eingerichtet worden. Ob nun zwahr an deme nicht Ordnungsmässig beschehen, dass der Herr General Wallis überschribenemassen die einige Zeit her vacant gestandene Igumenaten mit denen ad interim angestellt-gewesten Vicariis ersezet, so glaubte man doch jezo dissfahls keine Aenderung zu machen, sondern es darbey als einer geschehenen Sache, und umb des Commandirenden Generalens ansehen in Land durch offenbahre Abänderung dessen gemachter Dispositionen nicht zu vermindern, bewenden zu lassen, zu künftiger richtschnur und Beobachtung aber mitzugeben, dass so viell die Dominesti-Klöster betrifft, bey vorfallender Apertur eines Igumenats es in der Hauptsach vollständig bey der abgewichenen Jahr fürgeschriebenen und in denen vorherigen Kayserl. Resolutionen gegründeten norma verbleiben, zu der Klosterwahl hingegen (gleich es auch in hiesig.

Kayserr. Länderen üblich) 2. Commissarii und zwar umb keine Partialität zusaigen, nebst einen Cathol. auch einer griechischer religion deputieret werden sollen. Betreffentlich aber das personale dieser Commissarien were man des darfürhaltens, dass zu Ausweichung voller inconuenienzien und folglichen einwürffen etwann eines *impedimenti canonici*, auch zu einer apperenten Considerations-Bezaigung *hoc in passu* für Ihren clerum die Stell des Commissarii von der griechischen Religion Ihr Bischoff selbst, jedoch umb sich hieraus kein *jus perpetuum* etwann zu arrogieren, niemahl ein anderes Mal ein *Igumenus* dises oder jenen Klosters widerumben bey derley Apertur der Bischoff mithin unterthailter und wechselweis vertreten, von der Cathollischen Religion aber einer deren beeden Administrations Råthen *hujus religionis* Sye Commissarii iedoch zu keinen anderen Ende, als umb *de vita et moribus candidatorum* information einzuziehen und die *more consucto* fürgehende Wahl aufzunehmen abgeordnet werden könnten, welche folgendts der Administration darüber zu referieren, diese aber bereiths anbefohlenermassen von der beschehenen Election dem Oberdirectorio *cum voto* zu relationieren und dann solches den *Electum*, wann kein *impedimentum canonicum* sich geäußeret, *nomine Suae Majestatis* zu confirmieren, Ihme darüber das Confirmations-Decret auszufertigen, auch soforth behörig installieren zu lassen und es folgendts dem Bischoff allein *pro notitia* und *respectu Consecrationis* zu Fürkehrung des weitheren bekandt zu machen haben, dahingegen fahls etwann das Oberdirectorium *circa electum* in ihrer Mainung von der Administration discrepieren möchte, beederseithige *Opiniones cum motivis* zu weitherer Determinierung anhero zu berichten seyn werden, auf gleiche Art glaubte man auch dass es bey denen vorhinigen Patriarchal oder Klöster der anderten Class *ex integro* wie bey dennen *Dominesti* oder ersteren Class zu beobachten und das vorhin denen Patriarchen zuegestandene *jus* nicht etwann jezo auf den disseithigen Råzischen Metropolitzen zu transferieren gestalten Er sich auch dato darumben nicht angemeldet, und allenfahls erst zu sehen were ob oder was Ihme hierunter einzugestehen seyn möchte. Belangend aber die Wahl deren *Igumenorum* in denen Klöstern *tertia Classis*, könnte es bey den vorhinigen Gebrauch und Gewohnheit in soweith als jeder Fundator sein *jus* hat, fehrrers gelassen werden, wofehrn jedoch Bojarn oder andere Fundatores derenhalben, so das *jus nominandi*

vel praesentandi gehabt, mit Todt abgangen, oder in der jenseithigen Wallachey befindlich weren, ermessete man, dass in solches jus Ihro Kayserl. Mayestät qua Landsfürst zu subintrieren hetten, folgbahr tali casu es auf die nehmliche Weis wie bey dennen Klöstern der erst und anderten Class beobachtet werden müeste.

Was sodann das anderte membrum anbetrifft, wie es mit Respicierung der Klöster oeconomic zu halten, so ist annoch unterm 27-ten April 1729 von Ihro Mayestät beliebet worden dass jene Proventus so vorhin denen Patriarchen von dennen Patriarchal-Klöstern gebühret, ad fiscum eingezogen und weillen durch so velle Jahr bis dato dissfahls noch keine Einnahmb sich gezaiget die Ursachen dessen genuine entdeckhet und ad quos usus solche Gelder verwendet worden, erwisen werden solle. Solten nun derley Proventus entweder de praeterito realiter zu finden, oder in futurum einzubringen seyn, so erachtete man das umb hierunter keine interessenz zu zaigen solche nicht anderst als ad pias causas pro religione illorum propria zu verwenden, dieses auch der Nation zu ihrer Wissenschaft kund zu machen were. Weithers ist in eben sothanner Resolution enthalten, wie vormahls die Wayvoden auf die Dominesti Klöster besondere Obacht getragen, damit seye bey Ihren Foundationen erhalten, und von denen Iguenen über die Einkünfften ordentliche Rechnungen geleget worden, welche Sorg anjezo Ihrer Kayserl. Mayestät oblige, da nun aber sicher verlauthe, das gegenwärtig bey ersagten Klöstern nicht am besten gewürtschafftet, die Einkünfften verzo-gen und die Foundationes sehr vermindert werden solle, als hätte das Oberdirectorium de praeterito von dem Stand dieser Klöster genaue Information einzuziehen, derenselben Würthschaffts-rechnungen von Zeit als Sye unter Kayserl. Bottmässigkeit seyend, abzufordern, auch jemanden ex parte Administrationis zu benennen, welcher die Obsorg über sothane Klöster haben und wie es mit Foundationen und Einkünfften stehe? Den genuinum statum einhollen und solchen an das Oberdirectorium berichten solle damit dieses hiervon nacher Hof seine Relation abstaten könne.

So vill nun die erstere Abtheillung dieses membri angehet, so erachtete man, weillen ohngeachtet sothanner Verordnung die abgeforderte Auskunfft wegen Verwendung deren vorhin denen Patriarchen-Klöstern gereichten Proventen dato nicht eingelanget, dass der dissfahlig Kayserl. Resolution annoch allerdings zu in-

haeriren; in dem anderten aber es gleichfahls bey obigen resolutu zu lassen, und nur deme annoch beyzurueckh wäre, dass der wallachische Bischoff quo ad temporalia in die Fundationes, Proventen, Ausgaaben, oder Würthschafften deren Klöstern sich in mündesten nicht einzumischen habe, gleich auch selbter tempore turcico darmit nichts zu thun gehabt, anbey die Kayserl. Resolutiones de anno 1719 und 1729 ihne expresse darvon ausschliesslich und auch sonsten in legibus, usu et observantia allerseiths fundiret ist, dass die Patroni Ecclesiae über derenselben Proventen und Ausgaaben Sorg tragen müessen, dass also die Administration solche Obsicht zu tragen, und verordnetermassen aus ihrem gremio nicht nur einem Catholischen und diesem nicht etwan gar zu indiscret eyfrigen, sondern auch einen wallachischen Commissarium in ersagte Klöster abzusenden hatten, welche von ihnen die Rechnungen abfordern, über all-und-jedes genaue Information einziehen, darüber der Administration rapportieren, diese aber fehrrers an das Oberdirectorium und solches anhero mit Gutachten berichten solle.

Übrigens auf das 3-te membrum wie respectu deren Privilegien sich zu halten? Ebenfahls zu gelangen, seynd solche schon öffters abgefordert und wie obangeführet der Clerus deren Manutenenz jedoch nur in genere zu versichern und quo ad specialia dahin zu verbschaidten anbefohlen worden, dass solche docieret und darüber die formbliche Confirmation abgewartet werden solle.

Nun hat zwahr jezo der Herr Graf Wallis und Baron Reben-tisch einem Fascicul oder vill mehrers Extract sothanner Privilegien oder Donationen leztens eingesendet, der aber so weitschüchtig, als vermischet und herausen in Siebenbürgen von einem Extraneo nemlich den Bekanten Kölösory aus dem wallachischen translatieret worden; dass es also auf die Frage ankomete, ob und wie weith solche zu attendiren weren? Worüber man hingegen dafür haltete, dass umbwillen solche per extensum nicht eingesendet worden, mithin auch welcher gestalten selbe erthaillet und ob sye nicht etwann cum aliquo onere ausgefertiget worden? ob dem eingesendeten Extracht nicht zu ersehen gewesen, zu deme das auch besser geschehen were, wann das Oberdirectorium deren Translation jemandten im Land committieret hette, solchemnach dieselbe anjezo keines Dingen zu attendiren, sondern ohnmassgäbige Antwoorth zurueckh zu schreiben wäre wie

das Ihre Kayserl. Mayestät nach Erfordernus und Beschaffenheit dermahliger Umstände dem Wallachischen Clero privilegia zu ertheilen allernädigst reflectieren wurden, wo immittels solcher bey den Genus jennes, wessen Er bishero in legitimo usu gewesen, fehrrers zu manutenieren fahls hingegen selbster den usum zu weith extendieren möchte, das Oberdirectorium darüber mit Gutachten anhero zu berichten, unterdessen aber gleichwohlen zu sehen hätte, die Privilegia eines von denen Wayvoden am maisten dotierten Klosters per extensum zu Handten zu bringen, die so forth von jemandten im Land vollständig zu übersezen, und hiehero einzusenden anbey auch wie weith jennes Kloster in derenselben usu annoch gegenwärtig seye? zu berichten, umb hiernach erkennen zu können, ob und wie weith diese so wohl als deren andere Klöstern ihre Privilegia (welehe eben mit der Zeit successive von ihnen abzufordern, zu translatieren und einzuschickhen seyn werden) zu confirmieren, vermehren, vermindern oder abzuändern seyn möchten? qua occasione allein vorläuffig anzumörckhen kommet, dass alle derley Collationes deren Klöstern für keine formbliche Privilegia anzusehen, sondern bloss als donationes deren Wayvoden ad tempus zu considerieren seyen allermassen sye Wayvoden selbsten qua temporanei Administratores Provinciae keine Privilegia, Donationes in perpetuum zu verlichen vermöget; sondern diese widerumben von denen Successorn durante illorum vita bestätigtet werden können.

Worinnen dan alles dasjenige bestehet, was man auf den ersten materiam cleri walachici betreffenden passum zu erinnern befunden.

Ausserdeme hat andertens der Herr Graf Wallis und Baron Rebentisch noch verschiedene Memorialien erstgedachten wallachischen, Cleri beygeschlossen, so allerhandt gravamina und particular-petita enthalten, als:

1-mo bittet das Kloster Tismana umb Confirmation Ihrer von denen Commandirenden Generalen succesive erhaltenen Protectionalien, als erstlichen das wenigst 50 Persohnen des Orths (ob schon deren vorhin mehrer gewesen) zu des Kloster-diensten frey gelassen werden und wie vorhin zu Schüzung wider die Rauber-Einföhl 12 Mann bey der Klosterbruggen Wacht halten sollen; andertens dass selbtes von denen auf ihren aignen Professionen neüangelegten und weithers anlegenden Weingarthen einen billichen Zechend abnehmen dürffe; drittens dass dem Kloster ein

moratorium auf ein und anderes Jahr gegen seine Creditores ertheilet und endlichen viertens ein Pass und Protectionales verlichen werden möchten, umb ihre in Siebenbürgen entwichene Zigeüner und Unterthanen zuruckh bringen zu können.

Ad 1-mum. Nachdem bishero die Erfahrung gegeben, wie nachtheilig die in Wallachey so vielfältig in Schwung gegangene Exemptiones für Herrn-dienst gewesen, westwegen man eben solche nach Möglichkeit zu restringieren und aufzugeben in Begriff ist, so findet man auch sowohl derentwillen, das der weitheren Üblen Consequenzhalber dem Kloster Tismana in seinem dissfahigen Gesuch nicht zu willfahren, wohingegen demselben die Haltung einer Wacht bey der Kloster-bruggen von ihren Unterthanen frey zu lassen, desentwegen iedoch sye a Contributione nicht zu eximiren; betreffentlich aber den antragenden Weinzehend, glaubte man keinen Anstand zu seyn dass wan ein Fremder auf ihren aigenen Grund und Boden bauet, sye absque praedicti tertii et juris Regalis Principis competentis einen billichen Zehend abnehmen, und das jenige was ein jeder anderer Grundherr qua fructum dominalem hat, geniessen mögen, herentgegen kan das ansuchende moratorium contra Creditores nicht so simpliciter eingestanden werden, sondern ist einestheills vorhero der Status debitorum und die Ursache der gemachten Schulden zu wissen, andertheills aber in der allseithigen Observanz gegründet, die Creditores auch darüber vorläuffig zu vernehmen, welche ersteres dann ea occasione geschehen kann, wann obeerathenermassen die Untersuchung deren Klöster-würthschaften auch Ihrer Proventen und nothigen Auslaag fürgenohmen wirdet, da folgents erst auf Befund die Creditores zu vernehmen, und zu sehen seyn wird, ob und wie weith das anführende moratorium zu ertheillen. In übrigen dörfte kein Bedencken seyn, dem Kloster wann es docieret das und wohin ihme einige Unterthanen entwichen, zu deren Habhaftwerdung einen Pass, dann es keines protectionalis darzue bedarff, auszufertigen.

2-do. bitten die Kloster Frauen von Dunlejem, dass 15. zu ihrer Kloster Arbeith bedörfrende Persohnen, wie ehemahls von aller Contribution und die von Ihren jennseiths der Aluta gelegene Güttern herüberbringende Fructus als Wein und anderes Gemües Mauthfrey eingelassen werden möchte.

Ad 2-dum ist man ratione exemptionis personarum schon in vorhergehendten verstandten, und wegen der Mauthfreyen Pass

sierung ihres Weins und Gemüßes glaubte man dass bis zu Dilucidierung deren sammentlichen Privilegien des Cleri es bey der dissfählig bisherigen Observanz, wie es nehmlich vor der Arrendation gewesen, zu lassen, wann jedoch seith der Arendation was neues aufgekommen sein solte ex consideratione particulari dass ob devotionem zu ihrer Kürchen der Wayvoda sogar in jenseitiger Wallachey Ihnen den Genuss Ihrer Güetter darüben gestattet, solches beneficium nicht abzusprechen were.

3-tio thuet der Bischoff mit allen Igumenis die Exemption für Ihre vorhin Exempt geweste Bediente und Hürten ansühnen und weithers sich über die alljährliche Bezahlung des Ojerits beschweren, als welchen Sye zu Vayvoden Zeit nur alle dritte Jahr in denen anderen zweyen aber nichts entrichtet, sondern die Klöster aus Ihren Dörffern den Ojerit selbst genohmen hetten.

Ad 3-tium beharret man respectu des ausühnenden Exemption bey obigen Einrathen; so vill aber den Ojerit angehet, ist es eine ohne deme resolvierte Sache dass solchen regulariter der Clerus und Bojarones nur alle dritte Jahr bezahlen sollen, ausser, wann ein neüer Oberdirector bestellet wird, wo selbe (gleich es auch zu Vayvoden Zeithen üblich gewesen) wann es nicht eben in das dritte Jahr einfallet, den Ojerit extraordinarie zu praestieren haben, auf welche Arth es auch bishero allzeith beobachtet worden die öfftere Bezahlung dessen aber nur eben darumb beschehen, weillen per accidens die vielle Veränderungen der Commandirenden Herren Generalen und Oberdirectorn sich in der Zeith der sonstn zu geniesen gehabt Exemption ergeben haben.

4-to. Wiederumben der Bischoff von Rimnik allein beschwehret sich in deme: dass in dem Ganzer Dragasaner District den Weinzehend seinem Bistumb gebühre, Es hätten aber einige jezo ihre Weingärten denen P. P. Franciscanern und an Bulgaren verkaufft, welch ersteren zwahr er Bischoff ut pote Ecclesiasticis die Zehend-Freyheit zuegestandten, dahingegen die Bulgarn sowohl alda als zu Rimnik, alwo dieser Zehend gleichfahls dem Bistumb gebühre, solchen zu entrichten verwaigereten, daher Er hierüber umb die Protectionalien bittet, und so eben ansuchet, damit nicht allein künfftig wie de praeterito auf Befelch der Administration beschehen die Vornici und Ispravnici an beeden Orthen zue Behueff der Miliz in Cassarmen das Heü auf den bischöfflichen Wiesen nicht mehr machen, sondern auch das seith 2. Jahren her aigenmächtig abgenohmene Ihme wider ersezen

desgleichen dem Commendanten zu Rimnick (der Ihme den Fischfang in der Aluta und aigenen Teich nicht gestatten, sondern ohngeacht dass Ihme Bischoffe ertheillen Arendations-Bewilligung sich zueaignen will) ein solches untersagt, und endlichen gleich vormahls ihme Bischoffen zu seiner Nothwendigkeit 24 Persohnen frey gelassen werden möchten.

Ad 4-tum: Was die praetendirende Zehend von denen verkauften Weingarten anbetrifft, erachtete mann nöthig dass der Bischoff eher legaliter zu docieren hätte, ob sothanne Fundi ihme eigenthumblich zuegehöret, und vorhin der Decimation unterworfen gewesen? Welchenfahls wohl billich wäre, dass die Bulgarn, umbwillen seye die Weingärthen cum eodem onere erbaut hätten, darvon auch den Zehend zahlen sollten. Belangend sodann die Klag wegen des Heümachens und nicht gestattenden Fischfangs kan darüber von hier aus nicht remediert, sondern muess die Sache in facie loci untersucht und nach Befund in einem und anderen die Remedur fürgekhret werden; in übrigen bleibt man ratione exemptionis schon hiervor verstanden.

5-to das Kloster Jurecz (1) supplicieret erstens umb Abstellung deren Excessen, so die auf 4. Ihrer Possessionen in Cassarmen ligende Miliz mit Abmähnung des Heues und Gebrauch ihrer Mühlen begeheth, andertens umb Befelch, das seye von dem vorigen Iguveno durch Particular-verkauff contra constitutiones alienierte Güetter dem Kloster gegen Erlegung des Kauffschillings wider zuruckgestellt und so eben drittens, dass von einem gewissen Busescul dem Kloster geschenkhete nach seinem Todt aber von dessen Wittib anderten Mann widerumb entzogene spatium restituiret werde.

Ad 5-tum kommet der erstere Passus abermahlen auf die Untersuch- und Remedierung von darinnen an, in dem anderten hätte das Kloster coram administratione mit allen Umständen zu docieren, dass die Güetter particulariter von dem Iguveno ohne ihren Consens alieniert und das daraus erlete Geld nicht zu ihren Gebrauch und Nuzen verwendet worden, welchenfahls billich und ordnungsmässig, dass dem Kloster die solchergestalten veralienierte Güetter widerumben zuruckgestelet werden. Belangend aber drittens das ihme legiert und folgendts entzogene spatium so ist auch dieses vorhero zu legitimieren und zwahr

(1) Pentru Hurez.

bey so gestalten Sachen selbtes zu restituieren generaliter aber bey allen Klöstern zu statuieren, und so auch in praesenti casu beobachten zu machen, dass syc praeter bona fundationalia alle Güetter, die an selbte per legatum vel quocumque titulo gedeyen nicht behalten können, sondern an saeculares zu verkauffen schuldig seyn sollen.

6-to. Der Igumenus von Cosia bittet erstens (weillen Ihr Kloster an der Strassen gelegen, wo die Meiste vorbeyraysende alles mit Gewalt erpressen wollen und ihnen so vill Heü für das Land zu subministrirung der Miliz mit Abgang für Ihr eigener Kühe abgemähet worden) umb Protectionales auf das Kloster Ihre Güeter auch Genuss des Wein Zechendts und ihrer Felder, desgleichen umb Vergüettung von dem Land ihres abgenohmenen Heues. Fehrrers umb verordnung an die Insassen ihrer Possession Orla, dass weillen syc das Kloster nicht ackher bauen lassen umb ihr Viehe darauf wayden zu können, selbte ihnen nur Waydtax bezahlen. Weithers umb die Exemption, wie vormahls, auf 10. Personen zu ihren Diensten und endlichen umb gestattenden freyen Fischfang zu ihrer eigenen Nothdurfft.

Ad 6-tum all diese Beschwährden beruhen widerumben an dene, dass Syc bey den Commando und Administration ordentlich docieret werden muessen, welche soforth die Excessen abzustellen und von denen Excedenten die Satisfaction zu verschaffen schon wissen werden, wie ein gleiches auch respectu des Fischfangs zu verstehen, das nehmlichen darzue thuen, weme solcher zuegehörig und wer, auch warumben den Fang nicht gestatten wolle. Da sonsten racione exemptionis personarum man obiger inhaerieret.

7-mo. Der Igumenus Bukovecensis remonstrieret, wie das Kloster von ihrer Possession Szekuy, umbwillen allda Cassarmen errichtet, keine Nuzniessung, sondern solche die Miliz alda habe. Item dass die Administration von Ihren Gründen lengst des Schyll Flusses alles Heü für sich mache, vorüber Er dan umb Remedur und fehrrers Eximierung dreyer Hürten und 3. Personen zu ihren Kloster-diensten anlanget.

Ad 7-mum. Mit diesem Gravamini hat es in substantia eine gleiche Beschaffenheit als dem vorher gehender, das nehmlichen mit der Personal Befreyung nicht zu willfahren, die in ein- oder anderer Beschehende Excessum aber bey dem Commando und Administration anzubringen und diese nach Befund hierunter zu

remedieren, da aber von der Administration angebrachtermassen excedieret wurde, dass Oberdirectorium das Einschen zu thun und so eben wofehr den Leüthen des Cassarmen-baues halber von ihren Gründen etwas entzogen worden seyn sollte, darvor billich von dem ganzen Landt die Bonification verschaffen zu lassen.

8-vo das Kloster Arnota beklaget sich über den Mangel des Wassers wegen Abgang deren Leüthen, so vorhin umb ihren Brunn zu unterhalten die Contributionis-Freyheit genossen. Fehers dass ein gewisser Benzescul ein Ihriges praedium Macezy genant occupieret und nuzniese, supplicando mithin umb die Remdur.

Ad 8-vum. Eben gegenwärtig letztere Beschwärde komiet bey der Administration vorzubringen und darüber nach beschehener Legitimierung des Facti pro re nata die Remedur abzuwarten, in übrigen aber ist man der Personal-Exemption halber bereits zugniegen hier oben verstanden. Endlichen.

9-no. Bittet der Praepositus des Sacelli Titirecs umb Exemption zu ihren Diensten 6 Personen und Vergüttung des Ihnen vergangenen Winter von Rimnick aus gewaltthätig abgenommenen Heues westwegen Ihr aigenes Kühe hette nothleyden müssen.

Ad 9-num behebet sich der erstere Passus mit Applacidierung obigen Einrathens, und dependieret der anderte von Docierung des Excesses, wo dan der oder die jenige, so das Heü abgenommen, solches zu refundieren haben möchten.

Nun bemörkhen der Herr Graf Wallis und Baron Rebentisch über alle hievorangezogen 9 Memorialien in ihrer Relation allein relatione exemptionis a contributione deren zu Kloster-diensten benötigten Leüthen dass diese zwahr auf eine mässige Zahl jedoch nur solche Leüthen, die sye Kloster ex turcico herüber ziehen werden, zu bestättigen, und in übrigen die Wallachische Administration von dem ganzen Geschäft der Geistlichkeit zu entfehren, auch die Sorge (nachdeme schon einmahl resolviert, solche jemanden catholischer Religion aufzutragen) aus vielmehrern Verhauen dem Ober-Directorio als jemanden ex Administratione einzuraumen were, welches soforth den modum electionis et reddendarum rationum, wie auch allweither nuzlichen Dispositionen vorschlagen wolte.

Auf diesem letzten §-um des Ober-Directorii führenden Maining hat man quo, ad 1-mum membrum sich bloss auf obig widerholte Opinion respectu exemptionis deren Klöstern-bedienten

a contributione inhaerendo zu bezihen ermesen dass derley Befreyungen einzugestehen generaliter keineswegs thuentlich, man aber wohl geschehen lassen könne, dass der wallachische Clerus zu ihrer Bedienung Leuthen ex turcico, was das Ober-Directoryum antraget, herüber zu bringen suchen möge, denen jedoch keine Exemptionem perpetuam, sondern nur wie andere neue Ankhömlingen einig frey Jahr ad tempus angedeyhen zu lassen sye aber soforth auch ad Contributionem beyzuziehen glaubte.

Sonsten findet man gar nicht thuentlich, noch des Ober-Directoryi Vorschlag die Wallachische Administration von Respicierung deren Geschäfteu dasiger cleri auszuschliessen, sondern diesen von Ihr quo ad temporalia obentdeckhter Guetmainung gemäss ut pote a prima et competenti instantia respicieren, und so wohl die Wahl-als Würthschafts-Sachen besorgen zu lassen, welches hingegen alles gleichwohlen unter der Ober-Inspection des Directorii mittels Referierung an selbstes zu beschehen, und solches wass es in ein-oder anderen diensambes an Hand zu lassen erachtete, hiehero zu berichten hetten, und hierinnen bestehet als das jenige so man eingangs erwehnter massen in materia cleri valachici zu weithers beliebiger Entscheidung beyzubringen befunden.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1732 Juni).

134.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1732.

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen res. pondet wie er wegen des sich in die österr. Wallachey zu seinen befreunden verfügenden gewesten Metripoliten zu Patrasso in Morea nahmens Paysius Emanuel das behörige an (titl) Dietrich schon erlassen, damit auf dessen Thuen und Lassen ein wachtsambes Aug getragen werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1732. Exped. April. ^{661/340}.)

135.

Hofkriegsrath către Wallis.

9 Aprilie 1732.

Notificatur dass dem zu Patrasso in der Insul Morea gewesten Metropolit Baisio Emanuel umb sich in der österr. Wallachey

aufhalten zu dürfen ein Pass ertheillet worden seye, committendo auf dessen Thuen und Lassen ohnvermerkte Attention tragen zu lassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1732. Registr. April 9. ^{401/166})

136.

Deliberările comisiunei neoacquistice.

Maiu 1732.

. . . . Hiernächst hat man die Sach wegen des wallachischen Cleri Ihrer Vorsteher-Wahl und Klöster-respicirung so veranlasset, das alles was in vorigen Zeithen denen Wayvoden zugestanden, aniezo Eüer Kayserl. Mayestät als Lands-Fürsten gebühren und vorbehalten und in all anderen es bey der vorhinnigen observanz verbliben, in übrigen aber Er Wallachische Clerus bey den Genuss jenes wessen er bishero in legitimo usu gewesen, ferners manutenirret, fahls hingegen selbter den usum zu weith extendieren möchte, das Ober-Directorium darüber mit guettachten anhero berichten unterdessen auch wenigst eines und so forth successive all anderer Klöster allegierende privilegia zu handen zu bringen suechen, nach beschehener Übersetzung hieher einsenden, und wie weith sie in denen usu annoch gegenwärtig seyen: beyrukhen, schliesslichen aber denen Klöstern über ihre angebrachte beschwerden darinnen in loco was recht und billichkeit erheüschet, angedeyen lassen solle; Ausser deme seynd die von dem Grafen Walis und Baron Rebentich anberichte vor ihrer Abrays aus Wallachey in einem und anderem Hinterlassene Anstalten gahr wohl gefast und dahero in Andtworth zu approbiren, kein Anstand genohmen worden auch über dises zwahr oberwehntermassen verschiedene Thails particular beschwerden, thails Gesuech und gethane Vorschläge vorgekhommen derewielen aber in einigen auf deren Abthung darinnen in loco, in anderen aber auf verbschaidung und zum Thail abweisung, widerumben in anderen auf annoch nächere Berichts-abstattungen ankomet, so hat man all solches . . . per extensum aller undterthänigst vorzutragen so weithschuchtig als überflüssig zu seyn ermessen, und werden beede ergebenste Hofmittlen in diesem und jenem das nötige nach erfordernus Eüer Kayserl. Mayestät allerhöchsten dienstes anzuordnen, oder auch nach beschaffenheit zu seiner Zeith weithers in Undterthänigkheit vorzutragen und dero

allerhöchste Entschliessung einzuhollen ihrer Obligenheit gemäss ohne ermanglen indesen thuen dermalen die haubt puncta worüber . . . allergnädigste resolution zuerbitten khomet. blos auf das Contributionale und dessen verwendung, dann die bestellung des Landes-administration und einigen anderer provincial beambten sich reducirien.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, II, 108.)

137.

Hofkriegsrath către Impăratul.

23 Maiu 1732.

.....
 Hiernächts hat man die Sache wegen des wallachischen Cleri, Ihrer Vorsteher-wahl und Klöster-Respicierung so veranlasset, dass alles, was in vorigen Zeiten den Vayvoden zuegestanden aniezo Eür Kayserl. Mayestät als Landts-Fürsten gebühren und vorbehalten und in all anderen es bey der vorhinigen Observanz verbleiben, in übrigen aber er Wallachischer Clerus bey den Genuss jenes, wessen er bishero in legitimo usu gewesen fehrers manutenieret, fahls hingegen selbter den usum zu weith extendieren möchte das Ober-Directorium darüber mit Guttachten anhero berichten, unterdessen auch wenigst eines und so forth successive all anderer Klöster allegierende Privilegia zu Handen zu bringen suechen, nach beschehener Übersetzung hieher einsenden, und wie weith sie in deren usu annoch gegenwärtig seyen; beyruckh, schlüesslichen aber denen Klöster über ihre angebrachte Beschwärde darinen in loco was recht und Billickkeit erheüschet angedeyen lassen sollen.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrathl. 1732, August. 285 Exped.)

138.

Hofkriegsrath către Wallis și Rebentisch.

Viena., 31 Iulie 1732.

Über das jenige, was denenselben in Andtworth Ihrer von der verwichenen Jahr vorgekommenen Wallachischen Lands-Visitierung abgestatteten Relation allschon durch allergnädigstes Kayserliches Missiv unteren 12-ten und ein anderes unseriges Rescript sub dato 18-ten vorigen Monaths zuegeförthiget worden,

seynd noch verschiedene Passus, worauf wür denen Heren . . . die Entschlüssung zuekhommen zu lassen aus damahlen vorbehalten haben. Unter disen seynd fürnemblich die den Wallachischen Clerum betreffende Puncta, welche quo ad substantialiora sich forderist auf 3. Membra reduciren und zwahr benantlich, wie es erstens künftighin bey Erwehl- und Benennung deren Igumenorum, andertens mit Respicierung der Klöster oeconomie und drittens mit Attendir- und Confirmierung Ihrer Privilegien zu halten. Bevor wir jedoch diessfahls das nähere berühren, finden wir uns vor allem auf dasjenige zu beziehen, was gleich anfangs nach Eroberung der disseithigen Wallachey anno 1717 den 30-ten Mai denen damahlen allhier gewesten Wallachischen Deputierten per Resolutionem Caesaream unter anderen § 3-tio circa Religiosa mitgegeben, und widerumben anno 1719 sub dato 22-ten Septembris durch die jener Zeith hier gewesten Deputierten ad Valachiam Cis-Alutanam per rescriptum Caesareum in Sachen erlassen, auch sub eodem dato dem (titl.) Steinville seelig angefügget, absonderlich aber occasione dessen, das Verwichenes Jahr die Administration in Wallachey und dortiger Bischoff ritus graeci wegen Election deren Igumenorum gahr nicht übereins gekhommen, sondern die Administration andere, hingegen der Bischoff wider andere Subjecta pro Igumenis in Vorschlag gebracht, und eingesetzt haben wollen, untern 11-ten April gedachten vorigen Jahres an das Oberdirectorium hinein rescribiret worden. Nach wessen Praemittierung also in ordine obberührter 3. Membrorum und zwahr auf das erstere, wie es bey Erwehl- und Benennung deren Igumenorum zu halten. Die geschöpfpte Resolution zu entdekhen, so zeigen schon die vorallegierte Piora und in Specie das leztere verstrichenen Jahrs hinein ergangene Rescript, wie das bereiths hier unter die Verhaltungs norma sehr deütlich vorgeschrieben worden, man hat auch diese materiam schon öftters tractiret, villfältig überleget, mit vorangezogenen Kayserlichen Resolutionen combiniret, in Sache ihrer Privilegien und des vorhinnig-dissfahlgigen Gebrauchs Bericht abgeforderet, aus allem und jedem aber nichts eruieret, was der lezt ergangenen Resolution entgegen stunde, wessentwegen man dann auch bey sothanen resolutis und specie dem verwichenen Jahr umb so mehr beharret, zumahlen es nicht anderst, als wie es ehemahls gebräuchlich ware, in substantia gefast und nur der-zeitigen Regierung conform eingerichtet worden. Welche für ge-

schriebene norma mithin pro futuro (massen man es respectu praeteriti bey der überschriebenermassen fürgekehrten Ersetzung deren einige Zeith lang vacant gestandenen Igumenatum mit denen ad interim angestellt gewesten Vicariis als einer geschehenen Sache bewenden lasset) in derley Vorfällenheiten zu beobachten, und benantlichen so vill die so genante Dominesti Klöster betrifft, bey eraignender Apertur eines Igumenats nach deme; was in angezogenen resolutis enthalten, in der Hauptsach sich vollständig zu achten, zu der Kloster-wahl hingegen (gleich es eben in hiessig-Kayserl. Erbländern üblich) zwey Commissarii und zwahr nebst einem Catholischen, wann anderst die Nation darwider khein Müsßvergnügen fassen möchte zu Bezaigung aller Impartialitet und Indifferenz auch einer griechischer Religion zu deputieren seyn werden. Belangend aber das personale diser Commissarien, ermasset man, das zu Ausweichung viller Inconvenienzen und folglichen einwürffen etwan eines impedimenti canonici auch zu einer apparenten Considerationis Bezaigung hoc in passu für Ihrem Clerum die Stelle des Commissarii von der griechischen Religion Ihr Bischoff selbst, jedoch umb sich hieraus khein jus perpetuum villeicht zu arrogieren, einmahl ein anderesmahl ein Igumenus dises oder jenen Klosters, wiederumben bey derley Vacanz der Bischoff folgbahr untertheillter und wechselweis vertreten, von der Catholischen Religion aber einer deren beeden Administrations-Räthen hujus religionis sie Commissarii jedoch zu keinen anderen Ende, als umb de vita et moribus Candidatorum Information einzuziehen und die more consueto fürgehende Wahl aufzunehmen abgeordnet werden solten, welche so forth der Administration darüber zu referieren, diese aber bereiths angefügtermassen von der beschehenen Election dem Oberdirectorio cum voto zu relationieren und dann solches den electum (wann khein impedimentum canonicum sich geüsseret) in Namben Ihrer Kayserl. Mayestät zu bestättigen, Ihme darüber das Confirmations Decret auszufürttigen, auch so weithers behörig installieren zu lassen und es folgends dem Bischoffen allein pro notitia und respectu consecrationis zu fürkherung des fereren bekhandt zu machen haben, dahingegen, fahls etwan das Oberdirectorium circa Electum in ihrer Mainung von der Administration discrepieren möchte beederseithige Opiniones cum motivis zu weitherer Determinierung anhero zu berichten seyn werden. Auf gleiche Arth khommet es auch bey denen vorhinnigen Pa-

triarchal oder Klöstern der anderten Class ex integro wie bey denen Dominesti oder der ersteren Class zu beobachten und das vorhin denen Patriarchen zuegestandene jus nicht etwan jezo auf den disseithig Rätischen Metropolitzen zu transferieren, Gestalten er auch dato sich darumben nicht angemeldet und allenfahls erst zu sehen were, ob oder was Ihme hierunter einzugestehen seyn möchte? Betreffend aber die Wahl deren Igumenorum in denen Klöstern 3-tiae Classis, khann es bey den vorhinnigen Gebrauch und Gewohnheit in so weith, als jeder Fundator sein jus hat, ferers gelassen werden, wofehr jedoch Bojarn oder andere Fundatores derselben, so das jus nominandi vel praesentandi gehabt, mit Todt abgangen, oder in der jenseithigen Wallachey befindlich weren, haben in solches jus Ihre Kayserl. Mayestät qua Landsfürst zu subintrieren (1) und khommet folgbahr tali casu es auf die nembliche Weis bey denen Klöstern primae et secundae Classis zu beobachten.

So vill hiernach das anderte membrum angehet, wie es mit Respicierung der Klöster oeconomie zu halten? ist beraiths untern 27-ten April 1729 von Ihrer Kayserl. Mayest. allergnädigst beliebet worden, das jene Proventus, so vorhin denen Patriarchen von denen Patriarchal Klöstern gebühret, ad fiscum eingezogen, und weillen durch so velle Jahr bis dato noch keine Einnamb sich dissfahls gezaiget die Ursachen dessen genuine entdeckhet und ad quos usus solche Gelder verwendet worden? erweisen werden solle; da nun also derley proventus entweder de praeterito realiter zu finden, oder in futurum einzubringen seyn möchten, so ist weithers resolvieret worden, umb hierunter kheine Interessenz zu zaigen selbte nicht anderst als ad pias causas pro religione illorum propria zu verwenden, welches demnach auch der Nation zu ihrer Wissenschaft kundt zu machen, darobzu sehen und zu halten, einfolglich von deme, was sich dissfahls allschon geeüseret, oder annoch eüsseren dörrfte, anhero zu berichten seyn wirdet. Über dises ist in eben vorallegierter Resolution enthalten, wie vormahls die Vayvoden auf die Dominesti Klöster besondere Obacht getragen, damit sie bey ihrer Foundationen erhalten, und von denen Igumenen über die Einkunfftten ordentliche Rechnungen geleet worden, welche Sorg aniezo Ihrer Kayserl. Mayest. obliegt; Nachdeme aber gegen-

(1) Habintrieren.

wärttig dem sicheren Verlauthen nach bey Ersagten Klöstern nicht am besten gewürthschafftet, die Einkhunfften verzogen, und die Fundationes sehr verminderet werden, als wollen die Heren . . . allschon ehedin verordnetermassen de praeterito von dem Stand dieser Klöster genaue Information einziehen deren-selben Würthschafft-rechnungen von der Zeith, als sie unter Kayserl. Bottmässigkeit seynd, abforderen, auch jemanden ex parte Administrationis benennen, und vorläuffig anhero khundtbahr machen, welcher die Obsorg über sothane Klöster habe und wie es mit ihrer Fundationen, und Einkhunfften stehe? Den genuinum statum einholle, auch solchen an die Heren berichte, damit sie hiervon die nähere Auskhunfft hiehero abstaten khönnen, deme nur annoch beyzurukhen khommet, was gestalten der wallachische Bischoff ritus graeci quoad temporalia in die Fundationes, Proventen, Ausgaaben oder, Würthschafften deren Klöstern sich in mindesten nicht einzumischen habe, gleich auch selbter tempore Turcico darmit nichts zu thuen gehabt anbey die Kayserl. Resolutiones de anno 1719 und 1729. Ihne expresse darvon ausschließen, und auch sonsten in legibus usu et observantia allerseiths fundieret ist, dass die Patroni Ecclesiae über derenselben Proventen und Ausgaaben sorgen muessen, das also die Administration solche Obsicht zu tragen, und verordnetermassen aus ihrem gremio nicht nur einen Catholischen und disen nicht etwan gahr zu indiscret eyfrigen sondern auch einen Wallachischen Commissarium in ersagte Klöster abzusenden hat, welche von Ihnen die Rechnungen abforderen, über all und jedes genaue Information einziehen darüber der Administration rapportieren, dise aber ferers an das Ober-Directorium und solches anhero mit guettachten berichten solle.

Übrigens auf das 3-te membrum, wie respectu deren Privilegien sich zu halten? Ebenfahls zugelangen, seynd solche vorhin schon öffters abgeforderet und wie obangeführt, den Clerum deren Manutenenz jedoch nur in genere zu versichern, und quoad specialia dahin zu verbschaiden anbefohlen worden, das selbe docieret, und darüber die formbliche Confirmation abgewartet werden solle; Nun haben zwahr jezo die Heren einen Extract sothaner Privilegion oder Donationalien eingesendet, darob aber welchergestalten selbe ertheillet, und ob sie nicht etwan cum aliquo onere ausgeförttiget worden, nicht zu ersehen, das also ersagte Privilegia da sie per Extensum nicht ein-

gesendet worden, annoch dermahlen nicht attendieret werden können Ihro Kayserl. Mayest. jedoch nach Erfordernuss, und Beschaffenheit gegenwärtiger Umbständen dem wallachischen Clero einige Privilegia zuertheillen allergnädigst reflectieren werden, wo immittels solche bey den Genus jenes wessen er bishero in legitimo usu gewesen, ferers zu manutenieren, fahls hingegen selbter den usum zu weith extendieren möchte, das Ober-Directorium mit guettachten anhero zu berichten unterdessen aber gleichwohlen zu sehen hat, die Privilegia eines von denen Vaivoden am maisten dotierten Klosters per Extensum zu Handen zu bringen, die soforth von jemanden in Wallachey vollständig zu übersezzen, und hiehero einzusenden, anbey auch, wie weith jenes Kloster in derenselben usu annoch gegenwärtig seye? zu berichten, umb hiernach erkennen zu können, ob und wie weith dise so wohl, als deren anderen Klöstern ihre Privilegia (welche eben mit der Zeith successive von ihnen abzufordern, zu translatieren, und einzuschickhen seyn werden) zu confirmieren, zu vermehren, zu verminderen, oder abzuändern seyn mochten? Qua occasione allein vorläuffig anzumörkhen kommet, dass all derley Collationes deren Klöster für keine formbliche Privilegia anzusehen, sondern blos als donationes deren Vayvoden ad tempus zu consideriren seyen, allermassen sie Vayvoden selbsten qua temporanei administratores Provinciae keine Privilegia donationes etc in perpetuum zu verleichen vermöget, sondern dise widerumben von denen Successorn durante illorum vita bestättiget werden können; Worinnen dann alles das jenige bestehet, was über obige 3 membra in materia Cleri Valachici denen Heren . . . mitzugeben befunden worden.

Hiernächst haben wür aus denen angeschlossenen hiermit widerumben zuruckhfolgen den Memorialen des mehreren ersehen was dem Herrn Grafen vor seiner Abrays aus Wallachey dasiger Clerus und verschidene Klöster für verschidene Thails beschwerden Thails Gesuech überraichet, dise also specificce zu berühren, und zwahr.

1-mo: Jene des Closters Tışmana, so hat bishero die Erfahrung gegeben, wie nachtheyllig die in Wallachey so villfältig in Schwung gegangene Exemptiones für Herrn-dienst gewesen westwegen man eben solche nach Möglichkeit zu restringieren und aufzuheben und derentwillen so wohl als das weitheren Üblen Consequenz halber dem ersagten Kloster Tışmana in sei-

nem dissfähigen Gesuech wegen Freylassung 50. Personen zu ihren Diensten nicht zu willfahren findet, wo hingegen demselben die Haltung einer Wacht bey der Kloster Bruggen von ihren Undterthanen anheimb gestellet bleibt, dessenthalben jedoch sie a Contributione nicht eximieret werden können; Betreffend aber den antragenden Weinzechend, ist khein Anstand, das, wann ein Frembder auf ihren aigenen Grund und Boden bauet sie absque praesudicio tertii, et juris Regalis Principis competentis einen billichen Zechend abnehmen, und dasjenige was ein jeder anderer Grundherr qua fructum dominalem hat, geniessen mögen. Herentgegen khann das ansuechende moratorium contra Creditores nicht so simpliciter eingestanden werden, sondern ist einestheills vorhero der Status debitorum, und die Ursach deren gemachten Schulden zu wissen, anderentheills aber in der allseithigen Observanz gegründet, die Creditores auch darüber vorläufig zu vernehmen, welches-ersteres dann ea occasione geschehen khann, wann oberwehntermassen die Untersuchung deren Klöster Würtschafft, auch ihrer Proventen, und nöthigen Auslagen fürgenohmen wirdet, da folgendß erst auf Befund die Creditores zu vernehmen und zu sehen seyn wirdet, ob und wie weith das ansünnende moratorium zu erthailen. In übrigen, wann ermeltes Kloster docieret das und wohin einige ihrer Undterthanen entwichen, mag zu deren Habhaftwerdung wohl ein Pass, massen es keines protectionalis darzue bedarff, ausgeförtiget werden; Belangend so dan

2-do. Das ansünnen deren Kloster Frauen von Dunlejem, ist man ratione exemptionis deren zur Kloster-arbeith bedörffenden Personen schon in vorhergehenden Punct verstanden, wegen der Mauth freyen Passierung aber ihres Weins und Gemüses von denen jenseiths der Aluta besizenden Güetern khann, es bis zu Dilucidierung deren sammentlichen Privilegien des wallachischen Cleri bey der dissfähig bisherigen Observanz, wie es nemblichen vor der Arendation gewesen, ferers gelassen, wann jedoch seith der Arendation was neues aufgekhommen seyn sollte ex consideratione particulari, dass ob devotionem zu ihrer Kirchen so gahr der Vayvoda jenseithiger Wallachey Ihnen den Genuss ihrer guetter darüber gestattet, das ansuechende beneficium nicht wohl abgesprochen werden; Hiernächst lasset man es.

3-tio: Respectu der von dem Bischoffen und sammentlichen Iugumenis praetendierenden Exemption für ihre vorhin Exempt

geweste Bediente und Hirten bey obigen resolutio bewenden; So vill aber den Ojerit angehet, ist es eine ohne deme ausgemachte Sache, das solchen regulariter der Clerus und Bojarones nur alle dritte Jahr bezahlen sollen, ausser wann ein netter Ober-Director bestellet wird, wo selbe (gleich es auch zu Waywoden Zeithen ueblich gewesen) wann es nicht eben in das dritte Jahr einfahlet, den Ojerit extraordinarie zu praestieren haben, auf welche Arth es auch bishero allzeith beobachtet worden, die erfolgte oefftere Bezahlung dessen aber nur eben darumben beschehen, weillen per accidens die ville Veranderungen deren Commandirenden Herren Generalen und Ober-Directoren in der Zeith der sonst zu geniessen gehabten Exemption sich ergeben haben; Was ferers

4-to: Die von dem Bischoffen von Rimnick praetendierende Zechend von denen verkaufften Weingärthen anbetrifft, so hat er Bischoff ehender legaliter zu docieren, ob sothane fundi Ihme eigenthumblich zuegehoret, und vorhin der Decimation unterworffen gewesen? Welchenfahls wohl billich were, das die Bulgarn, umbwillen sie die Weingärthen cum eodem onere erkauffet hetten, darvon auch den zechend zahlen sollten; Angehend hingegen die Klage wegen des Heümachens, und nicht gestattenden Fischfangs, khann darüber von hier aus nicht remedieret sondern muess die Sache in facie loci untersucht, und nach Befund in einem und anderem die Remedur fürgekheret werden; wo in übrigen ratione Exemptionis man beraihths hievor verstanden bleibet; von deme weithers

5-to: Auf die puncta des Klosters Hurez zugelingen, khommet der erstere Passus abermahlen auf die Untersuech- und Remedierung von darinnen an, und hat in dem anderten erwehntes Kloster coram Administratione mit allen Umständten zu docieren, dass die Güetter particulariter von dem Igumeno ohne ihrem Consens veralienieret, und das daraus erlöste Geldt nicht zu ihren Gebrauch und Nuzen verwendet werden, welchenfahls billich und Ordnungsmässig, dass dem Kloster die solcher-gestalten veralienierte Güetter widerumben zuruckgestellt werden; Belangend aber drittens das Ihme legieret und folgendts entzogene Spatium, so ist auch dises vorhero zu legitimieren, und zwahr bey so gestalten Sachen selbtes zu restituieren, generaliter aber bey allen Klöstern zu statuieren, und so eben in praesenti casu beobachten zu machen dass sie praeter bona funda-

tionalia alle Güetter, die an selbte per legatum vel quocunque titulo gedeyen, nicht behalten khönnen, sondern an Saeculares zu verkhauffen schuldig seyn sollen; ausserdeme beruhen.

6-to: Alle die Beschwerden des Klosters Cosia an dem, das sye bey den Commando und Administration in Wallachey ordentlich docieret werden müessen; welche so forth die Excesen abzustellen, und von denen Excedenten die Satisfaction zu verschaffen schon wissen werden, wie ein solches auch respectu des Fischfangs zu verstehen, das nemblichen darzuthuen, weme solcher zuegehörig und wer auch warumben den Fang nicht gestatten wolle? da sonsten ratione exemptionis man obigem inhaerieret; Eine gleiche Beschaffenheit hat es in substantia.

7-mo. Mit dem gravamine des Igumeni Bukovecensis als dem Vorhergehenden, das nemblich mit der personal Befreyung nicht zu willfahren, die in ein- oder anderem beschehende Excesen aber bey den Commando und Administration anzubringen, und dise nach Befund hierunter zuremedieren, da hingegen angebrachtermassen von der Administration selbstexcedieret wurde, das Oberdirectorium das einsehen zu thuen und so eben, wofehr denen Leüthen des Cassarmen-baues halber von ihren Gründen etwas entzogen worden seyn sollte, darvor billich von dem ganzen Land die Bonification verschaffen zu lassen, so khomet eben.

8-vo. Die Beschwerde des Klosters Arnota bey der Administration vorzubringen und darüber nach beschehen der Legitimierung des facti pro re nata die Remedur abzuwarthen. In übrigen aber ist man der personal Exemption halber beraihs zu genüegen hieoben verstanden und khann mithin gleich so wenig.

9-no. Dem dissfahlgigen Petito des Praepositi Sacelli Titirecs willfahret werden; dessen weitheres Gesuech hingegen dependieret von Docierung des Excesses, wo dann der oder diejenige so das Heü abgenohmen, solches zu refundieren hetten.

Was nun aber die H. H. über alle hiervor angezogene Memorialien in der Hauptrelation ihres Orths generaliter guettachtlichen bemörkhet, das die von dem Clero ansuechende Befreyung a Contributione deren zu ihren Diensten benötigten Leüthen auf eine mässige Zahl und zwahr blos solche Leüth, die sie Klöster ex Turcico herüber ziehen werden, zu bestättigen; Ansonsten aber die wallachische Administration von dem ganzen Geschäft der Geistlichkeit zu entferrnen und dero Respicierung ohnmittelbahr dem Oberdirectorio allein einzuraumber, so beziehen

wür uns quoad primum membrum ratione exemptionis auf jenes, so wür eingangs erwehnet, das nemblichen derley Befreyungen einzugestehen generaliter keines weegs thuenlich, man khann jedoch wohl geschehen lassen, dass der wallachische Clerus zu ihrer bedienung Letith ex Turcico, wie die H. H. . . . gahr wohl antragen, herüber zu bringen suechen möge, denen aber keine Exemptio perpetua, sondern nur wie anderen neü Ankömblingen einige frey Jahr ad tempus angedeyen zu lassen, sie aber nach deren Exspirierung soforth auch ad Contributionem beyzuziehen seyn werden. Belangend hingegen quoad 2-dum die Respicierung deren Geschäften sein des wallachischen Cleri, werden die H. H. . . . wohl von selbstn ermessen, dass die Lands-administration darvon gahr auszuschlüssen nicht wohl thuenlich sondern diser von Ihr quoad temporalia utpote a prima et competenti instantia, mithin auch nicht minder Ihre Wahl und Wüthschafftsachen zu besorgen, welches hingegen alles gleichwohlen unter der Ober Inspection deren H. H. . . . mittelst Referierung an selbte zu beschehen und Sie das in ein- oder anderem an Hand zu lassen erachtende diensämbe hiehero zu berichten haben. So dann alles ist, was wür respectu Cleri Valachici denen selben andtworthen, zuruckhanzufügen befunden, die wür übrigen, etc.

Wien den 31 Julij 1732.

(Kriegsarchiv (Hofkriegsrath). 1732, Juli. 633 Registr.) (1)

139.

Hofkriegsrath către Wallis și Rebentisch.

29 August 1732.

Wallis et Rebentisch, sollen berichten was es wegen der von dem Rázischen Metropolitén Vincentio Ioannovich anverlangenden Einraubung in Wallachey 2 Dorffschafften Orevicza und Baltozani für eines Bewandnuss habe.

Kriegsarchiv. Protocol 1732. Registr. August 29. ^{064/587.}

(1) Tot în aceeaș chestiune mai există (în Reichsfinanzarchiv (Hofkammer) Siebenbürgen. 6 September 1732) un rescript al Hofkamerei către Baronul Rebentisch în Ardeal. Cuprinsul acestuia (în afară de puține deosebiri mai mult de redacție) fiind cam acelaș cu al celui transcris aci, nu l-am mai copiat.

140.

Conscriptio pagorum fiscalium Oreviza et Bolboschan in
Austriaca Vallachia existentium.

1732.

Pagus Oreviza.

Haec possessio spectabat quondam ad Mitropoliam Bukarestiensem et est in ipso pago Domus fiscalis, quam tempore pie defuncti Domini Tallaba provisoris, decimator quidam Radul Provat dictus ex virgibus fieri curavit, in qua tria cubicula dantur, cum suis fornacibus ex post tempore existens defunctus Dominus Capitaneus Comes de Kollovrat in quartirio, unam habitationem cum Camera atque culina, nec non uno leguminali horto in eoque fillegoriam penes curiam existente, per eosdem fiscales incolas fieri curavit, est penes hanc Curiam stabulum quoddam antiquum et parietes ex palizatis factum et aliud minus pro vitulis, tandem etiam tria tuguria vulgo Bordej, semi distincta, Curia autem ipsa ex pallizatis circumdata.

Vineae.

Datur etiam in hac possessione Vineae fiscales in qua prioribus temporibus ad minimum 300 urnae vini procreabantur, nunc autem non plus nisi circiter 100 urnae proveniunt, quod ex hac ratione fit, siquidem incolae prioribus temporibus solam fiscalem vineam, quam gratis coluerunt tempore Arendationis vero provisoris Arendatorum vineam coactive collendo, fiscalis autem ita uti opportuisset excelli haud potuit.

Haec possessio habet etiam Vineas, de quibus consuetae decimae in natura fisco praestantur. Quatuor custodibus, qui omnes vineas custodiunt, unicuique 3 tall. leonini, communiter pagus exsolvit; praeterea decimatoribus, pro ipsorum fatigio a quolibet incola vineas possidente $\frac{1}{2}$ urna vini et 12 denarii vallachici, nec non una metreta cujusvis pabuli praestatur, cujus medietatem Provisor Primarius sibi vendicasse refertur. Tandem consuetum fuisse quatuor vietores et unum clavigerum pro necessitate istius fiscalis aeconomiae a provincia indulgisse, qui tam ab ordinaria contributione, quam et aliis publicis oneribus liberi fuerunt.

Datur Cellarium quoddam fiscale penes vineas amplum quidem satis, sed jam antiquum et ferme destructum.

Dolia dantur duo, caetera autem cum vinis hinc inde dispersa dicuntur.

Tempore Domini Theodori Pop tunc provisoris erat quaedam cista frumentaria, quae modo nullibi reperitur.

Servitia.

Praestitisse dicuntur interdum tam circa vectionem vinorum quam et portationem decimarum.

Sylvae.

Dantur sat magnae, in quibus crescunt quam plurimae glandines ita ut praeter propter 500 porci consaginari possint.

Molendina.

Reperiuntur quoque novem molae frumentariae de quibus et quidem a parte a quolibet annuatim 3 fl. 20 kr. loco decimae Fisco Regio praestantur.

In hac possessione reperiuntur pro diverso frumento loca arabilia et foenilia quam plurima, ex quibus decimas secundum consuetudinem fisco praestant, sed propter indecentem Arrendatorum cum incolis progressionem, quod videlicet non juxta inventeratum morem in Gellimis, verum in trituratione et puro frumento decimas desumpserint a cultura et seminatura territorii, se incolae nimis abalienarunt. Pariformiter etiam aliqui diseruerunt vineas in hac possessione existentes hoc intuitu, quod arrendationis tempore decima vini non in musto uti consuetum, sed in defecato et puro vino, cum illa mensura, qua mustum accipiebatur ab ipsis desumpta.

Familiae repertae Summa 260.

Pagus Bolboschan.

Jacet in ipso territorio pagi Orevicza et habet vineas in eodem territorio, unde etiam solitas decimas fisco praestant et hi pariter tali modo uti Orevizenses propter exactis decimas conqueruntur

Servitia.

Praestant taliter ut et Oreviczenses, siquidem cum ipsis in una possessione degunt; locis arabilibus et foeniliis cum in eadem possessione cum Oreviczensibus sint, gaudent, pari modo et de ipsis solitas decimas praestant.

Conterminatio.

Possessionis pagi Oreviza et Bolboschan ab oriente incipitur a possessione Iablaniza Domini Eliae Stirbej a meridie possessio Kornechsel boeronis Medvesdeni, ab occidente possessio Devezel boeronis Nicsul Brajloj a septentione possessio Broskar, boeronis Matej Glogovanul, in longum totius possessionis distantia circiter horarum duarum latitudo autem unius et mediae.

Familiae repertae Summa 99.

Quod ista Copia suo apud Caesareum hunc Cameralem Inspectoratum existenti originali plenario consona sit, hisce attestor.

Crajevovae die 11-ma Julii 1732.

(L. S.)

I. W. NAB. HOCHENRIED,
Camerarium Inspector.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März. 547 Exped.)

141.

Administrația din Oltenia către Wallis.

18 Noemvrie 1730.

Excellentissime Domine, Domine nobis Gratiose, Gratiissime,

In puncto praetensionis Reverendissimi Metropolitanæ Serviae Vincentii Ivanovich de duobus hujusce provinciae pagis Orevicza et Bolboschan motae 22-a Septembris ad nos exaratas Excellentiae Vestrae literas, una cum annexo Rescripto Aulico de dato 29-a Augusti emanato et aliis allegatis hic iterum ad mandatum Excellentiae Vestrae remissis, omni competente respectu accepimus. Quo circa desideratam illorum intuitu relationem et opinionem nostram hisce Excellentiae Vestrae obsequiosissime adjicimus: quod scilicet idem Dominus Metropolitæ alleget quidem rationem petitionis suae, ut pagi illi duo, quos Praedecessores quoque suos

possedisſe aſſeruat, ſibi in compensationem plurimorum quae circa ſpiritualia cum Valachia haberet fatigiorum, conferantur; hic autem plane non videtur, qualenam habeat fatigium, praeter ſolam et unicam conſecrationem epiſcopi Rimnicienſis, anno 1719-no clementiſſime emanati Caesarei decreti vigore, ipſi proviſorio ſaltem modo conſeſſam, donec a Sua Sacraſſiſſima Caesareo-Regia Maieſtate ulterius decerneretur an praelaudatus Dominus Metropolita provinciam hanc qua talis reſpicere, aut vero imposterum alius conſtitui debeat? Ad quam conſecrationem modernus epiſcopus Rimnicienſis Reverendiſſimus Dominus Innocentius Belgradinum uſque exivit et tam ibidem conſecrationis, quam et deinde per deputatum quendam Epiſcopum Temeschvariensem hic loci factae installationis ſuae tempore, ſolitum honorarium utrique exhibuit, neque antelatus Dominus Metropolita ullam in allis rebus ſpiritualibus jurisdictionem in hacce Provincia exercuit, ſed praememoratus Dominus Epiſcopus Rimnicienſis omnes ac ſingulos tam Monachos, quam Plebanos initiare et conſecrare ſolet; licetque a priore quondam Constantino Voevoda tanquam Principe temporaneo Metropolitanae Bukureſtiensi fuerit collatus uſus fructus ſuperius dictorum pagorum pro meliore ejuſdem ſubſiſtentia in aliquam eleemoſynam ex particulari gratia, uti utraque Valachia eotum adhuc inſimul conjuncta exiſtente; Privilegium tamen illud, ſeu jus acquiſitum, poſtquam pars Cis-Alutana ſub Caesarea poſtate redacta fuiſſet, totaliter ceſſit et Pagi illi ad ſicum regium devoluti ſunt, ut pote de quibus jam nunc per aliquot annorum ſpatium in bonum ſtatum oeconomiae redactis, ſuae Maieſtati ſoli tanquam ſummo Principi convenit clementiſſime diſponere, praesertim cum in reſolutione noviſſima 31-a Julii hujuſce anni ab Augusta Aula reſpectu monaſteriorum emanata expreſſe contineatur, quod Collationes Privilegiorum non ſint pro formalibus privilegiis habendae; ſed tantum modo qua Donationales Voevodarum ad tempus conſiderandae, cum ipſimet Voevoda tanquam temporanei adminiſtratores provinciae, nulla privilegia aut donationales in perpetuum conferre potuerint; ſed illae iterum a ſuis ſucceſſoribus durante illorum vita confirmari debuerint, atque ita cum nunc Sua Maieſtas clementiſſime intentionis ſit, dicta privilegia etiam hujatum monaſteriorum, praemittendo ſolito examine, atque inquisitione, vel confirmare, vel augere, aut vero diminuere, ſeu mutare, eo minus integram, aut in reſeſſatam eſſe perſpicimus praetensionem illam Domini Metropolita-

litae. Praeterea etiam cum aliunde constet, quod idem saepius jam fatus Reverendissimus Dominus Metropolita Belgradensis, tam in regno Serviae, quam etiam in Scavonia et Banatu Temesiensi proventus sufficientes habeat, et praetensi ab ipso duo illi pagi Orevicza et Bolboschan longe meliori in statu nunc existant, quam sub ditione Turcica fuerant, magnunq; emolumentum aerario Caesareo proferant, illos ipsi haud conferendos opinamur, nisi Suae Sacratissimae Caesareo-Regiae Majestatis specialis clementia supplicationi illius annuere dignaretur. Quam relationem et ex praë-allegatis motivis conceptam opinionem nostram Excellentiae Vestrae et altiorum instantiarum resolutioni, nos vero ulteriori gratiae debito respectu submitbens et commendantes perennamus.

Excellentiae Vestrae

Obsequentissimus et Humillimi servi,
Baron DIETRICH.

GREGORIUS DE VLASTO, W. D. VOGT, M. DE GLOGOVANUL.
Crajobvae, 18-a Novembris 1732.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März. 547 Exped.)

142.

Wallis și Rebentisch către Hofkriegsrath.

25 Noemvrie 1732.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Noch unterm 29-ti Augusti dieses jahres ist durch den zu Wien hinterlassen gewesten Kayserl. Hofkriegsrath die anmit sub lit. A zuruekh folgende Instanz des Rüzischen Herrn Mitropoliten zu Belgrad Vincentii Ivanovich mittelwelcher derselbe umb die Conferirung deren in der disseitigen Wallachey liegenden vorhin denen Mitropoliten zu Bukurest zuegehörig gewesten Dörffern Oreviza und Bolboschani angehalten, umb Erstattung unsers Gutachtens anhero remittiret worden. Worüber wür nach weitherer Anleithung des uns diessfahls eingelangten hohen Rescripts nicht ermanglet auch die Kayserl. wallachische Administration zu vernemen. Was nun diese darauf antworthlich hieher gelangen lassen, zeigt derselben sub lit. B nebengehender Original Bericht worinnen Sie Administration aus muthmasslichem Suposito, dass diese zwey Dörffer einen nahmhaften grossen Provent abwerffen werden, derenselben Vergebung zwar widerrathen. Nachdeme aber lauth nebengehender Conscription sub lit. C welche von

dem darinnigen Inspectorat zimlich genau genohmen zu seyn scheinet, die Einkünfften so meist in Victualien und so von Vieh bestehen, von keiner so grossen Consideration seynd, besonders da der Verschleiss in Wallachey sehr gering, auch die Erzeugung deren Victualien von Frucht- oder unfruchtbarheit deren Zeithen dependiret, die Unterthannen auch sehr flüchtig, dass auf sie nicht so leicht ein sicherer Conto gemacht werden könne; so gläubeten wür unmassgebigst, dass dieses Anstands halber ernante zwey Dörffer obgedachten Herrn Mitropolitin wohl conferieret werden könne.

Und zumahlen einer gemeinen Billichkeit ist, ut qui succedit in onere succedat et in commodo. Nun aber denen hohen Instanzen selbst gnädig bekannt, wie nach Schliessung des Possarovizischen Friedens und andurch Ihrer Kayserl. Mayestät heimgefallenen fünf disseithig Wallachischen Districten die Mitropolitan-Jurisdiction deren Erzbischoffen zu Bukurest über gleich erwehnte Districte aus seinen wichtigen Ursachen auf den Belgrader trasferieret worden, welcher dann auch seine Erzbischöfliche Functiones soweith es ihme nach hoher Hofes-Disposition zuekommt, darinnen exercieret, so wäre unsers gehorsambsten Erachtens der Justiz und allerhöchster Kayserl. Clemenz nicht ungemäss, dass obbesagte vorhin denen Mitropolitin zu Bukurest in deren Condition und jura jezo die Belgrader getretten, zuegehörig geweste Dörffer erwehnten Erzbischoff und Mitropolitin zu Belgrad gegeben werden mögen, da wür übrigens zu einer Pension statt dieser Dörffer wie das wallachische Inspectorat an Hand gelassen. umb so weniger einrathen als Pensiones den Paaren Geld Verlaag nur graviren und beständig bleiben, hingegen es mit denen Dörffern eine ganz andere Beschaffenheit hat. Dieses ist unsers gehorsambste Meinung über obberührtes Ansuchen mehrberührten Herrn Mitropolitens. Wür thuen jedoch alles sublimiori judicio gehorsambst anheim stellen in unserer Empfehlung zu beharrlicher Gnaden verbleibends.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath

Unterthänigst gehorsambster,

F. WALLIS.

Ganz Gehorsambst und dienstschuldigster,

REBENTISCH.

Hermanstatt den 25 Noembris 1732.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März, 547 Exped)

143.

Vincentiu Ioanovici către Hofkammer.

P. P. (1)

Posteaquam Eidem Excelsae Caesariae Camerae Aulicae pie defunctus immediatus Praedecessor meus, Moyses quondam Petrovich, brevi ante ultimum suum abhinc discessum mense videlicet Aprilis anni adhuc 1730 humillimam quandam respectu certorum duorum in Vallachia Austriaca sitorum ab antiquo secus ad Archi-Episcopatum pertinentium, instantiam, ea, qua par est devotione porrexisset et eadem Excelsa Caesarea Camera Aulica praelibatam hanc instantiam jam pridem (titl.) Illustrissimo Domino Baroni a Rebentisch moderno Transylvaniae Cameralium supremo Directori, pro informatione remittere gratiose dignata fuit.

Quoniam autem hucusque eatenus ulla ulterior gratiosa resolutio subsecuta minus dignosceretur. Hinc est, quod memoratam instantiam hic sub lit. A copialiter adjectam denuo demisse repraesentando, eidem Excelsae Caesariae Camerae Aulicae interatis vicibus humillime supplicandum duxerim, quatenus hoc in merito in conformitate priorum humillimorum petitorum, pro justo et aequo gratiosam tandem aliquando suam resolutionem maturare non dedignaretur Eadem Excelsa Caesarea Camera Aulica. Gratiam hanc praestolaturus in fidelibus iisque perpetuis serviitiis constantissime perseverando emoriar:

Ejusdem Excelsae Caesariae
Camerae Aulicae

Devotissimus et obsequiosissimus,
VINCENTIUS IOANNOVICH,
Orientalis Ecclesiae Graeci ritus,
Archi-episcopus et Metropolita Belga-
diensis et Carlovicziensis.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1733 März. 547 Exped.)

(1) Praemissis praemitendis.

144.

Hofkriegsrath către Wallis și Rebentisch.

30 Martie 1733.

Es können dem Rätzischen Erzbischoffen Ioannovich die in der Wallachey gelegenen 2 fiscalischen Dörffer Orehoviza und Balbozani nicht verleyhen werden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1733. Registr. März 30. ³⁹⁹/_{732.})

145.

Hofkriegsrath către Vincentiu Ioanovici.

30 Martie 1733.

Man könne selbem die in der diesseithigen Wallachey ligende Dörffer Oreviza und Balbozani nicht conferiren.

(Kriegsarchiv. Protocol 1733. Registr. März 30. ⁴⁰⁰/_{735.})

146.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

Maiu 1733.

Vincentius Ioannovich Erzbischoff machet abermahlen seine bittliche Vorstellungen, aus was Bewegursachen Ihme die vorhin schon angesuchte in der Wallachey herwerths der Aluta gelegene Dorffschaften Oreovicz und Bolbazani zu seine subsistenz überlassen werden möchte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1733. Exped. Mai ⁸²³/_{610.})

147.

Wallis și Rebentisch către Hofkriegsrath și Hofkammer.

Hermanstadt, 30 Iuni 1733.

.....
Fünfzehentens ist ratione cleri Valachici all das jenige, was denselben aus der Resolution betrifft, behörrig kund gemacht worden. Über eines und das andere haben sich zwar die Klöster und sonderlich der Bischoff sehr disconsolirt bezeigt, es seynd deswegen auch drey deputirte Igumeni mit Ihrer Gegen-Vorstellung eigends herausgekommen. Nachdem aber denen selben erstens bedeutet worden, dass es Ihro Mayest. höchster Befehl,

und deme sich ohne weiteres zu unterwerffen seye. Dann andertens dass der Klöster Wohlfarth dardurch nicht geschmälert sondern vielmehr befördert, und vor dem Souverainen-Eingriff des Bischoffes in Sicherheit gesetzt werde, besonders in der Wahl-Sache sie sich für ein Glückh und Gnade zu schätzen hätten, neben einem geistlichen ihrer Religion, es seye der Bischoff selbst, oder ein Igumen eines andern Kloster, auch einen Commissarium ihres allerhöchsten Landsfürsten, nur zu dem Ende, damit alles Canonice, richtig, ohne Praepotenz und Betrug vorbegehe, folgsam einem jeden Kloster sein Recht und Freyheit geschützt werde, gegenwärtig zu haben; so dan auch mit der Ihnen sehr empfindlich geschienenen Jurisdiction-Pfarr wörüber besonderst der Metropolit noch immer lamentiret, nichts anders als die Conservation deren Klöstern intendirt werde, haben die Deputirte sich dergestalt beruhigen lassen, dass sie bey ihrem Abzug versprochen, nach ihrer Hineinkunfft, nomine omnium monasteriorum eine schriftliche Dancksagung für so gedeyliche Interpretation, bey mir Oberdirectore einzulegen, welches jedoch dato nicht erfolget, und ob es annoch geschehen werde? sehr zu zweifeln ist, massen der Bischoff, der durch die Resolution an seiner Autorität am meisten verlohren hat, sie davon abhalten dörfte.

Inzwischen ist die Aufnehmung deren Klösterrechnungen sowohl über ihre Proventen, als über das a tempore reductionis provinciae dem Fisco gebührende, jedoch aus höchster Milde ad pias causas religionis Valachicae cedirte Patriarchal contingent auch bisherigen Mangel deren Administrations-Gliedern, so ohne Nachtheil deren Lands und anderen Geschäften darzu bestellt werden könnten, noch zu keinem Anfang gekommen, und beruhet bey nunmehriger Anwesenheit des neuen Herrn Praesidis, allein noch auf der Hineinkunfft des Herrn Consiliarii Baron Vichtern, als für welchen nebst dem Herrn Consiliario Praskovanul diese Commission destiniret ist.

Mit Examinir- und Translatirung deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien hingegen, hat man an dem meist-dotirten Kloster Tismana den Anfang gemacht, und den Igumen mit allsolchen Documenten vor die Administration citirt, allwo solche folglich übersetzt, und successive denen hohen Stellen werden eingeschickht werden. Es lauffet zwar auch dieses ohne grosser Jalousie der wallachischen Geistlichkeit nicht ab, und wird bey-

nebens die gantzliche Ausmachung dieses Werckhs eine unglaubliche Zeit erfordern, doch wird es nach und nach geschehen müssen und finden wir darüber praevie allem zu erinnern, dass, gleichwie die hohe Instanzen zu melden geruhet, dass die Colationnes deren wallachischen Klöstern für keine förmliche Privilegia anzusehen, sondern blos als donation es deren Waywoden ad tempus zu consideriren seyen, allermassen sie Waywoden selbst qua temporanei Administratores Provinciae keine Privilegia, Donationes in perpetuum zu verleyhen vermögt, sondern diese wiederumb von denen successorn durante illorum vita bestätigt werden könnten: also zwar nicht ohne seye, dass einige solcher Collationnen ex regalibus sive bonis fiscalibus summi Principis hingegen aber auch viel andere ex allodialibus deren Waywoden geschehen seyen, wie es die translata seiner Zeit weisen, sie Klöster aber es freylich nur von der allerhöchsten Kayserl. Clemenz zu erkennen haben werden, was Ihnen intuitu deren ersteren wird bestätigt, oder von neuem concediret werden.

.....
 (Kriegsarchiv. Hofkriegsrath, 1734 März. 640 Exped. Reichsfinanzarchiv. (Hofkammer). Siebenbürgen. 12 April 1734.)

148.

Hofkriegsrath către Schram.

15 August 1733.

Dass dem Bischoff in der Österr-Wallachey Innocentio auf einige Zeit anhero zu reisen erlaubet werden.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1733. Registr. August 15. ^{586/374})

149.

Deliberările comisiunei neoacquistice.

24 Septemvrie 1733.

Continuatio Secunda Prothocolli in rebus Valachicis.

Gleichwie in dem neülichen Prothocoll ad punctum 14-um der Graf Wallis und Baron Rebentisch relation der Abschnitt gemacht worden, also kommet es nunmehr auf die noch übrige

passus an und melden gedachter Herr Graf Wallis und Herr Baron Rebentisch.

15-to das, so vill den Clerum Valachicum betrifft zwar die Klöster und vorderist der Bischof über die Ihnen intimirte resolution sich sehr disconsolirt bezeigt, auch derentwegen drey Deputirte Igumenos mit ihrer Gegenvorstellung aigends in Siebenbürgen heraus geschüct haben; als Ihnen aber remonstrirt worden, dass dieses Ihre Kayserl. Mayestät Befehl und der Klöster andurch nicht geschmällert, sondern villmehr befördert, und vor der Souveranen Eingriff des Bischoffens in Sicherheit gesetzt seye anbey in der Wahl ihnen zu einer Gnad gereiche nebst einen geistlichen ihrer religion auch einen Kayserl. Commisarium zu Beschuzung ihrer Freyheit und Verhüttung aller praepotenz gegenwertig zuhaben; ferners aber mit der Jurisdictionis Pfarr bloss die Conservation deren Klöstern intendirt werde; so hatten die Deputirte sich zufrieden gegeben und versprochen nach ihrer hineinkunft namens aller Klöster eine schriftliche Danksagung für diese interpretation bey Ihme Graf Wallis einzulegen, so aber dato nicht erfolgt und sie darvon etwo durch den Bischofen der durch sothane resolution an seiner Authoritet am meisten verlohren wohl abgehalten werden dörfte; Immitels seye die Aufnehmung deren Klöster-rechnungen sowohl über ihre proventen als das a tempore reductionis provinciae dem Fisco gebührende Jedoch aus Kayserl. Milde ad pias causas religionis valachicae cedirte Patriarchal contingent wegen villen Geschäften und Mangel deren Administrationis-Gliedern zwar noch nicht angefangen, diese Commission jedoch dem Baron Vichter und Brescovanul schon committiret, so auch bey des ersteren hineinkunft in Wallachey für sich gehen werde; unterdessen aber wäre man zu Examinir- und translaturung deren Fundationalien Donationalien und Privilegien geschritten, und der Anfang bey den meist dotirten Kloster Tismana gemacht worden, wo die documenta übersezt und successive eingeschüct werden sollen, welches, ob es schon jalousie bey den wallachischen Clero erweke und lange zeit erfordere, gleichwohlen nach und nach geschehen werde und komme nur vorläuffig zubemörchen, das freylich einige solche Collationen (gleich hinein rescribirt worden) ex regalibus sive bonis fiscalibus summi principis ville andere aber auch ex allodialibus deren Vayvoden wie es die translata zu seiner zeit weisen und sie Klöster es von der Kayserl. Clemenz zuerkennen

haben werden, was Ihnen intuitu deren ersteren wird bestätigt oder von neuen verlichen werden.

Ad 15-tum diennet diser §-us meisten theils nur pro notitia und ob es zwar auf drey passus nemblichen auf die Gültigmachung der ratione Cleri ergangenen Kayserl. resolution, dann auf die Benennung deren Commissarien zu Aufnehmung deren Klöster-rechnungen, und auf die Examinirung deren Fundationalien Donationalien und Privilegien ankomet; so ist doch weder auf ein noch anderes was besonders anzumercken und glaubte man Ihnen Herr Graf von Wallis und Herr Baron Rebentisch allein zubedeütten, welchergestalten in dem ersteren, das denen dahin gekommenen Deputirten die Kayserl. intention solchergestalten interpretirt worden, allerdings wohl beschehen seye, und man nicht zweifle es werde sich auch der Bischoff hiezue schuldigst bequemen, wie sie dann ein solches zubewürcken, und erwehnter resolution den vermeinten effect zuverschaffen, und solche ad executionem zubringen besorgt seyn werden; da inzwischen gleichwie man gerne vernohmen, dass in dem anderten die Aufnehmung deren Klöster-rechnungen alschon dem Hern Baron Vichter mit Brescovanul committiret und nicht minder in dem dritten mit Examinir-und Translatirung deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien der Anfang gemacht worden, also wolte man in ein so anderen das weithere gewärtigen.

(Kriegsarchiv. Neoacquistica, IV. 243).

150.

Hofkammer cätre Rebentisch.

18 Decemvrie 1733.

Wohlgebohrner,

Der Anchluss zeigt des mehrern welchergestalten der so genannte Paiseos, missionarius von Jerusalem wegen Ausfolglassung deren von einem ohnlengst zu Crajova verstorbenen Negotiantens, nahmens Pauliffkian ad pias causas nacher Jerusalem verschaffen 500 Reichsthaller die Instanz machet.

Nun ist ohne deme bekannt, dass vermog gefasster Resolution derley legata nicht ausser die Kayserl. Lande gelassen werden können. Der Herr Baron wolle solchemnach berichten, bey wessen Handen oberwehnte Verlassenschaffts-Gelder derzeit befindlich;

annebst aber die nöthige Fürkehrung thuen damit solche Gelder wohlverwarther aufbehalten, und übrigen anhand lassen, an was für Einen Orth in der Kayserl. Wallachey und auf was weise obige Gelder daselbsten ad piam causam am füglichen angewendet werden könnten. In Gewärtigung dessen wür uns, etc.

Wienn den 18 Decembris 1733.

Reichsfinanzarchiv. (Hofkammer). Siebenbürgen. 1733 December 18.)

151.

Hofkriegsrath către Wallis.

Viena 24 Martie 1734.

..... Sovill hiernächst weithers. *Dreyzehentens* den Clerum Valachicum angehet, ist an deme allerdings wohl geschehen, dass depen nach der ihren Klöster intimierten Hofs Resolution auf Hermanstatt gekhommenen Deputierten die allergnädigste Kayserl. Intention auf die anberichtete Arth interpretierret worden, und will man nicht ansehen, es werde mittlerweyl auch der Herr Bischof von Rimnick sich darzue bequemet haben, wo allenfalls der Herr.... schon von selbst besorgt seyn wirdet, ein solches annoch zu Bewürkh, auch erwehnter Resolution den abzihlenden Effect zu verschaffen, mithin sie ad executionem zu bringen; da inzwischen man gehrn vernohmen, dass die angeordnete Aufnehmung deren Klöster-Rechnungen allschon beeden Administations-Räthen Herrn Baron Vichter und Brescovanul committieret, wie nicht minder Durchgeh- und übersezung deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien der Anfang gemacht worden, über welch-ein so anders man demnach zu seiner Zeith das weithere gewärtigen will.

.....
(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1734 März. 693 Registr.)

152.

Curtea către Wallis și Rebentisch.

12 Aprilie 1734.

..... So viel hiernächst. 15-to den Clerum Valachicum angehet, ist an deme allerdings wohl geschehen, dass denen nach der ihren Klöstern intimierten

Hofs-Resolution auf Hermanstatt gekommenen Deputierten die allergnädigste Kayserl. Intention auf die anberichtete Arth interpretiret worden und will man nicht ansehen, es werde mittlerweile auch der Herr Bischoff von Rimnik sich darzu bequem haben, widrigenfalls solches annoch zu bewürken seyn wird, womit vorerwehnte Resolution ad effectum gebracht werde; womitelns garwohl beschehen ist, dass die angeordnete Aufnehmung deren Klöster-Rechnungen allschon beeden Administrations-Räthen Herrn Baron Vichtern und Prescovanul committieret, wie nicht minder mit Durchgeh- und Übersezung deren Fundationalien Donationalien und Privilegien der Anfang gemacht worden, über welche ein so anderes man dennoch zu seiner Zeit das weithere gewärthigen will.

.....
 (Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1734 April 12.)

153.

Hofkriegsrath către Wallis.

8 Maiu 1734.

Wegen deren von dem Vayvoden in der türkischen Wallachey Gregorio Gicka gegen die disseithige Lande und Unterthanen bezaigenden ohnfreundlichkeiten und Beschwerden, dann dass der entflohene Igumen von Govora in sein Klöster zuruckhgestellt werde, rescribere man das nöthige an Talman.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. Mai 8. ⁶⁹⁰/₁₀₄.)

154.

Hofkriegsrath către Wallis.

12 Junie 1734.

..... Wegen der Caluger Paisi Verlassenschaft habe man von der wallachischen Administration Bericht abgefördert und was weithers in der neoacquisitischen Commission ausgemacht werden wirdet, werde man demselben bedeüthen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. Juni 12. ⁸⁶³/₃₂₀.)

155.

Hofkriegsrath către Wallis.

30 Octomvrie 1734.

Wirdet ihme angezaiget, wie mit des in der disseithigen Wallachey zu Crajova verstorbenen griechischen Mönchs namens Payseos Verlassenschaft fürgegangen werden solle, dan dass inskünfftige khein frembder Mönch ritus graeci ex Turcico und der jenseithigen Wallachey in der österreichischen geduldet werde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. October 30. ^{1517/603.})

156.

Hofkriegsrath către Wallis.

18 Decemvrie 1734.

Instruitur was er wegen Überkomung einiger Decimations-Gelder von der wallachischen Geistlichekeit vorzukehren habe.

.....

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. December 18. ^{1734/497.})

157.

Hofkriegsrath către Wallis.

25 Decemvrie 1734.

..... dass der neu erwählte Igumen des Klosters Segarza in der disseithigen Wallachey ohnerachtet der von dem Rimnicker Bischoffen eingelegten Protestation zu manutenieren seye.

(Kriegsarchiv. Protocol 1734. Registr. December 25. ^{1733/657.})

158.

Hofkriegsrath către Wallis.

9 Fevruarie 1735.

..... dass die von einem Kauffmann zu Crajova in der disseithigen Wallachey namens Dobra Paulochiano zum heyligen Grab verschaffte 500 fl. dem griechischen Patriarchen von Jerusalem verabfolget werden können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Februar 9. ^{217/278.})

159.

Hofkammer către Directorul Cameral din Ardeal.

10 Martie 1735.

P. P.

Gleichwie vorhin bereits pro principio generali stabiliret worden, dass die von denen in Kayserl. Erblanden ansässigen Unterthanen, und Inwohnern in die Türckey per testamentum oder sonstn leztwillig vermachende legata, simpliciter nicht ausgefolget, sondern solche vill ehender in denen Kayserl. Landen ad alios pios usus verwendet werden sollen. So ist in allweg gar wohl darob beschehen, dass die von den zu Crajova in disseitiger Wallachey ohnlängst verstorbänen Kaufman, namens Dobra Paulochiano zum heiligen Grab nacher Jerusalem vermachte 500 fl. nicht verabfolget werden seynd. Nachdem jedoch der Kayserl. Herr Resident von Tallman aus Constantinopel an den löbl. Hofkriegsrath die Vorstellung gemacht, was gestalten der grichische Patriarch von Jerusalem zu Habhaftwerdung vorgedachten legati sehr insistire; Gedachter löbl. Kayserl. Hofkriegsrat auch zu Beyhaltung guter Freundschaft mit der Pforten sich hierinfahls auch interponiret. So hat man sich dahin einverstanden, dass (jedoch nur pro hoc casu speciali und ohne weiterer Consequenz) obige von ernanten Kaufman Dobra Paulochiano verschaffte 500 fl. nach genungsamben Legitimierung für dissmahl ohne weitem nacher gedachten Türkhey verabfolget werden solle und danenhero Sie Cameral interimis Direction, so vill dero Orths ist, wegen verabfolglassung vorerwehnter 500 fl. nach der dissfahls mit dem Commandirenden Herrn Generalen pflegender Einverständnuss die weitere Fürkehrung zu thuen; im übrigen aber bey führohin sich ergebenden derley Legaten bey anfangs erwehnter Principio generali ferers hin zu beharren haben wird. Daran, etc.

Wienn den 10 Martii 1735.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1735 Martie 10.)

160.

Wallis către Hofkriegsrath.

Maiu 1735 (pe la mijlocul lunii).

Wallis, Commandirenden General in Siebenbürgen und österreichischer Wallachey berichtet wann der Bischoff zu Rimnick

Innocentius mit Todt(1) abgangen und dass an dessen Sterbhuas, Episcopal-wohnung und Kloster die Spörr anzulegen verordnet habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Mai. ^{981/746.})

161.

Wallis către Hofkriegsrath.

Maiu 1735.

Wallis, Graf, Commandirender General in Siebenbürgen, erstattet die anverlangt gründliche Information über dene unter anderen von der Raizischen Nation eingereichten Beschwerden, auch geklagten Punct deren Bischoffs-electionen oder Candidationen, wie weith man es aller Orthen ad usum der Candidirung dreyer Persohnen zu einem vacirenden Raizischen Bistumb gebracht. Ob der Clerus cum vel sine interventu populi nur ein oder mehrere Subjecta zum Bischoffen dem Metropolitenvorgeschlagen, oder ob diser für sich allein die Bischöffe benenne und aufstelle? Item ob er derentwillen eine Praesentation und wohin einrichte? Dann auch wie vill derzeit Rüzische Bischoff in der disseithigen Wallachey vorhanden und umb wie viel die Anzahl derenselben seith der Eroberung gegen vorhin gewachsen seye? Und wäre er der Meinung, dass man sich bey Ersezung des durch absterben des Bischoff Innocentii erledigten Rimnicker Bistumbs auf den alten Fuss halten und nach disen zu der neuen Candidation so schleunig als ohnbedencklich schreiten. Die Verlassenschaft des verstorbenen immittels durch die Administration mit Beyziehung desjenigen Igumens, welchen die Wirtschafft ohne dem Provisore anvertraut worden, schreiten die servanda non servabilia aber, als hauptsächlich dene in übermässige Menge vorhandene Wein mit Vorbehalt auf ein bis zwey Jahr der klösterlichen Nothdurfft so gutt, als möglich verkauffen das baare Geld aber auf künftige Decision unter die Spörr ad massam schlagen solte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Mai. ^{890/790.})

(1) Episcopul Inocențiu era bolnav încă din anul 1734. El moare la Craiova în 10 Februarie (stil nou) 1735. Până la numirea unui nou episcop e însărcinat cu administrarea eparchiei Ghenadie egumenul dela Cozia. (N. Iorga, *Studii și documente*, V, 150.)

162.

Hofkriegsrath către Wallis.

11 Maiu 1735.

.....
 Dann bey dem darinnigen Land Commissariat gestandenen Translatori Epis eine Recompens angedeyhen zu lassen finde man für billich und erwarthe circa quantum guttächtlichen Bericht; man könne aber selbem pro futuro intuitu deren Kloster-Rechnungen keine stabilierte Besoldung oder Tax zu legen, sondern nach verfertigt jeder dergleichen Rechnung könne denen Klöstern etwas auferlegt und solches benantem Epis verabreicht werden.

.....
 Die eingeschickhte Translata deren Fundationalien, Donationalien und Privilegien einig- darinniger Kloster werde man durchgehen, inzwischen seyen von denen übrigen Klöstern auch sothane Documenta abzufordern und einzuschickhen

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Mai 11. 771/251.)

163.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iunie 1735.

..... accusiret anbey das Rescript vom 18 Decembris 1734 wegen eines von dem wallachischen Clero sub praetextu der jetzigen grossen Kriegserfordernussen zu postulirenden Beytrags und leget bey, dass von der Administration mit Einverständnuss des Bischoffen von Rimnich verfasste Reparations-project, wie viel der walachische Clerus in das Kayserl. aerarium contribuiren könne.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Juni. 1104/776.)

164.

Hofkriegsrath către Wallis.

1 Iunie 1735.

Notificatur wie es mit der Wahl eines neyen Subjecti zu Ersetzung des durch absterben des Innocentii erledigten wallachischen Rimnicker Bistumbs gehalten werden solle.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. 1 Juni. 881/31.)

165.

Hofkriegsrath către Wallis.

25 Junie 1735.

Man beruffe sich wegen der Wahl eines neuen Bischoffens auf das unterm 28 vorigen Monaths an ihne deshalb erlassene Rescript und zweifle nicht, es werde die Candidirung darzu dreyer Subjectorum bereiths beschehen seyn, welche man nebst seiner Guttmainung gewärthige. Wegen der Verlassenschafft des abgelebten Bischoffens Inocentij werde man ihne in kurzen belehren, und thue man, was nach Absterben deren vorigen Rimniker Bischoffen wehrend Kayserl. Dominats gepflogen werden, in prioribus nachsehen, wie es zu Voyvoden Zeiten gehalten worden und habe die Administration des verstorbenen Innocentii Verlassenschafft gar recht in die Spörr genommen. Dass der wallachische Clerus den angemerkten Beytrag pro 5.000 fl. bewilliget und derenselben Colligirung dem angestellten Land Inspectori Gebauer ad interim anvertrauet worden seye, habe man gerne vernommen und seye der Antrag sothanes Geld zu Ersezung dessen, was zu Stabilirung in der Wallachey deren P. P. Piarum Scholarum ex Camerali anticipiret worden und den verbleibenden Überrest zu ihrer ferneren Sustentation zu appliciren, solle das benöthigste Fürkehren, womit sothanes Geld in die darinnige Ober-Einnehmer-Ambts-Cassa auf weithere Disposition abgegeben werde. Bey der befolgten Endigung des griechischen Mönchs Nahmens Payseos Verlassenschaffts Geschaffts sowohl, als der ertheilten Auskunfft von der Beschaffenheit eines anderen verstorbenen griechischen Mönchs Dionisius Protosingl genant hinterblibener Verlassenschafft habe es sein bewenden und gewärthige man den Ausgang in Sachen des Cameraliter ad sequestrum gezogenen, seithero zu relaxiren resolvirten pii legati des in Wallachey verstorbenen Kauffmann Dobrae Pavlichiano zu vernehmen umb den an der ottomanischen Porten stehenden Talmann die Nachricht darvon ertheillen zu können.

166.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iulie 1735.

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen schicket ein das Verlassenschaft-inventarium des ohnlängst verstorbenen Rimnicker Bischoffens Innocentii mit beeden des Landes-auditors Rudeni und der Administration Berichten, legt auch bey was er jezt besagter Administration zu ihren mittlerweilen Verhalt rescribiret habe, und bittet anbey dahin zu reflectiren, damit auch gegenwärtigen in bemerckten Umständen in Conformität der Nation eigenen Verlangens die neue Bischoffs-wahl fordersambst bewilliget, und vorgehohmen werden möge.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Juli 1338/517.)

167.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iulie 1735.

Graf Franz Paul Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, zaiget vermög denen Anlaagen, wie auf Instanz des (titl.) Tallmann des zu Crajova abgelebten griechischen Mönchen Payseos Verlassenschaft dem von Monasterio de Sancto Monte Atho aigendts abgeschickten Proigumenó Benjamin lauth anligender Quittung würckhlich extradiret worden und schliesset an, was sowohl die wallachische Administration als der Land-auditor Rudeni, dann der Bischoff zu Rimnick angezaiget, ingleichen das Inventarium beylegend und was deductis deducendis verbleiben und so dann weithers der gedachte Payseos hinterlassenen natürlichen Tochter Mariae vermög der Rechten ab intestato gebührende Sextans mit 362 fl. 54 kr. abgereicht worden. Sonsten ist weithers zu erschen, was es mit dem in der Wallachey vorhero gleichfahls verstorbenen solchen Mönnich Dionisio Protosingl, welcher vom Patriarchen umb Almosen zu samblen abgesendet worden, für eine Bewandtnus mit dessen Verlassenschaft habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. Juli 1338/635.)

168.

Hofkiregsrath către Wallis.

20 Iulie 1735.

Accusatur das eingeschickhte Inventarium des wallachischen Bischoffs Innocentii und dass dermahlen wegen diser Verlassenschaft noch alles in statu quo gelassen worden, indessen aber gewärthige man eine Auskunft wie solcher vorhin tempore Voyvodarum tractieret worden. Weithers habe der Rázische Metropolit von diser Verlassenschaft gleich von denen verstorbenen Rinniker bischöflichen Verlassenschaften nichts zu practendieren. Belangend die vornehmende neite Bischoffs-wahl da beruffe man sich auf das beraihts erlassene und schlüsse man das in nomine der gesambten ord. ecclesiae graeci ritus non unitorum Klöster, Geist-und Welt-Inwohner eingeraichte Memorial nur allein pro notitia an, zumahlen auf derley nicht unterschribenen Anlangen nicht attendieret wirdet, und geschehe allerdings recht, dass er denen selben ihre eigenwillige Zusambenkunfften nicht gestatte.

.....
 (Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. Juli 20. ¹⁵⁷⁴/₁₅₁₈.)

169.

Wallis către Hofkriegsrath.

August 1735.

Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, schicket ein die Beschwärde des in der Österr. Wallachei ligenden Klösters Cosia wegen deren von diesem von einigen leibaigenen Zigeiner-Familien in redemptionem deren schuldigen Diensten so wohl in gratis Hauung jährlich eines gewissen quanti Salz, als in Praestirung von denen Gold Waschern einer Gewissen Tax in Geld jährlich genossen von dem Camerati aber entzogenen Proventuum, und leget bey, die von dortiger Administration über die aigentliche Beschaffenheit dieser Sache erstatte Relation, mit welcher Er sich conformirt; requirendo dahin zu reflectiren, womit erdeüttes Klöster dieser gehaltenen Zigeiner Unterthanen, und des von ihnen genossen-hiernach aber entzogenen utilis halber befridiget werden möge.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. August. ¹⁵⁷⁴/₁₇₃₀.)

170.

Traductum Literarum Reverendissimi Igumeni Cosiensis Genadij de dato Rinnik 1-a Augusti 1735 ad Excelentissimum Dominum Supremum Directorem.

P. P.

Hacce humili epistola notifico Excellentiae Vestrae, quod missam hanc epistolam a Sanctissimo Patre Mitropolita Belgradiensi Vincentio Ioanovics huc Rinnicium, videndo intitulatam esse primo Igumenis, legi illam, ut viderem quale mandatum Ecclesiasticum sit missum. Mandatur enim solum de necessariis novi episcopi futuri, et etiam conqueritur, cur nec semel secundum literas, quas misit Comunitati, ei responsum datum sit? et alia.

Quae videndo Excellentiae Vestrae, prout bonae voluntati ac altae ejus prudentiae visum fuerit, sic erit; at ratione ipsarum duarum Epistolarum, de quibus scribit, quod hucusque nullum responsum acceperit, una mansit apud Caesaream Administrationem, quae fuerat missa a defuncto Igumeno Tismanensi; alia est, quae missa est Excellentiae Vestrae tempore confluxus super Candidatione facta, haec est tertia Epistola, et etiam hujus accepi Copiam et misi Caesareae Administrationi. His maneo omni cum humilitate.

(Kriegsarchiv (Hofkriegsrath). 1736 Jänner. 221 Exped.)

171.

Hofkriegsrath către Wallis.

24 August 1735.

Man seye nicht entgegen dem wallachischen Kloster Cozia wegen ihrer zur Ocknaer Salz-gruben und Goldwascherey gebrauchenden Ziggeinern eine Ergözlichkeit angedeyhen zu lassen solle, sich also, was für ein Aequivalent auszuwerfen und ob nicht anstatt der Ziggeiner andere Leütthe zu Salz hauern, und Bediente zu bestellen pro aerario convenabler wäre mit dem Arivabene einverstehen und guttächlichen Bericht abstaten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. August 24. ¹³⁵³/₅₆₈)

172.

Hofkriegsrath și Hofkammer către Impăratul.

31 August 1735.

Allergnädigster Kayser und Herr Herr,

Nachdeme vor einiger Zeit der Rinniker Bischof Innocentius in der disseithigen Wallachey mit Tod abgegangen und umb die Vornehmung der Wahl eines neuen Bischoffens das gezimmd Ansuchen auch von sothaner Provinz Oberdirectore dem in Siebenbürgen Commandirenden Generalen Grafen von Wallis, umb mit ersagter Wahl schleinig fürzugehen, die Vorstellung beschehen, ist dero Vornehmung gewöhnlichermassen, und zwar dergestalten bewilliget worden, dass von dem Clero und Bojarn (wie es sonsten gepflogen worden) in Beyseyn eines Commissarii aus der wallachischen Lands-Administration drey Subjecta candidiret, sofort die Electi von der Administration an das Oberdirectorium und von disem weiters anhero an beede gehorsambste Hofmitteln des Hofkriegsraths und der Hofkammer zum fereren allerunterthänigsten Vortrag an Euer Kayserl. Mayestät mit beygeruckhten Gutachten angezeigt dem rätischen Erzbischoffen und Metropolitnen obergleich (sic) vorhin niemahlen gewesen, also auch jezo hierunter ainige Einmischung ausser der hinkünftigen Consecration des allergnädigst resolvirenden Bischoffens nicht gestattet werden solle.

Über welch fürgegangenen Wahls-actum dann nunmehr Er Graf Wallis berichtet, dass, als die ad electionem citirte Votanten bereits versamblet waren, der exauthorirte Administrations-Rath Dosithaeus Brailoj, ein wallachischer Münch, mittelst praevaricierung deren Stimmen von der Wahl sich Maister zu machen gesucht, disem entdeckten ungebührlichen incidenti aber die Administration nach vorgebogen, mithin erwehten Brailoj weder ex parte Cleri, noch Bojeronum ad votandum zuegelassen, sondern es dahin eingeleithet habe, dass die Wahl in Beyseyn des Consiliarii Vogt als deputierten Wahl-Commissarii den 28-ten Junii lezthin in schönster Ordnung für sich gegangen; worbey dann der Igumenus Clemens des Klosters Bistriza, ohngeachtet selbter in ipsa candidature durch praevaricierung obgedachten Brailoj und etweleher Bojarn, in der Unanimität beeinträchtiget worden, danoch die majora mit 38 votis, der Igumenus Genadius von Cozia

aber nur 37 und der Igumenus Dyonisius des Klosters Hurez gleichfalls 37 Stimmen bekommen, da übrigens dem ersteren in dem Administrations-Gutachten der Praeses mit denen beeden Consiliariis Vogt und Brescovanul, dem anderten aber, oder dem Genadio der Consiliarius Vlasto particulariter zuegefallen seye. Er Oberdirector Graf Wallis confirmiere sich mit dem grösseren Theil der Administration und thäte bey demahlen mit der Rätischen Nation obwaltenden Crysi umb so mehr dem Igumen Clemens von Bistriza zu bemelten erledigten Rimnicker Bistumb in Vorschlag bringen, als dieser ein sehr fromber, quiet und dociler Mann seye, für welchen auch vermög deren abgehörten Aussagen fast alle und sogar der in candidature secundo loco stehende Igumen von Cozia das erste votum in pectore getragen, wo in Vergleich seiner der Igumenus von Hurez in electione tertius gar nicht zu consideriren und vill mehrers in supplementum votationis vorgeschlagen worden. Und obschon der anderte der Igumen von Cozia einer von denen geschicktesten zu sothanen Bistumb angesehen werden könnte, so stehe ihme doch in Weeg dass selbter in frembden Ländern Griechischer Religion gar zu velle Bekantschaft und derley Sitten zimlich an sich habe auch eben darumben von denen unruhigsten Bojarn zum Bischoffen verlangt werde, damit Er ihren Absichten dereinstens anhangen auch jene verdächtige Correspondenz, so sie bishero mit dem Metropolit, dann, dann dem rätischen Bischoffen zu Caransebes clandestine geführet, desto grösseres Gewicht und Facilität geben, auch allenfalls, da es auf eine gefährliche Verantwortung ankomete, das Stich-blatt seyn möge. Dahero umb allen dieser üblen Folgerungen vorzubiegen, das nöthigste wäre, denen fünff wallachischen Districten einen solchen Bischoffen zu bestellen, der von allen Factionen entfehret und in allerhöchsten Herrndienst gehorsamb und devot ist, welche sambentliche Aigenschaften aber bey den erofferten Igumen zu Bistriza sich zeigten, sonsten auch dieser die meiste vota ohne deme für sich hätte. Wornebst nur annoch Er Oberdirector hätte, dass Eurer Kayserl. Mayest. hierüber dero allerhöchste Resolution umb so behender zu ertheillen allergnädigst belieben möchten, als der Versuch deren Bojarn mit dem Metropolit und dessen ingerierung in die wallachische Geschäften ohnediss schon zu weit gegangen, mithin dem Werck einen kurzen Abschnid zu machen sehr erforderlich wäre.

Opinio. Nun seynd zwar dem gehorsambsten Hofkriegsrath und der auch gehorsambsten Hofkammer die candidirte Subjecta eben nicht sonders bekant, folglichen auch deren Eigenschafften, wie sie beschaffen, nicht wissend, gleichwie jedoch darinnen solche in loco nicht verborgen seyn können, also wären sie auch mit obangezogenen des Wallachischen Oberdirectorii Gutmeinung dahin einverstanden, das Euer Kayserl. Mayestät das erledigte wallachische Bistumb zu Rimnick dem primo loco vorgeschlagenen Igumen Clemens von Bistricza forderist in Ansehen seiner angerühmbten guten Qualitäten, und darzue von beeden andern besizenden Fähigkeit, auch für sich habenden Pluralität deren votorum allergnädigst verleyhen könten, worüber auch dero schleinige allerhöchste resolutions-ertheilung sie beede gehorsambste Hofmittlen, umb so mehrers anzusuchen sich erkünnen, als anmit vorerwehnte verdächtige Correspondenz mit dem Metropolit (welcher sich laut zweyen von dem Grafen Wallis eingeschikten Brieffen in die Election deren Bischöffe und Igumenen graeci ritus und andere Klöster-geschäftten in der Wallachey einzudringen suchet) am füglichsten abgeschnitten und die bisherige Ordnung dergestalten festgesezet wurde, dass Er Metropolit sich keineswegs, auf was Weis es immer seyn möge (umb willen in Wallachey ein ganz anderes Systema in Religions-sachen, so mit dem herauszigen der Rätischen Nation kein Connexion hat) in dergleichen Electionen einzumischen, sondern bloss; und allein den von dem Clero und Bojarn vorbe-schribenermassen erwehltten und sofort von Euer Kayserl. Mayestät allergnädigst confirmirten Bischoffen zu consecrieren und darvor das bishero übliche gratiale zuempfangen, ausser diesen aber mit dem wallachischen Clero nichts zu befehlen, oder dieser von jenem in mündesten zu dependieren haben solle. Es beruhet jedoch alles von Euer Kayserl. Mayestät allerhöchsten Belieben, zu dero fürwehrenden Hulden und Gnaden beede gehorsamste Hofmittel des Hofkriegsrath und der Hofkammer sich in tieffester Submission empfehlen.

Placet. CARL.

Graf von DIETRICHSTAIN, Graf zu KÖNIGSEGG.

Wienn den 31 August 1735.

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 31 August 1735.)

173.

*Traductum Literarum Mitropolitae Belgradiensis Vincentij Ioan-
novics ad Clerum et statum Politicum Valachiae Austriacae exa-
ratas sub dato.*

31-a Augusti 1735.

Vincentius Dei Gratia orthodoxus Mitropolita Belgradiensis et totius populi Christiani sub potestate Augustissimi Imperatoris Romani reperibilis Archiepiscopus, ac Caesareae Catholicae Majestatis Consiliarius, nec non Caesareae Catholicae Majestatis Orthodoxorum Illyrico-Rascianorum Regiminum Pedestrium et Equitum Protector.

Humilitas nostra scribit in Deo custoditae Eparchiae Rinnicensi, propriis Reverendis Igumenis, Reverendis Protopopis, bonis Ecclesiarchis, Sacerdotibus, pariter de bona familia electis Consiliariis et Bojaronibus, omnibusque orthodoxis Christianis, filiis Sanctae Apostolicae et Catholicae Ecclesiae orientalis. Misericordiam, pacem, et omnem foelicitatem a misericordi Domino Deo vobis omnibus cupimus et desideramus.

Hacce nostra Archipastorali scriptura notum facimus dilectioni Vestrae in Christo, ita Status Cleri quam Politici; quod hucusque binis vicibus miserimus literas et mandata nostra vobis omnibus post beatum obitum Episcopi Vestri super congregatione Vestra universali, quatenus vos congregetis et selegatis tres Candidatos ex Vobis, prout est consuetudo nostra Orthodoxorum, qui erunt capaces pro hac altissima Scala presbiterali et ex his tribus, *omnes tres*, qui erit capacior et aptior *eos* mittatis versus nos ut probaremus eos secundum ordinem Sanctae Ecclesiae nostrae ac Sanctae Pravilae, sicque posteaquam probaverimus et viderimus ac agnoverimus, quod sit futurus justus et verus Pastor Sanctae et eloquentis Turmae divinae extunc mitemus praesentationem ad Augustam Aulam Caesaream et consecrabimus eum, ut sit Vester Pastor, Instructor, et Custos animarum vestrarum. Et cum ad tanta Scripta, et mandata nostra vobis data hucusque nec unicum responsum a Vobis obtinuerim, ignoro, cur, et qua ratione nec responsum quidem miseritis, ut sciremus quid et qualis sit voluntas et desiderum vestrum, quisnam sit in Causa quod hucusque secundum mandata, et scripta nostra non feceritis? Eapropter notificetis ut intelligamus, nam et Suae Excellentiae Directori Comiti de Wallis sunt missa duo mandata ab Aula

Caesarea unum propter Congregationem Vestram, aliud ut facultaret vos venire versus nos; et quis vos detinuit, quod non venitis ad Synodum, quemadmodum vobis scripseram? ignoro; intellexi equidem modicum, quod ortae sint inter vos aliquae confusiones, et essent aliqui tales, qui ambulant et considerant partem sinistram, ut cum simonia obtineant gradum Presbyteralem quales Sancta Pravila et Ecclesia nostra Orientalis quales acceptat; pariter et nos secundum donum et potestatem nobis a Deo et ab Augusta Aula Caesarea donatam nequaquam imponemus manus nostras super tales; sed nec bene credo, quod vosmet ipsos immisissetis in tales res, sciens et agnoscens dilectionem Vestram de Christo quod sitis prudentes et docti, et veri filii orientalis Ecclesiae nostrae. Verum si dubitaverit aliquis ex aliqua alia ratione, et opinabitur obtinere hocce dominium absque voluntate et scitu nostro, hoc nullus cogitet, nam neque fiet absque scitu et approbatione nostra. Idcirco in ambiguo non sitis, verum estote ut prudentes et docti in spiritu sancto et conveniatis, velut et antea scripseram vobis, mittatisque plenarium verum reponsum, quisnam fuerit in Causa et a quo nam sit mandatum illud, ut non positis venire, aut scribere nobis. His finiens rogo misericordem Dominum Deum ut confortet vos in Sancta fide Orthodoxae et benedictionem nostram Archipastoralem mitimus vobis omnibus manens.

Vester Benevolus.

Datum in Achiepiscopali et Mitropolitana, Residentia nostra Belgradiensi, 31-a Augusti 1735.

VINCENTIUS IOANNOVICS.

Titulus. Reverendis Igumenis, Reverendis Proigumenis et honorandis Protopopis ac Sacerdotibus, pariter de bono Stemmata electis Dominis Bojaronibus haecce Epistola cum honore tradatur legenda in publico.

Rimnicij.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 221. Exped.)

174.

Vincentiu Ioannovici către Hofkriegsrath.

Septemvrie 1735.

Vincenz Ioannovich Erzbischoff und Metropolit langet an das behörige an den (titl.) Wallis in Siebenbürgen wegen der wallachischen Bischoffswahl zu verfügen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. September 1735/665.)

175.

Wallis către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1735 (1).

Graf Wallis Commandirender General in Siebenbürgen, erstatet eine vollständige Relation über die zu Crajova vor sich gegangene Rimmiker Bischoffs wahl und zeuget vermög beyligend instruirten original Administrations Bericht A, wie das nach emaliger Gewohnheit der gewesene Consiliarius Dositheus Brailoi mit etwelchen seiner Befretinde und Adhaerenten sich mittls Praevaricirung deren Stimmen von der Wahl Meister zu machen gesucht habe. inzwischen seye der actus electionis in Beyseyen und Assistirung der Consiliarii Vogt, qua von ihm ad hunc actum ernannten Wahl-Commissarii mit bester Ordnung würclich vorbeygegangenen und seye aus denen sambtlichen ihme ex Administratione eingeschickt und in dem Convoluta B. originaliter hiebeygebogenen Actis des mehrern zu ersehen, dass unter denen dreyen subjectis, welchen die mehreste Vota zufahlen der Igumen Clemens des Klosters Bistriza, deren 38, der Igumen Genadius des Klosters Cosia 37 und der Igumen Dyonisius des Klosters Hurez gleichenfahls 37 bekommen habe; füget dahero zu Erfüllung dises Wahlgeschafft seine guttächtliche Meinung bey, womit er dann dem grösten Theill der Administration für den Igumen zu Bistriza beyzufahlen nicht nur in Ansehung deren in dem Administrations-bericht enthalten, sondern auch aus anderen angemerekten motivis kein Anstand nehmen wollen und wäre dahero sehr nöthig die Vernehmung dises Werkhs und sofort die Kayserliche Resolution möglichst zu beschleinigen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. October. 1833/57.)

176.

Wallis către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1735.

Graf Franz Paul Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, erstatet Bericht, wie dass die auf den wallachischen

(1) Data acestui raport e între 28 Iunie și 31 August. E de mirat de ce rezumatul lui a fost trecut în protocol abia în Octomvrie, unde se și află că regest, căci raportul lui Wallis nu s'a păstrat.

Clerum per modum doni gratuiti repartirt- und colligierte 5.000 fl. von dem Land Inspectore Gebauer in die Ober-einnehmer-ambst-Cassam wirklich abgegeben worden und fraget sich an, ob dieses Geld per modum depositi bey der Cassa behalten, oder in die Ambst-Extract künsttighin pro Empfang genohmen werden solle?

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. October. 1916/392.)

177.

Hofkriegsrath către Impăratul.

Octomvrie 1735.

Referat und Kayserliche Resolution dass der vom Clero und Boyaren in der österreichischen Wallachey primo loco vorgeschlagene Igumen vom Kloster Bistricza namens Clemens zum Bischoffen zu Rimnick zu erheben seye und dass der Metropolit Ioanovich ausser der gewöhnlichen Consecration sich gar nichts in der österreichischen Wallachey einzumengen habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. October. 1841/710.)

178.

Hofkriegsrath către Wallis (1).

1 Octomvrie 1735.

Dass das durch Absterben des Innocentii zu Rimnick in der disseithigen Wallachey erledigte Bistumb ritus graeci orientalis Ecclesiae dem Clementi Igumeno seu Praeposito des Klosters Bistricza verilien worden sey.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. October 1. 1518/13.)

179.

Diploma Confirmatorium pro Clemente ritus graeci Orientalis Ecclesiae Abbate monasterii Bistriza in Episcopum Valachiae Cis-Alutanae Rimnicensem electo.

1 Octomvrie 1735.

Carolus, etc.

Notum facimus et tenore praesentium memoriae commendamus quorum interest, universis. Posteaquam armis nostris superiori

(1) Acelaş lucru îl face cunoscut Hofkriegsrath-ul și mitropolitului sârbesc Vincențiu Ioanovici (cfr. Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. October 1. 1519/21.)

per Turcas illato bello, provocatis, gentiumque nobis subjectarum causa unice depromptis Divini numinis bonitas adeo propitia affulsit, ut praeter Serviae Regnum, Temesiensemque Banatum Valachiam quoque Cis-Alutanam ad ditionem nostram adjungeret, pro ea, qua adversus dilectam nobis Illyricorum gentem serimus animi propensione ac Clementia, proque meritis, quae fidelitate sua ac fortitudine de Augusta Domo nostra cum nuper admodum tum antecedentibus temporibus sibi peperere, ejusdem Valachiae Clero et Populo caetera inter benigne quoque concessimus, qua sui ritus Episcopos et Abbates petita ad id prius a nobis venia e praescripto vetere ac more eligere valeat et nominare, qui deinceps postquam electionem ejusmodi nobis ratam habere visum, talisque a nobis clementer confirmatus per venerabilem atque devotum fidelem nobis dilectum Orientalis Ecclesiae ritus graeci in ditionibus nostris constitutum Archiepiscopum et Metropolitanum rite consecratus fuerit, Episcopalibus officiis libere legitimeque perfungantur. Et quoniam superius nostrum Valachiae Cis-Alutanae Directorium juxta acceptam ab Administratione ibidem nostra informationem demisse nobis proposuit, fidelem nostrum honorabilem Clementem monasterii Bistriza actualem Igumenum seu Praepositum post excessum honorabilis item Innocentii ad locum Rimnick in praefata Valachia nostra situm, appertinentesque eo districtus e tribus Candidatis subjectis primo loco Episcopum fuisse electum, illumque Clerum ac populum una decenter supplicasse ut hanc electionem non modo suprema nostra auctoritate Caesareo-Regia confirmaremus, verum et iis, ad quos pertinet, graviter injungeremus, ut recens electo Clementi in sui muneris administratione omni ope, praesto sint, efficiantque, ut ab universis Graecanici ritus hominibus pro Episcopo Rimnicensi habeatur et eidem a sui territorii seu Diaecesis incolis rite ac constanter obtemperetur in iis, quae ad spiritualem ejus jurisdictionem spectant. Quare hac ejus humillima supplicatione, ac data desuper informatione a nostro superiori ejusdem Valachiae Directorio permoti, perspectaque, qua se commendabilem admodum reddidit, fide ac devotione erga Augustam Domum Nostram, nec non vitae morumque integritate et exemplari plane pietate, doctrina itidem, caeterisque tali antistite dignis virtutibus et qualitatibus eundem Clementem ad praedictum locum Rimnick, appertinentesque eo districtus Episcopum designatum benignissime hisce confirmamus, annuimusque praeterea ac volumus, ut ubi primum more consueto solemne devo-

tionis et fidelitatis juramentum nobis praestiterit, ad Episcopalis sui muneris functionem, quam diu et Ipse cum suae Diaecesis ritus populo in fide, debitoque erga Augustam Domum nostram obsequio perseveraverit, admittatur, toleretur, atque ab universis suae ditionis incolis graeco ritui Ecclesiae Orientalis addictis pro Episcopo cum obedientia recognoscatur. Harum testimonio literarum manu nostra subscriptarum et sigillo nostro Caesareo-Regio munitarum; quae dabantur in Civitate nostra Viennae die prima Octobris anni 1735.

(Kriegsarchiv (Kanzleiarchiv). VII. No. 259. 1 Octombrie 1735.)

180.

Copia Literarum a me Generale Commendante Comite de Wallis ad Reverendissimum Dominum Genadium Iugenum Cosiensem datarum Cibinij 14-a Octobris 1735.

P. P.

Accepi hesterna die literas Reverentiae Vestrae prima Augusti datas una cum acclusis literis Reverendissimi Domini Mitropolitae Belgradiensis de dato 31-a ejusdem mensis, quam datorum confusionem capere vere non possum. Interim autem quod attinet antelatas literas Reverendissimi Domini Mitropolitae, non video, qua authoritate Reverentia Vestra illas, utpote ad Clerum et statum simul Politicum sonantes, sola aperire potuerit. Respectu Cleri quidem penes id, quod in defectu Episcopi, et Archimandritae consuetum est, totum in suo esse nunquam non libentissime relinquo; respectu Status autem politici sciendum, quod ejusdem ritus orientalis prima et principalia membra pro moderno rerum statu actuales Administrationis Consilarii sint, a quibus una cum Clero literae memorati Domini Mitropolitae in similibus Materiis aperiri, consultationes desuper institui, ac responsa Resolutionibus aulicis, nec non Caesareae Regiae Administrationis approbationi conformia ad illas dari deberent. Quod itaque Reverentiae Vestrae pro directione eum in finem serviet, ut cavere sibi noverit vel privative, vel ex perverso aliorum Consilio et concurrentia, ejusmodi res tractare, quae universum Clerum, et statum Simul politicum concernunt, et in quibus supremae ordinationes Caesareae subversantur et quoniam Reverentia Vestra scribit Copiam antelatarum literarum, quam ex superabundanti

hic quoque accludo, retinuisse, Originale earundem servavi, Reverentiae Vestrae ultro significans, quodsi aliae duae literae Saepofati Domini Mitropolitae in debito suo ordine coram Clero et statu Politico, quo illae directae erant, productae fuissent, responsa quoque desuper ad satisfactionem ejusdem Domini Mitropolitae indubitabilem confici, et dari non solum potuissent, sed et debuissent, de quorum proinde intermissione rationes illi dabunt, qui cum iisdem literis tam sinistre processerunt, et qui falso praesumpserunt per Correspondentiam Clero. statui politico reapse(?) ignotam, atque prohibitam, universam, Provinciam Clerorum videlicet et Populum repraesentare. De reliquo autem Reverendissimus Dominus Mitropolita persuasus erit. quod dum Mandatis Augustae Aulae Jurique Suae Sacratissimae Majestatis indisputabili inhaeretur, non Canones violentur, nec derogetur justitiae, ordine a Woyvodarum temporibus plus correcto, quam alterato, in ipsa non minus Pravila fundato, secus licet, quam a Reverendisimo Domino Mitropolita praetenditur, servato, prout ipse Dominus Mitropolita, si non ex actis Augustae Aulae submissis, e resolutione saltem Suae Sacratissimae Majestatis percipere poterit. Ne autem idem Dominus Mitropolita responsi incertus, Causaeque tantae morae inscius ultro maneat, Reverentia Vestra Copiam literarum harum eidem confestim transmittet. Quod dum mihi infallibiliter adpromitto, divinae eam tutelae etc.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 222 Exped.)

181.

Wallis către Hofkriegsrath.

Hermanstat den 15 Octombris 1735.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Bey Gelegenheit meines, wegen der Verlassenschaft des lezt verstorbenen Rimniker Herrn Bischoffs Innocentij, wohin nemblich diese Verlassenschaft nach alt-und neuer Gewohnheit sowohl, als nach der bey der orientalischen Kirchen eingeführten Pravila gehöre? Unterm 21. lezt abgewichenen Monaths Septembris erstatteten Berichts, habe ich über den vorhergangenen Wahlbericht de dato 6-ten Julij nächsthin, auch den Punct der Wahl nochmahlen einzuführen und den disfälligen Unfug des Herrn Metropolitens weithläuffiger zu deduciren daher Anlass genohmen, weilen mir beygebracht worden, ob hätte Er zu Soutenirung der in er-

melten meinem Bericht vom 6-ten Julij angezeigten Faction und mit etwelchen-unruhigen Bojaren genommenen Einverständnuss, mithin Facilitirung seiner Insinuationen und Correspondenz; einen zu Crajova versteckhten Emissarium gehabt, woher ich vermuthet, Er wurde mit seinem so verborgen getriebenen absehen, nachdem die vorgegangene Wahl darzu nicht gnugsamb favorisirt hat, endlichen weiter hervorbrechen, und bey Hof seine motus machen, nicht zwar allein aus dem principio generali der Erweiterung seiner Authorität, sondern auch particularissime umb den Igumen zu Cozia, als einen zu künftiger Verständnuss und Concurenz in denen Religions-vorfallenheiten wohl anständigen Mann zu Rimniker Bischoffen zu machen, als wohin ihne die unruhige wenige Bojaren aus ihren besonderen ehehin von mir vorgestellten Absehen impegniret haben. Welches des Metropolitens Impegno sich nun gantz klar zeiget aus dem wunderlichem Lauf seines lezteren ad Clerum et Statum politicum gestellten in traducto hiebey kommenden Brieffe vom 31. August, so mir der Igumen zu Cozia mit seinem unterm 1-ten detto datirten gleichfalls in traducto anligenden Begleitungs-schreiben erst mit lezterer Post, originaliter, eröffnet und zwar locis subductis mit gantz ungereimpter Correctur, communicirt hat. Dieser ad Clerum et statum politicum lautende Brieff, gleich wie Er an dem Igumen zu Cozia mit keinem Termino lautet, Er Igumen auch weder Archimandrit noch sonst der älteste aus denen Igumenen, mithin umb so weniger titulo den Ihm blos wegen der Nähe seines Klosters sede vacante zu administriren anvertrauten Episcopal-Wirtschaft, befugt gewesen ist, solchen allein zu eröffnen, also von selber Ihm auch nicht anderst als mit particular Vertrauen und villeicht auch mit particularer weitem Instruction durch einen expressen zuhanden gekommen seyn, in welcherley Intriguen aber diese rude Leüthen sich gemeiniglich nicht zu helfen wissen und dahero Er Igumen zu Cozia, nachdem vermuthlich über sothanen Brief lang genug mit seinen Protectorn consultiret worden, ende schlüssig worden seyn muss, mir solchen einzuschickhen. Die Inconvenienz des Inhalts lasse einen hochlöbl. Hofkriegsrath von selbst beurtheilen, ich indessen thue zu gnädiger Ersehung hiebey auch unverhalten, was ich vielberühmtem Igumen zu Cozia gestern zu antworten befunden, mit der weiteren gehorsambsten Vorstellung, wie der Herr Metropolit ganz unrecht daran seye, etwa glauben machen zn wollen, ob wäre

respectu seiner identitas rationis zwischen der Wallachey und anderen neo-acquistischen Ländern in welch letzteren einestheils kein Bojarenstand befindlich und welche anderen theils bis zur Kayserl. Occupirung von Türekhen immediate gouvernirt worden allwo dann unter so unchristlichen Regenten und Passen die Metropolitnen über den Clerum ihrer Religion souverain gewesen seyn mögen. Ein anderes ist die Wallachey als eine unter dem Gouvernement deren Waywoden gestandene Provinz, allwohin der in Illirico aufgestellte Metropolit sich vorhero auch nicht mit der jurisdictione ecclesiastica extendiret hat, der dermahlige Bellgrader Herr Metropolit aber, wann er mit sothaner Jurisdiction aus Kayserlicher Clemenz alldahin erweitert worden, dieser Clemenz ja nicht missbrauchen und Ihrer Mayestät dasjenige streitig zu machen suchen sollte, dessen sich die Waywoden in Ihren Districten praevaliren und respectu des Rimniker Bistumbs sich allzeit praevalirt haben, indem Er wohl wird erkennen und gestehen müssen, dass die Waywoden sich von denen Metropolitnen in Erwehlung deren Bischöffen nichts vorschreiben, noch selbe dabey was anders als die Consecration verrichten lassen, mithin das praetendirte jus praestandi, wie unter denen Woywoden, also auch ordine successionis dermahlen zu Rimnik nicht statt habe. Ist es sonach von diesem Herrn Metropolitnen ein sehr nachdenklicher praesumptuoser Actus, in literis publicis ad clerum et statum publicum ohne egard auf die höchste Verordnungen mit allerhand freyen Expressionen zu declariren, dass ohne sein Wissen und Willen kein Bischoff zu Rimnik gemacht oder von Ihm consecrirt werden würde. Da in dem übrigen er den Abgang verlangter Antworthen und Notiz sich selbst und dass Er seine literas pastorales so übel und ungereimbt adressire, beyzumessen hat. Welches ad priora weiter gehorsambst anzeigen und zu Gnaden mich anmit empfehlen sollen.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath

Unterthänigst Gehorsambster.

F. P. WALLIS.

Hermanstatt den 15 Octombris 1735.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 221 Exped.)

182.

Hofkriegsrath către Wallis.

30 Octomvrie 1735.

Man habe gerne vernohmen, dass für heuer auf den wallachischen Clerum per modum doni gratuiti repartirte 5.000 fl. würeklich eingebracht und in die wallachische Ober-einnehmer-Ambts-cassam als ein depositum eingelegt worden seyen, anjezo aber seyn solche in die darinnige Militar-cassam einzulieferen und überlasse man seiner Dexterität, ob er nicht sothanen Clerum auch für heuer zu Entrichtung einer gleichen Summae disponiren könnte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. October 30. ¹⁶⁹⁷/₁₇₃₅)

183.

Wallis către Hofkriegsrath.

Noemvrie 1735.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen, schicket ein, was sich wegen der Verlassenschafft-anliegenheit und Spörr-anlegung eines Rimniker Bischoffens, dann der Wahl eines neuen dessen Installation und der Consecrations-Tax halber sowohl bey der wallachischen Administrations als Siebenbürgische Kriegs-Canzley in prioribus gefunden habe, erstattet darüber seine guttächtliche Meinung und remittiret die sub nomine gesambter der Kayserl. Wallachey Orientalis Ecclesiae graeci ritus non uniti Klöster-Geist- und Weltlicher Inwohner wider ihne occasione der ihnen bey Erwählung eines Rimniker Bischoffens untersagten zusambenkunft, weilen er den Verfasser des Memorials nicht erfahren können angebrachte Beschwärde.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. November. 362)

184.

Hofkriegsrath către Wallis.

9 Noemvrie 1735.

Dass die Verlassenschafft des lezt verstorbenen Rimnicker Bischoffens dem Succesori Episcopatu extradiret werden solle. Der neue Bischoff Clemens aber seye zu persuadiren, dass er hievon Seiner Kayserl. Mayestät sub titulo doni gratuiti, oder eines Dar-

lehens einiges Offertum mache. Wegen Anlegung der Spörr nach Ableiben eines wallachischen Bischoffens, item der Wahl eines neyen und dessen Installation wolle man es bey der bisherigen Norma künfftig bewenden lassen. Dem Rätischen Metropolitē könne der neye Bischoff pro consecratione einige Discretion raichen ausser deme ihme Metropolitē in der Wallachey keine Activität zugestatten seye.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. November 9. 1735/1735.)

185.

Wallis către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1735.

Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen und Wallachey, schicket ein die ihme aus Widin zugekommene türckische Nachrichten, und bittet ihme eine Formulā juramenti eines Bischoffens zu Rimnik von hier aus zu überschickhen, und hoffe er, es werde die neüvorgeschriebene Norme wegen Ablegung des juramenti fidelitatis des neü ernannten Bischoffens Clemens in sein Wallis und des Hofkammerraths Arrivabene Gegenwarth, ad effectum gebracht werden, ohnerachtet vorhin solhanes jurament nicht zu Hermanstatt beym Ober-directoris, sondern in der wallachische Haupt-kirche in die Hände des Belgradischen Bischoffens abgelegt worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. December 506).

186.

Scriscarea Mitropolitului sârbesc Vincentiu Ioanovici către Clement, Egumenul mănăstirii Bistrița.

6 Decemvrie 1735.

Vincentius Dei Gratia Orthodoxus Mitropolita Belgradiensis et universi Populi Christiani Archiepiscopus, Caesareae Majestatis Consiliarius, Caesareae pariter Regiaeque Majestatis Inelyti Regulati Regiminis Illyrici, Rasciani et Hussaronum Protector.

Obedientia nostra perscribit Reverendo Igumeno Venerabilis Monasterii Bistricza nobis dilecto.

Honorificas Vestras literas absque dato medio nostri Domini Generalis Commendantis Belgradiensis obtinui; et prius rescripsissem, sed unum tantum Calugerum habeo penes me, qui val-

lachice scit scribere, et hunc cum episcopo Kurussedolensi expediti ad Excellentiam suam Dominum Comitem de Wallis in certa materia. Expressi Vestri haeri feliciter appulerunt, nominanter Archidiaconus Crajovenssis una cum Monacho Sacerdote Vestri Monasterii cum aliis Vestris literis; speramus autem nos, hodie venturum unum Sacerdotem, qui calet scripturam Vallachicam et sic cum vestris Expressis uberius colloquemur et ex post quoad omnia fusius respondebimus. Petitum vero Vestrum ex prioribus literis quoad omnia, quae perscripsistis, intelleximus, requisiti eatenus etiam ex parte ejusdem nationis. Consequenter Copiam quoque Decreti Clementissimi Imperatoris pridem accepi, ex his autem literis percipere non potui, utrum processeritis, prout de ordine et consuetudine est apud Ecclesiam Orientalem secundum Pravilam. Itaque eousque respondere non valemus, donec resciamus an secundum vel contra Pravillam processeritis: Vestro et Cleri ac Populi obligationis erat nos informare circa exordium rei, quomodo nam opinentur? et nos quoque videntes ejusmodi opinionem, secundum Pravillam pro hocce munere Caesareae Majestati idoneam personam praesentassemus, prout est, et coetera. Episcope! Hocce negotium pro miro procedendi modo reputamus, ac si esset contra consuetudinem nostrae Ecclesiae Orientalis et Pravillam respectu stabilimenti. Quare malumus vita prius privari, quam vel litera ex Pravilla et Fide nostra dematur, quemadmodum vos ipsimet, si intelligitis Pravillam considerare potestis.

Obligatio equidem nostra est videre, an sit persona digna pro tam alto honoris gradu et sic consecremus eam; qua super re cum Vestris Expressis uberius et loquemur et eosdem informabimus, et adveniente scriba vallachico fusius ad utrasque literas Vestras respondebimus, per quas hasce nostras Praesbyterales literas, et Vobis et etiam aliis Sacerdotibus ac Saecularibus benedictionem mittentes manemus.

Reverentiae Vestrae

Desideratam prosperitatem cupimus
WINCENTIUS IOANNOVICH.

Belgrad 6-ta Decembris 1735.

Titulus, Admodum Reverendo Domino Patri Clement Monasterii Bistricienssis Igumeno, nobis Filio dilecto pateant.

Per Hermanstadt ad Monasterium Bistricz.

187.

Hofkriegsrath către Vincentiu Ioanovici.

28 Decemvrie 1735.

Solle die zu Einbringung der ihm zu Errichtung des Illyrischen Husaren-Regiments eingestandenen freywilligen Collecta nacher Siebenbürgen und in die österreichische Wallachey ausgeschickhte Deputation alsogleich wider zuruckziehen, und sothane Einbringung der Collecta nur mittels pflegender Correspondenz und den wallachischen Bischoffen oder andere Subalterne bewercken lassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. December 28. 1970/637.)

188.

Wallis către Hofkriegsrath.

28 Decemvrie 1735.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath,

Der Belgrader Herr Metropolit gehet respectu des Rinnicker allergnädigst resolvirt und diesemnach in temporalibus bereiths installirten neuen Bischoffs in seiner Arroganz und Obstination je länger je weiter und beweiset mit seiner ersteren auf geziemendes Consecrations-Ansuchen erwehten Bischoffs ertheilten Antworth als ein Unterthan gegen seinen Herrn und als ein Praelat gegen seinen Apostolischen König und Monarchen so wenig Respect, dass ich es für nothwendig achte Einem Hochlöbl. Hofkriegsrath ein Traductum dieser unartigen Schrift hiebey geziemender vor Augen zu legen. Dann gleichwie Er Herr Metropolit einen mit unverwerfflicher Ordnung und mit der grösten Freyheit per Majora erwehlt, mithin diplomatrice allergnädigst bestätigten Bischoff qua talem mit keinem jota nennet noch erkennt, sondern das Ihrer Kayserl. Mayestät besonderst in diesen Ländereien qua Regi Apostolico undisputirlich zustehende Recht, seiner Censur und Interpretation der so vitios-als von Ihm selbst und seinen in Illyrico bestellten Suffraganeis unzählbahr und fast täglich infringirten in casu praesenti jedoch mehr als überflüssig observirten Pravilae unterwürffig machen zu wollen mit so vermessenen Expressionen erkläret, also gibt er auch aus der leichtsinnigsten von zwey oder drey wohlbekanten von vorigen Jahren

her noch immer unruhigen seditiosen Bojaren, welche nach der hohen Gutbefund des disfalligen Complots zu überweisen nicht mehr so schwer ist, genommene Praevention, durch dies Wort *ut est* sattsam zu erkennen, dass er keinen anderen als den unfehlbahr mit intrigirten Iguenen zu Cozia zum Bischoff haben wolle, unangesehen Er diesen so wenig als jenen und in Substantia keinen Iguenen aus der Wallachey kenne, auch sich vielleicht ausser diesen Casu von dem Geistlichen Zustand der österr. Wallachey sein lebtag nicht erkundiget hat. Dieser Mann muss nicht agnosciren wollen, dass, wo zur Zeit der ottomanischen Regierung seine Antecessores in Illyrico die mindeste Jurisdictionem spiritualem über die Wallachey nicht exerciret haben, diese Ihm und seinem nächsten Vorfahrer aus allerhöchstem Kayserl. Gewalt indulgenter verlihen worden: hingegen auch nicht genugsamb penetriren, dass derjenige, so ihne independent von Einem Patriarchen gemacht, eadem lege einen Bischoff von Ihm independent und Exempt machen könne, dass Ein Bischoff durch drey andere Bischöffe so gut als durch den Metropolit nach ihrem Ritu, wie nach dem Römisch. Cathol. sich consecriren lasse. Dass es nichts unerhörtes seye, Privilegia und Indulten zu modificiren und aufzuheben und dass es Endemittel gebe einer seiner Schuldigkeit vergessenen ungehörtsamben Praelaten empfindlich zu machen. Dass lasse aber alles dero höheren Djudicatur über, und solle nur zu mehrerer Erklärung dieser mit dem Illyrico nicht zu vermischender wallachischen Angelegenheit noch so viel gehorsambst unverhalten, dass die wallachischen und moldauischen Fürsten in Creirung deren Bischöffen, wie ich vernehme, weder eine Wahl halten lassen, noch sonst einige Formalität brauchen, sondern mit-oder ohne Befragung des doch in loco anwesenden und von allen Subjectis deren Iguenen speciale Cognition habenden Metropolit von alleiniger Capacität sothaner Subjecten, den, so Ihnen wohlgefällt, schlechterdings und ohne dass ein Metropolit sich gelüsten liesse wegen der Consecration mit einem Wort zu contradiciren, einsetzen. Bey all diesen Umständen, falls auch durch die zurückkommende Expreffe des Bischoffs dieser nacher Bellgrad citirt würde, werde ich Ihne doch vor Empfang dero Expreffen hohen Resolution über dieses incidens aus dem motivo nicht abreysen lassen, weilen zu besorgen stehet, es möchte der Herr Metropolit seine Unbesonnenheit auch an der Person dieses ob-

schon in hoc genere würdigsten Bischoffs auslassen oder etwa gar unter boshafften Praetext Ihne unverrichteter Dingen zuruckhschickhen und die ohnehin gnug verdiente allerhöchste Indignation noch weiter provociren. Womit zu beharrlichen Gnaden mich gehorsambst empfehle.

Eines Hochlöbl. Kaysersl. Hoffkriegsrath

Unterthänigst gehorsambster,

F. WALLIS.

Hermanstatt den 28 December 1735.

(Kriegsarchiv. Hoffkriegsrath. 1736 Februar. 646 Exped.)

189.

Hofkriegsraths către Wallis.

31 Decemvrie 1735.

. accludendo die anverlangte Formulam Jura-
menti nacher welcher von dem neu bestättigten Rimnicker Bi-
schoffen Clemente aufzunehmen seyn wirdet

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Registr. December 31. ^{1985/}_{682.})

190.

Petiția boierilor și mănăstirilor din Oltenia către Hofkriegsrath.

1735.

*Hochlöblich. Kaysersl. Hoffkriegsrath,
Durchläuchtigster Fürst, Excellenz,
Gnädigst-Gnädig und Hochgebiethende Herren Herren!*

Es ist schon über drey Viertel Jahr, dass unsere Monasteria und Bojaren mit vielen Flehen und Bitten um eine gnädige Erlaubnuss, nach alter Gewohnheit zusammen kommen und nach seeligen Absterben unsers Weyland gewesten Bischoffs Innocentij drey habile Candidatos zum allerunterthänigsten Vorschlag und Wahl eines succedirenden Bischoffs aussuchen und denominiren zu können, hier und dort an unterschiedlichen hohen Behörden angehalten, allein sie haben nicht nur nicht zusammen kommen dörfen, sondern in Ermangelung solcher uhralthergebrachten Zusammenkunfft hat sich einer sonsten Igumen zu Bistriza, namens Clemens, ohne den geringsten Consens unser nothwendig dabey seyn müssenden Glaubensgenossen, nur von selbst, aus

eigener Arroganz und Ambition bey unserer Hochlöbl. Kayserl. Administration allhier aufgeworfen und von selbter nebst andern zweyen, auch ohne unsere Einwilligung gemachten Candidatis zu Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allergnädigster Ernennung und Confirmation hinauf berichtet und recommandiret worden; wieder welche wir alle solenissime protestiren. Denn gleichwie nach unsern allergnädigsten Privilegien bey und in unser griechischen Kirchen in Wallachien zum Bischoff Niemand ohne per plura Vota unserer Monasterien, Bojaren und vornehmern Glaubensgenossen, nebst vorhergehenden Vorschlag drey freywillig erwehlender Candidatorum, weder vorgeschlagen, noch confirmirt werden kan: Zumahlen an einem tüchtigen Bischoff allerhöchst gedacht Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät sehr viel gelegen, und aber berührter Herr Clemens der Mann nicht ist, auf dem Sr. Kayserl. und Königl. Mayestät treue Unterthanen beruhen, viel weniger sich von ihm zum gemeinen Besten informiren, oder unterweisen könnten; da hingegen, wenn die Wahl nach altem Gebrauch in ordentlicher Zusammenkunfft geschete, weith bessere und geschicktere auch Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät nützlichere Subjecta sich finden würden. Als ergeheth an Einen hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath unser unterthänigstes Ersuchen, Euer durchleucht. Excellenz und Gnaden geruhen an allhiesige unsere vorgesetzte Obrigkeit eine gnädigste Verordnung ergehen zu lassen damit diese unsern Igumenen, Bojaren und vornehmeren Glaubensgenossen nicht verbiethen zusammen kommen und ordentlich drey Candidatos unter uns wehlen und Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allerunterthänigst vorschlagen zu können, viel weniger zur Annehmung des Clementis als von dessen Vorschlag wir im geringsten nichts wissen, uns violenter zu zwingen suchen sollen.

Welche höchste Gnade in unterthänigster Erwartung gnädigster Bitt-Gewehr wir mit unterthänigsten Respect und Veneration zu erkennen eyfrigst geflissen verharren.

Eines Höchlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath

Unterthänigste Knechte,
N. N., Gesambte Innwohner und Monasteria
in Valachia.

191.

Wallis către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1736.

. . . nebst Accussirung der Hofkriegsraths Verordnung die von dem Rätisch. Metropolit unter dem Praetext der ihme zu denen Unkosten des Illyrischen Regiments verwilligten Collect in die Wallachey abgeordnete Commission in Siebenbürgen anzuhalten und wan sie suspect, selbe zuruckzuweisen, Coniciret er die erhaltene Nachricht dass der bey gedachten Commission befindlicher Bischoff Nicanor Melentievich in Siebenbürgen nicht allein nahmbhaffte Contributionen samble, sondern auch ville junge Leuth und Contribuenten zum Popen gegen Erlegung 30 fl. ordinire; die Ordination der Union abschwehren lasse und ihnen Patenten nach anligenden Exemplari austheille. Annectendo was er in hoc emergenti fürgekehret, sich wegen des Rimniker Bischoffens ad priora beziehend.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. Januar. 121/709.)

192.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

Ianuarie 1736.

Ioannovich, Rätischer Metropolit, respondet dass er den Bischoff Melentievich, den Caplan Simonovich, den Pater Popovich, den Clericum Arsen und den Canzellisten Varsani darumben nach Siebenbürgen und in die Wallachey abgeschicket, umb einestheills die bewilligte Collecta einzubringen, anderenthills aber umb bey denen Pressauern (1) die Spiritualia in besseren Stand zu bringen, zugleich auch selbe von der Persecution der alda befindlichen Poppen zu befreyen, deme rucket er bey, das an gedachte Collecta dato wenig eingegangen, mithin die wegen Aufrichtung des Illyrischen Regiments contrahirte Schulden nicht bezahlet werden können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. Ianuarie. 122/705.)

(1) Braşoveni (?).

Hofkriegsrath cätre Wallis.

14 Januarie 1736.

Eben das jenige, was selbter in continuatione seiner über die vorgegangene wallachische Bischoffs-wahl und darbey unterlofene Intriguen des Rätischen Metropolitens vorhin erstatteten Berichten untern 15-ten Octombris vorigen Jahrs weithers beygebracht, haben folgendes auch zwey vorgekommene Memorialien bestätigtet, in deren einem gedachter Metropolit vorstellet, wie Er zwahr in Folge der an ihne ergangenen Intimation den bisherigen Bistrizer Igumen Clementem zum Rimnicker Bischoffen consecrieren wollte, hette aber von allen wallachischen vornembsten Klöstern, Bojarn und Leuthen derley ritus vernohmen, dass der vermeinte Bischoff nicht von dem ganzen Clero et Populo, sondern bloss von dem Oberdirectorio ihren Privilegien und Kirchen gesätzen zuwider erwehlet worden seye, mithin auch qualis in so lang nicht erkennet und consecrieret werden khönte, bis nicht dem Clero et Populo eine andere Wahl gestattet werde und dieser so dann von ihnen einen einstimbigen Consens erhalte, an welchem aber er Metropolit umb so mehr zweiflete, als ersagter Clerus et Populus einen anderen Igumen zu besseren Dienst für Ihro Kayserl. Mayestät erwehlen wollte. In dem anderen Memorial so dann wird nomine deren Klöstern, Bojaren und Mitglieder der österr. Wallachey gemeldet, das sie schon vor einiger Zeith umb die Erlaubnus ihrer alten Gewohnheit, nach Zusambenkhommen und statt des abgelebten Rimnicker Bischoffs drey taugliche Candidaten zur neuen Wahl denominieren zu dürfen angelangt, so hetten sie aber hierauf nicht nur allein diese nicht erhalten, sondern es were gleich ohne ihrem Consens der Bistrizer Igumen Clemens nebst anderen 2. Candidaten von der dasigen Administration dahin benennet und anhero pro confirmatione remmittieret worden, zumahlen aber vermög ihrer Privilegien bey ihnen Niemand zum Bischoffen ohne ihrem freywilligethanen Vorschlag dreyer Candidaten resolviert und confirmiert werden khönte, auch der Igumen Clemens weder zu Ihrer Kayserl. Mayestät Dienst, noch auch zu gemainen Nuzen und ville andere geschickhtere Subjecta zu finden weren, als hätten selbte zu verordnen, womit sie an ihrer gewöhnlichen Zusambenkhunfft

und Erwehlung dreyer Candidaten nicht verhindert, auch der Ihnen pro Episcopo vorgeschlagene Igumen Clemens nicht violenter aufgetrungen werden möchte.

Nun wirdet, so vill die Formalitet deren hievor angezogenen beeden Memorialien betrifft, nachdeme sie weder eigenhändig, noch durch einen hierzue sich legitimierten Mandatarium geförtiget, untereinstens zum Beschaidt hinaus erthaillet, das solche künsttighin auf ein oder andere Weis Ordnungsmässig unterschriben werden sollen, allermassen dergleichen sonsten bey denen Dycasterien anzunehmen ohne deme nicht Styli und bey disen Leitthén desto bedencklicher, weillen sie der teüttschen Sprach selbstn nicht kündig, mithin in derley Memorialien zu weyllen auch ohne deren Supplicanten Wissen und Willen durch unbesonnene oder interessierte Schriftsteller, sondern die Conpicienten zu erfahren öftters ungereimfte oder ungezühmende Dinge vorgebracht werden khönnen.

Belangend aber die Hautsach selbstn, hat man in der löbl. Kayserl. Hofkammer darüber gepflogenen Einverständnuss forderist 3 Passus bemörckhet, als erstlich die Vermessenheit des Metropolitens, dass selbter die vorgegangene Bischoffs-wahl umbstossen und nicht Ordnungsmässig beschehen zu seyn fürgeben wolle, anbey auch über die an Ihne schon ergangene Intimation, dass Ihro Kayserl. Mayestät den zum Bischoffen erwehlten Bistrizer Igumen Clementem allergnädigst resolvieret haben, solchen anjezo zu consecrieren verweigern, wo doch der Wahl-actus (wie der Herr General . . . in Eingangs erwehnt seinem Schreiben selbstn gahr wohl anführet) solenniter und nach der bisherigen Observanz a Clero et Bojaronibus durch formbliche Candidation dreyer Subjectorum mit allgemeiner Zufriedenheit des Landes für sich gegangen und sothaner Bistrizer Igumen per pluralitatem votorum erwehlet, auch so forth von der Administration und Oberdirectorio primo loco candidieret, mithin eben von beeden Hofstellen gewöhnlichemassen Ihrer Kayserl. Mayestät zu gedacht erledigten Bistumb vorgeschlagen, von Ihnen darnach allergnädigst bestättiget und dise Confirmation dem Metropoliten gebräuchigermassen ratione consecrationis intimieret worden, welchemnach es dann bey sothaner allergnädigsten Kayserl. Resolution annoch sein ohnabänderliches Verbleiben hat und zugleich dem Herrn Metropoliten, wo ihme nicht zuegestanden, disen so ordnungsmässigen Actum zu contradicieren, minder die consecra-

tion des neo-electi et confirmati zu verweigern, sein dissfahliges Unfueg per Decretum zu erkennen gegeben, anbey auch angefüget wird, dass er gemelten Bischöffen Clementem per se vel substitutum ohne weithers consecrieren solle, als man widrigens ihne in anderweeg consecrieren zu machen schon wissen wurde. Über dises khommet andertens nicht minder in Bedenckhen, dass er Metropolit nach Ausweis obigen Memorialis sowohl, als anderer bisheriger Anmassungen sich einige Jurisdiction in Wallachey zueaignen wolle. Gleichwie aber schon neulich rescribiret worden, dass demselben keine Activitet noch Disposition darinnen zugestatten seye, zumahlen Ihne allda keine Jurisdiction gebühret und er ausser des blossen Consecrations-actus des Rimnicker Bischoffens nichts zu thuen oder zu sagen hat, also hat es darbey umb so mehrers sein Bewenden, weillen anberichtermassen das praescriptum vetus et mos gentis Valachicae Ihne so gar von dem jure praesentandi Episcopum excludieren, auch die Pravila selbst nichts anderes einraumbet, als das die Wahl deren Bischöffen mit seinem Vorwissen zu beschehen habe. Damit also gegen dise Resoluta und den von hier approbierten dertahlen mit Vergnütigen des Cleri und ganzen Landes beobachtenden modum eligendi Episcopum ferershin desto weniger gehandelt werden möge, so wolle der Herr General nachdeme die hierunter bishero unterloffene Inconvenienzen Hauptssächlich aus der von villbesagten Herrn Metropoliten mit etlich unruhigen Wallachen pflegenden Particular-correspondenz entsprungen, dise forderist abzuschneiden und nach Moglichkeit zu verhindern trachten. Wornebst man auch an ihne Herrn Metropoliten decretaliter einflüssen zu lassen untereinstens ohnermangelt, dass er von aller anmassenden Jurisdiction in Wallachey sich enthalten und ausser des blossen ihne zuekhommenden bischöflichen Consecrations-actus sich weithers in dasige Geschäften nicht einmischen solle. Sonsten hat man auch drittens aus dem Inhalt sein des Metropoliten ad Clerum et Statum Politicum Valachiae Austriae stylisiereten von dem Herrn General in translato angeschlossenen Schreibens sehr unbeliebig erschen, dass selbter einen nicht minder arroganten als gahr bedenckhlichen Titel sich zueaigne und in specie benebst einigen in Contextu enthaltenen Incompetenzen sich selbst in formalibus: Caesareae Catholicae Majestatis Orthodoxorum Illyrico-Rascianorum Regiminum pedestrium et Equitatum protectorem benambse, daher man eben dises an Ihne

nicht ohngeandter vorübergehen und solchen zu hinkünftiger Unterlassung dergleichen Unbefuegnussen anlaithen wirdet.

Welches dann alles ist, so wtr dem Herrn General in einem und anderem zur Nachricht und respective darnach unter Einverständnuss mit dem (titl.) Arrivabene machender Fürkherungen des weitheren hiermit anzufügen befunden, etc.

Wien den 14-ten Januarii 1736.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Januar. 267 Registr.)

194.

Hofkriegsrath către Mitropolitul sârbesc Vincentiu Ioanovici.

14 Ianuarie 1736.

Es ist uns sowohl von seiner Behörde beygebracht worden, als auch aus einem in dessen Namben jungst überrachten Anbringen selbst zu ersehen gewesen, was gestalten derselbe ohngeachtet der an Ihne schon vor geraumber Zeith ergangenen Intimation, das Ihre Kayserl. Mayestät den bisherigen Bistrizer Igumen Clementem zum Rimnicker Bischoffen allergnädigst bestätigtet, gleichwohlen solchen darumben zu consecrieren verwaigere, weil er nicht legitime erwelt seyn solle, mithin auch qua talis in so lang nicht erkennet und consecrieret werden khönte, bis nicht Clero et Populo eine andere Wahl gestattet werde. Gleichwie aber diser Wahl-actus solenniter und nach der bisherigen Observanz a Clero et Bojaronibus durch formbliche Candidation dreyer Subjectorum mit allgemeiner Zufriedenheit des Landes für sich gegangen und sothaner Bistrizer Igumen per pluralitatem votorum erweltet, auch so forth von der Administration und Oberdirectorio primo loco candidieret, mithin eben von beeden Hofstellen gewöhnlichermassen zu gedacht erledigten Bistumb Ihrer Kayserl. Mayestät vorgeschlagen von Ihnen darnach allergnädigst bestätigtet und solche Confirmation wie gebrauchig dem Herrn . . . ratione Consecrationis intimiret worden, also hat es bey sothanner allergnädigsten Kayserl. Resolution ein für allemahl seine ohnabänderliches Verbleiben, folgbahr derselbe ermelten Bischoffen Clementem per se vel substitutum ohne weithers zu consecrieren, als man widrigens Ihne in anderweeg consecrieren zu machen schon wissen wurde, gestalten dann dem Herrn . . . niemahlen zuegestanden, disen so ordnungsmässigen Actum zu contradicieren, minder die Consecration des Neo-electi et Con-

firmati zu verwaigern, massen demselben wohl von selbsterwissend, dass Ihme keine Activitet noch Disposition in Wallachey zuegestanden, weder einige Jurisdiction allda Gebühr und er ausser des blossen Consecrations-actus des Rimniker Bischoffens nichts zu thuen oder zu sagen, worbey es auch umb so mehrers sein Bewenden hat, weillen eben das praescriptum vetus et mos gentis Valachicae Ihne so gahr von dem jure praesentandi episcopum excludieren, auch die Pravila selbst nichts anderes als die Wissenschaft von der Wahl zuegestehet, westwegen also der Herr . . . von allem exercitio einiger Jurisdiction in Wallachey ferershin sich zu enthalten und ausser des blossen ihme zuekommenden bischöflichen Consecrations-actus weithers in dazige Geschäften nicht einzumischen haben wirdet, wie auch derentwillen und das Ihme dergleichen nicht zugestatten, dem wallachischen Oberdirectorio beraihths austrückhlichen angefüeget worden.

Sonsten hat man nicht minder aus dem Inhalt seines ad Clerum et Statum Politicum Valachiae Austriacae erlassenen von erstgedachten Oberdirectorio in translato eingesendeten Schreibens sehr unbeliebig ersehen, dass selbter einen so ungebührenden als der allerhochsten Landsfürstlichen Autoritet nachtheylligen Titel sich zueigne, da er in specie benebst einigen in Contextu enthaltenen Incompetenzen sich selbst in formalibus einen Protectorn deren Kayserl. Illyrisch-Räzischen Regimenter zu Pferd und Fues benambset. Welcherley unbefuegnussen demnach der Herr Metropolit für das Künfftige allerdings zu unterlassen hat, umb nicht hemtüssiget zu seyn, solches in anderweeg gemessener zu andten.

Ausser deme übriget allein noch wegen Eingangs berührten, in dessen Namben überrachten Memorial beyzuruckhen, dass, nachdeme solches weder aigenhändig, noch durch einen sich hierzue legitimierten Mandatarium geförtiget dergleichen hingegen sonsten bey denen Dycasterien anzunehmen ohne deme nicht Styli ist, und solche Memorialien jenen selbst, deren Namben auf oder untergeschriben, zu Nachtheyll geraichen dörfften, zu mahlen auch offters ohne ihrem Wissen und Willen durch unbesonnene oder interessirte Schriftsteller ungeraimbte oder ungezühmende Dinge vorgebracht werden können; also der Herr Metropolit umb hierunter desto gesicherter zu seyn, seine

Schriften künftighin auf ein oder andere Weise Ordnungsmässig unterschreibener einraichen wolle. Wormit, etc.

Wienn den 14-ten Januarii 1736.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Januar. 368 Registr.)

195.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

15 Octomvrie 1735 (1).

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath, Durchläuchtigster Fürst, Excellenz, Gnädigst-Gnädig und Hochgeehrteste Herren, Herren.

Aus Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsraths untern 1-sten hujus an mich gnädig gestellten Rescripto habe mit gehorsamen Respect vernommen, wasmassen ich den anstatt des verstorbenen Innocentii Wayland gewesten Bischoffs zu Ribnik in der Wallachey von einem Hochlöbl. Directorio daselbsten nebst andern zwei Candidatis vorgeschlagenen und von Ihre Kayserl. und Königl. Mayestät allergnädigst ernannt und confirmirten Clementem dermahligen Igumen zu Bistritz zum oberwehnt Ribnicker Bischoff consecriren sollte. Obwohlen ich nun Euer Durchläuchtigster Excellenz und Gnaden hierinfallts, sogerne als schuldig Gehorsamen möchte. Nichts desto weniger aber, weilen von obberührter Provintz vornehmsten Klöstern, Bojaren und Leuthen derley ritus von gedachten Clement eines anders berichtet worden bin, nehmlichten er wäre nicht von dem gantzen Clero et Populo, sondern bloss nur von Hochgedachten Directorio wieder alle ihre bisherige Privilegia und Kirchengesetze, nach welcher sie ordentlich zusammenzukommen, und die Besten drey Candidatos zu erwehlen, und als dann zur allerhöchster Denomination und Confirmation Ihre Kayserl. und Königl. Mayestät vorzustellen pflegten, vorgestellet, mithin so lange nicht könnte vor einen rechtmässigen Bischoff von Ihnen erkannt und gehalten werden, bis er nicht per plura vota dazu erwehlet und vorgeschlagen werden sollte; allenmassen bey unserer Orientalischen Kirchen keiner zum Bischoff consecrirt werden kann, der nur durch ein und den andern aus zeitlichen Absichten, und nicht von der gantzen Gemeine ausser halben Interesse bloss in An-

(1) Data este așa admisă în *Archiv für österreichische Geschichte*, LXII, p. 419. Se află însă cu alte acte inregistrat în anul 1736.

sehen seiner Würdigkeit einmuthiglich erwehlet und erkohren worden ist. Als habe hiermit gehorsamst depreciren sollen; wann aus obangezeugten Ursachen mehr gedachten Clementem so lange nicht zu sothanen Bischoff consecriren kann, bis nicht von denen wieder seine Wahl und Benennung protestirenden einen mehrstimmigen Consens erhalte; zumahlen als ein Ertzbischoff der gantzen Gemeine Niemand mit Gewalt und per vim aufzudringen; vielweniger seiner Kaiserl. und Königl. Mayestät einem solchem zu recommandiren befugt bin, welcher weder der Kirchen noch dem gemeinem Weesen zum Besten rathsam seyn kann, sondern nur allerhandt Unruh und Zwischtigkeit in Volck veruhrsacht, da doch Seiner Allerhochst gedachten Mayestät wenig oder gar nichts daran gelegen, ob dieser oder jener Bischoff wird, wenn er nur die allgemeine Ruhe mit unverruckter Treue und Gehorsam fördert, einen solchen aber nicht an dem Clemente, sondern an einem andern Igumen gedachte Klöster und Bojaren zu finden hoffen, wenn selbige nach den obbesagten Gebrauch in einer Zusammenkunfft frëye Wahl erhalten werden; sonsten aber protestiren Sie wieder allen unzulässlichen Zwang; ich aber mit Erwartung gnädiger Bittgewehr in tiefster Devotion und Respect ersterbe.

Eines hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsraths.

Unterthänig gehorsamster
VINCENTIUS IOANNOVITSCH
Ertz-Bischoff und Metropolit zu
Belgrad und Carlovitz.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Jänner. 359 Exped.)

196.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

28 Januarie 1736.

Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath, Durchläuchtigster Hertzog, Excellenz Gnädigst-Gnädig und Hochgebiethende Herren Herren.

Was Ein Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath untern 14-ten dieses gnädigst und gnädig mir zuzusenden geruhet, habe ein Solches samt auch den an 1-ten Octombris mit dem Jahr abgeruckten Monathe an mich gnädig zugestellten Intimato mit gehorsamsten Respect vernohmen. Nun was das letztere und in ordine erstes

hoches Intimatum belanget, nachdem ich ein solches durch meine Bohörde in parte suo certo tenore, unterthänig gehorsamst beantworteten lassen, und weilen also, von vornehmsten Klöstern, Bojaren und Leuthen auf geistlicher Arth, nicht eines andern von den Bistriczer Igumen Clement (Er nicht von gantzem Clero et Populo anstatt des verstorbenen Innocentij, zu Ribnicker Bischoffen, sondern bloss nur von dem alldasigen löblichen Directorio wieder alle ihre bissherige Privilegia und Kirchen-Gesetze, nach welchen Sie ordentlich zusammenzukommen und die beste drey Candidatos zu erwählen und alsdann nach alten Gebrauche zur allerhöchsten Denomination und Confirmation Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät vorzustelen pflegten, erwählt und candidirt seyn solle) berichtet worden bin; so wird Ein Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsrath, von selbstem hoch erleicht, zu ermessen geruhen, wie das nicht zu dem Ende mein Intention gerichtet seye, wieder Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät allergnädigste Resolution und des besagten Igumeni Clement zum Ribnicker Bischoffen allermildeste Bestätigung und dessen ohnabänderliche Confirmation zu handeln: sondern bloss allein dass, velut praemissum dem Kayserl. Hofe unterthänigst zu remonstriren.

Wan nun aber sothane neu aufgebraachte Methodus cum praedicio summo auf ein nie beschehene Arth der österr. Wallachey Cleri und Bojaronum, durch allda bestellte löbl. Kayserl. Administration und Oberdirectorium vorgenommen worden und Er selbstem nochmahl repetirte Igumen Clement, zu sothaner bischofl. Würde allergnädigsten Confirmation, wieder unsere Kirchen-Canones, Apostolische und heilig. Vätter-Gesetze, bis zu ruckständigen Consecration gekommen; mich aber hiedurch in mein Praedecessorum und consequenter auch meines da Landes aus allerhöchsten Gnaden Ihro Kayserl. Mayestät verliehenen und decretive concedirten müniorum spiritualium officio irre gemacht. So ist dennoch auch diss alles dahin zu beweisen, das dessen allerhöchst mir anverlassene Consecrirung, nicht durch mich (wiewohl obangezogener Ursachen wegen in legaler Folge geschehen können), sondern immediate durch Ihme selbstem, der gänzlich seines christlichen und geistlichen Regulamenti sich vergessen, bishero verschoben worden; massen nachdem schon Ihme zu consecriren, das erwähnt gnädigstes Intimatum erhalten und um wie viel mehr denselben gleich in allen Wege, mein unterthänigsten gehorsam contestiren wollen, so nicht mea culpa, als

des consecrandi, welcher der Zeiten nahe erst, mit einzigen Schreiben bey mir eingekommen und bishero in Erwartung und Anverlangung dessen Persohns mutwillig ausgeblieben.

Schliesslich dahin (da ich doch auch weiters letzt genannten Igueni Clement selben Persöhnlichers ankommen erwarten und also Ihro Kayserl. und Königl. Mayestat höchsten Befehl, in Bezeugung meiner gehorsamsten Ergebenheit erfüllen will) gelanget an Euer Hochfürstl. Durchleüchtesten Excellenz und Gnaden mein unterthänig gehorsamstes Bitten; damit dennoch, diesesmahl, durch derley ungewöhnliche Betretung, mir oder meinem Nachfolger, in meiner und dessen Jurisdiction, wie auch allergnädigsten Confirmatorialien nichts benchme, sondern dieselbe weiters auch bis diesen Casum und meine darin zu succediren in Stande seyn mögen. Ansonsten, gleich bereit für mein ergebnste Schuldigkeit erkennen will, nach hocherleüthen Anstimmen, (und wie selbst nicht schulde daran), von allen ungebührenden, den allerhöchsten Landsfürstlichen Autorität nachtheiligen, und bey denen Hof-Stellen einzureichen nicht gebräuchlichen Incompetentien, abzuweichen und unterlassen. Der gleichfalls in all unterthänig gehorsamster Demuth ersterben trachte.

Eines Hochlöbl. Kayserl. Hofkriegsraths.

Unterthänigst Gehorsamster
WINCENTZ IOANNOVITSCH
Erzbischoff und Metropolit.

Bellgradt den 28 Januaris 1736.

(Kriegsarchiv. Hofkriegsrath. 1736 Februar 645. Exped.)

197.

Hofkriegsrath cätre Wallis.

30 Ianuarie 1736.

Die Bewürkung von dem Clero Valachico als ein donum gratuitum pro 5.000 fl. und von dem neu resolvirten Rimnickier Bischoffen Clemente per modum anticipationis zu überkommen geglaubten Geld-praestation überlasse man seinem Guttbefund und Dexterität.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Registr. Januar 30. ^{153/}661.)

198.

Wallis către Hofkriegsrath.

Martie 1736.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen accusiret die ihm übersendete formulam juramenti für den neu ernannten Bischoffen zu Rimnick.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. März. ⁴⁰²/_{201.})

199.

Wallis către Hofkriegsrath.

August 1736.

.....
 leget hac occasione bey, was der Metropolit zu Belgrad in materia Consecrationis des neu resolvirten wallachischen Bischoffen Clementis an ihn erlassen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Exped. August. ¹³¹²/_{234.})

200.

Vincentiu Ioanovici către Hofkriegsrath.

August 1736.

Ioannovich Rüzischer Metropolit zu Belgrad wegen Abschiekung dahin des Rimnicker Bischoffens Clementis umb von ihm consecrirt zu werden, welcher aber die Collectam mitbringen solle.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1736 Exped. August. ¹⁶⁰²/_{817.})

201.

Hofkriegsrath către Wallis.

11 August 1736.

..... respectu Consecrirung des wallachischen Bischoffens Clementi hingegen, und was dieser wegen der Metropolit zu Belgrad überscrieben das weithere rescribiret werden.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1736 Registr. August 11. ¹¹²⁷/_{234.})

202.

Wallis către Hofkriegsrath.

Septemvrie 1736.

Graf Franz Wallis Commandirender General in Siebenbürgen und in der österreichischen Wallächey bittet ihme zu bedeuten, ob der neu confirmirte Rimniker Bischoff Clemens zur Consecration nacher Belgrad abzuschicken seye, umb sowohl diesen als die in anverwahrten original und translatirten Schreiben darumb supplicirende Iguenen darnach verabscheiden zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1735. Exped. September. ¹⁷⁷⁸/_{467.})

203.

Hofkriegsrath către Wallis.

24 Septemvrie 1736.

. Cum annexo dass, da der Raizische Metropolit sich zu Consecrirung des confirmirten Rimniker Bischoffens Clementi nicht bequemben wollte, dieser durch 3 andere Bischöffe ohne weithers consecrirt werden sollte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1736. Registr. September 24. ¹³³⁸/_{660.})

204.

Wallis către Hofkriegsrath.

Februarie 1737.

Graf Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen fraget sich an, ob der in der Wallachey zu Rimnik neu confirmirte Bischoff Clemens auf Ansuchen des Metropoliten Ioannovich der Consecration willen zu ihme nacher Belgrad oder Carlovitz gelassen werden dürffe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. Februar. ³⁹³/_{357.})

205.

Hofkriegsrath către Wallis.

16 Februarie 1737.

Notificatur, was Arth der neue Rimniker Bischoff zu der von dem räzischen Erzbischoffen und Metropoliten empfangenden Consecration nacher Belgrad oder Carlowitz abgeschickhet werden könnte.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. Februar 16. ²¹²/_{421.})

206.

Wallis către Hofkriegsrath.

Martie 1737.

Wallis (Graf Franz Paul General), Er habe keinen Anstand, dass der neu creirte Bischoff zu Rimnick Clemens zu dem Metropolitzen zur gewöhnlichen Consecration herausreysen könne und leget bey was der Bischoff, ingleichen bey ihme für eine Instanz gemachet.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. März. 677/148.)

207.

Wallis către Hofkriegsrath.

Aprilie 1737.

Graf Franz Paul Wallis, Commandirender General in Siebenbürgen habe zufolge der Verordnung den zu Rimnick in der österreichischen Wallachey resolvirten Bischoffen ritus schismatici nebst einer gewöhnlichermassen beygegebenen 2 Igumenis und so villen Bojaren; dann dem Kriegs- und Administrations-Concipienten Dindar nacher Belgrad zur Consecrirung an den dasigen Metropolitzen abgeschiket und leget bey von gedachten ratione dieser Consecrirung gethane Erklärung.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. April 1235/883.)

208.

Hofkriegsrath către Wallis.

24 Aprilie 1737.

..... approbando dass der nette Rimniker Bischoff graeci ritus unter der einberichten Praecautio nacher Belgrad zum Metropolitzen pro Consecratione abgesendet worden.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. April 24. 629/884.)

209.

Wallis către Hofkriegsrath.

Iunie 1737.

Wallis Commandirender General in Siebenbürgen und Wallachey berichtet dass er den von dem Metropolitzen zu Belgrad zur

Installirung des Rimniker neuen Bischoffs Clementis in die österreichische Wallachey abgeschickten rätzischen Bischoffen aus innbemelter Ursach in gedachter Provinz nicht admittiret, obbemelt zu Crajova angelangten Rimniker Bischoffen hingegen erlaubt habe, sich nacher Hermanstatt zu verfüegen umb von ihme das juramentum fidelitatis vor der Installirung, welche als dann durch die Administration zu Crajova vollzogen werden kann, abnehmen zu können.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. Juni. 1791/400.)

210.

Hofkriegsrath către Wallis.

5 Iunie 1737.

Dem Raizischen Metropolitene seye ausser der zuständigen Bischoffs-Consecrirung kein anderer actus jurisdictionis zu gestatten, dahero der zu Installirung des Rimniker Bischoffs Clementi abgeschickte Raizisch-Bischoff nicht zu admittiren, sondern diser actus durch die wallachische Administration zu bewürkhen . .

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. Juni 5. 898/121.)

211.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1737.

Fürst Lobkowitz, interims Commandirender General in Siebenbürgen va face toate înlesnirile catolicilor cari se refugiau din Oltenia în Ardeal, befremdbet sich aber über den Bischoff von Rimnick dass solcher, dem Vernehmen nach, mit dem Igumeno von Govora und einigen Popen zu denen Türkhen übergangen seyn solle:

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. December. 3414/256.)

212.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1737.

Fürst Lobkowitz, qua Interims Commandirender General in Siebenbürgen, communiciret die ihme von dem wallachischen

Bischoff zu Rimnick zugeschickte an den Clerum, Nobilitatem et populum dasiger Orthen durch den Hospodarn Maurocordato und einen bey ihne befindlichen Seraskier Mustafa Passa erlassene in lateinischer Sprache übersezte 2. Patenta mit vermelden, wie er gedachter Bischoff wegen deren in besagten Patenten begriffenen Bedrohungen der von dem Feind vorhabenden Besetzung der disseithigen Wallachey auf seine Anfrag was bey denen Umständen zu thuen, sich mit seinen besten Sachen in Siebenbürgen zu fleihen geretten habe, auch wie er nach unvermelt erhaltenen Nachrichten wegen eines zu Bukarest befürchtenden feindlichen Einfahls sowohl nach Salatrük ein Commando von 86 Husaren, als auch Cozia 40 mann zu Bedeckung deren Postirungen dasiger Orthen angestellt. Colonelul Frankenberg de la Postul Lovištea va trimite cățiva oameni la București ca să se informeze și să se asigure pasul Vulkan și Caroliner.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. December. ^{3426/308.})

213.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Decemvrie 1737.

.....
 Hac occasione angezeigt wasgestalten der Bischoff von Rimnick dem das nach Slatina ziehenden türkhischen Corpo commandirenden Bassa mit villen Igumenis und Calugern entgegen gegangen und unter den türkischen Schuz sich begeben haben solle.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Exped. December. ^{3429/312.})

214.

Hofkriegsrath către Lobkowitz.

25 Decemvrie 1737.

..... dass die aus der jenseithigen Wallachey sich herüber flüchtende Insassen behörig aufgenommen werden, geschehe gar recht, hingegen wäre der auf die feindlichen Seithen entflozene Rimnickier Bischoff und Igumen von Govora bey dessen dereinstigen Betretung Red und Verantwortung zu ziehen.

(Kriegsarchiv. Protocol 1737. Registr. December 25. ^{1934/559.})

215.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Martie 1738.

Lobkowitz raportează despre operațiunile militare, und schlüset das von dem zu Crajova befindlichen Rimnicker Bischoff und dem Igumen zu Hurez Dionisio dahin erlassene originaliter intercipirte Patent mit dem Annexo bey, das eben dieser Bischoff dem Kayserlichen Interesse zuwider seye und die wohlgesinnte wallachische Unterthanen davon abzuleiten trachte

(Kriegsarchiv. Protocol 1738 Exped. März. ⁶¹³/_{723.})

216.

Hofkriegsrath către Lobkowitz.

26 Martie 1738.

Lobkowitz, respondetur der neuer Dingen aus Bukarest von einer feindlichen Zusambenziehung entstandene Larme dörfte meistentheils von des Rimnicker Bischoffens und Igumini von Hurez ausgesträtetes Avocations-Patent herrühren, wovon das intercipierte Originale in guter Verwahr zu behalten, auch sein Bischoffens dermahlige Aufführung zu seiner dereinstigen Conviction wohl ad notam zu nehmen.

(Kriegsarchiv. Protocol. 1738 Registr. März 26. ⁶⁰³/_{777.})

217.

Lobkowitz către Hofkriegsrath.

Octomvrie 1738.

Lobkowitz interims Commandirender General in Siebenbürgen communiciret was der zu Crajova dermahlen stehende Murteza Bassa wegen Zurücklassung deren aus der disseithigen Wallachey sich herüber retirirten Bojarn an ihne und der wallachische Bischoff von Rimnick an obgedachten Bojarn für eine Revocations-schreiben erlassen habe.

(Kriegsarchiv. Protocol 1738. Exped. October. ²⁷⁸⁴/_{688.})

218.

Hofkriegsrath către Lobkowitz.

25 Octomvrie 1738.

Li dă instrucțiuni cu privire la întoarcerea acasă a boierilor din Oltenia refugiați în Ardeal, dann auf was Arth des wallachischen Bischoffens von Rimnick bezeigende Aufführung und Correspondenz zu beobachten.

(Kriegsarchiv. Protocol 1738, Registr. October 25. 1902/374.)

219.

Fragment dintr'un memoriu al lui Stefan Blasskovich către Hofkammer prin care cere regularea unei moșteniri.

29 Decemvrie 1739.

.....

Ratione vero salarii mei, siquidem Excelsum Aulae Bellicum Consilium ad modernum Generalem Commendantem Serenissimum Principem de Lobkowitz, gratiosum Decretum ad manus meas mihi emanavit, ut vigore supremi Directorii sui, episcopum Rimnicensem successorem defuncti Innocentii Episcopi Rimnicensis compellat ad salarium meum exsolvendum sexcentorum florenorum juxta Reversales Ejusdem Innocentii Episcopi, donec rediissem, idem successor episcopus Rimnicensis, inter illud tempus, aufugit ad Turcicas partes. Siquidem vero mortuus Innocentius Episcopus Rimnicii, in Typographia Typo editos, curavit inde Cibinium copiosos varios libros donec vixisset advehi ad vendendum, depositos in Phornice Dimitri Moldovianul vocati, quos post mortem Ejusdem Innocentii Episcopi Inelyta Transylvaniae Camera confiscavit, expost vendidit, circiter sex millibus florenorum, uti fide dignum testimonum exstaret, ex quibus libris unum vel alterum, Certus officialis Cameralista accepit, qui scit Vallachice scribere et legere, mineae dictos, ad instar Sacrorum Bibliorum, quo ad magnitudinem Typo editos, dum necessum erit oretenus dicam ejusdem nomen, quomodo vocatur, memorato Excelsae Aulicae Camerae Consiliario L. Baroni de Schmidlin, in scriptis, nolo mihi plures inimicos parere. Haec pecunia crederem quod sit in Registro Transilvanico Cameratico inprothocollata, quod declaratum Salarium exstaret, postquam ex Turcico captivitate Deus me per fugam Constantinopoli ex vinculis liberasset

ruinatus, spoliatus, per aliquod annos in Episcopatu Rimnicensi domesticum Secretarium continuassem, dum pace facta cum Turca ex Pivodiano Regimine plures universae compagniae, cum officialibus suis erant reductae, cum obsitualibus literis et nisi quinque detentae, pro servitiis ulterioribus Augustissimae Majestatis Suae.

.....
 Ratione vero supra declarati salarii mei sexcentorum Flerenorum, ex pecunia defuncti Innocentii Episcopi Rimnicensis per In-clytam Cameram Transylvanicam circa annum 1734-um confiscata, dignetur pariformiter gratiose Illustrissimo Domino Domino Aulicae Camerae Consiliario et Baroni de Schmidlin ordinem et resolutionem emanare, ut inde praefati salarii mei solutionem assequor

(Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1742. December 31.)

220.

Baronul Schmidlin către Hofkammer cu privire la cererea lui Stefan Blasskowicz de a fi despăgubit din banii de pe cărțile confiscate episcopului de Râmnic.

7 Martie 1740.

.....
 Was aber desselben an den gewesten Bischöffen zu Rimnick noch mit 600 fl. forderende Besoldung anbelanget, da mir von der gantzen Sach nichts wissend, noch von desselbigen Bischoffens Vermögen, oder Verlassenschaft in specie etwas bekant ist, wird der Supplicant das jenige gehöriger Orthen zu suechen oder allenfahls sowohl seiner praetension mehrers zu beschainigen, als zugleich auch den fundum aus gedachter bischöfflichen Verlassenschaft clärer zu zaigen haben.

.....
 (Reichsfinanzarchiv (Hofkammer). Siebenbürgen. 1742. December 31.)

CUPRINSUL.

	Pag.
Introducere	3
I. Biserica română din Oltenia în timpul dela 1717 și până la 1727	9
II. Biserica română din Oltenia în timpul dela 1728 și până la 1738	75
Incheiere	131

A N E X E.

1. — 1717 Iunie 1. Hofkriegsrath către Steinville ca să cerceteze în privința celor luate de N. Mavrocordat dela episcopie, dela mănăstiri și dela boieri	137
2. — 1719 Ianuarie. Steinville către Hofkriegsrath în privința unui vechiu castel roman pe care îl avea episcopul de Râmnic	”
3. — 1719 Februarie 11. Hofkammer dispune traducerea pravilei în latinește	138
4. — 1719 Februarie 22. Proclamația împăratului Carol VI către populațiunea Olteniei	”
5. — 1719 Februarie 22. Hofkriegsrath către Steinville cerându-i informațiuni în privința mănăstirilor și boierilor	139
6. — 1719 Februarie 22. Hofkriegsrath trimite în Oltenia proclamația împăratului	”
7. — 1720. Contract de arendare. Se scutește Episcopia și unele mănăstiri de oierit	”
8. — 1720 Octombrie 11. Protocolul Comisiunii neoacquistice. Se lasă în suspensie jurisdicțiunea bisericească peste Oltenia	140
9. — 1720 Decembrie 22. Ruesch către Tige în privința oieritului dela mănăstiri și boieri	”
10. — O catagrafie a averilor și a veniturilor mănăstirilor și Episcopiei	141
11. — 1722 Aprilie 23. Hofkammer către Ignațiu Haan în privința sării ce se va acorda mănăstirilor	”
12. — 1722 Septembrie 11. Königsegg către Administrațiunea din Oltenia pentru stabilirea locuitorilor în sate, pentru oprirea adunărilor în mănăstiri și pentru neprimirea supușilor străini de boieri și mănăstiri	142

	Pag.
13. — 1722 Noemvrie 15. Opinia lui Nicolaus Pater în privința sumei cu care s'ar arendă oieritul, scutindu-se episcopul, mănăstirile, consilierii și boierii	143
14. — 1722 Decemvrie 28. Se discută și se ieau dispozițiuni în privința perceperii oieritului (pe 1723) dela mănăstiri și boieri	145
15. — 1722. Catalogul satelor (cu numărul familiilor) pe cari le aveau în Oltenia mănăstirile și Episcopia	147
16. — 1723 Fevruarie. Königsegg și Harrucker către Hofkriegsrath cu privire la scutirea mănăstirilor și a boierilor de oierit	150
17. — 1723 Fevruarie 27. Hofkammer către Kropf și Uhlein în privința luării oieritului dela mănăstiri și boieri	151
18. — 1723 Fevruarie 27. Hofkriegsrath către Königsegg aprobându-i măsurile luate în privința oieritului și luând dispozițiuni în privința sării ce se va acorda mănăstirilor	152
19. — 1723 Fevruarie 27. Hofkriegsrath către Königsegg dispunând ca legatul negustorului Ilie Kurmanovici să se întrebuițeze la face-rea a două școale în Oltenia	"
20. — 1723 Iunie 10. Uhlein către Hofkammer cu privire la sarea ce se acordă mănăstirilor	153
21. — 1723 Decemvrie. Königsegg către Hofkriegsrath trimițând spre aprobare sentința pentru depunerea egumenului dela Căluș, Ioan Ursachi, din egumenat	154
22. — 1723. Specificațiune de cantitatea sării acordată mănăstirilor pe 1723, cum și de numărul persoanelor din aceste mănăstiri	"
23. — 1724 Ianuarie 14. Contract de arendarea oieritului. Se scutesc de oierit toate mănăstirile	155
24. — 1724 Iulie 7. Königsegg și Vichter către Hofkammer în chestiunea sării ce se va da mănăstirilor	"
25. — 1724. Specificațiune de cantitatea de sare acordată mănăstirilor pe anul 1724	156
26. — 1724 Iulie 22. Hofkriegsrath către Königsegg în privința sării de acordat mănăstirilor	157
27. — 1724 Iulie 30. Hofkriegsrath către Königsegg comunicându-i scutirea boierilor și mănăstirilor de oierit (pe 1724)	"
28. — 1724 August. Königsegg către Hofkriegsrath notificându-i unde s'a ajuns cu cercetarea pornită în contra egumenului dela Segarcea trecut la unire	158
29. — 1724 Octomvrie 3. Hofkammer către Vichter în chestiunea sării ce se acordă mănăstirilor	"
30. — 1724 Noemvrie 7. Vichter către Hofkammer. cu privire la scutirea mănăstirilor și boierilor de oierit	"
31. — 1724 Decemvrie. Königsegg către Hofkriegsrath cu privire la numirea lui Ilarion ca egumen la Orez în locul arhimandritului Ioan	159
32. — 1724 Decemvrie 30. Hofkriegsrath către Königsegg în aceeași chestiune	"
33. — 1725 Ianuarie. Königsegg către Hofkriegsrath tot cu privire la numirea arhimandritului Ilarion ca egumen la Orez	"

	Pag.
34. — 1725 Ianuarie 27. Hofkriegsrath către Königsegg, cu privire la confirmarea lui Ilarion și în privința sării	160
35. — 1725 Februarie. Königsegg către Hofkriegsrath în privința numărului lui Ștefan ca egumen la Arnota	„
36. — 1725 Februarie 21. Hofkriegsrath către Königsegg confirmând numărul lui Ștefan ca egumen la Arnota	„
37. — 1725 Martie 10. Hofkriegsrath către Königsegg în privința sării ce se va acorda mănăstirilor	161.
38. — 1725 Maiu. Mitropolitul sârbesc Moise Petrovici către Hofkriegsrath cerând să i se dea jurisdicțiune bisericească și peste Oltenia	„
39. — 1725 Iulie. Königsegg către Hofkriegsrath în privința dișmei pe vin acordată de Const. Brâncoveanu mănăstirii Bistrița	„
40. — 1725 August 15. Hofkriegsrath către Tige, cerând lămuriri în privința dișmei pe vin acordată mănăstirii Bistrița de Const. Brâncoveanu	„
41. — 1725 August 25. Hofkriegsrath către Tige cerându-i raport asupra cererii mitropolitului Moise Petrovici cu privire la întinderea jurisdicției acestuia peste Oltenia	162
42. — 1725 Septembrie 9. Deliberările Comisiunii neoacquistice. Se discută și se decide în privința oieritului, dișmăritului și a sării, cum și în privința jurisdicțiunii mitropolitului sârbesc peste Oltenia	„
43. — 1725 Octombrie. Tige către Hofkriegsrath înaintând memoriile mănăstirilor Bistrița și Orez privitoare la confirmarea donațiilor lor	163
44. — 1725 Octombrie 20. Hofkriegsrath către Tige cerând raport asupra memoriului văduvei lui Brâncoveanu privitor la scutirea mănăstirii Brâncoveni de incartierare.	„
45. — 1725 Octombrie 27. Hofkriegsrath către Tige cerându-i trimiterea cărții pe care vrea să o tipărească episcopul de Râmnic și raport	„
46. — 1725 Noembrie. Episcopul Damaschin cere Hofkriegsrath-ului voie de a desface în Ardeal, Banat și în districtul Aradului cărțile românești ce tipărise	„
47. — 1725 Noembrie 22. Scrisoarea episcopului Damaschin către Tige în privința cărților pe cari voia să le tipărească	164.
48. — 1725 Iulie 2 — Noembrie 22. Rezumatul petiției nepoților episcopului (în care cereau scutirea de dijnă) și al raportului trimis de inspectorul Procop	166
49. — 1725 Noembrie 24. Hofkriegsrath trimite lui Tige cererea văduvei lui Brâncoveanu de a se restitui mănăstirii Orez cele ce îi donase soțul ei	167
50. — 1725 Decembrie. Tige comunică Hofkriegsrath-ului că a oprit pe episcopul Râmnicului de a răspândi în afară de Oltenia cărțile tipărite	„
51. — 1725 Decembrie 10. Hofkammer către Viechter, notificându-i să acorde mănăstirilor și episcopului pe 1725 196 bolovani de sare.	„
52. — 1725 Decembrie 12. Tige către Hofkriegsrath raportând în privința	

	Pag.
bunurilor înstrăinate mănăstirii Orez, cum și în privința cărților pe cari episcopul voia să le tipărească	169
53. — 1725 Decembrie 17. Postscriptum (la un raport al Administrațiunii din Oltenia către Tige) privitor la moartea episcopului Damaschin	171
54. — 1725 Decembrie 18. Administrațiunea din Oltenia către Tige pentru a nu fi admis la inventarierea celor rămase dela Damaschin inspectorul Procop, adică fiscal	171
55. — 1725 Decembrie 27. Viechter către Tige intervenind pentru admiterea provizorie a fiscalului la punerea sigiliilor pe cele rămase dela Damaschin	174
56. — 1726 Ianuarie 7. Raportul lui Tige către Hofkriegsrath motivând de ce fiscalul nu ar trebui admis la punerea sigiliilor	175
57. — 1726 Ianuarie 12. Hofkriegsrath către Tige cerându-i informațiuni cu privire la privilegiile de cari se bucuraseră Domnii la moartea episcopului	178
58. — 1726 Ianuarie 22. Hofkriegsrath către Tige aprobând sigilarea făcută celor rămase dela episcop, cu excluderea fiscalului	”
59. — 1726 Martie. Tige către Hofkriegsrath raportând în privința veniturilor episcopiei și a ocupării scaunului episcopal vacant	”
60. — 1726 Martie 13. Hofkriegsrath comunică lui Tige că se va înțelege cu Hofkammer în privința episcopiei Râmnicului și-l însărcinează să facă inventarierea	179
61. — 1726 Martie 27. Hofkriegsrath către Tige în privința sării acordate mănăstirilor	180
62. — 1726 Aprilie 5. Hofkriegsrath către Trapezuntius cerând specificarea bunurilor înstrăinate mănăstirii Orez	”
63. — 1726 Aprilie. Hofkriegsrath către Tige în privința prestării oieritului de către episcop și mănăstiri	”
64. — 1726 Maiu 28. Scurtă narațiune asupra bisericii române din Oltenia de Nicolae Porta	181
65. — 1726 Iulie 5. Scrisoarea Administrațiunii din Oltenia către Tige propunând a se numi ca egumen la Orez Dionisie dela Polovraci	182
66. — 1726 Iulie 15. Protocolul Comisiunii neoacquistice. Se admite și fiscal la inventarierea și punerea sigiliilor pe cele rămase dela Damaschin	183
67. — 1726 Iulie 29. Scrisoarea călugărului Dionisie Iliev din mănăstirea Orez către Tige, cerând să i se elibereze decretul de numire ca egumen la Orez	”
68. — 1726 August 3. Tige către Hofkriegsrath comunicând că, sub rezerva ratificării de Curte, a eliberat decretul de numire ca egumen la Orez ieromonahului Dionisie	184
69. — 1726 August. Tige trimite Hofkriegsrath-ului raport cu inventar asupra celor rămase dela Damaschin, adăugând că clerul și poporul din Oltenia propun ca episcop pe egumenul dela Govora Ștefan	185
70. — 1726 August 31. Hofkriegsrath comunică lui Tige că se va lua înțelegere cu Hofkammer în privința celor rămase dela Damaschin, că se va chibzui asupra candidaturii lui Ștefan	”

	<u>Pag.</u>
71. — 1726 Septembrie 7. Capitolul III (din reflexiunile lui Nicolae Porta referitoare la Oltenia) în care se vorbește de mănăstiri, călugări, preoți și diaconi	185
72. — 1726 Octombrie 15. Mitropolitul Moise Petrovici recomandă Împăratului pe egumenul dela Govora Ștefan pentru a fi numit episcop la Râmnic.	189
73. — 1726 Octombrie 15. Hofkriegsrath trimite lui Tige diploma de numire a egumenului Ștefan ca episcop la Râmnic	190
74. — 1726 Octombrie 17. Referatul Hofkriegsrath-ului și al Hofkammer-ei către împărat pentru a se numi ca episcop la Râmnic egumenul Ștefan	191
75. — 1726 Noembrie 6. Tige raportează Hofkriegsrath-ului că i s'a cerut ca să grăbească cu numirea noului episcop	192
76. — 1726 Decembrie. Moise Petrovici către Hofkriegsrath cerând ca să i se dea lui lucrurile rămase dela Damaschin și aflate sub sigiliu .	„
77. — 1726 Decembrie 4. Hofkriegsrath către Tige pentru ca să predea mitropolitului Moise Petrovici aparatul episcopal (ce se află sigilat) necesar la instalarea noului episcop	„
78. — 1726 Decembrie 11. Hofkriegsrath-ul comunică lui Tige ceea ce li înaintase Trapezuntius cu privire la posesiunile înstrăinate ale mănăstirii Orez.	193
79. — 1726 Decembrie 7 și 14. Protocolul Comisiunii neoacquistice. Se discută asupra reflexiunilor trimise de Porta cu privire la mănăstiri, călugări, preoți și diaconi	„
80. — 1726. Observări asupra contribuțiunii anuale a Olteniei. Scutirea preoților și a diaconilor	196
80 a). — 1727 Ianuarie. Tige raportează Hofkriegsrath-ului că noul ales episcop al Râmnicului s'a dus, pentru instalare, la Belgrad	197
81. — 1727 Februarie. Tige raportează Hofkriegsrath-ului în privința candidaturii egumenului dela Govora Ștefan, în privința memoriilor egumenilor dela Tismana și Cozia pentru scutirea de oierit	„
82. — 1727 Februarie 28. Hofkriegsrath comunică lui Tige că egumenul dela Govora, recomandat de el, a fost confirmat, că mănăstirile și boierii vor plăti în acest an oieritul	„
83. — 1727 Martie. Tige raportează Hofkriegsrath-ului în privința dificultăților ivite la instalarea episcopului, adăugând să nu se mai acorde mitropolitului sârbesc autoritate în Oltenia	198
84. — 1727 Aprilie. Tige trimite Hofkriegsrath-ului scrisoarea episcopului Nicolae Dimitrievici, plenipotent metropolitan la instalarea episcopului de Râmnic	„
85. — 1727 Aprilie 30. Hofkriegsrath către Tige pentru a se scoate hainele fostului episcop de sub sigiliu	„
86. — 1727 Iunie. Tige trimite Hofkriegsrath-ului o specificare de lucrurile ce se predau episcopului Ștefan din cele rămase dela Damaschin	199
87. — 1727 Iunie 15. Hofkriegsrath către Tige tot în privința celor rămase dela Damaschin	„

	Pag.
88. — 1727 Octomvrie. Tige raportează Hofkriegsrath-ului asupra morții episcopului Ștefan	199
89. — 1727 Octomvrie. Tige raportează Hofkriegsrath-ului că pentru scaunul episcopal vacant au fost aleși 3 candidați, dintre cari ar fi să se numească Inocențiu, egumenul dela Brâncoveni	”
90. — 1727 Octomvrie 8. Hofkriegsrath către Tige în privința candidaturii la scaunul episcopal vacant	200
91. — 1727 Octomvrie 11. Hofkriegsrath către Tige trimițându-i petiția văduvei lui Brâncoveanu de a se evacua mănăstirea Brâncoveni de trupe	”
92. — 1727 Octomvrie 15. Hofkriegsrath către Tige în privința ocupării scaunului episcopal vacant	”
93. — 1727 Octomvrie 23. Uhlein către Hofkammer în privința contribuției preoților și diaconilor, în privința celor 10 mii fl. ai episcopului Damaschin, împărțiți de nepoții lui, în privința mănăstirilor, egumenilor și călugărilor, etc.	”
94. — 1727 Decemvrie. Tige către Hofkriegsrath în privința evacuării mănăstirii Brâncoveni de trupe	205
95. — 1727 Decemvrie 6. Hofkriegsrath către Tige aprobând evacuarea mănăstirii Brâncoveni de trupe	”
96. — 1727. Relațiune amănunțită asupra locuitorilor, episcopului, preoților, călugărilor și mănăstirilor din Oltenia	206
97. — 1727. Răspunsuri date de Porta la chestiuni îndoiioase. Cine sunt nepoții episcopului Damaschin și de ce nu s'a găsit nimic la moartea acestuia	208
98. — 1727. Contract de arendarea oieritului. Nu este nimeni scutit de prestarea oieritului pe 1727	209
99. — 1728 Ianuarie. Moise Petrovici către Hofkriegsrath în privința jurisdicțiunii sale în Oltenia	”
100. — 1728 Ianuarie 12. Hofkriegsrath comunică lui Moise Petrovici că nu i se cade lui dreptul de a prezenta pe episcopul dela Râmnic	”
101. — 1728 Februarie. Tige comunică Hofkriegsrath-ului cererea Românilor de a li se numi un episcop. El se oprește la candidatura egumenului dela Brâncoveni, Inocențiu	210
102. — 1728 Februarie. Referatul Hofkriegsrath-ului către împărat propunând ca episcop pe egumenul Inocențiu dela Brâncoveni	”
103. — 1728 Februarie 11. Hofkriegsrath comunică lui Tige că s'a rezolvat chestiunea episcopului pentru Oltenia	”
104. — 1728 Aprilie. Tige către Hofkriegsrath în privința instalării lui Inocențiu ca episcop	”
105. — 1728 Aprilie 3. Hofkriegsrath către Tige în privința prestării oieritului de către cler și boieri	211
106. — 1728 Aprilie 24. Hofkriegsrath către Tige în aceeași chestiune	”
107. — 1728 Aprilie 24. Hofkriegsrath către Tige în privința instalării ca episcop a egumenului Inocențiu	”
108. — 1728 Maiu 11. Hofkriegsrath comunică lui Tige că s'a conferit egumenului Inocențiu episcopatul	”

	<u>Pag.</u>
109. — 1728 Maiu 11. Hofkriegsrath face cunoscut lui Moise Petrovici numirea egumenului Inocențiu ca episcop	212
110. — 1728 Iunie. Tige trimite Hofkriegsrath-ului cererea consilierilor Administrațiunii în privința instalării episcopului	”
111. — 1728 Iunie 19. Hofkriegsrath către Tige, că episcopatul s'a conferit deja	”
112. — 1728 Iulie 15. Koch către Hofkammer în privința contribuțiilor preoților și diaconilor, în privința celor 10 mii florini ai episcopului Damaschin, împărțiți de nepoții lui, și în privința mănăstirilor, egumenilor și călugărilor	”
113. — 1728 Noemvrie 14. Administrațiunea din Oltenia referitor la punctele lui Porta, în chestiunea luării socotelilor dela mănăstiri	217
114. — 1728 Decemvrie. Tige către Hofkriegsrath în chestiunea instalării și depunerii jurământului de episcopul Inocențiu	218
115. — 1728 Decemvrie 29. Hofkriegsrath către Tige tot în chestiunea instalării episcopului și depunerii jurământului	”
116. — 1728. Puncte privitoare la diferite chestiuni din Oltenia. Chestiunea administrării mănăstirilor și luării socotelilor	”
117. — 1729 Ianuarie. Tige către Hofkriegsrath în privința instalării episcopului de Râmnic	219
118. — 1729 Aprilie. Referat și rezoluție împărătească în privința veniturilor celor 6 mănăstiri închinete	”
119. — 1729 Aprilie 29. Hofkriegsrath cerând lui Tige informațiuni în privința veniturilor mănăstirilor închinete și ale celor domnești	”
120. — 1730 Martie. Schram înaintează Hofkriegsrath-ului remonstrațiunile Administrațiunii și ale clerului din Oltenia	220
121. — 1730 Aprilie. Moise Petrovici către Hofkriegsrath cerând să i se dea satele Orevița și Balboșani	221
122. — 1730 Martie 8. Instrucțiuni trimise de Hofkriegsrath generalului Wallis privitoare la mănăstiri și în genere la biserică	223
123. — 1730 Octomvrie 10. Protocolul Comisiunii neoacquistice. Chestiunea numirii egumenilor la mănăstiri și a contribuțiilor preoților și diaconilor	224
124. — 1731 Aprilie. Wallis către Hofkriegsrath în chestiunea numirii egumenilor la mănăstiri	228
125. — 1731 Aprilie. Wallis către Hofkriegsrath în privința numirii egumenilor la mănăstiri	”
126. — 1731 Aprilie. Wallis către Hofkriegsrath tot în privința numirii egumenilor	229
127. — 1731 Aprilie. Wallis către Hofkriegsrath tot în aceeași chestiune	230
128. — 1731 Aprilie 11. Rescriptul Hofkammer-ei către baronul Andler în chestiunea numirii egumenilor	”
129. — 1731 Iunie 10. Extractul actelor de donațiuni, cumpărături, confirmațiuni, al privilegiilor, posesiunilor și veniturilor mănăstirilor din Oltenia	231
130. — 1731 Iunie 14. Atestațiunea egumenului Samuel dela Sadova în privința arendării a două moșii	276

131. — 1731 Iulie 14. Citațiunea Administrațiunii către egumenul dela Arhanghel de a aduce grabnic actele mănăstirii 277
132. — 1731. Ioan Ursachi, superiorul schitului Titirez, către Wallis, cere scutirea a 6 oameni pentru serviciul schitului și plata fânului ce i s'a luat "
133. — 1731 Decemvrie 22—1732 Februarie 7. Protocolul Comisiunii neoacquistice. Deliberare asupra chestiunii mănăstirilor din Oltenia. 278
134. — 1732 Aprilie. Wallis către Hofkriegsrath cu privire la fostul mitropolit de Patras, Paisie Emanuel 293
135. — 1732 Aprilie 9. Hofkriegsrath către Wallis în privința aceluiaș mitropolit grec "
136. — 1732 Maiu. Deliberările Comisiunii neoacquistice în chestiunea mănăstirilor din Oltenia 294
137. — 1732 Maiu 23. Referatul Hofkriegsrath-ului către împărat în chestiunea mănăstirilor din Oltenia 295
138. — 1732 Iulie 31. Rescriptul Curții, trimis lui Wallis și Rebentisch, cu deciziunile luate în privința mănăstirilor din Oltenia "
139. — 1732 August 29. Hofkriegsrath-ul cere lui Wallis și Rebentisch raport în privința celor 2 sate (Orevița și Balboșani) cerute de mitropolitul sârbesc 304
140. — 1732. Conscripția satelor Orevița și Balboșani 305
141. — 1732 Noemvrie 18. Raportul Administrațiunii din Oltenia către Wallis în privința cererii mitropolitului sârbesc de a i se da cele două sate 307
142. — 1732 Noemvrie 25. Raportul lui Wallis și Rebentisch către Hofkriegsrath în privința aceleiaș cereri a mitropolitului sârbesc. 309
143. — 1732. Mitropolitul Vinčențiu Ioanovici către Hofkammer cerând ca să i se dea satele Orevița și Balboșani 311
144. — 1733 Martie 30. Hofkriegsrath comunică lui Wallis și Rebentisch că nu se acordă mitropolitului Vinčențiu Ioanovici cele 2 sate 312
145. — 1733 Martie 30. Hofkriegsrath către Vinčențiu Ioanovici comunicându-i că nu i se pot conferi cele 2 sate "
146. — 1733 Maiu. Vinčențiu Ioanovici către Hofkriegsrath cerând din nou satele Orevița și Balboșani "
147. — 1733 Iunie 30. Raportul lui Wallis și Rebentisch către Hofkriegsrath și Hofkammer în privința nemulțumirii clerului, în privința luării socotelilor dela mănăstiri și în privința examinării și traducerii documentelor mănăstirilor "
148. — 1733 August 15. Hofkriegsrath către Schram de a se permite episcopului Ioocențiu să meargă la Viena 314
149. — 1733 Septemvrie 24. Deliberările Comisiunii neoacquistice în chestiunea nemulțumirii clerului, a luării socotelilor și a traducerii documentelor mănăstirilor "
150. — 1733 Decemvrie 18. Hofkammer către Rebentisch în privința unui legat făcut patriarhiei din Ierusalem de un negustor mort la Craiova 316
151. — 1734 Martie 24. Hofkriegsrath către Wallis în privința nemulțu-

	mirii clerului, a luării socotelilor și a traducerii documentelor mănăstirilor	317
152.	— 1734 Aprilie 12. Curtea către Wallis și Rebenitsch în aceleași chestiuni	"
153.	— 1734 Maiu 8. Hofkriegsrath către Wallis în privința egumenului dela Govora, care fugise	318
154.	— 1734 Iunie 12. Hofkriegsrath către Wallis în privința moștenirii călugărului Paisie	"
155.	— 1734 Octomvrie 30. Hofkriegsrath către Wallis tot în chestiunea moștenirii călugărului Paisie	319
156.	— 1734 Decemvrie 18. Hofkriegsrath către Wallis în privința străngerii unei sume de bani dela prooțimea română	"
157.	— 1734 Decemvrie 25. Hofkriegsrath către Wallis de a mănține pe egumenul numit la Segarcea, cu toată protestarea episcopului	"
158.	— 1735 Fevruarie 9. Hofkriegsrath către Wallis pentru eliberarea celor 500 fl. lăsați patriarhiei de Ierusalem de un negustor din Craiova	"
159.	— 1735 Martie 10. Hofkammer către directorul cameral din Ardeal, ca să i se elibereze patriarhiei de Ierusalem cei 500 fl. lăsați de negustorul din Craiova Dobra Paulochiano	320
160.	— 1735 Maiu. Wallis către Hofkriegsrath făcând cunoscută moartea episcopului de Râmnic Inocențiu	"
161.	— 1735 Maiu. Wallis raportează Hofkriegsrath-ului în privința candidaturii la scaunul episcopal din Râmnic, vacant	321
162.	— 1735 Maiu 11. Hofkriegsrath către Wallis în privința luării socotelilor și a traducerii actelor mănăstirilor	322
163.	— 1735 Iunie. Wallis către Hofkriegsrath în privința sumei cu care va contribui clerul român	"
164.	— 1735 Iunie 1. Hofkriegsrath către Wallis în privința alegerii unui nou episcop la Râmnic	"
165.	— 1735 Iunie 25. Hofkriegsrath către Wallis în chestiunea alegerii unui nou episcop, a celor rămase dela răposatul episcop, în privința sumei cu care va contribui clerul, etc.	323
166.	— 1735 Iulie. Wallis către Hofkriegsrath trimite inventariul celor rămase dela episcopul Inocențiu și roagă a grăbi cu incuviințarea alegerii episcopului	324
167.	— 1735 Iulie. Wallis către Hofkriegsrath în privința moștenirii călugărului grec Paisie și a lui Dionisie Protosinghelul	"
168.	— 1735 Iulie 20. Hofkriegsrath către Wallis în privința celor rămase dela episcopul răposat și în privința alegerii unui nou episcop	325
169.	— 1735 August. Wallis către Hofkriegsrath în privința Țiganilor, tăietori de sare și strângători de aur, ai mănăstirii Cozia	"
170.	— 1735 August 1. Scrisoarea egumenului dela Cozia, Ghenadie, către Wallis, referitor la corespondența mitropolitului sârbesc	326
171.	— 1735 August 24. Hofkriegsrath către Wallis în privința Țiganilor mănăstirii Cozia	"
172.	— 1735 August 31. Referatul Hofkriegsrath-ului și al Hofkammer-ei	

	Pag.
către împărat pentru rezolvarea chestiunii egumenului recomandat de Wallis, Clement, ca episcop al Râmnicului	327
173. — 1735 August 31. Scrisoarea mitropolitului Vincențiu Ioanovici către clerul și boierii din Oltenia privitor la alegerea de episcop	330
174. — 1735 Septembrie. Mitropolitul Vincențiu Ioanovici către Hofkriegrath în chestiunea alegerii de episcop.	331
175. — 1735 Octombrie. Wallis către Hofkriegrath în chestiunea alegerii de episcop, care avusese loc-la Craiova	332
176. — 1735 Octombrie. Wallis către Hofkriegrath în privința sumei strânsă dela clerul român	"
177. — 1735 Octombrie. Referatul Hofkriegrath-ului către împărat pentru numirea egumenului Clemente ca episcop	333
178. — 1735 Octombrie 1. Hofkriegrath către Wallis notificându-i numirea lui Clemente ca episcop	"
179. — 1735 Octombrie 1. Diploma de confirmare a lui Clemente, egumenul dela Bistrița, ca episcop al Râmnicului	"
180. — 1735 Octombrie 14. Scrisoarea lui Wallis către egumenul dela Cozia, Ghenadie, atrăgându-i atenția asupra purtării sale și răspunderii ce-și asumă	335
181. — 1735 Octombrie 15. Raportul lui Wallis către Hofkriegrath în privința atitudinii mitropolitului sârbesc în chestiunea alegerii episcopului de Râmnic	336
182. — 1735 Octombrie 30. Hofkriegrath către Wallis cu privire la suma strânsă dela clerul român	339
183. — 1735 Noembrie. Wallis către Hofkriegrath în privința moștenirii, a instalării și consacării episcopului de Râmnic	"
184. — 1735 Noembrie 9. Hofkriegrath către Wallis în chestiunea predării celor ce rămân dela un episcop, succesorului său, apoi în chestiunea alegerii și instalării unui nou episcop	"
185. — 1735 Decembrie. Wallis către Hofkriegrath în privința depunerii jurământului de credință de către episcopul Râmnicului	340
186. — 1735 Decembrie 6. Scrisoarea mitropolitului Vincențiu Ioanovici către egumenul dela Bistrița, Clement, referitoare la alegerea și cererea acestuia de a fi sfințit	"
187. — 1735 Decembrie 28. Hofkriegrath către Vincențiu Ioanovici de a revocă deputațiunea trimisă pentru a strânge colecte în Oltenia și Ardeal	342
188. — 1735 Decembrie 28. Raportul lui Wallis către Hofkriegrath cu privire la refuzul mitropolitului sârbesc de a consacra pe episcopul Clemente	"
189. — 1735 Decembrie 31. Hofkriegrath către Wallis trimițându-i formula pentru jurământul episcopului	344
190. — 1735. Petiția boierilor și mănăstirilor din Oltenia către Hofkriegrath cerând încuviințare pentru o nouă alegere de episcop	"
191. — 1736 Ianuarie. Wallis către Hofkriegrath în privința deputațiunii trimise de mitropolitul sârbesc pentru a strânge colecte în Oltenia și Ardeal	346

192. — 1736 Ianuarie. Vincențiu Ioanovici către Hofkriegrath în privința aceleiaș deputațiuni 346
193. — 1736 Ianuarie 14. Rescriptul Hofkriegrath-ului către Wallis cu privire la refuzul mitropolitului de a sfinți pe episcopul numit, la ridicarea ori cărei jurisdicțiuni bisericești peste Oltenia, afară de actul sfințirii 347
194. — 1736 Ianuarie 14. Rescriptul Hofkriegrath-ului către mitropolitul Vincențiu Ioanovici, muștrându-l de atitudinea sa, și interzicându-i, afară de sfințire, ori ce jurisdicție bisericească peste Oltenia 350
195. — 1735 (?) Octombrie 15. Vincențiu Ioanovici către Hofkriegrath încercând să-și motiveze atitudinea sa 352
196. — 1736 Ianuarie 28. Vincențiu Ioanovici răspunde Hofkriegrath-ului la rescriptul ce trimisese, scușându-se pe sine și învinovățind pe Clemente 353
197. — 1736 Ianuarie 30. Hofkriegrath către Wallis cu privire la o contribuție din partea clerului și a episcopului 355
198. — 1736 Martie. Wallis că re Hofkriegrath, că a primit formula de jurământ al episcopului 356
199. — 1736 August. Wallis către Hofkriegrath în privința sfințirii episcopului de Râmnic ”
200. — 1736 August. Vincențiu Ioanovici către Hofkriegrath în privința sfințirii episcopului de Râmnic ”
201. — 1736 August 11. Hofkriegrath către Wallis în chestiunea sfințirii episcopului Clemente ”
202. — 1736 Septembrie. Wallis către Hofkriegrath cerând lămuriri în privința trimiterii episcopului la Belgrad, pentru consacrare 357
203. — 1736 Septembrie 24. Hofkriegrath către Wallis pentru a dispune ca episcopul Clemente să fie sfințit de trei episcopi ”
204. — 1737 Februarie. Wallis către Hofkriegrath în privința lăsării episcopului Clemente să meargă pentru consacrare la Belgrad ”
205. — 1737 Februarie 16. Hofkriegrath către Wallis în privința trimiterei episcopului la Belgrad pentru sfințire ”
206. — 1737 Martie. Wallis către Hofkriegrath în chestiunea trimiterii episcopului la mitropolit pentru consacrare 358
207. — 1737 Aprilie. Wallis către Hofkriegrath, că episcopul a plecat cu suită la Belgrad, pentru a fi consacrat ”
208. — 1737 Aprilie 24. Hofkriegrath către Wallis aprobând trimiterea la Belgrad a episcopului ”
209. — 1737 Iunie. Wallis către Hofkriegrath în privința neadmiterii delegatului mitropolitan de a intra în Oltenia, a instalării și depunerii jurământului de către episcop ”
210. — 1737 Iunie 5. Hofkriegrath către Wallis, că mitropolitul sârbesc, în afară de consacrare, nu are nici o jurisdicție peste Oltenia 359
211. — 1737 Decembrie. Lobkowitz către Hofkriegrath în privința trecerii episcopului Râmnicului și a egumenului dela Govora la Turci. ”
212. — 1737 Decembrie. Lobkowitz către Hofkriegrath în privința pro-

	Pag.
clamațiunii Domnitorului C. Mavrocordat și a Turcilor, pe cari i-o trimisese episcopul	359
213. — 1737 Decemvrie. Lobkowitz către Hofkriegsrath în privința trecerii episcopului la Turci	360
214. — 1737 Decemvrie 25. Hofkriegsrath către Lobkowitz pentru a se cere socoteală episcopului de pasul făcut	"
215. — 1738 Martie. Lobkowitz către Hofkriegsrath în privința unei scrisori interceptate a episcopului	361
216. — 1738 Martie 26. Hofkriegsrath către Lobkowitz pentru a păstră scrisoarea interceptată a episcopului ca să i se ia socoteală	"
217. — 1738 Octomvrie. Lobkowitz către Hofkriegsrath în privința unei scrisori trimise de episcop boierilor retrași în Ardeal	"
218. — 1738 Octomvrie 25. Hofkriegsrath către Lobkowitz de a observa mișcările și corespondența episcopului	362
219. — 1739 Decemvrie 29. Memoriul lui Ștefan Blasskovici către Hofkammer, privitor la cărțile tipărite de episcopul Inocențiu	"
220. — 1740 Martie 7. Baronul Schmidlin către Hofkammer privitor la cererea lui Ștefan Blasskovici de a fi despăgubit din banii de pe cărțile confiscate episcopului de Râmnic	363

INDICE DE NUME.

- Albania**, 4.
Alexandria (patriarhie), 14, 31, 33, 138, 181, 186, 194, 203, 215, 220, 225, 280.
Amasia, 21.
Andler, 78, 82, 87, 88, 90, 218, 224, 228, 229, 230.
Antalfi (baron), 176.
Antim Ivireanul, 5, 9, 12.
Arad, 16, 59, 94, 164.
Arhanghel, 32, 33, 155, 157, 168, 260, 277.
Ardeal, 4, 5, 6, 11, 13, 14, 18, 21, 23, 24, 26, 33, 37, 42, 54, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 65, 73, 87, 93, 99, 101, 110, 112, 124, 125, 128, 132, 133, 134, 153, 164, 172, 173, 175, 176, 189, 196, 201, 213, 288, 315, 342, 346, 359, 360, 362.
Argeşul, 97.
Arneth, 4.
Arnota, 20, 32, 33, 39, 68, 69, 100, 147, 154, 156, 160, 168, 202, 214, 252, 292, 303.
Arrivabene, 122, 326, 340, 350.
Arsenie, 124, 346.
Austria (şi Casa de...), 3, 6, 7, 11, 12, 17, 19, 52, 53, 56, 67, 73, 94, 101, 109, 114, 132, 135.
Austriacii (vezi Nemţii).
Avram Ioan, 13.
Bács, 16.
Baia de aramă, 32, 33, 155, 157, 168, 267.
Balboşani, 80, 113, 222, 304, 305, 306, 307, 309, 312.
Băleanu I., 44, 89, 96, 277.
Băleanu Gr., 173.
Bârsei (ţara), 55, 111, 131.
Belgrad, 6, 68, 78, 109, 192, 124, 128, 129, 133, 135, 197, 218, 340, 343, 357, 358.
Belgrad (mitropolia din) 16, 17, 18, 19, 20, 21, 44, 52, 53, 54, 55, 66, 68, 76, 79, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 130, 131, 161, 162, 172, 192, 206, 224, 309, 310, 330, 335, 340, 342, 343, 356, 358.
Bengescul St., 60, 61, 171, 173, 208.
Bengescu, 100.
Beniamim (proegumen), 324.
Bianu I., 57, 68, 73, 111, 112, 131.
Bistreţi, 27.
Bistriţa, 20, 27, 32, 33, 38, 39, 40, 87, 88, 89, 103, 110, 122, 125, 130, 147, 148, 149, 154, 156, 161, 163, 168, 202, 214, 225, 227, 245, 327, 328, 329, 332, 333, 334, 340, 344, 348, 350, 352, 354.
Bratul (vătaf), 56, 65, 166, 201, 208, 213.
Braşov, 5, 56, 165.
Brăiloiu Dositeiu, 50, 116, 117, 202, 214, 327, 332.
Brăiloiu Barbu, 224.
Brătescu C., 148.
Brâncoveanu Constantin, 9, 25, 26, 27, 28, 38, 41, 42, 43, 113, 141, 161, 169, 201, 207, 212.
Brâncovenii, 6, 12, 32, 33, 40, 51, 66, 70, 75, 77, 86, 109, 139, 148, 154, 156, 163, 168, 190, 191, 200, 205, 211, 212, 217, 254.

- București, 4, 5, 15, 360, 361.
 Bucovăț, 32, 33, 100, 149, 155, 157,
 168, 262, 291, 303.
 Buda, 16, 96.
 Bulgaria, 58, 164.
 Buzău (episcopia), 9, 57, 97.
Câmpina, 132.
 Câmpineanu M., 50, 199, 202, 214.
 Câmpu-Lung, 5, 132.
 Candia, 3.
 Cantacuzen G., 173.
 Cantacuzen M., 277.
 Cantacuzen Șerban, 26, 71, 200, 212.
 Cantacuzen Ștefan, 71.
 Caransebeș, 69, 94, 117, 198, 328.
 Carlovitz, 3, 54, 55, 94, 109, 129, 229.
 Carlovitz (mitropol. din), 16, 17, 52,
 54, 55, 140.
 Carol VI, 3, 130, 138.
 Carolina (via), 360.
 Carolus Sylva, 208.
 Carpați, 59, 112, 132.
 Călui, 32, 33, 41, 147, 148, 149, 154,
 155, 157, 168, 264.
 Cerneți, 5, 27, 33.
 Cetățuia, 32, 274.
 Cioclovina, 154, 156, 168, 241.
 Clemente (episcop), 57, 115, 116, 117,
 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124,
 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131,
 133, 134, 327, 328, 329, 332, 333,
 334, 339, 340, 344, 345, 347, 348,
 349, 350, 353, 354, 355, 356, 357,
 358, 359, 360, 361, 362.
 Clemente (călugăr), 184.
 Comarnic, 69.
 Constantinopole, 21, 114, 138, 206,
 280, 363.
 Cornet, 32, 33, 276.
 Costești, 69.
 Cozia, 5, 12, 30, 32, 33, 39, 51, 87,
 88, 89, 90, 96, 100, 106, 139, 147,
 148, 154, 156, 168, 197, 202, 205,
 206, 214, 217, 225, 227, 228, 229,
 242, 291, 303, 325, 326, 328, 370.
 Craiova, 5, 6, 13, 23, 27, 34, 39, 43,
 45, 60, 61, 62, 69, 87, 89, 91, 95,
 96, 114, 116, 117, 119, 122, 130, 132,
 134, 198, 203, 215, 220, 319, 320,
 324, 332, 337, 359, 361.
 Craiovescu Barbu, 33.
 Crapol, 185.
 Crasna, 26, 32, 33, 274.
 Crimea, 131.
 Crivenicul, 32.
 Cruședol, 122, 341.
 Cumanovici Ilie, 48.
 Czeicka, 78, 218, 277.
Damaschin, 9, 10, 11, 12, 15, 20, 24,
 27, 32, 39, 41, 43, 44, 52, 53, 55,
 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64,
 65, 67, 69, 79, 79, 90, 95, 111, 112,
 130, 131, 154, 160, 163, 164, 166,
 170, 171, 175, 178, 179, 185, 189,
 190, 191, 197, 198, 199, 201, 208,
 213.
 Dâmbovița, 97.
 Daniil (mitropolitul), 111.
 Del Chiaro, 5, 74.
 Densușianu N., 60.
 Dettina, 5, 6.
 Dimitrievici N., 69, 78, 198.
 Dindar, 129, 358.
 Dintr'un Lemn, 32, 99, 107, 147, 149,
 155, 157, 168, 199, 207, 268, 288,
 301.
 Dionisie (egumenul), 44, 94, 108, 116,
 134, 182, 183, 184, 328, 332, 361.
 Dionisie (eclesiarh), 66, 190, 191.
 Dionisie (protosinghel), 115, 323, 324.
 Dobra, 112.
 Dobra Paulochiano, 114, 316, 319,
 320, 323.
 Dobrușa, 32, 33, 236.
 Dositeiu (eclesiarh), 70, 199.
 Drăgășani, 27, 59, 99, 104, 165, 289.
 Dunăre, 4, 6, 7, 132.
 Epis, 106, 322.
 Eugeniu de Savoia, 3, 4, 5, 6, 7, 11,
 13, 17, 132, 192.
Florea (protopop), 111.
 Făgăraș, 154.
 Frankenberg, 360.
 Gebauer, 323, 333.
 Ghenadie (Enăceanu), 9, 67.
 Ghenadie (dela Cozia), 94, 116, 117,

- 119, 123, 321, 326, 327, 328, 332, 335, 337, 343.
- Gheorghe (preot), 111.
- Ghervasie (egumen), 12.
- Ghica Gr., 111, 318.
- Ghillany, 132.
- Giurgiu, 4.
- Glogoveanul, 309.
- Golescu R., 13, 173.
- Gorj, 97, 134, 148, 150.
- Govora, 20, 32, 33, 39, 66, 67, 68, 107, 108, 133, 147, 149, 154, 156, 168, 185, 190, 191, 192, 197, 250, 318, 359, 360.
- Greci, 58, 164, 181, 194.
- Grecia, 202, 203, 214, 215.
- Haan, 6, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 48, 62, 138, 141, 153, 175, 176, Harrucker, 150, 151, 154, 155.
- Hodoș, 57, 68, 111, 112, 131.
- Hotărani, 12, 32, 33, 148, 149, 265.
- Hurmuzaki, 11, 12, 23, 26, 27, 30, 33, 34, 35, 42, 45, 48, 53, 60, 71, 79, 82, 83, 85, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 100, 107, 109, 130.
- Ialomița, 97.
- Iași, 6.
- Ierusalem (patriarhie), 14, 31, 33, 114, 181, 186, 194, 203, 215, 220, 225, 316, 319, 320.
- Iezerul, 32, 33, 237.
- Ilarion, 39, 43, 44, 94, 159, 160.
- Ilfov, 97.
- Sfântul Ioan, 32.
- Ioan Arhimandritul, 20, 34, 42, 43, 44, 108, 159, 182, 883.
- Ioan Arsachi, 41.
- Ioan (dela Tismana), 94.
- Ioanovici, vezi Vinčențiu.
- Iob (dela Jitieni), 94.
- Inocențiu (episcop), 66, 70, 75, 77, 78, 78, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 97, 98, 108, 109, 110, 111, 112, 115, 120, 130, 131, 190, 191, 210, 211, 212, 218, 219, 223, 229, 308, 314, 321, 322, 323, 324, 325, 327, 333, 334, 336, 344, 352, 354, 362, 363.
- Iorga N., 4, 5, 9, 45, 57, 74, 111, 130, 134, 171, 198, 218, 321.
- Iosef (călugăr), 56, 65, 90, 94, 166, 201, 208, 213, 223.
- Ipek, 16.
- Italia, 7.
- Ivan (țiganul), 113.
- Jacubenz, 5.
- Jidovștea, 27.
- Jitieni, 12, 32, 33, 139, 149, 155, 157, 168, 260.
- Koch, 81, 208, 212.
- Königsegg, 37, 40, 41, 43, 44, 56, 142, 150, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 164, 170, 174, 198, 329.
- Kropf, 151.
- Kurmanovici Ilie, 152.
- Laurențiu (iermonah), 130.
- Lobkowitz, 133, 134, 359, 360, 361, 362.
- Lotru, 133.
- Loviștea, 360.
- Lugoșianu O., 39.
- Măgureni, 84.
- Mamul, 32, 155, 157, 168, 272.
- Manoilești, 32, 33, 147, 155, 157, 168, 275.
- Mărginenii, 5.
- Martonffy, 60, 62, 172, 175.
- Mateiu, 113.
- Mateiu Basarab, 26, 33.
- Matuschka, 5.
- Mavrocordat Nicolae, 4, 5, 11, 26, 73, 137, 201, 202, 212, 214.
- Mavrocordat Ion, 42.
- Mavrocordat Const., 133, 134, 360.
- Mediaș, 93.
- Mehadia, 4, 112.
- Mehedinți, 97, 134, 149, 150.
- Melentievici N., 124, 346.
- Mihail (egumen), 88.
- Mihail (preot), 130.
- Mihail Racoviță, 6.
- Mircea cel Mare, 33.
- Mișco Bogdan, 276.
- Moldova, 6, 7, 58, 124, 129, 132, 164.
- Moldovanu D., 112, 362.
- Morava, 7.
- Morea, 3.
- Motru, 32, 33, 90, 109, 112, 113, 149, 154, 156, 168, 229, 256.

- Muiereasca, 27.
 Murtaza Paşa, 135, 361.
 Mustafa Paşa, 133, 360.
 Muşcelul, 97.
 Neenții, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 16,
 25, 26, 28, 29, 30, 35, 36, 37, 38,
 39, 40, 41, 46, 48, 53, 57, 60, 62,
 65, 71, 76, 78, 79, 81, 83, 84, 95,
 106, 113, 114, 129, 130, 132, 134,
 135, 152.
 Nicodim (egumen Tismana), 70, 199.
 Nicolae (egumen Căluși), 39, 94.
 Nicolaus Pater, 28, 36, 39, 47, 145,
 170.
 Nistru, 132.
 Niș, 132.
 Ocobna, 107, 276.
 Ocna, 154.
 Odaia, 107, 276.
 Odwyer, 55.
 Ohrida, 4, 21.
 Oltenia, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15,
 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 28,
 30, 32, 34, 35, 38, 45, 48, 51, 52,
 53, 54, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 66,
 71, 72, 73, 75, 77, 77, 78, 79, 80,
 81, 87, 89, 91, 92, 93, 94, 97, 99,
 101, 103, 104, 106, 107, 113, 114,
 116, 117, 119, 120, 122, 123, 124,
 125, 126, 128, 130, 132, 134, 135,
 140, 142, 143, 145, 152, 153, 154,
 156, 159, 160, 161, 162, 164, 167,
 168, 169, 171, 172, 176, 178, 181,
 182, 184, 185, 188, 189, 192, 200,
 202, 203, 204, 206, 207, 209, 210,
 213, 215, 217, 218, 220, 221, 222,
 225, 226, 228, 231, 280, 282, 288,
 293, 294, 296, 310, 319, 323, 329,
 334, 338, 340, 342, 344, 346, 351,
 354, 359, 360, 362.
 Oltul, 7, 97, 99, 134.
 Orlea, 100.
 Orevița, 80, 113, 222, 304, 305, 306,
 307, 309, 312.
 Orez, 20, 24, 27, 28, 32, 33, 34, 39,
 40, 41, 42, 43, 44, 47, 68, 99, 108,
 130, 131, 134, 135, 147, 148, 149,
 154, 156, 159, 163, 167, 168, 169,
 170, 171, 180, 182, 183, 184, 187,
 193, 194, 202, 206, 207, 214, 247,
 290, 302, 328, 361.
 Orșova, 6.
 Ostrov, 32, 148, 155, 157, 168.
 Pahomie (egumen), 20.
 Paisie Emanuel, 114, 293.
 Paisie (misionar), 114, 316, 318, 319,
 323, 324.
 Panciova, 4.
 Pârșcoveanu Șt., 60, 89, 96, 105, 117,
 171, 277, 313, 315, 316, 317, 318,
 328.
 Parthenie, 86, 94.
 Passarowitz, 7, 15.
 Pataki I, 154.
 Paulicienii, 203, 215.
 Perșii, 131, 132.
 Peterwardein, 4.
 Petrasch, 55.
 Petronie, 39, 94, 95, 96.
 Petrovici Moise, 16, 21, 53, 54, 55,
 64, 66, 68, 69, 76, 77, 78, 79, 80,
 113, 138, 139, 161, 162, 172, 189,
 190, 191, 192, 197, 198, 209, 212,
 221, 222, 311.
 Piaristii, 107, 323.
 Pietrarii, 130.
 Pimen (egumen Bucovăț), 34.
 Pitești, 132.
 Popul, 32, 33.
 Polonia, 58, 131, 164.
 Polovraci, 5, 12, 33, 44, 148, 154, 156,
 168, 182, 183, 206, 248.
 Pop, 57.
 Popovici G., 78.
 Popovici (preot), 346.
 Popovici Vincențiu, 52, 54, 55, 140.
 Popânzălești, 274.
 Porta N., 45, 46, 47, 48, 51, 55, 65,
 72, 73, 74, 81, 95, 173, 181, 185,
 193, 194, 201, 208, 213, 218, 277,
 281.
 Prahova, 97.
 Procop (inspector), 56, 60, 61, 62, 63,
 65, 78, 140, 166, 171, 174, 175, 176,
 218.
 Radul V., 28, 39.

- Radu (țiganul), 113.
 Rămești, 27.
 Râmnicului (Episcop.), 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 27, 32, 33, 41, 45, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 65, 66, 68, 69, 75, 76, 77, 78, 79, 83, 86, 97, 109, 110, 111, 115, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 126, 128, 129, 131, 133, 134, 137, 138, 139, 147, 148, 154, 156, 158, 163, 166, 167, 168, 172, 174, 179, 180, 181, 183, 186, 192, 193, 194, 197, 200, 203, 206, 209, 210, 211, 212, 215, 217, 218, 219, 220, 226, 228, 229, 232, 278, 279, 281, 286, 289, 301, 302, 308, 315, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 325, 328, 329, 330, 333, 334, 337, 338, 339, 340, 342, 346, 347, 349, 351, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363.
 Râmnicul-Vâlcei, 5, 6, 9, 21, 23, 24, 27, 57, 60, 65, 68, 99, 111, 112, 130, 172, 173, 202, 206, 209, 213, 277.
 Rebentisch, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 113, 114, 278, 279, 280, 286, 287, 292, 294, 295, 304, 309, 310, 311, 312, 314, 315, 316, 317.
 Rogova, 27.
 Romanați, 97, 107, 134, 148, 150, 161.
 Români, 10, 16, 53, 58, 61, 72, 77, 107, 112, 126.
 Rudeni, 115, 324.
 Ruesch, 140.
 Rusia, 58, 131, 132, 164.
 Rușii, 131, 132.
 Rușciuc, 4.
 Sadova, 32, 33, 107, 148, 149, 154, 157, 168, 253, 276.
 Săcui, 100.
 Salhausen, 117, 132.
 Sălcuța, 274.
 Samoil (egumen Sadova), 94, 276.
 Sărăcinești, 32, 33, 147, 154, 156, 168, 235.
 Scheii (Brașov), 56, 60, 69, 70, 110, 111, 131.
 Secueni, 97.
 Segarcea, 6, 12, 32, 33, 39, 44, 46, 106, 139, 148, 149, 155, 157, 158, 168, 186, 194, 257, 319.
 Serbia, 7, 14, 16, 17, 55, 58, 80, 93, 113, 119, 132, 135, 164, 222, 225, 226, 309.
 Sărbii, 53, 51, 55, 76, 79, 107.
 Severin, 6, 20, 21, 112, 181.
 Sibiiu, 24, 38, 58, 70, 84, 88, 104, 112, 122, 130, 164, 165, 201, 213, 317, 318, 359.
 Siebenbürgen, vezi Ardeal.
 Simeon, vătășel, 130.
 Simonovici, capelan, 124, 346.
 Sinaia, 5.
 Sirmiu, 52, 140.
 Slam-Râmnic, 97.
 Slatina, 5, 133.
 Slătioara, 32, 108, 147, 273.
 Slavonia, 16, 52, 113, 140, 309.
 Statie, preot, 111.
 Stănești, 32, 33, 147, 259.
 Steinville, 6, 11, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 34, 43, 53, 95, 137, 139, 142, 160, 281, 296.
 Strehaia, 12, 32, 33, 86, 139, 149, 154, 156, 168, 255.
 Strâmba, 26, 32, 33, 148, 266.
 Stinghe St., 56, 60, 68, 69, 70, 78, 110, 111, 112, 131.
 Surpatele, 32, 147, 148, 155, 157.
 Șarineaș, 108.
 Ștefan (episcop), 64, 66, 67, 68, 69, 70, 75, 76, 90, 119, 185, 190, 191, 192, 197, 198, 199, 200, 209, 212, 219.
 Ștefan (egumen), 20, 39, 41, 94, 130, 160.
 Ștefan, 20, 39.
 Ștefan Blasscovici, 362, 363.
 Schmidlin, 362, 363.
 Știrbei Ilie, 13, 65, 149, 173, 201, 208, 213, 307.
 Schram, 62, 63, 109, 175, 176, 178, 205, 220, 223, 314.
 Schwanz, 45, 71.
 Schwicker, 23, 67, 118.
 Talman, 107, 114, 318, 320, 323, 324.
 Tătari, 4, 5, 12, 133.
 Târnava, 32.

- Teleorman, 97.
 Teodor, preot, 111, 131.
 Tempea Radu, 131.
 Tige, 5, 38, 42, 43, 44, 51, 52, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 75, 77, 78, 82, 86, 87, 89, 141, 161, 162, 163, 164, 167, 169, 171, 174, 175, 178, 179, 180, 183, 184, 185, 190, 191, 192, 193, 197, 198, 199, 200, 205, 208, 210, 211, 212, 213, 218, 219, 220.
 Timișoara (Banat), 4, 6, 7, 16, 52, 53, 55, 59, 80, 93, 113, 119, 132, 140, 164, 222, 225, 226, 309, 324.
 Timișoara (oraș), 4, 5.
 Timișoara (episcop), 16, 78, 94.
 Tismana, 5, 12, 26, 27, 28, 32, 33, 51, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 96, 99, 105, 109, 139, 148, 149, 154, 156, 168, 170, 192, 197, 202, 205, 214, 217, 225, 226, 227, 237, 287, 288, 300, 313, 315, 326.
 Tisa, 52.
 Titirez, 32, 33, 100, 147, 155, 157, 168, 267, 277, 278, 292, 303.
 Târgoviște, 6, 132.
 Târnavița, 33, 149.
 Topolnița, 32, 33, 241.
 Transilvania, vezi Ardeal.
 Trapezuntius, 43, 169, 170, 180, 193.
 Turcia, 3, 6, 7, 48, 104, 108, 114, 131, 132, 135, 181, 194, 225.
 Turcii, 4, 5, 12, 20, 39, 53, 132, 133, 134, 135, 143, 181, 194, 334, 338, 359.
 Țara-Românească, 4, 5, 7, 9, 26, 38, 42, 45, 58, 71, 72, 73, 74, 92, 97, 102, 107, 114, 124, 129, 132, 135, 164, 188, 189, 196, 201, 212.
 Țara-Românească (mitropolia din București), 14, 15, 16, 17, 19, 21, 33, 52, 56, 80, 97, 111, 113, 114, 138, 206, 224, 305, 309, 310.
 Țințăreni, 5, 32, 33, 149, 155, 157, 168, 266.
 Uhlein, 49, 50, 51, 72, 73, 81, 146, 151, 153, 200.
 Ungaria, 3, 16, 52, 140.
 Ursachi I., 154, 278.
 Valievo, 16.
 Varsani, 124, 346.
 Vâlcea, 97, 130, 134, 147, 150.
 Veneția, 3, 58.
 Verșeț, 16.
 Vichter, 54, 61, 62, 105, 155, 156, 158, 162, 166, 167, 173, 174, 177, 313, 315, 316, 317, 318.
 Vidin, 27, 72, 84, 188, 195, 340.
 Viena, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 20, 21, 35, 41, 44, 53, 55, 57, 59, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 76, 77, 78, 88, 91, 106, 109, 112, 113, 114, 118, 120, 128, 129, 133, 134, 174, 198, 309.
 Vincențiu Ioanovici, 77, 79, 80, 94, 113, 114, 118, 121, 122, 125, 127, 128, 129, 131, 304, 307, 309, 311, 312, 326, 327, 330, 331, 333, 340, 341, 342, 346, 350, 352, 353, 355, 356, 357, 359.
 Virmond, 23, 24, 37, 62, 142, 143, 147, 150, 175.
 Vlasto, 89, 117, 309, 328.
 Vlașca, 97.
 Vogt, 116, 117, 309, 327, 328, 332.
 Vulcan, 5, 360.
 Wallis, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 132, 133, 222, 223, 224, 226, 228, 229, 230, 231, 277, 278, 279, 280, 283, 286, 287, 292, 293, 294, 295, 304, 307, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 335, 336, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 346, 347, 355, 356, 357, 358, 359.
 Zimmermann, 84.
 Zinkeisen, 3, 4, 6, 7, 131, 132.
 Zlaşova, 112.

ERRATA

Pag.	Rândul	In loc de	Cetește
6	2 de jos	Ibidem	Feldzüge
13	7 „	serdarul	spătarul
21	13 „	egumenii	egumeni
47	1 de sus	acea	acea
47	1 „	care	cară
47	6 de jos	prestre	preste
55	14 de sus	Eepiscop	episcop
67	5 de jos	nic	nici
70	16 „	ștersese	șterseseră
71	1 de sus	părăsise	părăsiseră
71	22 „	fusese	fuseseră
71	6 de jos	creițari	crăițari
73	7 de sus	contribuise	contribuiseră
78	13 de jos	aeesta	aceasta
89	2 de sus	Tismana	Tismana
96	9 „	adăose	adăogase
104	7 de jos	episcopului	a episcopului
104	6 „	pe a lângă	pe lângă
130	26—27 de sus	Carol VII	Carol VI
138	13 de jos	Nequae	Neoc
140	19 de sus	Neoaquistica	Neoacquistica
142.	10 „	quidet	quidem
142	13 „	extractae	extruetae
143	7 de jos	Excellentissime	Excellentissimo
144	10 „	andaciae	audaciae
145	16 de sus	grandus	gradus
150	11 „	Konigsegg	Königsegg
151	10 „	de	pe
152	10 „	Konigsegg	Königsegg
152	18 „	hieon	hievon
154	19 „	Herr	Herrn
156	15 „	Königceg	Königsegg
158	12 de jos	aubey	anbey
159	1 de sus	tauend	tausend

Pag.	Rändul	In loc de	Cetește
170	14 de jos	Clars	Clar
175	15 de sus	ingeruffen	eingreifen
175	2 de jos	ohnrecht	ohnrecht
184	11 "	Kriogsarchiv	Kriegsarchiv
195	8 de sus	Marckh	Marckth
195	13-12 de jos	benahmet	benahmset
195	12 "	zua	zue
195	2-3 "	oe-oeconomie	oeconomie
196	14 de sus	din	die
196	10 de jos	guetächtlich	guetächtlich
197	2 de sus	visultarebbe	risultarebbe
203	9 de jos	Aerary	Aerarij
204	2 de sus	sie in noch	sie noch
208	5 "	Kirchornth	Kirchornath
210	9 "	Kriegsarebiv	Kriegsarchiv
213	8 "	hier von	hiervon
214	18 "	die selbe	dieselbe
214	1 de jos	Keydung	Kleydung
215	1 "	Seegung	Seegung
216	8 de sus	solcher gehalten	solchergestalten
216	21 "	wallachey	Wallachey
219	4 "	Vernahmen	Vernehmen
221	15 de jos	glorisissimam	gloriosissimam
221	1 "	142	143
225	2 de sus	praestandi	praesentandi
225	9 de jos	praestandi	praesentandi
234	15 de sus	honnibus	hominibus
235	23 "	ad	ab
237	13 "	alia	aliae
237	6 de jos	successore	successore
244	23 de sus	excommunicatorium	excommunicatorium
249	1 "	filiale	filiale
253	15 "	excommunicatorium	excommunicatorium
258	13-14 de jos	Wi-imond	Wirmond
264	2 de sus	variarum	variorum
273	14 de jos	Pos idet	Possidet
276	12 "	1737	1731
281	6 "	williguug	willigung
282	2 de sus	dor	der
287	4 "	Genus	Genuss
289	15 "	ausühnenden	ansühnenden
292	11 "	Remdur	Remedur
293	11 "	Geschäfteu	Geschäften
293	16 "	Directiörii	Directorii
293	7 de jos	werde	werde
299	4 "	Privilegion	Privilegien

Pag.	Rândul	In loc de	Cetește
300	5 de sus	Genus	Genuss
302	2 de jos	allen	allen
305	4 "	aeconomiae	oeconomiae
307	10 de sus	septentione	septentrione
307	10 "	possessio	possessio
307	12 de jos	1730	1732
308	3 de sus	qualenam	quale nam
310	17 "	tras	trans
311	17 "	interatis	iteratis
320	2 de jos	Commandirenden	Commandirender
322	11 "	Repartions	Repartitions
330	3 de sus	exaratas	exaratarum
331	15 de jos	Achiepiscopali	Archiepiscopali
333	2 de sus	ambst	ambts
335	13 de jos	libentissime	libentissime
337	15 de sus	wunderlichem	wunderlichen
337	40 "	zn	zu
338	20 "	praestandi	praesentandi
339	38 "	Succesori	Successori
339	38 "	Episcopatu	in Episcopatu
340	20 "	Ober-directoris	Ober-directori
344	12 "	Hofkriegraths	Hofkriegsrath
346	25 "	anderenthills	anderenthells
348	17 "	in der löbl.	in der mit der löbl.
349	26 "	Möglichkeit	Möglichkeit
351	22 "	zueiagne	zueaigne

